MANVALE EXORCISTARVM, AC PAROCHORVM

R. P. CANDIDI BROGNOLI BERGOMENSIS.

Digitized by Google

MANUALE
EXORCISTARUM
AC PAROCHORUM
R. P. CANISII BERGOMENSIS

Bayerische Staatsbibliothek München

Digitized by Google

MANVALE EXORCISTARVM, AC PAROCHORVM,

Ad Conv. monac. Hoc est

TRACTATVS DE CVRATIONE, AC PROTECTIONE DIVINA,

In quo, varijs reprobatis erroribus, verus, certus, ſecurus, catholicus, apoſtolicus, & euangelicus eijciendi dæmones ab hominibus, & è rebus ad homines ſpectantibus: curandi infirmos: ab inimicis ſe tuendi: Deumq; in cunctis neceſſitatibus propitium habendi modus traditur:

Opus à nemine hactenùs attentatum, nedum Exorciſtis, & Parochis neceſſarium: ſed Medicis, Theologis, Concionatoribus, Obſeſſis, Ægrotis, ac in quacunq; neceſſitate conſtitutis apprimè vtile.

AVCTORE R.P. CANDIDO BROGNOLO BERGOMENSI
Sac. Theologiæ Profeſſore Ord. Min. Refor. S. Franciſci.

Prodit quatuor Indicibus locupletatum.

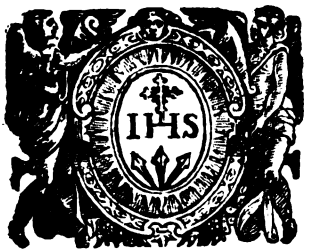

BERGOMI, SVPERIORVM PERMISSV.

Typis Marci Antonij Rubei. M.DC.LI. Ad inſtantiam Iulij Brognoli.

Ex libris

Digitized by Google

MANUALE

Digitized by Google

Bayerische Staatsbibliothek München

ALTISSIME,
QVI HVMILIA RESPICIS:
PROFVNDISSIME,
QVI ALTA A LONGE COGNOSCIS:
POTENTISSIME,
CVIVS NOMINIS VIRTVTE
SVPERBORVM SVNT DESTRVCTÆ
DÆMONVM POTENTIÆ:
ADMIRANDE,
CVIVS ADMIRABILE EST NOMEN IN VNIVERSA TERRA:
PRÆSTANTISSIME
IESV,
QVI FVGAS MORBOS, ET LIVORES,
SED ET ANIMI LANGVORES,
IN QVO PRÆSENS ADERIS:
TIBI GLORIA, SVMMVS HONOR,
ET LAVS TIBI SIT IN SÆCVLA.

Fluctuauerat iam diù inter eluuiata aquarum profluuia Arca illa diuino instituta molimine, cui salutis spes iam penè defecerat, priùs in fluctibus tumulum, quam vitæ dilationem inueniendum arbitranti. Defecerat iam quidem spes illa in cordibus, sed auida vitæ

Digitized by Google

fames ſemimortua iam ferè acuebat ingenia, cũ rector patientiæ immemor expãſis Arcæ liminibus columbam, quam animantium ſeruaturo propaginem ſociauerat gregi, dimiſit, vt aerea translata per ſpatia, an diminutis aquarũ vorticibus aperta alicubi ſoli appareret ſoliditas, nũciaret. Verùm cùm iam præ volatu deſtitutum corpus pennæ amplius ſuſtinere non poſſent, nullibi tantæ laſſitudini quietem inueniens, ad lignũ, vnde proceſſerat, quaſi lachrymis augmentum fluctibus ingerens, & ſuſpirijs aquas exagitans, triſtitiæ potius, quàm ſuſpiratæ lætitiæ augur, regredi eſt compulſa. Fluctuauerat iam diù infelix mei ingenij Arca inter procelloſas orbis huius

Pſalm 103. verſ. 25. *voragines, quem Regius Vates* Mare magnum, & ſpatioſum *vocauit, & imminentia ſibi excidia deflens, infauſto doloris accentu:* Veni in altitudinem

Pſalm 68. verſ. 3. maris, & tempeſtas demerſit me: *cecinit: cùm egomet impatiens veluti ingenij mei rector de tumulati orbis miſerijs perſcrutari deſiderãs, expanſis intelligentiæ meæ liminibus, opus hoc alterã veluti ex Arca columbam in legationis officium dimiſi. Verùm cùm iam volatus vndequaq; protenderit, nectàm in planis Eccleſiaſticarum dignitatũ ſpatijs, quàm in arduis purpuratorum Principum, Regumque faſtigijs diuturnæ laſſitudinis*

quietem

Digitized by Google

quietem repererit, ne inuitò ad Arcam, vnde exierat, redire cogatur, fortiori, quo potest, conamine ad altissimum tui Nominis (quod silentio veneror) montem se in eo solùm tranquillitatis, & quietis portum inuenturum sperans, extendit. Laboriosum hoc igitur ingenij mei opus, tanquam fœtam ex visceribus, & intellectus mei præcordijs recentissimè natum, breuiori forsitan, quàm arbitrer, occasum perituri parentis visurum sub tui nominis vmbraculis alendum committo; vt cùm proprium sibi flendum foret excidium, sub indefectibili tui tutela protectũ se sentiens, ad vberiora gregis tui iuuamina vigeat; cùm hoc celebre super omnia nomina Nomen omnibus sit de propria spe iam diù ruentibus perpetuæ præsagium felicitatis. Quare, cùm Scriptorum quàmplurimũ lapsum non aliunde, quàm à fallaci hominum, quauis dignitate fulgentium, quorum nitebantur præsidio, promanasse, eosq; ad illos, quasi Charybdis, Scyllæq; voragines naufragium subijsse dignouerim, in his tanquam in speculo contuens, ne ipse quoq; tanta infelicitatis particeps naufragus peream, ad tutissimum tui nominis portum, in quo, cùm pericula semper euaserim, naufragia metuenda non imminent, nauigium appuli; vbi languentium multitudo hominum Sathanicis ir-

Digitized by Google

retita vinculis, & deceptorijs laqueata retibus, quorum hæc ſolatio ſcripſi, impoſterum deſperare non valebit. Quorumnam igitur tutiùs, quã tui hoc opus auſpicijs ſubſternere potero? cùm quod alij dedecoris arbitrantes petentibus ad ſe aditum pandere renuunt, tu tui augmentũ ſplendoris propemodum arbitraris: quod orbis Magnates, ac ſi impenſi amoris argumenta non noſcant, oblata deſpiciunt; tu, qui hominum viſcera intimus perſcrutator agnoſcis, benigniter excipis; & vbi ij importunitatis potiùs, quàm dignationis gratia, ſed repulſionis periculo, petitionibus aures aperiunt, tu vix oratus, apud quem perſonarum acceptatio non regnat, ſine repudio, vt me in arduis te protegente negotijs ſæpiùs experientia docuit, clementiæ, ac benignitatis exceſſu exaudis. Hinc cùm deficientibus illis patrocinia ſimul cum eorum nixis auſpicijs corruant, meq; tua iampridem, vt gloriæ tuæ ſeruirem, excitauerit bonitas, me tibi, qui indefectibilis es, cũ hoc opere conſecro; & doctrinam meam, quæ mea non eſt, in te, de cuius ſinu proceſsit, refun-

Eccleſ. cap. 1. verſ. 7.

dere audeo: Nam Flumina, vnde exeunt, reuertuntur, vt iterum fluant: vt in beneficiorum, quæ indignitati meæ conferre dedignatus non es, monumentum ſempiternum exiſtat, quorũ memor

ſempiter-

ſempiternam tuo nomini augurer gloriam, & ad tremendam huius præſentiam genua flectens, vt me ab aduerſantium, & obtrectantium morſibus liberes, & in prosperis ſecundùm tua benignitatis placita dirigas, deprecabor.

Altiſſimi tui nominis gloriæ ſitiens

Inter Minores minimus

Frater Candidus à Sarnico.

Auctor ad ſuum Libellum.

I Mea cara rates, tutos per æquora greſſus
Dirige, quas promis quiſq; requirit opes.
Non ſcopuli, non aſtra vetant, non ventus, & vnda,
Cælicolam cymbis inuia nulla via eſt.
Inuidus obſtiterit ſeruo ſi lumine quiſquam,
E Patre te IESV proſiluiſſe ſcias.
Si quis te placido vultu veneretur amicus,
Non mihi, ſed IESV, dic, referendus honos.
Filia Franciſci merces ſine munere pandes,
Vt leuior curras, i mea cana rates.

Adm.

ADM. REVER. PATRI

CANDIDO BROGNOLO

NOVI OPERIS ARMIS INFERNAS LEGIONES DEBELLANTI

CAROLVS FRANCISCVS CERESOLVS

Cathed. Ecclesiæ Bergomi Canonicus

Pæana canebat.

Spiritus atros quis meliùs CANDIDO pellat?
Quis crederet rebelles illos spiritus extorres cœlo
Sponte sibi carcerem quæsiuisse in homine?
Et cùm se mortuos Deo scirent
Animata sibi in homine posuisse sepulchra?
Non habet spiritus tam molles Contumacia,
Vt frangi, vel flecti possit.
Inuisa Cælo capita
Dum cœlum adhuc recuperare tentant in homine
Hominem Orcum fecere translatitium.
In hoc Auerno nouum (mihi credite)
Tortorem ignem habent.
Humanæ fælicitatis inuidia,
Grauius illis omni Gehenna incendium est.
(Proh pudor) qui olim tentarunt æquare se Deo,
Iam satis beatos se putant,
Si in homine videri homines possint.

Macte

Digitized by Google

Macte animo CANDIDE
Hoſce negotiatores Orci, quo tu flagello
Ex Spiritus Sancti Templo modò exterminas?
Callidos ſerpentes Auerni quo tu halitu
Debellator Ceruus modò extrahis è cauernis?
Pugnare in tenebris hoc etiam Andabatæ ſolent,
Pugnare in tenebras, & tenebrarum Duces
Hæc ſola Solis prælia: hi Solis triumphi ſolius ſunt.
Contra Titanas non alij, quàm Dij, in pugnam procedunt.
Purgaturi olim Angeli Cœlum
Aduſque terras fugauere numinis perduelles.
Tu maius opus vrges,
Et purgare etiam terras glorioſo conatu tentas.
Pellere è cœlo Cœli hoſtes cadentes è cœlo
Hoc Angelorum opus fuit.
In arce iam munitos ab arce pellere
Plusquàm Angelicum puto.

Adm.

Digitized by Google

ADM. REVER. PATRI

CANDIDO BROGNOLO

SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORI.

PATER CANDIDVS

Quasi alter cœlorum candor,
& nouorum vere nouissimum sydus
ex lacteo Seraphici firmamenti calle desumptum
corruscauit.
Quanti luminis stylos
IN LEVCOTHEAM,
quam eximius nominis candor,
quam inuisus charitatis splendor,
mox oriundo
PLANETARVM PRINCIPI
sacrificandam excitat
infigendos eduxerit
vel ex nomine disce Lector,
vel ex clementi corde experire, si potes,
quod in igneas pietatis flammas
resoluitur.
Eia Age
Lucifugus esto procul LVCIFER,
STILBON adest
sub belligeri Martis influxu prognatus
Nequit abesse TITANVS
ad lenocinantis AVRORÆ interitum
nasciturus.

Digitized by Google

O AVRORA, quæ & aurea hora
si te Auium horam acclamassem,
quæ tum diuinis, tum humanis gratissima musis
modulaminum argumenta
sub tui fælicissimis auris respirantibus
excitas,
tum nocturnis EREBI Vespertillionibus
silentium intimas,
haud hallucinatus extitissem.
Eia dicite IO, bis IO, ter IO,
de laqueis libertas
de tristitia gaudium
de tenebris claritas
sub inuictissimis CANDIDI auspicijs
triumphauit,
Cui hostilis temeritas non tam nocuit, quàm profuit,
sed vnde hominibus nocere plus studuit,
inde hominem feliciori omine
ad coronam promouit triumphalem:
Cuius opus sine fuco diuinum
charitatis auro decorum
integritatis candore conspicuum
ad obsessorum solatium,
ad ægrotorum subsidium,
F A M A
per posterorum plausus
Æternitati consecrabit.

Deuotiss. Seruus F. Celsus à Nicia
eiusdem Ord. & instit.

IDEM

Digitized by Google

IDEM AD EVNDEM.

Qua imperiosa tenes veterum monumenta virorum
Marmoreis [illegible] quadris sive alma Heliconis
Carminibus memorare: sinat satiata cruore
Heroumq; phalanx, quos iam Carthago recepit,
Tollere pyramides: Teucrorum gestaq; metris
Vsq; adeò memoranda satis sint: [illegible]
Herculeis inscripta polis [illegible] candidus Heros,
Quem maiora canunt portenta, insignia figet.
Immotis portenta alios cecinere procellis;
Ast inconcussus Plutonia Regna furenti
Turbine nimborum, [illegible] Aquilonis
CANDIDVS inuasit; cui martia bella gerebant
Eumenides, Stygijq; canes, cui stamina vitæ
Scindere compulerant Parcas, eia admone voces
Musarum benè docta cohors, modulisq; trophæum
Psallere victoris [illegible]
Castalij hùc fontes, palmasq; [illegible] virentes,
Quas nouus hostili conspersit sanguine victor.

ADM.

ADM. REVER. PATRI

CANDIDO BROGNOLO

PIETAS augusta, angustas peragrata metas Ausoniæ

Totius orbis metas peragrandas promittens,

Virtutem æmulata, æmula procul, Aureolam parat.

Sacræ Theologiæ Professori

SCIENTIA præcellens naturæ scrutata recessus

Recessus nescia, maximis [illegible] connectet.

VTRAQVE famam, fama [illegible] immortalitatem.

MANVALE

EPIGRAMMA.

En Ridanus qui potat aquas, qui Rodanum [illegible]

Qui Tagicos fluctus, Niliacosq; bibit,

Tota immò soboles Eua deducta parente

Criminis morbis, nec reparator erat.

Sydera tot miserùm demum miserata [illegible]

CANDIDEVM larga dant Manuale manu.

Quisquis inoffensos vitæ traducere calles

Quæris, & æternas accelerare vias,

Canus, & infans, sanus, & æger, amicus, & hostis,

Hospes cum patrio, cum sapiente rudis:

Cælica qui docto mandat monumenta pagellis

CANDIDVS, aurato corde reconde stylo.

Vnius ingenio totus reparabitur orbis,

Orcus, terra, polus, flet, requiescit, ouat.

F. Philippus à Roccabiglieria Alumnus.

FA-

Digitized by Google

Facultas Reuerendiſſimi Patris Vicarij Generalis totius Ordinis S. P. FRANCISCI.

FR. DANIEL A DONGO

Totius Ordinis Minorum S. P. FRANCISCI Vicarius Generalis, &c. Seruus. Dilecto nobis in Christo Pri Fri Candido à Sarnico eiusdem Ordinis, Prouinciæ verò noſtræ Reformatæ Brixiæ Concionatori, & Lectori Salutem in Domino.

CVM iuxta Apoſtolicas, ac Ordinis Conſtitutiones reuiſum, &c. approbatum fuerit quoddam Opus à te collectum, cui titulus eſt, MANVALE EXORCISTARVM, ET PAROCHORVM; tenore præſentium cum ſalutaris obedientiæ merito facultatem tibi concedimus, & facimus, quatenus ſeru. ſeruan. prædictum Opus Typis mandare poſſis;

Datis Neapoli in noſtro Regio S. Mariæ Nouæ Cœnobio hac die 7. Februarij 1650.

Fr. Daniel à Dongo
Vic. Gener.

Locus ✱ ſigilli.

Iuſſu

Ad laudem IESV Christi.

IVssu Reuerendissimi Patris Danielis à Dongo Vicarij Generalis totius Ordinis S. Francisci, Ego Fr. Ægidius à Melo Lector Sac. Theol. Ordinis Minorum Strictioris Obseruantiæ Prouinciæ Reformatæ S. Antonij, ac S. Officij Inquisitionis Taruisij Consultor Generalis, legi, & maiori, qua potui, diligentia examinaui Opus Exorcisticum R. P. Candidi à Sarnico eiusdem Ordinis, & Instituti, Reformationis verò Brixiensis Theologi: quod inscribitur: MANVALE EXORCISTARVM: cuius piam, deuotam, ac facilem maxima cum animi oblectatione miratus sum doctrinam, ex fontibus quidem Saluatoris hausta, cum eiusdem Saluatoris documentis, fide, & sanctissimi nominis eius vi, & inuocatione vndiq; scateat; Doctrinam sanè Catholicam, & Euangelicam; nam ab Euangelij medulla hactenus (nescio cuius incuria) obrutam, iste Pater erutam fecit; & quantum Sathanæ inuisam! propterea solitis suis versutijs ei lucem enixè deturbare continuè non desistit. Et quæ genus humanum emolumenta reportet, egomet, cùm eadem sacra ædes, huius reuisionis gratia, nos ambos tenerent, aliquando oculatus testis fui, apertè agnoscens, quomodo ipse Pater, nedum ex studio assiduo, verùm etiam ex experientia, qua docet, didicit. Nec aliquid immixtum moribus, deuotioni, fideliumq; pietati obnoxium mihi se se obuium dedit; ob id Opus, vt in publicum, nedum spectandum; sed vtilius ad publicam praxim trahendum dignum, & necessarium censeo. Dat. Taruisij in nostro S. Mariæ de Iesu Cœnobio, die 2. Iunij, anno Orbis reparati, Christianæq; lætitiæ ob sanctum Iubileum 1650.

Fr. Ægidius à Melo, qui supra.

EGO F. Thomas à Feltria ex Min. S. Francisci Strict. Obser. Lector Generalis, ex commissione Reuerendissimi Patris Danielis à Dongo totius Ordinis Seraphici Patris nostri S. Francisci Vicarij Generalis, vidi, ac seriò, & satis rigorosè examinaui præsens Opus, inscriptum Manuale Exorcistarum, ac Parochorum; hoc est, Tractatus de Curatione, ac Protectione Diuina, Auctore Reu. Patre Candido Brognolo, eiusdem Ordinis, & Instituti S. T. Professore *in eoq; nihil reperi sacræ doctrinæ, aut Christianis moribus dissonum, nec piarum aurium offensiuum: Quinimò cùm in eo plures, & graues errores circa Exorcisticam doctrinam, & plures notabiles abusus, periculis, ac pusillorum scandalis obnoxij, ab imperitis Exorcistis inuecti, detegantur, ac dilucidè ex Sacri Euangelij, & Sacræ Theologiæ fontibus confutentur; ac insuper verus, purus, planus, & Euangelicus modus expellendi dæmones nobis ab ipso Christo Domino traditus, in hoc Opere mira facilitate, & puritate explicetur, & ad praxim applicetur; quo nempe modo explosis scandalorum periculis, efficaciter, perfectè, ac breui tempore dæmones expellantur, Energumeni liberentur, ac Maleficiati à maleficijs curentur; dignissimum iudico, vt ad gloriam sanctissimi nominis IESV, & ad decorem tàm sancti Exorcistici officij, nec non ad Energumenorum, ac Maleficiatorum solamen in lucem edatur. In quorum fidem hac manu propria subscripsi in nostro Conuentu Sancti Ioseph Vincentiæ, hac die 9. Iulij 1650.*

Ego Fr. Thomas, qui supra.

✠✠ *Iussu*

Digitized by Google

IVssu Perillustris, & Reuerendissimi Patris Ioannis Ludouici Bona Veneti S. Theol. Magistri, & Ciuitatis Bergomi, eiusq; Diœcesis Inquisitoris Generalis, vidi, & perlegi Opus inscriptum, Manuale Exorcistarum, ac Parochorum; hoc est Tractatus de Curatione, ac Protectione Diuina, *in tres Partes dispositum, & compositum a R. P. Candido Brognolo Bergomate Sac. Theol. Professore Ordinis Minorum Reformatorum S. Francisci; in quo nihil est ortodoxæ fidei, ac bonis moribus contrariũ; immò multum promouere poterit maiorem Dei, & sanctissimi nominis IESV gloriam, & honorem, & fidelium vtilitatem. Quod ideò dignum iudico publica luce. Dat. in Ven. Monasterio S. Nicolai Cœlestinorum Ordinis S. Benedicti Bergomi die 24. Mensis Octobris 1650.*

D. Celsus Putteobonellus Mediol. Prior Cœlestinus, & S. Officij Bergomi Consultor.

Imprimatur.

Fr. Io. Ludouicus Bona Inquisitor Generalis, qui supra.

Io. Baptista Douaria Archiepiscopus Aleppinus Vic. Gener. pro Illustriss. & Reuerendiss. Episcopo.

Adì 20. Febraro 1650.

HO veduto io Gaspar Lunigo il libro manuscritto in fol. di carte 429. intitolato Manuale Exorcistarũ, ac Parochorum, P. Candidi Brognoli Bergomensis, &c. *nel quale non hò ritrouato cosa alcuna contraria à buoni costumi, ne all'interesse de Prencipi, per il che il libro non possi essere dato alla stampa. In fede, &c.*

Idem, &c.

NOi Reformatori dello Studio di Padoua hauendo veduto per fede del Padre Inquisitore del Sant'Officio di Bergamo, che nel libro manuscritto intitolato Manuale Exorcistarum, & Parochorum P. Candidi Brognoli: *non si troua cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & particolarmente per attestato del Segretario nostro, niente contro Prencipi, e buoni costumi, concedemo licenza, che sia stampato, douendosi osseruare le leggi in questo proposito, & presentarne due copie nelle Librerie publiche di Venetia, e di Padoua.*

Dat. 28. *Febraro* 1650.

Girolamo Lando Cau. Riformator.

Bertucci Valier Cau. Riformator.

Francesco Verdizzotti Segret.

PRÆ-

Digitized by Google

PRÆFATIO
AD BENIGNVM LECTOREM.

MOTA fuit aliquot abhinc annis inter Exorciſtas, & Medicos non ſpernenda lis, quæ ſub Iudice hucuſq; indeciſa pependit: Cuinam de morbis, an Medicis, an Exorciſtis iudicium inferre liceret: quam quidē ab inimico homine in agro dominico ſuperſeminante zizania ortam eſſe, tutiſſimè poteſt ab omnibus iudicari. Cum enim nihil illi connaturalius fuerit, & ad aliud quidpiam ſtudium minimè erexerit, quàm ad morbis inficiendos maleficis, infeſtationibus noxijs vexandos, ſæuæq; ſuę tyrannidi ſubiectos detinendos mortales, ne ſibi de tot animarum, corporumue ſit omittenda poſſeſſio; neue illi ab horrenda tam execrandi hoſtis ſeruitute per opportuna remedia amoueantur, callida machinatione, artibusq; doloſis ex Exorciſtis nonnullos, & ex Medicis quoſdam ſeduxit, vtriſque firmiter ad ſe tantùm morborum humanæ naturæ occurrentium cognitionem, & curationem pertinere ſuadendo. Hinc, cùm Medicorum quamplurimi detrimento laborantium maximo omnia ferè mala humanis tàm intùs, quàm foris obuiantia corporibus, rariſſimè, vel nunquam maleficis Sathanæ verſutijs, ſed naturalibus duntaxat cauſis tribuere conſueuerint; ſi quem veneficio fortè infectū (quòd hoc ipſi tanquam à munere ſuo extraneum non agnoſcant) inueniāt, non Eccleſiaſtica Exorciſtæ poteſtate; ſed virtute medica curādum eſſe opinantur. At Exorciſtæ nonnulli ſiue imperitiæ, ſiue ſufficientiæ gratia, quam ſibi autumanter attribuunt, falcem in aliorum meſſem mittentes, maleſico laborantibus morbo, maxi-

I. *Huius operis neceſſitas.*

Digitized by Google

mo ipsorum periculo eisdem vomitoria, potiones, vnctiones, balnea, lenimenta, suffitus, aliaq; huiusmodi indifferenter proponunt; & quod magis erroneum est, & error quidem peior priore sacris miscere non nisi à communi Dei, hominumque inimico fraudolenter inuenta, ac per obsessorum os Exorcistis, quæ non decent, quærentibus tradita, consueuerunt.

2. *A quo Auctor iussus onus susceperit.*

Ea ergo de causa à cordatis viris rogatus Adm. Reu. P. Archangelus Carraria Bergomensis nostræ Religionis alumnus, tunc Proministri in Prouincia nostra Reformata insignitus officio, vt cùm de maleficiorum soluendis malis studio operam dederit, obsessorumque pius subleuator extiterit, tantæ litis difficultatem, quæ inter oppositas partes odij, inuidiæ, rixarumque motiones excierat, malefico morbo infectis prolixioris angustiæ, ac dilatandi imperij dæmonibus occasionem præbuerat, exploderet, nullum aptiorem sedandę litis modum esse putauit, quàm si publicis typis mandandis scriptis, quænam tùm Exorcistarum, tùm Medicorum partes, sint in dignoscendis, curandisq; morbis ad salubre oppressorum leuamen, demonstraretur. Cùm autem sibi hoc mihi onus imponere placuerit, etsi assiduè tùm ad sacrarum literarum lecturæ, tùm Euangelicæ prædicationis munus essem applicitus, non meis viribus, sed diuina gratia nixus, tanto oneri humeros libentissimè exposui; & ideò, ne desiderijs meis imparem effectum explerem, varias de hoc scribentium doctrinas consului, de quorum fontibus diligentissimè hausi, quæ ad propositum institutũ conferre videbantur. Hinc, vt faciliori modo, quàm priùs, maleficiorum soluerentur ligamina; & ex obsessorum corporibus pellerentur dæmonia; ac inter tot, tamq; varias Exorcismorum formulas certiorem Exorcistis traderem modum, modernorum Theologorum Exorcisticæ artis professorum praxim maiori, quo potui studio tum corporeis, tum mentalibus oculis perscrutans, exorcizandiq; regulas à priscorum temporum Exorcistis considerans, ego meorum Superiorum iussu pluries Romæ, Venetijs, Taruisij, Bergomi, alijsq; Italiæ Ciuitatibus, Vicis, ac Oppidis super Energumenos, morbisq; obnoxios maleficis manus imposui; & cùm ad præce-

pta,

Digitized by Google

pta, diuino Iesu interposito nomine, vexatos liberari compererim, tum nedum theorica edoctus; sed & experientia mediocriter saltem instructus, varijs in veteri exorcizandi methodo compertis, reprobatisq; erroribus, nunc Medicorum partes (si quæ circa maleficia sint) breuiter tangendo, Opus hoc de Curatione Diuina ex piorum Theologorum consilio pro Exorcistis, Parochis, ac Medicis, ac quibusuis Christianę veritatis professoribus, maiora imposterum diuino fauente Numine daturus, typis mādare decreui.

Hoc sub Manualis Exorcistarum, Parochorumq; titulo dedi, vt Exorcistæ, ac Parochi illud prę manibus incessanter habētes, nedū ab Energumenis, ac maleficio affectis dæmones expellēdi, ac fideles edocēdi modū, quo in infirmitatibus valetudinem, in persecutionibus tutelam, in angustijs solamen, & in necessitatitibus cunctis à Deo suffragium obtinere possint, ediscant; sed & ipsi, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, ac perfecta, agnoscant: ac semitas rectas, quę ad Paradisi patriam perducunt, sibi eligere valeant; cùm in hoc verus, certus, securus, catholicus, apostolicus, & euangelicus dæmones eijciendi, se ab inimicorū tuendi insultibus, Deumq; in cunctis necessitatibus propitium habendi modus elargiatur. Verus certè est, qui traditur modus; cùm nullis subsit falsitatis erroribus; non enim ex dæmonum mendaciorum patris responsis per Energumenorū, obsessorūq; ora veritatem desumit; sed infallibili Euangelicorum dogmatū veritate roboratur. Certus; suppositis namq; conditionibus hoc in opere assignatis, infallibiliter effectum consequitur: eo quia in Dei promissione, qui *fidelis est in omnibus verbis suis, & sāctus in omnibus operibus suis*, immobiliter radicatur. Securus; quia non super volubilem mentis meæ arenam erigitur; sed super firmissimum diuinæ scripturæ lapidem, sacrorum Canonū verbis, sanctorumq; Patrum nititur auctoritate. Catholicus, vniuersalis quippe; non enim Exorcistis, ac Parochis tantùm; sed & omnibus Christianę Religionis cultoribus per fidem Iesu nomini præstitam ipsa increata veritas docet, & docuit conuenire. Apostolicus; ab Apostolis namq; Dominiq; Discipulis vsitatissi-

3. *Titulus.*

4. *Subiectum.*

Psal. 144.

mus fuit, & à cunctis Apostolicis viris in praxim deductus. Euangelicus denique; quia à Christo æterni Patris Filio in Euāgelio traditur, dicente: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo dæmonia eijcient.* Et, *Quodcunq; petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.*

Marci 16. Ioan. 14. vers. 13.

5. Diuisio.

Tres autem in partes hoc opus diuiditur, quarum prima de spirituali Medico, Exorcista nempe, seu Parocho loquitur: Secunda de Ægroto obsesso, vel maleficio infecto, qui se per orationes, ac ieiunia ad liberationem rectè disponit: Tertia demū de remedijs tum genericis, tum particularibus ad dęmonis coercendam, deprimendamq; superbiam requisitis; nec non ad afflictorum animos subleuandos: Quæ in alijs minutioribus partibus diuisæ sub Apocalypticæ visionis typo proponuntur.

Accipe igitur, benignissime Lector, exiguum hoc, quod tibi animi liberalitate opus exhibeo. (quod quidem elegantiori stylo prætexuissem, vt multorum ingeniorum sublimitas postularet, nisi illud ad publicæ vtilitatis emolumentum, hominumq; solamen, quorum plurimi sunt, quibus, intelligentiæ defectu, minimè profuisset, ordinassem.) At, si quæ in eo ad publica, vel priuata bona spectantia repereris, à Deo vberrimo omnium fonte fluxisse firmiter crede, à quo omne sapientiæ, ac scientiæ munus, omne datum optimum, & omne donum perfectum, Deipara fauente Maria, copiosè descendit, per quam cœlestium gratiarum thesauri dispensantur. Hoc vnum denique, vt me in tuis apud Deum orationibus commendatum habeas, vt cætera, quæ pro Christianæ Reipublicæ bono de tenebris ad lucem trahere statui, diuino iuuante præsidio, perficere valeam. Vale.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIA BREVIA

OMNIVM PARTIVM, CAPITVM, ARTICVLORVM, QVÆSTIONVMQVE,

Quæ toto hoc Opere continentur.

Hìc, & deinceps duo numeri, vnus paginam, alter numerum marginalem dijudicant.

Pars I. DE Exorcista. 1.1.
Cap. I. Potestate donato. pag. 2.3.
Artic. I. Ordinis Exorcistatus. 3.4.
Artic. II. Ordinis Sacerdotalis. 14.25.
Artic. III. Iurisdictionis ordinariæ. 18.30.
Artic. IV. Iurisdictionis delegatæ. 25.49.
Cap. II. De Exorcistæ scientia pradito. pag. 28.60.
Artic. I. De damone, vt maleficiorum, & obsessionum causa efficiente. pag. 28.61.
Quæst. 1. Pro quibus potestas damonis sit ligata. 31.66.
Quæst. 2. Cur dæmon maximos peccatores omnes in corpore non possideat. 33.70.
Quæst. 3. Quas molestias damon soleat hominibus inferre existentes extra corpora. 35.72.
Quæst. 4. Quomodo dæmones humana corpora ingrediantur. 40.82.
Quæst. 5. Quomodo damones existant in corpore humano. 46.90.
Quæst. 6. Quid damones operentur in corpore, quod possident. 47.92.
Artic. II. De Maleficis, vt causa maleficiorum. 51.101.
Quæst. 1. Quibus modis Malefici concinnent sua maleficia. 52.103.
Artic. III. De rebus naturalibus, vt sunt causa maleficiorum. 56.110.
Quæst. 1. Quanã sint causa naturales maleficiorum. 56. ibi.
Quæst. 2. Quanam sint causa morales maleficiorum. 58.113.
Quæst. 3. An ad Medicum, vel Exorcistã spectet iudicare de rebus naturalibus in maleficijs adhibitis. pag. 59.115.
Artic. IV. De Deo, vt causa maleficiorum permissiua. 68.128.
Quæst. 1. An maleficia sint à Deo volente, vel tantũ permittẽte. 69.129.
Quæst. 2. Quare Deus permittat maleficia, & obsessiones. 70.133.
Quæst. 3. Quomodo Deus maleficia, & obsessiones impediat. 75.147.
Artic. V. De signis, quibus maleficia, & obsessiones cognoscuntur. pag. 79 154.
Quæst. 1. Quanam signa sumantur ex potentijs animæ. 79.155.
Quæst. 2. Quanam signa sumantur ex dispositione corporis. 89.161.

Cap. III. De Exorcista virtutibus ornato. 91. 165.
Artic. I. De Fide. 92. 166.
Quæst. 1. Quid nomine fidei intelligatur in hoc articulo. 92. 167.
Quæst. 2. Quodnã sit obiectum fidei Theologicæ. 93. 169.
Quæst. 3. Quinam sit actus fidei. 95. 175.
Quæst. 4. Quomodo fides Theologica definiri possit. 96. 176.
Quæst. 5. Quomodo fides Theologica dubitatur. 97. 177.
Quæst. 6. An fides miraculorum, ac promissionum sit eadem cum fide Catholica. 97. 178.
Quæst. 7. Quomodo fides Theologica possit esse maior in vno, quàm in alio. 100. 181.
Quæst. 8. An fides Theologica differat à fide gratia gratis data, & à cæteris gratijs gratis datis. pag. 102. 184.
Quæst. 9. Quomodo fides necessaria sit Exorcistæ ad dæmones expellendos. 103. 186.
Artic. II. De Spe, seu Fiducia in Deum. pag. 105. 189.
Quæst. 1. Quomodo huiusmodi fiducia augeatur. 106. 190.
Quæst. 2. Quomodo fiducia tollat hæsitationem. 106. 192.
Quæst. 3. Quos effectus producere soleat huiusmodi fiducia in suis possessoribus. 107. 194.
Quæst. 4. Quomodo hæc fiducia facilè acquiri possit. 134. 242.
Artic. III. De Charitate erga Deum, & proximum. 139. 245.
Artic. IV. De Fortitudine. 142. 252.
Artic. V. De prudentia in erroribus vitandis. 147. 261.
Quæst. 1. An licitum sit aliquem exorcizare, nullo habito signo euidenti, vel probabili ipsius obsessionis. pag. 147. 262.
Quæst. 2. An vtile sit interrogare dæmonem, quo nomine vocetur. pag. 148. 263.
Quæst. 3. An conueniens sit interrogare dæmones, an sint multi, vel pauci: vnus, vel plures in eodem corpore. 150. 267.
Quæst. 4. An licitum sit quærere à dæmone causam ingressus. 151. 269.
Quæst. 5. An licitum sit quærere à dæmone: per quam personam, & per quem Sanctum sit ab obsesso expellendus. 152. 271.
Quæst. 6. An licitum sit quærere à dæmone: vt dicat: quinam sint sui inimici in cælo, & qui in inferno. 154. 273.
Quæst. 7. An licitum sit quærere à dæmone: quibus verbis magis crucietur. 155. 275.
Quæst. 8. An licitum sit quærere à dæmone: qua die, vel hora sit egressurus. 156. 276.
Quæst. 9. An licitum sit quærere à dæmone: in quo loco sit egressurus. 158. 279.
Quæst. 10. An licitum sit quærere à dæmone: si aliquo pacto, vel maleficio sit alligatus: & quomodo huiusmodi maleficium possit destrui. 159. 280.
Quæst. 11. An licitum sit quærere à dæmone, vt dicat, quis sit eorũ princeps in illo corpore. 161. 283.
Quæst. 12. An licitum sit quærere à dæmone, vt dicat, an talis persona, quam possidet, sit energumena. 161. 284.
Quæst. 13. An licitum sit Exorcistæ præcipere dæmoni superioris ordinis, ver. gr. Luciferò, vt dæmones sibi inobedientes excruciet in inferno. Item spiritui principali in corpore obsesso, vt secum educat totam societatem

Digitized by Google

tatem suam. 161. 285.
Quæst. 14. An licitum sit Exorcistæ, dæmonem in locis desertis alligare. 164. 292.
Quæst. 15. An Exorcista potestatem habeat dæmones mittendi in infernum. 165. 294.
Quæst. 16. An peccatum sit graue, de vanis, & inutilibus, & fortè nocuis, & ijs, quæ ad expulsionē non conducunt, dæmonem interrogare. 167. 297.
Quæst. 17. An licitum sit Exorcistæ, præcipere dæmonis sub pœna excommunicationis, vt energumenū amplius nō diuexet. 169. 301.
Quæst. 18. An licitum sit Exorcistæ, dæmoni præcipere, vel irrationabilibus per terminos iudiciarios. 169. 302.
Quæst. 19. An licitum sit Exorcistæ, medicinas corporales obsessis, ac maleficiatis applicare. 171. 306.
Quæst. 20. An licitum sit Exorcistæ, cum ægrotis obsessis, vel maleficiatis Chirurgi munere fungi. 175. 317.
Quæst. 21. An licitum sit Exorcistæ, energumenum vexare flagellis, & dehonestare opprobrijs, aliaque similia facere. 177. 321.
Quæst. 22. An Exorcista licitè possit fictionibus vti, ad probandum: an aliquis verè, vel fictè, aut imaginariè sit obsessus. 178. 322.
Quæst. 23. An obsessi, seu energumeni, ac maleficiati per solum dissensū voluntatis possint seipsos à quacunq; dæmoniaca vexatione totaliter liberare. 179. 323.
Quæst. 24. An sit necesse in exitu dæmonis à corpore ei præcipere, vt iuret, se exiturum, nec amplius regressurum. 188. 341.
Quæst. 25. An licitum sit annuere dæmoni offerenti egressum ex homine, si ei permittatur in alium ingredi. 189. 343.
Quæst. 26. An seclusis quatuor illis conclusionibus à Sanchez adductis, adhuc liceat petitioni supradictæ connuere. 189. 344.
Artic. VI. De Prudentia in rectis semitis eligendis circa adiurationem. 190. 347.
Quæst. 1. Quomodo Deus à nobis rectè adiurari possit. 191. 349.
Quæst. 2. An Beati, & Sancti Angeli adiurari possint ab hominibus. 192. 351.
Quæst. 3. An dæmones sanctè, & licitè adiurari possint ab hominibus. 192. 352.
Quæst. 4. An creaturæ irrationales, vt locusta, nubes, sal, aqua, & cæt. licitè à nobis adiurari possint. 194. 357.
Quæst. 5. An adiuratio debeat fieri per Deū solum: an etiam per creaturas. 195. 359.
Quæst. 6. Quanam cautela sint seruanda ab Exorcistæ, vt adiuratio suum habeat effectum. 197. 365.
Pars II. De Ægroto. 205. 383.
Cap. I. Orante Deum. 207. 387.
Artic. I. Contemplando Diuinam Prouidentiam. 207. 388.
Artic. II. Meditando infinitam Dei Bonitatem. 211. 394.
Quæst. 1. Cum Deus tam pientissimus sit, ac summè bonus, cur tot homines de eius diuino auxilio diffidant. 214. 399.
Quæst. 2. Cur plures Iusti etiam docti, & pij perfecta fiducia in Deum sæpe careant. 216. 401.
Artic. III. Considerando Dei veritatem, ac fidelitatem in suis promissis. 219. 405.
Quæst. 1. An oporteat distinctè habere noti-

Digitized by Google

notitiam huius promissionis, & ex fide illius petere, vt oratio habeat conditionem requisitam ad impetrandum infallibiliter. 220. 407.
Artic. IV. De Conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis. 221. 408.
Conditio prima quæ. 222. 411.
Quæst. 1. An spiritualia bona indistinctè, & absolutè à Deo peti possint. 228. 422.
Quæst. 2. An bona temporalia absolutè à Deo peti possint. 229. 424.
Quæst. 3. An postulare à Deo peculiarem protectionem, & curam in præstando nobis hæc bona, sit tentare ipsum. 234. 435.
Quæst. 4. An temporalia mala in oratione peti possint. 236. 436.
Quæst. 5. An liceat in oratione petere, vt malum pœnæ proximo eueniat. 235. 438.
Quæst. 6. An omnium prædictorũ malorũ, vel bonorum petitiones infallibilem habeant impetrationem ex vi diuinæ promissionis. 237. 444.
Conditio secunda ad impetrationem infallibilem requisita. 241. 454.
Conditio tertia ad impetrationẽ infallibilẽ requisita. 243. 459.
Quæst. 7. Cur plures, etsi dicant, se habere fidem aliquid à Deo obtinẽdi, non tamen in eo postulando perseuerant. 245. 463.
Quæst. 8. Quanto tempore perseuerandum sit in oratione, ac petitione, vt, quod petitur, obtineri possit. 246. 465.
Quæst. 9. An diu perseuerandum sit in petitione. 247. 466.
Conditio quarta ad impetratinẽ infallibilẽ requisita. 247. 467.
Quæst. 10. An aliquis pro se, vel pro alio possit absolutè petere aliquod bonũ tẽporale, & credere, se illud infallibiliter obtẽturũ. 249. 471.
Artic. V. De Signis, quibus in rebus omnibus cognosci potest Dei voluntas. 254. 482.
Cap. II. De Aegroto orante Dominos cœli, & terræ. 259. 491.
Artic. I. Iesum Christũ D. N. 259. 492.
Artic. II. Beatiss. Virginẽ Dei Genitricem Mariam. 265. 506.
Cap. III. De Aegroto orante hominum mediatores. 267. 511.
Artic. I. Angelicos spiritus. 268. 512.
Qu. vnica. Cur tot homines iusti vexentur, & quandoq; à dæmonibus superentur, si ab Angelis prõteguntur. 271. 519.
Art. II. Beatos in cœlo regnãtes. 272. 520.
Quæst. 1. An Sancti tàm homines, quàm Angeli licitè à nobis sint orãdi. 273. 521.
Quæst. 2. Cur Deus velit nos ad Sãctos orare, si ipse promptissimus est ad dandum id, quod petimus. 275. 526.
Quæst. 3. An licitè à nobis sint orandi Iusti Viatores. 276. 527.
Cap. III. De Aegroto ieiunãte. 276. 528.
Artic. I. Ad Deum placandum. 278. 532.
Art. II. Ad proficiendũ in bono. 280. 537.
Qu. vnica. An vexationes diabolicæ, quæ hominibus eueniunt tantũ ad probationem, & exercitium virtutis, sint à Deo volente, & iubẽte: vel tantũ permittente, & non impediente. 282. 541.
Artic. III. Ad se ipsum sanandum, & roborandum. 283. 544.
Artic. IV. Ad hostes visibiles, & inuisibiles expellendos, & profligandos. 286. 552.
Pars III. De Remedijs. 289. 561.
Cap. I. Generalib⁹ Sacramẽtorũ. 290. ibi.

Artic. I.

Artic. I. De Baptismo. 290. 562.
Artic. II. De Confirmatione. 291. 568.
Artic. III. De Penitentia. 292. 571.
Artic. IV. De Eucharistia. 294. 575.
Artic. V. De Ordine. 296. 580.
Artic. VI. De Matrimonio. 297. 586.
Art. VII. De Extrema unctione. 298. 588.
Cap. II. *De Remedijs generalibus Sacramentalium.* 298. 591.
Artic. I. De Cruce. 299. 592.
Artic. II. De S. Euangelio. 301. 596.
Artic. III. De Cereis formis, seu Agno cereo impresso. 308. 606.
Artic. IV. De Reliquijs Sanctorũ. 309. 608.
Artic. V. De imaginibus Sanctorũ. 310. 610.
Artic. VI. De Aqua benedicta. 311. 613.
Artic. VII. De Pane, & Oleo benedicto. 312. 614.
Cap. III. *De Remedijs particularibus egrotum præparantibus.* 313. 616.
Art. I. De modo cognoscendi, an quis sanè sit maleficio affectus, vel à dæmone possessus. 314. 618.
Artic. II. De Instructione pro Vexato ad liberationẽ præparãdo. 316. 621
Quæst. 1. Quomodo, & de quibus Vexatus instruendus sit erga Deum. 317. 622.
Quæst. 2. Quomodo instruendus sit Vexatus erga Exorcistam. 321. 634.
Quæst. 3. Quomodo Vexatus instruendus sit aduersus dæmones. 322. 638.
Quæst. 4. Quomodo Vexatus instruendus sit erga seipsum. 323. 639.
Artic. III. De Probatione Vexati ante liberationem requisita. 325. 646.
Quæst. 1. Quomodo Vexatus probandus sit erga Deum. 325. 647.
Quæst. 2. Quomodo Vexatus probandus sit erga Exorcistam. 327. 649.
Quæst. 3. Quomodo Vexatus probandus sit aduersus dæmonẽ. 328. 651.
Quæst. 4. Quomodo Vexatus probandus sit erga seipsum. 329. 653.
Cap. IV. *De Remedijs particularibus pro dæmone coercendo.* 332. 658.
Artic. I. De Obiurgatione, & præcepto. 333. 659.
Artic. II. De dæmone obsidente, aut ingrediente. 338. 667.
Quæst. 1. Quomodo impetus dæmonis obsidentis sint à Vexato repellendi. 339. 668.
Quæst. 2. Quomodo sint coercendi dæmones Striges obsidentes, & impedientes, ne Iudicibus veritatẽ fateantur. 343. 677.
Quæst. 3. Quomodo se habere debeat Exorcista, vel Parochus cum Magis, & Sagis habentibus pactum cum dæmone, sed pœnitentibus. 345. 682.
Art. III. De dæmone possidẽte, seu existente in corpore Vexati. 348. 686.
Quæst. 1. Quomodo vexationes à dæmone possidente effectæ per ipsos Vexatos sint reprimendæ, aut auferendæ. 348. 687.
Quæst. 2. Quomodo maleficium in matrimonio factum sit auferendum, ac destruendum. 351. 693.
Quæst. 3. Quomodo sint destruẽda maleficia infantiũ & puerorũ. 354. 698.
Quæst. 4. Quomodo pueri præseruandi sint à maleficijs. 357. 702.
Artic. IV. De dæmone obsistente, seu renitente. 357. 704.
Quæst. 1. An dæmonum resistentia præceptis ecclesiasticis facta proueniat ex vi, & potentia dæmonum: vel ex parte Dei, vel Exorcistæ, vel energumeni. 258. 705.
Quæst. 2. Quanam sint genera Energumenorum, ad quorum liberationẽ Deus difficillimè concurrit. 360. 710.
Quæst. 3. Quomodo huiusmodi repugnantia diabolica sit auferenda. 365. 720.

Quæst. 4.

Digitized by Google

Queſt. 4. *Quanam ſint remedia particularia pro primi generis obſeſſis.* 365. 731.
Queſt. 5. *Quænam ſint remedia particularia pro obſeſſis ſecundi generis.* 366. 722.
Queſt. 6. *Quænam ſint remedia particularia pro obſeſſis tertij generis.* 369. 725.
Queſt. 7. *Quænam ſint remedia particularia pro obſeſſis quarti generis.* 370. 727.
Queſt. 8. *Quænam ſint remedia particularia pro obſeſſis quinti generis.* 374. 732.
Artic. V. De dæmone fugiente, ſeu exeunte. 375. 733.
Quæſt. 1. *Quomodo ſe habere debeat Exorciſta erga obſeſſum in actu liberationis.* 377. 737.
Queſt. 2. *Quænam ſint ſuggeſtiones ſpeciales, quibus dæmon Energumenum inuadere ſolet tempore liberationis.* 377. 738.
Art. VI. De dæmone tentante ſuum regreſſum. 387. 748.
Queſt. 1. *Quænam ſint communiores ſuggeſtiones, quibus dæmon quærit iterum in corpus liberati ſuum regreſſum.* 388. 749.
Quæſt. 2. *Vnde ſumat dæmon tentandi occaſionem.* 390. 750.
Queſt. 3. *Quibus remedijs præſeruatiuis diabolicæ ſuggeſtiones in hominibus à dæmone liberatis euaneſcant.* 391. 751.
Art. VII. De dæmone repetente, ſeu redeũte. 396. 758.
Queſt. 1. *Quænam ſit cauſa regreſſus?* 396. *ibi.*
Queſt. 2. *Quomodo ſe habere debeat Exorciſta cum eo, qui poſt liberationem iterum à dæmone poſſidetur.* 398. 761.
Art. VIII. De dæmone infeſtante ea, quæ ad hominẽ ſpectant. 400. 765.
Queſt. 1. *Quibus modis animalia bruta à dæmonibus vexẽtur.* 401. 766.
Queſt. 2. *Quomodo ſit eis ſubueniendum.* 401. 767.
Quæſt. 3. *Quibus infeſtationibus à dæmonibus domus ſoleant moleſtari.* 405. 770.
Queſt. 4. *Quomodo domus à ſpiritibus malignis ſint purgãdæ.* 405. 771.
Queſt. 5. *Quid agendum ab Exorciſta, & domus habitatoribus in actu liberationis.* 406. 773.
Quæſt. 6. *Quomodo domus à moleſtijs dæmonum ſint præſeruandæ.* 410. 778.
Queſt. 7. *Quomodo aues, vermes, mures, locuſtæ, vel alia animalia terrã, vel fructus vaſtantia ſint deſtruenda.* 411. 779.
Art. IX. De modo, & ordine exorcizandi. 425. 784.
Cap. IV. *De Remedijs pro afflictis, & tribulatis.* 430. 792.
Artic. I. De afflictis, & tribulatis ſubleuandis in infirmitatibus naturalibus. 430. 793.
Artic. II. De afflictis, & tribulatis tuendis ab inimicis, ac perſecutoribus. 446. 820.

Hic

Digitized by Google

Hìc
AVCTORES OMNES
PROBATÆ, VEL IMPROBATÆ FIDEI,

Theologi, Iuriſconſulti, Medici, Philoſophi, Phyſiologi, Hiſtorici, aliarumq; ſcientiarum, atq; artium Profeſſores, qui huic operi ſuam quoquomodo operam ſubminiſtrarunt, ſerie Alphabetica recenſentur.

A

ABBAS Panormitanus.
R. Abenezra.
Aegidius de Coninch.
Albericus.
Albertus Magnus.
Albinus Flaccus.
Alcazar.
Alciatus.
Alcuinus.
Alexander Albertinus.
Alexander Alenſis D. irrefrag.
Alexander Calamato.
S. Alexander Papa I. Martyr.
Allois Abbas.
Almainus.
Aloyſius Bariola.
Alphonſus à Caſtro.
Alphonſus Toſtatus.
Altiſiodorenſis.
Amalarius Fortunatus.
S. Ambroſius Epiſcopus.
S. Amphilochius Epiſcopus.
Anaſtaſius Germon.
Andreas de Vega.
Anonymus.
S. Anſelmus Epiſcopus.
S. Antoninus Archiepiſcopus.
Antoninus Diana.
S. Antonius Abbas.
Antonius Hiquæus.
S. Antonius à Padua.
Antonius Flaminius.
Antonius Naldus.
Antonius Queuedo.
Aquila.
Archidiaconus.
Aretas.
Ariſtoteles.
Armilla.
Arnobius Rhetor.
Arnoldus Carnotenſis.
Arſenale Inquiſitorum.
S. Athanaſius Epiſcopus.
S. Audoenus Epiſcop. Rhotomag.
Auguſtinus Barboſa.
S. Auguſtinus Hipponenſis Epiſc.
Auicenna Medicus.

Balthaſſar

Digitized by Google

B

Balthaſſar Paes.
Baptiſta Codroncus Medicus.
Baretius de Baretijs.
Baronius Cardinalis.
Bartholomæus ab Angelo.
Bartholomæus Faius.
Bartholomæus Sibilla.
Bartholomæus Spineus.
S. Baſilius Magnus Epiſcopus.
Beda Venerabilis.
Benedictus Perenius,
Benedictus Iuſtinianus.
S. Bernardinus Senenſis.
S. Bernardus Abbas.
Bernardus Luxemburgicus.
S. Birgitta.
Boethius.
S. Bonauentura D. Seraphicus.
Bordonus.
Breuiarium Romanum.
Burcardus.

C

Caeſar Carena.
Caeſarius Ciſterſienſis.
S. Caius Papa, & Martyr.
Canus.
Capreolus.
Carolus Baucius.
S. Carolus Borrhomæus.
Carolus de Graffijs.
Carolus Oliuerius.
Caſſiodorus.
Cedrenus.
Chronicum Fratr. Minorum.
Cicero.
Ciruelis Darocenſis.
S. Clemens Papa Romanus.
S. Cœleſtinus Papa.
Concilium
- Antiochenum.
- Arauſicanum.
- Aurelianenſe I.
- Bracharenſe II.
- Carthaginenſe IV.
- Florentinum.
- Gangrenſe.
- Gerundenſe.
- Laodicenſe.
- Lugdunenſe.
- Moguntinum.
- Nicenum II.
- Romanum.
- Toletanum V.
- Toletanum VI.
- Tridentinum.

Conradus Monachus.
Cornelius à Lapide.
S. Cornelius Papa, & Martyr.
Crolandenſis Hiſtoricus.
S. Cyprianus Epiſcop., & Martyr.
S. Cyrillus Alexandrinus.
S. Cyrillus Hieroſolomitanus.

D

Daniel Sennertus Medicus.
Dinamius Patricius.
S. Dionyſius Areopagita.
Dionyſius Carthuſianus.
Dominicus Bannes.
Dominicus Soto.
Dorothæus.
Durandus.

E

Eccleſia.
Echius.

S. Eli-

Digitized by Google

S. Eligius Nouiomenſis Epiſcop.
S. Ephræm Syrus Diaconus.
S. Epiphanius Epiſcopus.
S. Eraſmus Epiſcopus, & Martyr.
S. Euagrius Epiſc. Conſtantinop.
Euclides.
Eugubinus.
Euſebius.
S. Euſtachius Presbiter.
Euthymius Zigabenus.
R. Ezra.

F

FAuentinus.
Felix Scripturiſta.
Ferdinandus à Caſtro Palao.
Fortunatus.
S. Franciſcus Aſſiſiates Seraphicus
Franciſcus Ceſpedes.
Franciſcus Longobardus.
Franciſcus Maria Guaccius.
Franciſcus Pegna.
Franciſcus Pelizzarius.
Franciſcus Ribera.
Franciſcus Robortel.
Franciſcus Suarez.
Franciſcus Titelmanus.
Franciſcus Valeſius Medicus.
Franciſcus Victoria.
Fruſius.
Fulbertus.
S. Fulgentius Epiſcopus Ruſpen.

G

GAbriel Biel.
Gabriel Vaſquez.
Galenus Medicus.
Genebrardus.
Gregorius Presbyter.
S. Germanus Epiſcopus.
Gloſſa ordinaria.
S. Gregorius Nazianzenus Epiſc.
S. Gregorius Niſſenus Epiſcopus.
S. Gregorius Magnus Papa.
Gregorius Papa XV.
S. Gregorius Turonenſis Epiſcop.
Gregorius Sayrus.
Gretzerus.
Giulhelmus Abbas.
Guilhelmus Durandus.
Guilhelmus Philiarcus.
Guilhelmus Vorillon.

H

HAymo.
Hector Boethus.
Henricus à Gandauo D. ſolēnis.
Henricus Inſtitor.
Henriquez.
S. Hermas Diſcipulus Pauli Apoſt.
Hieremias Drexelius.
S. Hieronymus.
Hilarion Monachus.
S. Hilarius Epiſcopus.
B. Hildegardes Virgo.
Hincmarus.
Hippocrates Medicus.
Hiſtoria Eccleſiaſtica.
Hugo Cardinalis.
Hugo de S. Victore.

I

IAcobus Aluarez.
Iacobus Billius.
Iacobus de Graſſijs.
Iacobus de Valentia.

S. Iaco-

Digitized by Google

S. Iacobus Diaconus.
Iacobus Pamelius.
Iacobus Simancas.
Iacobus Sprenger.
Ianſenius.
Ignatius Lupus.
S. Ignatius Martyr.
Innocentius Papa I.
Innocentius Papa VIII.
Ioachin Abbas.
Ioannes Azorius.
Ioannes Baptiſta de Lezana.
Ioannes Baptiſta Folengius.
Ioannes Baptiſta Poſſeuinus.
Ioannes Carthagena.
Ioannes Caſſianus.
S. Ioannes Chryſoſtomus Epiſc.
S. Ioannes Damaſcenus.
Ioannes Diaconus.
Ioannes Duns Scotus D. ſubtilis.
Ioannes Fernelius Medicus.
Ioannes Gailer.
Ioannes Lorinus.
Ioannes Maior.
Ioannes Maldonatus.
Ioannes Molinetus.
Ioannes Turrecremata.
Ioannes Viguerius.
Ioſeph Angles.
Ioſeph Hebræus.
S. Irenæus Epiſcopus Lugdunen.
Iſaac Abbas.
S. Iſidorus Epiſcopus Hiſpalen.
Iſidorus Abbas.
S. Iuo Presbiter.
S. Iuſtinus Martyr.
Iuſtus Lipſius.

K

R. Kimmi.

L

Lactantius Firmianus.
Landulphus Carthuſianus.
Laurentius ab Anania.
B. Laurentius Iuſtinianus.
Laurentius Peirinus.
Laurentius Portel.
Laurentius Surius.
S. Leo Papa.
Leonardus Leſſius.
Leonardus Vairus.
S. Leontius Epiſcopus Cæſarien.
Lippomanus.
Ludouicus Bloſius.
Ludouicus Frois.
Ludouicus Granatenſis.
Luiſius Legionenſis.
Lycoſthenes.
Lyndanus.

M

Macrobius.
Marcellinus de Piſe.
Marcellinus Hiſtoricus.
Marcus à Lisbona.
Marſilius.
Martinus Bonacina.
Martinus de Arles.
Martinus Delrius.
Martinus Nauarrus.
Maximilianus ab Eynaten.
S. Maximus Epiſcopus Taurinen.
Michael Medina.
Miſſale Romanum.
Molfeſius.

Nicepho-

Digitized by Google

N

Nicephorus.
Nicolaus de Lyra.
Nicolaus Monachus.
Nicolaus Remigius.
S. Nilus Abbas.
Nugnus.

O

Oglerius Medicus.
S. Optatus Episc. Mileuet.
Origenes.
Osbertus.
Ouidius.

P

Pannonius.
Paraphrastes.
S. Paulinus Episcopus.
Paulus Carraria.
Paulus Grillandus.
Paulus Layman.
Paulus Sherlogus.
Pedraza.
Pelbartus.
Peltanus.
Petrus Ancharanus.
Petrus Binsfeldius.
Petrus Blesensis.
Petrus Canisius.
S. Petrus Chrysologus Episcopus.
B. Petrus Damianus Cardinalis.
Petrus Gregorius.
Petrus Lombardus Episc. Paris.
Petrus Paludanus.
Petrus Rauzanus.
Petrus Tataretus.
Petrus Thyræus.
Philippus Marchinus.
Picus Mirandulanus.
Plato.
Pontificale Romanum.
Primasius.
S. Prosper Episcopus Rhegiensis.
Prosper Farinacius.

R

Rabanus.
Raynerius de Pisis.
Raitherius.
Raynuthius.
S. Remigius Episcop. Rhemensis.
Richardus de Media villa.
Richardus de S. Victore.
Richelius.
Rituale Romanum.
Robertus Bellarminus Cardin.
Rodulphus Cupers.
Roffensis.
Rupertus Abbas.
Rupertus Tuitiensis.

S

Sebastianus.
Scribonius.
Seneca.
Serenus Abbas.
Simeon de Muis.
Simeon Metaphrastes.
Socrates.
Spensippus Platonicus.
Staphylus.
Stephanus Eduensis Episcopus.
Stephanus Facundex.

Digitized by Google

Summa Corona.
Syluester Prierias.

T

TAbiena.
Tertullianus.
S. Theodoretus.
Theodoricus Abbas.
S. Theophanes Episcop. & Martyr.
Theophilactus.
Theophilus Abbas.
Theophrastus.
Theocteristus Monachus.
S. Thomas Doctor Angelicus.
Thomas Caietanus Cardinalis.
Thomas Cantipratensis.
Thomas de Kempis.
Thomas Phasellus.
Thomas Sanchez.
Thomas Valdensis.

V

VAlerius Polidorus.
Varro.
Vgolinus.
Villegas.
Vincentius Beluacensis.
Vincentius Bonardus.
Vincentius Fidiucius.
Viualdus.
Vualafridus Strabus.

Z

ZAcarias Vicecomes.
Zanardus.

Digitized by Google

EX AVCTORIBVS
IN HOC OPERE ALLEGATIS

Ij duntaxat, qui Exorciſtico munere ſunt perfuncti, hoc Indice Alphabetico continentur.

S. Adeletinus Epiſc. Sagienſis.
Ægydius Nitteletus.
S. Aichardus Abbas.
S. Albinus Epiſcopus Andegauen.
Alexander Albertinus.
S. Ambroſius Archiepiſcopus.
S. Annon Epiſcopus.
S. Antonius Abbas.
S. Antonius à Padua.
SS. Apoſtoli Domini.
S. Auxentius Archimandrita.
S. Babyla Epiſcopus Antiochenus.
S. Barnabas Apoſtolus.
S. Baſilius Magnus Epiſc. Caſ.
S. Benedictus Abbas.
B. Bernardinus à Feltria.
S. Bernardus Abbas.
Burſus Eillius Canonicus.
B. Caluppanus.
Carolus Oliuerius.
S. Conſtantius Epiſcopus Aquinas.
S. Cyprianus Epiſcopus, & Martyr.
S. Daniel Stylita.
SS. Diſcipuli Domini.
S. Dominicus Patriarcha.
S. Eligius Epiſcopus Nouiomen.
S. Elphegus Epiſcopus Cantuarien.
S. Eutychius Patriarcha.
S. Franciſcus Patriarcha Seraphic.
S. Gallus Abbas.
S. Godefridus Epiſcopus Ambianen.
S. Gregorius Thaumaturgus Epiſc.
Hieronymus Menghus.
S. Hilarion Abbas.
S. Iacobus Alemanus.
B. Iacobus à Marchia.
S. Ignatius Loyola.
S. Ioannes Apoſtolus.
B. Ioannes à Capiſtrano.
Iſidorus Abbas.
S. Iuſtinus Martyr.
S. Launomarus Archimandrita.
S. Laurentius Epiſc. Dunelmenſis.
S. Macarius Patriarcha Antioch.
S. Maclouius Abbas.
S. Marcellus Abbas.
S. Marcellus Epiſcopus Pariſienſis.
S. Martinus Epiſcopus Turonenſis.
S. Maurilius Epiſcop. Andegauen.
Maximilianus ab Eynaten.
S. Maximus Epiſcopus Rhegienſis.
S. Nicetas Abbas.
S. Nicetius Epiſcopus Treuirenſis.
S. Nonnus Epiſcopus Edeſſæ.
S. Parthenius Patriarcha.
S. Patapius Solitarius.

S. Paulus

Digitized by Google

S. Paterius Episcopus Abricensis.
S. Paulus Apostolus.
S. Petrus Apostolus.
S. Petrus Cœlestinus Papa.
S. Petrus Exorcista Martyr.
Petrus Santutius Cœlestinus Ab.
Pontius Abbas Bonevallis.
S. Portianus Abbas.
S. Regulus Episcopus Arelatensis.
S. Remigius Episcopus Rhemensis.
Serenus Abbas.
S. Simon Apostolus.
S. Suitbertus Episcopus Verdensis.
S. Theodorus Archimandrita.
S. Theodosius Cœnobiarcha.
Valerius Polidorus.
S. Vbaldus Episcopus Eugubinus.
S. Vedastus Episcop. Atrebatensis.
S. Vincentius Ferrerius.
S. Vrsmarus Episc. in Cœnob. Laub.
S. Vulinuualocus Abbas.
S. Vuolphelmus Abbas.
Zacharias Vicecomes.
S. Zeno Episcopus Veronensis.

MANVALE

Digitized by Google

IHS

MANVALIS EXORCISTARVM, AC PAROCHORVM

Pars Prima.

DE EXORCISTA.

VIDI, ait Ioannes Apoc. 1. *in medio ſeptem candelabrorum aureorum ſimilem filio hominis, veſtitum podere, præcinctum ad mamillas zona aurea: caput eius, & capilli candidi erant, tanquam lana alba, & tanquam nix: oculi eius tanquam flamma ignis, pedes eius ſimiles aurichalco, ſicut in camino ardenti: & vox illius, tanquam vox aquarum multarum, & cæt. & facies eius, ſicut Sol lucet in virtute ſua.*

1. *Exorciſta, dictus dæmonem adiurãs, perſimilem filio hominis figuratur. Quia dignitate humanam ſuperat.*

Quo apparatu Exorciſta, Græca voce ſic dictus, qui Latinè dæmonem adiurans, ſiuè increpans vocatur; *c. Clerus. verſ. Exorciſta. 21. diſt.* iuremeritò non homo, ſed ſimilis filio hominis dicitur, eò quòd conditionem humanam ſuperantem, æquantem angelicam, & diuinam attingentem fortitus ſit.

Verè pluſquam homo eſt cenſendus, qui diabolum expellere poteſt. Quæ etenim vires alicui ex hominibus ſupperunt; vt talem, & tantum inimicum gloriosè expugnare valeat; cum illo nihil debilius, iſto nihil fortius in orbe reperiatur? *Nihil aliud eſt homo,* ait D. Bernardus lib. Meditat. cap. 3. *quam ſperma fœtidum, ſaccus ſtercorum, cibus vermium. Poſt hominem vermis, poſt vermem fœtor, & horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo. Quid ſuperbis puluis, & cinis: cuius conceptus culpa, naſci miſeria, viuere pœna, mori anguſtia? Vnde ſuperbit homo, cuius conceptio culpa: naſci pœna: labor vita: neceſſe mori?* Dæmon nihil horum patitur; ſed intellectu ſubtilis, ſcientia illuſtris, motu velox, potentia inſignis, eſſentia ſpiritualis, ſtatu perpetuus perſeuerat in æternum. Quomodo tam debilis dæmonem tam

Digitized by Google

sortem posset è sedibus suis nolentem expellere, profligare reluctantem, nisi conditione cæteris hominibus supereminеret?

2. *Angelicam exæquat.*

Vndè supra homines eleuatus Angelorum sortes exæquat. Nam si Spirituum beatorum dignitatem attendas, videbis ipsos spiritibus malignis dominari, & dæmones suo subiectos imperio quaquauersum agere, agitare, exagitare, vt docent Alexander Alens. *par. 2. q. 100. mem. 2. ar. 6.* Rupertus Abbas *super Iudicum cap. 5.* B. Laurentius Iustinianus *de spirituali animæ resurrect.* Iacobus Aluarez *lib. 1. de victoria tentat. par. 3. cap. 7.* D. Basilius *in Psal. 33.* & alij infra citandi *articulo de Angelis num. 515.* Qua potestate cum Exorcista virtutes aduersas cohibeat, iuremeritò vt Angelus censendus est, & similis filio hominis, qui Angelorum ore in forma iuuenis splendidi, & ingenui apparentium ministerium contra dæmones exercet, vt scripturæ, ac Patres indicant, qui toties Angelorum titulo Ecclesiæ Ministros cohonestant.

Diuinam attingit.

Immò diuinam aliquo modo attingit conditionem. Quis enim est ille filius hominis, cui similis esse, asseritur à Ioanne, nisi Christus Dominus, vt testantur S. Irenæus *lib. 4. c. 37.* Luisius Legionensis *de Nominibus Christi*, Aretas, Abbas Ioachim, Ribera, Haymo, Anselmus, Alcazar, & alij relati à Cornelio à Lapide *in Apocalypsim*, qui seipsum tali nomine vocans Matthæi 15. huiusmodi potestatem expulsiuam dæmoniorũ ipsemet sæpissimè exercuit, & suis Apostolis tradidit: neq; illis solùm, sed etiam successoribus? Quam spiritualiter æmulantur omnes Exorcistæ, cum spiritus malignos cogunt in fugam prorumpere: aut maleficia soluunt, morbosq; veneficos sanant. Et ideò iuremeritò similes filio hominis esse dicuntur, eò quòd si non æqualem, saltem similem potestatem adepti sunt. Quare Exorcista, qui conditione sic eminet, multis qualitatibus fulgere debet, quæ illũ ad tale munus efficaciter obeundum aptè disponant; sed præcipuè debet esse Potestate donatus, Scientia præditus, Virtutibus ornatus: vt tribus capitibus explicabitur.

Ideo debet esse Potestate donatus. Scientia præditus. Virtutibus ornatus.

Cap. I.
Potestate donato.

3. *Ecclesiastica potestas Exorcistæ necessaria ad debitam officij exercitationem.*

Ecclesiasticam potestatem omnibus Ecclesiæ Ministris necessariam esse, nemo ambigit. Quantumuis enim aliquis sit abundantioribus charismatum donis præ cæteris superfusus, si tamen hac potestate careat, non potest ritè suum exercere ministerium; ideo Exorcista huiusmodi potestate donatus esse debet, vt aptè sit præparatus in ijs, quæ ad officium exorcisticum pertinent.

Quod typicè videtur in simili filio hominis apparenti in medio candelabrorum aureorum, qui vestitus erat podere, tunica, scilicet, byssina, siuè linea interula, quæ (vt explicant Nicolaus Lyranus in postilla, & Alcazar super Apocalypsim) erat vestis Sacerdotalis descendens à collo, & humeris vsq; ad talos, ideoq; dicta (Podiris) idest, talaris; & tam arctè corpori adhærens,

rens, vt nulla ferè in ea esset ruga; cum esset stricta admodùm, & manicas haberet strictas. Nam quid designat sacerdoticum illud indumentum, nisi potestatem Ecclesiasticam, *quæ à Christo supernaturaliter, & specialiter Apostolis, Discipulis, & eorum successoribus legitimis vsq; in finem sæculi ad ædificationem Ecclesiæ militantis secundum leges Euangelicas pro consecutione felicitatis æternæ collata est?* Ita colligitur ex Soto *in 4. sent. d. 20. q. 1. ar. 1.* Suarez *de Legibus, & Legislat. lib. 4. c. 2. nu. 10. & cap. 3. per tot.* & Barbosa *de Episcopalis officij instit. c. 1.* & Iariss. *de Iure Ecclesiast. vniuerso. lib. 1. c. 1. & 2.*

In qua descriptione quadruplex illius causa indicatur, secundum quam ab alia qualibet potestate distinguitur: Efficiens, cum dicitur: *à Christo supernaturaliter collata*. Nam cum Ecclesia sit regnum eius monarchicum, placuit aliquos ex hominibus assumere, quibus tanquam Officiarijs, & Magistratibus suam tribueret facultatem. Subiectiua, cum dicitur: *Apostolis, & eorum successoribus*. Nam hæc potestas Apostolis primitùs collata, ab ijs transijt ad Apostolicos viros; & ab illis in eorum successores transfunditur vsquè ad consummationem sæculi: *can. In nouo testamento dist. 21. & Concil. Trident. sess. 23. de Sacram. Ordinis cap. 1. & can. 1.* Formalis cum dicitur *secundum leges euangelicas*, quæ dant formam vtendi: cũ non sit in libertate Ecclesiastici, ea potestate ad libitum vti; sed ad legis Euangelicæ, & Ecclesiasticæ præceptum, quæ vnicuiquè definiunt, quid facto opus sit; aliàs vsus esset abusus. Finalis cum dicitur, *ad ædificationem Ecclesiæ*: eò quòd omnia eius ministeria ad malum remouendum, & bonum promouẽdum occupentur; vt fideles à malis liberi, & in bono confirmati faciliùs suum finem assequantur.

Eius quatuor causa explicantur.

Hæc autem, vt ministerium respicit exorcisticum, secernitur in potestatẽ Ordinis exorcistatus, & sacerdotalis, ac potestatem Iurisdictionis ordinariæ, & delegatæ, quæ ambæ potestates Exorcistæ sunt necessariæ modo, quò sequentibus articulis explicabitur.

Duplex est. Ordinis Exorcistatus, Sacerdotalis. Iurisdictionis Ordinariæ, Delegatæ.

ARTICVLVS I.

Ordinis Exorcistatus.

CVM *Ordo sit concentus operationum ad inuicem communionis proportio, vicissitudinis in omnibus causa, & contemperatio ad perficiendum idonea*, vt ait Speusippus *in platonicis definitionibus*; & æquum sit iuxta apostolicum præceptum I. Cor. 14. *omnia honestè, & secundum ordinem fieri*, in Ecclesia dari oportuit Sacrum Ordinem plures graduum, ac dignitatum Ordines in se continentem, in quibus singularis gratia, & spiritualis potestas, atq; officium traditur Ordinatis, vt munus suum in Ecclesia ex professo gerant, vt docent Magister *in 4. d. 14. §. si autem*, D. Thom. *ibi q. 1. ar. 1.* Viguerius *in summa c. 16. §. 6.* & Barbosa *Iuris ecclesiast. vniuer. lib. 1. de Ordine, & qualit. Ordinan. cap. 32. nu. 2.* vt sic ex ordinata illa potestate admirabilis officiorum harmonia consurgeret, propter quam tot ordinum varietate circundata non immeritò castrorum aciei ordinatæ assimilatur.

4. *Quid sit Ordo genericè sumptus.*

In Ecclesia sũt plures Ordines.

Cantic. 6.

Deſinitur Ordo Exorciſtatus.

Inter hos graduum ordines numeratur Ordo Exorciſtatus, *qui eſt ſpiritualis poteſtas, qua Ordinatus poteſt dæmones increpare, illoſque ab hominibus, & è rebus ad homines ſpectantibus expellere.* Qua poteſtate nemo vti valet ad dæmones expellendos, ac diſſoluenda opera diabolica, qui non fuerit ſaltem huiuſmodi Exorciſtatus Ordine inſignitus, *cap. Non oportet. diſt. 69. eo Concilio Laodicenſi cap. 26.* Alcuinus *de diuin. offic. cap. 35.*

Poteſtas in dæmones exercere debet ab ijs, qui ſunt in ordine Exorciſtatus.

5.

Iure ordinario ab hoc munere excluduntur Laici.

Quapropter iure ordinario ab huiuſmodi miniſterio Laici repelluntur, nec poſſunt ſine pacti dæmoniaci ſuſpicione hoc ſibi munus de iure vindicare. Nam ſi hoc ſibi ex officio deberi aſſeuerant, palam conuincuntur ſacrilegij. Si verò gratiam ad hoc ſpecialiter datam, puta, per fidem in Chriſti nomine, prætendunt, tenentur huius iuris extraordinarij documenta prębere Eccleſiæ Sanctæ Prælatis. Nam etſi dęmonum expulſio, & ſolutio maleficiorum per fidem in Chriſti nomine inter gratuita Dei dona connumerentur, quæ in aliorum vtilitatem bonis, & malis, Clericis, & Laicis tribuuntur, vt docet Paulus 1. Cor. 12. dicens: *Alij datur operatio virtutũ*, qua fideles per fidem poſſunt dæmones expellere, vt Chriſtus dixit Marci vlt. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.* Nihilominus huiuſmodi gratiæ ab Eccleſia ſunt examinandæ, ſine cuius iudicio, & auctoritate nemini licet ſaltem publicè, vel miniſterialiter virtute peculiari exorcizare.

Infra nu. 184. §. 5.

Clerici ſimplices.

Simili ratione excluduntur ab eo numero ſimplices Clerici, qui licèt aſciti ſint in ſortem Domini, & veniant nomine perſonarum eccleſiaſticarum; non tamen poſſunt hoc munus miniſterialiter obire, niſi Exorciſtatus Ordine ſint inſigniti. Ideò tota poteſtas penes illos manet, qui ſaltem in Exorciſtarum numero cooptantur.

§. I.

6.

Ordo Exorciſtatus eſt vnus ex minoribus.

HVnc autem ordinem vnum eſſe ex ijs, quos minores vocant, omnes ſciunt quicumquè eccleſiaſticam diſciplinam nouerunt, cuius vmbra præceſſit in lege vetere apud Iudæos, inter quos adiurandis dæmonibus aliquos vacaſſe, probat illud Domini dictum Lucæ 11. & Matthæi 12. *Si autem ego in Beelzebub eijcio dæmonia, filij veſtri in quo eijciunt? Ideò ipſi iudices veſtri erunt.* Vbi Toſtatus loquens in perſona Chriſti *quæſt. 64. ſuper illa Chriſti verba relata*, ait: *Non eſt veriſimile, quòd dicatis, ſcilicet, me eijcere dæmonia in Beelzebub: quia ego, & filij veſtri eijcimus dæmonia in eadem poteſtate; & tamen non conceditis, quod filij veſtri eijciant illa in Beelzebub: nec ergo debetis aſſerere, quòd ego eijciam in Beelzebub; ſed in virtute Dei, ſicut filij veſtri: cum non appareat aliqua ratio differentiæ, quare illos in virtute Dei, & me in Beelzebub dæmonia eijcere dicatis.* Deinde ſubdit: *Quod autem dicitur (Filij veſtri) accipitur de Exorciſtis. Nam apud Iudæos erant Exorciſtæ, qui inſtructi à Salomone dæmones eijciebant; & manſerunt ſemper in gente illa uſquè ad tempora Chriſti, & etiam poſt. Aſſerit enim Ioſephus lib. 8. Antiquit. cap. 2. quòd tempore belli Romani, Iudæus quidam de gente Iudæorum coram Veſpeſiano Cæſare dæmonem de obſeſſo corpore expulit; in cuius rei notitiã fecit,*

vt demon de corpore egreſſus vas aqua coram poſitum videntibus cunctis everteret. Sicque de iſtis Exorciſtis Chriſtus loquebatur, qui erant filij Iudæorum, ideſt, de gente illa. Quod confirmãt Chryſoſtomus *ſuper eadem verba Matthæi*, & Amalarius Fortunatus Epiſcopus Treuiren. *lib. 2. de Eccleſiaſticis officijs cap. 9. de Exorciſtis*: vt habetur *tom. 9. par. 1. Bibliotheca Veterum PP.* & Beda *tract. ſuper Actus Apoſtolorum* ab eo allegatus.

§. II.

IN lege verò noua veritas ſubſecuta eſt, cum ipſemet Chriſtus Ordinem hunc inſtituit; non, vt aiunt quidam, videlicet, quando Chriſtus tetigit aures ſurdi, & muti dicens: *Ephpheta, quod eſt adaperire:* Marci 7. Et quando Maria Magdalena à ſeptem dæmonijs ab eo fuit liberata. Matthæi 16. quia ſequeretur, quòd bis inſtituiſſet Ordinem Exorciſtatus, quod videtur abſurdum; Sed in vltima cœna, cum totum Ordinis Sacramentum inſtituit. Et licèt Auguſtinus Barboſa *de iure Eccleſiaſt. vniu. cap. 33. de Ordine, & qualit. Ordin. num. 5. in fine*, videatur aſſerere, ſolùm Sacerdotium inſtitutum eſſe à Chriſto in vltima cœna, cæteros verò Ordines ab Apoſtolis, & ab eorum primis ſucceſſoribus introductos eſſe; omnesquè dici à Chriſto inſtitutos: quia ille omnium Ordinum officia in ſeipſo quodammodo geſſiſſe probatur; Nihilominus cum ex ſententia Doctorum melioris notæ, nempè D. Thomæ *par. 3. q. 64. ar. 3.* Caietani ibi, D. Bonau. *in 4. diſt. 24. q. 1. & 4.* Richardi *quæſt. 3. art. 3.* & aliorum infra citandorum, omnes Ordines ſint Sacramenta, dubio procul eſt aſſerendum, Ordinem Exorciſtatus à Chriſto Domino inſtitutum fuiſſe in vltima cœna ſimul cum toto Ordine; Vel dicendum eſt, Ieſum inſtituiſſe Ordinem Exorciſtatus, cum *Matthæi cap. 10. Marci 3. & Luca 9. Conuocatis duodecim Diſcipulis ſuis, dedit illis poteſtatem ſpirituum immundorum, vt eijcerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.* Iuxta enim fidem omnia Sacramenta inſtituta ſunt à Chriſto Domino: ita expreſsè definitur in Concilio Trident. *ſeſs. 7. de Sacramentis in genere can. 1.* cuius verba ſunt: *Si quis dixerit, Sacramenta noua legis nõ fuiſſe omnia à Domino noſtro Ieſu Chriſto inſtituta, anathema ſit.*

7. *Inſtitutus à Chriſto in lege noua.*

Et quando.

Verſ. 1. Verſ. 15. Verſ. 1.

Quem ordinem ſeruatum fuiſſe ab initio naſcentis Eccleſiæ probant Doctores teſtimonio Sanctorum Patrum, vt Ignatij, qui in epiſtola ad Antiochenſes ſalutat Subdiaconos, Lectores, Cantores, Hoſtiarios, Exorciſtas: Cypriani Epiſcopi, & Martyris, qui *lib. 4. epiſt. 7.* ſcribit, per Exorciſtas voce humana, & poteſtate diuina dæmones flagellari, vri, torqueri: Cyrilli Hieroſolomitani *in præfat. Cathecheſ.* aſſerentis, Exorciſtas per Spiritum Sanctum dæmones effugare: Optati Mileuet. *lib. 4.* docentis, per Exorciſtas ſpiritus immundos depelli, & in deſertum fugari: Clementis Romani Papæ *epiſtola ad Iacobum fratrem Domini:* Cornelij Papæ, & Martyris *epiſt. ad Flauianum*, quam Euſebius conſeruauit: Caij Papæ, & Martyris *epiſt. ad Felicem Epiſcopum:* Auguſtini *lib. 2. de Nuptijs, & concupiſc. cap. 19. & 29.* Quibus adde Concilia, Roman. ſub Sylueſtro *can. 3.* Antiochen. *can. 10.* Carthag. 4. *can. 4.* cui interfuit, & ſubſcripſit idem Auguſtinus, Laodic. *cap.*

8. *Seruatus ab initio Eccleſiæ. Vt teſtantur Patres.*

Concilia.

cap. 26. & alia moderniora, quæ cum antiquis æqualis sunt auctoritatis, & fidei.

§. III.

9. *Quem esse Sacramentum, sustinent plures Theologi.*

HVnc Ordinem, asserunt nonnulli cum Durando relati à Ioseph Angles *in 4. sent. quæst. de Sacram. Ord. art. 1. diff. 3.* esse tantùm sacramentale; Attamen Sacramentum esse, sicut & cæteros Ordines, tuentur, præter D. Thomam, & alios supra relatos nu. 7. Paludanus *in 4. d. 24. q. 1.* Albertus Magnus, Almaynus, Maior ibi. Franciscus à Victoria *Summa Sacram. q. 6. de Ordine.* Coninchus *disp. 28. dub. 6.* Nugnus *q. 27. ar. 2. concl. 1.* & Bonacina *de Sacram. disp. 8.* plures citans Doctores. Quare cum Ordo Exorcistatus sit Sacramentum, eum suum producere effectum nõ solùm ex opere operantis; sed etiam ex opere operato, videlicet ex virtute Passionis Domini nostri Iesu Christi, nempe, ex se, & ex vi talis Ordinis absolutè, & infallibiliter secundum Dei legem ordinariam dæmones ab obsessis corporibus expellere, si adsint omnia requisita, vt mox dicetur *num. 17. & sequentibus*, fatemur indubitanter cum Tostato *par. 2. in 1. Regum cap. 16. quæst. 41.* Alphonso à Castro *lib. 6. aduersus hæreses verb. Exorcismus*, Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. nu. 16.* Suarez *tom. 3. in 3. par. D. Thomæ quæst. 65. art. 4. disp. 15. sect. 4.* Valentia 2. 2. *disp. 6. q. 8. punct. 2.* Philiberto Marchino *tract. 2. de Sacramento Ordinis par. 4. cap. 10.* Virtus enim huius Ordinis, quæ est expulsio Dæmonis ab obsessis corporibus per se pendet ex institutione diuina, & potestate tradita à Christo Apostolis, & eorum successoribus, & ab Ecclesia suis Ecclesiasticis Ministris, nempè, Exorcistis. Sed necesse est, vt Exorcistæ in suis præceptis nomen Dei, videlicet, vel Sanctissimæ Trinitatis, vel Domini nostri Iesu Christi interponãt.

Idèo producere suum effectum ex opere operato: nempè dæmones expellere, si adsint omnia requisita.

Probatur Ex institutione Christi.

Vndè per sola verba, quæ proferunt Exorcistæ dæmones obiurgantes, eos non expellunt: quia ex se nullam habent efficaciam; sed quãdo præcipiunt in nomine Sanctissimæ Trinitatis, vel in nomine Iesu Christi, dæmones expelluntur, non vi verborum coacti; sed à virtute Dei, qui vult operari prolatis illis verbis.

10. *Assertio Tostati.*

Hoc probat Tostatus loco citato à simili in Sacramento Eucharistiæ. *Quemadmodum enim*, ait, *in Sacramento Eucharistiæ prolatis verbis à Sacerdote est ibi verum corpus, & sanguis Christi; & tamen ista verba ex natura suæ non habent aliquam virtutem ad hoc efficiendum: quia si in verbis esset virtus naturalis, à quocumq; illa proferrentur, conficeretur Eucharistia. Sed falsum est: quia si Laicus illa protulerit, nihil efficit. Etiam non est efficacia à Sacerdote: quia tunc quandocumq; Sacerdos illa proferret, conficeret. Sed falsum est: quia si non proferantur cum intentione consecrandi, sed intentione iocandi, nihil efficit. Similiter si non proferantur super debitam materiam, nihil fit. Solus ergo Deus est, qui consecrat, faciendo ibi esse verum corpus Christi: & sic ipse fieri iussit Ioan. cap. 13. & 1. Corinth. 11. Ita in Exorcistis, quamquam verba, quæ ipsi proferunt, non habeant ex natura sua aliquam efficaciam ad expellendos dæmones de corporibus; prolatis tamen illis verbis, quæ etiam in forma*

dedit

Digitized by Google

dedit Deus, illico dæmonem ejcit de corpore. Et hoc: quia ipse promisit, scilicet, quòd prolato nomine suo ista fierent: Marci ultimo, scilicet, In nomine meo dæmonia ejicient, idest, prolato nomine meo. Hæc Tost. Hoc ipsum confirmat Alphonsus à Castro loco citato: *Vis, ait, præcepti ab Exorcista prolati contra dæmones verbis Christi innititur: In nomine meo dæmonia ejicient. Per quæ promisit non tantùm Exorcistis; sed toti Ecclesiæ, se numquam illorum invocationi defuturum, qui nomen ipsius interposuerint.* *Alphonsus à Castro.*

§. IV.

HInc ministerio huic exorcistico, ea, quæ in Sacramentis concurrunt, proportionaliter contenire, non est dubitandum. Quod facilè probari potest ex Sacramento Pœnitentiæ, in quo, sicut in cæteris, concurrunt causa efficiens, materia, forma, & intentio Ministri, quorum si vnum deficiat, Sacramentum non efficitur. Docet Concil. Trident. *sess. 7. can. 11. de Sacram. in genere*, Bartholomæus ab Angelo *Dialogo 1. §. 27.* & Bonacina *disp. 1. de Sacram. in genere q. 3. punct. 2.* alios plures citans. Efficiens causa, altera est principalis, quæ est Deus operans, peccata remittendo, & gratiam conferendo: Altera minus principalis, Sacerdos nempe, verba proferens absolutionis, qui est velut instrumentum morale: vt serra est artificiale, quæ mouetur à fabro lignario. Materia altera remota: Propinqua altera. Remota sunt peccata. Propinqua sunt actus detestationis peccatorum, & confessionis eorundem. Forma altera remota, propinqua altera. Remota sunt verba absolutionis: *Ego te absolvo à peccatis tuis, In nomine Patris, & cæt.* Propinqua est prolatio verborum super debitam materiam. Intentio Ministri est, absoluere hominem à peccatis, & gratiæ Dei eum reconciliare. Quæ omnia si adsint, Sacramentum suum producit effectum.

II. *In ministerio Exorcistatus concurrunt omnia, quæ in Sacramentis proportionaliter.*

D. Thom. 3 p. q. 84. ar. 2. Nugnus, & Vasquez ibi, & Bonac. disp. 5. de Sacram. q. 3.

Idem prorsus proportionaliter tatendum in ministerio Ordinis Exorcistatus. Non enim loquimur hic de Exorcistatu, prout est ordinatio: quia sic eius causa principalis efficiens est Deus: minus principalis, dicta ministerialis, est Episcopus. Materia remota est liber Exorcismorum. Propinqua traditio eiusdem. Forma sunt verba ab Episcopo prolata, cum tradit Exorcistæ libellum, in quo Exorcismi continentur, dicens: *Accipe, & commenda memoriæ, & habeto potestatem imponendi manus super Energumenos, siuè baptizatos, siuè Cathecumenos.* Intentio verò Episcopi est, instituere in Ecclesia Dei idoneum Ministrum ad dæmones expellendum. Ita præscriptum est in Concilio Carthagin. 4. *can. 7.* & Ecclesiasticis canonibus *c. Exorcista dist. 23.* Et probant Valentia *tom. 2. disp. 6. q. 8. par. 2. col. penult. verbo Iampridem.* Sanchez *in Decalogi præcepta c. 42. num. 18.* Guilhelmus Durandus *in Rationali diuin. offic. lib. 2. c. 6. nu. 4.* Vivaldus *in candel. aureo par. 1. vbi de Sacram. Ordinis nu. 12. & 13.* Cardinalis Bellarminus *de Clericis lib. 1. c. 13. vers. tertius Ordin.* Henriquez *in Summa lib. 10. c. 9. §. 2.* Molfes. *in Sum. Theologiæ Moralis tract. 2. c. 6.* Filliuccius *tract. 9. nu. 20. & 51.* Sebastianus *Cas. in relect. de Ecclesiastica Hierarchia disp. 11. §. 3. in fine.* *Quænam sint causa Exorcistatus, vt Ordo est.*

fine, Vasquez *tom. 3. in 3. par.* D. Thomæ *disp. 237. c. 3. num. 32.* Barbosa *de Iure Eccleſiaſt. in vniuer. lib. 1. de Acolyt. & aliis ordin. c. 38. num. 14.* & Petrus Thyræus *de Dæmoniacis c. 37. nu. 502.* ex illo Actuum 19. vbi dæmon obiecit filijs Sceuæ iniquè huiuſmodi poteſtatem vſurpantibus: *Ieſum noui, & Paulum ſcio, vos autem qui eſtis? & inſiliens in eos, & cet.*

Ver. 15.
Ver. 16.

§. V.

12. *Exorciſtatus, vt miniſterium eſt, eius cauſa efficiens Principalis eſt Deus. Miniſterialis eſt Exorciſta. Exorcizare quid ſit.*

SED loquimur hìc de miniſterio Exorciſtatus, videlicet, prout actu exercetur ab Exorciſta. Hoc enim modo conſideratus, eius cauſa principalis eſt Deus, qui dæmonem tum ab hominibus obſeſſis, aut maleficiatis, tum à rebus ad homines ſpectantibus virtute ſua expellit; vt docet Toſtatus *loc. cit. num.* 10. Cauſa inſtrumentalis, ſeù miniſterialis eſt Exorciſta, qui in nomine Ieſu dæmoni præcipit, vt exeat è corpore, quod poſſidet. Eius namq; officium eſt, dæmonem adiurare, & increpare per nomen Domini, vt colligitur ex Auguſtino *lib. 1. de Vita beata*, vbi ait: *Exorcizare eſt per diuinam virtutem immundum ſpiritum adiurando expellere.* Quod pariter teſtantur D. Iſidorus *in Epiſt. ad Ludifredum*, & refertur *in cap. Perlectis diſt. 25.* Rabanus *lib. 1. de Inſtitut. Clericorum cap.* 10. Hugo *lib. 2. de Sacramentis par. 3. cap.* 8. Stephanus Eduenſis *tract. de Sacramento Altaris cap. 3. relatus tom.* 10. *Bibliotheca Veterum Patrum.*

§. VI.

13. *Materia remota miniſterij Exorciſtatus quænam ſit. Quænam materia propinqua.*

MAteria altera remota: propinqua altera. Remota eſt dæmon expellendus. Nam tota actio Exorciſtæ verſatur circa huiuſmodi dæmonis expulſionem, tanquam materiam circa quam: vt ſic patiens à diabolica tyrannide liber expeditiùs Deo inſeruire poſſit. Propinqua eſt paſſiua dæmonis expulſio cooperante obſeſſo, aut maleficiato, (ſi eſt capax rationis) per actus liberi arbitrij, quibus dæmonem deteſtatur; ac proteſtatur, ſe nihil cum eo velle habere commune; ac firmiter credit, quòd Deus non ſolùm poteſt illum à Dæmone liberare, ac modum eum liberandi nouit; ſed pro ſua infinita clementia, ac bonitate, ac pro veritate verbi ſui, quo promiſit omnibus in ſe confidentibus ſuum præſtare auxilium, illum abſq; vlla dubitatione à dæmone liberabit, ſi huiuſmodi liberatio futura ſit animæ ſalutaris.

Si verò obſeſſus, vel maleficiatus rationis vſu careat, tunc pro eo ſupplet Eccleſia. Veruntamen iuuant maximopere actus fidei, ac confidentiæ in Deum pro eius liberatione eliciti à parentibus, vel conſanguineis, aut quibuſcumq; Vexati curam habentibus.

Declaratur à ſimili in baptizandis (Adultis, (Paruulis.

Sicut in Sacramento Baptiſmi, cum Baptizandus eſt adultus, ante Baptiſmi ſuſceptionem circa ea, quæ credenda ſunt, cathechizari debet, vt habetur *can. ante viginti*, & in Concilio Laodicenſi *can. Baptizandos.* & Concil. Bracharenſi *can. Non liceat. de Conſecrat. diſt. 4.* teneturq; habere voluntatē determinatam actualem, ſiuè virtualem Baptiſmum ſuſcipiendi. Definita

eſt

eſt in *cap. Maiores, de Baptiſmo*. Et docet Scotus *in 4. diſt. 4. q. 4.* Pro paruulis verò voluntarium conſenſum præſtat Eccleſia. Ratio eſt: quia ſicut originale peccatum fuit voluntarium non in paruulo, ſed in Adam: ita remedium ſatis erit in paruulo, vt ſit voluntarium in Chriſto inſtituente, & Eccleſia miniſtrante: fuit enim primus Adam futuri Adæ, ſcilicet Chriſti forma. Ita Ioſeph Angles docet *Flor. Theolog. qq. in 4. quæſt. de recipientibus Baptiſmum art. 5. diffic. 4. concl. 2.* Pari modo obſeſſus, aut maleficiatus, ſi capax ſit rationis, tenetur ipſe habere voluntarium conſenſum ſuæ liberationis; & elicere actus fidei, ac confidentiæ in Deum, quòd pro ſua pietate, ac fidelitate, ad præceptum ab Exorciſta dæmoni faciendum, vt exeat, & recedat totaliter ab eo, illum Deus expellet, & in fugam vertet. Si verò rationis vſu careat, tunc ſupplet Eccleſia.

14. Veruntamen ſicut cum paruulus ſolemniter baptizatur, fidem per verba geſtantium quodammodo profitetur, & per eorundem verba diabolo, & mundo abrenuntiat: & hoc fit vi Sacramenti, & diuinæ gratiæ, quam Dominus donauit Eccleſiæ, vt habetur *can. Paruuli fideles de conſecrat. diſt. 4.* Ita obſeſſis, vel maleficiatis, aut ægrotis rationis vſu carẽtibus maximoperè iuuat pro ſanitate à Deo illis impetranda, ſi eorum parentes, vel conſanguinei, aut curam habentes actus detẽſtationis in dæmonem, ac confidentiæ in Deum efficaciter eliciant. Sic enim Redemptor noſter Ieſus Chriſtus pro fide Chananeæ filiam eius à dæmone liberauit. Matth. 15. Pro fide Centurionis ſeruo eius ægróto ſanitatem contulit. Matth. 8. Pro fide eorum, qui paralyticum per tectum demiſerunt, à paralyſi liberauit eum. Matth. 9. Pro fide Archiſynagogi eius filiam à mortuis ſuſcitauit. Luc. 8. Pro fide patris pro filio ſuo dæmoniaco rogantis, illum à dæmone eripuit. Marci 9. Vnde Ioannes Maldonatus Comment. in cap. 9. Matthæi verſ. 28. ait: *Licèt nemo poſſit iuſtificari aliena fide, poteſt benè gratias ſanitatis obtinere aliena fide.*

§. VII.

15. *Quanam ſit eius Forma remota.*

FOrma altera remota, propinqua altera. Remota ſunt verba à Chriſto inſtituta; Marci vlt. *In nomine meo dæmonia eiycient*. Nam præcepta debẽt fieri in nomine Dei, præcipuè in nomine Ieſu Chriſti interpoſito. Sic teſtantur Iacobus de Graffijs *in aureis deciſionibus par. 2. lib. 1. cap. 9. nu. 6.* Alciatus *lib. 8. pareꝛg. cap. 23.* Durandus *in Rationali diuin. offic. lib. 2. cap. 6. nu. 1. & 2.* Henriquez *in ſum. lib. 10. cap. 9. §. 2.* Anaſtaſ. Germon. *de Sacrorum immunit. lib. 3. cap. 3. num. 38.* Rodulph. Cupers *in repet. cap. oportebat. diſt. 79. ſub titulo de Exorciſtis ar. 1.* Cardin. Baronius *to. 1. annal. Eccl. anno Chriſti 56. nu. 7.* Petrus Gregorius *Syntagmate Iuris par. 2. lib. 16. cap. 5. nu. 1.* vbi declarat, qui dicantur Energumeni: Vaſquez *to. 3. in 3. par. D. Thom. diſput. 236. num. 23. verſ. tertius, & nu. 24.* Carolus de Graffijs *de effectibus Clericalibus in prælud. num. 286.* relati ab Auguſtino Barboſa *de Iure Eccleſiaſt. vniu. lib. 1. de Acolyt. & alijs min. Ordin. cap. 38. num. 15.*

Præcepta debẽt fieri in nomine Ieſu, vel Sanctiſſimæ Trinitatis.

Similis verborum forma ipſi Apoſtoli, ac Diſcipuli Chriſti faſſi ſunt, ſe vſos

Tali forma vſi ſunt Apoſtoli.

Digitized by Google

vſos fuiſſe Lucæ 10. *Reuerſi ſunt ſeptuaginta duo cum gaudio dicentes: Domine etiam dæmonia ſubijciuntur nobis in nomine tuo.* Quibus verbis Paulus Apoſtolus vtebatur Actuum 16. vbi à puella pythonem ſpiritum eijciens
Verſ. 18. conuerſus ſpiritui dixit: *Præcipio tibi in nomine Ieſu Chriſti, exire ab ea: & exijt eadem hora.* S. Petrus ſimiliter, teſte S. Clemente, hac forma vtebatur: *Non curo, quomodo hùc intraueris; ſed vt exeas impero in nomine Ieſu Chriſti.* Sic S. Ioannes Euangeliſta: *Interdico tibi in nomine Ieſu Chriſti Nazareni, ne vltrà hìc habites. Item in nomine Ieſu Chriſti hinc exite numquam redituri.* Sic omnes Sancti vtebantur, vt omnes eccleſiaſticæ ferunt hiſtoriæ. Quæ formæ eſſentialiter, & quoad ſenſum non differunt. Nam intentio Chriſti eſt, vt præcepta fiant in nomine eius. Ratio eſt: quia, vt
Verſ. 9. ait Paulus Philipp. 2. *Deus dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen; Vt in*
Verſ. 10. *nomine Ieſu omne genuflectatur cœleſtium, terreſtrium, & infernorum.* Et Pe-
Verſ. 12. trus Act. 4. *Hoc eſt nomen, in quo oportet nos ſaluos fieri.*

Forma propinqua. Forma verò propinqua eſt prolatio huiuſmodi verborum ſuper debitam materiam cum debita intentione; vt docent omnes Doctores in ſimili de Sacramentis.

§. VIII.

16. *Intentio, quam debet habere Exorciſta in ſuo miniſterio.* INtentio, quam debet habere Exorciſta eſt, non ſolùm ſe velle dæmonẽ torquere; ſed illũ à corpore obſeſſo expellere. Vel ſaltem habere debet intentionẽ faciendi, quod intendit Eccleſia, vel Chriſtus inſtituit faciendũ. Quæ intentio omninò neceſſaria eſt in quolibet Eccleſiæ Miniſtro. Ideò Exorciſta neceſſariò debet ad veritatem Sacramenti, ſuum actum exteriorem, puta, verba in hunc finem dirigere, vt per illum actum id, quod Chriſtus Ieſus, vel Romana Eccleſia faciendum inſtituit, conficiatur: ita definita eſt expreſsè hæc veritas in Concilio Florentino. Confirmant Theologi D. Thom. 3. *par. q.* 64. *ar.* 8. Alexander Alenſ. *in* 4. *par. q.* 19. *mem.* 1. *ar.* 4. D. Bonau. *in* 4. *d.* 6. *q.* 1. *&* 2. *ar.* 2. Ricard. *ibi q.* 1. *ar.* 1. Scotus *q.* 3. 5. *&* 6. & alij plures apud Ioſeph Angles *in* 4. *q. de Miniſtro Sacramentorum.*

§. IX.

17. *Exorciſmus infallibilitèr ſuum plenum effectũ, ſi adſint omnia requiſita.* CVM ergo in hoc ſacro exorciſtico miniſterio, ea, quæ in Sacramentis requiruntur, proportionaliter concurrere videamus, proculdubio aſſerere non ambigimus, vim exorciſmi, ſeù præcepti eccleſiaſtici dæmoni ab Exorciſta facti in nomine Ieſu non inniti Sanctitati miniſtri, & ſi ea non parum iuuet, ſed inuocationi Sanctiſſimi Nominis Ieſu, & fidei, & Sanctitati Eccleſiæ, in cuius perſona fiunt; Et huiuſmodi præcepta vim habere dæmones expellendi non ſolùm ex opere operantis, ſed etiam ex opere operato, ſicut cætera Sacramenta in producendo ſuum effectum: vt colligitur ex D. Thoma 3. *par. q.* 71. *ar.* 3. Et ideò ſicut infallibilis eſt Sacramentorũ effectus, niſi adſit aliquis defectus vel ex parte miniſtri, vel ex parte formæ, vel ex parte materiæ, vel ſuſcipientis: Sic infallibilis eſt effectus actus Ordinis

Digitized by Google

nis Exorcistatus, qui est expulsio dæmonis, nisi sit aliquis defectus vel ex parte causæ instrumentalis, vel intentionis Ministri, vel formæ, vel materiæ. Videamus ergo ex quanam causa defectus euenire possit; cum sæpiùs multi obsessi, ac maleficiati exorcizentur, nec tamen à dæmoniaca obsessione liberentur. *Vnde queniat, quòd aliqui obsessi exorcizati non liberantur.*

§. X.

EX parte causæ efficientis principalis, nempè, Dei, non potest esse defectus: quia Deus quantum est ex se ad liberationem concurrere semper est paratus, quando expulsio dæmonis animæ obsessi futura est salutaris: quia Deus promisit in eo credentibus, quòd dæmones eijcerent, Marci vlt. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.* Si crediderint, nempè, dæmones eijcere in nomine Iesu. *Iesus enim*, ait Gregorius homil. 28. in Euang. apud Glos. *Saluator est: vel etiam salutaris dicitur; & qui petit in nomine Iesu, salutaria petit, & illa obtinet, quæ petit.* Verba autem Dei præteriri non possunt: cum Deus sit verax, & omnia in veritate docens; & ita verax, quòd *Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt*, ait Iesus Matth. 24. Ideò quantum est ex parte Dei ex vi promissionis factæ, quando liberatio à dæmone personæ liberandæ est salutaris, Deus infallibiliter concurrit, si adsint cætera requisita. 18. *Non à Deo, si liberatio sit salutaris animæ.*

Hinc cautè legendi Auctores illi tàm prisci, quàm neoterici, qui dicunt, *Deum plerunq; sinere dæmonem in sua voluntate, an obedire velit, nec ne; sicut homines, quibus Deus aliqua præcipit: quia Deus regulariter omnia mouet secundum modum suum; rationalia, scilicet, cum libertate. Sed tamen sicut hominibus adhibet stimulos, vt velint obedire per Prædicatores, aduersitates, & huiusmodi; Ita etiam malignis spiritibus adhibet stimulos vrgentes ad suam obedientiam, qui sunt exorcismi, quibus dæmones ità spiritualiter cruciantur, sicut homines verberibus corporalibus.* Hęc dicti Auctores. 19. *Adducitur error aliquorum.*

At quis non videat, prædicta verba expresè veritati Sancti Euangelij aduersari, in quo Deus promisit in se credentibus, quòd dæmones eijcerent in nomine Saluatoris independenter à dæmonis voluntate, immò contra dæmonis voluntatem? Marci vlt. sicut etiam cap. 9. dixit: *Omnia credenti sunt possibilia.* Vbi videas eorum grauissimum errorem à nemine hucusquè consideratum, dum ex prædictis suis verbis, & ex similitudine allata ostendunt, huiusmodi dæmonis expulsionem non fieri à virtute Dei dæmone inuito; sed pendere à libera dæmonis voluntate; sicut obseruatio præceptorũ dependet à libero hominis arbitrio, Deo adiuuante. Quod impium est asserere: cum repugnet veritati Euangelicæ, & potestati Ecclesiæ, quæ huiusmodi facultatem dæmones eijciendi à Christo Domino accepit independenter à dæmonis voluntate. Quod magis, ac magis ostendit factum, ac dictum Christi. Cum n. Discipuli eius non potuissent ab illo puero lunatico dæmonem eijcere, accesserunt ad Iesum secretò, & dixerunt: *quare nos non potuimus eijcere illum?* Quibus non dixit Iesus: quia Pater meus noluit vti sua omnipotenti virtute; sed reliquit dæmonem in sua libertate, & obsti- *Et reprobatur.* *Mar. 16.*

natio-

Digitized by Google

nationę; vt dixiſſent præfati Auctores. Sed reſpondit: *Propter incredulitatem veſtram*. Matthæi 17. cauſam refundens non in Deum, ſed in Exorciſtas: quia non ſe benè diſpoſuerant ad fidem vigoroſam, ac confidentiam perfectam impetrandam per orationem, & ieiunium: Nec non in obſeſsũ, & eius patrem dicens: *O generatio incredula, & peruerſa quamdiù apud vos ero? quamdiù vos patiar?*

§. XI.

20. *Quomodo ſit defectus ex parte Exorciſtæ.*

EX parte cauſæ inſtrumentalis, ſeù miniſterialis tunc eſt defectus, quando Exorciſta non cognoſcit ſuam poteſtatem à Chriſto ſibi traditam in perſona Apoſtolorum, & ab Eccleſia ſibi cõmunicatam in Ordine exorciſtatus: qua mediante, debet credere, dęmonem teneri eius prȩceptis obedire, ſicut Deo in his, quæ ad liberationem pertinent obſeſſi; ſi etiam ipſe obſeſſus ſit bene diſpoſitus, & liberatio ſit ei profutura. Sicut enim ſecuris, vel ſerra eſt inſtrumentum fabri lignarij, & lignum obedit ſerræ, vel ſecuri, dum ſcinditur per eam: ſic dęmon neceſſariò miniſtro Chriſti, & Eccleſiæ tenetur obedire. Et ſicut non poteſt dęmon non obedire Deo: ſic non poteſt non obedire eius miniſtro in his, quæ infra eius poteſtatis limites continentur. Quam veritatem dęmones ipſi pluries Venetijs, & alibi coacti per vim prȩcepti ſibi à me facti in nomine Ieſu, faſſi ſunt, antequam per vltimum prȩceptum expulſiuum è corpore obſeſſo egrederentur.

Hinc plures Exorciſtæ huiuſmodi ſuam ignorãtes poteſtatem, cõfugiunt ad dęmonem; ac per vim prȩcepti tentant educȩre ex Orco Luciferum cum ſuis ſatellitibus, vt ipſe veniat, ac poteſtate ſua ſathanica huiuſmodi obſtinatos è corpore obſeſſo ſpiritus eripiat, eosq; ad inferos deducat. Imò ſæpiùs ab ipſomet dæmone obſidente quærunt, vt dicat, quando velit exire, qua die, qua hora, quo loco, per quam perſonam, per quem Sanctum ſit expellendus: Et in alios huiuſmodi labuntur errores, qui à nobis vt abominabiles, Deoq; & Eccleſiæ iniurioſi, & obſeſſis, ac maleficiatis valdè noxij, quin & ipſis Exorciſtis admodum pernicioſi reprobãtur infra *cap. 3. articulo de Prudentia in vitandis erroribus*.

§. XII.

21. *Quando ſit error ex parte intentionis.*

EX parte intentionis dæmonem expellendi, notabilis defectus videtur in regulis traditis ab antiquis Auctoribus, dum aſſignant ad dęmones eijciendos multos dies, hebdomadas, menſes, & annos, in quibus multa præſcribunt adimplenda, & exercenda tum pharmaca corporalia, vnctiones, balnea, vomitoria, fumigationes ſulphureas: tum irriſiua, & alia id generis, quæ in eorum libris continentur: in quibus apertè conſtat, numquam Exorciſtam actualem, vel virtualem eijciendi dęmonem tunc habere intentionem, quando illud de exitu facit prȩceptum, ſi credit cętera alia ſeruanda eſſe neceſſariò: quia ſic verba contraria ſunt intentioni. Per verba enim prȩcipit, vt exeat citò; ſed intentio eſt, vt non exeat, niſi adimpletis huiuſmodi remedijs, & deſtructis maleficij ſignis.

Ex

Digitized by Google

§. XIII.

EX parte formæ communis, eſt defectus ferè in omnibus exorciſmarijs. Nam relicta forma tradita ab ipſo Chriſto, & ab Apoſtolis, ac Diſcipulis eius vſitata, quæ quoad eſſentiam clara eſt in Euangelio: *In nomine meo dæmonia eijcient*: & ſæpiùs apud Euangeliſtas, & Acta Apoſtolorum memorata, nouas quærunt alibi exorciſmorum formulas, vnuſquiſq; proprio ſuo Marte, & continuè multiplicantur noui exorciſmi vocati potentiſſimi, & efficaciſſimi, eò quòd in eis multæ continentur dæmonibus comminationes factæ; aſſerentes, neceſſe eſſe, Exorciſtam, quoties Energumenum exorcizare aggreditur, ſaltem per ſex horas continuas legere exorciſmos, quaſi modus expellendi dæmones conſiſtat in multitudine, & longitudine coniurationum, & non in virtute, & efficacia Sanctiſſimi Nominis Ieſu, qua ab Exorciſta dæmones ſunt expellendi. 22. *Error ex parte formæ.*

Sed vndenam tanta multitudo exorciſmorum, ex quorum lectione nimis defatigantur Exorciſtæ, & obſeſſi defeſſi aufugiunt, ſi à Chriſto data eſt verborum forma (ſaltem quoad ſubſtantiam) dæmones effugandi? Cur Exorciſtæ hùc illùcq; diſcurrunt, vt nouas exorcizandi adinueniant formulas, ſi in Euangelio clara, & aperta traditur? Hoc vtiq; non aliundè prouenit, quàm ex ignorantia, qua laborant, eorum, quæ eſſentialiter ſpectant ad hanc artem. Hinc ex hac ignorantia ſequitur error peior priore, quòd in huiuſmodi ſuis exorciſmarijs admonent Exorciſtas, vt dæmonem patrem mendacij interrogantes arctent, vt dicat: *Quibus verbis magis crucietur: Quinam ſint Sancti in Cælo, & quinam dæmones in Inferno ſibi magis inimici*. Quas interrogationes in ſuis coniurationibus ſæpiùs repetunt; in quibus apertè manifeſtant, ſe numquam agnouiſſe verba ſacri Euangelij, quibus Dæmones ab obſeſſis corporibus ſunt expellendi. Vbi videas, quomodo per huiuſmodi interrogationes occultè, & inconſideratè Exorciſtæ euadũt diaboli diſcipuli. Quos errores infra deteſtamur *num.* 271. *& ſequentibus*. *Vndè prouenias multitudo exorciſmorum.*

§. XIV.

EX parte materiæ remotæ, quæ eſt dæmon expellendus, error euenit: quia ignorant, Chriſtum per Paſſionem ſuam dæmonibus abſtuliſſe, omnem hominibus nocendi facultatem quoad actum ſecundum pro omnibus ijs, quos Deus vult protegere ob aliquod bonum publicum, vel priuatum, & maximè, quia confidunt in protectione Dei Altiſſimi, ac in virtute Sanctiſſimi Nominis Ieſu, cui Deus Pater dedit hanc virtutem, vt eo inuocato dæmones effugentur, ac cætera mirabilia ſupernaturaliter ab hominibus operentur; vt latè *infra num.* 65. *& ſequent. & nu.* 494. Vndè licèt dæmones maximam ex ſe vim habeant naturalem; attamen virtus hæc eorũ quoad actum ſecundum, ideſt, quoad operationem eſt ligata, vt dixi, & maximè pro his, qui in Deum ſuam conſtituunt fiduciam, vt latiſſimè probatur infra *loco citato, & vbi de Fiducia in Deum*. 23. *Error ex parte materiæ remotæ.*

Tan-

Digitized by Google

§. XV.

24. Ex parte actuum liberi arbitrij sæpè deficiunt Obsessi.

TAndem est pars malitiæ propinqua, quam voco passiuam dæmonis expulsionem, cooperante obsesso, vel maleficiato per actus liberi arbitrij, quibus dæmon detestatur, ac in Deum suam collocat fiduciam (si capax sit rationis) est communis defectus: quia multi obsessi, ac maleficiati non se disponunt ad fiduciam à Deo impetrandam, quæ eis, vt liberentur à dæmone, est necessaria. Non enim incumbunt orationi, nec ieiunijs vacāt, per quæ à Deo huiusmodi fiducia facilè obtinetur, vt latissimè infra, cum de Ægroto erit sermo *par.* 2. Alij accedunt ad Exorcistas, vt exorcizentur, & orant, & ieiunant; sed nolunt credere, quòd Exorcista possit prima vice (si expulsio fuerit salutaris) illos à dæmone liberare: sed requiri, putāt, multas temporis stationes, longas, ac sæpiùs exorcismorum lectiones iteratas, rerum fœtidarum fumigationes, vnctiones, purgationes, & euacuationes crebrò adhibitas. Alij credunt, voluntatem Dei sic esse determinatam, vt à dæmone ità diù vexentur pro animæ suæ merito abundantiori, vt faciunt personæ magis exercitijs spiritualibus addictæ. Et licèt personæ istæ non peccent, tamen ponunt obicem ad liberationem ob defectum confidentiæ, quæ omninò necessaria est in adultis; videlicet, vt credant, ac confidant, quòd Deus non tantùm potest, & nouit illos à dæmone liberare, sed pro sua infinita bonitate, ac fidelitate suæ promissionis infallibiliter vult illos à dæmone liberare, si liberatio huiusmodi eis sit profutura. De his, & alijs huiusmodi impedimentis latissimè infra *par.* 3. *vbi de Dæmone obsistente.*

Si ergo in his quatuor causis nullus in ordine ad liberationem defectus occurrerit, Exorcistam per fidem Sanctissimæ Trinitatis, ac virtutem Sanctissimi Nominis Iesu ab hominibus obsessis, ac maleficiatis, & è rebus ad homines spectantibus infallibiliter dæmones expulsurum, nemini est ambigendum, vt toto tractatus decursu exactè demonstratur.

ARTICVLVS II.

Ordinis Sacerdotalis.

25. Dæmones expellere ex consuetudine Ecclesiæ ad Sacerdotes spectat ratione Dignitatis.

QVamuis sanctum expellendi dæmones ministerium quilibet Exorcista ritè ordinatus exercere possit, *can. Perlectis dist.* 25. & constat de S. Petro Martyre, dicto Exorcista; tamen ex cōmuni Ecclesiæ praxi ad Sacerdotes propriè, ac principaliter pertinet; & conuenientiùs ab illis exercetur, siuè dignitatem, siuè potestatem, siuè exercitium ipsum consideres.

Dignitas Sacerdotum tanta est, vt nullus in orbe, qualicumq; splendore fulgeat, eis æquiparari valeat, vt pluribus docet D. Chrysost. *in lib. de Sacerdotio.* Vndè decentiùs exorcismi, & præcepta ecclesiastica ab eis fiunt: eò quòd per tantum ministerium super dæmones, & Angelos eucheuntur: Cum dæmones, quantumuis mali, Sacerdotali imperio parere cogantur:

& An-

Digitized by Google

& Angeli, etsi natura, & sanctitate sublimes, ei honorem habere, & mandatis eorum aliquando obsequi non dedignantur; præcipuè cum de expellendo è corporibus dæmone, aut dissoluendis maleficijs agitur. Nam sicut mali hominum exitio semper inuigilant; ita boni eò magis eorum salutem procurant, vt benè docet Ioseph Angles *in* 2. *dist.* 11. *q. vnica dub.* 6. & libenti animo vires angelicas potestati sacerdotali connectunt, cum vident Sacerdotes, qui nobilitate ministerij æqualem, si non maiorem, cum eis sortiuntur conditionem, dæmones oppugnare; vt quasi agmine facto Angeli cælestes, & terrestres insimul iuncti, maiori impetu ferantur in hostem, qui tam potenter oppugnatus aufugere cogitur. Quare aptè admodum hoc ministerium Sacerdotibus reseruatur.

§. I.

HVic tantæ dignitati ampla potestas annexa est, cui multa conueniunt eorum, quæ ab Exorcista in liberatione energumenorum, aut maleficiatorum sunt præstanda: vt vexatis Sanctissimam præbere Eucharistiam: Sacramentales eorum audire confessiones: benedictionem impertiri rebus omnibus, quæ ad curationem illorum requiruntur. Quis enim ignoret, Sanctissimam Eucharistiam esse potentissimum diuinæ virtutis pharmacum, & efficacissimum omnium spiritualium armorum promptuarium? Sacramentum Pœnitentiæ omnia ligata soluere, clausa reserare, aduersa mitigare, contrita sanare, confusa lucidare, desperata animare, dum peccata delet, quæ vt plurimum sunt causa maleficiorum, & obsessionum? vt probatur infra *cap.* 2. *vbi de Diuinæ permissione*. Sacerdotales benedictiones rebus diuinam conferre virtutem, per quam mirabilia perficiuntur? Quæ omnia simplex Exorcista perficere nequit, & ad Sacerdotes pertinent, qui sic conuenientiùs dæmonem iis remedijs oppugnant. 26. *Potestatis.*

Quod pluries in varijs energumenis, ac maleficiatis expertus sum. Cum enim dæmones præceptis sibi à me factis in nomine Iesu non obtemperarēt, quæsiui à patientibus, quantum temporis esset, ex quo peccata sua non essent confessi, ac Sacratissimo Eucharistiæ pabulo refecti. Qui respondentes: multum temporis; statim iussi, vt suam diligenter examinarent conscientiam, ex puro corde sua detestarentur peccata, ac fideliter, humiliterq; illa confiterentur; nec non ad Sacram Eucharistiam sumendam deuotissimè se pararent: quia fides, seù fiducia in Deum licèt principaliter diuinæ liberalitati, ac fidelitati inniratur, attamen ait Cassianus *in suis Collationibus lib.* 1. *Collat.* 9. *c.* 32. *de conscientiæ puritate creditur emanare*. Quo peracto, iterum dæmonibus præcepto impositio de exitu, illicò in fugam versi sunt. Quare iuuat plurimùm, Exorcistam sacerdotali dignitate esse insignitum, ac potestate audiendi confessiones fultum: quia ipsemet potest obsessum interrogare de peccatis, & nosse quæ pharmaca spiritualia ei sint adhibenda ad faciliùs à Deo fiduciam obtinendam, qua ab omni valeat diabolica eripi vexatione.

Quod

§. II.

27. *Miniſterij.*

QVod magis expediens videtur, ſi modum conſideres, quo miniſterium exorciſticum ſolemniter exercetur, nempè, manuum impoſitione, & & applicatione ſtolæ.

Impoſitionem manuum ſuper vexatos à ſpiritibus immundis, & infirmos docuere Apoſtoli, & ea vſi ſunt. Immò quoad ægrotos ipſe Chriſtus Marci vltimo dicens: *Super agros manus imponent, & benè habebunt.* Poſtea Sancti, vt S. Martinus, qui Treuiris Tetradij ſeruum à vexante dæmone liberauit, vt ſacræ ferunt hiſtoriæ; Et vſquè modo Miniſtri Eccleſiæ iuxta Eccleſiæ praxim. Sic enim Epiſcopus dum confert Clericis Ordinem Exorciſtatus, eis tradens librum Exorciſmorum ait: *Accipe, & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiuè Cathecumenos*, iuxta Concilij Carthagin. 4. præſcriptum, & *can. Exorciſta diſt.* 23. & Patres Theologos ſupra allegatos *num.* 11. Si autem qui exorcizant, ſint etiam Sacerdotes, per huiuſmodi manuum impoſitionem dæmones aliquando faciliùs deteguntur: eò quòd ad talem cõtactum contremiſcere ſoleant, non volentes illius manuũ impoſitionem ſuſtinere, quę quotidiè corpus dominicum contrectant, & alijs adminiſtrant. Hoc tamen non eſt neceſſarium: quia Exorciſta poteſtatem manus imponendi ſuper energumenos obtinet ab ordine Exorciſtatus, & non Sacerdotali.

Idem dicendum de ſtolę applicatione, qua energumenos cingere, aut eam in eorum collum inijcere conſueuerunt; vt alias feliciter præſtitit Pontius Abbas Boneuallis *in vita S. Bernardi lib.* 4. *c.* 7. Etenim ſtola quaſi ferreis vinculis ſpiritus nequam alligatur, vt ſe Chriſti captiuum eſſe cognoſcat, & ſuum victorem, atq; tartarearum poteſtatum triumphatorem reuereatur. At vſus rectus, & proprius ſtolę ad Sacerdotes pertinet, quaſi externi ordinis, & officij ſignum; & cõſequenter hic ritus aptiùs ab illis, quàm ab Exorciſtis obſeruatur.

§. III.

28. *Stolæ vſus oſtenditur non neceſſarius Exorciſtæ ad dæmones expellẽdos.*

VEruntamen, quia plures moderni Exorciſtę doctiſſimi, ac diù in arte exorciſtica verſati, relicta multitudine Exorciſmorum, toto conatu incumbunt, vt obſeſſos, ac maleficiatos in fide, ac confidentia in Deo, & poteſtate Exorciſtis ab Eccleſia tradita ritè inſtruant: Ac tandem, cum eos perfectè diſpoſitos agnoſcunt, In nomine Sanctiſſimę Trinitatis, & in virtute Sanctiſſimi Nominis Ieſu more Apoſtolico, non vt Sacerdotes, ſed vt Exorciſtę, poſt aliqua conuicia, & obiurgationes vulgari idiomate ad dæmones directas, illis præcipiunt, vt è corporibus obſeſſis aufugiant; & de facto videmus eos exire compelli: Dicimus, ſtolę vſum non eſſe neceſſarium: quia licèt valdè ſit conueniens, miniſtrum, qui dæmones expellit, eſſe ſacerdotali inſignitum dignitate; nihilominus quia hoc non exercet munus,

Digitized by Google

munus, vt Sacerdos est; sed prout ordine exorcistico est adoptatus; ideò ad hoc munus obeundum stola non est necessaria.

29. *Stola vsus est necessarius necessitate præcepti in ritu exorcismorum, qui ante Baptismum præmittuntur.*

Est tamen necessaria necessitate præcepti in ritu exorcismorum, qui ante Baptismum præmittuntur, dum adulti, vel parvuli sunt baptizandi: quia tũc cum Sacerdotes, vt Sacerdotes sunt, tale subeant onus *c. Sacerdotes, de consecrat. dist. 4.* cæremonias, ac ritus ab Ecclesia institutos, & in ea vniuersaliter receptos, vel in Episcoporum Concilijs constitutos, adeoq; certam, & indubitatam originem habentes; diligenter obseruare tenentur. Per exorcismos enim, & alia externa signa, quę in Baptismi administratione solemni adhibentur, fidelibus innotescit, quid Baptismus interiùs in animo operetur. Non quòd diabolus in non baptizatorum corporibus tanquam obsessis habitet; nec quia homo secundum naturam malus sit: sed quia ex lapsu primorum parentum originem peccati, atq; iustitię priuationem trahit; Et idcircò diaboli infestationibus magis est obnoxius, vti S. Augustinus docet *lib. 1. de Symbolo ad Cathecum. cap. 1. Non creatura Dei*, ait, *in infantibus exorcizatur, aut exsufflatur; sed ille, sub quo omnes, qui cum peccato nascuntur. Est enim Princeps peccatorum. Ac per hoc propter vnum, qui lapsus est, & omnes missi in mortem, missus est vnus sine peccato, qui omnes in se credentes perducat ad vitam liberans eos à peccato.*

Qui exorcizandi ritus videri potest in Pastorali, siuè Rituali Romano, vbi *de Sacramento Baptismi*. Et in antiqua Ecclesia semper fuit in vsu, sicut constat ex Dyonisio Areopagita *cap. 2. Ecclesiastica Hierarchia par. 2.* Cyrillo Hierosolomit. *Cathecheſi 1.* Chrysostomo *homil. de Adam, & Eua*, Cęlestino Papa *epist. 1. ad Episc. Gallia cap. 12.* S. Isidoro *lib. 2. de Officio Ecclesiastico cap. 20.* Alexandro Alens. *par. 4. quæst. 10.* S. Bonanentura *in 4. dist. 6. ar. 3. quæst. 2.* Iacobo Pamelio *loco citato, verb. exsufflatur, & exorcizatur*, & alijs relatis à Paulo Layman *Theologia Moralis par. 2. lib. 5. tract. 11. cap. 8. de Sacramento Baptismi*.

Quare in administratione nedum Sacramenti Baptismi, sed & aliorum Sacramentorum Parochi, ac cęteri Ecclesię Ministri operam dare debent, vt ritus ecclesiasticos benè calleant, & cum decore, & populi ędificatione exerceant iuxta præceptum Apostoli 1. Corinth. 14. *Omnia honestè, & secundum ordinem fiant*.

In exorcizandis verò à dęmone obsessis, aut maleficiatis, licèt sit proprium munus Exorcistę, *can. Perlectis dist. 25.* attamen præsente Sacerdote, cui de iure tenetur præstare obedientiam, sine eius licentia Exorcista huic muneri non se intromittat. Eo verò absente à Diacono, vel Subdiacono, vel ipso Exorcista exerceri potest; modò honestas, & recta Ecclesię consuetudo, aut euangelica norma, ac methodus obseruentur, quę postulant, vt coram superioris Ordinis Clerico alter minoris gradus id ipso inuito non attentet. *can. Deniquè. dist. 21.*

Digitized by Google

ARTICVLVS III.

Iurisdictionis ordinariæ.

30. *Potestas iurisdictionis requiritur.*

POST prætatam Ordinis potestatem, qua Exorcista præditus esse debet, alia requiritur, nempè potestas iurisdictionis spiritualis, quę (etsi alij aliter dicant) videtur habitualiter, seù aptitudinaliter eadem esse cum alia, cui tamen superaddat applicationem materię, circa quam exerceatur. Hoc significat Scotus *in 4. dist. 20. q. 1. art. 1.* cum docet, potestatem clauium non dicere nisi meram potentiam; Iurisdictionem verò non esse propriè potentiam; sed applicationem materię ad agens, vt sequatur actio. Sic in statu politico, cum Princeps alicui Medico facultatem facit vtendi sua arte, non superaddit eidem arti vim aliquam operandi, sed tantùm applicationem materię circa quam operetur, hoc est, populum, cuius curationi incumbat. Sic in statu ecclesiastico, cum Beneficium Curato Sacerdoti confertur, non datur ei potestas Ordinis, quam per characterem Sacerdotalem iam habebat, sed applicatur ei populus, in quem illam exerceat.

31. *Non iure communi, sed particulari plurium Episcoporum.*

Hanc autem requiri dico, non iure communi, per quod Exorcistę, & Sacerdotes exorcizare permittuntur: cum nulla prohibitio ipsis facta repertatur; sed ex ordine Ecclesiastico multarum Diœcesum, quarum Episcopi prudenter interdicere consueuerunt, nè quis sine eorum licentia, etiam in scriptis obtenta, audeat obsessos exorcizare. Veruntamen, quia plures sunt infra citandi Auctores, qui asseuerant locorū ordinarios hoc munus prohibere non posse: eò quòd talis auctoritas ministris Ecclesiæ à Christo Domino per illa verba Marci vlt. *In nomine meo dæmonia eijcient*, concessa sit, diligentius hæc veritas à nobis est enucleanda.

§. I.

32. *Episcopi non possunt prohibere munus exorcizandi.*

DIcendum ergo ex Martino Nauarro *Consiliorum lib. 1. de offic. Iudic. Ordinarij Consil. 6.* de hac exorcizandi potestate posse dupliciter loqui: Vel quoad potestatem generalem, quam omnes Christiani habēt à iure diuino, eijciendi dæmonia, & adiurandi increpatoriè; Vel quoad particularem potestatem, quam habent quidam in aliquibus terris particulariter deputati ab Episcopis ad officium huiusmodi exorcizandi arreptitios cum superpelliceo, & stola, & quibusdam alijs cæremonijs.

Quoad potestatem generalem à Christo, & à iure communi acceptam.

Quoad primam facultatem non videtur posse restringi saltem ab inferiore Papa: quia tale statutum videretur contra ordinationem ab ipsomet Christo factam Marci vltimo, *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia eijcient.* Quam tollere non potest inferior Papa. Imò nec ipse Papa in totum, saltem sine iusta causa *c. sunt quidam. 25. q. 1.* Quæ doctrina valet etiam pro Benedictione infirmorum. Sic testantur præter Nauarrum *loco cit. num. 4.* Vgolinus *de officio, & potestate Episcopi cap. 47. nu. 6.* Philibertus Marchinus *tract. 2. de Sacramento Ordinis par. 4.*

Digitized by Google

par. 4. cap. 5. Franciscus Cespedes *tract. de Exemptione Regularium cap. 6. dub. 135.* Aloysius Bariola *Aphoris. Inquis. verbo Exorcizandi,* & Franciscus Pelizzarius *in Manuale Regularium tom. 2. de Exemptione Regularũ tract. 8. c. 6. sect. 1. nu. 54.* asserentes Episcopos non posse regulariter prohibere Clericis sibi subditis exorcizare: Nam de iure diuino est, vt vnusquisq; actum sui Ordinis exerceat. Exorcizare autem est actus Ordinis Exorcistatus; cum hoc possit etiam facere quilibet Christianus per fidem in nomine Iesu Christi, dæmonem increpando die, noctuq;; idque frequenter facimus, vt ait ipse Nauarrus *loco citato*, aspergendo nos aqua benedicta, & dicentes: *Ecce crucem Domini, fugite partes aduersæ, & cæt.*

Quo verò ad particularem potestatem videtur, quòd qui deputauit eos, posset astringere ad aliqua seruanda, quæ non tenerentur seruare alij, qui volũt vti sola potestate à Christo tradita: qualiter multi Sancti sine aliquo apparatu solo, verbo pura, præcepto facto in Nomine Iesu, vexatos à dæmonijs liberarunt. Quod sustinet etiam Suarez *tom. 2. de Religione lib. 4. de Adiuratione cap. 4. num. 5.* dicens. *Supposita necessitate hominis à dæmone obsessi, vel alia simili, possunt Ministri Ecclesiæ ex officio obligari,* (puta ab Episcopo) *ad dæmonem adiurandum, seu exorcizandum iuxta formam, & ritum Ecclesiæ: quia tenentur subuenire necessitati suorum fidelium per remedia conuenientia, & ab Ecclesia instituta. Vnum autem ex remedijs pro illa graui necessitate destinatum ab Ecclesia est exorcismus.*

33. *Possunt Episcopi prohibere munus exorcizandi quoad potestatẽ particularem.*

§. II.

OB aliquam autem iustam causam benè potest Episcopus suspendere suos subditos ab exercitio talis Ordinis, puta, ob aliquod scandalum ex huiusmodi exercitij abusu exortum. Quæ suspensio potest esse generalis respectu omnium suorum subditorum quoad functionem publicam, & ministerialem. Quò verò ad functionem priuatam factam sine vlla cæremonia, solùm per inuocationem Sanctissimi Nominis Iesu, non debet esse generalis respectu omnium; sed tantùm respectu eorum, qui in tali functione obeunda deliquerunt: quia vnusquisq; hoc habet à iure diuino, *Beneficium autem iuris nemini est auferendum, nisi in ius ipsum peccauerit. L. 4. Si quis condemnatus ff. de re iudicata.*

34. *Ob aliquam iustam causam possunt suspendere suos subditos quoad fũctionem publicam. Quoad priuatã tantùm delinquentes in ea.*

Posset tamen Episcopus statuere, nè quis inordinatè, ac immodestè vteretur huiusmodi potestate; quia id non esset legem nouam facere; sed cõfirmare legem naturalem, qua tenemur benè, ac modestè facere, quæ facimus. Velle autem prohibere, nè in ædibus laicalibus, locisue priuatis; sed in Ecclesiæ loco aperto, & conspicuo: néq; in omni, & quauis Ecclesia; sed in ijs, quas certas Episcopus statuerit, fiat exorcismus: Item nè ante ortum, nec post occasum Solis quispiam exorcizetur. Et qui exorcizat, Sacerdos sit; & antequam exorcismum inchoet, Missæ sacrificium faciat: tantas restrictiones non videri esse facultatis Episcopalis, censet Nauarrus *loco citato num. 5.*

35. *Possunt statuere, vt subditi modestè, & ordinatè vtantur tali facultate.*

Vtilissimum tamen erit, si Episcopi, vel ipsimet, vel per suos Theologos

curauerint, suos Clericos Exorcistæ munere fungentes, sicut & quoscumq; alios siuè viros, siuè mulieres priuatim per domos obsessos, aut maleficiatos, aut quoscumq; ægrotos benedicentes de modo, ac formulis, quibus vtuntur, diligenter interrogari, & examinari; nè digni, & indigni se huic muneri, præcipuè exorcizandi tumultuariè exercendo se immisceant cum scandalo pusillorum, qui ecclesiasticam potestatem aut vanam, aut debilem reputant, si post exorcismorum reiterationes laudabilis non sequatur effectus, & talis, qui ab ipsis expectatur. Similiter nè formulis vtantur superstitiosis; vel aliquod cum dæmone pactum habeant explicitum, vel implicitum, vt sæpiùs cum maximo Reipublicæ Christianæ detrimento euenire contingit.

36. *Possunt examinare eos de modis, & formulis, quibus vtũtur.*

Cum ergo Episcopi exorcizandi munus siuè publicè quoad omnes: siuè priuatim quoad delinquentes in tali munere, nè exerceatur absquè eorum licentia, prohibere possint, ac consueuerint, dixi, præter potestatem Ordinis, requiri potestatem iurisdictionis siuè ordinariæ, de qua nunc loquimur: siuè delegatæ, de qua agitur articulo sequenti.

§. III.

37. *Potestas ordinaria fluit à Papa In (Prælatos. (Plebanos.*

IVrisdictio ordinaria primò, & principalissimè residet in Summo Pontifice, quæ ita ampla est, & tanta, vt ad omnes orbis plagas se extendat: cum illam acceperit à Christo Domino, *can. Sacrosancta, dist. 22. cui data est omnis potestas in Cęlo, & in terra*. Matthæi 28. non limitatam, sed amplissimam, quando Petro Pontificum apici dictum est Ioannis 21. *Pasce oues meas*. Quam illi priùs promiserat collaturum Matthæi 16. dicens: *Tibi dabo claues regni Cælorum. Et quodcumq; ligaueris super terram, erit ligatum & in Cęlis: & quodcumq; solueris super terram, erit solutum & in Cęlis*. Quare in eo tanquam in Christi Vicario residet suprema potestatis plenitudo, quæ in cæteros Ecclesiæ prętatos, tanquam in partem sollicitudinis pastoralis vocatos, deriuatur. Ex quibus postea fluit in Curatos, qui Ecclesijs particularibus in vnaquaq; Dięcesi præficiuntur: cum hac tamen differentia, quòd Papalis à duabus reliquis differt tum origine; eò quòd immediatè à Christo procedit, *can. In nouo testamento. dist. 21.* tum independentia; quia non dependet ab alijs, *can. Omnes. dist. 22.* tum vniuersitate; eò quòd restricta non est: *can. Quamuis vniuersa. dist. 21.* sed ad omnes vrbes in vniuerso mundo, ad omnia loca, personas, & causas extenditur.

§. IV.

38. *Ab vtrisq; exercetur laudabiliter in Energumenos. Ab Episcopis multis fuit practicata.*

EX quo sequitur, omnes illos ordinaria potestate pollere, qui ratione dignitatis, aut Beneficij curam habent animarum; atquè ea vti posse ad Energumenos exorcizandos, dæmonesquè pellendos ex corporibus. Sic Ecclesiastica narrat historia, plures Episcopos huic ministerio quantumuis laborioso laudabiliter incubuisse: vt S. Basilius *apud Amphilochium in vita eius*, S. Gregorius Thaumaturgus *apud Gregorium Nyssenum*, S. Martinus Turo-

Digitized by Google

Veronensis *in vita eius apud Vincentium Belnacensem*, S. Vrsmarus *apud Rabetherium tom. 2. Surij*, S. Adelelinus Sagiensis *in vita S. Opportunæ*, S. Maurilius Andegauensis *in vita eius cap.* 10. S. Ambrosius Archiepiscopus, vt colligitur ex exorcismis, ac documentis ad dæmones effugandos ab ipso traditis, S. Vbaldus Eugubinus, S. Zenon Veronensis, & alij multi, quos longum, ac tædiosum esset recensere.

Et certè aptissimè, & efficacissimè. Cum enim sint Apostolorum successores, quomodo cõuenientiùs tales sese exhibere possunt, quàm Apostolorũ mores imitando, quos Energumenis liberandis, & soluendis dæmoniacis operibus iuxta præceptum Domini vacasse, ex Euangelio, & Historia Sacra, est certissimum? Præsertim cum maiori potestate gaudentes, maiori conatu tartareas potestates aggrediantur, quæ sustinere non possint manus illius applicationem, qui Sacerdotes ordinat, auctoritatem confert remittendi peccata, & sacrificium incruentum pro viuis, & mortuis offerendi: dat facultatem prædicandi verbum Dei, & regendi populum eius; aliaque facit, quæ Episcopali dignitati conueniunt; præcipuè Exorcistis dæmones adiurandi, & è corporibus obsessis eijciendi potestatem tradit. Mitto ædificationem, quæ ex tam sancto opere consurgit.

§. V.

AD quod munus obeundum omnes Episcopos nedum ex charitate, sed ex iustitia teneri vel per se, vel per suos Clericos, Parochos, vel alios Sacerdotes, aut Exorcistas, videlicet, prouidere suorum subditorum necessitatibus, quando aliquis eorum à dæmone diuexatur, nemini est ambigendum. Quod facilè colligitur ex verbis Principis Apostolorum Petri scribentis ad Clementem de vniuersis Episcopis, relatis à Barbosa *de Episcopali munere. Titul.* 11. *Glossa* 12. *nu.* 7. *Ecclesiarum omnium*, ait, *curam habentes misericordes, & benenoli estote in omni verbo, & opere pro viribus agite: omnisq; Pontifex sacro Chrismate perunctus carus, & pretiosus omnibus esse debet. Hæc est voluntas Dei, vt benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam.* Quomodo autem benefacient suis subditis, si, cum à dæmone sæuissimo tortore diuexantur, eis opitulari non curant? Quod magis, ac magis ex eorum nominibus deducitur. *Inter enim nomina*, ait Augustinus Barbosa *de Episcopi nominis ethymologia, & significatione cap.* 2. *nu.* 18. *quibus insignitur Episcopus, sortitur nomen militis armati, Custodis, Leonis, Angeli, & aliorum, quæ à S. Gregorio Nazianzeno connumerantur in carmine ad Episcopos; vt suæ insuperabili potestate dæmonum impetus perfringat. Et in summa quot. sunt necessitates hominum, tot ferè nomina attributa sunt Episcopis ex earum similitudine, vt norint se totidem officia obtinere.* Vnde *Episcopus* Græcè dictus, Latinè dicitur *Speculator, vel superintendens*: eò quòd illius præcipuè munus sit, gregis sibi commissi mores, & vitam explorare, & inspicere, eorumque necessitatibus prouidere. Quænam autem maior necessitas potest homini obuenire, quàm cum à dæmone spiritu potentissimo, & iniquissimo arripitur, affligitur, acriterque torquetur? Quænam

39. *Ad quod munus exercendũ vel*
(*Per se,*
(*Per alios.*
Tenentur ex
(*Charitate.*
(*Iustitia.*

Offenditur necessitas huius muneris exercendi.

nam vrgentior indigentia, quàm cum quis ad desperationem, & per hanc ad collisionem, præfocationem, in ignem proiectionem, ad præcipitia horrenda, cæteraque pericula mortem inferentia, quibus anima simul cum corpore interire, necesse est, trahitur, & inducitur? Quæ omnia practicè in dies multis euenire energumenis, incomperto est.

40. Quot enim obsessi à dæmone, etiam hoc nostro æuo, se aquis præfocarunt? Quot in ignem se proiecerunt? Quot mortem sibi violentam intulerunt? Nec alia de re à lupo fuerunt arrepti, nisi quia non habuerunt pastorem, qui eos à lupi voracitate, ac pernicitate tueretur.

Quare Episcopi, ne Deus de manibus eorum animas ouium suarum requirat, tenentur in suis Diæcesibus inuigilare, vt Parochi omnes in sua Parochia, cùm necessitas postulat, Exorcistæ munere fungantur, per præcepta in nomine Iesu dæmonibus facta, artes eorum, seruumq; auerni principem calcare, ac disperdere studeant; luporumq; infernalium rabiem, ac sæuitiam omni, quo possunt, conatu deprimant, ac confringant; vt sic oues suas ab eorum infestationibus, ac vexationibus illæsas tueantur, ac securas ad ouile cælestis Beatitudinis perducant.

§. VI.

41. *Ad idem obeũdum tenentur Parochi vel per seipsos, vel per alios.*

HInc ergo pari modo, sed non æqua potestate, hoc munus exercere debent Parochi, quibus animarum cura commissa est. Hi namque ordinaria potestate in energumenorum liberatione vti possunt, ac debent. Nam eo ipso, quòd animarum curam susceperunt, sibi ex officio incumbere, oues suas à dæmonum insultibus, siuè visibiliter, siuè inuisibiliter, siuè in anima tentando, siuè in corpore affligendo diuexentur, tueri, ac protegere, procertò sciant. Et hoc per Exorcismos ab Ecclesia traditos, vel per præcepta dæmoni facta, Nomine Iesu Christi interposito. Quod etiam docet Barbosa *de Iure Ecclesiast. vniu. lib. 1. de Acol. & alijs Min. Ordin. cap. 38. num. 16.* vbi ait: *Est exorcismus adiuratio contra dæmones, quæ non solùm circa corpora obsessa; verùm etiam circa obsessas animas per peccatum, vel infidelitatem exercetur.* Nec possunt Episcopi prohibere, nisi iusta de causa, quin tam publicè Parochi in sua Parochia, quàm priuatim per domos, cùm opus est, suos Parochianos obsessos, vel maleficiatos exorcizent, ac pro suo posse à dæmoniacis vexationibus eripiant; sicut nec possunt, nisi iusta de causa, ab audiendis subditorũ cõfessionibus, cæterisq; Sacramentis administrandis eos impedire: cum hoc eis competat à iure. *Beneficium autem iuris nemini est auferendum. L. 4. §. si quis condemnatus. ff. de re iudicata.* Quod intelligitur, nisi in ius ipsum peccauerint.

§. VII.

42. *Ex Charitate, Iustitia.*

DIco ergo, Curatum, seù Parochum, cùm necessitas postulat, quòd aliquis ex suis Parochianis à dæmone vexatur, teneri vel per seipsum, vel per alium idoneum Exorcistam, non tantùm ex charitate, sed etiam ex iustitia,

iustitia, illum exorcizare, ac per remedia spiritualia pro virili se gerere, vt dæmonis tyrannidem perfringat, illius audaciam reprimat, ac meliori modo, quo potest, è corpore obsessi expellat, & extrudat. Secùs faciens peccat mortaliter, vt docet Io. Baptista Possevinus *de officio Curati extra Sacramentum cap.* 12. *q.* 25. Et ego addo, illum teneri ad resarcienda omnia damna, quæ ex sua negligentia, vel malitia sequuntur; ac cum viam vniuersæ carnis ingredi cogetur, tenebitur antè Iudicem supremum strictissimam eorũ omnium, qui ob eius negligentiam, aut crudelem inhumanitatem perierunt, rationem reddere.

43. *Probatur Auctoritate Theologorum.*

Colligitur ex Nauarro apertissimè *cap.* 24. *num.* 18. & Leonardo Lessio *de iustitia, & iure lib.* 2. *cap.* 9. *dub.* 3. *num.* 94. asserentibus, *Episcopos, & Parochos ex officio obligari ad suorum subditorum defensionem secundum modum suæ potestatis, & media suæ gubernationis; sed in ordine duntaxat ad spiritualia.* Et benè. Nam potestas Episcoporum, & Parochorum, & media suæ gubernationis nõ respiciunt defensionem per naturalia, ac corporalia adiutoria, puta, per vim armorum, ac robur militiarum, exceptis maximis necessitatibus; sed per auxilia spiritualia, ac supernaturalia adiutoria: vt per administrationem Sacramentorum, ac sacramentalium. Sed quænam remedia requiruntur ad dæmonis audaciam, ac sæuitiam confringendam, cũ aliquis ab eo diuexatur, ac malè habetur? An gladius? An scutum? An magna cohors militum? *Non est nobis colluctatio*, ait Paulus Ephes. 6. *aduersus carnem, & sanguinem; sed aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus.* Non ergo alia media requiruntur, quàm spiritualia, puta, præcepta facta dæmoni in Nomine Iesu maxima in Deum fiducia, ac cætera huiusmodi, de quibus *tota* 3. *par.* pertractatur, & infra *cap. sequenti articulo de Fiducia.* Quæ propriè, ac principaliter à Parocho sunt adhibenda ad tartareas acies profligandas, & ab infernalium luporum rabie, ac sæuitia oues suas intactas conseruandas.

44.

Confirmat hanc veritatem Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Adiuratione cap.* 4. *num.* 5. *Supposita*, ait, *necessitate hominis à dæmone obsessi, vel alia simili, Ministri Ecclesiæ possunt ex officio obligari ad dæmonem adiurandum, seu exorcizandum: quia tenentur subuenire necessitati suorum fidelium per remedia conuenientia, & ab Ecclesia instituta; vnum autem ex remedijs pro illa graui necessitate destinatum ab Ecclesia est exorcismus.*

§. VIII.

45. *Ratione à simili.*

RAtio dictat à simili. Quemadmodum Medici à Communitate salariati, tenentur ex iustitia, quotiescumque necessitas postulat, ægrotis remedia exhibere corporalia, & diligentiam adhibere in visitando infirmum, & alia suo muneri necessaria adimplendo; & si notabiliter sint negligentes, vel negent alicui subuenire ægroto, peccant mortaliter, & tenentur ad resarcienda omnia damna. Nam *qui causam damni dat* (etiam damnum non impediendo, quando ad id obligatur ex officio) *damnum dedisse vide-*

Digitized by Google

videtur. L. qui occidit §. pen. ff. ad legem Aquiliam. c. de catero. de homic. c. fundent. dist. 50. Et colligitur ex Syluestro *verbo Medicus. quæst.* 1. & Nauarro *in Manuali c.* 17. *nu.* 17. & alij apud eundem.

Ita Parochi, cũ sua interſit, Parochianos ſuos à dæmonũ inſultibus tueri; ac maximopere in neceſſitatibus ſpiritualibus, cum mala & animæ, & corpori damnum inferunt, eis ex officio opitulari teneantur; ſi ob negligentiã ſtudendi arti exorciſticæ, vel ſe præparandi ad præliandum contra ſpirituales nequitias in cœleſtibus, & aduerſus infernales prædones dimicandum: vel quia non credunt, aliquem maleficio vmquam eſſe affectum, nolunt huiuſmodi functionibus incumbere, nec per alios ſatisfacere curant, ſi aliquis ex ſuis Parochianis periclitetur, puta, à diabolo ſuffocetur, vel aquis ſubmergatur, vel maleficio interficiatur, vel quouis modò à dæmone obſidente, vel poſſidente inductus ipſe ſibi mer mortem inferat, vel etiam graue damnum ſubeat, dicti Parochi mortaliter peccant, & tenentur ad omnia damna ſecuta reſarcienda, ac reſtauranda. Nam *vbi eſt eadem ratio, ibi idem ius eſſe debet. L. illud. ff. ad legem Aquiliam cum ſimilibus.* Immò Medicis Parochi eò grauiùs peccant, & ſtrictiori vinculo tenentur ad reſtitutionem, quò maius eſt damnum, quod obſeſſi, vel eorum conſanguinei ob ipſorum negligentiam, vel malitiam patiuntur: cum multò anima corpore ſit pretioſior. Medici enim duntaxat damnificant in corpore, & bonis temporalibus; ſed Parochi exorciſticam functionem, cum neceſſitas vrget, negligentes, vel contemnentes, & animæ, & corpori, & rebus temporalibus damnum ferunt.

§. IX.

46. *Nec excuſantur, eò quod nimis graue ſit onus.*

AT fortaſſe nonnulli dicent, hoc onus nimis graue, ac periculoſum eſſe, ideoq; nolle ei colla ſupponere?

At meminerint (vellem) illius dicti triti, ac vulgati *Commodæ qui ſentis, ingens onus emolumentis. §. 1. Inſtit. de legitima patronorum tutela.* Ad quid enim iſti eliguntur? An vt tantùm bonis temporalibus perfruantur? At dices: Ad Sacramenta adminiſtranda, ac funeralia exequenda. Sed hoc non ſufficit. Nonne ad cætera etiam ſacramentalia conficienda, & exercenda pro loco, & tempore, ac neceſſitate exigente? Nec eos ignorantia, vel puſillanimitas excuſant. Nam quod per ſe facere non poſſunt, vel non audent, per alios facere tenentur.

47. Nec prohibere poſſunt, quin ſui ſubditi, cum aliquo afficiuntur maleficio, vel à dæmone poſſidente, vel obſidente diuexantur, accedant ad eos, ad quos ſpectat de iure, vt per exorciſmos, ac præcepta eccleſiaſtica à dæmonis vexatione liberentur.

Quod magis, ac magis per ſimile confirmatur. Sicut Princeps, vel dominus temporalis prohibere non poteſt ſuos ſubditos, cum ægrotantur, ne ad Medicos accedant, ſanitatis corporalis gratia conſequendæ, cum hoc à iure naturali, ac diuino vnicuiq; ſit conceſſum: ita Parochus prohibere nõ poteſt, quin ſui ſubditi, cùm à dæmone vexantur, liberè ad quoſcumq; Exorciſtas,

Digitized by Google

cistas accedant, vt à dæmonis vexatione liberentur.

Immò si aliquis daretur homo, qui publicè coram populi multitudine congregata pertinaciter assereret, nullâ in tali Ciuitate, aut oppido, vel vico esse sagam, nullum esse maleficum, qui valeat aliquem maleficio afficere, & consequenter nullum esse infirmum maleficio affectum, omnesq; infirmitates esse naturales: iste vt magorum, maleficorum, ac sagarum saltem indirectè occultator, ac fautor censendus esset. Probat à simili de hæreticis occultantibus Farinacius *de Hæresi quæst. 182. nu. 75. & 95.* plures cumulatis Auctores. Ratio est, quia per huiusmodi verba, vel operationes saltē indirectè impediret, vel occultaret, si qui essent magi, malefici, vel sagæ, ne Tribunali S. Inquisitionis denunciarentur, & ad manus curiæ deuenirēt. 48.

ARTICVLVS IV.

Iurisdictionis delegatæ.

GRaui officiorum ecclesiasticorum oneri ferendo non sufficit vnus in tanta humanarum virium infirmitate, & mole occupationum in diuersa trahentium; ex quo necesse est, Superiores alijs quasi coadiutoribus ecclesiasticam potestatem ad id muneris necessariam impartire, cum illos in partem sollicitudinis vocant. Et ita Parochus in sua Parochia alios delegat, vt constat in *c. Omnis vtriusq; sexus*. Episcopus in sua Diœcesi, vt probatur ex *c. quoniam, & c. inter cætera de offic. Iudic. ordin.* & Summus Pontifex in toto orbe terrarum ob plenitudinem potestatis. *can. Decreto. 2. q. 6.* & Glossa *in c. Consequens est, dist. 11. & in c. Vt debitus, de Appellat.* Quilibet enim illorum ita potestatem iurisdictionis accepit, vt illa tàm per se, quàm per alios vti possit, nisi Superior inferioris delegationem impediat. 49. *Potestas delegata duplex.*

Quare præter potestatē ordinariam alia datur extraordinaria, seù commissa, & delegata, quæ duplex est. Quædam est limitata solùm ad arbitrium committentis, & per se nullo iure suffulta. Quædam verò media inter ordinariam, & cōmissam, quæ seruata forma à iure statuta, ampliari potest arbitrio committentis. 50. *Limitata. Media.*

Virtute primæ simplices Sacerdotes, quos Plebani assumunt in leuamen laboris (siuè commissio fiat generaliter ad omnes Parochianos, siuè ad aliquos, siuè ad vnum singulariter) possunt publicè, ac ministerialiter energumenos exorcizare in ijs Diœcesibus, in quibus exorcizandi munus Episcopis non reseruatur. Et eò magis, quòd sine tali delegatione hoc eis licet, sicut omnibus Exorcistis, quibus id nullo iure prohibetur eo modo, quo dictum est supra *num. 31. & sequentibus*. 51. *Per primam Clerici exorcizare.*

§. I.

VIrtute secundæ Regulares idem munus obeunt, qui gaudent media illa potestate, seruata forma expressa in *c. Dudum de Sepulturis in Clement.* Et illam accipiunt à Summo Pontifice, qui est Hierarchos, & Princeps 52. *Per secundam Regulares absq;*

Digitized by Google

licentia Episcopi hoc munus exercere possunt.

ceps in Ecclesia. Iuxta quam energumenis, ac maleficiatis illud imponere possunt. Nec ad id necessarium est, licentiam ab Episcopo petere: vt apertè docent Portel. *in dub. Regularium verb. Exercis.* Diana p. 3. *Resolut. Moral. tract. 2. de Dubijs Regul. Resol.* 36. Pelizzarius *Manuale Regularium 2. de Exempt. Regular. tract. 8. c. 6. nu. 154.* Peirinus *in Furnual. Prælat. c. 36. littera E. nu. 5.* Cespedes *tract. de Exempt. Regular. c. 6. dub. 235.* Bordonus *Resolut. 7. nu. 144.* Lupus *Comment. in Edict. S. Inquisit. p. 3. lib. 22. dist. 4. art. 3. diffic. 4.* & Lezana *de Oblig. Reg. c. 12. nu. 21.*

53. Ratio est: quia id iure communi non prohibetur; sed omnibus Exorcistis & Sacerdotibus permittitur; ideòq; Regularibus licet, etiamsi Episcopus in sua Diœcesi id fieri prohibuerit, sine eius licentia exercere: quia talis Constitutio solos Clericos ligat Episcopo subditos; non verò Religiosos, qui ab eius iurisdictione sunt exempti per multa priuilegia, quæ obseruari iubentur per *c. Nimis iniqua. c. Nimis praua. de excessibus Prælatorum.* Clement. 1. *eodem tit.* Clement. 2. *de Censibus.* Concilium Trid. *sess.* 25. *de Regular.* ac nouissimè per Constitutionem Gregorij XV. incipit, *Inscrutabilis.* Nam etsi in dictis Decretis & Constitutionibus aliqua excipiantur, in quibus Regulares exempti Ordinariis subsint; tamen inter huiusmodi exceptiones vsus exorcizandi non comprehenditur. Vnde cum non excipiatur neque à iure communi antiquo, neq; à iure nouo, intelligitur concessus: quia *exceptio firmat Regulam in contrarium. L. quæsitum. 5. denique. ff. de fundo instruct.*

§. II.

54. *Regulares non incidunt in panas ab Episcopis latas contra Exorcizantes.*

Hinc ex hac conclusione colligit Cespedes, nullo pacto Regulares incidere in illas pœnas Episcoporum, quas fulminant in exorcizantes, vt fecit vers. gr. pœnas latas ab Episcopo Parmensi 1621. teste Bordono. Primò ne Exorcizantes aliquid recipiant licèt sponte oblatum etiam nomine eleemosinæ ab obsessis, vel eorum consanguineis, sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda. Secundò ne audeant vllo modo ægrotis præbere anthimonium, oleum, aut quoduis genus medicinæ, nisi de consensu Medici sub pœna suspensionis, &c. Quæ leges vtiq; iustæ, ac sanctæ sunt, ac deberent ab omnibus Exorcistis obseruari; sic enim euitarentur scandala, quæ ex eorum temeritate oriri solent. De quibus infra *nu.* 312. *& sequentibus.*

55.

56. *Ad hoc munus obeundum Regulares præcipuè mendicantes tenentur ex charitate.*

Quare licèt hoc munus dæmones adiurandi, obsessos, ac maleficio affectos a dæmoniacis vexationibus liberandi, ægrotos sacris benedictionibus tuendi ex officio Parochis incumbat, vt pluribus supra demonstratum est; Nihilominus etiam Religiosi, præcipuè Mendicantes, qui quasi Parochorum coadiutores, & in partem sollicitudinis vocati ecclesiastica potestate sunt insigniti, ardentiori deuotione, armisq; spiritualibus ad infensissimum hostem profligandum vt plurimum sunt suffulti, si non ex officio, saltem ex charitate tenentur, cum necessitas vrget, huiusmodi obire ministeria. Immò ipsi, quia sæpius orationi magis, quam aliqui Parochi sunt intenti, nec vitam inter mundanas degunt vanitates, atq; in spiritualibus

exer-

exercitijs magis sunt versati, faciliori, ac præstantiori modo dæmones in fugam vertere, eorumq; opera malefica destruere valent, si ad huiusmodi munera obeunda sint idonei.

Nonne huiusmodi onera subiere ferè omnes SS. Patres, ac Religionum Sacrarum Institutores? Quot dæmones profligarunt, & è corporibus obsessis eiecerunt. S. Antonius, S. Benedictus, S. Hilarion, S. Bernardus, S. Gallus, Pontius Bonecallis, Isidorus, Petrus Santurnius Cęlestinus Neotericus, & alij plures Abbates? Quot S. Dominicus, alijq; eius sectatores? Quot Seraphicus P. S. Franciscus ab Vrbe Arretij, & alibi à pluribus energumenis deturbauit, vt rectè Baretius de Baretijs *in eius vita cap. 2.* illum comparauerit Angelo Raphaeli, qui dæmonem exclusit à Sara Tobiæ vxore: Dauidi, qui Iebusæum ab Vrbe Ierosolima eiecit: Simeoni, qui aduenas ab arce effugauit? Quot B. Ioannes à Capistrano, B. Bernardinus à Feltria, B. Iacobus à Marchia, & alij D. Francisci sectatores? Quot S. Ignatius Loyola? Quot cæteri Theodicati ab hominibus obsessis, à domibus, Ciuitatibus, alijsq; rebus ad vsum hominum spectantibus infernales prædones eiecerunt, vt omnes sacræ historiæ contestantur? Nonne hi cuncti zelum domus Dei, ac monasticæ Religionis habuere? & tamen vrgentibus necessitatibus vitæ solitariæ quieti sæpiùs cesserunt, vt huiusmodi charitatis exercitio opus suum impenderent. 57. *Institutores Religionum, ac Prælati huic muneri vacarunt.*

Quare Religionum Prælati, ac Superiores, si quos nouerint ex suis subditis scientia, prudentia, morum grauitate, ac vitæ probitate conspicuos 58. ad huiusmodi munera obeunda esse idoneos, cum fuerint requisiti, ac necessitas vrgeat, alicui obsesso, vel maleficiato suum prestandi auxilium, libenti animo obedientiæ merito eos excitent, ac muniant, animosq; augeant ad huiusmodi munere fungendum. Et subditi ipsi non recusent tale, etsi graue, subire onus, memores vtriq; scilicet, tàm Superiores, quàm subditi, dicti Saluatoris N. Iesu Christi Matthæi 7. *Omnia quæcumq; vultis, vt faciant vobis homines, & vos facite illis.* & Lucæ 6. *Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis.* & 1. Ioan. 3. *Filioli non diligamus verbo, neq; lingua, sed opere, & veritate*, nostro opitulando proximo, cum in angustijs, ac necessitatibus versatur. Nam *vnicuiq; mandauit Deus de proximo suo*, ait Sapiens filius Sirach Eccli. 17.

Cap. II.
De Exorcista scientia prædito.

CVM nulla morbi alicuius curatio exacta haberi possit, nisi prius cognoscatur morbus: nec perfectè morbus aliquis cognosci queat, 59. *Exorcista debet cognoscere causas maleficiorum.* nisi perfecta ipsius causarum, ac principiorum cognitio comparetur, vt docet Arist. 1. Poster. 1. *Vnumquodq; aiunt arbitramur cognoscere, cum causas eius cognoscimus.* Non poterit Exorcista accuratiùs apertã de morborũ dęmoniacorum curatione notitiam habere, quàm causas eorũ inda- *Quæ in defini-*

inda-

tione maleficij includuntur.

indagare. Quas certè difficile non erit adinuenire, si scrutemur, quid sit maleficium, quod (relictis varijs Auctorum definitionibus) possumus sic definire: *Maleficium est praua operatio in corpore per virtutem damonis ex pacto tacito, vel expresso cum homine inito; & rerum naturalium applicationem, atq; eiusdem hominis ad suam malitiam explendam ministerium, iusto semper, etsi occulto, Dei permittentis iudicio facta.* Ex qua definitione (quæ clarè, & distinctè complectitur omnia ad eius essentiam pertinentia) colligitur, quatuor causas ad maleficia patranda concurrere, quamuis diuersimodè: Dæmonem, Maleficum, Res naturales, & Deum: Dæmonem vt causam efficientem: Maleficum vt cooperantem: Res naturales, vt moralem, vel physicam: Deum, vt permissiuam. Quarum omnium, sicut & signorum externorum, quæ in obsessionum, ac morborum maleficorum cognitionem ducunt, Exorcista, vt notitiam habeat perfectam, omni, quo potest studio conari debet; vt sic dicatur similis Filio hominis, oculos habens igneos, ideſt lucidos, & inflammatos, quibus non solùm obsessorum, ac maleficio affectorum indigentias, & angustias acutissimè videre possit, eisq; remedia ad eas tollendas, ac remouendas spiritualia adhibere; verùm etiam illos instruere, & edocere ad fidei, ac confidentiæ in Deum, nec non detestationis in dæmonem actus eliciendos: atq; ad amorem ardentem erga Deum & proximum inflammare. Quod præstabit, si sequentes articulos sæpiùs præ oculis habuerit.

Causa maleficij sunt Damon. Maleficus. Res naturales. Deus.

60.

ARTICVLVS I.

De Damone vt maleficiorum, & obsessionum causa efficiente.

61. *Damon est causa efficiens maleficiorum, & obsessionum.*

QVemadmodum Deus misericors, & pijssimus, ac summè bonus est causa omnium bonorum, quæ in mundo fiunt: ità è conuerso dæmon impius, iniquùs, ac pessimus causa est efficiens omnium obsessionum, ac maleficiorum, eorumq; architectus est eximius; eò ad malefaciendum, ac nocendum promptior, quò magis scientia, potentia, & malitia armatus scit, potest, & vult maleficia operari.

Scientia enim magna, & eminenti sapientia à Deo donatum fuisse in fastis suæ creationis primordijs, testatur Ezechiel cap. 28. cum illum alloquitur dicens: *Tu signaculum similitudinis plenus sapientia, & perfectus decore.* Quæ scientia longo interuallo superior est omni creata scientia, quæ in hominibus reperitur. Dæmon enim, viget subtilitate naturæ, experientia temporum, reuelatione superiorum spirituum: vt benè docet B. Isidorus *in libro de summo bono*, quem sequitur Angles *in 2. d. 11. q. vnica de damonibus ar. 2. dub. 5.* ac communiter Theologi *in 2.*

62. *In maleficijs concinnandis dæmon vtitur scientia, & est maxima.*

Sic triplici huiusce scientiæ acumine dæmon præditus, quæ tripliciter extenditur ad præterita, præsentia, & futura, quæ habent causam naturalem determinatam, quid non poterit in adinueniendis maleficijs, & varijs artibus, quibus innumera inducit mala? Perspicacissimè enim cognoscit cælorum motus, stellarum influentias, planetarum coniunctiones, elementorum mixtio-

Digitized by Google

mixtiones, virtutes lapidum, operationes metallorum, qualitates mixtorũ, herbarum vires, animalium proprietates, hominum temperamenta, occultas, & admirandas rerum omnium facultates, earumq; inter se sympathiam, vel antipathiam: insuper quomodo inuicem applicari, & temperari debeant: quo tempore opus sit ad tempestiuè operandum: quid prætensos effectus impedire, retardare, vel iuuare possit: præterea seligere materiam, cui naturalis insit facultas alterandi, frigefaciendi, calefaciendi, nec non aperiendi, obstruendi, diuidendi, euacuandi, & vrendi: deniq; quid mixtis, plantis, animantibus hominibus obesse, vel prodesse possit, & alterationes, morbos, cruciatus, mortem ipsam, aut alia quæuis nocumenta inferre: cum vniuscuiusq; rei specificæ per species sibi congenitas, aut acquisitas essentiam, causas, principia, effectus, antecedentia, concomitantia, ac consequentia clarissimè, ac perfectissimè agnoscat, vt testantur D. Augustinus *super Genes. cap. 1. & 4.* D. Bonau. *in 2. d. 3. ar. 4. q. 1.* Scotus *ibi q. 10.* D. Thom. *1. par. q. 55. ar. 2.* & communiter Theologi, vbi *de Angelorum cognitione*. Nec est mirandum si spiritus tam sagax, & subtilis in maleficiorum inuentionibus tot, tanta, & tam mira operetur, cum potentia eius sit tam magna, vt *non sit potestas super terram, quæ comparetur ei*. Iob. 41. Non enim superueniente peccato imminuta est; sed post peccatum integra remansit quoad actum primum, & eadem, quæ à Creatore summo in eorũ primordijs naturæ angelicæ indita erat; vt docet D. Gregorius illa verba explicans *lib. 34. Moralium cap. 16. Potestas dæmonis*, inquit, *super terram cunctis eminentior perhibetur: quia etsi actionis suæ merito infra homines cecidit; omne tamen humanũ genus naturæ angelicæ conditione trænscendit*. Quod ibi Glossa confirmat: *Omnia dæmon humana superat, etsi meritis Sanctorũ subiaceat; quamuis enim internæ felicitatis beatitudinem perdidit, naturæ tamen magnitudinem non amisit, cuius adhuc viribus humana omnia superat*. Cui potentiæ adhæret voluntas mala, & tàm mala, quòd, teste D. Bernardino *ser. 6. de misericordia perfectione art. 2. cap. 3. vult semper quod peius potest, si eius potestas esset quoad omnia libera, & soluta, ineffabili modo sine omni ordine, & mensura subuerteret totum statum inferiorum*.

63. *Potentia, quæ est eminentissima.*

Malitia, Quæ est insignis.

§. I.

PRopterea eius potentia est ligata, vt non operetur omne, ad quod maligna eius voluntas impellit.

Cepit autem à Deo alligari vsq; ab origine mundi immediatè post Luciferi peccatum: nõ quoad homines tentandum; sed quoad eos seducendum, & vexandum: Nam sicut, cùm superba eius mens propriæ excellentiæ cupiditate intumescens à Deo auersa ad seipsam conuersa est, vtriusquè sapientiæ supernaturalis, practicæ, nempè, ac speculatiuæ iacturam fecit: quia practica, quæ est causa efficax amoris Dei totaliter ei fuit ablata, & speculatiua multùm diminuta, cum in statu damnationis non nouerit tot mysteria supernaturalia, quot agnouisset, si in cognitione beata fuisset: vt docet Augustinus *lib. 9. de Ciuit. Dei cap. 21.* Sic ob superbiæ peccatum meritò

64. *Potestas dæmonis capit aliqualiter ligari ab origine mũdi.*

Digitized by Google

meritò cæpit à Deo cohiberi eius potestas, vt non posset ea omnia perficere, quæ vellet. Nam licèt post peccatum integra remanserint eius naturalia, quantum ad fundamentum, & quoad substantialia, ideſt, quoad actum primum, vt dictum est supra: non tamen quoad actum secundum; ideſt, quantum ad libertatem omnium operationum, & executionem earum. Quod perlucidè testatur Alexander Alens. *par. 2. q. 100. mem. 2. ar. 2. Licèt ex prima*, ait, *potestate sibi data possent dæmones super huiusmodi creaturas ex ordine naturali; tamen in pœnam peccatorum eorum, & bonum hominum cohibetur eorum potestas.*

Sup. num. 23.

§. II.

65. *Per Passionem Christi dæmonum potestas sublata.*

Quomodo sit ligata.

PER Passionem verò, ac mortem Christi cõfracta est, ac sublata dæmonum potentia; sed respectiuè, ac dependenter à Dei voluntate. Hoc probat ipsa veritas Io. 12. *Nunc princeps*, ait, *huius mundi eiicietur foras.* Quæ verba exponens S. Cyrillus Alexandrinus. *Habuit*, inquit, *quidem prius dæmon per tyrannidem principatum in totum genus humanum, & dominatum crudeliter exercuit in omnes. Atqui virtute mortis Christi, & sanguinis confracta est illius potestas, & sublata potentia; & quos iniustè detinuit captiuos, iustè perdidit.* Hilarion Monachus super eadem verba: *Nunc princeps, & cæt.* loquens in persona Christi ait: *Nunc morte mea fiet, vt dominatum in homines omninò amittat diabolus, qui peccato primorum parentum in omnes acerbissimè principabatur.* Et subdit: *Quis igitur ad hanc mentionem non lætetur? non gratias agat continuè pro liberatore?* Glossa ordinaria: *Nunc princeps, & cæt. Vndè tam nunc Sanctos omnes non tenendo possidet; sed tentando persequitur. Nam quia non in eis intrinsecus regnat, contra eos pugnat extrinsecus; & qui intus dominium perdidit, bella molitur foris.* Ioannes Maldonatus ibi *Nunc princeps, & cæt.* ait: *Perindè ac si dicat, deturbabitur de possessione sua, eiicietur ex arce sua. Eiectus foras dicitur, non quòd in mundo non sit, & in multis etiam non dominetur; sed quòd quantum in Christo fuit, eiectus fuerit; ita vt si homines vellent, nihil prorsus in ipsos haberet potestatẽ. Eodem sensu dicitur Apoc. 12. de cœlo in terram proiectus*, ideſt *extra Ecclesiam, qua per cœlum significatur, in terra*, ideſt, *in tenebras suas in infernum. & cap. 20. dicitur esse ligatus per annos mille. Non quòd aut reuera extra Ecclesiam eiectus, aut omninò ligatus sit; sed quòd coercita sit eius potentia, atq; tyrannis, ita vt si homines velint, nihil illis nocere possit.* Idem affirmat Tostatus *in cap. 8. Matthæi quæst. 123.* vbi quærit: *An conueniens fuerit, Christum fecere miracula eiiciendi dæmones de hominibus?* Et inter alias rationes affirmatiuas, quas adducit, vnam, ait, esse, *ad dandam nobis spem, quòd liberaremur de potestate dæmonis, & de inferno.*

Colligitur hæc veritas etiam ex Vilhelmo Lindano *Panoplia Euangelica lib. 4. cap. 78. post medium*: *Sicut Christus*, ait, *olim suos misit discipulos hac potestate munitos, vt diabolum ex hominum siuè pectoribus, siuè corporibus etiam profligarent: ita certo Clericorum generi ea post fuit cura à Maioribus credita, vt homines, vel antè Baptismum, vel post dæmone obsessos, & occupatos vindi-*

Digitized by Google

vindicarent, & in libertatem per Christum partam asserent. Quid igitur agit Exorcista, dum aliquem obsessum à dæmonis potestate eripit, nisi illũ vindicare in libertatem, quæ per crucem, ac passionem Christi fuerat iam donatus?

QVÆSTIO I.

Pro quibus potestas dæmonis sit ligata?

66. *Potestas dæmonis pro quibus sit ligata.*

REspondetur, dæmonis potestatem quoad actum secundum in ordine ad damna inferenda animæ, vel corpori, esse ligatam pro his, quos Deus vult protegere, & à dæmonum infestationibus præseruare, vel ob eorum fidem, qua firmiter in Christum credunt: vel ob eorum confidentiam in protectione Dei, vel in Sanctissimo Nomine Iesu collocatam: vel ob aliud bonum publicum, aut priuatum. Ita Lactantius *lib. 2. Diuin. Inst. c. 16.* in hæc verba: *Non nocent dæmones iis, quos manus Dei potens, & excelsa protegit.* Tostatus *loco cit. de credentibus in Christum*, ait, *Futurum erat, quod per virtutem Deitatis Christi excluderetur potestas dæmonum ab hominibus credituris in ipsum:* iuxta illud Ioan. 2. *Nunc princeps huius mundi eiicietur foras, scilicet, diabolus. Ad ostendendum ergo hoc, conueniens fuit, vt precederent quædam signa, scil. quòd Christus expelleret dæmones.* S. Athanas. *orat. 2. contra Arianos: Omnes*, ait, *qui legitimè in Christum fiduciam habent, pedibus conculcant eum, qui hæc verba dicebat: In cœlum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum. & cæt.* Isaiæ 14. Idipsum S. Bernardus docet *super Psal. 90.* in illis verbis: *Qui habitat in adiutorio Altissimi, & cæt. Beatus*, ait, *planè, qui sic habitat in adiutorio Altissimi: quia in protectione Dei cœli commorabitur. Quid ei nocere poterit eorum, quæ sub cœlo sunt, quem Deus cœli protegere, & conseruare voluerit? Perrò sub cœlo sunt quæcumq; nocere possunt; sub cœlo sunt aereæ potestates: sub cœlo præsens sæculum nequam, & caro aduersus spiritum concupiscens. Optimè igitur dictum est: In protectione Dei cœli commorabitur; vt nihil eorum, quæ sub cœlo sunt, timere possit quisquis protectionem eius habere meruerit.* Hanc fidem in Christum maximè commendat etiam magnus ille Antonius, vt refert Delrius *lib. 6. Disquis. mag. cap. 2. sect. 3. Magna*, inquit, *dilectissimi aduersus dæmonem arma sunt vita sincera, & intemerata in Deum fides.* Hanc docuit S. Hermam Pauli discipulum Angelus eius Custos, qui sub forma Pastoris diù cum eo habitauit, vt refert ipse *tom. 1. Bibliothecæ Veterum Patrum lib. 2. mandato 12. Quicumq;*, ait, *fide pleni sunt, resistunt diabolo, & ille recedit ab eis: quia non habet locum intrandi.*

Maxima Diui Ambrosij in Deum fiducia.

Quam virtutem in seipso expertus est S. Ambrosius Episcopus, cui, vt memorat S. Paulinus *in vita eius*, nullus vnquam magus, aut maleficus nocere potuit ob firmissimam in Deum fiduciam. Mortua namq; Iustina Imperatrice Arriana, cum Innocentius Magus in quæstionem raperetur, inter tormenta fassus est, Angelum Ambrosij custodem suum esse tortorem. Nam viua Imperatrice eius iussu se nocte intempesta sub templi tectum ascendisse,

Digitized by Google

disse, & sacrificasse dixit, vt Ambrosium infamem, inuisumq; faceret plebi; nihilominus amorem in hunc virum, & fidem Catholicam magis, ac magis efloruisse: Missos etiam à se dæmones, qui Ambrosium necarent; sed ijs vltra ædium fores progredi non licuisse. En quibus excubijs Deus illos defendat, qui omnem in se solo collocant fiduciam! En quomodo potestas dæmonis ligatur, & totaliter cohibetur pro his, qui firmiter in Christum credunt, ac in eius protectione suam collocant fiduciam!

§. I.

67. *Potestas dæmonis relaxatur respectu eorũ, qui diffidũt de Dei protectione.*

EConuersò facillimè colligi potest, cur sæpiùs dæmonis potestas relaxetur, vt quamplures homines, ac mulieres diabolicis vexationibus afficiantur, nec non maleficis artibus deuinciantur, aut necentur? Vt plurimũ eorum diffidentia in Deum est in causa. Hanc rationem apertè adducit Ioan. Maldonatus super illa verba: *Nunc princeps huiusmodi, & cæt. Homines*, ait, *dæmoni portam arcis aperuerunt, & proditione quadam in suam quisq; domum admittit. Itaq; etiam nunc regnat, & operatur, sed in filios diffidentiæ.* Eph. 2. Habetur etiam *in c. nec mirum. §. Magi sunt. 26. q. 5. Hi permissu Dei elementa concutiunt, turbant mentes hominum minus confidentium in Deo.* Cui astipulantur S. Isidorus *lib. 8. Ethymol. c. 9.* Burcardus *lib. 10. c. 42.* S. Iuo *par. 11. c. 67.* Panormit. *lib. 8. c. 65.*

Sed audias, quàm perpolitè de hoc rationem reddat P. Hieremias Drexelius *de Conformitate voluntatis lib. 5. cap. 10. §. 7. Sed quæras fortè*, inquit, *cur Deus permittat tot homines maleficis artibus deuinciri, & necari? Nè mirare: summa in Deum diffidentia etiam supplicij genus meretur. Iure Deus per hos punit, per quos tam variè offenditur: Multis enim vix alius est Medicus, quàm Magus: nec alius pharmacopeus, quàm diabolus.* Et paulò infra: *Heu quàm in Orbe rari sunt, qui Deo fidant toto animo! Mores hominum considera, & plurimùm vbiquè reperies diffidentiæ, quæ quotannis penè eadem redit, ac reuiuiscit; & indè tàm vani timores.* Posteà in fine concludit, huiusce diffidentiæ rationem reddens: *Et hoc indè*, ait, *quia de Dei bonitate, ac potentia parum rectè, parumuè liberaliter sentiunt.*

§. II.

68. *Dæmon maiorẽ potestatem habet super peccatores, quàm super iustos.*

HInc, cum peccatores vt plurimùm in Deum nullam, vel saltem exiguam habeant fiduciam, quia peccatis suis ipsum continuè offendunt, super eos dæmoni etiam maior à Deo permittitur potestas, quàm super iustos. Quod videtur annuere Augustinus aduersus Manichæos: *Diabolus*, inquit, *potestatem habet in eos, qui præcepta Dei contemnunt.* Sed clariùs Alexander Alensis *par. 2. quæst. 100. mem. 2. ar. 4. Diabolus in malis*, inquit, *potestatem habet ad seducendum, & ad perdendum, nisi prohibeatur à Domino. In bonis autem non habet potestatem ad perdendum; sed ad probandum.*

Quam potestatem in corpus hominis exercet, prout sibi permittitur à Deo.

Digitized by Google

Deo. In animam verò iuxta varias hominum inclinationes, ac propensiones multiformiter exercere solet, quatenus motus quosdam prauos in corpore excitat, ac praua sensibus externis, & internis obijcit, quibus quodam quasi pondere voluntatem ad malum pertrahit, etsi cogere nequeat: vt benè docet Thyreus *lib. de Dæmoniacis toto cap.* 4. & 5. Quem sequitur Sanchez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi cap.* 42. *num.* 7.

Præcipuè super Magos, Maleficos, & Sagas.

Hanc autem potestatem dæmon maximè habet in Magos, Maleficos, & Sagas, quorum animam sibi vendicat per consensum in tam immane scelus: sicut in corpus dominatur, quod verberibus quoquè subijcit, si maleficus ad eius beneplacitum seruitutem illi non impendat: vt apertè docet Alexander Alensis *loco citato*; ac pluribus exemplis probat Nicolaus Remigius *lib.* 1. *Dæmonolatr. cap.* 13.

§. III.

69. *Hæc potestas dæmonis est limitata, & quoad animam, & quoad corpus.*

VEruntamen huiusmodi dæmonum potestas est limitata, nedũ quoad animam, cui nocere nequeunt, nisi ipsa velit; vt docet Augustinus *lib.* 20. *de Ciuit. Dei cap.* 8. dicens *Dæmon est quasi canis à Christo ligatus, qui latrare potest, sollicitare potest, mordere omnino non potest, nisi volentem*. Sed etiam quoad corpus, quod torquere non possunt, nisi quando, & prout sibi permittitur à Deo; vt idem Augustinus docet *lib.* 18. *de Ciuit. Dei cap.* 18. *Dæmones*, ait, *non omnia, quæ volunt facere possunt, nisi quantum illis diuina ordinatione conceditur*. Quam veritatem sæpiùs per os Energumenorum dæmones per vim præcepti sibi à me facti, diuino nomine Iesu interposito, fateri coacti sunt; quorum de duobus tantùm hìc referam. Anno reparatæ salutis 1648. Venetijs dæmon, à quo possidebatur quidam adolescens Iustus nuncupatus annos 14. natus filius Ioannis de Taxis, cum à me interrogatus esset: cur ingressus esset in corpus illius Adolescẽtis; respondit: *Hùc ingressus sum, vt puerum hunc de medio tollam: quia sic à Malefico iussus sum.* Idipsum respondit eadem die alius dæmon, qui quandam Adolescentulam 15. annos natam possidebat. Sed mihi adhuc scisciranti: cur eos nondum occiderant, cum iam integro anno eos possiderent; Responderunt ambo: *quia potestas Dei nos impedit, nec sinit facere omne malum, quod volumus*. Qui ambo ab eadem diuina potestate eadem die per inuocationem Sanctissimi Nominis Iesu ad meum præceptum ab eorum corporibus egredi coacti sunt.

QVÆSTIO II.

Cur dæmon maximos peccatores omnes in corporè non possideat?

70. *Ratio dubitandi.*

CVM dæmon super peccatores Magos, Maleficos, & Sagas, nec non super hæreticos, schismaticos, & infideles magnam habeat potestatẽ, cur non omnes illos possidet in corpore, vel maleficijs non afficit?

Huic difficultati respondet Leonardus Vairus *de Fascino lib.* 3. *cap.* 7.

Digitized by Google

Dæmon maximos peccatores rarò vexat in corpore, nisi iussus à Deo, vt magis eos inficiat in anima.

Cum dæmones, ait, *procertò sciant, hos peccatores sui esse iuris, impræsentiarum rarò eos vexant in corpore, quos perfectè possident in anima in perpetuum simul cum corpore torquenda in orco, & affligenda*, puta, (nisi iussi à Deo). Quod videtur etiam annuere D. Gregorius *lib. 24. Moral. c. 7.* dicens: *Dæmon eos pulsare negligit, quos quieto iure possidere se sentit.*

Ratio est, quia finis principalis in hominibus vexandis à dæmone intentus, est, vt illos diuina priuet amicitia, ad peccatum eos inducendo; æternaq; illos expertes reddat beatitudine: vt benè docet Tostatus *quæst. 121. in c. 8. Matthæi*: *Dæmones*, inquit, *ex inuidia tentant hominem inducere in peccatum, nè assequatur beatitudinem: quod si non possunt, saltem volunt ei corporaliter nocere, quod est minus nocumentum; & vitæ desiderant intrare in eum: quia intrando vexant.* Et paulò infra aliam reddens rationem, cur dæmones velint, homines possidere? *vt ostendant*, ait, *hominibus potestatem suam, ac per hoc ab eis adorentur: sicut fuit inter Gentiles, qui quosdam Deos colebant, credentes se ab eis posse beneficia recipere: alios autem colebant, nè eis nocerent.* Sed clariùs huius rationem reddit Suarez *par. 2. tom. 1. de Angelis lib. 8. cap. 20. num. 3. Dæmon hoc modo*, inquit, *nocet homini, vt illum ad impatientiam, desperationem, blasphemiam, vel aliud simile vitium inducat.* At quia huiusmodi Magi, Malefici, ac Sagæ, sicut & hæretici, alijquè huiusmodi peccatores quàm maximè in malo sunt obstinati, semperquè præcipites ad malum currunt, continuèq; abominandis criminibus se obnoxios reddunt, Deum grauissimè offendentes blasphemijs execrandis, abominandis sacrilegijs, impietatibus intollerandis, ac iniustitijs detestandis dæmonis voluntati in omnibus ferè obsequentes; nec seipsos tantùm criminibus continuis illaqueantes; sed vt diaboli ministri alios seducere tentantes, & ad perditionem trahere conantes; propterea sicut dæmon eos pulsare negligit in anima: quia quieto iure eos possidet; ita non curat illos affligere in corpore, nisi vel iussus à Deo, vel fortassè cùm aliquando sibi ad beneplacitum suum obsequium, ac seruitutem non impendunt: quia dum sanitate pollent, plura, & atrociora peccata in Diuinæ Maiestatis offensam, ac contemptum perpetrare non cessant; dæmoniquè ipsi diuinitatis cultum, & honorem (vt faciunt Magi, & Malefici) tribuere non detrectant.

Tostatus Patres.

71. *Experientia docet.*

Quàm veritatem fassus est etiam quidam dæmoniorum princeps Beelzebub nuncupatus in Gallia apud Oppidum Laudunum, vt refert Bartholomæus Faius Regius in Senatu Parisiensi Consiliarius, ac Inquisitionum Præses in suo Energumenico: *Dum enim*, ait, *Bursus Billius Cathedralis Ecclesiæ Canonicus quandam Nicolam Energumenam exorcizaret, pluribus Hæreticis præsentibus, à prædicto dæmone, qui eam possidebat, quæsiuit: cur tot vafris Hæreticis omissis simplicem Catholicam adortus esset?* Respondit dæmon: *Pleiores tibi morigeros?* Si enim dæmon huiusmodi peccatores obstinatos maleficijs, ac diris vexationibus sæpè affligeret in corpore, non possent tot crimina patrare: idcircò dæmon verspellis sæpiùs desinit, afflictionibus corporeis, quæ minora sunt mala, eos afficere, vt illos pluribus criminibus, & atrocioribus delictis, quæ maiora sunt mala, magis illaqueet, & obnoxios reddat. Et licèt quandoq; vexationes corporeæ Vexatũ inducant ad blasphemias,

mias, ad desperationem, & alia peccata; nihilominus etiam quandoq; peccatores reducunt ad sanam mentem, ad suorum petendam veniam peccatorum, ad dæmonem spernendum, & ad castra Dei confugiendum. Nam sæpè vexatio dat intellectum: *& mala, quæ nos hic premunt*, ait Gregorius, *ad Deum citiùs nos ire compellunt*. Quare hac de causa dæmon, licèt maiorē super maximos peccatores, quàm super iustos, habeat potestatem, eos tamen non sæpiùs, sed rarò vexat in corpore, nisi iubeatur à Deo, vt magis ac magis eos vexare possit in anima in perpetuum simul cum corpore flammis gehennalibus vstulanda, & affligenda. *Lib. Moral.*

QVÆSTIO III.

Quas molestias dæmon soleat hominibus inferre existens extra corpora ipsorum?

REspondetur, dæmonem quinque modis regulariter solere extrinsecè homines vexare. 72.

Primò per imaginarias apparitiones; solet enim species in imaginatione eorum, quos vexare desiderat, commouere; ita vt se ab eo agitari, molestia affici, aut etiam occidi, & iugulari putent. Quod fit aliquando in vigilia, & aliquando in somnis. *Dæmon homines vexat extrinsecè. Per apparitiones imaginarias. Aliquando in vigilia.*

In vigilia enim accidunt, cùm homines nihil minus cogitantes subito terrore corripiuntur. Imaginatio etenim, cum sit corporalis potentia, quæ aliàs phantasia dicitur, inter cognoscitiuas media, nempè sensum externū, cui est superior, & intellectum, cui est inferior, diabolicæ operationi est subiecta; atquè in ea species intentionales, quas vocant rerum aut existentiū, aut fictitiarum simulacra, ad libitum mouet, & accommodat, quibus ea, quæ ipse exhibere desiderat, repręsentantur. Hoc testantur D. Augustinus *lib. de curâ pro mortuis agen. cap.* 12. D. Bonauent. *in* 2. *dist.* 8. *art.* 4. *q.* 3. Tostatus *in c.* 8. *Matthæi quæst.* 116. & Ioseph Angles *ibi quæst.* 8. *diffic.* 12. *Et quomodo.*

In somnis verò hæ visiones haud rarò contingunt. Obscura enim, falsa, & horrenda excitat somnia. Nam cum in dormientibus potentiæ intellectiuæ sopitæ maneant; sensitiuæ verò internæ, & maximè appetitiuæ sint cibo, ac potu obstupefactæ, naturali propensione vel immoderatè delectantur, vel tristantur, dum variæ species, ac simulacra vel delectabilia, vel tristia sibi obijciuntur, ac repræsentantur. Quòd si ijs naturalibus dispositionibus virtus accedat diabolica, quid nō patitur miser homo phantasticis, & imaginarijs visionibus! quasi tot furijs agitatur: timor artus occupans, pallor dispersus per totum corpus, clamores insoliti, vlulatus lamentabiles, sudor per omnes poros emissus, longa suspiria ex imo pectore educta, horrendi fremitus, violenta membrorum agitatio, totumq; corpus efferum id testantur. Quæ accidentia sæpè sunt præludia futuræ diabolicæ obsessionis, nisi Patiens ad diuina confugiat remedia. Illaq; experiuntur vt plurimùm ij, qui aliquo maleficio tangi incipiunt: dæmones enim suæ operationis primordia contestantur, vt pluries in varijs obsessis, ac maleficiatis experientia 73. *Aliquando in somnis.* *Vexationes imaginarias sūt præludia futuræ obsessionis.*

Digitized by Google

rientia comprobaui. Qui si statim ac incipiunt huiusmodi visiones pati imaginarias, ad peritum accedant Exorcistam, facillimè à quacumq; dæmoniaca vexatione liberantur, ac præseruantur.

§. I.

74. *Molestia à dæmone effecta per visiones corporales.*

SEcundò per Visiones corporales. Aliqui enim ante dæmonis ingressum in corpus suum vident eum sub varijs figuris, ac phantasmatibus apparentem. Alij sub forma leonis, vel vrsi, vel serpentis, vel draconis: alij sub forma tauri, vel canis, vel lupi, aut felis: alij sub forma gallinæ, vel corui, aut vulturis: alij sub specie hominis atri, aut mulieris recenter mortuæ, vel alterius spectri terribilis, & horrendi: alij sub specie ingentis muscæ, aut araneæ, vel alicuius ramenti, aut minutioris pili, quæ oculis obuersantur, & in faucis se ingerunt, vt ex pluribus Energumenis experimentaliter cognoui. Vndè quidam profectam hinc volunt consuetudinem, quæ apud Catholicos viget, quando oscitant, os signo ✠ crucis munire, quasi hac crucis signatione dæmonum in corpora ingressus prohibeatur. De his legendi sunt Tostatus *in cap.* 8. *Matthæi quæst.* 115. Delrius *Disquisit. Magic. lib.* 2. *quæst.* 26. *sect.* 3. ac Petrus Thyreus *lib.* 1. *de apparit. spirituum cap.* 16.

Vndè mos exorcizandi os signo ✠ crucis muniendi, cum homo oscitat.

§. II.

75. *Molestia per auditum.*

TErtiò per Auditum. Percipiuntur enim aliquando voces tàm interiores, quàm exteriores, tàm de locis remotis, quàm de propinquis, leues strepitus, simulati incessus, risus, cachinni, suspiria, gemitus, clamores, & alia, quæ sub aurium sensum cadunt, atque à spiritibus excitantur. Qui spiritus vulgo apud Italos *Foletti* nuncupantur. Veruntamen hos quandoq; rumores causant etiam alij dæmones, & antequam corpus alicuius hominis possideant, & etiam postquam illud ingressi sunt. Volunt namq; Dei, & Angelorum mores contraria æmulatione sectari: vt quemadmodum illi aduentu suo operationes suas externis signis quibusdam, magnisq; argumentis testantur, & indicant; ita spiritus nequam suam præsentiam volunt innotescere sensibili aliquo signo, vel modo, nè in hac re ipsi videantur inferiores; cum hac tamen differentia, quòd illi cupiunt omnes quieto esse animo, ad quos diuertunt; hi turbatum volunt, & territum; vndè terriculamenta, & perturbantia adhibent signa, antequam miseros homines inuadant. De quibus latissimè Delrius plures cumulans Auctores *lib.* 2. *Disquisit. Magic. quæst.* 27. & 28.

§. III.

76. *Molestia per odoratum.*

QVartò per Odoratum. Hic enim sensus sæpiùs fœtorem sustinet intolerabilem, qui in omnibus dæmoniacis operibus ferè interuenit, vestesq; astantium, domos, aerem, & circunstantia loca sic replet,

vt

vt longo tempore duret. Quare dæmonum fœderati, vt sunt Magi, Malefici, & Striges vt plurimùm fœtent, atq; è vestibus ore, & corpore graueolentia emittunt non ferenda: quia cum dæmone familiariter conuersantur, qui fœtoribus, & putoribus aerem inficere solet, quoties se præbet visibilem, vt omnes historiæ contestantur.

Quintò per Gustum. Sæpiùs enim hic sensus malè à dæmone afficitur, quando vnà cum cibo, aut potu in os hominis latenter dæmon ingreditur, & mox in corpus ingressus magna tyrannidis exempla dat, vt suo damno sensit Virgo illa, de qua Gregorius *lib.* 1. *Dialogorum cap.* 4. narrat, quòd cum lactuca dæmonem latitantem hausit, à quo statim possessa est. Quare vt plurimùm solent Magi, & Malefici pomum, aut quid simile edendum præbere ijs, quos maleficio inficere conantur. Id pluribus exemplis testatur Remigius *lib.* 3. *c.* 5. Cuiusdam Cathinæ Gillotiæ insignis maleficæ sua manu poma, pruna, aliaq; esculenta præbentis ijs, quos vel per maleficia debilitare, vel sanitate donare cupiebat. *Lib.* 2. *c.* 7. Alterius veneficæ Barbelinæ Rayel medicatum pyrum in via deponentis, quasi id è viatoris pera fortè excidisset; quo imprudenter à quodam Ludouico, à quo iniuriam passa erat, sublato, ac gustato, statim graui morbo correptus vix præ dolore domum pedes se referre sustinuit. Aliorum plurium refert exempla *lib.* 2. *c.* 4. & *lib.* 3. *c.* 3.

77. *Molestia per gustum.*

Exemplis comprobatur.

Sed quid immoror circa ista? vnicum referam eorum, qui hoc modo à dæmone malè affecti ad me accesserunt gratia sanitatis consequendæ. Anno Domini 1648. vltima die Augusti coram me fuit adducta Venetijs adolescentula quædam annos 14. nata, nomine Magdalena Forlana à Castro Franco Oppido Diœcesis Taruisinæ, à dæmone obsessa, quæ præsente eius auia, alijsq; pluribus personis mihi enarrauit, se vigilia S. Laurentij postquam accepisset quoddam pomum à quadam vetula sua conterranea, quæ vulgo malefica existimabatur, illicò sensisse sibi stomachũ quasi igne aduri, sæpè terribiles habere vomitus, nihil tamen eructare potuisse: frequenter ita sensibus destitui, vt planè mortua videretur: quæ omnia successiuè sic dæmon à me iussus in nomine Iesu, illi palàm intulit, sine vlla tamen iuuenculæ læsione. Quibus visis, & auditis, ipsa ante pedes meos genuflexa, dæmoni præcepi in nomine Iesu, vt & ipse enarraret per os iuuenculæ quando, & quomodo in corpus illius esset ingressus. Qui statim respondit, se ingressum esse illius corpus vigilia S. Laurentij subter pomum latens, quod à malefica adolescentulæ Magdalenæ traditũ fuit ad edendum: quo comesto cœpisse omnia prædicta tormenta illi inferre: quia sic iusserat malefica, vt illam sic torqueret toto tempore vitæ eius. At iniquus tortor, cum à me iuuencula illa in fide, ac confidentia in Deum fuisset instructa, facto illi præcepto in nomine Iesu, vt egrederetur, illicò ab ea recedere coactus est, eius guttur fœtore sulphureo in suo exitu repletum relinquendo. Ex quo videas, quomodo homines vexat nedum in sensu odoratus per fœtores; sed & in gustu per esculenta, & cætera comestibilia.

78. *Exemplum ab Auctore relatum.*

Digitized by Google

§. IV.

79. *Molestia per tactum.*

DEniq; per tactum varias in hominibus causat afflictiones. Aliquando enim illi tenebriones hominum aures vellicant: aliquando è lecto detrahunt: aliàs crines abradunt: modò accubare cum eis tentant in eodē lecto: nunc propulsant, & prostrant renitentes: nunc fustibus excipiunt: modò allidunt ad angulos: aliquando præcipites agunt: sæpiùs vstiones, & verbera infligunt, alijsq; malis dormientes, & vigilantes molestant antequam morbos inferant, vel ipsam mortem. Quæ præstare possunt vel per assumpta corpora: vel vi, & potestate ipsis innata, more hominum, qui aut fuste, gladio, hasta, & huiusmodi instrumentis vtuntur in vulneribus infligendis: aut opera concitati aeris, cuius vi deijciuntur ædes, concitantur maria, arbores radicitus euelluntur: aut robore naturali corporibus neruosis indito. His tribus modis à dæmone plures vexati inueniuntur, alij tali hora determinata diei: alij tali hebdomadæ die: alij semel in mense; quo tempore sensuum alienatione, crurium morsibus, cordis punctionibus, & alijs huiusmodi molestijs afficiuntur. Quam veritatem docet Tostatus *in cap. 8. Matthæi quæst. 120.* & Petrus Thyr. *lib. 1. de Apparit. spirituum.* Et praxis in multis à dæmone vexatis docet in dies.

§. V.

80. *Dæmones sæpiùs simulant se esse animas defunctorum.*

SED hostes versipelles, vt magis homines decipiant, & in nassam trahant, sæpiùs fingunt, se esse animas defunctorum, præcipuè animam alicuius scelerati hominis; Et hoc vel vt inducāt homines in illam hæresim, quæ asserit animas sceleratorum hominum post mortem in dæmones, & in quæcumq; animalia bruta suis meritis congrua conuerti. De qua Augustinus *lib. de Hæresibus cap. 86.* Vel vt se aspicientes errore aliquo decipiant, puta animam alicuius maximi peccatoris, qui absq; peccatorum suorum confessione, vel vllo doloris, aut contritionis actu interno, & externo signo è viuis ad mortuos migrauit, esse in tuto salutionis loco, viuentibus persuadeant: Sic mortuos in peccato mortali pœnæ gehennæ æternæ non puniri credant. Vel si mortui sunt sancti diuina iam beatitudine perfruentes, eos infament dicentes, magnos in Purgatorio pro suis delictis sustinere cruciatus: ita erudite docet Augustinus *lib. 10. de Ciuit. Dei, cap. 11. à medio.* Chrysostomus *homil. 29. in Matthæum.* D. Thom. *1. par. quæst. 117. ar. 4. ad 2.* Sanchez *tom. 1. Decalogi lib. 2. c. 38. num. 23.* Sylvester *verbo maleficium q. 4. dict. 2.* Victoria *de Magia Relect. 12. q. 4. nu. 17.* Sotus *de iust. lib. 8. q. 2. ar. 2. colum. 4. vers. Sed rogat.* Ciruelo *de superst. par. 3. c. 8.* Padraza *in summa in 1. præcepto. §. 10.* Delrius *lib. 2. Disquis. Magic. quæst. 26. sect. 7.* & Stephan. Facundez *par. 1. lib. 1. in 2. præceptum Decalogi cap. 36. num. 10.*

Et quamuis bona consulant, petantq; suffragia fieri, aut aliquid restitui, hoc faciunt gratia postea faciliùs decipiendi; vt benè docet Pedraza, Victoria.

ria ibidem, & Petrus Thyræus *de ſpirituum apparitionibus cap. 16. num. 9.* Ideòq; magna cautela in talibus apparitionibus eſt vtendum. Nam abſq; particulari Dei gratia nemo poteſt in ijs eſſe tutus: cum diſcretio ſpirituum ſit gratuitum Dei donum, teſte Paulo Apoſtolo 1. *Corinth.* 13.

§. VI.

81. *Modi, quibus cognoſcuntur mali à bonis ſpiritibus, & anima vera ab illuſionib. diabolicis.*

VEruntamen à Doctoribus varia traduntur ſigna, malos à bonis ſpiritibus, & veras animas ab illuſionibus diabolicis diſcernentia, quæ etſi non certam fidem, probabilem tamen opinionem faciunt; quorum aliqua breuiter hic referam ex Petro Thyreo *loco citato*, Delrio *lib. 2. Diſquiſ. Magic. quæſt. 26. ſect. 3. verſ. motum nobis hic obſtrudunt*, & Peltano *de Purgatorio cap. 5.*

Primò ſi ſignum crucis, nomen Ieſu, Mariæ, vel aliorum Sanctorum, cereumue, reliquias, agni Dei ceream effigiem, luſtralem aquam, panem, ſalem, aliaq; huiuſmodi ſacramentalia, vel Catholicæ religionis ſymbola fugiant, aut deteſtentur, diabolus eſt.

Secundò ſi poſtquam exegerunt ſemel id, quod volebant, adhuc fruſtra iterum appareant, & ſint importuniores (nam animæ veræ, cum illis ſatisfeceris, vel ampliùs non apparent; vel ſemel tantùm, vt gratias agant; è cõtrà dæmones cauſas ex cauſis, vt funiculum nectunt, vt vel obſideant, vel ſaltem grauiter decipiant) his ergo concurrentibus diabolus eſt.

Tertiò ſi prętexit apparitioni cauſam falſam, vel malam; ver. gr. dicit, ſe apparere coactum vi coniurationis magicæ, vel vt reuelet curioſa, parùm neceſſaria, aut quæ neſciri expediret, dæmon eſt.

Quartò ſi aliter eius oratio ſit falſa, ſuperſtitioſa, deſperati, libidinoſi, vindictæ appetentis, aut aliter perturbati præferens animi oſtentationem, dæmon eſt.

Quintò ſi appareat forma non humana formoſa, & benè formata; ſed tetra, deformi, aut vili, vel Canis, Serpentis, Suis, Draconis, Aranei, Bufonis, vel ſimilium, vel nigri Æthyopis, malus eſt genius: ſi verò forma humana bona, Angeli, vel Beati, vel Chriſti; tunc conſideranda operatio: ſi ex genere ſuo eſt improba, vt blaſphemiæ, ſuperſtitionis, mendacij, homicidij, luxuriæ, & cæt. vel doloſa ex modo operationis, vt ſi primo congreſſu lætitiam afferat animo, & tranquillitatem, poſtea horrorem, turbationem, vel deſolationem, vel etiam magno cum fętore, ſtrepitu, vel clade abeat, dæmon eſt. Sic D. Antonius hanc ſuis cautionem tradidit his fermè verbis: *Non eſt difficilis bonorum, malorumq; ſpirituum diſcretio, ſi enim poſt timorem ſucceſſerit gaudium, à Domino ſciamus veniſſe auxilium: ſi autem incuſſa formido permanſerit, hoſtis eſt, qui videtur.*

Sextò ſi dicat, ſe animam eſſe alicuius damnati, mentitur, & dæmon eſt vt plurimùm; vix enim vmquam damnatorum animæ ſinuntur egredi. *Non eſt credendũ dæmoni dicenti per os obſeſſi, ſe eſſe animam defuncti.*

Ex hoc ſequitur, ſemper mentiri dæmonem, quando in dæmoniaco loquitur dicens, ſe talis, vel talis defuncti damnati, vel non damnati animam eſſe: quia anima defuncti numquam alterius hominis corpus ingreditur:

vt docent Sanchez *tom.* 1. *Decalogi lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 24. Delrius *in Anacephal. monit.* 1. *& lib.* 2. *q.* 26. latissimè Tostatus *cap.* 8. *in Matthæum qu.* 124. *ad* 1. Ideò non est faciendum, quod præscribunt. Nam ex his occasionem quærunt vel homines in errorem aliquem inducendi quoad animam: vel eos in corpore possidendi.

QVÆSTIO IV.

Quomodo dæmones humana corpora ingrediantur?

82. *Dæmon in corpus peccatorum maximorum ingreditur aliquando nedum permissus, sed à Deo iussus.*

SVppositā diuina permissione, sine qua nec minimum quidem nocumētum dæmon hominibus inferre potest, dico illum ingredi corpora humana. Aliquando ob diuinam iussionem, nempè quia sic iubetur à Deo, vt talem puniat hominem in corpore propter aliquod grauissimum peccatum: Et tunc dæmon non per magorum, aut maleficorum, vel strigarum, aut aliorum hominum pessimorum; sed per seipsum tantùm malum inducit. Ratio est, quam affert Suarez *lib.* 8. *de Angelis cap.* 20. *nu.* 7. quia quoties dæmon, vt pœnam, vel malum aliquod vni inferat, alium ad peccandū inducit: vel quando pœna ipsa intrinsecè includit similem inductionem, (vt contingit, quando instigatio, seù tentatio ad vnum peccatum est pœna prioris peccati) tunc pœna illa non prouenit iubente Deo, sed permittente: quia intrinsecè inuoluit tentationem, & suggestionem mali culpæ, cuius Deus auctor esse non potest. Quod confirmat D. Anselmus *lib.* 1. *Cur Deus homo. cap.* 7. dicens: *hoc ministerium malum inferendi* (intellige, quando aliquo modo includit culpam) *à dæmone numquam fieri Deo iubente, sed tantùm permittente*. At quando dæmon immediatè per seipsum, vel per creaturam irrationalem malum purè penale infert homini, tunc nihil vetat, quin dæmon, non solùm permittente, sed etiam iubente Deo id faciat: Quia de se non inuoluit malum culpæ, nec eius causalitatem; sed solius tantùm pœnæ. Dico autem *de se*: quia non obstabit, quòd dæmon semper peccaturus sit, illud mandatum Dei exequendo: vel semper id faciens ex odio contra hominem: vel dolens, quòd illa vindicta, & actio sua in gloriam Dei cedat: vel quòd Deo obedire cogatur. Hoc, inquam, non obstat, quia hęc malitia non est per se coniuncta tali actioni, sed per accidens adiungitur ex prauitate operantis, quam Deus impedire, aut vitare non tenetur; & ideò licèt Deus iubeat dæmoni actionem, & executionem iustitiæ erga peccatorem; nihilominus malitiam, quam dæmon admiscet, Deus solùm permittit.

Hoc modo B. Paulus Corinthium incæstuosum Sathanæ tradidit, 1. Corint. 5. nec non Alexandrum, & Himenæum blasphemos dæmoni torquēdos permisit. 1. Tim. 1. sic multorum peccatorum exempla affert Delrius *lib.* 3. *Disquis. Magic. par.* 1. *quæst.* 7. *sect.* 2. qui per dæmonum possessionem, ac diram vexationem, & per mortem ipsam pœnas suis sceleribus debitas soluerunt.

Ali-

Digitized by Google

§. I.

ALiquando ingreditur per timorem, vt dicunt aliqui, quando, ſcilicet aliqua creatura varias habet dæmonum viſiones imaginarias, vel corporales, aliasq; patitur à dęmone moleſtias exteriores, de quibus ſupra *à num. 72. & ſequent.* vel inuenitur in aliquo periculo, vel loco obſcuro: vel minæ illi graues intentantur; tunc enim dęmon ſuggerit illius imaginationi, quòd in tali loco ſint dæmones, ſpiritus, vmbræ, animæ mortuorum, aliquis abſconditus, ſerpentes, buſones, feræ, & id generis monſtruoſa animalia, vt timeat, ac ſic timore animo conſternato in fide tepeſcat, ac dæmoni intrandi in corpus ianuam aperiat. 83. *Quando dæmon corpora ingreditur per timorem.*

Sed nè error nos capiat, eſt adnotandum, quòd dæmon ex timore poteſtatem non accipit intrandi in corpus hominis timore correpti. Nam ait Toſtatus *in cap. 8. Matt. queſt. 122. quòd Deus permittit homines torqueri à dæmonibus, vt timeant ipſos dæmones, & caueant eorum futurum conſortium.* Non ergo timere dęmonem eſt cauſa, quòd ille corpus timentis ingrediatur. *Si enim*, cùm huiuſmodi timor aduenit, homo ex tali timore motus ſtatim ſe ſigno crucis muniat, ad Deum confugiat, ſanctiſſimum nomen Ieſu deuotiſſimè inuocet, ac in eo totam ſuam collocet fiduciam, illicò dęmon aufugit, timor abſcedit, nec malum vllum incurrit, Deo ipſum protegente, ac cuſtodiente. Quod benè admonet D. Bernardus ſuper illa verba Pſal. 90. *Non timebis à timore nocturno. Quia timor ipſe*, ait, *tentatio eſt, congruè dictum eſt ei, qui circundatur ſcuto Domini, quod à tentatione hac non timebit. Caninus eſt timor iſte; ſed vt examinet, non exurat, Veritas facit.* *Hic modus explicatur.*

At cum homo timore conſternatus Dei protegentis obliuiſcitur, de eius diffidit bonitate, ac protectione, nec credit Deum velle in ſe confidentes tueri, atq; defendere, murmuratq; de Dei prouidentia, bonitate, ac liberalitate; hic dum Deum deſerit, meretur aliquo modo deſeri à Deo: ſic aliquãdo contingit, quòd dęmoni à Deo licentia concedatur, corpus illius poſſidẽdi, ac diris cruciatibus vexãdi, quod benè docet Drexelius *de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 5. §. 5.* ſuper illa verba Prouer. c. 3. *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo. Porrò*, ait, *qui hac fiducia ſunt vacui, humana tantùm circumſpiciunt, omniaq; humanis viribus metiuntur. Et ferè contingit, vt hos in manu conſilij ſui deſtituat Deus. & cap. 10. §. 7.* ait: *Sed quæras fortè, cur Deus permittat tot homines maleficis artibus deuinciri, & necari? Nè mirare: Summa in Deum diffidentia etiam ſupplicij genus meretur.* Quod idem prorſus fatendum etiam in his, qui ſine maleficorum cooperatione à Dęmone poſſidentur. Nam, vt ſubdit idem Doctor, *Plerunq; qualis eſt hominis in Deum confidentia, talis eſt Dei in hominem liberalitas.* Vndè qui valdè timent diabolum, ac timore conſternati ad Deum non cõfugiunt, oſtendunt ſe de diuina diffidere bonitate, ac protectione. Cuius rei monitum ſalubertimũ dedit Angelus Cuſtos ſub forma paſtoris S. Hermæ diſcipulo Pauli Apoſtoli ei apparens, ſecumq; viſibiliter, ac domeſticè vſq; ad finem vitæ eius conuerſans, vt habetur *tom. 1. Bibliotheca Veterum* 84. *Ratione diffidẽtiæ.*

PP. lib. 2. mandato 12. Quicumq́ ait, *fide pleni non sunt, timent diabolum, quasi potestatem habentem. Quicumq́ pleni sunt fide, resistunt illi fortiter, & ille recedit ab eis: quia non habet locum intrandi. Tunc vadit ad illos, qui non sunt in fide pleni, & quoniam habet locum, indè intrat in illos, & quæcumq́ vult, facit illis, & fiunt famuli eius.* & mandato 7. *Diabolum,* ait, *nè timeas: timens enim Dominum dominaberis illius: quia virtus in eo nulla est; In quo autem non est virtus, is timendus non est. In quo verò est virtus gloriosa, is etiam timendus.* & loco supra citato. *Diabolus timorem facit; sed timor illius vanus est: Nolite ergo timere eum, & fugiet à vobis.* Et Lactantius Firm. *lib. 2. Diuin. Inst. c. 16. Nocent,* ait, *dæmones quidem, sed ijs, à quibus timentur, quos manus Dei potens, & excelsa non protegit.*

§. II.

85. *Quandoq́ dæmon in corpus alicuius ingreditur, sumpta occasione ex eius ira, vel indignatione, vel alio defectu.*

ALiquando dæmon occasionem sumit intrandi in corpus alicuius hominis, illudq; possidendi, dum talis homo, vel mulier grauiter irascitur, & indignatur. Non quòd indignatio, ira, aut furor sint causa ingressus dæmonum; nam sequeretur, quòd quotiescumq; aliquis irascitur, vel indignatur, aut furit, à dæmone possideretur, quod est falsum; sed quia nouit verspellis, qui teste Augustino *lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 12. ex se nocendi cupidissimus est,* quòd dum homo per aliquam actionem, quæ Deo displicet, Deum offendit, tunc Deus etiam aliquo modo ipsum deserit, sic facilius dæmoni intrandi in corpus eius, illudq; possidendi permittitur potestas; ideò tali occasione iræ, indignationis, furoris, libidinis, ebrietatis, crapulæ, vel alterius sibi oblata, intrandi occasionem quærit. Hanc veritatem erudite docet Hieremias Drexellius *loco citato cap. 10. §. 7.* loquens de peccato Saulis super illa verba 1. Regum. c. 28. *Coarctor nimis, siquidem Philistiim pugnant aduersum me, & Deus recessit à me;* sic ait: *Non recessisset à te ò rex, nisi tu prius ab illo. Hoc & tu mi Christiane cogites: neminem deserit Deus, nisi desertus.*

86. *Exemplũ memorabile relatum ab Auctore.*

Ob huiusmodi rationem quidam dæmon per os cuiusdam Energumeni fassus est mihi se illum hominem obsedisse (quicquid sit de veritate verbi dæmonis, Deus scit) factum sanè memorabile referam. Anno Domini 1648. die 4. Septembris Venetijs in Conuentu S. Bonauenturæ coram me fuit adductus Bartholomæus de Boniouannis à Castro Franco Oppido Diœcesis Taruisinæ annos natus 32. vir simplex, & idiota, in cuius corpus ingressus erat dæmon dictus Beelzebub, illemet, qui à Sathana, seù Lucifero dæmoniorum principe (vt ipse dixit) illi ab ortu natiuitatis eius ad tentandum illũ, & ad malum inducendum destinatus fuerat. Quem, vt seduceret, & ad peccatum traheret, cum varias adhibuisset artes; nec tamen ad graue aliquod, sed ad leuia duntaxat peccata inducere potuisset; eò quòd vir bonus esset, rectus, ac timens Deum, ac Sanctissima sepiùs frequentans Sacramenta, tandem eum zelotipia erga vxorem torquere decreuit. Idcircò vna dierum solemnium Pentecostes dæmon occasione accepta, quòd præfatus homo ex vino, quod biberat, semiebrius erat, domum ingredienti

præ-

Digitized by Google

præstigiator apparuit sub specie iuuenis incogniti, propè vxorem ipsius ad lectum sedentem in cubiculo manentis, qui eam amplexari videbatur. Tunc prædictus homo hoc viso ira percitus, ac indignatione repletus illicò districto ense, vt vxorem occideret, aduersum illam ictum iecit: sed iuuenis ille virum amplexus, impediuit, nè occideret: ex quo ictu in manu tantùm graue vulnus vxor accepit, & statim iuuenis ille disparuit. Tunc præfatus homo putans iuuenem illum per scalam aufugisse deorsum, illum est insecutus gladio districto, vt de medio tolleret: sed cũ ad imum scalæ peruenisset, illic fratrem vxoris suæ inuenit, cum quo plures habere cepit de sorore eius quærimonias, quòd sibi coniugij fidelitatem non seruasset. Qua de re homo ille admiratione repletus rogauit, vt omnia distinctè enarraret: quibus auditis, cum nec ille, nec vllus alius illum vidissent iuuenem, quem cum vxore sua concubuisse asserebat, aufugientem, vxorq; iniusto vulnere sauciata lacrymas, gemitusq; effundens Deum pro sua innocentia contestaretur; parentes, & amici eius ebrietati hoc attribuendum rati sunt. At præfatus Bartholomæus his acquiescere nequiuit; sed acriter erga vxorem cæpit zelotipia comedi, grauiterq; in stomacho, ventre, cruribus affligi, ac torqueri: & veluti ventum, seù formicarum multitudinem sentire in corpore discurrentem: nexus omnes, ac nodos corporis ligatos habere, ita quòd vix posset aliquis pro sui ipsius, vxoris, & filiorum alimentis acquirendis operari. Tandem die 30. Augusti totius mali inuentor se patefecit, dum forma ingentis muscæ assumpta in os eius intrauit; ex quo delirio repentino, ac phrenesi vehementi laborare, ac furijs ita agitari cępit, vt ab alto loco, nisi à parentibus impeditus fuisset, præcipitem se dare vellet. Cum ergo in conspectu meo esset in Capella Saluatori nostro Iesu Christo dicata, quæ est in viridario præfati Conuentus, præsentibus fratre eius maiore natu, & altero homine eius conterraneo, statim per os prædicti obsessi dæmon voce tremula dicere cæpit vulgari idiomate: *Egrediar, egrediar illicò, si sic præcipis, ex corpore istius: quia non possum amplius manere in eo.* Quam promptitudinem egrediendi antiqui aduersarij ego conspiciens, præcepi illi in nomine Iesu, nè egrederetur, donec ego sic illi præcepissem. Statimq; prohibui, nè loqueretur, nec hominem illum vlla afficeret molestia, nec sensus eius siuè interiores, siuè exteriores impediret, quin omnia, quæ sibi euenisset, mihi clarè, ac distinctè enarrare posset. Qui sensibus, ac potentijs omnibus benè valens, ac plenè mentis compos omnia, vt supra clarè, ac distinctè mihi explicauit. Quibus auditis, dæmoni præcepi in nomine Iesu, vt omnia sua facinora patefaceret, & lingua obsessi vteretur, sed auditum, cæterasq; potentias sensitiuas nedum exteriores, sed etiam interiores non impediret, vt ipsemet obsessus, ac cæteri astantes clarè, ac distinctè omnia audire possent, vxorisq; ipsius agnoscere innocentiam. Sic dæmon omnia supradicta enarrauit, dixitq; mulierem illam esse puram, & innocentem; ac virum illum bonum, ac iustum: & addidit: *Cum virunculum hunc varijs modis impetere contenderem, nec ei prœualere possem, ab alijs dæmonibus vt ignauus irridebar, ac subsannabar, sed præcipuè à principe nostro Lucifero arguebar, & vt iners, & segnis acriter reprehendebar. Quare illum*

vt

vt saltem Zelotipia affligerem, & inter ipsum, & vxorem rixas disseminarem, odiaq; fouerem, iuuenis illius speciem assumpsi; sed cum vir vellet vxorem suam occidere, prohibui, nè faceret: quia sic eum impedire mihi præcepit Deus: nec, vt tot mala inferrem, mihi permittere voluit. Tunc autem quando ex oculis eius euanui, corpus ipsius sum ingressus, & in eo quas pertulit omnes hoc quadrimestre, præstiti afflictiones; sed cum amplius clam manere non potuissem, ingentis muscæ forma assumpta, eius guttur violenter penetraui, eum agitando, mortemq; illi inferre tentando: quod vtiq; nisi Deus prohibuisset, opere compleuissem. Dixit insuper se esse vnum ex vltimo Angelorum ordine Beelzebub nuncupatum; non quia esset dæmoniorum princeps; sed ratione officij, quo fungebatur: quia à Lucifero datus illi erat ad seducendum, & ad peccata illum inducendum: *Beelzebub enim interpretatur vir muscarum, idest animarum peccantium, quæ reliquerunt verum Sponsum Christum.* At tandem cum illi præcepissem, vt diceret an ingressus esset missus ab aliqua Saga opere maleficij? Respondit, *non. Cur ego*, dixi, *ingressus es, & venisti adtorquendum hunc simplicem, & pauperculum?* Respondit: *quia sic mihi placuit.* Sed ego adhuc. *Vnde hæc tua complacentia?* Et ille: *Ex mea voluntate.* Et deniq; coactus fuit dicere: quòd ex malitia sua, & improba voluntate ad malefaciendum ingressus erat. Qui audito præcepto à me sibi facto in nomine Iesu, vt ex corpore illius egrederetur, statim sine vlla mora egressus est; & ille bonus vir totus hilaris à dæmonis tyrannide ereptus, & zelotipia erga vxorem deposita, vnà cum alijs suis conterraneis ad propriã domum reuersus est. Ex quo videas, quomodo aliquando dæmon nullo Magorum, aut Maleficorum opere interueniente, ex aliquo peccato, vel vitio etiam leui occasione accepta, corpus hominum ingredi, ac vexare conatur, prout sibi à Deo permittitur.

§. III.

32. *Sæpiùs dæmon ingreditur per maleficia.*

ALiquando dæmon ingreditur per maleficia; & hic modus cæteris est frequentior; facto enim maleficio contra aliquam determinatam personam, dæmon ex pacto cum Malefico inito, nisi à causa superiori impediatur, ingreditur corpus illius, ac illud possidet: vel in aliqua tantùm parte, puta in stomacho, vel in corde, vel in capite, vel in sanguine, vel in venis, vt mox dicetur; & tunc dicitur maleficiata. Vel in toto corpore habet potestatem, in illiusq; potentijs sensitiuis internis, & externis varias habet operationes; & tunc dicitur energumenus, seù arreptitius; vt docet Archidiaconus *in Glossa cap. Exorcista. dist. 23.*

Quando quis dicatur maleficiatus, vel energumenus.

Verùm quia maleficia ex se nullam vim augent dæmonibus, vt quæ priùs non poterant in aliqua creatura, postea valeant efficere; nisi velimus dicere cum Victoria, *Relectione de Arte magica*, dæmones non adeò impediri nocere per Magos, Maleficos, & Sagas, cæterosq; homines iniquos, sicut per seipsos. Et ratio fortasse est: quia sicut homo ex diuina permissione, qua committitur suæ libertati, potest per seipsum malefacere, puta vnus alterũ occidere, veneno afficere, & id generis mala inferre; ita etiam potest per

inuo-

Digitized by Google

inuocationem dæmonis ex pacto cũ ipso inito maleficia inferre, mediante eius ope, si Deus permittat. Veruntamen, cum hæc maior libertas dæmoni non adueniat ex opere maleficij, sed à Deo, dicendum est si Deus permittit dæmonibus per maleficia alicui maiora damna inferre, hoc est vel ratione ipsius minimæ, vel nullæ in Deum confidentiæ, vt dictum est supra *nu. 67. & sequentibus*: vel ob aliquam aliarum causarum, de quibus infra, vbi *de ratione diuina permissionis num. 133. & sequentibus*.

Quomodo dæmon possessatem sumat intrandi per maleficia.

§. IV.

88.

Quando, dæmon ingreditur Vel mediante imaginatione.

ALiquando dæmon ingredi dicitur per imaginationem. Quod potest dupliciter intelligi: Aut mediante imaginatione: Aut secundum imaginationem. Primo modo, cùm quis imaginatur se à dæmone esse obsessum, licèt non sit; nec credit se protegi à Deo, vel protectum fuisse contra dæmonem, ac spreto diuino auxilio ad Magos confugit, vt liberetur, murmurans de Dei prouidentia, ac detrahens eius bonitati: hic cum Deum deserat, meretur aliquo modo deseri à Deo; Sic aliquando contingit, vt qui tantùm imaginariè erat obsessus, mereatur verè, ac realiter à dæmone possideri. Secundo modo dicuntur obsessi à dæmone, qui imaginantur, se esse obsessos, nec tamen sunt obsessi: sed aliqua naturali laborant ægritudine. Hoc præcipuè contingere solet in mulieribus menstruorum patientibus defectum; Humores enim illi, seù vapores venenosi ad stomachum ascendunt, cibum conturbant, inficiunt, atq; corrumpunt, in eoq; plures cruditates generant, & sic cibi noui attrahendi tollunt appetitum. Deindè se eleuant ad cerebrum, ac in phantasia phantasmata confundunt; vndè ex tali confusione phrenesi laborare videntur; ex quo ab aliquibus energumenæ creduntur. Tandem à capite descendunt, ac per corpus discurrunt, creduntq; sæpiùs, illos esse spiritus. Vndè tales mulieres actus admodum vexatorum similes quandoq; faciunt. Quare prudens Exorcista non sit præceps ad iudicandum de vexatione in mulieribus; sed prudenter obseruet motus, & verba: quæ si appareant sine ratione dicta, & extra propositum, & in dicendo, & agendo patiens non perseueret in eodem, semper declinans à proposito, & multa dicens; nec ad aliquod præceptum instructiuum, vel lenitiuum det responsum, nec vllum signum præbeat euidens præsentiæ diabolicæ, sunt effectus humorum matricalium.

Vel secundum imaginationẽ.

Eadem ratione humores melancholici dant causam apparentis vexationis; sed hi cognoscuntur tum per medicamenta, quæ comprimunt illos; sicut etiam humores matricales: tum per patientis complexionem, ac Medici iudicium, qui vnà cum Exorcista poterit soluere difficultatem, ac salutaria ægroto adhibere pharmaca, ille corporalia, iste spiritualia.

89.

Cur dæmon ingrediatur aliquando in corpora infantiũ

In puerulos verò, & infantes, qui adhuc vsus rationis sunt expertes, ac sub cura parentum vitam degunt, dæmon ingreditur vt plurimùm ob eorũ parentum, vel curam habentium negligentiam in eos commendando diuinæ protectioni, signando signo crucis, rebus sacris muniendo, angelicæ custodiæ consignando, & confidendo in Deum, quòd ob suam infinitam boni-

Digitized by Google

bonitatem, ac liberalitatem ab omni maleficio, ac dæmoniaca infestatione, & à cunctis periculis illos sit seruaturus. Quod rectè docet Augustinus *serm. 2. Dom. 23. post Trinitatem. Mox*, ait, *vt homo sæculo nascitur, & vitam plenam miseriæ velut propheta futuri laboris sui præconio lacrymosa vocis ingreditur, etiamsi nondum in animo suo, in animo tamen parentum suorum, vel quorumlibet hominum, in quorum manibus nutrienda eius infirmitas iacet, tentari iam potest, & diaboli circumuentionibus rapi, aut per ligaturas execrabilium remediorum: aut per sacrilega sacra gentium: aut si fortè mors vrget, negligentia renuntiationis in Baptismo salutari; & vt breui complectar, tentatur illa ætas, cùm à suis in mundo diligitur, & in Christo negligitur.*

QVÆSTIO V.

Quomodo dæmones existant in corpore humano?

90. *Dæmones aliquando plures, aliquando vnus existunt in corpore humano.*

EXistentia talis est, vt aliquando vnus, aliquando plures sint in vno corpore. Nam in nocendo homini gaudent societate. Vndè aliquando integra legio, quæ 6666. ideſt, sex millibus, sexcentis, ac sexaginta sex dæmonibus constans in vno corpore reperitur: vt probatur ex dæmoniaco Lucæ 8. & dicto Christi asserentis Lucæ 11. immundum spiritum suis sedibus expulsum septem alios spiritus nequiores se, per quos multitudo dæmonum intelligitur, assumere, atq; in domum reuerti, ex qua exierat. Hi autem spiritus non insunt vt accidentia suis subiectis: nam sunt substantiæ perfectæ. Nec vt partes suis totis, & compositis: quia partes corporis, aut animæ non sunt; vt benè docet etiam Toſtatus *in cap. 8. Matthæi. q. 113. ad 1.* Non enim ex dæmone, & corpore fit vnum per se, sicut ex materia, & forma. Nec vtriusq; nec alterius supplere possunt vices, si idem homo viuus perseueret. Nequè totum quoddam, & absolutum in aliquo supposito referre queunt concurrentibus duabus perfectis naturis in vnam hypostasim: hoc enim soli Christo Domino conuenit; sed insunt vt motores rebus motis: nam corpora mouent; sed ita vt nullum istis dent nouum esse; nec propriè vnum quid cum obsessis constituunt. Et licèt in corpore simul sint cũ Anima; non tamen eodem modo existunt in illo: Nam anima est per modum informantis: Dæmon verò per modum assistentis, vel possidentis, sicut motor in mobili. Anima simul cum corpore, in corpore, & in essentia corporis, vt essentia, est: Dæmon simul cum corpore, & in corpore; sed non in essentia corporis, vt essentia, est, vt testatur Abulensis *loco cit. ad 2.*

Quomodo insint corpori humano.

Ioseph Angles in 2. dist. 8. q. 2. diffic. 3. & 4.

91. *In qua parte corporis resideant.*

Sic dæmones existentes in corpore aliquandò totum corpus hominis occupant: Aliquando membrum aliquod, caput, brachia, tibia, pectus, & huiusmodi partes singulares, in quibus suas sedes ponunt: Aliquando in summa, & imperceptibili hominis particula, in qua latent; cùm sint spiritus corporis expertes; nec tamen ita insunt in illis, vt semper in eadem parte permaneant: cum sæpè mutent stationes, & nunc plures possideant, nũc pauciores, vt suo damno probant in dies maleficiati, & à dæmone possessi: Aliquando ad tempus deserunt, sed postea redeunt: Ita docet Petrus Thyreus,

Lib. de dæmoniacis c. 8.

teus,& Sanchez. Et licèt sint in corpore,& possint esse in quacumq;parte corporis; non tamen possunt esse intra animam, nec ei illabi, quod solius est Factoris; vt docet Augustin. *lib. de Ecclesiast. dogmatib. cap.* 81. *tom.* 3. *Dæmones*, inquit, *per energicam operationem non credimus substantialiter illabi animæ; sed applicatione, & oppressione virtutis: Illabi autem menti illi soli possibile est, qui eam creauit, qui natura subsistens incorporeus, capax est suæ factura.* Idem pluribus probat Tostatus *loco cit. ad* 3.

Lib. 2. in præcept. Decal. cap. 42. nu. 7. *Non possunt illabi animæ.*

QVÆSTIO VI.

Quid Dæmones operentur in corpore, quod possident?

OMissis, quæ dæmones in sensibus tum externis, tum internis extra corpus manentes operantur, de quibus supra breuiter *num.* 72. *& sequ.* Dico eos intùs manentes operari: Primò sensibus internis illudendo, maximè imaginatiuæ, ac phantasiæ, quam etsi nouæ speciei impressione immutare non possint, & per consequens efficere, vt qui numquam vidit colores externos, elegantiam tabellæ pictæ discernat: aut qui non audiuit, iudicet de musicæ sono; possunt tamen potentias illas decipere, & turbare, vel corpus formando phantasticum, quod oculis obijciant; Vel species eorum, quæ homo vidit aliquando, confundendo, & ex illa cognitione formando nouas species eorum, quæ numquam vidit; Vel spiritus animales, qui interiorum sensuum functionibus peragendis inseruiunt, mouendo; Vel in corpore concitando motiones, & affectiones varias; atq; ita ex illis formationibus, concitationibus, commixtionibus, & agitationibus specierum, assumptis etiam vaporibus instituto accommodatis, efficere, vt homo videat, aut se videre credat ea, quæ non sunt nec visa, nec audita vmquam fuere: quod facit ostendendo præsens, quod non est; aut aliter quàm est; aut abscondendo, quod præsens est, vt docet Augustin. *lib. de cura pro mortuis agen. cap.* 12. D. Bonau. *in* 2. *dist.* 8. *par.* 2. *ar.* 1. *q.* 3. & Tostat. *in c.* 8. *Matthæi. q.* 116.

92. *Dæmones in corpore existentes sensibus internis illudũt.*

Infra nu. 569

Ex quibus operationibus horrendæ procedunt infirmitates: cum omnes extraordinarij effectus, qui in energumenorum corpore constituuntur, & à dæmonibus causantur, huic perturbatæ potentiæ ab incredulis, qui possessiones reales negant, assignentur. Tam enim potens est in homine agitando, vt eius effectus omnem naturæ virtutem prætergredi videantur. Inter plura exempla, quibus hæc veritas comprobari posset, vnicum referam cuiusdam Pasqualini de Tondellis à Ceneta annos nati 40. Hic Anno 1649. Calendis Decembris Taruisij ad me accessit, dicens, se multa extraordinaria contra suam voluntatem solitum esse operari, ac multa videre insolita; præcipuè quòd sæpiùs obscura nox sibi videbatur clara dies; idcircò media nocte è domo egressus per Ciuitatẽ hùc illùc discurrebat. Cũ esset colonus, dum frumentũ seminabat in agro, sibi videbatur, manũ plenam habere serpentibus, eosq; quaquauersum proijcere, ac dispergere. Dum Ecclesiam Cathedralem ingredi volebat, illa sibi videbatur à summitate vsq; ad solum totam plenam esse puluere, ac plumis ita densis, vt ipsius oculos replerent, quòd

93. *Ex illusionibus procedunt infirmitates, & effectus extraordinarij. Exemplum ab Auctore relatum.*

Digitized by Google

quòd in Eccleſiam ingredi non poſſet: At quia in mente ſua cognoſcebat, hanc eſſe deceptionem, vim ſibi ipſi faciebat, ac ſe ſigno crucis ſignans, ipſo facto præſtigium euaneſcebat, & ipſe templum introibat. Cum tranſiret ante quandam crucem grandem, quæ eſt ante ianuam Eccleſiæ S. Franciſci, illa crux ſibi videbatur eſſe ſuus currus, ex quo cum decidere clauus videretur, ipſe accèpto malleo, vel lapide fortiter crucem percutiebat, putans clauum in ſuo curru infigere. Plura alia ſæpiùs videbat, puta vnam rem pro alia; ita vt nunc hic, nunc illic ſe abſconderet; nunc fugeret ab hominum conſortio; nunc alia huiuſmodi perageret, pro quibus ab omnibus vt ſtultus putabatur. Quæ prædicta, ſicut & alia mihi enarrauit etiam ipſius vxor, dicens, hæc illi ſexdecim annis continuis euenisſe. Quibus à me auditis experiri volui, an præſtigia huiuſmodi fierent à dæmone extrinſecùs manente, vel intrinſecùs eum poſſidente. Sic dæmoni iuſſi in nomine Ieſu, quòd ſi in corpore illius exiſteret, ſe manifeſtaret. Et ecce ſtatim præſtigiator antiquus ſeipſum propalauit, hominem torquendo, ac conſternatum agitando; ſed ſtatim dæmoni iuſſi, vt ceſſaret à vexatione, nec illi vllum afferret nocumentum. Poſtea inſtruxi hominem in fide, ac confidentia in Deũ collocanda, ac poteſtate à Deo, & ab Eccleſia ad dæmones expellendos mihi tradita, eumquè admonui, vt interim per orationem ſe diſponeret, ac poſt aliquot horas rediret. Sic tempore debito regreſſus præſentibus RR. PP. Antonio à Cadoro Guardiano illius Conuentus, Bernardo Veneto Vicario, & Egidio à Melo Sacræ Theologiæ Lectore, Concionatore Eccleſiæ Cathedralis, & Conſultore generali S. Officij Tarviſij, quibus Paſqualinus præfatus omnia ſupra dicta enarrauerat, iterum obſeſſo inſtructo, & excitato ad actus confidentiæ in Deum, ac deteſtationis in dæmonem eliciendos, cæpi dæmonem acriter obiurgare, qui per obſeſſum pugnis me impetere minabatur; numquam tamen me offendere potuit; ſed poſt aliquas breues vexationes, in terram colliſiones, ac volutationes, quibus exagitauit obſeſſum, ab illo per præceptum à me factum in nomine Ieſu exire coactus eſt. Sic homo ille totus hilaris Deo gratias agens pro ſua liberatione, ad ſuam patriam remeauit.

§. I.

94. *Dæmon in corpore excitat humores.*

SEcundò humores mouet, ac perturbat; Excitat enim atram bilem, quã adauget admotis cauſis opportunis, vel detento ipſo humore, nè expurgetur; fuligines in cerebrum, & internos ſenſuum meatus propellit; noxia excrementa coaceruat ad iuncturas; ſpirituoſam ex ipſo ſanguine ſubſtantiam expurgat à craſſitiæ materiæ, & ea inficit ſpiritus vitales, atq; diuerſas infert noxas: Vndè Codroncus Medicus timoratus, & doctus *lib. 3. cap. 2. de morbis veneficis*: *Si aliquem*, ait, *melancholia morbo dæmon afficere velit, melancholicum ſuccum auget; vel iam genitum, aut auctum commouet in cerebrum, atq; in internorum ſenſuum ſedes vapores atros defert. Quòd ſi apoplexiam, cæochum, & alios ſimiles affectus excitare ſtatuerit, craſſos ſuccos ad cerebrum defert, quibus venas cerebri, vel eius ventres, vel neruorum origines obſtruit.*

Digitized by Google

obſtruit. Si cæcitatem, excrementa ad oculos traducit: vel etiam humorem aqueum chryſtallinum oppoſitum agitat, vel craſſefacit, vt ſpiritus viſiui permeare non poſſint. Simili ratione ſurditatem infert, vel excrementa acernando: vel retinendo aerem congenitũ, quominùs moueatur. Hęc Codroncus.

Vel hoc præſtat, virium, & potentiarum debilitatione, diſſolutione, & deſtructione. Nam ſi integræ, & ſuis locis conſtitutæ ſua exequuntur munia, non dubium eſt, quin ad illa præſtanda reddantur ineptæ, ſi debilitentur, diſſoluantur, aut deſtruantur: vt cùm cæcitatem vult inferre, neruos viſorios ita comprimit, quominùs ſpecies viſiua per eos recipiatur. Sic cũ ſurditatem, neruum auditorium, quominùs ſuum valeat exequi munus. Comprobatur exemplo illius dæmoniaci, *quem*, ait Lucas cap. 11. *dæmonis operatione mutum fuiſſe;* Apud Matthęum *non ſolùm mutus, ſed & cæcus fuiſſe narratur:* vt docet Beda, ac Remigius. Theophilactus non ſolùm mutum, ſed ſurdum vocat. *Qui autem*, ait, *Domino oblatus fuit, & mutus erat lingua, & ſurdus auditu.*

95. *Vires debilitat, diſſoluit, deſtruit.*

§. II.

TErtiò nocet homini organa corrumpendo, quibus ſenſus ſunt alligati. Nam ſic eos, vel hebetat, vel noxiè afficit. Cum enim non poſſit corpus ritè operari, niſi illis mediantibus, tunc à dæmone eis corruptis, non ſolùm deſinunt ſuas exequi functiones; ſed omninò fatigantur, franguntur, langueſcunt, & pereunt. Vel nocet contractione, & diſtractione membrorum, vndè maximi excitantur dolores. Nam ſi parturientes tanta patiuntur, quid maleficijs affecti, cum membra contrahantur, & diſtrahantur tàm atrociter, vt in equuleo torqueri videantur? Simili diabolica vexatione affecta erat mulier illa, *quæ*, vt ait Lucas c. 13. *annis 18. habebat ſpiritum infirmitatis, & erat inclinata, nec omninò poterat ſurſum reſpicere, quam* ait Chriſtus, *Sathanam alligaſſe.*

96. *Organa corrũpit.* *Membra diſtrahit, vel cõtrahit.*

Quartò hominibus obſeſſis dęmon nocet impellendo eos in varia pericula, nunc in ignem, vt flammis conſummentur: nunc in aquam, vt ſuffocentur: nunc in præcipitia, vt collidantur, aut aliàs miſerè pereant; cuius impulſionis Marci 9. luculentum habemus exemplum in illo dęmoniaco, qui ad huiuſmodi mala incurrenda à dęmone impellebatur, qui à Chriſto fuit à dęmoniaca tyrannide liberatus.

97. *Impellit in varia pericula.*

Tandem ſæpè mortem ipſam variè infert: Nam, vt benè etiam docet Toſtatus *cap. 8. in Matthæum quæſt. 120. Dæmones plurimos homines occidunt; nec longa mora opus eſt ad hoc, quia ſubitò poterunt multos occidere;* ſic fuit de dæmone, qui occidit ſeptem viros Saræ, Tobiæ 3. ſic etiam dęmones occiderunt vna hora in Ægypto omnia primogenita hominum, & pecorum: Exod. 12. fuerunt autem dęmones, qui hoc fecerunt. Pſal. 77. ſcilicet, *Miſit in eos iram indignationis ſuæ, & cet. immiſſiones per Angelos malos.* Quando .n. permittuntur à Deo occidere, occidunt. Hæ ergo, & aliæ ſimiles ſunt operationes dęmonum malignæ, quibus homines intrinſecè vexare conſueſcunt.

Mortem ipſam infert.

Digitized by Google

§. III.

98. *Predicta mala possunt fieri à dæmonibus extra corpora manentibus.*

HArum autem operationum nonnullę à dęmone, siuè intra corpus, siuè extra corpus existente exerceri valent. Potest enim extra manens sic torquere arreptitios (dūmodo sint intra spheram actiuitatis suę) eos cogendo cadere in ignem, vel aquam; sicut illum, de quo Matthęi 17. & Marci 9. Mouere ex impetu ad discurrendum hùc, illùcq; vt dicitur de quodā arreptitio Luc. 8. qui ruptis vinculis agebatur à dęmonio in desertū: Inducere, vt se torqueant, vt ille, qui se cōcidebat lapidibus Marci 5. Aliaq; huiusmodi opera in eis exercere; sicut Actuum 19. de arreptitio, qui inualuit contra duos, ita vt nudi, & vulnerati fugerent de manibus eius. Quę omnia possunt fieri à dęmone extra corpus manente per solam applicationem virtutis motiuæ ad impellendum; licèt meliùs fiant existente dęmone intra corpus: quia meliùs potest sibi coaptare illud ad mouendum, quàm si extra manserit: vt latè docet Tostatus *in cap. 8. Matthæi quæst. 113.* sicut prędictis Energumenis, actualiter dęmone existente intra corpus, omnia prędicta euenisse, credendum est.

99. *Quædam operationes fiunt à dæmonibus nōnisi intra corpora existētibus: vt perfectè loqui.*

Aliæ verò sunt operationes, ad quas regulariter dæmon est intra corpus; vt per os Energumeni perfectè loqui. Multa enim arreptitij loquuntur, quæ, constat, eos non dicere, sed dæmones per illos: cum sæpè ipsi non se intelligant. Ad hoc autem necesse est, ait Tostatus *loco citato*, dæmonem esse in corpore: quia locutio fit per motum organorum interiorum, quæ à dæmone mouentur prout est in corpore.

§. IV.

100. *Dæmones sæpissimè sunt in corpore etiamsi non loquantur.*

SED non solùm regulariter, quando per homines loquuntur dæmones, sunt in corpore; sed etiam sæpiùs quamuis non loquantur. Nonne *Iesus*, Lucæ 11. *erat eiiciens dęmonium, & illud erat mutum?* Ad quid enim Christus, cùm aliquem sanabat arreptitium, de corpore exire dæmoni præcepisset, nisi in corpore fuisset? Hunc namq; modum loquendi: *Exi ab homine spiritus immunde*, non ad operationem tantùm; sed ad personam dęmonis in corpore existentis, & operantis dirigi planè constat. Quarum locutionum formulæ extant Matthæi 8. Marci 5. Lucæ 8. Vndè non solùm verum est de spiritibus loquentibus, vt dicitur Marci 1. & Lucæ 4. scilicet, *Exibant dæmonia à multis clamantia, & dicentia: Tu es filius Dei.* & Actuū 16. dixit Paulus spiritui: *Præcipio tibi in nomine Iesu exire ab ea*, & dicitur, quòd *exiit eadem hora*. Sed etiam de spiritibus non loquentibus: sic patet Marci 9. de illo dæmone, qui allidebat puerum, & cogebat spumare, & proijciebat in ignem, & in aquam, & tamen non loquebatur; quia erat spiritus mutus, & surdus, sicut Christus dixit illi: *Exi ab eo, & amplius nè introeas in eum*. Poteratnè clariùs Christus explicare, ac demonstrare, dæmonem esse in corpore secundum suam substantiam, & existentiam? Si n. tantùm in corpore suam habuisset operationem, vt dicunt quidam, cum

Constat ex variis locis Euāgelij.

possit

possit operari in corpore etiam manendo extra corpus, Christus tantummodo præcepisset dæmoni, nè ampliùs noceret homini; nec vsus fuisset illo verbo: *Exi ab homine, nec introeas*: quæ verba ex vi propria respiciunt dæmonis substantiam, & existentiam, & non puram operationem: cum dæmon possit manere in corpore definitiuè, & nullam sensibilem efficere operationem. Sic generaliter quandocunq; agitur de sanatione arreptitiorū dicitur, quòd ejciuntur dæmonia, vt habetur Matt. 10. *Dedit Discipulis suis potestatem spirituum immundorum, vt ejicerent illos*; qui neutiquam ejicidicerentur, nisi priùs intra corpus existentiam haberent. Quam veritatem docet Tostatus *quæst.* 113. *in cap.* 8. *Matthæi*, Scotus *in* 2. *d.* 2. *q.* 5. *& 6.* Ioseph Angles *ibi quæst.* 3. *diffic.* 2. cum tota Scotistarum Schola. Hæc de dæmone. Qui maiora videre cupit, legat Delrium *lib.* 2. *Disquis. Mag. per totum*, Theologos *in* 2. *vbi de Angelis*, Pelbartum *tom.* 2. *Rosarij. ver. Dæmon.* Malleum Maleficarum, Anan. *de natura dæmonum*, Compendium Malef. Guaccij, ac cæteros supra in hoc articulo allegatos.

ARTICVLVS II.

De Maleficis, vt causa Maleficiorum.

CErtissimum est apud omnes, qui de maleficijs pertractant, vt maleficium aliquod perficiatur, præter diuinam permissionem de qua infra *art.* 4. & diaboli operationem, de qua supra, requiri liberam hominis ex malitia in illud consentientis voluntatem, sine qua opus malum etiam à Deo permissum, & à dæmone consummatum maleficium dici non potest. Ex quo tentationes, morbi, calamitates, cæteraq; mala, quibus dæmon per seipsum Sanctos insequitur, vt S. Iob, S. Antonium, & alios, sicut & tormenta, ac punitiones, quibus aliquando in hac vita aliqui peccatores iniqui torquentur, vt Saul, & nonnulli tyranni, non maleficia, sed opera diabolica vocitantur; & Sancti, & homines illi iniqui ijs affecti haud maleficiati, sed vexati dicuntur: nam licèt omnes maleficiati sint vexati à dæmone; non tamen omnes vexati à dæmone sunt maleficiati. Quare ad perfectionem operis malefici non sufficit, dæmonem id malum efficere; sed necesse est, hominem maleficum libero arbitrio, & malitioso consensu, & voluntate determinata ad illud concurrere, vt ex operatione diabolica, & humana cooperatione eius consurgat integritas, vt testatur Delrius *Disquis. Magic. lib.* 3. *par.* 1. *q.* 1. Binsfeldius *tract. de Confess. malefic. prælud.* 1. 2. *&* 3. & communiter omnes, qui de maleficijs tractant.

101. *Ad maleficium requiritur libera hominis in maleficium cõsentientis voluntas.*

§. I.

HI autem Malefici à Doctoribus, qui de maleficijs tractant, variis nominibus insigniuntur, prout sunt varia eorum studia, in hoc tamen vno omnes conuenientes, quòd maleficijs exercendis, quibus ope dæmonū alijs damnum paratur, operam nauant.

102. *Maleficorum varia nomina.*

Magi vocantur ob abſtruſam rerum naturalium, & effectuum mirabiliũ notitiam, quam præſeferunt. Venefici: quia veneno homines, & animalia inficere, & interficere conſueuerunt. Incantatores: quia verbis, & carminibus opera magica perficiunt. Sortilegi ob ſortilegium, quod vniuerſaliter acceptum omnes diabolicas artes complectitur. Sortiarij ob ſortes immiſſas in creaturas. Sagæ à ſatis agendo, aut ſagiendo: quia in officio ſatis, & nimis agunt, nimiaq; ſcire deſiderant. Striges ab aue Poetarum fabuloſa, quæ nocturno tempore infantes necare, & rapere, eorumq; ſanguinem ſugere, & abſorbere dicitur. Lamiæ à beſtia monſtruoſa, quæ fœtus dilaniare creditur. Pharmaceutriæ à Virgilio: quia pharmaca ſiuè noxia, ſiuè proficua ſanis, vel ægrotis propinare ſolent. Et communiori vocabulo Malefici à malefaciendo: eò quòd ſtudio, operatione, & conatu malis inferendis inſudant; nec aliud magis auent, quàm impellente, & operante dæmone maleficijs non ſolùm homines, ſed & alias creaturas, quæ ad homines ſpectant, inficere, ac diuexare. vt habetur 26. q. 5. *can. Nec mirum. & L. Nemo. C. de malef. & mathemat.* & ita eos communiter appellat vulgus.

QVÆSTIO I.

Quibus modis Malefici concinnent ſua maleficia.

REſpondetur, Maleficos varijs modis, operante dæmone, ſua maleficia concinnare: quæ omnia ad triplex maleficij genus reuocari poſſunt, nempè ad Somniferum, Amatorium, & Hoſtile.

103. *Per maleficia ſomnifera quid operentur Malefici.*

Somnifero maleficio hominibus damnum inferunt Malefici, dum eos potione aliqua, vel malo carmine, aut certis ritibus ſoporant, vt interea eis venenum infundant; vel infantulos rapiant, aut necent; vel furtim quid ſubtrahant; vel ſtupro, adulterioue aliquam mulierem contaminent. Quod faciunt interdum Malefici, & fieri poteſt naturalibus ſopiferis venenis. De his plurima exempla congerunt Binsfeldius *de Confeſſionibus malefic. p. 1. concluſ. 5.* Remigius *lib. 2. cap. 4. dæmonol.* Delrius *lib. 3. p. 1. Diſquiſ. magic. quæſt. 2.* & patet exemplo, quod narratur *in vita D. Bernardi lib. 2. c. 6.* nam ibi tot annis adiacentem maritum incubus vxoris fefellit, quod eo dormiente factum oportuit. Simile mihi enarrauit anno Domini 1649. quædam vidua, quæ viginti, & ampliùs annis à dæmone incubo vexata erat; qui ſingulis noctibus cum ea carnaliter, acſi maritus eius eſſet, commiſcebatur, loquebatur, ac familiariter conuerſabatur; imò, vt ipſa dixit, noctu in cameram quandoq; introducebat Magos, ac Maleficos, qui eam comprimebant: & dum maritus adhuc viueret, & cum ea in eodem lecto decumberet, eo dormiente dæmon incubus forma viri aſſumpta illam cuiuslibet generis ſpurcitijs carnalibus fœdabat; quod non ità facilè dæmon aſſecutus fuiſſet, niſi priùs illius maritum ſomnifero maleficio ſoporaſſet.

Male-

Digitized by Google

§. I.

MAleficio amatorio homines affici dicuntur, dum dæmone ſuis maleficis philtris, & poculis amatorijs operante, ad impurum amorem tàm validè flectuntur, vt non amare, ſed furere videantur. Quod dæmonē perficere poſſe, diuinæ teſtantur ſcripturæ. Oſeæ 4. Hoſtis humani generis vocatur *ſpiritus fornicationis*: quia poteſt incendere hominem ad libidinem, non tamen cogere niſi volentem, vt explicat Caſſianus *Collat. 7. cap. 32.* Nahum. 3. *Propter multitudinem fornicationum meretricis ſpecioſæ, & gratæ, & habentis maleficia.* Quod de maleficijs amatorijs rectè interpretatus eſt Franciſcus Ribera. Ferè ſimilia verba ſunt apud Baruch *in epiſtola Ieremiæ. 8. verſ. 42.*

104. *Maleficium amatorium quid operetur in hominibus.*

Idem Patres aſſeuerant, S. Irenæus *lib. 1. c. 9.* S. Gregor. Nazianzenus *orat. 29. in laudem Cypriani*, S. Gregorius Roman. *lib. 1. Dialogorum c. 4.* S. Epiphanius *lib. 1. tom. 2. contra hæreſ. Ebionitar.* Arnobius *lib. 1. contra Gentes*, & S. Hieronymus *lib. 3. Comment. in epiſt. ad Epheſ. c. 6.* qui docet, aliquos eſſe dæmones amoribus, & amatorijs canticis ſeruientes.

Theologi vno ore talem admittunt poteſtatem, S. Thom. D. Bonau. Petrus de Palude *in 4. ſent. diſt. 34.* Alphonſus à Caſtro *lib. 2. de iuſta hæretic. punit. cap. 15.* Michael Medina *lib. 2. de recta fide in Deum cap. 7.* & moderni omnes ſequuntur.

Idipſum confirmant leges, quæ ſub grauioribus pœnis pocula amatoria vetant. *l. Conſtantiniana. Eorum. C. de Maleficis, & Mathem. L. 3. §. Adiectio. ff. Ad legem Corneliam. de Sicarijs. & L. Si quis aliquid. §. Abortionis, aut poculum amatorium. ff. de pœnis.* Quibus aſtipulantur omnes Iuriſperiti. Idem teſtantur Philoſophi, Medici, ac Poetæ, quos omnes videre licet apud Delrium *Diſquiſit. Mag. lib. 3. par. 1. quæſt. 3.* vbi etiam explicat modum, quo huiuſmodi formantur maleficia, & effectus, quos dæmones in hominibus operantur, ad quem remitto Lectorem.

§. II.

HOC vnum non reticendum cenſeo: vz. quòd in ijs operationibus magicis quantumuis efficacibus, numquam voluntas, ſeù liberum arbitrium poteſt cogi. Nam etſi diabolus poſſit mouere corpus, turbare phantaſiam, & medijs ſenſibus internis, & externis in intellectum cogitationes excitare; tamen non ſic mouere voluntatem poteſt, vt in ſuo actu cogatur: quia implicat contradictionem, illam eſſe liberam, & tamen quoad actum ſuum interiorem cogi, vt eruditè docet D. Bonauentura *in 2. diſt. 25. par. 2. quæſt. 5.* & ſuſtinent communiter Theologi. Si quid enim vult, ex hoc, quòd libera eſt, liberè vult: & ſi aliquid vult, voluntariè vult. Si autem cogeretur, aliquid ſeruiliter vellet, & inuitè vellet, & ſic ſimul, & ſemel actum haberet liberum, & ſeruilem; voluntarium, & inuoluntarium; quod eſt impoſſibile. Ideò totum, quod facit veterator ille, eſt, liberū arbi-

105. *Per maleficium amatorium nō poteſt cogi voluntas ad amandum.*

Digitized by Google

trium allicere, & libidinis pabulũ ministrare per concupiscentiæ motus, & cogitationes intrinsecùs commotas, & excitatas.

Vndè si quis per maleficium amoris inductus moueatur ad aliquam mulierem concupiscendam, eamq; in sponsam ducendam, matrimonium tenet, nec potest dirimi: quia licèt ibi fuerit inductio; non tamen ibi fuit coactio: Actus enim voluntaris, quo præstitit consensum fuit liber, quod sufficit ad validitatem contractus.

§. III.

106. *Maleficium hostile quæ damna homini inferat.*

HOstili maleficio quot modis, putas, sæuit in homines furens eorum inimicus, qui nomine *Abaddon* Hebraicè vocatus, Græcè *Apollyon*, Latinè *Exterminans dicitur?* & re, & facto talem se exhibere desiderat, generalia in bonis animæ, & corporis, & fortunæ exterminia inducendo, hostilibus maleficijs, aut damnum inferentibus, aut aptis inferre, aut ideò adhibitis, vt inferatur: dum actu, potentia, & intentione hominem à facie terræ exterminare, seù vt explicat S. Antonius à Padua *serm. 24. extra terminos vitæ æternæ ponere* conatur; quod præstat multipliciter.

Nocet Animæ.

Primò enim dæmones animam maleficijs aggrediuntur, dum errorem in intellectum, in voluntatem odium, in memoriam obliuionem inducunt; vt docet Tostatus *in c. 8. Matthæi quæst. 121. Dæmones*, ait, *sunt valdè inuidi, & summè desiderant nocere homini; ideò ex inuidiæ tentant eum inducere in peccatum, nè assequatur beatitudinem*; quod intellige tentant, siuè per seipsos, siuè per Maleficos.

Suarez lib. 8. de Angelis. c. 20. num. 8.

Corpori damna infert

Secundò *si non possunt animæ nocere, saltem tentant damna corpori inferre*, vt prosequitur Tostatus; quod vt plurimùm exequuntur per suos Symmistas, nempe per Maleficos, qui hominibus nocent, nunc deuouendo, ideſt dæmonem in brutorum, vel hominum corpora sola imprecatione immittendo, vt pluribus exemplis Remigius *lib. 2. cap. 9. & 10. dæmonolatriæ* confirmat. Nunc viros, ac mulieres malè afficiendo: Et hos quidem genitalium languedine, retractione, absconsione, subtractione, castratione, seminis exsiccatione, infrigidatione, & spirituum vitalium ad membra generationis prohibitione: Illas verò muliebrum locorum arctatione, obserratione, dilatatione, matricis indignatione, & concubitus horrore: Vtroſquè impotentia coeundi, odio reciproco, impedimento contactus, cohærentia mutua canum more, variisquè modis. De quibus Paludanus *in 4. dist. 34. quæst. 2. art. 3.* Petrus Gregorius *in Syntaxi Artis mirabilis tom. 1. lib. 7. c. 7.* Auctores Mallei Malefic. *par. 1. q. 8.* Binsfeldius *tract. de Confessionibus malefic. par. 1. quæstionis, conclus. 6.* & communiter Theologi *in 4. dist. 34.* Canonistæ *in tit. de frigidis, & malefic. & dist. 33. q. 1. c. si per sortiarias.*

Varia in vsu matrimonij.

§. IV.

107. *Mulieribus prægnantibus.*

INsuper dæmonum ope Malefici, ac Striges mulieribus vterum gerentibus abortus, vel vehementissimos partus dolores mittunt: vt habetur

L. si

Digitized by Google

L. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœnis. & L. prægnantem. eodem ff. Aliquando lac mulierum ita deficcant, vt etiamsi maturos edant partus, tamen illo semper carent. Quod etiam operantur in fœmellis animalium; vt exemplis confirmat Paulus Grillandus *tract. de Sortilegijs quæst. 6.* Tandem miseros homines varijs ægritudinibus vexant, dolore capitis, dentium, pectoris, stomachi, ventris, renum, membrorum debilitatione, nervorum attractione, carnis tumefactione, hydropisi, paralysi, ipsaquè morte, vt supra prosecuti sumus *num. 92. & sequentibus.* Maximè autem, ac sæpiùs nocent infantibus; quia hoc securiùs præstant, cum illi eos de offensa, & delicto accusare non valeant. Hos autem nunc fascinatione, nunc strigatione è medio tollere conantur; vt testantur Delrius *Disquisit. Magic. lib. 3. q. 4. sect. 1.* ac Bartholomæus Spineus Magister Sacri Palatij *q. 8. de Strigibus.*

§. V.

TErtiò Malefici post perturbatas animas, & læsa corpora in bona fortunæ grassantur præcipuè per incendia, quæ excitant in domibus deponendo gladium, hastam, scipionem, linteolum, quo involutæ sunt minutiæ quædam instar fœni dissecti, aliaquè id generis ignis, & caloris expertia; ex quibus postea flamma prorumpens inextinguibilis citò ædes absumit, quicquid domestici in contrarium nitantur: vt certissimo exemplo cuiusdã Ianæ Nigræ Armacurianę confirmat Remigius *lib. 2. cap. 13. dæmon.* Vel ijdem à dæmone ollam plenam ignitis carbonibus accipientes, eam in domos, pagos, & oppida inuertunt, vt breui tempore consumantur (Sicut Oppido Schiltaco in Heluetia intra horã igne consũpto accidit) vt referunt Erasmus *in Epistolis*, & Lycosthenes *in prodigijs*. Ex incendijs colligere licet, quid possint in tempestatibus, grandinibus, nebulis, pruinis, aquarum diluuijs, inundationibus, submersionibus, bruchis, vermibus, peste, fame, alijsq; publicis calamitatibus excitandis, quorum omnium exemplis abundant omnes Auctores, qui de Maleficis, ac maleficijs tractant. Rationem reddit Tost. *in c. 8. Matt. q. 126. Tanto*, ait, *ardore dæmones hominibus nocere desiderant, quòd si non possunt nocere eis in seipsis, saltem volunt nocere in quibuscumq; rebus eorum.*

108. *In bonis fortunæ.*

Petrus Binsf. de Conf. Malefic.

§. VI.

PRædicta omnia Magorum, ac Maleficorum detestanda crimina complectitur, detestatur, ac pœnis debitis expiari iubet Innocentius VIII. Bulla sequenti, quæ meritò hic est describenda pro incredulis, qui huiusmodi Maleficorum facinora intoleranda negant.

109. *Crimina Magorum punire iubet Innocentius VIII.*

Sanè nuper, inquit, *ad nostrum non sine ingenti molestia peruenit auditum, quòd in nonnullis partibus Alemaniæ superioris, nec non in Moguntinen. Coloniens. Treuiren. Salzburg. & Bremen. Prouincijs, Ciuitatibus, terris, locis, & dioecesibus complures vtriusq; sexus persona propriæ salutis immemores, & à fide Catholica deuiantes cum dæmonibus incubis, & succubis, ac suis incantationibus,*

Digitized by Google

tionibus, carminibus, & coniurationibus, aliisq; nefandis superstitionibus, & sortilegijs, excessibus, criminibus, & delictis, mulierum partus, animalium fetus, terræ fruges, vinearum vuas, & arborum fructus: nec non homines, mulieres, pecora, pecudes, & alia diuersorum generum animalia; vineas quoq; pomeria, prata, pascua, blada, frumenta, & alia terræ legumina perire, suffocari, & extingui facere, & procurare; ipsosq; homines, mulieres, iumenta, pecora, pecudes, & animalia diris tàm intrinsecis, quàm extrinsecis doloribus, & tormentis afficere, & excruciare, ac eosdem homines, nè gignere, & mulieres, nè concipere, virosq; nè vxoribus, & mulieres, nè viris actus coniugales reddere valeant, impedire: Fidem præterea ipsam, quam in sacri susceptione Baptismi susceperunt, ore sacrilego abnegare: Aliaq; quam plurima nefanda, excessus, & crimina, instigante humani generis inimico committere, & perpetrare non verentur, in animarum suarum periculum, Diuinæ Maiestatis offensam, ac scandalum plurimorum, & cæt. Postea huiusmodi criminosos debitas suis criminibus pœnas soluere præcipit.

Quæ maleficia Malefici, ac Sagæ perficiunt dæmonis ope aliquando per seipsum operantis; Aliquando mediantibus rebus naturalibus. Cùm per seipsum operatur, tunc Exorcista remedijs spiritualibus, cum patiens est benè dispositus iuxta regulas infra explicatas, potest tollere, ac destruere maleficium: At cùm in maleficio adhibita sunt media naturalia, seruanda sunt, quæ traduntur articulo sequenti.

ARTICVLVS III.

De Rebus Naturalibus, vt sunt causa maleficiorum.

110. *Dæmon in maleficijs vtitur rebus naturalibus. Velut Causis naturalibus, Causis moralibus.*

QVamuis communis humani generis hostis sæpè sine rebus naturalibus homines diuersimodè lædere consueuerit; illis tamen semper in maleficijs vti, quandocumquè alicui malefaciendo operatur, incomperto est. Quas vult à Maleficis adhiberi, vel vt causas naturales: vel vt causas morales.

QVÆSTIO I.

Quænam sint causæ naturales maleficiorum.

Causa naturales vim habent nocendi à natura. Quibus dæmon vtitur. Vel per motum localem:

REsp. causas naturales esse omnes illas, quæ nocendi vim à natura inditam habent, & naturaliter agunt in eum, cui vel ingeruntur interiùs: vel exteriùs applicantur. In confesso namquè est, dæmonem non semper præstigiosè, sed sæpiùs verè, & realiter operari, præcipuè cùm infirmitates, incendia, tempestates, & id generis mala excitare desiderat. Quod duobus modis facere consueuit: Altero per motum localem, quo inferiora corpora Angelis parent, vt docent D. Augustinus *lib. de Diuinat. dæmon. c. 3. & 5. & lib. 3. de Trinit. cap. 7. 8. & 9.* D. Thom. Sotus, Victoria, Angelus, & alij relati à Delrio *lib. 2. Disquis. Magic. quæst. 8.* Altero per alterationē, actiua

actiua passiuis applicando, qui modus ipsi facillimus est. Noscit enim rerum omnium, quæ in mundo sunt, vires, sympathias, antipathias hominibus ignotas, ipsi notissimas; & ideò illa seligere solet, quæ optatum effectum producere possunt. Si perturbationes in animo sunt excitandæ, & morbi in corpus immittendi, scit, quæ res naturalis phantasmata commouere, turbare imaginationem, insanias, & deliria causare valet: quæ humores vitiosos agitare, inquinare spiritus animales, detrudere neruos, & generare paralysim, epilepsiam, febres phreneticas, cęterasq; infirmitates. Noscit, quomodo aptè applicari debeant; cum optimè sciat, quid vniuscuiusq; valetudini noxium, aut commodum sit: quo loco, tempore, circunstantijs debeant adhiberi: qua arte corporibus vel secundum totam suam substantiam, vel secundum ipsarum partem spirituosam, & maximè efficacem clàm ingerendæ sint: quænam morbum, & dolorem in aliqua corporis parte determinata alijs læsis, alijs illæsis excitent; cum sint multa venena, quæ à tota substantia habent facultatem lędendi aliquam partem, vt Medicis manifestum est. Noscit deniq; vbinam locorum lateant illę, quibus opus habet; & eas vndecumq; & à quocumq; vult, maxima facilitate, & celeritate asportat, & applicat, earumq; virtutem auget, vt earum auxilio illa peragere queat, quę solius naturę operatio numquam efficeret.

Vel per alterationem actiua passiuis applicando.

§. I.

HOC autem Dęmon prestat, agentia naturalia sumendo vt instrumenta; vt docet D. August. *lib. de Genes. ad lit. c.* 17. Instrumenti verò conditio est, effectus non tantùm naturali suæ virtuti æquales, sed longè excellentiores, & facultati agentis principalis à quo mouentur respondentes producere. Vndè sicut securis, quæ in se virtutem habet secandi duntaxat, potest, quatenus instrumentum est periti fabri, à quo scitè mouetur, statuam elegantem, aut mensam artificiosam perficere: Et calor natiuus, qui est in humano semine, quà calor est, potest calefacere, rarefacere, segregare, condensare; sed quà instrumentum est animæ, ossa, neruos, & carnem generare potest; ita causæ naturales, quæ secundum communem naturæ cursum natæ sunt aliquos particulares effectus producere, possunt alios edere suis viribus prestantiores, si à dęmonibus applicentur, qui illis tanquam notis instrumentis vtentes, quoad substantiam, modum, vel celeritatem admiranda operantur; vt benè docet Delrius *loco citato*.

III. *Dæmon vtitur agẽtibus naturalibus vt instrumentis.*

Hęc tamen numquam naturæ cancellos effugiunt; aut excedunt causæ vim naturalem; vt benè docet D. Thomas 1. *par. q.* 110. *art.* 7. *ad* 3. *& lib.* 3. *contra Gentes cap.* 103. Insunt enim reuera hi effectus ipsis naturalibus agentibus eo modo applicatis, quibus dęmon applicando nihil confert prętter conditionem, sine qua effectus isti non producerentur. Licèt namq; vi rerum naturalium applicatarum vtatur; operatur tamen potissimùm per modum artificiosum. Vndè in ijs admirandis productionibus nec sola actiuitas rei naturalis secundum se debet attendi, nec sola quoquè secundum se dęmonis applicatio; sed ambo simul, ideſt vis naturalis applicata à dęmone,

112. *Res predictæ nõ excedunt naturæ terminos: vel vim naturalẽ causæ.*

Digitized by Google

ne, secundum quod causa instrumentalis ijs operationibus est res applicata; Causa verò principalis ipse dæmon applicans. Tunc enim naturaliter effectus producitur, cùm vtriusq; causæ coniunctæ non superat facultates.

Quare dæmon illas omnes rerum proprietates, virtutes, & potentias naturales perspectas habens, cùm vult mala inducere, ea iubet à maleficis adhiberi, quæ naturalem habent actionem in ordine ad effectus, quos producere intendunt; & sic applicari venena ad interficiendum, herbas ad sanandum, pulueres, & vnctiones ad malefaciendum. Quæ omnia à Dæmone iubente, & Malefico operante ritè composita, causæ verè reales, & physicæ illarum ægritudinum sunt, & appellantur: eò quòd alicui passo applicata propriè physicè, & ex natura sua habent vim attingendi effectum, qué producunt, videlicet causandi talem ægritudinem.

QVÆSTIO II.

Quanam sint causa morales maleficiorum?

113. *Causa morales sunt res, quibus dæmon vtitur, vt signis.*

RESpond. causas morales maleficiorum esse res illas, quæ virtutem non habent ex se producendi tales effectus, quales Dæmon, & Malefici intendunt; atq; applicantur non vt causæ physicæ, & reales ægritudinum operatione malefica immissarum; sed vt causæ morales, vel saltem causæ, sine quibus non, vtpotè signa, & symbola externa, quibus positis Maleficus dæmonem inuocat; & dæmon ad Malefici placitum operatur. Cum enim dæmon in omnibus studeat Deum æmulari, signis mirificè delectatur.

Deus propria ductus bonitate signa quædam sacra, quæ sacramenta vocamus, ad salutē humani generis instituere dignatus est, quę secundū Scotum *in* 4. *d.* 1. *q.* 4. sunt veræ, & propriæ causæ instrumentales morales gratiæ, non physicæ, idest non ex sua vi naturali; sed ex virtute principalis agentis, seù ex diuina institutione. His verò ita assistit, vt quoties administrantur, toties gratiam dignè suscipientibus infundant: illosq; spiritualibus donis sanctificent iuxta propriam cuiusq; institutionem. Ità dæmon eius æmulus coniuratus pro sua multiplici nequitia vult ad hominum exitium promouendum, salutemq; euertendam, sensibilia signa instituere, quibus ita semper assistit, vt quoties à Malefico adhibentur, nisi à Deo impediatur, peragat maleficium, de quo ambo ex pacto conuenerunt. Solet enim cum illo pactum inire, vt quandiù ligatura, ver. gr. sic annodata fuerit, vel quid tale defossum sub limine, aut talis imago igni applicata, tandiù talis persona, sit maleficiata; aut qui tali porta domum intrabunt, vel exibunt, tali dolore corripiantur: non quòd illa vim habeant ex natura sua, & per se producendi, & attingendi noxios illos effectus; sed quòd ex pacto dæmonem ad illos producendos inuitent, & disponant, vt latè Delrius *Disquis. Magic. lib.* 6. *cap.* 2. *sect.* 1. *quæst.* 3. innumeros cumulans Auctores.

114. *Signa maleficiorum sunt falsa, & deceptoria.*

Vndè non sunt signa certa, & infallibilia, qualia sunt Sacramenta; sed falsa, & deceptoria: quia dæmon inuocatus non semper adest, & multoties Maleficum irridet, nec vult ad votum illum audire; vel quia non potest; vel quia non permittitur; vel quia sic lubet. Illa

Digitized by Google

Illa tamen vult apponi, cùm aliquid ab eo eius minister postulat, vt sicut Deus in Sacramentis colitur, ita ipse in maleficijs honoretur. Quod Augustinus *lib. 21. de Ciuit. Dei cap. 6.* aptè docet ijs verbis: *Dæmones*, inquit, *illiciuntur per varia genera herbarum, lapidum, lignorum, animaliam, carminum, rituum, non vt animalia cibis; sed vt spiritus signis, inquantum, scilicet hac eis exhibentur in signum diuini honoris, cuius ipsi sunt cupidi.* Vndè ad malefaciendum sæpius non operantur etiam pluriès inuocati, nisi signa pacti ponantur, res nempè sensibiles, puta cortices, herbæ, plantæ, plumæ, ossa, capilli, & id generis quisquiliarum, vt hac ratione malefici suam exhibeant seruitutem, debitumq; testentur obsequium: vt docent Leonardus Lessius *lib. 2. de Iust. & Iure. cap. 44. de Magia, dub. 6.* Delrius *loco citato.* Binsfel. *Comment. in C. de malef. & mathem.* Auctores Mallei, ac omnes, qui de maleficijs tractant.

Quæ dæmones vult apponi, vt per ea honorentur.

QVÆSTIO III.

An spectet ad Medicum, vel Exorcistam iudicare de rebus naturalibus in maleficijs adhibitis.

115. *Spectat ad Medicum iudicare de rebus naturalibus naturaliter adhibitis.*

Dico 1. Quando res naturales adhibentur, vt causæ physicę naturaliter operantes, ad Medicum spectat iudicare de illis; ipse enim qui de rerum naturalium proprietatibus, actionibus, vi, & efficacia vnicuiq; ad suos proprios, & naturales effectus producendos à natura ingenita disputat, sententiam ferre debet, an naturalis virtus insit (puta huic minerali, auripigmento, alumini, ijs herbarum radicibus, folijs, capillamentis, ijs auium rostris, vnguibus, plumis, ijs animalium ossibus, pellibus, intestinis, ijs oleis, vnguentis, pulueribus, quæ in lectis, culcitris, vestimentis, aut domibus reperiuntur, eorum, qui maleficio sunt affecti) naturaliter inducendi talem morbum, quo hic vir, aut mulier laborat. Et an vi operantis naturæ solida, puta acus, lapilli, ossa ex eorum ore prodeuntia in corporibus generari, in ea immitti, in eis retineri, & ex eis egeri valeant. Hæc enim, & similia, prout sunt causæ naturales naturaliter applicatæ, & naturalem operantes effectum, ad Medici cognitionem pertinent, qui circa physicam eorũ actionem tanquam de re arti medicæ subiecta determinat, quæ, qualis, & quanta naturaliter esse possit: Et ideò, cùm talia reperiuntur, in quibus subest suspicio maleficij, ipsi offerri debent, vt ex scientiæ Medicæ conclusionibus iudicet, an à tali re naturali huic personæ, vel loco naturaliter applicata talis effectus, qualis videtur in infirmo, vi naturæ, & physica operatione oriri possit.

§. I.

116. *Medicus potest sententiã ferre de maleficio negatiuè, & indirectè. Et quãdo.*

QVòd si rem huiusmodi, quæ maleficij causa esse putatur, cẽseat ex artis Medicæ præscripto non habere à natura virtutem inducendi huiusmodi morbum, qualem maleficiatus patitur, tunc negatiuè fert sen-

Digitized by Google

ſententiam, & indirectè iudicat eſſe maleficium. Cùm enim iuxta ſcientiæ medicæ regulas directè declarat, ex hac herba, ver.gr. aliauè ſimili re morbum hunc naturaliter non poſſe procedere, indirectè aſſerit, illum aliundè præternaturaliter prouenire. Et cum cauſam naturalem non habeat, habere præternaturalem, ſeù liberam, dæmonem nempè opus maleficum perficientem, eſt aſſerendum.

§. II.

117. *Cùm maleficia ſunt inducta per cauſas naturales naturaliter operantes, ſi dæmon nocere ceſſauerit, aliquando curari poſſunt à Medico.*

Dico 2. Pari modo quando res naturales in maleficijs naturaliter, ac phyſicè ſunt applicatæ, ac naturalem operantur effectum (puta dolorem in ſtomacho, vel in capite, vel torſiones in toto corpore) vt cùm à Maleficis dæmonis ope adhibita ſunt venena, aut venenatæ potiones propinatæ, vel id generis in corpore immiſſa; ſi infirmitates ab huiuſmodi cauſis productæ à perito Medico agnoſcantur, nec Dæmon ampliùs aſſiſtat, ſed ſponte, vel coactè per exorciſmos, ac præcepta eccleſiaſtica, vel alia remedia ſpiritualia, de quibus infra, ab ægroto totaliter receſſerit, quis non fateatur, poſſe peritum Medicum remedijs naturalibus huiuſmodi curare morbos? Ratio eſt: quia quæ mediantibus cauſis naturalibus proueniunt, mediantibus contrarijs eiuſdem ordinis tolli poſſunt. *Nihil enim eſt tàm naturale, quàm eodem genere quicquam diſſolui, quo colligatum eſſe reperitur. L. nihil. ff. de Reg. iuris.*

Experientia conſtat.

Experientia hoc docet in dies in multis ægrotis, quorum ęgritudines partim ſunt naturales, & partim tranſnaturales. Naturales prout proximè, & immediatè à cauſa proxima naturali, à rebus nempè naturalibus prouenire dignoſcuntur: Tranſnaturales verò prout remotè, & mediatè à dæmone oriuntur, qui per ſe, vel per maleficos venena, vel alia huiuſmodi noxia interiùs, vel exteriùs adhibendo, varias in corpore excitat infirmitates, ad quas tollendas (præter exorciſmos, ac præcepta eccleſiaſtica, aliaq; id generis ſpiritualia à perito Exorciſta ad cauſam tranſnaturalem auferendam remedia adhibita) ægrotis quoq; ad Medicos eſt confugiendum, qui ſuis pharmacis vitioſos compeſcere humores, cauſasq; morbi naturales auferre ſatagant, vt ſic faciliùs perfectam valeant conſequi ſanitatem.

Non ſit præceps Exorciſta in iudicio ferendo de maleficio.

Quare Exorciſtæ diligentiſſimè eſt obſeruandum, nè feſtinanter, ac præcipitanter ſuo iudicio, vel ipſorum afflictorum dictis acquieſcat, qui nè pecunias impendant in ſoluenda Medico mercede, libentiùs, ac faciliùs ad Exorciſtas confluunt, quos ſciunt, ſuum gratis præſtare, (vel ſaltem debere præſtare) auxilium. Sed circumſpiciat cautè, ac prudenter ſingula perpendat; ac præter ſigna certa, & euidentia, vel ſaltem probabilia, de quibus infra *art.* 5. obſeruet etiam cauſas ægritudinis naturales, de quibus compendiosè infra *num.* 119. Quòd ſi fortaſsè morbum deprehendat ab aliqua huiuſmodi cauſarum prouenire, ac omninò eſſe naturalem, vel per cauſas naturales à dæmone immiſſum, ſuadeat ægrotis, ad peritos Medicos ſuum habere recurſum; nec vllo modo ſe intromittere debet in medicinis corporalibus exhibendis: vt latè infra demonſtratur vbi *de Prudentia in erroribus cauendis num. 306. & ſequentibus.*

Sæpè

Digitized by Google

§. III.

SÆpè tamen ex accidenti, & adiunctis circunſtantijs contingere poteſt, quòd ars Medicorum non ſufficiat, puta ſi venenum fuerit validiſſimũ, ita vt ſtatim totius corporis diſpoſitionem inuaſerit: aut ſi nimis diù expectatum fuerit, antequam Medicorum cura ſit adhibita, iuxta illud Ouidij *lib. 1. de remedio amoris.*

Principijs obſta, ſerò medicina paratur,
Quum mala per longas inualuere moras.
Sed propera, nec te venturas differ in horas.

Aut ſi ſubiectum veneficijs infectum, ita ſit debilis complexionis, quòd medicinas vſq; ad debitam operationem retinere nequeat, ſecundum illud eiuſdem Ouidij 1. *pont.* 4.

Non eſt in Medico ſemper releuetur vt æger,
Interdum docta plus valet arte malum.

Atq; hoc etiam perpendendum, quòd impij Malefici, & Sagæ frequenter venenis mirificè à dæmone præparatis, & porrectis vtuntur, quæ ſine dubio efficacioris ſunt operationis, quàm ea, quę præparantur arte, & induſtria humana. Quæ venena ſolet dæmon non rarò in congregatione, finita chorea, diſtribuere, vt ex multorum confeſſione didiciſſe fatetur Binsfeldius *Comment. in Titul. C. de Malef. & Mathem. quæſt. 6. concluſ. 2.*

118. *Aliquando cõtingit, etſi morbus ſit naturalis, quòd ars Medicorum nõ ſufficit eum tollere.*

§. IV.

DIco 3. Quando Res naturales in maleficijs adhibentur vt cauſæ morales (vt plurimùm euenit, quòd ſolus dæmon virtute ſua morbum operatur) ad Medicum non ſpectat de maleficijs iudicare: Ratio eſt, quia malefici operis cognitio non eſt medicæ, ſed theologicæ ſcientiæ. Nam *Medicina*, vt deſcribitur ab Auicenna, & ſuſtinent cęteri Medici, *eſt ſcientia, qua humani corporis diſpoſitiones naſcuntur ex parte, vndè ſanatur, vel à ſanitate remouetur; vt habita conſeruetur, & recuperetur amiſſa.*

Sanitatis verò, & ęgritudinis quatuor cauſas Medici aſſignant: Materiales, quæ ſunt ſubiectum tùm propinquum, vt membrum, aut ſpiritum: tùm longinquum, vt humores, & eis longinquiora, elementa. Efficientes, quæ ſunt conſeruantes, aut permutantes humani corporis diſpoſitionem: vt aerem, aquam, eſum, potum, euacuationem, retentionem, motum, quietem, ſomnum, vigiliam: & alterationes in diuerſis anni temporibus, regionibus varijs, artibus, & moribus, alijsquè rebus, quæ humano corpori ſuperueniunt, atq; ipſum tangunt, ſiuè ſint, ſiuè non ſint contra naturam. Formales, quæ ſunt complexiones, & virtutes, quæ poſt eas eueniunt, & compoſitiones. Finales deniq; ſunt operationes. Ijs addunt cauſarũ morbos facientium abolitionem à contrarijs fieri: quia contrariorum contraria ſunt medicamina, & pro diuerſis morborum cauſis, eorum etiam medicationes ex rebus naturalibus, ſimplicibus, aut inter ſe compoſitis) puta minera-

119. *Quando res naturales adhibentur, vt ſigna, Medicus non poteſt reſtè iudicare de maleficijs. Cauſa ſanitatis, & ægritudinis naturalis quænam.*

Digitized by Google

neralibus, herbis, radicibus, ossibus, & corporibus solidis, liquatis, lixatis) & in massam, oleum, pinguedinem redactis sumendas, & conficiendas variari debere.

120. *Medicus per se quid cõsideret.*

Ex quibus colligitur, Medicos nihil aliud per se considerare præter humanum corpus ex parte, vndè sanatur, vel à sanitate remouetur; Et hoc secundum causas planè sensibiles, & corporeas, quas per medicationes simpliciter sensibiles, & corporeas tollere debent; & per consequens, cùm de morborum cognitione agitur, illos nullam aliam causam cognoscere posse præter quatuor elementorum, humorum, partium similium, & instrumentalium symmetriam, vel ametriam, seù moderationem, & immoderationem, quarum illa sanitatis, hæc ægritudinis sunt causæ intrinsecæ. Insuper regimen in comestione, & potu; electionem aeris, euacuationem, & retentionem, motum, & quietem corporis; mutationes ætatum, regionum, cæteraq; ex rebus externis extrinsecùs aduenientia.

Non potest Medicus vt Medicus est, directè cognoscere maleficia.

Vndè sequitur, maleficiorum cognitionem ad eos pertinere non posse: quia maleficia causam habent intrinsecam, & extrinsecam tàm procreantem, quàm sanantem extra naturam corporum, nempè Dæmonem, & Veneficum, qui in causando sunt insensibiles: eò quòd neuter per se quoad modum cadit sub sensu, vel phantasmate; ideoq; illorum notitia per principia scientiæ medicinalis haberi non potest, quæ non ferrur extra naturam corporum, totamq; haurit à sensu, & phantasmate cognitionem; morborumq; causas exquirit à sensibilibus, non autem ab insensibilibus, quales sunt dæmones: eò quòd à naturali philosophia sua fundamenta mutuatur.

§. V.

121. *Ad Medicos nõ spectat curare maleficia, vt maleficia sunt.*

DIco 4. Pariter asserendum est ad Medicos non spectare morbos maleficos curare, aut maleficia soluere: Ratio est, quia cum ipsi nihil aliud norint, quàm medicamina apponere contraria, & ea iuxta diuersas morborum causas variare, quæ à rebus sensibilibus, & corporalibus desumunt (nempè sanguinem emittendo, purgantia pharmaca adhibendo, victus rationem, vel alia huius generis remedia assignando, pensatis priùs debitè causis tùm externis, tùm internis, quas à sensibilibus indagare consueuerunt) maleficia aliquo contrario medicamine sensibili curari non possunt: cum enim iuxta Aristotelis doctrinam 2. *Topic.* & 5. *Metaph. Contrariorum contraria sint causa*: abolitio causarum morbos facientium oportet, fiat à contrarijs: quia contrariorum contraria sunt medicamina, & pro diuersis morborum causis eorum variantur medicationes; Ideò quanam ratione morbi malefici, causa dæmoniaca supposita, à Medicis ipsis poterit depelli? quænam sanguinis emissio? quæ concoquentia, quæ purgantia pharmaca? quæ victus ratio, vel alia huiusmodi remedia erunt dæmoniaco eius morbo contraria: cum dæmones sint substantiæ: *Substantia autem nihil sit contrarium*: ex Aristotele in *Postpredicam?* Nulla ergo procul dubio erit medicina, per quam tales morbi transnaturales à Medicis per res naturales auferri possint.

Hanc

Digitized by Google

§. VI.

HAnc veritatem testantur Medici, quorum primus venit Ioannes Fernelius vir sanè doctissimus, qui ad mentem Codronchi tàm disertè, & luculenter egit de morbis veneficis, & eorum causis, differentijs, & effectibus, vt omnes antiquiores, & recentiores Medicos facillimè superauerit, & meritò à quolibet studioso, ac Christiano scientiæ medicæ professore sit audiendus. Ille etenim has affectiones aptissimè transnaturam nuncupat: eò quòd causam arti medicæ non obsequentem obtineant. 122. *Hoc testantur Medici.*

Hoc ipsum sæpissimè idem Codroncus in medicina peritissimus docet, repetit, & inculcat in suis libris *de Veneficijs*, in quorũ præfatione hoc omnibus notum esse voluit, cum dixit: *Quid igitur mirum, si plerique doctissimi Medici veneficos morbos, cum causam extrinsecam tum procreantem, tum sanantem extra naturam corporum possideant, ignorare cogantur; nec vllam opportunam medicinam adhibere possint?* Hæc ille. & *lib. 4. c. 2. Experimur*, ait, *remedia naturalia his morbis nihil prodesse; & Medicos frustra laborare in huiusmodi affectibus curandis. Quamuis enim ipsi intemperies adimere, & obstructiones aperire, noxios humores educere, & alia munia obire studeant; dæmones tamen omnes Medicorum conatus irritos reddunt: cum non sinant medicamenta effectus suos sortiri: vel morbos continuè foueant, & causas adaugeant.* Et postquam huiusce veritatis rationem reddidit ex principijs medicinæ desumptam, concludit dicens: *Quinimmò, si Medici rerum omnium naturalium essent gnari, vt Angeli, & dæmones, & adamussim mederentur; nihilominus maleficio affectos nequaquam per seipsos sanitati restituere possent, nisi virtus superior dæmonibus maleficium efficientibus à Deo ipsis Medicis impartita esset.*

Huic se subscribit lubentissimè in hac parte alius Medicus Daniel Sennertus *lib. de morbis à veneficio inductis c. 10.* scribens sic: *Quibuscumq; remedijs naturalibus in morbis à veneficio inductis nemo certè sanitatem sibi polliceri potest: quia diabolus non solum dispositionibus Medicis vulgò notis vtitur, sed & ignotas introducere potest. Et cum Medico ignotum sit, quibus modis diabolus ad nocendum vsus sit, talia remedia aliquid iuuare, morbum verò planè tollere non possunt.* Et si Medici non valent morbos maleficos curare, quomodo poterunt Exorcistæ, qui per medicinas corporales illos auferre tentant, cum ipsi scientiæ Medicæ sint ignari?

§. VII.

123. *Res naturales etiam naturaliter applicatæ à Dæmone, ac Maleficis, durante dæmonis operatione, non sunt de Medici consideratione.*

DIco 5. Quamuis res naturales in maleficijs applicatæ, vt causæ physicæ, ac reales suum naturalem producentes effectum, sint de Medici cõsideratione, & per consequens earũ actio naturalis, prout talis est, ab illo debeat cognosci, & definiri: veruntamen prout à dæmone, & malefico applicantur ex pacto ad morbum maleficum, aut quid simile causandum, non sunt de Medici consideratione; cum ea, quæ dæmonis naturam, & operatio-

Digitized by Google

tionem spectant, Theologo diudicanda remaneant.

Quod ex communi experientia, quæ tria probat, confirmatur.

Probatur experientia ex tribus dictis.

Primum: Has res naturales, cùm applicantur in maleficijs, non solùm suum naturalem producere effectum, qui vnicuiq; iuxta naturæ vires competit; sed vlteriùs progredi, & maiora conari, quàm virtus naturalis possit perficere. Quod manifestum signum est dæmoniacæ potestatis virtuti naturali superadditæ, cuius effectum non Medicus, sed Theologus discernere debet.

Secundum: Has res applicatas, vt plurimùm à Medicis non agnosci: quia à dæmone conficiuntur, & postea Maleficis consignantur: vt patet in pulueribus venenarijs, quibus vtuntur, cùm aliquem maleficio afficere cupiunt. Nam si Medico offerantur, definire, & assignare non potest, ex quibus rebus componantur, & rationem reddere, quare horum alij sint atri, alij cineracei, alij rufi coloris: multò minùs, cur ater necem, cineraceus morbum grauem, rufus infirmitatem afferat, & albus conferat sanitatem; & eò magis, quare cinereus, seù cineraceus ver. g. per vnum ex Maleficis applicatus infirmitatem, per alterum necem, per alium morbum afferat, eodem pulueре contrarios effectus producente: vt testatur Nicolaus Remigius *dæmonol.lib.1.cap.2.& 3.* Immò nec ipse Maleficus hoc nouit, qui virtutes illorum ignorat.

Tertium: Rarissimè, & ferè numquam res naturales, vt causas physicas ad suum physicum effectum solùm producendum in maleficijs applicari; sed præter solitum naturæ cursum aliud agere, & operari; atq; ideò apponi, vt signa conuentionis, & pacti inter dæmonem, & maleficum.

Concluditur, spectare ad Theologũ Exorcistã cognoscere, ac curare morbos maleficos.

Vndè sequitur, huiusmodi rerum applicationem ad Theologi Exorcistæ iudicium pertinere, vtpotè iudicis competentis operam Maleficorum; ad cuius tribunal standum ab ijs, qui eorum vi infirmitate detinentur, aut quid simile nocuum patiuntur.

§. VIII.

124. AMpliùs hæc veritas comprobari posset ex ipsis actionibus nedùm realibus, & physicis, sed intentionalibus sensibilibus, phantasticis, & intelligibilibus, ex quibus Medici non obscurè cognoscerent, quid, & quomodo res naturales agere, vel non agere valeant in dæmones; sed de his latè, ac distinctè diuino opitulante Numine tractabitur tempore magis opportuno.

Quid agendum à Medicis, cùm suspicãtur, aliquem esse maleficio affectũ.

Interim Medicos quæso, vt cùm maleficio vexatis opitulari vocantur, vt moris est, cùm cæteros ęgrotos inuisere solent, exequantur ea, quæ sunt partes Medici, non quæ ad Theologos spectant. Nec intolerandum quorundam Medicorum errorem sequi velint, qui si semel alicuius ęgroti curam susceperint, & cæperint ei præscribere remedia, quæ ad eius sanationem cõducere videntur, etiamsi latentem dæmonem postea deprehenderint, eò quòd in tollendo morbo laborant incassum, irritaq; sunt omnia pharmaca, quæ ab ipsis adhibentur; nolunt tamen fateri maleficium; sed in pharmacorũ

vsu

Digitized by Google

vſu aſſignando, & remedijs naturalibus applicandis perſeuerant; errores q; errori adijcientes; non ceſſant ægrotum à dæmone vexatum eo modo curare velle, quo ſanandus eſſet, ſi infirmitate aliqua à cauſa naturali proueniente corriperetur, quaſi è re ſit, ſuum honorem in errore perſeuerando tueri, quem labefactari, atq; inſigni nota deturpari putarent, ſi ceſſarent ab errore, qui tandem cum ipſorum ſummo dedecore omnibus manifeſtatur: Sed eorum ſemitas ſequantur, qui hanc obſtinatam in malo perſeuerantiam iuremeritò damnant ſua praxi contraria. Nam, cùm tales infirmi ipſis offeruntur: Primò omnia morbi ſymptomata, ſeù quæ præter naturam eueniunt, omnesq; actus nempè obſeſſionem, poſſeſſionem, ſeù vexationē dæmoniacam, aut maleficium patientis attenta, exacta, & iuſto pondere librata medicatione conſiderant, & obſeruant. Tum illos ad principiorum Medicorum normam, & artis medicæ regulas examinant. Indè quibuſdam experimentis, quænam ſit cauſa latens, explorant; quod facilè aſſequiuntur conſiderando ſigna, quæ habentur infra *art.* 5. Et cùm inuſitatos effectus, motusq; inſolitos deprehendunt, qui à naturali cauſa ortum habere non poſſunt, huiuſmodi ſanandis infirmis non ſe ampliùs immiſcent; ſed illos ad Theologos Exorciſtas, & Eccleſiæ Miniſtros remittunt, ad quos ſciunt talium morborum cognitionem, & curationem pertinere.

§. IX.

125. *Exorciſta poteſt licitè tollere ſigna maleficij.*

Dico 6. Quandocumq; res naturales in maleficijs adhibentur vt cauſæ morales, poteſt Exorciſta maleficia tollere, ac deſtruere per curationem moralem, ideſt per deſtructionem ſignorum, quibus pactum dæmonis cum Malefico initum adhærét, nocendi aliqui perſonæ, quamdiù ſignum durat: hæc enim curatio licita eſt, & recta, vt latè probat Delrius *Diſquiſ. Magic. lib. 6. ſect. 2. quæſt. 3.*

Poſſunt tamen maleficia deſtrui ſine ſignorum maleficorum deſtructione.

Fatemur tamen indubitanter, ſine maleficorum ſignorum deſtructione poſſe morbos maleficos depelli, ac dæmones fugari. Et experientia didicimus multos per præcepta dæmoni facta in nomine Ieſu à quacumq; dæmonis vexatione perfectè ſanatos fuiſſe, nullo modo quærentes, vel conſulentes quærere, aut comburere maleficij ſigna; ſed omni, quo potuimus ſtudio, ac labore conati ſumus, Energumenis, ac maleficiatis ſuadere, eosq; inſtruere, vt maximè in Dei bonitate, ac liberalitate infinita, eiuſq; incommutabili veritate, ac fidelitate, nec non in virtute Sanctiſſimi Nominis Ieſu totam ſpem ſuam, ac fiduciam collocarent; ac Sanctæ Matris Eccleſiæ poteſtati ſuis miniſtris traditæ ad effugandos dæmones, ac maleficia deſtruenda fidem adhiberent; ac pro virili dæmonis tyrannidem, & audaciam conculcarent, vt latè docetur infra *par.* 3. Idcircò talem ſignorum deſtructionē ad dæmones expellendos, aut maleficia deſtruenda neceſſariam non eſſe, aſſerere non ambigimus: quia virtus diuina, ac poteſtas eccleſiaſtica in deſtruendis maleficijs non dependet ab illorum ſignorum deſtructione; nec vllam relationem habet ad talia ſigna, quæ non phyſicè, ſed moralem tantùm ſunt cauſæ maleficiorum. Quod etiam præſtitit S. Hilarion Abbas

Conflat exemplo S. Hilarionis.

(vt refert S. Hieronymus *in vita eius*) cum quædam puella à dæmone obsessa ad eum liberanda delata esset. Cum enim dæmon respondisset Hilarioni: *Exire me cogis, & ligatus subter limen teneor: non exeo, nisi me adolescens, qui tenet, dimiserit.* (vtiq; nisi ablatis signis maleficij.) Noluit S. Abbas, antequã purgaret Virginem, signa iubere perquiri: *Nè*, inquit S. Hieronymus, *aut solitis incantationibus recessisse dæmon videretur: aut ipse sermoni eius accommodasse fidem.* Non quòd inuestigare signa malum esset; sed simpliciter noluit. *Qua absoluta locutione indicare videtur* (vt obseruauit Suarez *tom. 1. de Religione lib. 4. de Superstit. cap. 17. num. 18.*) *non ex necessitate, sed ex perfectiori virtute ita se gessisse, ac subinde non id omisisse, quia esset malum; sed quia plus de Deo confidebat. Erat enim dignum tali viro, vt altiori virtute, & perfectiori modo dæmonis opera destrueret: & ideò de quærendis signis non curauit.* Deindè fortasse Hilarion metuebat aliquod scandalum, vt significant illa verba: *Nè solitis incantationibus recessisse videretur*, idest nè astantes putarent, quòd dæmon nullo modo expelli posset, nisi destructis ijs signis, quasi non esset aliud remedium, puta præceptum dęmoni factum in nomine Iesu, quo dæmones expelli possent; facilè enim crederent, non potuisse dæmonem expelli à Viro Santo inuitum, & non ablatis signis. Vel dicendum, quòd noluit S. Abbas, illa signa priùs quæri, ac destrui, nè videretur ipse dictis diaboli fidem pręstasse, qui negabat, aliter se expelli posse, nisi signo malefico destructo.

§. X.

126. *Maleficus pænitens non tenetur, à dæmone quærere chirographum, quod est in eius potestate.*

DIco 7. Quando res naturalis, siuè artificialis est signum non maleficij facti, vel faciendi; sed primi pacti à Malefico cum dæmone initi, si signum, seù chirographum sit in potestate dæmonis, non tenetur Maleficus, cùm ad sanam mentem reuertitur, & conuertitur ad Deum, illud quęrere à dęmone, ac consignare, atq; dilaniare; sed vt è dæmonis potestate liberetur, sufficit, peccatorum suorum veram, ac sinceram agere pęnitentiam ex puro corde peccata detestando, dęmoni abrenunciando, ac toto affectu Dei misericordiam, & auxilium eius implorando: ita tradunt Arsenale S. Inquis. *par. 10. ar. 162*, Naldus *verbo Dæmon nu. 2. & verbo chirographum nu. 4.* Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 2. de superst. c. 17. nu. 4.* Sanchez *in præcep. Decalogi lib. 2. cap. 40. nu. 53.* Simanch. *tit. 63. nu. 13.* & noster Lupus *Comm. S. Inquis. par. 3. lib. 20. dist. 5. ar. 2. diffic. 2.*

Maleficus pænitens tenetur destruere, vel consignare chirographũ, quod est in sua potestate.

Si tamen ipse Magus, seù Maleficus apud se chirographum retineat, illiusuè transumptum, cogendus est rumpere, aut comburere: Ita docent Sanchez *loco citato*, & Naldus *verbo chirographum num. 4.* (Regulariter .n. cùm aliquis homo Deo abrenunciat, ac dęmoni se deuouet, solent duo fieri chirographa eiusdem tenoris, in quibus continentur conuentiones, & pacta inita inter dęmonem, & Maleficum, quorum vnum apud dæmonem conseruatur, alterum apud Magum, vel Maleficum.) Vel si non datur chirographum (vt puta sagis ignaris, & vilis plebeculæ,) datur aliquod aliud signum factum, vel consignatũ propria manu ipsius sagæ, & ab ipso dęmone

aliqua

aliqua nota confirmatum; sed duplum: ita quòd vnum extat in potestate dæmonis: alterum in potestate sagæ, vt sic per hoc signum extrinsecum cōtinuè testetur, ac protestetur, se semper ratam habere, ac firmam abrenunciationem Deo factam, ac deuotionem & venerationem dæmoni exhibitā: ac per hoc externum signum, internum voluntatis actum in dæmonis obsequium semper profiteatur. Ita etiam mihi enarrauit incidenter quidam solemnis Magus doctissimus, cum quo (Ex mandato Reuerendiss. P. Inquisitoris illius Ciuitatis, vbi ipse morabatur, vt ab erroribus illum reuocarem, & ad sanam mentem reducerem) integro mense disputaui.

Quare licèt Magus, aut Maleficus non teneatur, scripturam, vel chirographum, seù aliud signum existens in potestate dæmonis requirere à dæmone, vt scindatur, ac destruatur, vt dicunt præfati DD.; tenetur tamen illud, quod est in sua potestate, rescindere, ac destruere; vel tradere Confessario, si pœnitentiam agat in foro interno; vel Reuerendissimo P. Inquisitori, si in foro externo, vt per huiusmodi traditionem externam, coram Ecclesiæ Ministris internam testetur dæmoni abrenunciationem; ac veram, & sinceram ad Deum profiteatur conuersionem. Nam manente, ac durante causa morali pacti, ac conuentionis diabolicæ, manet, & durat pactum, & conuentio: Quod intellige, quando signum est in potestate Malefici, aut Sagæ, nec illud destruere vult.

§. XI.

DIco 8. Quandocumq; res naturales, vel artificiales, vt signa adhibita in maleficijs, sunt in potestate Malefici, aut Sagæ, ita quòd pro libito suo potest illa tollere, ac destruere, illud maleficium dicitur temporale: quia potest tolli, ac destrui opere humano, seù industria humana: Quando verò signa, seù instrumenta maleficij non sunt in potestate Sagæ, aut Malefici, ita quòd non potest illa tollere, ac destruere ad suum libitum, saltem industria, & opere humano; sed necesse habet pro destructione recurrere ad dæmonem, tunc maleficium dicitur perpetuum, etiamsi possit à Deo auferri, vel ab Angelis, vel à Ministris Ecclesiæ, vel à Christi fidelibus per fidem, vel ab ipso dæmone: Dicitur enim perpetuum, non respectu Dei, vel Angeli, vel Ecclesiæ, aut credentium in Christi nomine, vel ipsius dæmonis; sed respectu humanæ industriæ, & potentiæ: quia humano opere minimè auferri potest: ita lætissimè docet Tostatus *quæst. 90. in cap. 19. Matthæi*, cui se subscribit Lupus *par. 3. Comm. in Edictum S. Inquis. lib. 20. dist. 8. ar. 2. diffic. 3.* Vndè in maleficio matrimonij, quando maleficium durat per triennium, censetur dissolutum matrimonium, vt habetur *in c. Laudabilem, & c. littera tua extra de frigidis, & maleficiatis*: tunc enim maleficium censetur esse perpetuum eo modo, quo dictum est.

127. *Maleficium quādo dicatur temporale.*

Quando dicatur perpetuum.

Digitized by Google

ARTICVLVS IV.

De Deo, vt causa maleficiorum permissiua.

128. *Dæmon nihil potest efficere, sine permissione diuina.*

QVamuis dæmonum valde magna sit scientia, ac potentia, & Maleficorum in maleficijs concinnandis iniquitas peruersissima; nec desint eis res naturales, quibus vtuntur vel vt causis physicis, vel vt causis moralibus ad damna hominibus inferenda; si tamen Deus non concurreret permittendo huiusmodi operationes, sed cohiberet, nihil penitùs efficere valerent: videndum ergo imprimis.

QVÆSTIO I.

An maleficia sint à Deo volente, vel tantùm permittente.

129. *Quomodo Deus maleficia velit.*

REspondetur, in maleficijs, sicut etiam in obsessionibus diabolicis (prout malum culpæ includunt, vel ad malum culpæ sunt inducentia) duo reperiri: alterum est substratum, seù materiale actionis, quatenus maleficium, vel actio malitiosa est entitas quædam positiua: Alterum est malitia ipsa, seù deformitas, qua formaliter talis actio mala est, & mala vocatur.

Pro materiali. Si de maleficij substrato, seù entitate positiua, aut materiali loquamur, Deus illam vult. Nam Deus, cum sit omnium rerum, quæ cœli ambitu continentur causa prima, vniuersalissima, actualissima, & immediata, vt eruditè docet D. Bonau. in 1. *sentent. dist.* 45. *ar.* 1. *q.* 2. concurrit ad omnes operationes secundarum causarum, siue liberæ, siue naturales sint. Hæc conclusio est D. Augustini 3. *de Trinitate*, vbi dicitur, Deum per suam voluntatem esse causam omnium motionum liberi arbitrij. Et cum maleficium, aut peccatum pro materiali sit operatio liberi arbitrij, vel elicita, vel imperata, sequitur Deum velle illam entitatem, & ex consequenti eandem efficere: Ita docent D. Bonau. S. Thom. Scotus, & Ricard. *in* 2. *sentent. dist.* 37. quos refert Angles ibi *quæst.* 7. *ar.* 1. *diff.* 1.

Appendix. Hinc colligitur, Deum esse causam motionis linguæ blasphemantis, & occisionis, & extensionis manus Malefici ad maleficium concinnandum. Et ratio est: quia sicut concurrit Deus cum bruto, & leone ad hominem deuorandum, ita etiam cum homine, ac dæmone ad peccati actionem efficiendam. Quærenti autem, quid sit iste concursus: Respondebis, esse volitionem secundam ipsius Dei, qua vult omnes causas, tàm liberas, quàm naturales posse suas operationes exercere. Et quia peccatum est operatio hominis, vel dæmonis, vult Deus illam operationem ab illis posse physicè exerci; & ita talis operationis entitatiuæ, & positiuæ dicitur esse causa: Ita Angles *loco citato*.

§. I.

130. VEruntamen per huiusmodi concursum generalē ad maleficium licèt Deus velit actionem substratam maleficij; non tamen dicitur velle male-

Digitized by Google

maleficium, vel esse maleficij causa, nisi permissiuè. Ratio est: quia denominatio actionis non fit à causa vniuersali, & indifferente; sed à causa propria, & particulari. Nam actiones, & passiones, & cuiuscumq; generis operationes attribuuntur causis proprijs, & particularibus, & non vniuersalibus teste Arist. 2. *Physic.* Deus, & leo concurrunt ad deuorandum hominem; non tamen dicitur Deus deuorasse hominem, sed leo. Deus, & Maleficus concurrunt ad maleficium concinnandum; non tamen dicitur Deus maleficium concinnasse, sed Maleficus: quia Deus sua generali permissione, & concursu, non vt causa particularis, & propria, sed vt causa vniuersalis, & indifferens concurrit ad maleficia; ideoq; illi talis non est attribuenda operatio.

§. II.

SI de maleficio loquamur pro formali, scilicet quoad malitiam, seù deformitatem, ac defectum rectitudinis virtutis oppositæ, maleficia, sicut & obsessiones diabolicæ, prout quædam sunt tentationes ad malum culpæ inducentes, non sunt à Deo volente, ac iubente, sed permittente. Prior pars probatur: Nam D. Paulus Rom. 9. tanquam euidentem veritatem hanc conclusionem confitetur, quando dicit. *Nunquid iniquitas apud Deum? Absit.* & Psalm. 5. *Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.* Confirmatur rationibus: quia, cum Deus sit omnipotens, non potest deficere, & ex consequenti nequè peccare. Posse enim peccare, & posse deficere pro eodem à D. August. accipiuntur.

131. *Pro formali maleficia non vult, sed permittit.*

August. lib. 2. 2. de Symbolo c. 1.

Deindè Deus est summa bonitas, qua maior, & melior excogitari non potest, & si posset peccare (quod est impossibile) alia maior bonitas posset excogitari, nempè illa, quæ peccare non posset. Altera pars probatur. Nam Deus dicitur esse causa maleficiorum, ac peccatorum permissiua, quatenus ipse non impedit, nec prohibet, aut subtrahit suum influxum, & concursum ad illum actum materialem, & substratum, cui annexa est deformitas, ac malitia, vt non destruat decretum suum, quo sanciuit, vt creatura libera liberè operetur, quod est (propriè loquendo) velle permissiuè.

Fauentinus in 4. dist. 14. disp. 8. c. 6. nu. iij.

Confirmat hanc veritatem Suarez *par. 2. tract. de Angelis lib. 8. cap. 20. num. 3.* loquens de dęmoniacis obsessionibus, ac vexationibus, quibus homines à dęmone affliguntur. *Sicut facultas,* ait, *tentandi non est ex positiua Dei ordinatione; sed ex permissione: ita hæc potestas nocendi in ordine ad talem finem (scilicet ad peccatum) tantùm est ex permissione diuina, supposita naturali potestate, quam dæmon ad nocendum habet: est enim in vtraq; licentia eadem ratio.* Et infra exponens sententiam D. Anselmi *lib. 1. Cur Deus homo cap. 7.* asserentis, huiusmodi pœnas à dęmone inflictas numquam fieri Deo iubente, sed tantùm permittente, ait, *quando pœna est tantùm ad probationē, & exercitium, licèt supponat generalem statum naturæ lapsæ, cum tamen non supponat proprium reatum talis pœnæ ex proprio, ac personali peccato contractū, non est à Deo volente, ac iubente, sed permittente: quia non habet intrinsecè illā æquitatem iustæ punitionis, & vindicationis.*

132.

Digitized by Google

Solùm ergo dęmonem, vel hominem dęmone cooperante, maleficiorũ, & obsessionum causam esse, nemini est ambigendum, qui talento optimo, nempè generali, & indifferenti illo Dei concursu in suam perniciem abutitur, quamuis tàm liberaliter illo donatus sit à Patrefamilias, vt eo vtatur ad salutem.

At cum Deus pientissimus sit, ac clementissimus, ac possit dæmonum tyrannidem, ac Maleficorum iniquitatem cohibere, cur non cohibeat, & impediat, patebit sequenti quæstione ex ratione diuinæ permissionis.

QVÆSTIO II.

Quare Deus permittat maleficia, & obsessiones.

133. *Mundani malè sentiunt de diuina permissione.*

CVM diuina permissio vulgo hominum, & his, qui de mundo sunt, ac de mundo loquuntur, vix aliud videatur, quàm humana, quæ nihil agendo desidet otiosa, & agere volentes non impedit, etsi possit; ex quo errore mala gignuntur innumera, præstat rationem agnoscere, & causam diuinæ permissionis. Nam licèt Deus mala, quæ tantùm permittit, nec approbet, nec velit; illorum tamen ordinationem & vult, & approbat, teste D. Thoma 1. *par. quæst.* 114. *art.* 1. Non quòd velit, & approbet ordinem, quo dęmones, vel iniqui homines nos oppugnant; *sed quia* ait Vasquez ibi *disp.* 245. *cap.* 2. *nu.* 10. *oppugnationem, qua ipsi aduersus nos vtuntur, Deus in fines suæ prouidentiæ refert: sicut etiam peccata non vult, vt fiant, sed facta refert in finem suæ prouidentiæ.* Propterea dicendum cum Seraphico D. Sãcto Bonauentura *in* 1. *sent. dist.* 47. *q.* 3. Deum mala, ac maleficia permittere propter bona, quæ ex huiusmodi permissione procedunt, siuè ex ordine rerum in vniuersò: siuè ex ordine rerum in finem.

Deus licèt peccata non velit; illa tamen ab hominibus patrata ordinat in finem bonũ.

Nempè Substratum malitiæ. Oppositum illi. Elicitũ ex ea.

Si ordo attendatur rerum in vniuersò, in confesso est, malum ad Vniuersi accidentalem perfectionem, & decorem occasionaliter conferre, in quantum coniungitur alicui bono, quod est de eius perfectione, nempè vel Substracto, vel Opposito, vel Elicito.

§. I.

Quantum ad bonum substratum.

134. *Quid sit bonũ substratum.*

PRimò enim malum, ac maleficium ordinatur ad bonum, quod ei substernitur, nempè naturam defectibilem, quæ, vt talis est, Vniuersum decorat, & perficit. Nam sicut reperiuntur creaturæ liberæ natura defectibiles, nempè homines, quibus Deus dedit libertatem arbitrij, quo liberè possunt bonum, & malum agere; ita debuit permittere, vt illis agentibus ex præscripto naturæ suæ possent operari, nec illa libertate priuarentur: quia ad eius prouidentiam spectat, vt vnaquęque creatura naturę suæ relinquatur, nec semper impediatur in suis officijs obeundis. *Prouidentia* ait S. Dyonisius *cap.* 4. *de diuin. nomin. non destruit naturam, sed conseruat.* & August. *lib.* 7. *de Ciuit. Dei c.* 3. *Sic itaq; Deus administrat omnia, qua creauit, vt etiam ipsas proprios exercere, & agere motus sinat.* Hæc

Nè libertas arbitrij impediatur, Deus maleficia permittit.

Digitized by Google

Hæc autem libertas est summum bonum naturale creaturæ intellectualis, ex quo, tanquam è fonte riuuli, alia bona scaturiunt, omnes nempè virtutis actiones, & omnia opera meritoria, quæ à mundi exordio facta sunt, & fient vsquè in finem. Ideò conueniens fuit, vt Diuina Prouidentia homines non cogeret; sed sineret vnumquemq; sponte ferri, vel ad bonum, vel ad malum; nè, si malum non permitteretur, & amouerentur naturæ defectibiles, subtraherentur tot gradus bonitatis, & pulchritudinis ab Vniuerso: Ita docent D. Bonau. *loc. cit.* Guilhelmus Vorillon *dict. cad.* D. Bernardus *de libero arb.* relatà Pelbarto *tom.* 1. *Rosarij* verbo *Permissio* §. 4.

Idipsum de dæmonibus testatur Abulensis *quæst.* 122. *in cap.* 8. *Matthei*, vbi quærit: *quare Deus permittit homines à dæmonibus torqueri.* Et inter alias rationes responsiuas, quas adducit, vna est: *quia nihil debet superfluum manere in Vniuerso; dæmon autem est substantia spiritualis potens aliquid agere, qua si permansisset* (puta in gratia) *fuisset beata, & Deo assisteret: cum verò ceciderit, & iam non possit esse minister Dei ad bonum, constituit eum Deus ministrum ad malum, idest ad inferendas pœnas, quæ sunt quoddam malum: conueniens ergo est, quòd dæmones aliquando vexent hominem.* Hæc ille.

§. II.

Quantum ad bonum oppositum.

136. *Deus permittit maleficia, vt bonum oppositè clariùs agnoscatur, ardentiùs appetatur.*

SEcundò malum habet ordinem ad id, quod est ei oppositum, nempè bonum; in quo non parum auget pulchritudinem, & perfectionem Vniuersi, quæ ex illa oppositione consurgit, in quantum per eam bonum & clariùs agnoscitur, & ardentiùs appetitur. Hanc enim stabiliuit diuersitatem in hoc mundo, vt vnicuiq; rei contrarium aliquod siuè in naturalibus, siuè in moralibus assignatum videatur, vt verè dictum sit à Sapiente Eccliſ. 33. *Contra bonum malum stat, & contra vitam mors: sic contra iustum peccator; & sic intuere in omnia opera Altissimi bina contra bina, & vnum contra vnū.* Quare conueniens est, à Deo mala, ac maleficia permitti, vt bonum oppositum & clariùs agnoscatur, & ardentiùs appetatur, per quod mundus noua quotidiè recipit decoris, & perfectionis incrementa.

§. III.

Quantum ad bonum elicitum.

137. *Deus permittit maleficia, quia multa bona eliciuntur.*

TErtiò malum habet ordinem ad bonum, quod ex illo procedit; & sic confert ad decorem Vniuersi. Nam ex eo, quòd aliqui malè operantur, multa bona eliciuntur. *Numquam*, ait Drexellius *de conformatione voluntatis lib.* 1. *cap.* 2. §. 1. *Bonitas illa infinita tantam in Orbe malitiam permitteret, nisi maiora indè bona eliceret, & reperta ad perniciem verteret ad salutem. Permisit Deus fraternam inuidiam in Ioſephum innocentem sæuire, sed quanto id bono permisit, non solum parentum, & fratrum; sed totius Ægypti? Permisit Deus insontem Dauid ab impio Saule grauissimis iniurijs exagitari; sed Dauidis, totiusq; regni Hebræi bono maximo. Permisit Deus Danielem*

Digitized by Google

lem iniquiſſimè accuſatum in leonum voraginem præcipitari; ſed grandi Danielis ipſius, & plurimorum bono. Sed quid hæc narro? Permiſit Deus Filium ſuum ab impijs, & iniquis crucifigi; ſed permiſit hoc bono totius humanæ naturæ inexplicabili, vt iure exclamare poſſimus cum D. Gregorio, immò cum tota Eccleſia: *O felix culpa, quæ talem, ac tantum meruit habere Redemptorem.* Quod eruditè teſtatur Auguſt. *in Enchyridion c. 11. & 27. Deus*, inquit, *nullo modo ſineret aliquod malum eſſe in ſuis operibus, niſi vſq; adeò omnipotens eſſet, & bonus, vt benefaceret etiam de malo.* Et ideò conuenientiſſimè ex ordine rerum in Vniuerſo mala, & maleficia permittenda ſunt, vt bonis illis verè magnis ſummam pulchritudinem, & conſummatam perfectionem ipſum conſequatur.

§. IV.

138. *Maleficia à Deo permittuntur ex ordine rerum in finem.*

SImul etiam mala, ac maleficia permittēda ſunt ex ordine rerum in finē: cum ex tali permiſſione multa bona elicere ſoleat Diuina Prouidentia, ſine quibus ea non concederet; inter quæ Gloria Dei, Eccleſiæ ſplendor, Bonorum profectus, & Malorum pœna, vt potiora computantur.

Ob Gloriam Dei.

Gloria Dei exurgit ex maleficiorum permiſſione.

MAgna quidem gloria ex malorum, & maleficiorum permiſſione maieſtati eius accedit. Quamuis enim ſeipſa non poſſit augeri, cum ſit infinita; tamen in nobis noua ſuſcipit incrementa, cùm magis ac magis diuinæ eius perfectiones oculis noſtris manifeſtantur: vt in ijs permiſſionibus, in quibus præcipuè oſtenditur

Auguſt. lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 18. Prouidentia, quæ maleficia, & obſeſſiones moderatur, & ordinat. Auguſtinus: *Dæmones non omnia, quæ volunt, facere poſſunt, niſi quantum Deus illis permiſerit.*

Greg. Naz. de libero arbit. Potentia, quæ attingit à fine vſq; ad finem fortiter: quæ talis eſt, ait Gregorius Nazianzenus, *quòd ſolo Dei nomine inuocato dæmones contremiſcunt.*

Drexelius de conform. volunt. lib. 1. c. 2. §. 1. Sapientia, quæ ex maleficijs, & obſeſſionibus tot bona elicit. Drexelius. *Ex permiſſione malorum altius ſapere docemur, & admirabiliſſimam cauſarum ſeriem, ac connexionem fateri cogimur, per quam tandem è tantis malis tot emergunt bona.*

Iuſtitia, quæ per maleficia peccata hominum punit: Idem Drexelius ibidem: *Si Deus mala non permitteret, & permiſſa non ordinaret, & ordinando in bonum deriuaret, vindicem iuſtitiam vix agnoſceremus.* Iuſtitia n. Dei in puniendis peccatis maximè eluceſcit.

Bonitas, ac clementia, dum poteſtatem dedit omnibus in ſe credentibus, vt in nomine Ieſu dæmones eijcere valerent. Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.*

Quapropter maleficia permittendo, Deus euadit glorioſior non ſolùm coram bonis, ſed etiam diſcolis; illis præcipuè, qui nihil aliud exiſtere aſſeuerant, quàm quod oculis corporeis patet, negantes ſpiritus, dæmones, &

infer-

Digitized by Google

infernum, vt Saducæi, de quibus Act. 23. immò Angelos, & Deum ipsum, vt Athæi, de quibus latè Fauentinus *aduers. impios Athæos*. Ipsa enim experientia illos conuincit: quia cùm tot insolitos maleficiorum effectus, & portentosas dæmonum operationes vident, aliquod spirituale magnum, & efficax supra corporalia confiteri coguntur. Nec potest efficaciùs Saducæorum, & Athæorum error conuinci, quàm maleficam operationem eis obijcere, vt ritè docet Tostatus *quæst.* 122. *in cap.* 8. *Matthæi*; ita vt iure appellare possimus maleficiorum permissionem, Saducæorum, & Athæorum confutationem, & diuinæ gloriæ occasionem, cuius splendor sic inimicorũ oculos perstringit, vt seipsam etiam inuitis aperiat, & manifestet.

139. *Conuincuntur* (*Saducæi.* (*Athæi.*

§. V.

Ob Splendorem Ecclesiæ.

SImilis splendoris accessus fit Ecclesiæ Sanctæ Dei, quæ à Christo suo sponso potestatem accepit dæmones eijciendi, ac cuncta opera maleficа destruendi, cum Marci 16. dixit: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.* Vnde S. Iustinus Martyr de virtute Christianæ Religionis differens ait: *Nos, qui in Crucifixum credimus dæmonia cuncta, spiritusq; malignos adiurantes sub potestate nostra eos habemus subditos.* Ideò meritò S. Ecclesia hac potestate munita nedùm pulchra vt Luna, & electa vt Sol, sed terribilis vt castrorum acies ordinata est nuncupanda: cum sua potestate tartareas acies, & omnes infernales potestates vim habeat prosternendi, confringendi, in fugam vertendi, ac dispersendi. An aliqua in mundo potestas reperiri potest huic æquiparanda? Reges potentissimi cum suis exercitibus, & innumera militũ manu ab vno dæmone vertuntur in fugam: & tota dæmonũ caterua ab vno Exorcista fugatur, & imbecillis homoncio potentes spiritus ita subijcit, vt eos ad sibi exactissimam etiam in actibus submissionis præstandam obedientiam cogat; atq; ita omnibus innotescit, Ecclesiam esse Dei sponsam, quæ diuina potentia, quam à sponso accepit, ac suis ministris communicat, inimicis inuitis licèt, & frementibus dominatur.

140. *Splendor Ecclesiæ lucescit ex maleficiorũ permissione.*

Cantic. 6.

§. VI.

Ob Bonorum profectum.

NEC minor est Bonorum profectus ex illa permissione procedens. Solent enim Boni maleficia patienter, & innocenter ferendo implere omnem iustitiam, quæ in duobus præcipuè consistit, declinare à malo, & facere bonum.

141. *Boni ob maleficia proficiunt in schola perfectionis, Declinando à malo.*

Primum certum est: nam culpas eò diligentiori studio vitare contendunt, quò per maleficia in seipsis experiuntur, quanta, & quàm dira sit dæmonum tyrannis, qui ita corpora torquentes in animas acriùs sæuiunt; ideò se à peccato custodiunt, nè ad seruitutem illam intolerabilem rediganţur: Ita docet Tostatus *quæst.* 122. *in cap.* 8. *Matthæi.*

Secun-

Digitized by Google

Bonum operando.

Secundum æquè certum est, nempè per hanc maleficiorum, ac vexationum diabolicarum tolerantiam obsessos, ac maleficio affectos sæpiùs meliores, ac perfectiores euadere ad omne genus virtutum sibi viam sternendũ, ac pœnas peccatis debitas, quorum culpæ per pœnitentiam sunt deletæ, satisfactorio opere persoluendum. Quod eruditè docet Ioan. Chrysost. *homil. 41. in Act. Apostol. Datur*, ait, *talis potestas dæmonibus, vt meliores, & modestiores boni efficiantur, & vt pœnas peccatorum hic dantes puri ad Dei conspectum migremus.*

142. Veruntamen, quia dæmon etiam ad multa mala obsessos, ac maleficio affectos inducit, & multa impedit bona, vt experientia docet in dies, satius erit vexatis, & maleficio affectis, ad Ecclesiæ accedere ministros, vt à dæmoniaca eripiantur potestate, ac Deo cum libertate animæ, & corporis ex toto corde inseruire valeant.

§. VII.

Ob malorum pœnam.

143. *Deus per maleficia peccatores punit.*

SED in ijs permissionibus malorum pœna clariùs enitescit. Maleficia etenim exercentur ab ijs, qui se dæmoni deuouerunt; & nocent, vt plurimùm ijs, qui suis peccatis iram Dei concitarunt: cum soleat Diuina Iustitia temporali castigatione in homines animaduertere in hac vita, nè in alia æternis ignibus illos addicere cogatur. Quare Malefico permittit maleficijs illos vexare, eiusq; ministerio vtitur, sicut iudex carnificis opera, vt illorum scelera puniat: *Iure Deus*, ait Drexelius, *per hos* (idest maleficos) *punit, per quos tàm variè offenditur.* Quarum punitionum varia exempla refert Delrius *Disquisit. Magic. lib. 3. par. 1. quæst. 7. sect. 11.* eorum, qui ob grauissima delicta varijs à dæmone obsessionibus, ac diris vexationibus, ac morte ipsa, Deo sic permittente, vel iubente, affecti sunt.

Drexel. de cõform. volunt. lib. 5. c. 10 §. 7.

§. VIII.

144. *Rationes diuinæ permissionis epilogantur.*

HÆC & similia ex maleficiorum, & obsessionum permissione bona procedunt, quæ Deus sua prouidentia elicit consequenter. Quapropter licet colligere iuxta duplicem illum ordinem rerum in Vniuerso, & in finem: quare Deus alios maleficia exercere: alios maleficia perpeti permittit. Primi exercent: quia illorum libertatem impedire non vult: quãuis multoties impediat, nè producant noxium effectum, quem illi perficere cupiunt; sæpiùs enim impedit, nè maleficium efficax sit. Secundi patiuntur: quia vel castigat peccata propria siuè mortalia, siuè venialia: vel ad maiora prouocat, scilicet virtutes, gratiam, & gloriam. Deniq; vtrique agunt, & patiuntur: quia ex illorum actionibus, & passionibus bonis, & malis sanam, & Ecclesiæ gloriam manifestat. Vndè mirandum non est, si non solùm nocentes, & peccatores, sed etiam innocentes, & iustos maleficia attingant, & nocent. Illi enim ob peccata mortalia rei sunt; Isti ob venialia: cum nullus sit, qui quotidiè in illa non prolabatur, testante Sapiente

Pro-

Digitized by Google

Prouerb. 24. *Septies in die cadit iustus*, quorum vnum solum sine Diuinæ Iustitiæ præiudicio morbis grauioribus, immò ipsa vexatione dæmoniaca puniri potest; vt innotuit in Abbate Cassiano propter leuiculam iram, *apud Cassianum Collat.* 7. In Religioso propter tepiditatem, & distractionem, *in vita S. Bernardi lib.* 2. *cap.* 21. Et in quadam Religiosa propter gulam præcipitem, & leuem, *apud S. Gregorium lib.* 1. *Dialogorum c.* 4.

Idem dicendum est de pueruli, & infantuli, quibus potissimùm veneficia nocent: quia ætas illa imbecillior est ad resistendum, incautior ad cauendum, & incapacior ad accusandum, & reuelandum. Hoc enim sinit Deus, vel vt parentes puniat, si mali sint: vel vt eos probet, si boni: vel vt infantem, si baptizatus sit, à peccatis præseruet, & ad cœlum rapiat, antequàm malitia mutet intellectum eius; vt videtur annuere Aug. *lib.* 21. *de Ciuit. Dei cap.* 14. Si verò non sit baptizatus, nè grauiorem ei damnationem imponat propter actualia peccata, quæ commissurus erat, si viueret. 145.

§. IX.

SED quamuis in vtrisq; adultis scilicet, & puerulis peccata non reperirentur, aut merita; iustè tamen Deus posset permittere, illos maleficijs, & diabolicis affici vexationibus, non ad punitionem, aut remunerationem; sed ad suam gloriam, quæ, cum maximum bonum sit, omni creaturarum malo anteponenda est, & nulli malo postponenda. (Quod maximè Exorcistis, & Parochis attendendum est; & obsessis, maleficiatis, & ægrotis ab ipsis insinuandum, & inculcandum.) Hoc probat dictum Christi Ioan. 9. de illo Cæco nato, dum discipulis suis causam scisitantibus: cur natus esset cæcus: videlicet, an propter peccata propria, vel parentum: Respondit: *Neque hic peccauit, neque parentes eius; sed vt manifestentur opera Dei in illo*, nempè omnipotentia Dei, eiusq; sapientia, ac bonitas, dum Christus ab eo cæcitatem auferret, ac perfectum illi visum restitueret: vt benè explicat Euthimius Zigabonus *in Bibliotheca VV. Patrum*. Quod magis, ac magis comprobauit ipse Christus Ioan. c. 14. dicens: *Quodcumq; petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur Pater in Filio*; quasi dicat: Si in vestris obsessionibus, infirmitatibus, tribulationibus, ac necessitatibus me inuocaueritis, exaudiam vos: quia sic Deus Pater vobis illas potissimũ permittit, vt vobis inuocantibus me, nomen meum honoretur, ac glorificetur Pater in Filio, dum ea, quæ iustè, piè, ac fiducialiter petitis, vobis gratiosè conceduntur, ac liberaliter communicantur. 146. *Potissima omnium ratio permissionis maleficiorũ est gloria Dei.*

QVÆSTIO III.

Quomodo Deus obsessiones, & maleficia permittat.

IN ijs maleficiorum, & obsessionum permissionibus maximoperè est cauendum, nè praua illa opinio in animum irrepat, omnimodam tùm dæmonibus, tùm Maleficis à Deo tribui potestatem; ita vt possint laxatis habenis 147. *Dæmones, ac Maleficiin maleficijs operãdis sæpiùs coercentur à Deo.*

habenis prorumpere in omne opus maleficum: aut quos volunt, magicis artibus impetere. Vterq; enim sæpiùs coercetur à Deo, vel impeditur tùm per seipsum, tùm per Angelos.

§. I.

Per seipsum.

PER seipsum Deus sæpiùs dæmonum sæuitiam, ac Maleficorum conatus dupliciter impedire, vel coercere solet, positiuè nempe, ac negatiuè.

Positiuè eos impedit obsistendo.

Positiuè Deus vtiq; eis obsistit, cùm eorum vim repellit, ac confringit audaciam diuina sua virtute, quæ certè summa est, infinita, ac perfectissima, & talis, cui resistere nemo potest; vt apertè cõfessus est Mardochæus Esther 13. dum in angustijs positus memor omnium operum Dei, sic illum deprecatus est: *Domine Domine rex omnipotens, in ditione enim tua cuncta sunt posita, & non est, qui possit tuæ resistere voluntati, si decreueris saluare Israel. Tu fecisti cœlum, & terram, & quidquid cœli ambitu continetur: Dominus omnium es: nec est, qui resistat Maiestati tuæ.* Nil ergo canina diaboli malitia proficiet in suis maleficijs, si à diuina virtute impediatur: cum vniuersa potentia creata huic comparata sit radius ad orbem solarem, gutta ad oceanũ, arenula ad totius terræ molem, immò aliquid minus: nec minus solùm, sed minimum: nec minimum tantùm, sed nihil. Nonnè ridiculum se præbebit dæmon, si velit obniti omnipotenti Deo, rumpere non catenam ferream, sed potentiam infinitam, & tentare impossibilia contra stimulum calcitrando?

148. *Negatiuè impedit, concursũ suum subtrahendo.*

Negatiuè verò dæmoniacam, ac maleficam potentiam impedit, vel coercet, cum suum subtrahit concursum vel ab ipsis dæmonibus, aut Maleficis, vel à rebus naturalibus, quibus vtuntur in suis maleficijs concinnandis. Ratio est: quia cum omnes causæ secundæ à prima dependeant, & sine eius influxu nec operari, nec esse possint, vt testatur D. Bonau. *in 1. dist. 12. quæst. 2. & 3.* dicens: *Causa prima, & vniuersalissima plus influit in causatum, quàm secunda; & tanta est eius influentia, quòd nulla creatura agit aliquid, eius influentia remota; ipsa enim vehementiùs est causa rei, quam causa propinqua, immò ipsa adiuuat causam secundam secundum operationem suam, & influit virtutem suam super eam, & seruat eam.* Si huiusmodi causa prima, & vniuersalissima, quæ est Deus, vt probatum est supra *num.* 129. non influat, nullum possunt causæ secundæ producere effectum. Vndè si à dæmone, vel à Maleficis actiua passiuis applicentur, si Deus non concurrat, quid illis manebit, nisi confusio? Ecce meditentur Malefici noua maleficia, vt hominibus noceant; cùm ipsi dæmone mediante, cuius est malum perficere, operantur, ipse vtiq; intellectum habet subtilissimum ad illa inuenienda, voluntatem ad exequenda propensissimam, virtutem maximam ad præparanda, & efficienda; sed nec intelligere, nec velle, nec agere quicquam poterit, si Deus non concurrat. Sed dæmon dimittatur liber in suis potentijs, inueniat intellectus, voluntas impellat, virtus exeat ab agente tàm subtili, tàm voluntario, tàm potente, tentet maleficia, vt solet, actiua passiuis appli-

Digitized by Google

applicando; attamen omnia virtute carebunt, si Deus subtrahat suum concursum: vt patet de Sancta Iustina, ac de S. Ambrosio Archiepiscopo, quibus nocere non potuerunt maleficia à Magis contra illos cócinnata, diuina virtute vel obsistente, vel suum concursum subtrahente. Licèt enim res, quibus dæmones vtuntur in maleficijs concinnandis, de se sint alterabiles; nihilominus non concipient calorem, aut frigus, aut humidum, aut siccum, aut alias exteras qualitates, si tàm ab actiuis, quàm à passiuis Deus suum subtraxerit concursum; atq; ita dæmon, ac Malefici dupliciter illudentur à Deo non concurrente cum illis, vel rebus ab ipsis applicatis: nec poterunt quantumuis minimum effectum producere, etsi omnem moueant lapidem, & totam versent industriam.

§. II.

149. *Per Angelos Deus dæmones coercet.*

PER Angelos etiam sæpiùs solet Deus dæmonum, ac Maleficorum conatus impedire, vel coercere. Quod ipsi præstant duplici virtute, qua pollent, naturali nempè, ac diuina, præcipuè illi spiritus beati, quibus orbis cura commissa est, & hominum custodia demandata; vt erudite docet Alexander Alens. *par. 2. quæst. 100. mem. 2. ar. 6.*

Virtute naturali superiores coercent inferiores.

Virtute namq; naturali superiores Angeli in natura possunt coercere inferiores, puta dæmones, si ordinis sint inferioris; vt docent S. Augustinus *lib. 83. qq. q. 79.* S. Thom. *3. par. q. 43. ar. 2. ad 3. & q. 109. ar. 2. & 3. & de Potentia Dei q. 6. ar. 10.* Albertus Magnus, & Dyonis. Carthus. *in Lucam c. 11.* Cassianus *Collat. 8. cap. 14.* Ioannes à Turrecremata *in qq. Euangel. quæst. 1. dom. 3. Quadrag.* Victoria *in Relect. de Arte Magic. num. 22.* Angles *in 2. sent. dist. 11. quæst. de eadem materia ar. 5.* Benedictus Pererius *lib. 11. de magia cap. 5.* ac Petrus Binsfeldius *de Confess. Malefic. dub. 3. concl. 10.*

Ratio est: quia rerum subordinatarum debent quoq; actiones ad inuicem esse subordinatæ, vt patet in corporibus cœlestibus, quorum motibus, & actionibus actiones, & motus corporum inferiorum, sicut & ipsa corpora, subijciuntur. At cum inter Angelos alij alijs sint in naturalibus subordinati, superiores supra inferiores potestatem habent.

150. *Virtute diuina quilibet Angelus potest dæmones cohibere.*

Nec virtute tantùm naturali Angeli valent cohibere dæmones (si isti illis sint inferiores) sed etiam diuina virtute, qua cum omnes polleant, minimus inter illos totam dæmonum cateruam in fugam conuertere potest: quia per gratiam consummatam maior est illis data prælatio, quàm sit præsidentia Luciferi, aut aliorum quorumcumq; Et hoc modo tam superiores, quàm inferiores Angeli diabolicos impediunt conatus; vt probatur ex facto S. Michaelis, qui vt refert S. Iudas in sua epist. canonica, *dum disputans altercaretur cum diabolo de Moysi corpora, non est ausus iudicium inferre blasphemiæ, sed dixit: Imperet tibi Dominus.* Vbi vides non naturali, sed diuina virtute illum cohibuisse, nempè interpositione diuini nominis. Hoc testantur Patres, quorum sententias videre licet infra *anno 1.*

Appendix.

Hinc certò credendum est, Angelos tutelares, & custodes à suis clientibus dæmones arcere, ne illis nocumenta valeant inferre: ac præsides prouin-

ninciarum frequenter eos impedire, nè detrimẽta inferant ciuitatibus, agris, fructibus, & alijs mortalium bonis ad vsum hominis spectantibus, & ordinatis. En quibus modis Deus dæmonum, eorumq; assectarum impetus cohibeat, nè hominibus diuina freti protectione, & aduersorio detrimentum, aut vexationem quacumq; arte, vel dolo inferre valeant?

APPENDIX.

151. *Concluditur, Exorcistam debere esse imbutum*

EX prædictis quatuor maleficiorum causis facillimum est cognoscere, Theologum Exorcistam sibi specularium, & practicam maleficiorum cognitionem iuremeritò vendicare.

Specularium, dum in palestra theologica sacræ doctrinæ conclusionibus enucleandis, & soluendis quæstionum nodis laudabiliter se exercet.

Practicam, dum in Ecclesia Sancta Dei diuina, & ecclesiastica potestate munitus exorcizandis Energumenis, & dissoluendis maleficiorum operibus perseuerantèr intendit.

Philosophia, ac Theologia scitijs.

In palestra namq; theologica continuo studio addiscit, quænam sit Angelorum bonorum natura, scientia, potentia, operatio, & malorum lapsus, obstinatio, malitia; quæ societas inter dæmonem, & hominem esse possit: quæ signorum conuentionis vis, & efficacia: quæ diuinæ prouidentiæ in malis permittendis œconomia, atq; ideò maleficiorum causas probè agnoscit, quas ignorare necesse esset, si illa non nosset. Optimum namque esset, vt qui exorcizandis Energumenis, & maleficiatis curandis ex ecclesiastico munere deputantur, vt ritè, turò, ac perfectè valerent suum obire munus, prius philosophiæ, ac theologiæ scientijs apprimè imbuerentur, quàm sacro hinc munere vacarent, nè ex defectu scientiæ prolaberentur in intolerandos errores cum ecclesiastici ministerij contemptu, & generali omnium scandalo, si dæmonem occultè operantem non deprehendant, aut circa maleficio affectos non rectum iudicium ferant.

Nè in varios incidat errores.

152. Quod certè difficillimum esse, nemo negabit, si consideret, hinc quanta sit dæmonis malitiosa potentia, dum varijs artibus, efficacibus modis, & versutijs subdolis sua opera concinnat, & mala innumera non cessat in orbem inuehere, quæ vix, ac nè vix quidem à nobis homoncionibus agnoscuntur: illinc quàm periculosum, de morbo malefico iudicare, qui sæpius, (si signa externa considerentur) à naturali discerni non potest; & ideò Medicis, & Theologis disputationis ansam præbet, dum quisq; eius cognitionem sibi vendicat. Ex quo aliquando nimis frequẽter accidit, vt qui Theologiæ sedulò, ac præcipuè doctrinæ de dæmoniacis operationibus operam non nauarunt: nec non de ægritudinum naturalium causis aliqualem non habuerint cognitionem, cum de quocumq; morbo obuij cuiusque infirmi iudicant, tanquam de potentia ad actum; quas enim in libris infirmitates legunt à dæmone causari posse, eas semper ab illo inductas existimant, & possibile pro facto reputantes, quot vident infirmos, eos maleficiatos credunt. Quare dum cæcutientes isti Exorcistæ cæcos infirmos ducere contendunt, ipsos, & alios in foueam præcipitant. Vnde frustra ecclesiasticis

Nè in iudicando de maleficijs cæcutiat: Ac seipsum, & ægros in foueã præcipites.

reme-

Digitized by Google

remedijs eum curare nituntur, qui naturali infirmitate laborat. Ex quibus videas, quàm necesse sit, Exorcistam theologica scientia probè, & aliquali naturalium causarum ægritudinum notitia imbutum esse, ad illud munus ritè, perfectè, ac tutò obeundum.

Practicè verò Theologus Exorcista maleficia cognoscit, dum actu aliquē exorcizans, & curans per exorcismos, ac præcepta dęmoni facta in nomine Iesu, quibus dęmon cogitur se vertere in fugam, mutationes in infirmis videt insolitas; & sic à posteriori cognitionem eorum nanciscitur, quæ vt plurimùm à priori haberi non potest. 153.

ARTICVLVS V.

De signis, quibus maleficia, & obsessiones cognoscuntur.

Signorum externorum, quibus Exorcista modò obsessum, modò maleficiatum deprehendit, alia sunt certa, & euidentia; alia coniecturalia, & probabilia. 154. *Signa maleficiorum, & obsessionum quæ.*

Certa, & euidentia sunt illa, quæ sumuntur ab effectu, qui prouenire non potest à causa naturali; sed necesse est, proueniat à causa superiori, puta à dæmone.

Coniecturalia, seù probabilia sunt ea, quæ sumuntur ab effectu, qui sæpiùs, vel vt plurimùm procedit à causa transnaturali, nempè dęmone; aliquando tamen prouenire potest à causa naturali.

Signa certa, & euidentia, ex quibus Exorcista certum diabolicæ præsentiæ, & operationis iudicium formare potest, indicantur signo ✠.

Signa coniecturalia, seù probabilia sunt reliqua omnia sine signo, quorū aliqua sunt probabiliora; aliqua minùs probabilia.

Hæc autem signa quædam sumuntur ex potentijs animæ ipsius personæ obsessæ, seù maleficiatæ; quædam ex dispositione corporis.

QVÆSTIO I.

Quænam signa sumantur ex potentijs Animæ.

CVM tres sint animæ genericè sumptæ facultates, seù potentiæ, nempè Intellectiuæ, Sensitiuæ, & Vegetatiuæ, ex harum qualibet multa dæmoniacæ pręsentiæ signa deprehendimus.

§. I.

Ex Potentijs intellectiuis.

POtentiæ intellectiuæ, seù rationales duæ sunt, videlicet Intellectus, & Voluntas, in quibus licèt dęmon immediatè nihil operari queat, puta intellectum speciebus illustrando, ac perficiendo, aut voluntatem cogendo, & impellendo; mediantibus tamen potentijs sensitiuis exterioribus, & inte-

& interioribus multa in eis operari valet; vt benè docet D. Bonau. *in 2. d. 8. ar. 4. quæst. 4. & 5.* Ideò ex earum operationibus extrinsecis facilè dignosci potest, an aliquis sit à dæmone possessus, vel aliqua naturali laboret ægritudine.

Ex Intellectu.

✠ 1. CVM aliquis est rudis, & ignarus, si distinctè, & ordinatè discurrat, & disputet de arduis, & sublimioribus quæstionibus, vt de philosophicis, vel theologicis; angelicus est, vel dæmoniacus.

✠ 2. Cùm quis delirio, ac phreneſi laborat nullà alia affectus ægritudine, si Exorcista dæmoni (si adsit) conditionaliter præcipiat in nomine Iesu, vt desinat nocere illi, ac cesset impedire eum in suis functionibus, & operationibus sensitiuarum potentiarum; si, inquam, immediatè cessat delirium, ad phreneſis recedat, & ritè, & ordinatè discurrat, & ad omnia serio respondeat interrogata, dæmonem adesse præceptum factum intelligentem; signum est euidens.

✠ 3. Quando egrotus est rudis, & linguæ latinæ ignarus, & clarè, ac perfectè Exorcistam idiomate latino loquentem, ac præcepta facientem intelligit, dæmoniacæ præsentiæ signum est euidens; præcipuè si Exorcista vocabulis vtatur latinis obscuris, & ab idiomate vulgari totaliter diuersis, quæ, impossibile sit, intelligi ab illo idiota, & ignaro.

✠ 4. Quando occulta annunciat, remota adducit, futura prædicit, & similia opera, quæ naturaliter ab intellectu humano sciri, aut fieri nequeunt, nec dæmoniacam excedunt cognitionem, aut potentiam, si ex vitæ suæ sanctitate non arguatur talia à diuina reuelatione prodire, homo dæmoniacus est, vel diabolicus, videlicet vel est possessus à dæmone, vel cum dæmone habet commercium.

✠ 5. Quando quis cõcidit velut mortuus, & surgit sine mora ad præceptum ab Exorcista factum dæmoni in nomine Iesu; signum est ibi esse dæmonem præceptum intelligentem.

✠ 6. Cùm in aliqua corporis parte est aliquis dolor, vel tumor, si ad signum ✠ crucis, & præceptum dæmoni factum in nomine Iesu, vt recedat, aufugiat; & iterum iubente Exorcista accedat; diabolicæ præsentiæ signum est euidens.

Ex Voluntate.

✠ 1 SI homo inopinatò sine vlla præcedente causa velit sibi mortem inferre, ita vt se saxis collidat, in ignẽ se immittat, ac præcipitẽ det, nec tamen sequatur sibi aliquod malũ, signum est euidens, dæmonem adesse hæc mala volentem, & intentantem; sed Deum diabolicam malitiam impedientem, & Patientem ab huiusmodi periculis præseruantem.

✠ 2. Quando Patiens alias bonus, & timoratæ conscientiæ, nulla de causa odio habet Sacerdotes, Religiosos, parentes, amicos, & maximè in sacris con-

Digitized by Google

constitutos, eosquè contra suam propriam voluntatem comicijs, & opprobrijs afficit; si non est euidens signum dæmoniacæ præsentiæ, saltem valdè est probabile.

§. II.

Ex Potentijs sensitiuis interioribus apprehensiuis.

CVM potentiæ sensitiuæ aliæ sint interiores, aliæ exteriores: Interiores verò aliæ cognitiuæ, seù apprehensiuæ, alteræ appetitiuæ, ab interioribus apprehensiuis exordium sumam, ex quibus plura deducuntur signa. 156.

Ab Æstimatiua.

1 QVando quis absq; vlla præcedentè causa (si non est mente captus) suos parentes, consanguineos, amicos, ac familiares, vt inimicos existimat, & ab eis tanquam sibi noxijs aufugit.

2. Quando quis præter suam naturalem inclinationem, & consuetudinem remedia naturalia sibi vtilia, & proficua, & omnia delectabilia, vt noxia iudicat, & sibi inconuenientia, ac molesta existimat.

Ab Imaginatiua, seù Phantasia.

1 QVando cõtinuè patienti fiunt apparitiones inhonestæ fortiter mouentes phantasiam, etiam contradicente voluntate, acsi oculis corporalibus viderentur.

2. Quando sæpiùs occurrunt imaginationi visiones horribilium, præcipitiorum, ac periculorum, nec est natura timidus.

3. Quando apparent visiones rerum spiritualium frequenter, & patiens non habet fundamenta sanctitatis, ac virtutis.

4. Quando sentiuntur allocutiones interiores formatæ, & distinctæ, & cognoscitur, illas à Deo non esse.

5. Quando somnia sunt ordinaria horribilium, vel libidinum in persona timorata, & casta.

✠ 6. Quando imaginationi se præsentant res inhonestæ vehementes circa imagines Sanctorum, vel Beatissimæ Virginis, vel etiam Iesu Christi, si eodem tempore simul sentiant in capite, ea parte, qua residet phantasia, veluti plumbum, vel aquam frigidam, vel ferrum ignitum, aut quid simile, quod fugiat ad signum ✠ crucis, & inuocationem Sãctissimi nominis Iesu, & se recipiat ad alterum corporis membrum, ita vt eodem tempore etiam cesset imaginatio talium obiectorũ, signũ est euidens præsentiæ diabolicæ.

A Memoria.

1 QVando quis repentè absq; vlla præuia ægritudine obliuiscitur omnium scientiarum, vel artium, quibus ritè, & perfectè instructus erat.

2. Quando quis post multa vel confusè enarrata, vel distinctè, sed naturæ suæ, & artis captum excedentia, repentè mutatur, & omnium, quæ dixerat, ampliùs non recordatur.

§. III.

Ex Potentijs sensitiuis appetitiuis.

157. POtentiæ sensitiuæ appetitiuæ duæ insunt vires. Concupiscibilis vna: altera Irascibilis, quarum vtraq; plures sub se continet passiones.

Concupiscibilis.

IN Concupiscibili passiones sex continentur, nempè Amor, Desiderium, Gaudium, Odium, Fuga, & Tristitia: quarum primæ tres sunt respectu boni conuenientis: aliæ respectu mali disconuenientis. A quarum singulis signum aliquod dæmoniacæ præsentiæ, & operationis mutuari potest.

Ab Amore.

1 QVando quis præter suam consuetudinem amat obscura, & tetra loca, & quærit horrores solitudinis.

✠ 2. Quando quis timoratæ conscientiæ, ac honestatis amator aliquam ardentissimè amat personam; præcipuè si aliqua adolescentula pura, & modestiæ, ac castitatis amatrix, inopinatò incipit amare ardentissimè virum aliquem, vel iuuenem, cum quo priùs nullam domesticam habuit conuersationem, vel longam ipsius pulchritudinis aspectionē, ac meditationem; & si videatur potiùs furere, quàm amare, signum est euidens maleficij amoris.

3. Quando quis aliàs sanæ mentis inopinatò incipit pericula, & alia id generis sibi noxia amare, & quærere.

A Desiderio.

✠ 1 QVando aliquis homo, vel mulier timoratæ conscientiæ cum aliqua persona carnaliter commisceri ita vehementer desiderat, vt sentiat sibi pectus aduri, nisi illam quærat, & impatiens velit ad illam accurrere, vel clamet se mori, nisi sibi illa adducatur, nulla præcedente dispositione, puta domestica conuersatione, allocutione, imaginis ipsius expressiuæ longa meditatione, vel beneficij alicuius acceptione; dæmoniacæ operationis signum est euidens.

A Gaudio.

✠ 1 QVando quis bonæ mentis, & christianæ modestiæ studiosus gaudet malè agere, puta parentes contemnere, conuicijs impetere,

Reli-

Digitized by Google

Religiosos, & præcipuè Sacerdotes irridere, & subsannare, & hoc contra suam voluntatem, sentiens intrinsecùs in corde repugnantiam; signum est euidens.

Ab Odio.

✠ 1 QVando quis, puta maritus odio habet vxorem præsentem, quam absentem vehementer diligit; vel è conuerso vxor maritum, vel Pater filium, aut filius Patrem; Mater filiam, vel filia Matrem, vel alias huiusmodi personas, quas natura ipsa amare docet: si hoc fit contra propriam voluntatem, nec adsit aliqua ratio ad odium excitans; signum est euidens.

2. Quando quis parentes, amicos, & maximè in sacris constitutos odio habet sine vlla præcedenti causa.

✠ 3. Quando quis Sacramenta, Sacramentalia, Sanctorum tumulos, & Reliquias, omnesq; res sacras contra suam propriam voluntatem odit, & abhorret.

A Fuga.

1 QVando quis fugit hominum, parentum, & amicorum familiaritatem, ac consortium, nec orationi, aut meditationi vacat; sed accidia pressus, ac melancholia obrutus præter suam naturalem inclinationem, ac solitam naturæ suæ consuetudinem solus permanet sine vlla præcedenti graui tribulatione.

2. Quando quis absq; vlla causa fugit Sacerdotes, Ecclesias, Diuina Officia, Missarum celebrationi assistentiam, quamuis aliàs sit deuotus, & timoratæ conscientiæ.

3. Quando quis fugit, & abhorret habitare magis in vno cubiculo, quàm in alio; in vna domo, quàm in alia; in vna Ciuitate, quàm in alia; nec huiusce rei vllam habet rationabilem causam, nec ipse vllam adducere nouit.

4. Quando quis oculis sanus fugit lucem omni suo conatu.

A Tristitia.

1 QVando quis tristatur, & dolet, & qua de causa tristetur, vel qua parte doleat, proferre nescit; nec adest aliqua causa tristitiæ naturalis.

2. Quando quis tristatur, sudorisq; guttas emittit ad præsentiam Sacerdotum, & non aliorum, ad rerum sacrarum applicationem, ad Sanctissimi Sacramenti Eucharistiæ perceptionem, ad ipsius in Missa eleuationem, ad confessionem sacramentalem, & ad cætera spiritualia exercitia, & maximè ad præcepta dæmoni facta ab Exorcista.

3. Quando quis tristatur, ac dolet magis existens in vno loco, quàm in alio, in vno tempore, quàm in alio, puta in aliquo mense, hebdomada, die vel hora determinatis, non habita ratione ad planetarum mutationes,

Digitized by Google

& influxus; sed quatenus talis mensis, talis hebdomada, talis dies, & talis hora.

4. Quando magis tristatur, ac dolet in vigilijs at solemnitatibus maioribus, vt in Quadragesima, Aduentu, Quatuor Temporibus, non ratione ieiunij; sed quia talis dies, vel in die Paschatis, Pentecostes, Natiuitatis, & Ascensionis Domini, Epiphaniæ, & huiusmodi festiuitatum; & sit hoc pluries à se obseruatum.

5. Quando quis in locis lętis, ac deliciarum prętet solitam suæ naturæ inclinationem, ac consuetudinem non gaudet; & vbi alij lętantur sonando, cantando, & saltando, ipse magis, ac magis tristatur, nec habet aliquam tristitiæ rationabilem causam; immò si solitaria loca quęrat amica mœroribus; nec tamen studio, aut orationi vacet.

Irascibilis.

158. IN Irascibili quinque sunt passiones, scilicet Spes, Audacia, Timor, Desperatio, & Ira, ex quarum singulis aliqua dæmoniacæ præsentiæ indicia desumi possunt.

A Spe.

1 SI quis sperat, & se iactat consequi aliquid nimis arduum, quod naturæ humanæ, & industriæ vires, ac communem ordinem naturæ excedere videtur, si non est mente captus, dęmoniacus est, vel diabolicus.

Ab Audacia.

1 PAtiens, qui audet facere aliquid excedens totam naturam humanam, vel industriæ vires; si id à Deo esse verisimiliter existimari non possit; dęmoniacus est, vel diabolicus.

2. Quando quis subit sponte pericula mortis, puta se ab alto loco præcipitat, vel quid simile agit, ad quod deberet mors sequi, nec tamen sequitur, neq; aliud malum; dęmoniacus est, vel diabolicus.

A Timore.

1 QVando quis sine vlla causa timore, ac terrore subitaneo inaniter percellitur, & nescit quid timeat.

2. Quando nulla causa precedente quis valdè timet occidi, præcipuè ab amicis, & ideò ab eis fugit, & se abscondit.

A Desperatione.

1 QVando nulla præcedente tribulatione, vel persecutione agitatus quis se desperat: ac propterea nunc vestes, ac propria membra dila-

dilacerat: nunc pugnis se percutit: modò in puteis, modò in stagnis, aut lacunis se submergit: aliquando in ignem se dejcit: aliquando saxis se collidit, vel ab alto loco se precipitat; dęmoniacæ præsentiæ signum est euidens, si hoc faciat contra suam propriam voluntatem.

Ab Ira.

1 QVando quis timoratæ conscientiæ nulla precedente causa contra seipsum irascitur: vel etiam contra parentes, amicos, & domesticos; ac ira percitus profert blasphemias in Deum, Christum, Mariam Virginem, & Sanctos, dęmoneunq; inuocat in sui auxilium, dęmoniacus est, vel diabolicus.

2. Quando quis velut canis rabidus, aut lunaticus spumat, & dentibus fremit, si non est stultus, vel aliqua naturali infirmitate correptus; dęmoniacus est, vel diabolicus.

✠ 3. Quando statim ac vir, & vxor sunt in prospectu, si alter alterum fugit; vel ita irascuntur ad inuicem, vt vnus alterum aggrediatur calce, pugnis, vnguibus, morsu quasi hostem infensissimum, licèt separati se amẽt ardentissimè, signum est euidens diabolicæ operationis.

§. IV.

Ex Potentijs sensitiuis exterioribus.

EX sensibus pariter externis, videlicet Visu, Auditu, Gustu, Odoratu, & Tactu multa dæmoniacæ præsentiæ signa hauriri solent.

Ex Visu.

✠ 1 CVM subitò patienti lumen aufertur, & subitò restituitur; quod si frequenter accidat, signum est euidens.

✠ 2 Quando patiens diurno tempore nihil videt: nocturno verò bene videt, & si sciat legere, legit sine lumine, ita quòd illi dies videtur nox, & nox videtur dies; dæmoniacus est, vel diabolicus.

3. Quando patiens videt res in alia dispositione à sua propria, & naturali; vt si canem videret vt hominem, lignum pro homine, & alia huiusmodi, periculum est obsessionis, vel alterius dęmoniacæ perturbationis.

4. Cùm oculus patientis sic perturbatur, vt terreat videntes, terribilesq; ac perlucidas monstrat oculorum acies.

5. Cùm lacrymas emittit ab oculis absq; alia causa, nescions, quid ploret.

6. Cùm faciem Sacerdotis, & præcipuè Exorcistæ patiens vix aspicere valet, & album oculorum varijs modis mutat. Quod maximè attendendum in infantibus, & puerulis, ex quibus alia signa difficillimè hauriri possunt.

7. Quando videt dęmonem sub aspectu minantis, aut iactantis, se corpus eius velle possidere: vel sub forma monstruosa, puta gigantis, vel homi-

nis [illegible], aut recenter mortui: vel etiam canis, leonis, vrsi, lupi, hirci: vel auis, vt vulturis, accipitris, corui, picæ, galli, gallinæ, vel serpentis, aut bufonis, vel alterius generis; signum est, dæmonem iam corpus possidere; vel tentare ingressum, vt possideat.

8. Quando aliqua, quæ erant ante oculos subtrahuntur, vt non videantur; deinde subitò apparent; signum est diabolicæ illusionis.

Ex Auditu.

✠ 1 QVando subitò variatur auditus, ita vt patiens sit surdus; & postea benè audiat: si hoc eueniat in audiendo spiritualia, euidens est signum.

2. Quando patiens audit quasdā voces se vocātes, & ille maximè attēdit.

3. Quando est rumor continuus in auribus; nec adsit probabilis causa naturalis assignanda.

4. Quando exorcismos, euangelia, sacrasq; lectiones non solùm cum extraordinario tædio; sed etiam cum ingenti perturbatione, vel graui sopore affectus auscultat.

5. Quando pulsantur campanæ benedictæ; vel aliud signum datur spirituale, si graui afficiatur tædio.

Ex Gustu.

✠ 1 QVando vltra septem, vel nouem dies patiens nihil comedit, vel parum; & tamen fortis est, & pinguis, sicut priùs; signum est euidens esse dęmoniacum, vel diabolicum.

2. Quando per multos menses non potuit gustare panem, vel carnem, quæ priùs sine difficultate comederat; nec tamen aliqua videtur correptus ægritudine.

✠ 3. Quando patiens vehementissima ardet siti; nec tamen potest aquā aut vinum bibere, immò quicquid aptum est extinguere sitim, abhorret.

✠ 4. Quando quis videtur fame perire; nec tamen cibum vllum gustare potest; immò omne comestibile fugit, & abhorret.

5. Quando quis incessanter cruda deuorat, nec satietatem præsefert.

6. Quando comedit bestialiter in magna quantitate, & bibit valdè excessiuè contra suam consuetudinem; nec tamen vnquam satiatur.

7. Quando patiens cum difficultate comedit, ita vt violenter oportet illum cibare, & nullam habet infirmitatem hoc causantem.

8. Quando patiens magis abhorret cibum benedictum, quàm alium.

9. Quando patiens graui velut delirio correptus longam fert inędiam.

Ex Loquela.

✠ 1 QVando quis loquitur linguis, quas ipse non intelligit.

✠ 2 Quādo quis loquitur altè de mysterijs supra propriam capacitatem;

Digitized by Google

rem; nisi constet probabiliter ex eius sanctitate, vel aliundè id esse diuino afflante spiritu.

✠ 3. Quando prædicit futura, vel quæcumq; sibi ipsi occulta, quæ excedunt intellectum humanum, non tamen intellectum diabolicum; daemoniacus est, vel diabolicus.

✠ 4. Quando inopinatò vocem amittit, nec potest loqui, nec os aperire, etiam volens; si postea loquatur ad præceptum dæmoni factum ab Exorcista in nomine Iesu, signum est euidens.

5. Quando improuisò exeunt ex ore hominis sani, nec vino, aut passione perturbati, vel phreneſi laborantis verba, quorum statim postea non recordatur, ac nescit se illa dixisse, vel nollet ea dixisse.

6. Quando quis timoratæ conscientiæ, absq; vlla causa verba profert parentes, vel amicos, quos honorare consuevit, miro modo pungentia, ac subsannantia.

7. Quando quis non ex instituto, nec liberè volens, voces interdum brutis non parùm absimiles emittit.

✠ 8. Cùm varios absq; connexione quis profert sermones; nisi sit phreneticus, vel mente captus, vel ebrius, vel sit mulier patiens defectum menstruorum; dæmoniacus erit.

9. Quando quis sacra verba difficillimè profert, nec nisi truncando, & balbutiendo, præcipuè cùm recitat Psalmum 50. *Miserere mei Deus, & cæt.* vel 90. *Qui habitat in Adiutorio Altissimi, & cæt.* Vel profert Sanctissimum Nomen Iesu, vel Beatiss. Deiparæ Mariæ; aut initium Euangelij S. Ioannis.

10. In verbis prolatis à mulieribus patientibus defectum menstruorum, obseruanda sunt, quæ habentur supra *num.* 88.

Ex Odoratu.

1 QVando quis aufugit sacrorum odores: vt rerum benedictarũ, thuris, rutæ, rosarũ, & huiusmodi, si illos non benedictos non abhorreat.

2. Quando de ore patientis exeunt fœtores infernales, vt sulphuris, picis, fuliginis, carbonum, & huiusmodi.

Ex Tactu.

1 QVando quis tangendo nimis vrit, vel igneſcit; aut subitò frigescit.

2 Cùm percutiendo leuiter nimium infert dolorem.

3. Quando ad simplicem tactum manuum sacerdotalium patiens capitis grauedinem, vel rem frigidissimam sentit.

§. V.

Ex Potentijs vegetatiuis.

160. CVM Vegetatiua Potentia triplici ornata sit facultate, scilicet Nutritiua, Augmentatiua, & Generatiua; Ex harum singulis apertè varia daemoniacæ operationis signa desumi possunt.

Digitized by Google

Ex Nutritiua.

1 QVando quis nulla naturali ægritudine affectus cibum non potest attrahere ad stomachum ad corpus nutriendum.

✠ 2. Quando quis alioquin sanus, & benè dispositus canina, aut lupina fame vexatur; & licèt maximam cibi quantitatem deuoret, semper tamen esurit.

3. Quando cibum in stomacho retinere nō potest; sed illum vomitu reijcere cogitur, licèt aliàs sanus sit: si verò sit benedictus, illum retinet.

4. Quando quis aliàs sanus, & benè dispositus cibum digerere non potest, licèt magnam habeat in stomacho caliditatem.

5. Quando bolum ferè perennem sentit in stomacho, & persæpè ad guttur accedentem, quo suffocari videtur; præcipuè si hoc contingat etiam immediatè post sumptam medicinam euacuantem.

6. Cùm quis vomitu reijcit cultros, clauos, acus, capillos, vitra, & alia id generis artificialia.

7. Quando quis per posticum eadem emittit; vel quæcumq; alia, quæ in corpore generari non possunt; vel continuum per multos menses emittit sanguinem nulla affectus ægritudine.

Ex Augmentatiua.

✠ 1 QVando puer, vel puella, adolescens, vel adolescentula, qui aliàs erant natura pingues, & alacres, nulla apparente ægritudinis causa non solū non augentur, & quantitate molis proficiunt; sed potiùs decrescunt, & continua macie afficiuntur, & consumuntur, quāuis manducent, & bibant non solùm more solito, sed maiori in quantitate.

2. Quando quis contra solitum naturæ suæ, ac complexionis cursum nimio tumore, ac pinguedine afficitur in aliquibus corporis partibus: vel etiam in toto corpore, nulla alia affectus ægritudine.

Ex Generatiua.

✠ 1 QVando vir vxori, vel vxor viro appropinquare non potest; quia sibi videtur aliquod esse corpus intermedium.

2. Quando personæ, vel corpora, aut generationis organa apparent horribilis formæ, vel fœditatis intolerandæ.

3. Quando vir, etsi calidæ sit naturæ, & complexionis robustæ, non potest semen decidere intra vas muliebre, licèt seminet extra.

✠ 4. Quando vir non potest habere copulam cū vxore, vel persona, quam amat: quia statim elumbis, & elanguens recedere cogitur; quod tamen ei non euenit, si cum alijs mulieribus commiscetur.

5. Quando ex parte fœminæ vas muliebre, quod priùs erat latum, ita constringitur, quòd à virga penetrari non potest; licèt vir sit robustus.

6. Quando

Digitized by Google

6. Quando vterquè coniux ex parte suorum parentum sunt fęcundi; nec tamen generare possunt; eò magis si constat ex alijs causis vxorem esse maleficiatam, nec apparet causa naturalis sterilitatis.

Causæ autem naturalis sterilitatis, vt docet Hippocrates *in Aphor. sect.* 5. *ver. Aphor.* 46. & ibi Ogglerius Medicus, sunt, ex parte viri nimia frigiditas naturæ: quia tunc eius semen est generationi ineptum: ex parte verò muleris, puta nimia eius pinguedo, aut caliditas: quia nimia pinguedo impedit seminis retentionem; & nimia caliditas causat illius extinctionem: Ex parte tandem vtriusq; quando videlicet illorum semen non est proportionatum: vt si viri est melancholicum, & mulieris sanguineum: nam agens, & patiens debent esse proportionata, alias impeditur actio.

QVÆSTIO II.

Quænam signa desumantur ex dispositione corporis.

161. *Signa desumpta ex dispositione corporis etiam Medicis deseruiunt.*

EX varijs corporis effectibus inusitatis, motibusq; insolitis, qui à naturali causa, vt plurimùm ortum habere non possunt, solent Exorcistæ quædam sumere experimenta, quibus, quænam sit causa latens, facilè explorant: quæ plurimùm etiam Medicis deseruire valent ad cognoscendum, cùm morbi à causa non procedunt naturali.

Hos autem inusitatos effectus deprehendunt, dum morbus inchoatur, augetur, & perseuerat.

Signa desumpta ex morbo inchoante.

Dum morbus inchoatur, si statim ab initio nullis peccantibus humoribus in causa existentibus morbus se prodit cum grauissimis symptomatibus, vt sunt:

1. Mentis quędam stupiditas.
2. Varia deliria melancholica.
3. Motus quidam conuulsiui, qui epileptici videntur.
4. Repentinæ corporis passiones, & oppressiones, quas ipse oppressus explicare nescit.
5. Eiusdem generalis extenuatio, & color infaustus, puta viridis, pallidus, cedrinus, aut roco similis.
6. Spontanea neruorum, ossium, medullarumq; vexatio, aut rigiditas, vt conuulsionem præseferat.
7. Laceratio, & constrictio intestina viscerum; ac dolor in ventre cum maximo rumore, & reuolutione vitalium.
8. Dolor continuus in capite sine aliquo interuallo, siuè sit per modum grauaminis, siuè per modum percussionis: vt cerebri, vel temporum indeficiens, & intima terebratio, si ad signum crucis ✠ statim cesset.
9. Pulsatio arteriarum circa collum.
10. Cordis grauatio, & punctura, acsi acubus configeretur.
11. Dolor in stomacho perpetuus: vt punctura in ore per momenta pũgentes, vel per modum indigestionis, vel magnæ debilitatis, aut duræ pilæ aggrauantis, quo suffocari, ac strangulari videtur ęgrotus.

13. Ci-

Digitized by Google

13. Cibus semper indigestus, crebræquè vomitiones; si hoc non eueniat, quando cibus est benedictus.

14. Ventris deiectio, inflatio, & tumor per flatum frigidissimum, vel calidissimum sensibiliter peruocantem, discurrentem, & euanescentem.

15. Colli, & renum frequentes perpassiones.

16. Particulæ corporis velut nexibus ligatæ, & oculorum palpebræ ita astrictæ, vt vix aperiri possint.

17. Sudores leues circa noctem, quamuis temporis constitutio frigida rigeat, quorum Medici nesciunt causam naturalem assignare.

18. Syncoparum accidentia statutis horis aduenientia cum cõtinuo vitæ tædio, grauamine melancholiæ, obstinata taciturnitate, & suspirijs, quæ luctuosa vocantur, absq; manifesta causa emissis.

19. Tremor in membris, & præcipuè in capite patientis causatus per præsentiam spiritualium rerum, vel personarum.

20. Inquietudo, qua aliquis nullo modo quiescere potest, nec stando, nec sedendo, nec decumbendo, & infirmitas nulla apparet.

21. Tussis sicca valdè molesta patienti, & alijs sine pituitæ expulsione, quæ nunquam consummatur; sed aggrauatur, dum spiritualia administrantur.

22. Oscitatio frequens cum maxima oris dilatatione; & præcipuè dum aliqua sacra lectio habetur.

23. Tumores subiti, qui in aliqua parte corporis citò oriuntur, & sine aliqua cura naturali citò euanescunt.

24. Decursus subiti caloris, vel frigoris excessiui per humeros, & renes.

✠ 25. Ventus quidam vehemens qui decurrit per totũ corpus ad modũ formicarum: vel ad modum serpentis velociter quaquauersum serpit: vel sicut mus modò in hanc, modò in illam corporis partem se intromittit.

✠ 26. Deportatio corporis, & illius eleuatio contra voluntatem patientis, & non videtur, à quo deportetur; signũ est euidens diabolicæ præsentiæ.

✠ 27. Vociferationes, clamores, scissio vestium, arrotationes dentium, & quæcumq; corporis agitationes sine vlla causa, si patiens non est stultus, & hæc ei displiceant, & cognoscat illa, & nollet; signum est euidens.

✠ 28. Vis, seù impulsus supra naturam patientis: vt cum homo natura debilis non potest teneri à multis: cum manibus, ac dentibus frangit ferrum, & alia similia, de quibus supra, vbi de signis ex parte Animæ; est signum euidens.

Signa, quibus cognoscuntur pueri maleficio affecti.

162. Infantes autem, ac pueruli deprehenduntur esse maleficio affecti, vel à dæmone vexati ex sequentibus signis.

1. Quando sæpiùs contremiscunt nulla apparente causa; maximè si adiũgatur, quòd concinnè fiant, & non dormiunt, & priùs non erant tales.

2. Quando habent oculos timidos, ac pauidos, nec audent rectà aspicere Exorcistas, ac Religiosos deuotos.

3. Quando repentè amissa bona faciei, ac totius corporis constitutione fiunt pallidi, ac macilentes; & præcipuè si Mater, vel aliquis ex domesticis esset maleficio affectus, & effectus consimiles pateretur. Nam aliquando tota tria familia maleficio afficitur.

4. Quan-

Digitized by Google

4. Quando non ampliùs volunt lac sugere, & tenent os apertum.

5. Quandò numquam possunt lacte satiari, etiamsi continuè lac sugant non solùm ex vna, sed ex pluribus nutricibus, ac magis fiunt macilentes, signum est euidens. Si verò etiam habeant faciem ad modum hominis senis eunuchi, & sint ponderosissimi, periculum est, quòd filij sint suppositi tij, idest à dęmone positi loco filiorum verorum. Hi autem filij suppositi tij, si ab Exorcista benedicantur, quandoque post aliquot dies moriuntur. Quod experientia comprobaui anno 1646. *Filij suppositi-tij qui.*

6. Quando infantes videntur sępiùs mori, & non moriuntur.

7. Quando nullis peccantibus humoribus ex sanis repentè fiunt infirmi; & precipuè si in aliquo membro sint compressi: vel appareat aliquod foramen in corpore, vt sub lingua, in auribus, circa vmbilicum, in pedibus, in cruribus, in naticis, vel cęteris corporis membris.

8. Quando circa renes, vel in pectore sunt nigri propter decursum sanguinis, quem Saga ab eius corpore suxit, vt docet Delrius *lib. 3. Disquis. Magic. p. 1. q. 4. sect. 1.* ac Spinaeus Sacri Palatij Magister *quaest. 8. de Strigibus.*

Dùm morbus verò augetur, si non crescit paulatim more naturaliũ morborum, qui sensim vt plurimùm vires acquirunt, donec ad statum perueniant, sed subitò, & frequenter se prodit, & valdè inconstans est, rarò periodos seruando, licèt periodicorum naturam referat; vndè licèt naturalibus morbis in aliquibus similis esse videatur, in multis tamen discrepat; atq; adeò doctissimos etiam Medicos fatigare solet, qui in ijs diudicandis hęsitant, & hùc, illucq; animo agitantur ambigui, nec certi quidquam de his proferre audent, aut statuere possunt, quo sibi ipsis satisfaciant: Hoc enim signum esse maleficij, Medici communiter docent; Immo Daniel Sennertus *de morbis à Fascino, & Incantatione à veneficio inductis* agens, & signa maleficiati *par. 9. lib. 6. cap. 9.* enumerans: illud primum assignat. 163. *Signa desumpta augēte morbo.*

Deniquè si morbus in eodem statu perseuerat post adhibita à medicę artis peritis varia remedia, quibus infirmus iuuari non valet; sed morbus exasperari, & in dies augeri comperitur. Nam hoc euidentissimum signũ esse maleficij, fatetur Sennertus post alios celebriores Medicos. *Si n.* ait, *naturalis esset morbus, vtiq; naturalib. remedijs physicisq; medicaminibus solueretur.* 164. *Signa desumpta morbo perseuerante.*

Sed hęc regula sępiùs fallit: quia multotiès sunt aliqui morbi intrinseci incurabiles, puta alicuius organi, aut membri interni extenuatio, desiccatio, vel putrefactio. Cui (cum sit intrinsecum) remedia naturalia ritè applicari non possunt; ideòq; pharmaca à Medicis peritissimis adhibita aliqualiter subleuare dolorem, ac mitigare, vitamq; aliquandiù prorogare queunt; sed sanitatem nequaquam integram, ac perfectam conferre valent.

Cap. III.

De Exorcista virtutibus ornato.

CVM *virtus* iuxta Ciceronem in Rhetor. *sit affectio animi constans, conueniensq; laudabiles efficiens eos, in quibus est: & ipsa per se sua sponte, separata etiam vtilitate, laudabilis*: si in omnibus Ecclesię ministris 165. *Virtus definitur.*

Digitized by Google

Virtutes theologicæ, ac morales quæ ratione sint necessariæ Exorcistis.

ministris virtutes tùm theologicæ, tùm morales sunt necessariæ, vt dignè, ac laudabiliter sua valeant obire ministeria, has maximè Exorcistis, nedùm vt dignè, ac laudabiliter, sed efficaciter, & tutò sui muneris intentum consequi valeant, necessarias esse quis audeat negare?

Quod Ioannes sufficienter in Exorcista indicat, tùm similem filio hominis in medio 7. candelabrorum aureorum stantem, & præcinctum repræsentat. Ad quid enim status ille describitur, nisi vt ostendatur, illum semper esse paratum ad candelabra erigenda, si cadant; emungenda, si minus luceant; accendenda, si extinguantur, vt explicat Alcazar? Non sedet otiosus, sed stat vt laboris auidus: Non discinctus est, & implicatus vestibus laxis, quæ iter impediant; sed succinctus, vt se quaquauersum vertere possit, & accurrere, cùm necessitas, & opus vocant: Non stat in extremis angulis, vndè longior via ad oppositos pateat; sed in medio, vt breuiori cursu opem ferat, & sic stando totus ardere uidetur uultu, manibus, pedibus, quasi semper paratus cogitare, operari, & currere ad ea perficienda, quæ è re esse uidentur. Sic Exorcista septiformi munere maximè debet fulgere uirtutum, Fidei, nempè, Spei, Caritatis, Fortitudinis, Patientiæ, Perseuerantiæ, atquè Prudentiæ; quarum unaquæquè suo loco singulari modo typicè figurata demonstrabitur, ut in medio Ecclesiæ constitutus, ac huiusmodi uirtutū splendore ornatus, hinc fideles tenebris circumfusos illuminare, deiectos erigere, nutātes fulcire, stantes corroborare: illinc follicularios dæmones aut obsidentes fugare, aut possidentes expellere, aut malefacientes cohibere, aut incantantes abigere; ut sequentibus articulis manifestabitur.

ARTICVLVS I.

De Fide.

166. *Exorcista per fidem fit similis filio hominis in facie lucente sicut Sol.*

CVM fides sit præcipuum fundamentum, cui innituntur fideles ad dæmones expellendos iuxta uerba Christi Marci vlt. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiycient.* & Ioannis 14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet:* ut innotescat, quomodo Exorcistæ fides sit necessaria, de ea examinandæ sunt sequentes quæstiones, ut sic per fidem Exorcista appareat similis filio hominis in facie lucente sicut Sol: Nam sicut facies demonstrat personam, quænam sit, ita per fidem, quam unusquisq; profitetur, cuius sit religionis, & qualis sit, ostenditur.

QVÆSTIO I.

Quid nomine fidei intelligatur in hoc articulo.

167. *Fides humana describitur.*

REspondetur, in hoc articulo non tractari de fide humana, seù fidelitate, quæ est quædam uirtus moralis, quæ præbet constantiam in seruandis promissis, & à Latinis uocatur fides, de qua Cicero *lib.* 1. *Officiorum*, ait:

Digitized by Google

sit: *Fides est dictorum, & conuentorum constantia, & veritas.* Nequè de fide gratia gratis data, quæ, vt docet Suarez *disp.* 8. *de distinctione fidei ab omnibus donis, &c. sect.* 2. *nu.* 4. datur homini, vt tàm distinctè, & perfectè intelligat, & apprehendat res fidei, vt possit eas alios docere, simpliciter tamen, & sine ornatu scientiæ, & sapientiæ. Nequè de fide, quæ accipitur pro fiducia: In qua significatione multi Doctores putant sæpè accipi in scriptura fidem pro fiducia; ita tenet Vega *quæst.* 1. *de Iustif. & lib.* 9. *in Trident. c.* 29. Iansenius *in Concord. cap.* 30. 32. & 35. Balthasar Paes *in Epist. D. Iacobi cap.* 1. *vers.* 6. Lyndanus *de quatripar. iust.* 1. *par. lib.* 2. *c.* 3. & recentiores Theologi *ad initium* 2. 2. *D. Thomæ.* Hoc enim modo fiducia non est fides, de qua loquimur; sed spes connotando quandam perfectionem, seù robur eius; vt benè docet Suarez *disp.* 1. *proemiali de fide, sect.* 1. *num.* 6. & 7. & Drexelius *de Conformatione voluntatis lib.* 5. *cap.* 2. & de hac agitur *sequenti articulo.* Sed tractari de fide theologica, seù diuina, quæ per se includit habitum, seù lumen fidei, actum eius, & obiectum, quæ tria sigillatim etiam sumpta solent in scriptura nomine fidei significari.

Fides gratia gratis data quæ.

Fides pro fiducia sumpta.

In hoc articulo agitur de fide Theologica.

Fides diuina includit tria.

§. I.

DE obiecto fidei intelligitur illud ad Galat. *cap.* 3. *Ex auditu fidei*; & infra *At vbi venit fides*, & ad Ephes. 4. *Vnus Dominus, vna fides*, & Apocalyps. 2. *Non negasti fidem meam*; & ita etiam dicit Athanasius in Symbolo. *Hæc est fides catholica, quã nisi quisquis fideliter, firmiterq; crediderit:* nam fides, quæ creditur, obiectum est virtutis fidei; vt eruditè docet Suarez *loco citato sect.* 2. *num.* 3. 168. *1. Obiectum.*

De actu verò fidei intelligitur illud Matthæi 9. *Secundum fidem vestram fiat vobis*; & illud ad Roman. 1. *Fides vestra annunciatur in vniuerso mundo*; & in toto capite vndecimo ad Hebræos: eodem modo sumitur fides, cum illi varij effectus tribuuntur, & quoties in scriptura præcipitur fides tanquam ad salutem necessaria, de hac fide sermo est; quia præcepta de actibus dantur: Ita Suarez *loco citato*; *2. Actus.*

De habitu autem fidei rectè intelligitur illud 1. ad Corinth. 13. *Nunc autem manent tria hæc, fides, & cæt.* & in eodem sensu loquitur Trident. *sess.* 6. *cap.* 7. cum dicit, in iustificatione simul infundi Fidem, Spem, & Caritatem. *3. Habitus.*

QVÆSTIO II.

Quodnam sit obiectum fidei theologicæ.

RESpondetur, in obiecto fidei tria distingui à D. Thoma 2. 2. *quæst.* 1. *art.* 1. scilicet obiectum materiale, idest materiam, circa quam versatur virtus; & obiectum formale, scilicet rationem, sub qua versatur, seù motiuum, propter quod fides credit. Tertium vocat D. Thomas accidentale, & in solutionibus argumentorum explicat sub hoc membro includere 169. *Obiectum fidei triplex,*

omnia

omnia obiecta creata, quæ secundariò, & quasi consequenter dicit pertinere ad fidem. Veruntamen Suarez *disp. 2. de obiecto fidei*, omnia illa, quæ creduntur ex testimonio diuino, comprehendit sub obiecto materiali fidei. Sed ait, præter obiectum materiale, & formale, requiri ad credendum sufficientem propositionem doctrinæ fidei, iuxta illud: *Quomodo audient sine prædicante?* Nam quia nec Deus testificans, nec res testificatæ videntur, ideò necesse est, vt per auditum sufficienter proponantur; nam ideò dicitur esse Fides ex auditu. Hæc ergo obiecta à nobis breuiter explicanda sunt sequentibus dictis.

Roman. 10. vers. 14.

§. I.

170. *Obiectum primarium fidei quodnam sit.*

Dico 1. Deus secundùm absolutam rationem Deitatis, & essentiæ suæ est primarium obiectum fidei. Hæc est sententia D. Thomæ *1. par. quæst. 1. ar. 7. & quæst. 14. de veritate art. 8. & in 3. dist. 24. ar. 1.* & idem tenet Scotus *dist. 23. quæst. vnica.* Durandus *dist. 24. q. 1.* Caprolus *quæst. 4. Prolog. art. 2.* Alber. & alij *in 3. dist. 23.* Idem sentit Marsilius *in 1. quæst. 2.* vbi refert varias opiniones; Tenet etiam Henricus *Quodlib. 12. quæst. 1.* Alexand. Alens. *3. par. qu. 68. memb. 7. art. vlt.* & Suarez *disp. 1. ead. sect. 1. n. 5.*

Ratio est, quia Deus ipse, quatenus Deus est, est primarius scopus fidei, seu ratio, quæ principaliter intenditur per fidem. Quod videtur satis probari ex illis verbis Pauli Hebræor. 11. *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est:* nam quia esse Dei est eius substantia, & essentia, cognoscere Deũ esse, idem est, quod cognoscere Deum esse verum Deum, atque adeò habere veram diuinitatem; ergo hoc est primarium obiectum, quod fides intendit. Et ideò dicebat Christus Ioan. 14. *Creditis in Deum, & in me credite:* quia illud primum est fundamentum reliquorum: facit etiam illud Ioannis 17. *Hæc est vita æterna, vt cognoscant te.* Hæc ergo absoluta cognitio Dei est intenta per fidem.

§. II.

171. *Deus qua ratione sit obiectũ materiale fidei.*

Dico 2. Inter obiecta materialia fidei Deus est obiectum maximè necessarium, & inseparabile à reuelatione fidei: Ita Suarez docet *disp. 2. de obiecto fidei sect. 1. nu. 8.*

Ratio est, quia nihil est credibile per fidem, nisi sub testimonio diuino, vt nunc suppono. Quisquis ergo credit aliquid per fidem infusam, credit illud reuelatum esse à Deo, & testimonium Dei esse infallibile: ergo impossibile est credere aliquid fide diuina, quod non sit Deus, quin supponatur aliquid creditum de ipso Deo, quod vt minimum esse debet, Deum esse, & esse verace in his, quæ testificatur: sic ergo Deus vt obiectum materiale, seu cognitum habet necessariam connexionem cum fide, quam non habent alia obiecta: nam posset Deus multa reuelare de seipso, & nihil de creaturis.

Dico

§. III.

DIco 3. Deus non eſt adæquatum ſubiectum, & (vt ſic dicam) directum fidei, ſed hoc eſt quodlibet ens reuelabile à Deo obſcura reuelatione: ita ſumitur ex D. Thom. 2. 2. q. 1. ar. 1. & dicta quæſt. 14. de Veritate. ar. 8. docet Scotus in 3. diſt. 23. q. vnica, ibi Gabriel, & alij communiter, partim ibi, partim diſt. 14. Anton. 3. p. tit. 8. cap. 4. & Abulenſ. in cap. 22. Matth. q. 301. Suarez loco cit. ſect. 2. nu. 2.

172. *Obiectum materiale adæquatū fidei eſt quodlibet ens reuelabile à Deo.*

Ratio eſt, quia & de creaturis multa per fidem creduntur; quia de illis & multa à Deo ſunt nobis reuelata, & ideò etiam ipſæ ſub hac ratione, qua reuelatæ ſunt, pertinent ad obiectum adæquatum fidei.

§. IV.

DIco 4. Deus ipſe, quem credimus, eſt etiam prima ratio credendi. In hac aſſertione conueniunt Theologi, D. Thom. 2. 2. q. 1. ar. 1. & 1. par. q. 1. ar. 3. & 7. & Reliqui in Prologo ſentent. & in 3. diſt. 24. Altiſiodor. ſtatim in principio Summæ in proemio, & Alenſ. 3. par. quæſt. 68.

173. *Deus eſt prima ratio credendi.*

Hoc notum eſt; nam diuina ſcriptura ſæpè docet, veram fidem ad ſalutē neceſſariam ipſi Deo inniti: ſic dī Gen. 15. *Credidit Abraham Deo, & reputatum eſt illi ad iuſtitiam*; quod dicit Paulus ſcriptum eſſe propter nos; quia fidem illam, & credendi modum imitari debemus, vt iuſtificemur. Similia ſunt frequentia in ſcriptura; & ideò meritò dixit Ambroſius *lib. de Abrahā cap. 3. & lib. 2. Epiſtolarum Epiſt. 12. ad Valentinianum*: *Cœli myſterium docent me Deus ipſe, qui condidit; non homo, qui ſeipſum ignorauit. Cui magis de Deo, quàm Deo credam?*

§. V.

DIco 5. Deus vt reuelans, ſeù teſtificans res credendas per fidem, eſt obiectum formale fidei. Hæc eſt aperta ſententia D. Thomæ 1. *par. quæſt. 1. ar. 3.* Idem tenet Scotus *in 3. diſt. 23. quæſt. vnica, & diſt. 25. q. 2. in fine*, Richardus *diſt. 23. ar. 4. quæſt. 3.* & alijs plures relati à Suarez *diſp. 3. de obiecto form. fidei ſect. 2. nu. 3.* colligitur ex ſcriptura iuxta illud Ioannis epiſt. 1. c. 5. *Qui credit in filium Dei, habet teſtimonium Dei in ſe*, & alijs locis.

174. *Deus qua ratione ſit obiectum formale fidei.*

Ratio eſt, quia Deus non mouet ad credendum, niſi mediante teſtimonio ſuo. Quomodo enim ei crederemus, niſi nobis loqueretur? Ergo non eſt obiectum formale fidei, niſi vt teſtificans, & reuelans.

QVÆSTIO III.
Quinam ſit actus fidei.

REſpondetur, *actum Fidei eſſe aſſenſum firmum, in auctoritate Dei obſcure reuelantis fundatum*: ità colligitur ex D. Thom. 2. 2. q. 2. ar. 1.

175. *Actus fidei definitur.*

Dicitur

Dicitur *assensus*: quia distinguitur actus fidei ab omni actu elicito à voluntate: quia non est actus elicitus à voluntate; sed imperatus à voluntate. Distinguitur etiam ab omni apprehensione, vel inquisitione intellectus nondum deliberatè iudicantis. Hic enim assensus est actus intellectus, & significat iudicium, quo intellectus ad vnam partem determinatur. Additur *firmus*, vt ab opinione distinguatur, quæ etiam præbet assensum, sed formidolosum, & aliquo modo dubium; fides autem debet esse firma. Quiæ verò hoc solet etiam suo modo tribui fidei humanæ, & multò magis cuicumq; assensui euidenti; ideò additur vltima particula *in auctoritate Dei, & cæt.* per quam actus fidei infusæ tàm ab acquisita fide, quàm ab actu scientiæ, & à quouis actu euidente distinguatur: Et præterea per illam particulam designatur vltima differentia essentialis, & substantialis actus fidei; nam hæc differentia sumitur ex obiecto formali, quod per illam particulam explicatur: Ità eruditè docet Suarez *disp. 6. de Actu fidei, sect. 1. nu. 5.*

Ex hoc colligitur, actum fidei infusæ esse actum ab intellectu elicitum, & imperatum à voluntate; ac proindè subiectari in intellectu; vt testatur Paulus 2. Cor. dicens: *In captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.*

QVÆSTIO IV.

Quomodo Fides Theologica definiri possit.

176. *Fidei Theologicæ definitio.*

REspondetur, Fidem Theologicam definiri à D. Paulo Hebræor. 11. quòd *sit substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium*: Ita Magister Sent. *in 3. dist. 23. cap. penultimo, & vltimo* dicit hanc esse fidei definitionem. Consentiunt cum Magistro Scholastici, qui planè affirmat hanc esse definitionem fidei, quæ est virtus intellectus. Bonauent. *eadem dist. ar. 1. quæst. 5.* Ricardus *ar. 4. q. 1.* Paludan. *quæst. 4. ar. 1. §. quantum ad tertium.* Maior *quæst. 8.* Albertus *ar. 18.* & alij plures relati à Vasquez *tom. 2. in 1. 2. quæst. 113. disp. 209. c. 2.* Dicitur *substantia rerum sperandarum*: quia est fundamentum spei, & quatenus subsstat alijs; propriù enim est fidei, fulcire spem, & fiduciam: quia non posset homo sperare, nisi crederet; ideò certitudo fiduciæ proportionata est certitudini fidei; nam est veluti baculum, in quo Viatores nituntur ad sperandum. Vndè Ambrosius *lib. de Cain, & Abel*, ait: *Fides est radix omnium virtutum; & quod super hoc fundamentum ædificaueris, hoc solum ad operis tui fructus, & virtutis proficit mercedem.* Dicitur *argumentum non apparentium*, ideſt firmus assensus, quo intellectus conuincitur, & inducitur ad credendum ea, quæ non videntur; ita exponit Suarez *disp. 6. de Actu fidei sect. 2. nu. 5.* Vel dicitur *argumentum non apparentium*: quia eius actus est inclinare intellectum ad actum credendi, ac eidem intellectui cooperari influendo in actum ipsius, quo actu intellectus firmiter assentit, seù adhæret reuelatis à Deo.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

Quomodo Fides Theologica diuidatur.

RElictis varijs diuisionibus, quæ à Theologis afferuntur, vnicam referam vt magis instituto nostro conuenientem. Fides ergo diuiditur in vniuersalem, & particularem. 177. *Fides duplex, Vniuersalis.*

Fides vniuersalis dicitur illa, quæ per se necessaria est ad salutem, & communi vsu Ecclesiæ *Catholica* nominatur; tum etiam quia ipsum nomen *Catholica* vniuersalitatē significat. Hæc autem fides vniuersalis est, & quoad personas: quia pertinet ad omnes, qui placere Deo volunt; & quoad tempora: quia semper in Ecclesia fuit; & quoad loca: quia vbique prædicata est, & prædicatur; & quoad dogmata: quia est de omnibus particulis fidei, & consequenter etiam de omnibus, quæ in illis continentur, & quæ Ecclesiæ reuelata sunt, vel per eam credenda proponuntur: Sic docet Suarez *disp. ead. sect. 3. nu. 6.*

Fides autem particularis dicitur illa, quæ in aliqua priuata reuelatione fundatur, vel instinctu Spiritus S., qui illi æquiualeat. Et meritò particularis dicitur; quia in materia, persona, & propositione priuata fundata est. Hæc autem rursus triplex est. Prima, qua aliquis credit ea, quæ sibi peculiariter reuelata sunt. Quo pacto Prophetæ crediderunt multa, quæ non omnibus fidelibus, sed sibi tantùm reuelata fuerunt. Et Abraham credidit multa, quæ sibi soli fuerunt per reuelationem promissa. Secunda fides priuata est miraculorum, qua aliquis certò sibi statuit, Deum facturum aliquid præter consuetum ordinem. De qua dicitur Matthæi 17. *Si habueritis fidē sicut granum sinapis, dicetis huic monti, transi hinc illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis.* Tertia fides huic est similis, nempe qua quis credit se à Deo consecuturum aliquid spirituale, vel temporale ad spiritualia pertinens, puta dæmonem ab obsesso expulsurum etiam sine potestate exorcistica; vel sanitatem corporis in ordine ad salutem animæ obtenturum; vel quid simile animæ salutare à Deo impetraturum: Ita docet Vasquez *q. 113. in 1. 2. D. Thomæ disp. 209. cap. 5.* ac Suarez *disp. ac sect. eadem num. 7.* *Particularis.*

QVÆSTIO VI.

An fides miraculorum, ac promissionum sit eadem cum fide Catholica.

REspondetur cum Suarez *disp. 8. de distinct. fidei ab omnibus donis, & cat. sect. 1. num. 3.* tria posse considerari in eo, qui facturus est miracula; vel aliquod beneficium à Deo miraculosè impetraturum. Primum est credulitas de omnipotentia Dei, & veritate promissionum eius. Secundum est quædam quasi applicatio huius vniuersalis fidei ad hoc factum in particulari, ita vt aliquis iudicet certò, & credat se facturum hoc miraculum; vel obtenturum hoc beneficium miraculosum hic, & nunc. Tertium est fiducia quædam, quæ inde resultat in voluntatem. 178. *Tria considerātur in eo, qui facturus est miraculum.*

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Actus fidei.

Primum eorum, certissimum est, omninò in opere miraculoso esse necessarium: quia illud est fundamentum omnium cęterorum. Vnde Matth. 9. quando Christus Dominus illuminaturus erat quosdã cęcos, exigens ab illis fidem necessariam dixit: *Creditis, quia hoc possum facere vobis?* Dixerunt *vtiq; Domine; tunc tetigit oculos eorum dicens: secundum fidem vestram fiat vobis.* & cap. 13. in fine. *Non fecit ibi virtutes multas, propter incredulitatem illorum.* Erat ergo necessaria credulitas.

Applicatio illius actus.

Secundum si debito modo explicetur, dicimus, illud iudicium non esse omninò impossibile: posito enim firmo assensu fidei, me obtenturum à Deo, quicquid petiero, si debitè petam, & cum conditionibus, quas Christus in suis promissionibus requirit, fieri potest, vt aliquis hìc, & nunc, & hoc in opere, non diuina, sed morali quadam certitudine iudicet concurrere omnia necessaria ad impetrandum miraculum: siue quia illa manifestè videt: siue quia simul etiam iuuatur interiùs auxilio Dei, vt possit ita existimare; ex quibus elicitur illud iudicium certum aliquo modo simile iudicio theologico, vel prudentiali; quæ omnia non esse impossibilia per se patet. Non tamen credo huiusmodi iudicium esse simpliciter necessarium: tum quia nulla est ratio, quæ cogat ad exigendum illud: tum etiam quia ad debitam fiduciam, & excludendam omnem dubitationem reprehensibilẽ, satis est firmiter iudicare, non solùm in genere, sed etiam in hoc facto me impetraturum, quod intendo, certitudine conditionata. *Si per me non steterit, & cat.*

Fiducia ex ea resultans.

Tertium est fiducia illa, quæ ex huiusmodi applicatione fidei vniuersalis ad hoc factum in particulari resultat in voluntatem, quæ necessaria est ad obtinendum, vt latè ostenditur *articulo sequenti*. Quæ fiducia sæpiùs insinuatur in diuina scriptura, quæ interdum vtitur nomine *credulitatis*: interdum nomine *confidentiæ*; & Christus Dominus sæpe dicit, *Confidite, confidite, & cat.* Item quia nemo potest orare vt oportet, nisi speret, & confidat etiam vt oportet: miracula autem maximè perficiuntur oratione conuenienter facta.

§. I.

179. *Fides miraculorum, & promissionum est eadem cum fide Catholica.*

AD quæstionem ergo dicimus, Fidem illam, quam scriptura requirit ad patranda miracula, & alia beneficia miraculosè obtinenda, quoad substantiam, & essentiam esse ipsum actum Catholicæ Fidei ita elicitum, & applicatum ad hoc particulare factum, vt possit generare illam fiduciam, & actus alios necessarios ad impetrandum miraculum.

Sustinẽt Theologi.

Hanc conclusionem sustinent D. Thom. 2. 2. q. 178. ar. 1. *ad* 5. Caietan. *Matth.* 17. Soto 2. *de Natura, & Grat. cap.* 6. Et est aperta sententia D. Cypriani *lib.* 3. *ad Quirin. cap.* 42. & valde indicant Ambrosius. *lib.* 8. *in Luc. ad illud Adauge nobis fidem.* & Hilar. *in Matth. canone* 17.

Confirat. ex diuina scriptura.

Colligitur in primis clarè ex 1. ad Corinth. 13. *Si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam*; vbi Apostolus expressè loquitur de Fide Theologali, & Catholica, & eam comparat cum charitate. Vnde postea concludit,

Digitized by Google

cludit, *Manent hæc tria Fides, Spes, & Charitas*. Similis locus est ad Hebræos 11. Nam illa Fide, quam definierat, *esse substantiam, & cæt.* & *sine qua* dixerat *esse impossibile placere Deo*, dicit patrata esse miracula. *Hac*, inquit, *fide susceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos, & cæt.* idest obtinuerunt resurrectionem suorum virorum.

Ratio est: quia Fides, quæ ad miracula requiritur, non pertinet ad nouum habitum, seu virtutem infusam; neque constituit nouum genus, aut ordinè actuum. Nam ex tribus enumeratis actibus, qui maximè possunt concurrere ad opus miraculosum, primus manifestissimè est actus fidei. Tertius quoad substantiam est actus spei; quia spes, & fiducia non distinguuntur essentialiter. Secundus verò (si adsit) eiusdem rationis est cum assensu Theologico, & iuuari potest à prudentia infusa, vel acquisita quoad applicationem generalis fidei, ad hoc particulare factum, vel has circunstantias particulares. Et ex his tribus actibus primus fons est, & radix aliorum, & cum aliàs sit propriissimè actus fidei, ideò illi propriissimè conuenit ratio fidei miraculorum. *Probatur ratione.*

Præterea fides miraculorum, ac promissionum idem omninò habet obiectum formale, nempe Deum vt reuelantem, & notificantem res credendas per fidem; quod habet etiam fides theologica; non ergo inter se differunt essentialiter. Cur enim quis confidit, se aliquid miraculosè à Deo obtenturum? Certè quia credit Deum esse omnipotentem, summè bonum, ac fidelem in suis promissionibus: hoc autem credit, quia Deus per diuinas scripturas hoc reuelauit.

§. II.

OBijcies. Actus fidei Catholicæ, & quæuis eius perfectio est in nostra potestate; hęc verò fides miraculorum non ita, sicut nec patrare miracula. Vnde Matthæi 17. Apostoli non potuerunt expellere dæmonem, cum tamen fidem Catholicam haberent. 180. *Obiectio.*

Respondetur, aliud esse patrare miracula, aliud habere fidem de se sufficientem ad ea impetranda. Primum non est in hominis potestate semper; tum quia completa potestas, quæ requiritur ad opus miraculosum, non inhæret per modum habitus, etiam in illis, qui frequenter miracula edunt: vt docet D. Thom. 2. 2. *quæst.* 172. tum quia præter fidem requiruntur multa ex parte Dei, quæ non semper dantur, etiam posita fide, quia non expedit: attamen illud secundum (hoc est habere fidem) in hominis potestate positum esse censet Suarez *loco citato nu.* 8. essęq; actum verè liberum, & humanum; ac licèt pendeat ex auxilio gratiæ; illud tamen non deerit volenti credere, vt oportet: quod planè docet Paulus ad Hebræos 11. & 1. Corinth. 13. Et colligitur ex Matth. 14. & 17. Vbi Christus reprehendit Apostolos, vel etiam quosdam alios, quòd dubitarent hac fide: erat ergo in illorum potestate, aliàs non fuissent reprehensione digni. Item Lucæ 10. & sæpe aliàs consulit, vt habeamus hanc fidem; & Iacob. 1. *Postulet in fide nihil hęsitans*. Est ergo in nostra potestate. Tandem huiusmodi fides in *Dilatio.*

Digitized by Google

eo, qui impetrat miracula, est laude digna, & meritoria; ergo & libera.

QVÆSTIO VII.

Quomodo Fides Theologica possit esse maior in vno, quàm in alio.

181. *Distinctiones tres de fide.*

ANte solutionem tres præmittendæ sunt distinctiones.

Prima distinctio. Quantitas habitus fidei potest considerari dupliciter: Vno modo secundùm rationem formalem obiecti: Alio modo secundùm ea, quæ materialiter credenda proponuntur.

Secunda distinctio. Fides potest attendi vno modo secundùm ea, quæ creduntur implicitè: Alio modo secundùm ea, quæ explicitè creduntur.

Tertia distinctio. Fides potest considerari secundùm participationem subiecti, & hoc dupliciter: nam actus fidei procedit ex intellectu, & ex voluntate, vt docet D. Thom. 2. 2. *q.* 4. *ar.* 1. His positis.

Assertio 1.

Dico primò. Fides Theologica ratione obiecti formalis non potest esse maior in vno, quàm in alio: quia formale obiectum fidei est vnum, & simplex, scilicet Veritas prima: Vnde ex hac parte fides non diuersificatur in credentibus; sed est vna specie in omnibus.

Assertio 2.

Dico secundò. Fides secundùm ea, quæ implicitè creduntur, in omnibus credentibus est eadem. Ratio est: quia quando quis incæpit credere, subiecit animum suum omnibus credibilibus, quæ Catholicorum tenet assertio, & quæcumque de nouo à Deo fuerint reuelata: & ita id, quod nunc sibi reuelatur, iam credebat implicitè; obiectum enim fidei adæquatum, vt dictum est supra, est quodlibet ens reuelabile à Deo obscura reuelatione. Vnde actus fidei hoc modo neq; augetur, neq; diminuitur; neq; maior est fides in vno, quàm in alio.

§. I.

182. *Assertio 3.*

DIco tertiò. Fides Theologica explicitè, non ratione obiecti formalis, sed materialis, idest secundùm ea, quæ materialiter credenda proponuntur, potest esse maior in vno, quàm in alio: Ratio est: quia cum credibilia plura sint, & possint accipi vel magis, vel minùs explicitè, secundùm hoc vnus homo plura explicitè, quàm alius potest credere; & sic in vno potest esse maior fides, quàm in alio ex parte obiecti materialiter sumpti secundùm maiorem fidei explicationem: Et sic fides in vno vel ad maiora, vel etiam ad plura quàm in alio potest se extendere: Ita D. Thom. 2. 2. *q.* 5. *ar.* 4.

Diuersitas credentium.

Vnde quidam dicuntur habere magnam fidem: alij paruam: alij magnã respectu vnius gratiæ obtinendæ; sed exiguam respectu alterius consequendæ: alij maiorem in ordine ad vnum beneficium secundùm vnum modum impetrandum; sed non secundùm alium. Constat ex verbis Christi Saluatoris nostri, qui admiratus de verbis Centurionis, quando dixit: *Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer meus:* sequentibus se dixit: *Amen dico vobis, non inueni tantam fidem*

Matth. cap. 8. ver. 8.

in

in Israel! Si ergo tantam fidem non inuenerat, signum erat, quòd aliquam minorem hac inuenerat; quod vtique nemini est dubitandum. Nam alij plures ex Hebræis, ait Tostatus *quæst. 165. in cap. 17. Matthei*, credebant quidem, quòd Christus posset sanare infirmos; sed dummodo ad eos accederet, & manu tangeret eos. Sic Regulus in Iesum credidit, & rogauit illũ, vt sanaret filium suum; sed dixit ad eum, *Domine descende priusquam moriatur filius meus*. Necessarium iudicauit, quòd Christus accederet ad ęgrotum. Sic mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur, credidit in Iesum, quòd à fluxu sanguinis sanaretur; sed dummodo tangeret saltem fimbriam vestimenti eius. Vnde dicebat intra se: *Si tetigero tantùm vestimentum eius, salua ero*. Sic quidam Princeps rogauit Iesum pro filia sua defuncta, dicens: *Domine filia mea modò defuncta est*; sed addidit: *Veni impone manum tuam super eam, & viuet*. Sic plures alij credebant se à Christo beneficium aliquod vel sibi, vel alteri accepturos; sed quoad modum consecutionis nullus habuit tantam fidem, sicut Centurio. Credidit enim, quòd Christus solo suo verbo etiam in absentia sanaret seruum suum, dicens: *Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum; sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer meus*; quasi diceret: Domine scio, ac credo, quòd tu es omnipotens, & in te est virtus infinita, non est ergo, cur descendas in domum meam, quia peccator sum, vt sanes seruum meum; sed sufficit vnicum verbum tuum, in quo facta sunt omnia, & illicò sanabitur puer meus. His ergo verbis auditis à Christo iuxtà meritò admiratione replerus dixit: *Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israel*.

Ioan. 4.
Vers. 49.
Matth. 9. vers. 21.
Ibid. vers. 18.
Matth. 8. v. 8.
Vers. 10.

§. II.

DIco quartò. Fides Theologica secundùm participationem subiecti potest esse maior in vno, quàm in alio, tum ex parte intellectus propter maiorem certitudinem, & firmitatem: tum ex parte voluntatis propter maiorem promptitudinem, seu deuotionem, vel confidentiam: Ita D. Th. *artic. eodem*.

183. *Assertio 4.*

Ratio est: quia de ratione fidei est, vt Veritas prima omnibus præferatur; sed tamen eorum, qui eam omnibus præferunt, quidam certiùs, & deuotiùs se ei subijciunt, quàm alij. Et secundùm hoc etiam fides est maior in vno, quàm in alio.

Probatur ratione.

Hoc apertè constat in muliere Chananea, quæ accedens ad Iesum rogauit eum dicens: *Miserere mei Domine fili Dauid: filia mea malè à demonio vexatur*. Cui tandem Iesus dixit: *O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis*. Sed cur Christus magnam vocauit eius fidem? Non vtique ratione petitionis: quia non erat aliquod magnum, quod petebat, cum ferè quotidiè Christus ab Energumenis (etiam non rogatus) dęmones expelleret; sed magnam appellauit ob firmitatem, ac stabilitatem in credendo; neo nõ ob promptitudinem, ac deuotionem in perseuerando? Licèt enim Christus non responderet ei verbum, immò eam repelleret, ac vocaret eam canem, nihilominus non infirmata est fide, non vacillauit, nec dubitauit de Iesu

Exemplo. Matth. 15. ver. 22. Vers. 28.

Digitized by Google

potentia, bonitate, ac fidelitate in tribulatis subleuandis, & obsessis à dæmone liberandis: ideò perseuerauit in petendo dicens: *Domine adiuua me:* Vers. 25. *nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suorum.* In quo Vers. 27. ostendit firmitatem fidei suæ, qua credebat Christum esse Dominum potentem filiam suam à dæmonio liberare, ac pijssimum, ideoq; eius tandem preces non despecturum, sed id, quod ipsa petebat, largiturum.

QVÆSTIO VIII.

An Fides Theologica differat à Fide gratia gratis data, & consequenter à ceteris gratijs gratis datis.

184. *Gratia gratis data quot, & quæ.*

ANte solutionem quæstionis sciendum, nouem esse gratias gratis datas à D. Paulo enumeratas 1. Cor. 12. *Alij per Spiritum Sanctum datur sermo sapientiæ: alij sermo scientiæ secundum eundem spiritum: alteri fides in eodem spiritu: alij gratia sanitatum in vno spiritu: alij operatio virtutum: alij prophetia: alij discretio spirituum: alij genera linguarum: alij interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur vnus, atq; idem Spiritus diuidens singulis prout vult.*

Describuntur. 1. Sermo sapientiæ est donum, quod datur homini, vt non solùm possit fidei doctrinam proponere simpliciter; sed etiam ex illa multas veritates recondites elicere, & persuadere; & propterea per causas, vel altiores rationes diuina mysteria explicare.

2. Sermo scientiæ est gratia, per quam homo rationibus naturalibus, vel exemplis fidem explicat, & quæ contra obijciuntur, soluit.

3. Fides in eodem spiritu est gratia, per quam datur homini, vt tàm distinctè, & perfectè intelligat, & apprehendat res fidei, vt possit eas alios docere; simpliciter tamen, & sine ornatu scientiæ, & sapientiæ. Hæc ab aliquibus vocatur fides miraculorum.

4. Gratia sanitatum est illa, per quam quis, diuina operante virtute, alicui sanitatem confert, quam naturaliter, vel saltem nisi post longum tempus, consequi non potuisset.

5. Operatio virtutum est gratia, per quam homo ad confirmationem fidei, nec non vtilitatem aliorum, dæmones ab obsessis corporibus expellit, secluſa potestate exorcistica; & alia opera efficit, quæ naturam superant. Hæc ab aliquibus vocatur gratia miraculorum.

6. Prophetia est supernaturalis quædam cognitio in diuina reuelatione fundata, à qua locutio, vel prædictio prophetica procedit.

7. Discretio spirituum est reuelatio cogitationum interiorum cordis.

8. Donum linguarum est gratia, per quam confertur homini recipienti illud linguas varias cognoscere, & intelligere.

9. Interpretatio sermonum est donum, quo quis ex speciali Spiritus Sancti motione ea, quæ legit, vel audit, ita benè intelligit, vt possit illa alijs interpretari iuxta sensum loquentis, vel scribentis. Sic hæ gratiæ describuntur à Suarez *disp. 8. de distinct. fidei ab omnibus donis, & car. sect. 2. & 3.*

Ad

Digitized by Google

§. I.

AD quæstionem ergo respondetur, fidem gratiam gratis datam modo prædicto explicatam non idem esse cum Fide Catholica. In primis enim illa nullam requirit obscuritatem. Nam iuxta certam Augustini doctrinam *epist.* 57. & D. Thomæ 3. *par.* q. 7. *ar.* 7. In Christo fuerunt omnes gratiæ gratis datæ; non tamen in eo fuit Fides Catholica, seu obscura: ergo Fides Catholica distinguitur ab omnibus gratijs gratis datis.

185. *Fides Theologica distinguitur à fide gratia gratis data, & à cæteris gratijs gratis datis.*

Deinde fides gratia gratis data non videtur tàm consistere in iudicio, quàm in apprehensione rerum fidei, quæ ita à Spiritu S. dirigitur, sicut expedit ad docendos alios. Et idem proportionaliter dicendum est de alijs gratijs gratis datis. Nam huiusmodi gratiæ gratis datæ ordinantur ad vtilitatem aliorum per actus exteriores fidei manifestatiuos. Fides verò Catholica ordinatur ad iustificationem, & salutem ipsius credentis.

QVÆSTIO IX.

Quomodo Fides necessaria sit Exorcistæ ad dæmones expellendos.

AD quęstionem dico primò. Ad expulsionem dęmonis (simpliciter, & absolutè loquendo) Fides Theologica Exorcistæ non est necessaria. Ratio est: quia sufficit, quòd in ministro sit potestas Ordinis Exorcistatus, intentio faciendi, quod Romana Ecclesia facit, ac ipse dæmoni præcipiat diuino nomine interposito. Patet; quia Ordo Exorcistatus habet suam vim ex opere operato; sicut satis probatum est *num.* 9. Et ideò ad ipsius ministerium neq; fides actualis, neq; habitualis in ministro est absolutè necessaria, vt producatur effectus, nempe expulsio dęmonis. Sic & in omnibus Sacramentis ad producendum ex opere operato ipsorum effectũ sufficiunt Materia, Forma, & Intentio Ministri, faciendi scilicet quod facit Ecclesia, vt ex Concil. Florent. colligitur: Ita testantur Alexand. Alens. 4. *par.* q. 16. *mem.* 3. *ar.* 5. D. Thom. 1. 2. *quæst.* 64. *art.* 9. Ricardus *in* 4. *dist.* 5. *quæst.* 4. *ar.* 3. & Ioseph Angles *Flor. Theol. qq. in* 4. *quæst. de Ministro Sacram. art.* 7.

186. *Ad expellendũ dæmonẽ, Exorcista simpliciter, & absolutè fides non est necessaria.*

§. I.

DIco secundò. Vt Exorcista turò, & efficaciter ab obsessis hominibus, & è rebus ad homines spectantibus dęmones valeat expellere, necessaria est ei Fides Theologica, qua firmiter assentiat nedum articulis Fidei, ac mysterijs nostræ salutis, sed etiam credat, se esse Ministrum Christi, & Ecclesiæ, & habere potestatem super dęmones, vt in nomine Iesu eos ab obsessis corporibus expellat, quando expulsio est salutaris: nec non Christũ per suam Passionem abstulisse à dęmone hominibus nocendi facultatẽ pro eis, quos Deus vult protegere, ac præseruare; & maximè pro his, qui credunt, ac confidunt in Sanctissimo Nomine Iesu; vt latè probatum est supra *num.* 65. *& sequentibus.*

187. *Fides Theologica necessaria est Exorcista, vt turò, & efficaciter dæmones expellat.*

Digitized by Google

Hoc testatur Alphonsus à Castro *lib. 6. aduersus Hæreses verbo Exorcismus* dicens: *Quod autem non semper fiat, vt inuocato nomine Iesu dæmon egrediatur, minima fides ipsius inuocantis est in causa. Nam si perfectè credidisset, hæc, & maiora fecisset. Et ad hos solos, videlicet in fide perfectos Dei promissio* (Marci vltimo *In nomine meo dæmonia eijcient*) *pertinere videtur: quia prius dixerat: Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, & cæt.*

Propterea maximoperè iuuat Exorcistæ, sæpiùs elicere actus fidei, credendo firmiter, quòd Deus ratione suæ infinitæ bonitatis, ac misericordiæ, ac fidelitatis suæ inuariabilis virtute sua diuina concurret ad dæmones expellendos, cùm ipse Exorcista in nomine eius dæmoni præcepta faciet, si talis expulsio personæ obsessæ fuerit salutaris.

§. II.

188. *De facto nullus Hæreticus, vel infidelis dæmones eijcere, aut miracula facere solet.*

DIco tertiò. De facto loquendo, nullus Hæreticus, vel Infidelis dæmonem eijcere solet; vel aliquod valet facere miraculum, vt docet Ægydius de Coninch *disp. 11. de obiecto fidei dub. 3. num. 85.* & Lupus *par. 3. Edicti S. Inquisit. lib. 22. dist. 3. ar. 2. diffic. 2.* Ratio est: quia promissio facta à Christo Ecclesiæ est respectu credentium: *Signa autem eos, qui crediderint, & cæt. In nomine meo dæmonia eijcient.* Nec Ecclesia supplet pro eis: quia ipsi non sunt membra Ecclesiæ, cum sint ab ea separati; Nam hæc signa, nempe dæmones eijciendi per fidem; varijs linguis loquendi; serpentes tollendi; infirmos curandi; & cætera diuinitùs supra omnem vim naturæ operandi, in testimonium fidei nostræ conceduntur; vt ait Marcus Euangel. cap. 16. post illa verba, *signa autem eos, &c. Apostoli*, inquit, *profecti prædicauerunt vbiq; Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.* Immò etiamsi inter Hæreticos sit aliquis ordine exorcistatus insignitus, non valet dæmones expellere, si ei deficiat recta intentio, quæ est, faciendi id, quod Sancta Ecclesia Romana faciendum intendit: nam hic potiùs intendit facere, quod sua docet secta, cui adhæret.

Quid acciderit Hæreticis id attentare volentibus.

Quare dum isti dæmonis asseclæ, quasi alij Pharaonis Magi curare maleficia, & Energumenos à dæmone liberare, quandoq; attentarunt, idem illis accidit, quod septem filijs Sceuæ, qui Paulũ in exorcizando imitabantur (de quibus Actuum 19.) nempè Vanus labor, frustra adhibitis suis adiurationibus è cerebro confictis: Contemptus, insultante dæmone, & clamante: nihil sibi timendũ ab illis: Confusio, ridentibus, & subsannantibus populis, qui assistebant: Et quod peius est, vulnera accepere, ad quæ euitanda fugam arripere coacti sunt. Vnus pro omnibus sufficiat Martinus Lutherus huius sæculi Nouatorũ antesignanus, qui illa omnia expertus est, cùm velut simia Ministrorum Ecclesiæ in Sacrario Vuittembergensi dæmonem exorcismis è suo, puta Euangelio nouo depromptis voluit expellere. Etenim irrisiones, & insultus dæmoniacos, iterata, & repetita verba, summas angustias, & alui profluuium perpessus suo malo didicit, non vsurpare amplius ea, quæ sunt catholicæ potestatis: & ridiculum suis fautoribus auctoritatis Lutheranæ spectaculum præbuit, vt narrat Staphylus oculatus testis, tunc Lutheri

sectator,

Digitized by Google

sectator, postea Catholicæ Ecclesiæ filius *in absoluta responsione contra Smidelinum*.

ARTICVLVS II.

De Spe, seu Fiducia in Deum.

189. *Spes, seu fiducia in Deum necessaria est Exorcistæ, vt tutò, & efficaciter damones expellat.*

SEcunda virtus, qua præditus esse debet Exorcista, vt tutò, & efficaciter suum valeat exercere ministerium, est Spes, seu Fiducia, vel Confidentia in Deum, quæ præsidio non fulcitur humano, sed diuino innititur auxilio; & decertante Exorcista assistere debet, vt quod suis viribus assequi non potest, hoc supernâ ope confortatus assequatur. Vnde similis filio hominis pedes habebat similes aurichalco, vt ostendatur, Exorcistam suam spem, ac fiduciam totam debere fixam habere in Deum: pedes enim spem significant, vt docet D. Bernardus in verba illa Psal. 90. *Quoniam in me speravit, liberabo eum*, dicens. *Quemcumq; locum calcauerit pes vester, vester erit. Pes vester vtiq; spes vestra est, & quantumcumq; illa processerit, obtinebit, si tamen in Deum tota figatur, vt firma sit, & non titubet.*

Obiectum spei. Quæ spes, (vt respicit tanquam obiectum primarium formale, solam bonitatem Dei clarè visi, siue beatitudinem nostram tàm obiectiuam, quàm formalem, quatenus nobis bona est) dicitur virtus theologica. Hæc videtur esse sententia Scoti *in 3. dist. 26. quæst. vnica. §. ad quæstionem*. Eandem tenet Gabriel *ibidem*, Suarez *in 3. par. tom. 1. q. 7. in Commentario ar. 4.* Bannez 2. 2. *q. 17. ar. 5. §. Caietanus, & cæt. vers. Nota secundò*. & Ægydius de Coninch *disp. 19. de Spe dub. 4. nu. 52.*

Definitio spei. Sic autem definitur à D. Thoma *in 3. sent. dist. 26.* quòd *sit expectatio certa futuræ beatitudinis, proueniens ex Dei gratia, & ex meritis nostris*. à Filliucio verò *tract. 22. de præceptis Fidei, Spei, & Charitatis, & cæt. cap. 8. de virtute Spei* sic describitur: *Spes est virtus Theologica diuinitùs infusa, per quam certò expectamus futuram beatitudinem per merita ex diuina gratia prouenientia.*

Obiectum fiducia. Spes verò (quatenus respicit nedum bonitatẽ Dei clarè visi; sed eius omnipotentiam, qua potest omnia nobis salutaria conferre bona, ac fidelitatem eius in promissis seruandis) dicitur fiducia; quæ essentialiter nõ differt à Spe Theologica; addit tamen supra spem firmitatem quandam, seu robur: vndè Fiducia est spes perfecta, ac robustissima, vt benè docet Drexelius *lib. 5. de Conformatione hum. volunt. cum diuina cap. 2. §. 1.* dicens, *Spem hoc superat Fiducia, quòd Fiducia non qualiscumq; spes sit; sed robustissima, & perfecta.*

Fiducia definitur. Hæc autem definitur à D. Thoma 2. 2. *q. 129. ar. 6.* quòd *sit spes futuri auxilij concepta ex dictis aliorum: vel ex his, quæ sunt in se, vel in alio*. Expressiùs autem sic definiri potest. *Fiducia Theologica est spes firmissima, ac robustissima futuri auxilij concepta ex frequentatis actibus fidei theologicæ, qua quis firmiter credit, Deum nedum posse ratione suæ omnipotentiæ; sed ratione etiam suæ infinitæ bonitatis, benignitatis, ac fidelitatis velle ei concedere quod animæ est salutare*: Ita colligitur ex Suarez *disp. 1. præem. sect. 1. nu. 8. & disp. 8. de dist. fidei ab omnibus donis, & c. sect. 1. n. 3.*

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO I.

Quomodo huiusmodi Fiducia augeatur.

190. *Fiducia quomodo augeatur.*

QVoniam plura adducemus infra *par.3. vbi de ratione*, ex quorum consideratione maximoperè affectus in Deum moueri potest, ac fiducia erigi; hìc duntaxat modus, seu actus, quo talis fiducia augetur, est explicandus. Fiducia ergo proportionaliter augetur in voluntate, prout in intellectu augetur fides; quod solet contingere dupliciter.

Vno modo quando fides non tantùm præbet assensum veritati reuelatæ, nec in ea solùm cognoscenda, seu credenda sistit; sed extenditur ad praxim, veritatem creditam applicando voluntati, vt secundùm illam moueatur, seu operetur; tunc in voluntate proportionalis augetur fiducia, & animus orantis erigitur in spe, eamq; actu ipse exercendo, in ea firmatur, ac roboratur; ita quòd animus eius non fluctuat, nec deficit in petendo.

Alio modo quando aliquis non tantùm habitu credit; sed actu se exercet considerando promissionem Dei, eius veritatem, fidelitatem, ac bonitatem infinitam; tunc in voluntate augetur deuotionis feruor, aufertur tepiditas, magìs, magìsq; crescit confidentia.

191. *Defectus fiducia vndè veniat.*

E conuersò quando intellectus deficit in applicanda practicè veritate credita voluntati, vt secundùm illam cum magna fiducia oret, licèt talis homo non habeat defectum in assensu fidei, neq; in certitudine, qua credit, Deum esse fidelem in suis promissis; attamen ex defectu talis applicationis prouenit in voluntate proportionalis defectus in spe, & fiducia: nam interdum animus orantis non erigitur in spe, non quia desperet; sed quia non actu exercet spem; vnde fit, vt animus fluctuet, & deficiat in petendo, sicut oportet. Secundò quando quis deficit in exercitio, quia non actu considerat promissionem Dei, & veritatem eius, licèt nullam habeat dubitationē contrariam certitudini fidei; ex defectu tamen actualis fidei prouenit in voluntate proportionalis defectus; quia tepidè, & remissè exercet spem; ideò vel non perseueranter petit; vel in ipsamet petitione nimis est remissus; & etiam plus hęsitat, vel dubitat, quàm secundùm rectam rationem possit, aut debeat; quod totum redundat in imperfectionem, & defectum fiduciæ debitæ: Ita docet Suarez *tom. 2, de Virtute, & Statu Religionis, lib. 1. de Oratione c. 24. nu. 8.* Propter autem huiusmodi defectus Apostoli non potuerunt illum Lunaticum curare; quia tunc habuerunt fidem languidam, nec rectè illa vsi sunt ad considerandum ea, quæ possent mouere affectum, & fiduciam erigere.

QVÆSTIO II.

Quomodo Fiducia tollat hæsitationem.

192. *Fiducia tollit hæsitationem.*

REspondetur, sicut fides non excludit quoad intellectum nisi dubitationem certitudini fidei repugnantem; ita fiducia quoad voluntatem solùm

Digitized by Google

solùm excludit illum timorem, vel animi trepidationem, quæ excludat theologicam spem: Ac proinde si oratio fiat ex vera fide, & spe, ex hac parte habet conditionem sufficientem ad impetrandum infallibiliter ex vi promissionis; quantumuis vel ex parte intellectus interueniat aliquod genus formidinis, vel dubitationis indeliberatæ, quæ ad infidelitatem non perueniat: vel ex parte voluntatis intercedat nimius timor, vel pusillanimitas ex consideratione proprij defectus concepta. Nam hi defectus vel non sunt culpabiles; vel non grauiter; vnde non excludunt verum actum fidei, & spei; nec reddunt culpabilem ipsam orationem: Ita docet Vega *lib. 9. in Concil. Trident. cap.* 28. Glos. ord. *super epist. canon. D. Iacobi c.* 1. & Suarez *loco citato num.* 7. *Quomodo*

Veruntamen subdit Suarez *num.* 8. *in fine*; quòd debita fiducia in Deum deberet huiusmodi defectus superare, ac vincere: Quod præstaret, si orans consideraret nedum diuinam promissionem; sed infinitam Dei bonitatem, prouidentiam, benignitatem, charitatē, liberalitatem, ac cætera Dei attributa. Ex qua consideratione licèt non perueniatur ad iudicandum certò, & infallibiliter, Deum effecturum, quod petimus; sæpè tamen peruenitur ad iudicium ita credibile, ac determinatum, vt excludat actualem hęsitationem, & animum orantis pacatum reddat: Ita Suarez *loco cit. nu.* 9.

193. *Fiducia in miraculo operando, qua.*

Quando verò Deus vult per aliquem operari miraculum, solet ita mouere animum petentis, vt nihil hęsitet; sed firmiter credat, illud impetraturū: quæ ab aliquibus solet dici fides miraculorum, quæ præsupponit fidē theologicam; & numeratur inter gratias gratis datas; prouenitquè ex quadam peculiari motione, & præuenente gratia, cui homo non potest resistere quātum ad illam particularem firmitatem intellectus, licèt quoad actum desiderandi, & petendi liberè operetur: Ita docet Abulensis *in cap.* 17. *Matth. q.* 165. & Suarez *loco cit.*

Frequentiùs verò, licèt non tàm specialis gratia concedatur, datur maior, vel minor præueniens gratia ita mouens ad petendum cum fiducia, vt magis etiam, vel minus hęsitationem tollat, vel animum petentis securum reddat: Quo modo dixit Cassianus *Collat. 9. cap.* 32. signum futuræ impetrationis esse, quando Spiritus Sanctus mouet ad petendum cum magna fiducia, & quasi securitate impetrandi.

QVÆSTIO III.

Quos effectus efficere soleat huiusmodi Fiducia in suis possessoribus.

194. *Fiducia est armatura, ac veluti virga mosayca in manu confidentis in Deum.*

INnumeri sunt admirandi effectus, quos causare solet huiusmodi fiducia in eos, qui illam possidere studeant. Est enim in manu Exorcistæ, & omnium Christi fidelium veluti panoplia, seu omnis generis armatura; aut altera virga mosayca, qua valent nedum ab inimicis tàm inuisibilibus, quàm visibilibus, & à quacumque re aduersa seipsos, & omnia ad se spectantia tueri, ac conseruare; verùm etiam, cum opus est, ob Dei nomen sanctissimū glorificandum, Ecclesiæ splendorem augendum, ac totius Reipublicæ Christianæ

ſtianæ vtilitatem proſequendam (ad id ſpecialiter Deo cor mouente) admiranda opera operari. Hi autem effectus genericè collecti clauduntur, ac breuiter ad ſexdecim Fructus reuocantur.

FRVCTVS PRIMVS.

Fiducia in Deum præſeruat à peccatis plurimis.

195. *Fiducia in Deum præſeruat hominem à vitijs, & à peccatis.*

PRimò hæc fiducia in Deum, ac firma confidentia in eius tutiſſima protectione præſeruat eũ, qui illam poſſidet, à vitijs, & à peccatis plurimis. Dauid Pſal. 33. verſ. 23. *Et non delinquent omnes, qui ſperant in eo.*

Vbi Franciſcus Titelmanus. *Qui in eò*, inquit, *ſpem ſuam iactatam, & benè firmatam habuerint, non cadent in peccatum tale, quo prorſus a Deo ſeparentur. Sollicitè enim curabunt, ne peccatum vllum tale admittant: & ſi fortè contigerit incidere, ſollicitè curabunt, ne in peccato permaneant; ſed reſurgent quantocius in ſpe miſericordiæ Dei.*

Ioannes Baptiſta Folengius: *Qui ſpem*, ait, *omnem ſuam in Deo collocant, hi delinquere haud quaquam poſſunt ad mortem, quia ex Deo nati ſunt, ſemenq; Dei in ſe inſitum habent. Nihil ergo damnationis*, clamat Paulus, *eſt his, qui ſunt in Christo Ieſu, qui non ſecundum carnem ambulant. Et hi ſunt quidem, qui ſperant in eo, vt è ſpe tandem, fiduciaquè in Deum copulata ſanctificationem omnem noſtram auguremur. Omnis*, inquit Ioannes, *qui ſpem habet hanc in eum, ſanctificat ſe.*

Rom. 8. ver. 1.

1. Io. 3. ver. 3.

Idipſum confirmat Drexelius *de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 5. §. 4.* dicens: *Vera in Deum fiducia non tantùm inquieti pectoris agitationem; ſed & huic contrarium torporem mentis, ac ſenium tollit. Quiſquis hanc felicitſſimam artem callet, ac reipſa tàm voluntati diuinæ, quàm prouidentiæ eius perfectè ſe tradit, graues vitiorum inſultus non metuit. Ita Deo innixum nulla vis, nulla fraus, nulla iam illecebra poterit vel ſtantem deijcere, vel ſubijcere dominantẽ.*

Diſertè hoc ipſum teſtatur D. Bernardus *ſuper eundem Pſalmum*, dicens: *Ita animus, ſi non præſumat de ſe; ſed ſi confortetur à Deo, poterit vtique dominari ſui, vt non dominetur ei omnis iniuſtitia.*

196. *Diffidentia origo eſt plurium vitiorum.*

E conuerſo diffidentia de Deo eſt cauſa plurimorum vitiorum, ac ſcelerum execrabilium. *Deo diffidere*, ait Drexelius loco cit. c. 10. §. 7. *aut eſt principium plurimorum ſcelerum, aut finis.* Ideò benè ait Folengius in Pſal. 31. verſ. 1. *Vnde ambitio? vnde cupiditas? vnde dominandi libido, etiam in his, qui in intimis Eccleſiæ penetralibus, & clauſtris latitant? vnde luxus? vnde faſtus, ſimultasq; ſimulatio, diſſimulatio, atq; omnis generis vitia emanant? niſi quòd in alia re, quàm in Deo ſuam collocant fiduciam, ac ſpem mortalium plerique?*

FRVCTVS SECVNDVS.

Non ſinit facilè homines cadere in tentationes.

197. *Fiducia in Deũ non ſinit facilè cadere in tẽtationes.*

SEcundò hęc fiducia in Deum eſt telum acutiſſimum in hoſtes inuiſibiles intorquendum, quo facillimè debellari queunt, ne inducant homines in tentationem. Aptiſſimè

Digitized by Google

Aptissimè Folengius *in Psal. 26.* apud ipsum 27. explicans illa verba: *Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum*; ait: *Multa sunt castra illa* (nempe vitia, quibus diabolus nos impugnare tentat;) *sed multa etiam nimis sunt castra Domini: hæc quidem fortia, illa verò debilia, parumq; in Deo sperantibus extimescenda. Habet etiam & spiritus sua castra in cordis theatro, habet sua tela, suas acies, suasq; testudines, atque arietes: quæ sanè omnia spirituali tantummodo viro sunt nota. Equidem nescio, an tela acutiora in hostes intorqueri possint, quàm ea, quæ hic memorat Vates, nempe spem, ac confidentiam in Deo.* Vnde Titelmanus in illa verba Psal. 90. *Quoniam ipse liberauit me de laqueo venantium*, ait: *Tu namque es, Deus meus, qui tibi fidentem hactenus liberasti, & liberabis (vti non dubito) etiam imposterum, de laqueis, & insidijs omnium inimicorum meorum, qui ad modum venatorum pauperculam animam meã summo studio, & sedulitate maxima persequuntur, vt eam interimant: ponuntq; laqueos multiplices, & varias insidias, vt illa queatam in eis animam meam morte afficiant: quomodo solent venatores maximis laboribus persequi innoxia animalcula, & laqueos ponere, foueas effodere, aliasq; insidias struere tantùm, vt illa possint comprehendere, & vita priuare*, & infra *vers. 6.* in illa verba: *Non timebis, & cæt. à negotio perambulante in tenebris. Deus ita illæsum te seruabit ab omni malo, quod in tenebrarum latibulis obambulat, à tentatione grauis, molesta, & diuturna, qua te multum & diu, quasi circumeundo, & circumambulando molestat, vt tandem vel importunitate vincat: aut ex occulto tandem aliquando te opprimat, si quando te videat minùs paratum.* & paulò infra ait: *Ab inimicis huiusmodi siue apertè per vim tentationum oppugnantibus æquè saluaberis in diuino auxilio; non poterunt tibi aduersarij dæmones præualere propter diuinam custodiam, quoscumque tandem modos adinueniant, quamcumque tandem viam experiantur; siue occultè nocere cupiant, quasi in occulto tenebrarum, absque oppugnatione aperta, sub latibulo aliquo, siue etiam apertam persecutionem, aut tentationem omni sibi concessa virtute aduersus te exsuscitent: etiamsi in omni sua virtute aduersum te conentur, & apertè te oppugnent, nihil patieris incommodi.*

Constat ex Scriptura Diuina & Theologorum.

Hoc idem testatur Dionysius Carthusianus in eundem Psalmum. *A quatuor*, ait, *tentationibus liberatur, qui in adiutorio Altissimi habitat, scilicet à timore nocturno, à sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, & ab incursu, & dæmonio meridiano; & ita nullam tentationem quantumcumque grauem, seu vndique illatam veretur, dicens cum Apostolo: Omnia possum in eo, qui me confortat.* Philipp. 4. 13.

Idipsum testantur omnes Patres Psalmum prædictum exponentes, Augustinus, Ambrosius, Hieronymus, Bernardus, Cassiodorus, Paraphrastes, & alij innumeri relati à Ioanne Lorino *in eundem Psalmum.*

E conuersò qui solis suis viribus, & non diuina protectione innituntur, cuicumque facillimè diabolicæ succumbunt tentationi; vt benè obseruat Drexelius *de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 5. §. 5.* dicẽs: *Porrò, qui hac fiducia sunt vacui, humana tantùm circumspiciunt, omniaq; humanis viribus metiuntur. Et ferè contingit, vt hos in manu consilij sui destituat Deus.* Ex quo dæmones suis telis, ac iaculis illos (Deo non obsistente) haud difficulter prosternere valent. *Diffidentia facit succumbere tentationibus.*

FRV-

Digitized by Google

FRVCTVS TERTIVS.

Liberat, ac præseruat à maleficijs, obsessionibus, ac molestijs diabolicis.

198. *Fiducia in Deũ liberat, ac præseruat à maleficijs.*

TErtiò hęc fiducia in Deum liberat, ac præseruat homines in Deum cõfidentes à maleficijs, incantationibus, obsessionibus, ac vexationibus dęmoniacis; vt latè probauimus supra *num.66.* Quod experientia comprobauit anno 1648. mense Septembri hac fiducia munitus, dum filium suum Dominicum primogenitum annos natum 16. Energumenum à dęmone liberauit Ioannes de Fantinis à Castro Franco. Is enim, dum præfatum filiũ suum à dęmone obsessum ad me adduceret Venetias, vt à dæmonio liberarem, cæpit dæmon in itinere illum vexare, & acriter torquere; quare prædictus vir vtique pius, prudens, atque deuotus memor instructionis, qua ante semestre à me fuerat imbutus, dum filiam eius Franciscam annos 15. natam energumenam (Sanctissimo nomine Iesu à me interposito) à dæmone liberaueram, diuino fretus auxilio dæmonem obiurgare cępit, & increpare, ac suo modo vulgari sermone illi præcipere, ne vexaret filium; simulque filium excitare, vt in Deum confideret, quòd à dæmonio dubio procul fuisset liberatus. Proptrea dæmon, diuina virtute eum impellente ob fidem illius viri firmam, ac sinceram, coactus fuit è corpore iuuenis exire; sed in egressu submissa voce in aure illius dixit: *procertò scias, quòd exeo: quia Venetias nolo ad fratrem illum accedere; sed cùm ad patriam tuam redieris, iterum in domum meam intrabo, vnde exiui.* Cum ergo coram me fuisset adductus, illum totaliter à dæmone liberum esse, comperi. Quare illum in fiducia benè instruxi, admonens, vt totam suam in Deo fiduciam collocaret, nec vllo modo dæmonem timeret: quia nihil potest contra eos, qui in Deum suam collocant fiduciam: qui ita benè instructus à quacumque dæmoniaca vexatione liber, ac illæsus permansit.

Exemplum relatum ab Auctore.

199. *Præseruat à timore dæmonis, & apparitionibus, ac nocturnis terriculamentis.*

Sed non tantùm à maleficijs, ac dæmoniacis obsessionibus, qui in Deo suam collocant fiduciam; sed etiam à timore ipsorum dæmoniorum, ab eorũ apparitionibus, ac nocturnis terriculamentis liberantur, ac præseruantur.

Hoc probant Richelius, Eugubinus, Genebrardus, R. Abenezra, R. Kimchi, qui exponentes illa verba Psalmi 90. *Non timebis à timore nocturno, à negotio perambulante in tenebris*, intelligunt de timore, quo solent aliqui nocturno tempore concuti, siue naturali imbecillitate propriæ imaginationis; siue somniorum tristium, ac turpium etiam obiectu, siue terriculamẽtis de industria à dæmonibus excitatis. Quæ vocantur vt docet Ioan. Lorinus in Psal. 90. vers. 5. & 6. *phantasmata, spectra terricula, terriculamenta, lemures, empusa, species, umbræ, larvæ, manes, simulachra, damones nocturni.* Ab horum omnium timore liberantur, qui totam suam spem, ac confidentiam constituunt in Domino. Hoc probat eruditissimè S. Bernardus prædicta verba exponens: *Scuto circundabit te, & cæt.* dicens: *Benè dicitur, non timendum à timore nocturno, & non dicitur à nocte: quia non ipsa afflictio tentatio.*

Digitized by Google

tatio est; sed magis timor ipsius. Nam & omnes laboramus, cum tamen non omnes inde tententur; & qui tentantur, multò magis timore futuræ pœnæ (intellige, ait Lorinus loco citato, pœnæ corporalis, puta maleficij, vel obsessionis) *quam præsentis dolore læduntur. Quia ergo timor ipse tentatio est, congruè dictum est ei, qui circundatur scuto Domini, quòd à tentatione hac non timebit.*

FRVCTVS QVARTVS.

Defendit ab inimicis, ac persecutoribus visibilibus.

200. *Fiducia in Deũ defendit ab inimicis, ac persecutoribus. Testantur Patres.*

QVartò non tantùm Deus protegit in se confidentem ab inimicis inuisibilibus; sed etiam à visibilibus, ab hominibus, nempe iniquis, ac peruersis, qui quærunt sanguinem eius fundere, honorem deturpare, ac substantias ipsius disperdere, dissipare, aut vsurpare.

Eruditissimè hanc veritatem testatur Titelmanus *in Psalmum 90. ad literam* explicans illa verba: *Scapulis suis obumbrabit tibi*, dum ait: *Vox prophetæ est ad eum, qui habitat in adiutorio Altissimi. O tu quisquis es, qui sic (vt modò dictum est) tali confidentia habitas in adiutorio Altissimi, quàm benè tibi erit, & quam eris securus in ista tua fiducia! Ecce Deus ipse, in quo habes fiduciam, sua potentia fortitudine tibi obumbrabit, quasi scapulas suas super te expandet, suum auxilium super te faciet apparere; vt nocumenti nihil ad te possit pertingere: Quomodo, cùm pater scapulas suas, & humeros obijcit pro filio, vt is, qui paruula nocere cupit, non possit, obstaculum præbentibus latis obumbratis patris scapulis. Et sub expansis alis misericordiæ, ac bonitatis eius securus ages, & confidendo tutus eris ab omni aduersariorum nocumento; quomodo pulli gallinæ sub alis, & pennis maternis agunt securi, qui, cùm extra alas euagantur, accipitris, aliarumq; rapacium auium patent vnguibus, suntq; direptioni, & morti expositi.*

201. Idem *in eundem Psalmum vers.* 14. loquens in persona Domini, rationẽ reddens, cur hominem in se confidentem protegat ab inimicis, ac persecutoribus suis, alijsq; periculis animæ, & corporis: *Quoniam*, inquit, *in me sperauit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. Ecce ego, ait Dominus, iuxta Prophetæ verbum, eum liberabo, & saluum faciam ab omni malo propter quod in me spem, & fiduciam constituerit; secundùm fidem ipsius faciam illi, & non eum frustrabor, neque confundam ab expectatione sua, quoniam non noui ego in me sperantes derelinquere: Ego eum defendam ab omnibus aduersarijs, & omni malitia, eò quòd nomen meum cognouit, eò quòd in me credidit, & sperauit, atque vt Patrem, Dominum, Protectorem, & Saluatorem inuocauit.*

202. Huc appositè Chrysostomus *in Psalmum* 124. initio, & paulo post initiũ in illa verba: *Qui confidunt in Domino sicut mons Syon, &c.* sic ait: *Montem dixit, spem in Deum incommutabilem, firmam, & constantem, inuincibilẽ, & inexpugnabilem. Quemadmodum enim si quis innumerabiles adhibeat machinas, montem nec conuellere, nec labefactare poterit: ita etiam qui eum aggreditur,*

Digitized by Google

ditur, qui ſpem in Deum collocauit, reuertetur domum vacuis manibus. Sed cur non dixit abſolutè: Sicut mons, *ſed montis Sion meminit? Docens nos non debere animum deijcere in calamitatibus, nec ab eis peſſundari; ſed à ſpe in Deum pendentes, omnia ferre fortiter, & bella, & pugnas, & tumultus. Quemadmodum enim hic mons, qui fuerat quandoq; deſertus, & nudatus habitatoribus, ad priorem redierat proſperitatem, veteri ſtatu recepto, cum incolæ rediſſent, & miracula rurſus oſtenderentur: ita etiam vir fortis, & generoſus, licèt ab innumerabilibus inuadatur calamitatibus, minimè euertitur.*

§. I.

203. *Fiducia in Deũ eſt galea, lorica, anchora.*

HInc iuremeritò hæc confidentia in Deum à Drexelio *de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 5.* vocatur galea, lorica, & anchora. *Hæc*, inquit, *in Deum fiducia eſt galea nullis rumpenda vulneribus, eſt lorica nulli penetrabilis telo, eſt anchora nulli obnoxia naufragio. Hanc ſicut anchoram habemus*, ait Apoſtolus Hæbr. c. 6. *animatutam, ac firmam.*

Hac roborata fuit Suſanna.

Hac galea, lorica, & anchora firmata erat, ac roborata Suſanna nobiliſſimum, & Pudicitiæ, & Fiduciæ ſpecimen. Hæc cum ad capitis ſuppliciũ, & ſaxatiles nimbos iam duceretur, flens ſuſpexit ad cęlum: *Erat enim cor eius fiduciam habens in Domino*. Nec fruſtra: omnium calculo, Daniele iudice, omni crimine, ac dedecore liberata eſt.

Daniel. c. 13. verſ. 35.

Hac fuit munita Eſther.

Hac non inferior Eſther rem magnam aggreſſa eſt per hanc itidem in Deum fiduciam. Lex erat in Aſſueri aula, vt ſi quis ad Regem ingrederetur non vocatus, morte id lueret, niſi Rex virgam auream protendiſſet in ſignum clementiæ. Cum verò Eſtherem hinc Mardochæus aſſiduis precibus vrgeret, vt Regem adiret; illinc obſtaret lex, & terreret; hoc demum inijt conſilij: Iudæi omnes iuſſi ſunt triduum totum inter preces, & ieiunia exigere: quod idem & Eſther fecit cum ſuis virginibus: *Triduo ſic exacto, Regina fiduciam in Deum ampliſſimam concipiens,* (docet Drexelius loco cit. cap. 4. §. 3.) *ingreſſa eſt ad Regem pro ſua gente deprecatura. Ex voto ceſſerunt omnia.*

204. *Hac ſuffultus Antiſtes Magdeburgicus.*

Nec illud ſilentio inuoluendum, quod fertur à C. Fabr. *hiſtor. de Electoribus Saxoniæ*. Dux Saxoniæ Fridericus II. cognomento Placidus, Anno Chriſtiano milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo quarto obijt. Hic princeps aliquot ante obitum annis Friderico è Comitum ſtirpe Antiſtiti Magdeburgico litem, & ab ea bellum cæpit mouere. Quod vt prudentiùs gereret, & cuncta cederent feliciùs, exploratorem miſit, qui de apparatu bellico, & conſilijs aduerſæ partis cognoſceret. Factum exploratis omnibus renuntiatum eſt, nil opportunum bello parari, ſed nec militem ſcribi: Antiſtitem præterea dixiſſe, cauſam ſe commiſſurum Deo, qui pro ſeruo ſuo arma ſumeret. Hoc vt Elector audiuit: *Alius*, inquit, *inſaniat, & bellum inferat ei, qui confidit ſuperiorem ſe futurum in cauſa ſua, Deo defenſore*. Laudandus Præſul, qui Dei patrocinio fiſus eſt: laudandus Princeps, qui poſitis armis Deum veritus eſt aduerſarium.

Tali confidentiæ lorica, ac galea munitus fuit S. Martinus Epiſcopus Turo-

Digitized by Google

Tutonensis, ad quem, vt refert Villegas *in vita eius*, cum quidam homo iniquus, ac peruersus accessisset, vt ipsum occideret, & iam districto ense aduersus ipsius caput ictum iecisset, vt feriret, alio ensem retinente, & impediente, ne caput Sancti Episcopi attingeret, ipse inconcussus manens, & immutabilis existens nec timuit, nec tremuit, nec facies eius ex pauore colorem mutauit: Ex quo à suis Clericis interrogatus, quomodo tam impauidus in tanto discrimine vitæ perstitisset? Respondit vir Dei; *Numquam tam modicus pauor me corripuit, sicut nunc; certissimum namque mihi est, quòd Deus meus, cui seruio, & in quem omnem meam constitui fiduciam, nunquam me in maioribus necessitatibus dereliquisset*. Dignissimum sanè tanto viro responsum. Nam teste Isaia cap. 40. *Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem* (.i. humanam in diuinam) *assument pennas sicut aquila: current, & non laborabunt: ambulabunt, & non deficient*. Sic animosissimus Rex Dauid: *In Domino sperans*, inquit, *non infirmabor*. Optimè Theodoretus: *Gubernatorem*, inquit, *habeas Deum, & aurigam, & res tua ab illa prouidentia pendeant; nam hoc modo inconcussus manebis, & immutabilis*.

205. *Fiducia maximè D. Martini.* Vers. 31. Psal. 25. Vers. 1.

Sed non solùm tuetur Deus in se confidentes in discrimine vitæ, & honoris; verùm etiam in periculis iacturæ bonorum temporalium, præcipuè contra incendiarios, fures, insidiatores. Sic Euthymius apud Lorinum explicans illa verba Ps. 90. *à timore nocturno, à negotio perambulante in tenebris*, ait: *Timor nocturnus, vnà cum negotio perambulante in tenebris indicat fures, incendiarios, insidiatores, qui tali potissimum tempore grassantur, & incautos adoriuntur*. A quibus Deus protegit, ac defendit omnes in se confidentes, ne possint eis vllum quamuis minimum inferre nocumentum. Ergo *viriliter agite, & confortetur cor vestrum omnes, qui speratis in Domino*.

Deus tuetur in se confidentes etiam in periculis iacturæ bonorum temporalium. Psal. 30. Vers. 25.

FRVCTVS QVINTVS.

Liberat, ac præseruat à morsu, ac veneno brutorum animalium.

206. *Fiducia in Deū liberat, ac præseruat ab innumeris periculis.*

QVintò liberat, ac præseruat hæc fiducia in Deum ab innumeris periculis, quibus mortalis obnoxia est infirmitas, & à quibus homines quandoque solent inopinatò offendi; præcipuè tuetur à morsu, ac veneno brutorum animalium; ita vt non noceant ijs, qui in Deum suam cõstituunt fiduciam (Deo illos protegente): Sic plures Doctores explicant illa verba Psalmi 90. *Super aspidem, & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem*. Quæ licèt mysticè intelligantur de dæmonibus, vel etiam de hominibus iniquis; vel de vitijs, ac peccatis, vt plures exponunt Patres relati à Ioanne Lorino in dicta verba: veruntamen ad literã accipiuntur de irrationabilibus, venenosisque brutis, quæ multi Sanctorum, præsertim in noua lege sine læsione calçauerunt, sicut eorum venena sine nocumento biberunt, iuxta illud Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, & cæt. Serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit*.

Varia miracula hoc testãtur. Vers. 2.

Serpentes tollent: Hoc patet de Paulo Apostolo Act. 28. qui percussus à vipera in nullo læsus fuit; sed viperam pendentem ad manum eius in ignem excussit.

excussit. Quod partim quoque contigit filijs Israel ex Ægypto gradientibus per eremum vastam, atque horribilem, & venenosis animalibus plenam, quæ nocumentum nō intulerunt filijs Israel, quemadmodum Moyses scripsit Deuteron. 8. *Dominus ductor tuus fuit in solitudine magna, & terribili, in qua erat serpens flatu adurens, & scorpio, ac dypsas.*

Verf. 15.

Ita refert Dionysius Carthusianus in illa verba Psalmi 90. Ideipsum annuit Ioan. Lorinus ibidem. Constat in Daniele, cui non nocuerunt ora Leonum, licèt existeret in medio eorum. Daniel. c. 6. & 15. In S. Francisco, cui Lupus vorax, qui plures homines occiderat, nedum non nocuit, sed vt agnus mansuetus humilis se subiecit, ac obedientiam præstitit; & in alijs pluribus, quos sacræ referunt historiæ.

Chronic. Fr. Minor. in vita eius par. 1. lib. 2. c. 39.

Hanc apertè veritatem fatetur Franciscus Titelmanus in eadem verba: *super aspidem, &c.* loquens ad eum, qui coram in Deo suam constituit fiduciam. *Denique*, ait, *nec vniuersum serpentum genus tibi quicquam nocere poterit; sed absque lasionis nocumento perambulabis super aspidem, & basiliscum, & similiter super aliarum specierum serpentes cuiuscumque tandem malitiæ, aut interfectionis fuerint, nihil tibi mali illorum venenum inferet. Immò neque leonem, neque draconem in via timebis; sed securus, & imperterritus in via tua conculcabis eorum capita; tametsi leo ferotissimum sit animal, draco astutissimum: tu tamen, & illius ferocem fortitudinem, & huius nocivam astutiam aquè victor calcabis, atque superabis, hoc est, nulla virtus inimicorum, siue infirmorum, siue fortiorum, siue magnorum, siue parvorum tibi nocere poterit, aut præualere. Ecce enim altissimus, quem posuisti refugium, & spem tuam, dedit tibi potestatem calcandi super omnes serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici.*

207. Confirmant Sacræ Scripturæ interpretes.

Sic ad literam transfert Felix: *Super leonem*, ait, *& aspidem iter facies, conculcabis catulum leonis, & draconem. His quidem ferarum vocibus*, ait Baptista Folengius in eadem verba, *rerum omnium, quæ vel morsu, vel veneno, vel alia ratione qualibet noxia, & lethali obesse possunt, feritatem intelligi voluit; quas quidem non solum Dei amicis nocere haud quaquam posse, asserit; verùm etiam illis fore vsui, ac commodo. Ecce*, inquit Christus, *dedi vobis potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones, & super virtutem omnem inimici, & nihil vobis nocebit. Quæ enim res tam formidabilis esse potest, cui non imperet Dei amicus, atque illi frenum ponat?*

Luc. 10. verf. 19.

Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Constat de S. Ioanne Euangelista, qui venenum mortiferum hausit, & nihil ei nocuit. Idem præstitit S. Antonius à Padua pro conuersione quorundam hæreticorum: vt habetur *Chron. Fratr. Min. par. 1. lib. 5. cap. 20. in vita eius.* Idipsum B. Iacobus à Marchia Pragæ in Boemia coram totius populi multitudine congregata ob Hæreticorum conuersionem egit; & statim post venenum hausstum maiori spiritus feruore sine vlla animi, vel corporis molestia altissima de fide Catholica, ac Romana Ecclesia contra Hæreticos mysteria prædicare cæpit, vt narrat Martus à Lisbona *Chron. Fratr. Minor. par. 3. lib. 6. cap. 12.* Quod etiam alij Sancti præstiterunt: vt sacræ ferunt Historiæ.

Marci 16.

FRV-

Digitized by Google

FRVCTVS SEXTVS.

Liberat à peste.

208. *Fiducia in Deũ liberat à peste.*

SExtò, qui perseueranti, fortiq; animo sub Altissimi tutela, tanquam sub scuto sese texerint, dubio procul illorum protectionem assumet Deus, & præter alia mala, ac pericula, à quibus eos eripiet, liberabit etiam à peste, & ab ægritudine repentina, prout magis expediens fuerit animæ eorum.

Testantur diuinæ scripturæ interpretes.

Sic testatur Simeon de Muis *Comment. in Psal.* 90. vbi explicans illum versiculum. *A sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris*: legit: *A peste perambulante, & cæt.* aitq; *Pestis, si est à causa frigida, nocte, si à calida, interdiu, ac præsertim de meridie, cum vehementior est solis calor, infesta maximè est.* Sic interpretantur R. Ezra, D. Hieronymus, & alij, vt tradunt Simeon, & Lorinus, *à peste, seu lue, exterminio, exitiali morbo, ægritudine repentina, noxa vastante in meridie.* Rationem reddit Simeon: *Cur pestis vocetur sagitta.*

quia sicut sagitta, inquit, *pernici volatu magnum aeris tractum momento permeat, ita pestilentia venenum puncto temporis longè, latèq; spargitur, præsertim de die cum solis calore fusa, atque hiantia corpora virus promptius hauriunt.*

Idipsum confirmat Folengius dicens: *Ex Hebræa sic transformans: A peste in caligine ambulante, ab ægritudine repentina deuastante in meridie. Nam illud exploratissimum est, quod à quocunque pestis genere, siue occultum illud fuerit, siue manifestum, immunis is erit, atque intactus, qui in protectione Dei cœli, hoc est summè potentis commorabitur.* Quare sic Paraphrastes: *A peste, quæ clam inuadere homines solet, & ab ea, quæ de improuiso externa sæuiet, securus erit.*

209. *Fiducia hac munitus S. Bernardinus pestẽ euasit.*

Hac confidentia vallatus S. Bernardinus Senensis, vt refert Drexelius *par. 1. Rosæ virtutum. cap. 1. de Charitate proximi. §. 8.* prima sanctitatis rudimenta per charitatis obsequia apud Cives suos deponens, cum Senæ Hetruscæ graui pestilentia vastarentur, Bernardinus duodenis iuuenibus comitatus, quos sibi delegerat, ægrotantium lectulos obire, grauiter affectos consolari, egestate laborantibus subuenire, sepelire mortuos, paratus omnes subire casus, quos tetra lues illa se temerè ingerentibus adducere potuisset. In eo autem amplissimæ charitatis munere magis verebatur; ne quid decedentibus officeret ad beatitudinem consequendam, quàm quis sibi morbus obreperet ad vitam auferendam. Cæterum tantæ pietatis vir in tam præsenti periculo sanus, & incolumis meruit conseruari, dignusq; fieri, qui Religioni Seraphicæ adscriptus multò magis prodesset hominibus concionando, quàm profuerat priùs ministrando. Poterat Bernardinus cum Ioanne gloriari dicens: *Nos scimus, quoniam trãslati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres.* Et dicere cum Apostolo: *Spe salui facti sumus.*

Chron. Fr. Minor. par. 3. lib. 2. c. 5.

1. Ioan. c. 3. Vers. 14. Roman. c. 8. Vers. 24.

FRVCTVS SEPTIMVS.

Illæsos, & securos seruat in bello.

210. *Confidentia in Deum à vulneribus tuetur in bello.*

SEptimò, qui huiusmodi in Deum confidentia ad bellum muniti incedunt, quodammodo illæsi, ac securi reddũtur, eò quòd Deus per Angelos

Digitized by Google

gelos suos à quocumque vulnere, aut noxa illos tuetur, prout eorum saluti, ac diuinæ gloriæ magis conuenit.

Testatur sacra scriptura interpretes.

Hoc apertissimè testantur R. Ezra, & R. Kimmhi illa verba Psal. 90. *Cadent à latere tuo mille, & cat.* exponentes de bello, ac sæuiente prælio; *quo tempore,* aiunt, *qui se Dei misericordiæ committit, hinc inde millenis hominum corruentibus saluus emergit, nec ad eum vllum malum, aut hostis accedit.* Quibus se subscribit Simeon de Muis. *Comment. in eund. Psal.*

Idipsum confirmat Paraphrastes apud Baptistam Folengium illa verba exponens tam de pestilentia, quàm de bello, in quibus nullam patiuntur lęsionem, qui in Deum suam constituunt fiduciam, firmiter credentes, ac confidentes, quòd Deus ob infinitam suam bonitatem, ac fidelitatem eos sit protecturus. *Etsi,* inquit, *tanta fuerit pestis calamitas, aut bellorum immanitas; vt hinc à latere sinistro mille, illinc à dextro decem hominum millia corruant; nihil tamen erit, quòd tu tibi metuas, siquidem te id mali non attinget.* Addit Folengius, *Vide iusti hominis constantiam, qui, vel ruat æther, immobilis perstat in Deo.* Vtrumq; etiam fatetur Titelm. in illa verba: *Non accedet ad te malum.* dicens: *Quoniam ipsum, qui est Altissimus, Dominum posuisti refugium tuum; ideò non poterit tibi vllum malum appropinquare; nullum te malum valebit apprehendere, vt nocumenti quicquam inde sustineas: & nullum flagellum, nulla pestis, nullum verò malum poterit ad domum mansionis tuæ intrare. Is enim, in quo refugium tuum posuisti Altissimus te sibi fidentẽ ab omni malo seruabit, & noxia omnia longè profligabit.*

211. *Hoc experti sũt belli duces.*

Hoc experientia in seipsis comprobarunt plures belli duces, qui hac diuina protectione muniti innumeros exercitus absque vlla noxa, aut vulnere in proprio corpore inflicto profligarunt. Taceo de Dauide, Iosue, Ezechia, Gedeone, Amasia, Iosaphato, & alijs, quos sacræ contestantur historiæ, innumeras inimicorum cateruas constrauisse, ipsosq; diuina fretos protectione prorsus illęsos extitisse: de vnico referam Carolo V. augustissimæ memoriæ Imperatore: De hoc narrant Iustus Lips. *lib. 1. monit. polit. cap. 7. num.* 10. & Franciscus Robortel. *in orat. funebr. Bononiæ dicta.* Cum in Germania ad Ingolstadium copias haberet, cinxissentque eum ingẽti exercitu fęderati hostes, & ænæorum tormentorum copia ferream grandinem in castra ipsa non sine graui pernicie immitterent, amicis monẽtibus, vt sibi prospiceret: Cæsar immutato vultu, & loco, arridens dixisse fertur: *Confidite, nullus vnquã Imperator tormenti ictu interijt.* Hic idem Imperator, cum intra vallum iam armatus staret in hostem proditurus ad prędium, magna eum balistarũ vi repellere conabatur hostis. Itaque iterum monebatur, vt saluti suæ cõsuleret, quibus animosè respondit: *Canes, qui valde latrant, non sunt valde metuendi. Nec est, quòd timeamus, cum præsidio Dei satis vallati simus.* Nimirum *Angelis suis mandauit Deus de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis.*

Hac fiducia Carolus V. illæsus seruatus fuit in bello.

Ps. 90. v. 11.

212. *Deus protegit etiam quotquot sunt de familia in se confidẽtiũ.*

Sed quod mirum est, nedum protegit Deus à peste, & bello in se confidentes; sed quotquot sunt de familia eorum tuetur.

Hanc veritatem testatur Simeon de Muis Comment. in Psal. 90. in illa verba: *Non accedet ad te malum,* dicens: *Non accedet* (Hebr. *accidet*) *ad*

te

te malum vllum: & flagellum, Hebr. *plaga, pestis scilicet, aut alterius cuiusuis mali, non appropinquabit tabernaculo tuo*, ideſt, *nec tibi, nec cuiquam è familia tua*: *transiliet* enim *Dominus iuxta ostium, & non sinet percussorem*, seu *vastatorem ingredi domus vestras, & ladere*; vt est Exo. 12. 23. *Tabernaculum* pro domo vsurpat, vxoremq; & liberos intelligit, & quotquot domi agunt.

Idipsum apertè docet Folengius in eadem verba: *Tabernaculum pro tota domo*, ait, *& familia hic poni iudico. Et est perinde atque tuti erunt tui omnes, non modò tu solus ab omni malorum genere, ac plaga*. Vnde sic Paraphrastes: *Quod si feceris*, ait, (dixerat enim versiculo præcedenti, si posuerit Altissimũ refugium suum) *ausim tibi polliceri, non futurum, vt vllum inopinatum malũ te corripiat, vel vlla plaga familiam tuam infestet. Nullum igitur fatum, nullumq; insperatum malum te, aut tuos opprimet liberos, & vxorem, ô tu qui fiduciam tuam in Domino collocasti! Bellabunt aduersum te, & non prevalebunt, quia ego tecum sum*, ait Dominus, *vt liberem te*. Hierem. c. 1. Vers. 19.

FRVCTVS OCTAVVS.

Famem tollit, dans escam esurientibus.

OCtauò, hæc confidentia in Deum sufficienter succurrit in his, quæ ad vitam sunt necessaria. 213. *Fiducia in Deũ dat cibum esurientibus.*

Hoc probat illud Dauid Psal. 54. *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet*. Imniò vt discipulis suis, ac omnibus suis fidelibus Christus magis inculcet, & vrgeat ad hanc vnam in Deo fiduciam collocandam, coruos, lilia, passerculos oculis subijcit: *Considerate*, inquit, *coruos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neq; horreum, & Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis? Quis autem vestrum cogitando potest adijcere ad staturam cubitum vnum? Si ergo neq; quod minimum est, potestis, quid de cæteris solliciti estis? Considerate lilia, quomodo crescunt: non laborant, neque nent; dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur, sicut vnum ex istis. Si autem fenum, quod hodie est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos pusilla fidei? Pater vester scit, quia his indigetis*. Sic pluribus experimentis Discipulos suos probauit, vt eos edoceret, Deo ex toto corde fidere. Ita quasi quinque millia hominum pastu excepturus in vasta solitudine Philippum interrogat, vnde panes emendi sint. *Hoc autem dicebat tentans eum*. Sic & quatuor millia hominum cibo refecturus Discipulos in eam rem consultores adhibens: *Quot*, inquit, *panes habetis?* At illi non magnæ fiduciæ: *Vnde illos quis poterit*, aiunt, *hic saturare panibus in solitudine?* Quibus Drexelius *de Conformat. voluntatis lib. 5. cap. 1. §. 3.* ait: *O viri, Deus poterit, qui nos sibi in rebus omnibus vult fidere quàm integerrimè. Prouidentia diuina falli non potest; fallere non vult: stabit Deus promissionibus suis*. Ioan. c. 6. v. 6. Marci c. 8. v. 4.

Docemur hoc omnium ætatum exemplis: Vt annonam Deus præstaret Eliæ in se confidenti primò quidem Prophetæ dapiferos iussit esse coruos. 3. Regum. c. 17. *Corui quoque deferrebant ei panem, & carnes mane, similiter* 214. *Testantur omnium ætatum exempla,*

Digitized by Google

Hac suffultus refectus fuit. Elias Proph. Drexel. lib. 5. c. 7.

panem, & carnes vesperi. Vt magis, ac magis, ait Drexelius, *Dei eluceſceret prouidentia in ſuos amicos, ac confidentes, en aues rapaciſſimæ, qua alioqui commiſſum ſibi commeatum conſumpſiſſent in via, niſi obſtiteriſſet diuinæ prouidentiæ, iamiam à dapibus ſunt, & ad cyathos ſtant.* Deinde hunc ipſum Eliam Deus per pauperculam viduam pauit, cuius omnes facultates erant pugillus farinæ, & parum olei, quo vngeretur, non quo veſceretur; & tamen quot farinæ modij, quot libræ olei in paupertimo hoc penu relatebant? Tertiò cum Elias egeſtatem ſuam ſecuro ſomno ſolaretur, adfuit alius Angelus è cœlo, panem, & aquam ferens; vt Habacuc Danieli meſſorum prandium attulit.

Daniel. c. 15.

§. I.

215. EAndem hanc ſingularem beneuolentiam Deus ſexcentis alijs ſuorum amicorum in ſe confidentium exhibuit; farinam, panes, vinum occulta vi augendo; aut cũ hęc penitus deeſſent, inexpectata gratia ſubmittendo.

S. Paulus Anachoreta. Paulo inter Anachoreras primo annis ſexaginta dimidium panem detulit coruus, integrum præſente Antonio.

Ioan. Erem. Ioannes Eremicola quatuordecim annis à nullo mortalium viſus, Ceruæ lacte paſſus eſt.

S. Rochus. Beatus Rochus aliquanto tempore panem quotidie accepit à cane; quemadmodum Elias à coruo.

Non vnus Eremicolarum illorum è palmis & cibum, & veſtem impetrauit; vna illis arbor, & ſator fuit, & piſtor.

S. Franciſcus cum ſuis Frat. Seraphicus P. noſter S. Franciſcus tam firmam, & inhæſitantem habebat in Deo fiduciã, vt Rom. Pontifici de alimentis ſciſcitanti reſponderit: *Matrem quidem habemus pauperem, Religionem; ſed patrem ditiſſimum.* Et hanc confidentiam ſuis in viaticum dare ſolitus erat, inſinuans illud Pſaltæ. Pſal. 54. Verſ. 23. *Iacta ſuper Dominum curam tuam, & ipſe te enutriet.* Nec eum fefellit, aut confundit ſuas ſpes.

Nam cum ſemel è Dalmatia Anchonam verſus nauigaret, nec aliquid ſecum haberet ad manducandum, diuina fretus clementia, nedum ſibi, ac ſocio, ſed pro omnibus in naue exiſtentibus à Deo meruit annonam per Angelum exhiberi: Ita *in vita eius par.* 1. *Chronic. Fratr. Min. lib.* 1. *c.* 3.

Aliàs cum ſibi, ac toti familiæ defeciſſet panis, ac tantùm tres panes eis remanſiſſent, Fratresq; tunc eſſent numero triginta & vnum, facto ſigno Crucis ſuper tres illos panes, eos multiplicauit; ita vt ſufficerent nedum ad ſatiandum omnes illos Fratres; ſed etiam ex eis remanſerit cophinus fragmentorum: Ita *par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 17.

Sic cum quidam homo in itinere illum comitans ex ſiti vehementi quaſi deficeret; priùs à Sancto ad Deum oratione effuſa, velut alter Moyſes ſuæ fiduciæ virga è petra aquam eduxit, qua ſitim illius hominis extinxit, ſtatimq; fons ille exſiccatus eſt: Ita *par.* 1. *lib.* 1. *cap.* 82.

Sic aliàs fontem aquæ mutauit in vinum, vt plurium operariorum ſitim extingueret; & paulò poſt vas plenum aceto in vinum generoſiſſimum conuertit: Ita *par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 52. Alia plura huiuſmodi paſſim leguntur mira-

miracula, quibus Dei maxima ostenditur clementia, ac prouidentia in seruum suum in prouidendo illi victui necessaria ob ipsius in Deum maximam fiduciam collocatam.

§. II.

SImili fiducia filia eius spiritualis primogenita S. Clara signo crucis panem, & oleum auxit, quantum pro tota sua familia alenda satis erat: Ita *in vita eius par. 1. lib. 8. cap. 9.* 216. *S. Clara cum suis Monialib.*

Pari modo Seraphici Patris plures filij eadem fiducia imbuti, sæpiùs sibi necessaria ad vitæ sustentationem à Deo per Angelos subministrari meruerunt; vt ex varijs Chronicorum locis facillimè colligi potest.

Beato Didaco seruo suo iter agenti mensam parauit Deus, & vero Israelitæ in deserto cibaria ministrauit: Ita *ex officio ipsius Sancti, & Chronici par. 3. lib. 5. cap. 3.* *S. Didacus.*

Beato Ioanni è Capistrano Appenninos montes transeunti vna cum aliquibus socijs præ fame ferè pereuntibus, nec habentibus, ex quo se reficerent, ab Angelo delatus fuit pro singulis panis recens, ac delicatus: *par. 3. lib. 4. cap. 2.* *B. Ioannes à Capistr.*

Alij duo Fratres iter agentes in deserto ab Angelo sub specie Iuuenis pulcherrimi hospitio recipiuntur, cibarijs reficiuntur, super fenum ad quietem capescendam adducuntur, ac mane diluculò idem Iuuenis illos vsq; ad semitam rectam comitatur, statimq; ab oculis eorum euanescit: *par. 2. lib. 2. c. 21.* *Duo Fratres Minores.*

Immò quibusdam alijs Deus in se confidentibus ab ipsis dæmonibus sub forma Monachorum prouideri voluit: *par. 2. lib. 2. cap. 31.*

Alia innumera leguntur exemplà, nedum in Chronicis Fratrum Min. sed omnibus historijs sacris, eorum qui ob maximam in Deum fiduciam collocatam meruerunt sibi à Deo victui necessaria administrari, quos longum nimis, ac tædiosum esset, recensere. Attamen non est reticendum hic vnum memorabile dictu: Duo Fratres more apostolico iter agentes sine pera, sine edulio, cum die quadam nihil ad manducandum inuenissent, ob nimiam abstinentiam cibi videbãtur fame aperire: petierant quidem ostiatim eleemosinam, sed pro pane pacem, ac latratus canum audierant; idcircò quasi diffidentes, omni spe vacui, mœrore, ac tristitia affecti incedebant; sed ecce obuium habent adolescentem, qui eis duos tradens panes, ac mœstitiæ causa perquisita, se Angelum manifestauit, eosq; acriter reprehendens dixit: *Modica fidei, quare dubitastis? Cur menti vestræ non reuocastis verba toties à vestro Seraphico Patre repetita: Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet? Si fidem habuissetis, maiora vobis dona communicasset Deus.* Confidite ergo: quia *nullus sperauit in Domino, & confusus est.* 217. *Angelus hanc fiduciam insinuauit duobus Fratribus iter agentibus.* Par. 2. lib. 2. Chron. Fratr. Min. Eccl. c. 2. v. 11.

Quare optimè concludit Drexelius *de Conformat. volunt. lib. 5. cap. 1. §. 3.* dicens: *Nunquam nobis est desperandum. Res anguſta domi sunt? Dominũ habemus diuitem, qui numquam passus est suos extingui fame. Inimica insurgunt agmina, siue terris nata, siue inferis excitata? Ducem habemus potentiorem, qui vno flatu regnorum dispendet exercitus. Maledica proferuntur lingua,*

Digitized by Google

& falsis intrant criminationibus? Deum intueamur iudicem, vindicemque, & humana non metuemus. Neque enim se vinci ab homine pateretur Deus, aut munificentiam suam ab humana fiducia superari. Audet quis fidere? maiora donare audebit Deus. Audet sperare magna? vincet humanam spem Deus. & è locupletè cœlorum thesauro, longè maioribus beabit: ita vt ad pellendam egestatem humanam, satis sit spem suam posuisse in Deo, ac de illius liberalitate magna speraſſe. Ergo fide Deo: nam *beatus vir, qui sperat in eo. Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in diuitijs eius.*

Psal. 33. v. 8.
Psal. 36. v. 3.

FRVCTVS NONVS.

Infirmitates curat.

218. *Fiducia in Deū infirmitates sanat.*

NOnò, hæc confidentia in Deum, ac fiducia in eius infinita bonitate, ac indeficienti fidelitate ægritudines expellit, ac morbos sanat.

Conflat ex potestate à Christo in Euangelio tradita.

Quam virtutem sanandi ęgrotos Christus Marci 16. communicauit omnibus in se credentibus, ac confidentibus dicens: *Super ægros manus imponent, & benè habebunt. Quibus verbis*, ait Alphonsus à Castro, verb. Exorcismus, *Christus promisit, se numquam illorum inuocationi defuturum, qui nomen ipsius interposuerint.* Et Ioan 14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet.*

Hac fiducia Apostoli, ac Sancti in nomine Iesu cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, & cursum, sermonem mutis, sanitatem ęgrotis dederunt. Hac mediante quicquid salutare à fidelibus siue per Sanctos, siue per orationem, siue per res sacras, puta breuia, agnus Dei, cruces, coronas, benedictiones, & alia id generis petitur, obtinetur.

Quæ fiducia debet esse sine hæsitatione.

Verùm, vt hac fiducia homo obtineat id, quod petit, ea debet esse sine vlla hæsitatione: ita vt ęgrotus (si velit à Deo optatam consequi sanitatem) debeat primò credere, quòd Deus dubio procul potest eum à tali infirmitate liberare: secundò quòd ratione suæ fidelitatis, (si sanitas fuerit saluti animæ profutura) illam infallibiliter iuxta promissiones suas ei communicabit: Ita Suarez *tom. 2. de Religione, lib. 1. de orat. cap. 24. nu. 4.* & nos latè infra *par. 2. vbi de orat.*

219. Confirmat hanc veritatem Benedictus Iustinianus in illa verba Iacobi Apostoli cap. 1. *Postulet in fide nihil hęsitans. Postulat*, ait, *hoc loco Apostolus confidentiam, hoc est, spem minimè hæsitantem. Hæsitatio enim, vt in rebus agendis actionem, sic in re proposita orandi studium vel retardat, vel omninò impedit.* Ideò subiungit Apostolus: *Qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento mouetur, & circumfertur: non ergo æstimet homo ille, quòd accipiat aliquid à Domino.* Quæ verba Apostoli explicans Titelmanus, ait: *Vt autem sua petitionis consequatur effectum, illud videat, vt fide postulet, nihil addubitans. Qui enim hęsitans orat Dominum, propter instabilitatem spei suæ comparandus venit fluctui maris, qui ab omni vento nunc hinc, nunc illuc sine ordine agitatur.*

Apertè hoc docet idem Apostolus cap. 5. dicens: *Infirmatur quis in vobis, inducat*

inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum; vngentes eum oleo in nomine Domini; & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: & ſi in peccatis ſit, remittentur ei. Quæ verba clarè indicant, orandum eſſe ad Deũ eum fiducia, ſi volumus in infirmitate impetrare ſanitatem.

§. I.

220. *Fiducia in Deũ eſt neceſſaria ægroto adulto, vt ſanetur.*

HÆC autem fiducia nedum requiritur in curante; verùm etiam in eo, qui curandus eſt, (ſi ſit adultus rationis capax) vt docere videtur Suarez *diſp. 8. de diſtinctione fidei ab omnib. donis ſect. 1.* Quam regulariter etiam Chriſtus exigebat ab ęgrotis antequam illis impenderet ſanitatem: *Sic* illi languido piſcinæ Ioan. 5. dixit: *Vis ſanus fieri?* ſic illi cæco nomine Bartimeo, qui poſt Ieſum clamabat: *Ieſu fili Dauid miſerere mei*, dixit: *Quid vis, vt faciam tibi?* Marci 10. Sic alijs duobus cęcis Matthæi 9. dixit: *Creditis, quia hoc poſſum facere vobis?* A quibus omnibus conſenſu voluntatis pręſtito, & actu fidei elicito, ipſe liberaliter eis ſanitatem largitus eſt, dicens: *Secundum fidem veſtram fiat vobis: fides tua te ſaluam fecit.* Volebat enim, quòd ipſimet ęgroti (ſi rationis erant compotes) peterent ſanitatem, ac crederent, quòd poſſet illis tale conferre beneficium: Idcircò ſecundùm fidem eorum gratias illis conferebat.

Hoc probat factum cuiuſdam Cæci.

Hanc veritatem magis, ac magis probat id, quod accidit cuidam cæco à gentibus Bethſaidæ Chriſto oblato Marci 8. *in cuiuſuis oculos Ieſus expuens, impoſitis manibus ſuis, interrogauit eum, ſi quid videret: Et aſpiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes.* Ita quòd non perfectè cæpit videre; ſed tantùm confusè, & imperfectè cępit diſtinguere obiecta. *Deinde iterum impoſuit manus ſuper oculos, & cæpit videre, & reſtitutus eſt, ita vt clarè videret omnia.* Sed cur ſtatim in principio perfectam non recepit viſionem? An Chriſtus fortaſſe tunc perfectam ſanandi non habebat facultatem, vt perfectè citò illum ſanare poſſet? Abſit, vt dicamus hoc! Cur ergo perfectam illicò non eſt aſſecutus ſanitatem, ſicut alij plures cęci, muti, ſurdi, claudi, paralytici, alijsq; ęgritudinibus affecti? Theophilactus eruditè reſpondit: *Quia cæcus ille perfectam non habuit fidem, idcircò non ſtatim ipſum reſpicere facit; ſed ſenſim, vtpotè integra carente fide. Iuxta enim fidei magnitudinem, & ſanitas datur.*

221. *Ægroti iuxta fidei magnitudinem ſanitatem accipiunt.*

Hoc idem prorſus euenit ęgrotis noſtri temporis, cùm deſiderio ſanitatis cõſequendæ Sacerdotes aduocant, vt ab eis ſacris benedictionibus muniantur. Nam iuxta Chriſti ſententiam Ioan. 14. *Qui credit in me opera, quæ ego facio, & ipſe faciet, & maiora horum faciet*, ſi ęgroti maxima ſunt muniti confidentia, quòd Deus mediante illius Sacerdotis benedictione, nedũ poſſit illos à tali ægritudine eripere; ſed ratione ſuæ infinitæ bonitatis, & fidelitatis inuariabilis, eis dubio procul ſit ſanitatem pręſtiturus (ſi ſit ſaluti animæ profutura) hi vtique vel optatam obtinent ſanitatem, vel aliquod aliud donum: Immò quando infallibiliter vult talem conferre ſanitatem, *Non ſolum*, ait Toſtatus quæſt. 165. in c. 17. Matthęi, *dat deſiderium petendi; ſed etiam confidentiam certiſſimam obtinendi, & tunc obtinent infallibiliter id,*

Digitized by Google

id, quod petunt. Cum autem non dignatur concedere, quod petunt, etiamsi concedat desiderium petendi, & spem aliquam obtinendi; non tamen donat fiduciam certissimam obtinendi. Et cum petant sine fide: quia hęsitant, non obtinent: vel tantùm obtineat partim, & imperfectè.

Experientia docet.

Hoc centies experientia mihi euenit in varijs nedum obsessis, ac maleficiatis; sed etiam naturali ægritudine affectis Romæ, Venetijs, Bergomi, & alibi; Adultis enim Deus secundum fidem eorum sanitatem impertiebat. Nam alij etsi in limine mortis existentes, & à Medicis prorsus vt incurabiles derelicti: quia fide inhęsitanti confidebant, se à Deo mediante mea benedictione, & ad Deum deprecatione consecuturos sanitatem, à fiducia sua non sunt fraudati: alij verò, quia fiducia debita carebant, idcircò sanitatem non sunt assecuti: alij quia modicam habebant fidem, incipiebant meliùs se habere, & pedetentim obtinuere sanitatem. Ita quòd iuxta fidei eorum magnitudinem, & sanitas illis dabatur. *Fili ergo in infirmitate ne despicias te ipsum; sed ora Deum, & curabit te*: quia *nullus sperauit in Domino, & confusus est*.

Eccliſ. c. 38. v. 5. c. 2. vers. 11.

FRVCTVS DECIMVS.

Defendit à terræmotu, fulmine, aquarum submersione, alijsq; periculis inopinatis.

222. *Confidentia in Deum defendit A Terræmotu. Sic Antiochia seruata fuit.*

DEcimo, defendit hæc fiducia in Deum à terræmotu, fulmine, aquarum submersione, incendijs, alijsq; periculis, quibus humana fragilitas subiacet.

De terræmotu narrant Euagrius *lib. 4. c. 6.* Theophanes *Miscell. lib. 16.* Cedrenus *in Annal.* & Nicephorus *lib. 17. cap. 3.* quòd Antiochia terræ motibus crebrimè erat quassata, præsertim anno quingentesimo vigesimo octauo, quo tempore Deus viro sancto id consilij dictauit, vt ædium foribus inscriberetur. CHRISTVS NOBISCVM; STATE. Quicumque hoc suis domibus inscripserunt, ijs terræ tremores nihil obfuerunt. Inde vrbs nouo nomine dicta est Theopolis. Idem de homine illo affirmaueris, cuius pectori, seu cordi altiùs inscriptum est CHRISTVS MECVM; STO, ET ILLI FIDO. Vbi hęc ædium frons est, ibi Christus propugnator est, qui calamitatem omnem amantissimis illis vocibus solatur, *Ego sum nolite timere* nec hostem vllum, nec vlla aduersa. Ego sum adiutor in opportunitatibus, in tribulatione.

Lucæ cap. 24. v. 36.

223. *A fulmine.*

De Fulmine refert Ioan. Baptista Folengius Monachus Cassinensis, quòd cum in excelsum Cassinum montem crebra cadant fulmina, ideò hac de causa cum ipsi Monachi soleant ad dęmones fugandos, ac Deum propitium habendum in sublime cruces erigere, facere supplicationes, & vota; in Psalmum 18. ait: *Vidimus sæpè, maximo cum spectantium miraculo, & stupore, ipsius fulminis telum iamiam terris propinquum vi precum in aere pendere, tandemque, in medijs ipsis coruscationibus vnà cum nimbis in tenuissimum vaporem resolui*. Quis tenuit fulmen, ne terram perfringeret; sed potiùs in vapores

In Psal. 77. *Sic Monaci in monte Cassino seruati sunt.*

solue-

Digitized by Google

soluereturr? Non vtique aliud, quàm oratio cum maxima fiducia ad Deum directa.

De aquarum submersione quomodo fiducia in Deum seruet, testis est Elcearius Comes notæ sanctitatis vir, de quo narrat Drexelius *de Conform. voluntat. lib. 5. cap. 4. §. 5.* quòd cum mari se commisisset Neapoli cum tota familia Prouinciam repetiturus, maxima exorta tempestate, omnibus, qui in naui existebant, nihil aliud deesse videbatur, quàm secum nauim sepeliri aquis. Solus Elcearius formidine abiecta forti animo perstabat, eadem illi serenitas, idem oris color, eadem animi constantia. Nam dum alij cum iratis fluctibus luctabantur, ille suauiter cum Deo agebat, ac cœlum fiducialibus fatigabat precibus. Tandem subducta in portum naui nonnullos è suis grauiter incusauit, quòd clamoribus, & lacrymis satis ostendissent, perexigua esse fiducia in Deo niti, nimiumq; à morte abhorrere. Seorsum autem Dalphina coniux interrogabat Elcearium, an ipse solus in tam præsenti periculo desiisset esse homo, & mortem tam vicinam non timuisset? Cui ille. *Totum me*, inquit, *diuinæ voluntati tradidi, paratus, si saluis omnibus, solus hauriner fluctibus*. Hoc est, quod Hebræus sapiens monuit Prouer. c. 3. *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo*. 224. *Ab Aquarum submersione. Sic S. Elcearius cum tota sua familia seruatus est.* Verſ. 5.

§. I.

HÆC enim fiducia est velut asylum securissimum, ad quod in omnibus periculis, tribulationibus, ac necessitatibus est confugiendum. 225. *Fiducia in Deũ asylum est securissimum in omnibus periculis.*

Hoc elegantissimè docet Drexelius loco citato cap. 3. §. 2. *Si quem calamitas feriat*, inquit, *fiduciam ille in Deum augeat. Quid enim, obsecro, mi homo agis, cum te subitus imber opprimit? in vrbe tectum, credo, subis, deprehensus in campo patulam circunspicis arborem, qua nimbum defendas. En tibi tectum, en arborem, en asylum securissimum, fiduciam in Deum: nec vnquam opportunum esse potest in solitudine hospitium, in imbre tectum, in frigore ignis, aut balneum, atq; tibi erit in omnibus aduersis fiducia in Vniuersi Dominum: quæcumque demum in te ruant procellæ, tutissimus stabis sub hoc imbricato tecto. Fide Deo, & vti nauta cum omnia ad nauigandum comparant, ventum à Deo prestolantur; ita tu officio tuo non desis, cætera curabit Deus: tu propositiones pone, conclusionem Deo relinque, fac antecedens, consequentiã faciet Deus. Fide Deo.*

Rationem reddit Titelmanus in Psalmum 45. verſ. 1. Quia *Dominus Deus noster, in quem credimus, qui nobiscum est vsque ad consummationem sæculi, ipse est tutissimum nostrum refugium, & nostra fortitudo, per quem ab obuenientibus quibuscumque periculis speramus saluari, ipso tanquam asylo intra sese nos concludente, & tanquam forti pugnatore pro nobis propugnante, adiutor est nobis magnus valde, semper paratus in omnibus tribulationibus, & malis, quæcumque nobis obuenerint, numquam derelinquens suos in afflictionibus, atque periculis. Propter ergo fiduciam eius non desperabimus, neque deficiemur, aut consternabimur animo, neque timebimus quicquam. Reuela* igitur *Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet.* 226. Pſal. 36. v. 5.

FRV-

FRVCTVS VNDECIMVS.

Victoriam reportare facit de inimicis.

227. *Fiducia in Deũ vincit inimicos.*

VNdecimò, hæc fiducia in Domino collocata præclaras reportare facit victorias de inimicis, prout ex eis exoritur gloria Dei, & animæ saluti magis expedit.

Hoc testatur Dauid de seipso.

Hoc apertè fatetur ille strenuissimus belli dux, ac Iudeæ, Israelisq; princeps Dauid Psalmo 59. *Lætabor*, ait, *& partibor Sichimam*. Ego, vt rex, & princeps populi tui, ò Deus, lætabor in triũphis victoriæ, ex virtute dexteræ tuæ contra aduersarios populi tui, & diuidam terram Sichem, tanquam bello partam, populo meo: *Et conuallem tabernaculorum metibor*, & vallem illam, quæ Sochot dicitur (ideſt tabernaculorum) ego dimetiar tanquam meo dominio, & iuri subiectam.

Eius præclara victoria recensentur.

Meus est Galaad, & meus est Manasses, & Ephraim fortitudo capitis mei. Populus Galaad item mihi subiectus est, similiter & Manasse: populus autem Ephraim præcipua, & velut capitanea est fortitudo mea, & qua robur, ac virtus capitis (ideſt principatus mei) vtpotè alijs tribubus potentior, bellicosior, & numerosior. *Iuda rex meus*. Tribus Iudæ regnum mihi præstat, in qua & principium fuit regni mei. *Moab olla spei meæ. In Idumeam extendam calciamentum meum: mihi alienigenæ subditi sunt*. Populus Moabitarum est mihi veluti olla, & lebes oblectationis, vnde haurire possim delicias, & oblectationem, eisq; liberè vti iuxta desiderium meum. Super filias Edom extendam calciamentum meum, super illos calcabo tanquam perfecta subiectione plenissimè subiectos mihi Philistijm, Amalechitæ, & alienigenæ per circuitum facti sunt mihi tributarij. *Quis deducet me in Ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumeam?* Et quis est, qui me perduxit vsque in Ciuitates munitas, vt loca etiam tutissima obtinerem? Quis me deduxit in Ciuitates Idumæorum admodum robustas, & populosas, vt eas cogerem sub imperium regni Dei? *Nonne Deus, qui repulisti nos? & nõ egredieris Deus in virtutibus nostris?* Quis alius præter te Domine, qui olim videbaris abiecisse nos; nec volebas cum exercitibus nostris ad pugnã egredi, nolebas pugnare cum exercitibus nostris, nolebas tua præsentia defendere populum tuum pugnantem; sed quasi à prælio absens permisisti vinci exercitus nostros ab aduersarijs? Nunc idem ipse respexisti nos, & egressus nobiscum dedisti nobis præclaras victorias. *Da nobis auxilium de tribulatione*. Tu itaque Domine semper præsta nobis de tribulatione auxilium: cum insurrexerint aduersum nos aduersarij, & tribulatores populi tui, succurras tu nobis auxilio tuo. Quid tot copiæ nos iuuabunt, nisi tu præeas? *Quia vana salus hominis*. Prorsus vanissimum est auxilium, & salutem expectare ab humana potentia, cum tu illam habeas in manu tua. *In Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes nos*. Non, inquit, nostris copijs, ac viribus freti, quia prorsus imbecilles sumus, & impotentes; sed te solo, ò Deus, fortiter agemus, in tuæ virtutis fiducia, & auxilio

Digitized by Google

lio validissimè agere poterimus magnæ virtutis opera, tua virtute confortati viriliter. Tu quoque facillimè hostes nostros prosternes, & conculcabis: tu absque omni labore, ac sine molestia nostra, aut periculo ad nihilum deduces omnipotenti fortitudine tua aduersarios nostros, quanticunque tandem siue numero, siue fortitudine extiterint: propter quod in te semper fiducialiter perstare volumus, & tuo sancto cultui semper inhærere, neque abs te abscedere in perpetuum.

Prædicta verba ad literam sic exponunt, ac legunt Græcus, Latinus, Chaldæus, & Hebræus: ita Simeon de Muis, Franciscus Titelmanus, Io. Baptista Folengius, Dionysius Carthusianus, Ioannes Lorinus, & alij communiter. Non ergo mirandum, quòd Dauid tot victorias de inimicis reportauerit, tot glorioſos egerit triumphos, cum sæpiùs coram Deo se fuerit protestatus, pugnare non proprijs innixus viribus, non de humana potentia cõfisus; sed sola Dei omnipotentia, ac virtute fretus. Sic Gigantem Goliath in nomine Domini prostrauit: sic Philisthæos; sic cæteras nationes hac fiducia munitus ditioni suæ subiecit.

§. I.

228. *Abrahami in Deum fiducia.*

SImili artificio diuino illustrissimi viri de inimicis suis præclarissimos egere triumphos.

Abrahamus cum trecentis octodecim vernis quatuor Reges aggressus vicit summa in Deum fiducia. Genes. 14.

Moysis.

Moyses Deo nixus quæ non prodigia patrauit? vniuersos Ægypti exercitus vno maris sepulchro clausit. In Amalecitano bello, dum populus Israel contra Amalec pugnabat, ipse stans in vertice collis velut spectator ociosus, virgam Dei habens in manu sua totos prostrauit exercitus. Exod. cap. 17. Vers. 9. Moysis panoplia fuit virga, & in Deum fiducia.

Calebi.

Quid de Calebo memorem? qui tantæ fuit fiduciæ in Deum, vt tot centenis hominum millibus variè tumultuantibus, vnus ille animosè obsistens proclamarit: *Nolite rebelles esse contra Dominum, neque timeatis populum terræ huius: quia sicut panem, ita eos possumus deuorare; recessit ab eis omne præsidium: Dominus nobiscum est, nolite metuere.* Numer. cap. 14. Vers. 9.

Gedeonis.

Et quantæ in Deum fiduciæ fuit Gedeon ad triturам potiùs, quàm ad militiam educatus, qui cum trecentis viris tot hostium millia & inuadere est ausus, & vincere? Iudic. cap. 7. Vers. 20.

Ezechiæ.

Sic Ezechias ingenti fiducia plenus non tantùm quindecim annos vitæ suæ auctarium impetrauit, solisq; vmbram per decem lineas reuocauit; sed insignem de inimicis victoriam reportauit. Nam priùs cilicium, quàm loricam suasit induendum, quo armatus primus ipse templum adijt, & populum ad preces, & fiduciam concipiendam hortatus: *Viriliter agite,* inquit, *& confortamini: nolite timere, nec paueatis regem Assyriorum, & vniuersam multitudinem, &c. Cum illo enim est brachium carneum, nobiscum Dominus Deus noster, qui auxiliator est noster, pugnatq; pro nobis.* En plenissimam fiduciæ adhortationem! 2. Paralip. cap. 32. v. 7. & 8.

Non

Digitized by Google

§. II.

229. *Iosaphati regis.* 2. Paral. c. 20. Vers. 3. Vers. 12. Vers. 15. Vers. 17. Vers. 20. Vers. 21.

NOn est silentio prætereundum id, quod accidit regi Iosaphato, cum ingens Moabitarum, & Ammonitarum exercitus ei immineret: Hic cum viribus nequaquàm par esset hosti, ingenti fiducia *totum se contulit ad rogandum Deum*. Iamque prolixiùs precatus, præclarissimam hanc clausulam adiecit: *Cum ignoremus, quid agere debeamus; hoc solum habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te*. Hìc Iahaziel diuino afflatu æstuans, proclamat è turba: *Attendite omnis Iuda, & qui habitatis Hierusalem, & tu Rex Iosaphat: Hæc dicit Dominus vobis: Nolite timere, nec paueatis hanc multitudinem; non enim est vestra pugna, sed Dei.. Non eritis vos, qui dimicabitis; sed tantummodò confidenter stare, & videbitis auxilium Dei super vos*. His vocibus mirè animatus Rex Iosaphat exercitum duxit in hostem; ne verò sui milites ad tantæ multitudinis occursum trepidarent, instar strenuissimi ducis omnium animos oratione præmuniens: *Audite me viri Iuda*, inquit, *credite in Domino Deo vestro, & securi eritis*. Et mox contra quàm fieri solet in prælio, *statuit cantores Domini, vt laudarent eum in turmis suis, & antecederent, ac voce consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in æternũ misericordia eius*. En Regem cum milite in aciem, velut Episcopum cum Sacerdote ad templum prodeuntem! Res planè insolita, & ridicula in bellis imbellem cantantium turmam in fronte agminis collocare. Sed adfuit Deus Iosaphato tanta Dei fiducia pugnaturo. Cumque cepissent, non milites tela iacere; sed cantores sacra carmina canere, hostes in seipsos versi mutuis sese vulneribus conciderunt. Porro Iosaphati exercitus, cum progrederetur, omnem campum cadaueribus stratum reperit, nec supererat, cui necem liceret effugere. In tanta verò cadauerum strage spolia inuenta sunt tam opima, & copiosa, vt asportandis iis nec triduum quidem sufficerit. En quid possit sincera in Deum fiducia rerum omnium potens, inexpugnabilis!

§. III.

230. *Plurimorum victoria.*

TAceo victorias, quas Deo pugnante pro ipsis, præclarissimas obtinuerunt de inimicis suis Elisæus contra Milites Regis Samariæ; Iudith de Holoferne, eiusque milite ingenti; Debora prophetissa de Sisara, ac grandi exercitu Regis Assyriorum; Onias summus Sacerdos de Heliodoro, eiusque exercitu, illud duntaxat Iudæ Machabæi monitum referam memoria dignum, quod ipse suis militibus multitudinem inimicorum timentibus tradidit 1. Machab. c. 3. *Facile est*, inquit, *concludi multos in manu paucorum, & non est differentia in conspectu Dei cœli, liberare in multis, & in paucis: quoniam non in multitudine exercitus victoria belli; sed de cœlo fortitudo est. Ipsi venient ad nos in multitudine contumaci, & superba, vt disperdant nos, & cæt. Sed ipse Dominus conteret eos ante faciem nostram*: Et 2. *Machab. cap.* 10. opus dignum gessit, quod à quocumque milite Christiano litteris aureis

Iudæ Machabæi maxima in Deum fiducia.

cordi

cordi inscribatur. Hic cum aduersus exercitū peregrinæ multitudinis cum paucis militibus prælium esset commissurus, *prius deprecatus est Dominum vnà cum suis militibus, caput terra omnes aspergentes, lumbosq; cilicijs præcincti ad altaris crepidinem preuoluti, vt sibi propitius, inimicis autem eorum esset inimicus, & aduersarijs aduersaretur, sicut lex dicit. Primò autem Solis ortu vtriq; commiserunt: est quidem victoriæ, & prosperitatis sponsorem cum virtute Dominum habentes: illi autem ducem belli animum habebant. Sed cum vehemens pugna esset: apparuerunt aduersarijs de cælo viri quinque in equis, frenis aureis decori, ducatum Iudæis præstantes: ex quibus duo Machabæum medium habentes armis suis circumseptum incolumem conseruabant: in aduersarios autem tela, & fulmina iaciebantur, quo & cæcitate confusi, & repleti perturbatione cadebāt.* Exod. 23. v. 20. Deut. 28. v. 7.
En tutissimam Dei protectionem pro ijs, qui in illo suam constituunt fiduciam, ab eoque omne expectant auxilium; illi omnem vim, ac fortitudinem tribuentes, ac consequenter victoriam non sibi, aut suo robori, sed eius gloriæ, & honori referentes: sicut faciebat iste dux inuictissimus, qui non suā, sed Dei victoriam appellabat: vt habetur cap. 13. eiusdem libri: *Et dato signo suis Dei victoriæ!* Ex his autem enarratis quid aliud colligitur, *quàm eos omnes, qui in alios habent imperium, monere, vt fiduciam locent in solo Deo, qui animos, hominum versat, iubetq; summa, & ima, medio cursu sistere?* ait Drexelius *de Conform. voluntat. lib. 5. cap. 4.* Confide ergo in Deo christiane miles: *& bellabunt aduersum te, & non præualebunt, quia ego tecum sum, ait Dominus, vt liberem te.* Hierem. c. 1. Vestigia sequere illius Iudæ Machabæi, qui hostilem apparatum considerans, *extendit manus in cælum, & Dominum prodigia facientem inuocauit, qui non secundùm armorum potentiam; sed prout ipsi placet, dat dignis victoriam.* Nec ipse solùm dux ante congressum *os Domini interrogauit* ardentissimis precibus; sed & copias suas ad idem faciendum exemplo suo accendit. Ita, *qui cum eo erant, inuocato Deo, per orationes congressi sunt.* Neque tantum ad pugnæ initium; verùm etiam in ipso pugnæ furore Deum assiduè appellabant: *manu quidem pugnantes, sed Dominum cordibus orantes, prostrauerunt non minus triginta quinque millia, præsentia Dei magnificè delectati.* Hoc est, os Domini seriò interrogare.

Vers. 19. 2. Machabæor. c. vlt. Vers. 21. Vers. 26. Ibid. v. 27.

FRVCTVS DVODECIMVS.

Neminem fallit, aut confundit.

DVodecimò, hæc fiducia in Deum neminem fallit, vel confundit, aut pudore afficit. Id testatur Paulus Roman. cap. 5. *Spes non confundit,* quod monitum prius fuit à Sapiente traditum Ecclis. cap. 2. *Scitote, ait, quia nullus sperauit in Domino, & confusus est; quis enim permansit in mandatis eius, & derelictus est? aut quis inuocauit eum, & despexit illum?* In hanc fiduciam regius psaltes sese attollens: *In te Domine sperauì,* ait, *non confundar in æternum.* Scitè Augustinus in Psalmum 38. conc. 2. ante med. *Quis est,* inquit, *qui confunditur? Qui dicit, ego quod sperabam non inueni, non immeritò.*

231. *Fiducia in Deū neminē fallit, vel confundit.* Vers. 11. & 12. *Testatur diuina scriptura.* Psal. 30. v. 1.

Digitized by Google

vitè. Sperabas enim de te, aut sperabas de homine amico? maledictus autem qui spem suam ponit in homine. Confunderis, quia fefellit te spes posita in mendacio; omnis enim homo mendax. Si autem ponas spem tuam in Deo tuo, non confunderis: quia ille, in quo spem posuisti, falli non potest. Spes non confundit.

Rom. c.5. v.5.

Moysis ingens in Deū fiducia.

Hìc, obsecro te benigne Lector, fiduciam Moysis, quàm ea pudefacta nō sit, attendas. Refert Ioseph *lib. 2. Antiquit. Iud. cap. 7.* Cum Hebræi ex Ægypto digressi, in arctum locum omnes conclusi essent, (iam enim à tergo herebat hostis Pharao, in oculis montes, & mare fugam omnem negabant) Moyses has preces effudisse dicitur. *Domine, tuum est hoc mare, tuus & mons, qui nos claudit: & hic potest te iubente aperiri, aut in planitiem solui: potest & mare in terram verti: possumus & nos per aerem sublimes effugere, si nos ita seruari tibi placeat.* Hæc precatus, mare virga percussit, quo ictu repentè scissum transituris expeditissimum iter monstrauit: sic experientia probauit, quòd spes non confundit.

§. I.

232. *Spes mūdo, vel viribus humanis innixa fallit, & confundit.*

EConuersò spes, qua quis mundo, vel se ipso nititur, fallit, atq; confundit. Pulchrè Plato: *Spes mortalium*, inquit, *somnia vigilantium, aut potius desiderantium*. Anno Christianesimo millesimo octogesimo quarto, refert Drexelius *de Conformat. volunt. lib. 5. cap. 5. §. 1.* quòd Odo Antistes Guilielmi Angliæ Regis frater sortilegorum vaticinijs inductus, proximum (à Gregorio VII.) Pontificem se tututum credidit, & vt viam sibi muniret ad hoc solium per argenteos gradus, pecuniam per nefas vndecumque contraxit, iamque Romanis arcibus spe imminens, à Fratre Guilielmo in carcerē coniectus est, vbi totum peregit triennium: hoc scilicet solium huic spei debebatur. Nec vmquam Odo Romanam tiaram suo capite recepit. Ita multis alijs spes sua dedecori est, & damno, *Spes impij*, ait Sapiens. Sap. c. 5.

Vers. 15.

tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur: & tanquam spuma gracilis, quæ à procella dispergitur: & tanquam fumus, qui à vento diffusus est: & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis.

Experientia quotidiana hoc docet.

Hoc experientia probant in dies, qui humanis fauoribus nituntur. Est famulus, cui in suo Domino plurimum fiduciæ: breui mors Dominum rapit, & iam tota famuli spes vbi est? Alius patrono nititur opulento, ac potente; patronus moritur, aut ipsius opes, ac potentia imminuuntur; ita iam huius spes vbi est? Iam vt lanugo à vento ablata: iam vt spuma à procella dispersa. Filij subinde parentum auctoritate, officijs, dignitate præclarè se defensos credunt; subitò Deus aufert hoc vmbraculum, sicut hederam exsiccauit, subter cuius vmbra Ionas Propheta quiescebat, & velut fumum illam dignitatem diffundit; ita vt miseri contra quam sperarant, vrantur à sole, & excęcentur à fumo: quia consilium Psaltes non seruauerunt, dicentis: *Nolite confidere in principibus: in filijs hominum, in quibus non est salus. Beatus* ergo, *cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius*, quia *nullus sperauit in Domino, & confusus est.*

Psal. 145. v. 3. Ibid. v. 4. & 5. Eccli. cap. 2. v. 11.

FRV.

Digitized by Google

FRVCTVS TERTIVSDECIMVS.

Maximam vitæ affert tranquillitatem.

TErtiodecimò, qui Deo seriò fidit, officia sua, quamuis latissimè pateāt, sine tumultu obit, etiam inter aduersa lætus. *Lætentur omnes*, ait Psaltes Psal. 5. *qui sperant in te Domine*. & Psal. 2. *Beati omnes, qui confidunt in eo*. & Paulus Rom. cap. 8. *Spe*, ait, *salui facti sumus*. 233. *Fiducia in Deũ hominem quietat.*

Hoc testatur Augustinus pulcherrimè pro more suo in verba Psalmi 127. *Labores manuum tuarum, quia manducabis, beatus es, & benè tibi erit: Quasi peruersè*, inquit, *videtur dicere non intelligentibus; debuit enim dicere, fructum laborum tuorum manducabis. Multi enim manducant fructum laborum suorum: qui laborant in vinea, ipsum laborem non manducant; sed quod de labore ipsorum nascitur, & cæt. Quid sibi vult labores fructuum tuorum manducabis? Modò labores habemus, fructus postea erit. Sed quia & ipsi labores non sunt sine gaudio propter spem, de qua paulò ante diximus: Spe gaudentes, in tribulatione patientes: modò nos ipsi labores nostri iucundant, & lætos nos faciunt de spe. Si ergo labor noster potuit manducari, & potuit iucundari, manducatus fructus laboris ipsius qualis erit?* Aug. tom. 8. *Testantur Patres.*

Id perpolitè Ioan. Baptista Folengius in illa verba Psalmi 145. *Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius*, testatur dicens: *Felix nimirum, atque iterum felix is est, cui Deus Iacob, Deus, inquam, ille, quem Sancta colunt animæ, & adorant, est præsidio, cuiusque fiducia solum Domino Deo suo, non conseruis se interdum debilioribus nititur. Qui Deus cæli auctor est, terræque, marisque, atque omnium omninò rerum, quæ in illis insunt, conditor.* Idem repetit in illa verba Psalmi 33. vers. 8. *Beatus vir, qui sperat in eo*, dicens. *Felix, ille, qui fidei illius sese committit penitus.* Vers. 4.

Idipsum eruditè docet Titelmanus in eadem verba: *Verè beatus est*, ait, *vir ille, & securus est de bona salute, quisquis spem suam, & fiduciam in eo constituit, illique ex toto corde suam animam, & seipsum in benefactis commendat.* Eadem verba repetit in illa verba Psalmi 39. *Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius*. & Psal. 145. in illa verba: *Beatus, cuius Deus Iacob*, &c. supra relata, dicens: *Qui spem suam omnem, atque fiduciam constituit in Domino Deo suo, qui creauit de nihilo cælum, & terram, & maria, & omnia, quæ in eis sunt, cœlestia, atque terrestria; per quam rerum creationem nota fit omnipotentia eius, cui soli potestas competit veram salutem donandi. In hoc* (inquam) *qui sperat, beatus est, qui præter quòd est omnipotens, & saluare potens, est etiam fidelissimus in omnibus verbis suis, custodiens veritatem promissionum suarum, & fidem seruans in sempiternũ, ita vt mentiri aliquando non possit, neq; fallere.* Fide ergo Deo ex toto corde tuo, & felix eris, tranquillus, atq; beatus. 234.

FRVCTVS QVARTVSDECIMVS.

Exaltat homines etiam in hac vita.

QVartodecimò, qui fiduciam suam constituit in Deum, meretur à Deo etiam in hac vita honoribus decorari, ac fauoribus ampliari. Id probat 235. *Fiducia in Deũ exaltat etiam in hac vita.*

bat Folengius in illa verba Psal. 90. *Clamabit ad me, & cęt.* (*Inuocabit me*, vertit Felix, *& respondebo illi.*) *Vide*, ait, *certam de Diuino pręsidio pollicitationem. Respondebo*, inquit, *illi: hoc est, illius votis annuam, adero, faueboque illi. Neque id satis quidem (ò cacas mentes! illum illum (inquam) haud multò pridem mihi infensum: modò verò spe mihi, atq; amore reconciliatum, non solum à periculis illis vitæ continuis, & ærumnis eximam; verùm etiam inter homines honoratum, cunctisque verendum faciam.* Idipsum testatur Simeon de Muis in eadem verba ferè ijsdem verbis.

Hæc fuerunt exaltati Abraham.

Rom. c. 4. ver. 18. 20. 21.

Sic Abraham, qui Deo fretus *contra spem in spem credidit*, vt ait Paulus, *qui in repromissione Dei non hæsitauit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo, plenissimè sciens; quia quæcumque promisit, potens est, & facere*, qui filium suum vnigenitum diuinæ voluntati mactare nō recusauit, meruit fieri conscius secretorum Dei, ac nuncupari pater multarum gentium.

Ioseph.

Iosephus toties ad extremas deuolutus miserias, & angustias, quia tamen non cecidit animo; sed cor eius erat fiduciam habens in Domino, ad tam sublime solium meruit exaltari.

Dauid.

Dauid Rex Hebronis ad tantum sanctitatis fastigium, ac regium thronū euexit summa in Deum fiducia: hac ille virtute pollebat, si vllus vnquam mortalium. Inspice Psalmos, & mecum senties, quàm ille assiduè, & ore, & pectore versābat hęc talia: *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?*

Psal. 17.

Daniel.

Daniel ob fiduciam in Deum constitutam, meruit nedum inter impastos leones illęsus, & tutus seruari; sed princeps constitui super prouincias, & regna.

Tobias.

Tobias in hoc genere admirandus: Facultates, & patriam, & oculorum visum perdidit, egenus, & exul; & cęcus; fiduciam tamen retinuit tenacissimè. Et licèt tam cognati, quàm vxor, & parentes ipsum irriderent, dicerentq; *Vbi est spes tua, pro qua eleemosinas, & sepulturas faciebas.* Manifestè vana facta est spes tua, ipse tamen eos increpans: *Nolite ita loqui*, aiebat, *quoniam filij Sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo.* Hæc ei fiducia, & facultates, & patriam, & oculorum vsum restituit, & pręmium insuper contulit æternum.

Tob. cap. 2. vers. 16. & 18.

236. *Iob.*

Non minori fiducia in Deum pręditus fuit Iob. Adfuit dęmon (Deo permittente, ac facultatem dante) qui vastauit, mactauit, ac depopulatus est omnia. Ventus liberos, ignis partem pecudis, hostis cętera rapuit. Iob ipse in fimetū è solio eiectus est. At ipse tam fuit incredibili constantia, ac fiducia pręditus, vt dixerit. *Etiamsi Deus occiderit me; in ipso tamen sperabo.* De futuris nil angor, *Deus prouidebit.* Sed audite denuo indicem bonorum Iob, *Et facta sunt ei quatuordecim millia ouium* (pro septem millibus) *& sex millia camelorum* (pro tribus) *& mille iuga bouum* (pro quingentis) *& mille asinæ*, cum antea quingentas solùm habuerit: geminato fęnore omnia redierunt. Immo & liberi sunt redditi. Nam iterum *fuerunt ei septem filij, & tres filiæ.* Fidite ergo Deo, quia, vt ait Scribonius in Super. Relig. lib. 1. cap. 27. *Gaudet Deus beneficijs dandis, & munificentiæ suæ dona spargit in*

Iob. c. 113. vers. 15.

Idem c. 42. vers. 13.

eos

eos præcipuè, qui in magnam exurgunt fiduciam. Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius. Hieremias cap. 17. vers. 7.

FRVCTVS QVINTVSDECIMVS.

Facit homines velut omnipotentes.

QVintodecimò; Per veram in Deum fiduciam velut omnipotentes efficimur. 237.

Fiducia in Deũ facit velut omnipotentes.

Liberè proclamat Paulus Philipp. c. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat.* Et quamuis cuique nostrum hic obijci possit: Tu longè sequere, & Pauli vestigia adora. Nihilominus tamen quis illorum, qui Deo fidunt, non animosè dicat cum Iob cap. 17. *Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me?* Vers. 3. Vers. 31.

Vel cum Paulo Apostolo Rom. cap. 8. *Si Deus pro nobis quis contra nos?* Sed quid opus testimonijs? Christus disertissimè: *Si potes credere*, inquit, *omnia possibilia sunt credenti.* In quæ Domini verba egregiè Bernardus: *Quidni*, inquit, *omnia possibilia sint innitenti super eum, qui omnia potest? Nil omnipotentiam Dei clariorem reddit, quàm quòd omnipotentes facit omnes, qui in se sperant. An non omnipotens, cui omnia possibilia sunt?* Mar. c. 9. v. 23. Bern. serm. 85. in cantic.

Hoc testatur diuina scriptura. Cõfirmant Patres.

Idipsum insinuauit Apostolis Matthæi 17. cum enim ipsum interrogassent, cur non & ipsi lunaticum adolescentem illum à dæmone obsessum potuerint liberare: Christus causam omnem diffidentiæ ascribens: *Propter incredulitatem*, inquit, *vestram: Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc: & transibit, & nihil impossibile erit vobis.* Quæ verba explicans Drexelius *de Conformat. volunt. lib. 5. cap. 5.* ait: *Hìc non christiana solummodo fides commendatur; sed & illa fiducia, qua diuina se Omnipotentia sic induit, vt ardua quæuis aggrediatur, & admiranda patret.* Quamuis Christus non dixerit: *Edite miracula*, sed *Habete fidem Dei:* querelas contra Dei dispositionem omittite, pusillanimitatem ad ardua trepidantem vincite, omnem à vobis diffidentiam expellite. *Amen dico vobis: quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare, & non hæsitauerit in corde suo; sed crediderit, quia quodcumq; dixerit fiat, fiet. Quod vtique fieri potuisset*, ait Venerabilis Beda lib. 3. Comment. in Mar. *si id necessitas fieri poposcisset. Quomodo legimus factum precibus B. Gregorij Neocæsareæ Ponti Antistitis viri meritis, & virtutibus eximij, vt mons in terra tantùm cederet, quantùm incolæ ciuitatis opus habebant. Cum enim volens ædificare Ecclesiam in loco apto, videret eum angustiorem esse, quàm res exigebat, eò quòd ex vna parte rupe maris, ex alia monte proximo coarctaretur: venit nocte ad locum, & genibus flexis admonuit Dominum promissionis suæ, vt montem longius iuxta fidem petentis ageret. Et mane facto reuersus inuenit montem tantum spatij reliquisse structoribus Ecclesiæ, quantum opus habuerant. Poterat ergo hic, poterat alius quis eiusdem meriti vir, (si opportunitas exegisset,) impetrare à Domino merito fidei, vt etiam mons tolleretur, & mitteretur in mare.* Marci c. 11.

§. I.

238. *Creatura insensibiles obediunt ei, qui confidit in Deum.*

HAnc veritatem confirmat Alphonsus à Castro *lib. 6. aduersus Hæreses verbo Exorcismus*, illa verba explicans Lucæ 17. *Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: eradicare, & transplantare in mare, & obediet vobis. At arbor morus*, ait, *sensum non habet, & iussa fidelium præcipientium adimplet.*

Verùm si huiusmodi creaturæ sensum non habent, quomodo possunt iussa fidelium præcipientium audire, nedum adimplere?

Modus explicatur, quo creatura insensibiles iussa præcipientis intelligunt.

Huic difficultati eleganter respondet Suarez *tom. 2. de Religione lib. 4. de Adiurat. num. 13.* dicens: *Possunt creaturæ irrationales adiurari per immediatam efficaciam supernaturalem, quæ directè, & immediatè versetur circa suum effectum; & quia huiusmodi efficacia solet per imperium explicari, ideò dicimus hoc modo posse has creaturas in se etiam adiurari imperio: non quia illæ percipere valeant morale imperium, aut seipsas mouere ad intelligentiam illius; sed quia* (teste Hieronymo Matthæi 8.) *omnes creaturæ sentiunt Creatorem, non errore hæreticorum, qui omnia putant animantia; sed maiestate conditoris, quæ apud nos insensibilia, illi sensibilia sunt.* Sic enim exponit, quod de Christo ibi dicitur, quòd *surgens imperauit ventis, & mari*, & secuta est obedientia, ita vt videntes mirati fuerint, dicentes: *Quis est hic, quia venti, & mare obediunt ei? Quod ergo tunc fecit Christus virtute propria*, ait Suarez, *possunt facere serui eius in fide, & virtute illius*: vt ipse dixit Ioannis 14. *Qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Possunt enim imperare huic monti, vt hinc transferatur, & faciet; & locustis, vt recedant, & obedient, non morali; sed (vt ita dicam) physica obedientia*: videlicet diuina virtute impellente.

Matt. c. 8. v. 26. Vers. 28. Mar. 4. v. 27.

Hac fiducia possunt mirabilia operari homines: vt fecerunt serui Dei.

239. *Moyses.*

Hoc modo Moyses imperauit aquis, vt conuerterentur in sanguinem; fluminibus, vt ranas emitterent; pulueri, vt produceret scinifes, & muscas; & sic de aliis signis, quæ fecit Moyses in eductione populi Israelis de Ægypto.

Iosue.

Sic Iosue dux belli incredibili prorsus fiducia pollens, ausus est imperare soli, ac dicere: *Sol contra Gabaon ne mouearis. Stetit itaque sol in medio cœli, & non festinauit occumbere spatio vnius diei. Non fuit antea, & postea tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israel.* id est exaudiente Deo vocem hominis, ac pugnante pro Israel.

Ios. c. 10. v. 12. 13. 14.

Ezechias.

Sic Ezechias solis vmbram per decem lineas reuocauit. Sicut autē Iosue solem stitit: ita Ezechias solem retroegit itinere prorsus immenso. *Nimirum animus Deo fidens Deum impellit, vt orbem turbet, & naturas mutet.* ait Drexelius *lib. 5. cap. 4.*

Apostoli Discipuli Dñi.

Hac fiducia Apostoli, Discipuli Domini, ac omnes Sancti miracula fecerunt, dantes cęcis visum, surdis auditum, claudis gressum, & cursum, sermonem mutis, vitam mortuis, ac dæmones ab obsessis corporibus effugantes.

Fiducia huiusmodi dicitur gratia miraculorum, seu operatio virtutū.

Vnde prout hac fiducia homines miracula operantur, dicuntur donati esse à Deo gratia miraculorum, seu (vt alij dicunt) operatione virtutum, ad quam reducitur etiam expulsio dęmonum solùm per fidem, secluſa exorci-

stica

Digitized by Google

stica potestate: Nam expellere dęmones per potestatem Ordinis exorcistatus, non est miraculum; cum sic fiat iure ordinario. Vt verò per huiusmodi fiduciam ęgrotos sanant, dicuntur gratia sanitatum esse pręditi, quæ licèt ratione formali non differat à gratia miraculorum, vt docet Suarez *disput.8. de distinct. fidei ab omnibus donis. sect. 2.* attamen tàm operatio virtutum, quàm gratia sanitatum peculiariter à D. Paulo numerantur, & distinguuntur; quia singularem quandam vim habent ad mouendos homines, & ad afficiendas eorum voluntates: quia non solùm sunt miracula, sed etiam beneficia: vt D. Thomas docuit. 2. 2. *q.* 178. *ar.* 1. *ad* 4.

§. II.

240. *Fiducia quoquo modo sumpta debet esse firma, & sine hæsitatione. Testantur Patres.*

QVoquo modo autem sumatur fiducia siue pro operatione virtutum ad expellendos dęmones, secluſa exorcistica potestate; siue pro gratia sanitatum ad ęgrotos sanandos: siue pro fide miraculorum ad miracula facienda, vt per eam obtineatur id, quod petitur, debet esse firma, & non hęsitans, vt supra docuimus *num.* 192. & 193. Prędarissimè hoc fatetur D. Bernardus in Psal. 90. serm. 15. post medium. *Dulcissima liberalitas,* inquit, *in se sperantibus non deest. Hoc enim est totum hominis meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem saluum fecit. In te sperauerunt Patres nostri, sperauerunt, & liberasti eos: ad te clamauerunt, & saluifacti sunt: in te sperauerunt, & non sunt confusi. Sperate in eo omnis congregatio populi: quemcumque enim locum calcauerit pes vester, vester erit. Pes vester vtique spes vestra est, & quantumcumque illa processerit, obtinebit, si tamen in Deum tota figatur, vt firma sit, & non titubet.*

Idipsum eruditissimè docet Cassianus Collatione 19. cap. 32. *Cum orantes,* inquit, *nulla nos interpellauerit hæsitatio, & fiduciam petitionis nostræ quadam desperatione deiecerit; sed obtinuisse nos hora ipsa orationis effusione, quod poscimus, senserimus, non ambigamus, preces nostras ad Deum efficaciter penetrasse. Tantùm enim quis exaudiri, atque obtinere merebitur, quantùm vel inspici se à Deo, vel Deum crediderit posse prędare: Irretractabilis namque est Domini nostri sententia: Quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis.*

Affirmant hoc Tostatus, ac Suarez *loco citato nu.* 192. 193. Quibus consentit Vasquez 1. 2. *disput.* 209. *cap.* 4. *num.* 26.

FRVCTVS SEXTVS DECIMVS.

Dat vitam longam in præsenti sæculo, & Beatitudinem in futuro.

241. *Fiducia in Deũ dat vitam longam in hoc sæculo.*

VLtimò, qui in Deum ex corde in omnibus actionibus suis totam suã constituit fiduciam vita longa à Deo donatur in hoc sæculo, & gaudijs æternis perfruitur in futuro.

Hæc est promissio Dei facta per Prophetam Regium Psal. 90. illis verbis: *Longitudine dierum replebo illum, & ostendam illi salutare meum.* (Longitu-

Digitized by Google

dine dierum replebo eum in hac vita) legit Simeon de Muis, *faciam, vt multos annos in terris viuat, tandemque deficiens moriatur in senectute bona, senex, & plenus, ac satur dierum instar Abrahami, Isaac, ac Dauidis. Non solum*, inquit, *faciam, vt senescat, sed vtinam vt ad extremam senectutem perueniat: hanc enim vim habet (longitudine dierum replebo eum)*. Promissio porrò, quæ hoc versu continetur, etsi prima fronte fallere interdum videatur, non tamen fallit. Nam hoc tenendum est, promissiones temporales semper esse intelligendas sub hac conditione; modò expediat, vt fiat, quod promissum est. Igitur quia pios citiùs interdum è vita migrare, & ipsis, & publicæ Ecclesiæ saluti vtile est; rapiunturque, ne malitia mutet intellectum eorum: nihil mirum videri debet, si non semper ad extremam ætatem, sicut in hoc versu promittitur, pij annos perducant. Neque verò vir *iustus si morte præoccupatus fuerit*, minùs propterea senex, & plenus dierum existimandus est. *Senectus enim venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata: sed cani sunt sensus hominis. Et ætas senectutis vita immaculata. Ac vir consummatus in breui expleuit tempora multa.* Et quia *placita erat Deo anima illius: propter hoc properauit educere eum de medio iniquitatum.*

Hæc promissio Dei intelligitur conditionatè, nempe si expediat.

Sapientiæ c. 4.

Et in futuro sæculo, ideſt in altera vita *ostendam illi*, ait Dominus, *salutare meum*. Ita ex R. Ezra, & R. Kimmhi. *Faciam illum*, ait Titelmanus in persona Dei, *mea salutis participem, meam salutem illum videre, gustare, experiri, & possidere faciam, & meam gloriam, meam diuinitatem, (quæ est salus, & vita omnium Beatorum) ego illi ostendam, ita vt facie me contueatur ad faciem, quemodo videt homo facie ad faciem amicum, & proximum suum, vt qui in hoc tempore in me sperauit, quem non videbat, in æternitate perpetua mea diuinitatis visione, atque perfecta fruitione mecum lætetur per omnia sæcula sæculorum. Amen.*

Obtinet beatitudinem in futuro.

Hi sunt fructus sexdecim dulces gutturi illius, qui in Domino suam collocat fiduciam. Qui potest eos capere, capiat.

QVÆSTIO IV.

Quemodo hæc Fiducia possit facilè acquiri.

242. *Hæc fiducia facilè acquiritur per attentam, ac deuotam lectionem, ac cõsiderationẽ sacrarũ scripturarũ.*

QVoniam *par. 2. vbi de Oratione ad Deum*, ea, quæ maximoperè conducunt ad huiusmodi fiduciam comparandam, exactissimè pertractamus, hic duntaxat ex omnibus prædictis fructibus paruam diuinarum promissionum, quæ plurimùm præstant ad talem fiduciam in nobis facillimè excitandam, syluam formamus; vt nedum Exorcistæ, ac Parochi; sed cuncti sacrarum literarum gnari huiusmodi sententias sæpiùs præoculis habentes, ac intellectu attentè contemplantes ad actus fiduciæ eliciendos promptiùs disponantur. Nam *quæcumque*, ait Apostolus Rom. c. 15. *scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt; vt per patientiam, & consolationem scripturarum spem habeamus*. In scripturis enim sanctis vix vllum inuenitur caput, vt benè obseruauit P. Ludouicus Granat *lib. 7. memoral. cap. 9.*, in quo Deus opem, gratiam, & confidentiam omnibus illis non promittat, qui in illo confidunt.

Syluæ paruæ diuinarũ scripturarum.

Bea-

Digitized by Google

Beatissimus Rex Dauid huius fiduciæ magister excellentissimus hanc vnam pleno ore ingerit in Psalmis penè omnibus. Et quàm illa confidentis animi sunt? Quorum versiculi aliqui, sicut & aliorum sacræ scripturæ locorum sententiæ aliquæ hìc subijciuntur.

Beati omnes, qui confidunt in eo. Psal. 2. vers. 13

Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. Ps. 4. vers. 10.

Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Ps. 17. vers. 2.

Deus meus adiutor meus, & sperabo in eum. vers. 3.

Protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus. vers. 4.

Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? Ps. 26. vers. 1.

Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? vers. 2.

Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum. vers. 5.

Si exurgat aduersum me prælium: in hoc ego sperabo. ibi.

In te Domine speraui, non confundar in æternum. Ps. 30. & 70. v. 1

Et non delinquent omnes, qui sperant in eo. Ps. 33. vers. 23.

Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in diuitijs eius. Ps. 36. vers. 3.

Reuela Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet. vers. 5.

Beatus, cuius nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates, & insanias falsas. Ps. 39. vers. 5.

Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. Ps. 49. ver. 15.

Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet. Ps. 54. vers. 23.

Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei cœli commorabitur. Ps. 90. ver. 1.

Quoniam Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis. vers. 11.

Super aspidem, & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem. vers. 13.

Quoniam in me sperauit liberabo eum, protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. vers. 14.

Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. vers. 15.

Longitudine dierum replebo eum, & ostendam illi salutare meum. vers. 16.

Qui timent Dominum, sperauerunt in Domino: adiutor Ps. 113. ver. 11.

Digitized by Google

eorum, & protector eorum est.

Ps.117. ver. 8. Bonum est confidere in Domino, quàm confidere in homine.

vers. 9. Bonum est sperare in Domino, quàm sperare in principibus.

Ps.124. vers.1. Qui confidunt in Domino, sicut mons Syon, non commouebitur in æternum, qui habitat in Ierusalem.

Ps.145. vers.5. Beatus, cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius.

Ps.146. ver. 11. Beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordia eius.

243. Erat quidem huic Regi cor amplissimum, & plenissimum ingenti fiducia in Deum: nimirum hos eructarat, quos biberat fontes.

Sed videas, eandem fiduciam sapientissimos, ac sanctissimos viros plurimùm semper commendasse? Illud sapientiæ miraculum Salomon ait:

Prouer. vers.4. Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ.

vers. 5. In omnibus vijs tuis cogita illum, & ipse diriget gressus tuos.

Eccles. 2. v. 11. Nullus sperauit in Domino, & confusus est.

cap. 11. ver. 22 Confide in Domino, & mane in loco tuo.

cap. 38. vers. 9. Fili in infirmitate ne despicias te ipsum; sed ora Deum, & curabit te.

Hierem. c. 10. vers. 19. Bellabunt aduersum te, & non prævalebunt, quia ego tecum sum, dicit Dominus, vt liberem te.

cap. 17. ver. 7. Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia eius.

Dan. c. 3. v. 41. Non est confusio confidentibus in te.

c. 13. v. 60. Benedixerunt Deum, qui saluat sperantes in se.

1. Mach. c. 2. vers. 61. Cogitate per generationem, & generationem: quia omnes, qui sperant in eum, non infirmantur.

Considera, benigne Lector, quæ Christus, qui est veritas, quæ nec falli potest, nec fallere, sæpiùs docuit apud Euangelistas.

Matth 7. v. 7. 8 Luc. 12. v. 9. 10 Petite, & dabitur vobis, quærite, & inuenietis, pulsate, & aperietur vobis. omnis enim, qui petit, accipit, & qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur.

Matth. 9. v. 28. Creditis, quòd possum facere hoc.

vers. 29. Secundùm fidem vestram fiat vobis.

Matth. 17. v. 19 Si habueritis fidem, sicut granũ sinapis, dicetis monti huic: transi

transi hinc illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis.

Omnia quęcumq; petieritis in oratione credentes, accipietis. Matt. 21. v. 22.

Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Mar. 9. v. 22.

Quid vis, vt faciam tibi? c. 10. ver. 51.

Habete fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicumq; dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare, & non hęsitauerit in corde suo; sed crediderit, quia quodcumque dixerit, fiat, fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quæcumq; orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis. c. 11. vers. 23.

Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dęmonia eijcient: linguis loquentur nouis: serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & benè habebunt. c. 16. vers. 17. vers. 18.

Quis ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ouum; numquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona dare filijs vestris, quantò magis Pater vester de cęlo dabit spiritum bonum petentibus se? Luc. 11. ver. 11

Considerate lilia, quomodo crescunt: non laborant, neque nent: dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut vnum ex istis. Si autem fœnum, quod hodie est in agro, & cras in clibanũ mittitur, Deus sic vestit, quantò magis vos pusillæ fidei? Pater vester scit, quia his indigetis. c. 12. ver. 27.

Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: eradicare, & transplantare in mare, & obediet vobis. c. 17. vers. 6.

Vis sanus fieri? Ioan. 5. ver. 7.

Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet: quia ego vado ad Patrem. Et quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam. c. 14. ver. 12. ver. 13. ver. 14.

Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint: quodcumque volueritis, petetis, & fiet vobis. c. 15. vers. 7.

Omnis, quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit. Act. 2. ver. 21.

Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Rom. 5. ver. 5.

Nihil

Digitized by Google

cap. 8. ver. 1. Nihil est damnationis his, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundùm carnem ambulant.

vers. 24. Spe salui facti sumus.

vers. 31. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio filio suo non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illũ: Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit?

cap. 10. ver. 11 Omnis, qui credit in illum, non confundetur.

vers. 12. Idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illũ. Omnis enim quicumq; inuocauerit nomen Domini, saluus erit.

Eph. 3. ver. 12. In quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia per fidem eius.

Hæbr. 4. v. 16. Adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ eius, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.

Iacob. c. 1. v. 5. Si quis vestrum indiget sapientia: postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter: & non improperat, & dabitur ei.

vers. 6. Postulet autem in fide nihil hæsitans.

vers. 7. Qui enim hæsitat similis est fluctui maris: qui à vento mouetur, & circumfertur. Non ergo æstimet homo ille, quòd accipiat aliquid à Domino.

Ioan. c. 3. v. 3. Omnis, qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est.

vers 6. In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli.

vers. 21. Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad eum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo:

vers. 22. quoniam mãdata eius custodimus: & quæ sunt placita coram eo facimus.

vers. 23. Et hoc mandatum est eius: vt credamus in Nomine filij eius Iesu Christi.

vers. 24. Hæc est fiducia, quam habemus ad eum: quia quodcunq; petierimus secundùm voluntatem eius, audit nos.

244. *Veritas dictarum sententiarum est infallibilis.*

Quæ sententiæ, ac verba sunt ita vera, quòd potiùs Cælum, & terra destruetur, quàm ipsa non adimpleantur: vt ait ipsemet Christus Matthæi 24. *Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt.* Quod priùs per Dauid manifestauerat Psal. 88. vers. 35. dicens: *Neque profanabo testamentum meum; & quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita.* & Ps. 144. ipsemet Dauid fatetur hanc veritatem vers. 14. *Fidelis Deus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis.*

Quare si Exorcista, vel Parochus, vel quicumq; Christi fidelis sacrarum litte-

Digitized by Google

litterarum gnarus ad huiusmodi verba diuina sepissimè mentis oculos diriget, ac deuotè meditabitur in corde suo, ea nō tantùm implicitè credendo; sed circa singula, vel eorum aliqua fidei actus implicitè eliciendo, ac voluntate firma eis adhærendo, nunc fides, quæ est habitus, ac virtus theologica, in eo fiet maior ex parte intellectus propter maiorem certitudinem, & firmitatem: & ex parte voluntatis fiducia fiet maior propter maiorem promptitudinem, seu deuotionem: quia secundùm maiorem firmitatem fidei in intellectu, fiducia magis, ac magis augetur in voluntate; qua veluti panoplia armatus se, & suos ab inimicis tàm visibilibus, quàm inuisibilibus, & à quibuscumque rebus aduersis tueri; ac veluti Mosayca virga omnia saluti animæ, & corporis necessaria obtinere, Deumque in cunctis necessitatibus propitium habere poterit. *Nolite itaq; amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem.* Hæbr. 10. v. 35

Quas Exorcista ac Parochus nō tantùm credere debent; sed eis firmiter voluntate adhærere.

ARTICVLVS III.

De Charitate erga Deum, & Proximum.

245. *Charitas describitur.* D. Tho. 2. 2. qu. 23.

TErtia virtus, qua fulgere debet Exorcista, est Charitas: quæ secundùm Augustinum *lib. 14. Ciuitate Dei c. 7.* & Theologos communiter *in 3. Sent. dist. 27. est animi affectio, qua diligitur Deus propter se, & proximus propter Deum.*

Quod indicat typus similis filio hominis, qui oculos habebat tanquam ignis; faciem, sicut sol lucet in virtute sua; & pedes similes aurichalco tanquam in camino ardenti. Nam quis est ille ignis caput, & pedes inflammans, & ardens in vtraque hominis extrema parte, nisi charitas, quæ sursum in Deum dirigitur, & deorsum vergit ad proximum? Qua homo flagrans oculos habet ignitos, cognitione lucentes, & faciem ardentem amore, vt nihil aliud aspiciat in omnibus, quæ agit, quàm Deum, & eius gloriam. Quare Exorcista, ac Parochi, vt tutò, & efficaciter dæmones profligare valeant, ægrotis sanitatem à Deo impetrare, illumque in cunctis suis actionibus propitium habere, hac carere non debent, siue prout sursum dirigitur in Deum: siue prout deorsum vergit ad proximum.

Hac munitus debet esse Exorcista, vt tutò, & efficaciter dæmones expellat.

§. I.

246. *Charitas, (vt respicit Deum) qua ratione sit necessaria Exorcistæ.*

CHaritas (prout hominem dirigit in Deum amore, ac dilectione) maximè Exorcistis, ac Parochis est necessaria, vt dignè, tutò, & efficaciter suas valeant adimplere partes. Nam licèt ad dæmones expellendos in Exorcista simpliciter sufficiat potestas Ordinis Exorcistatus, intentio faciendi, quod Romana Ecclesia facit, & quòd ipse præcepta formet ad præscriptum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, diuino nomine interposito. Nihilominus, quia ad tutò, & efficaciter dæmones expellēdos necessaria est fides, ac fiducia in Deum theologica, vt latè supra docuimus *num. 183. & seqq.* consequenter est asserendum, ei necessariam esse charitatem; nam fides, ac spes,

Digitized by Google

ſpes, ſeu fiducia non poſſunt eſſe perfectæ ſine charitate.

Eruditè id probat Auguſtinus *lib. 14. de Ciuit. cap. 9.* dicens: *Boni animi motus, atq; affectus* (quales ſunt actus fidei, ſpei, ac confidentiæ in Deum robuſtiſſimæ) *ex amore, & ſancta charitate veniunt*: quatenus ſcilicet quis ſperat diuinum à Deo (vt ab amico) impetrare auxilium. Confirmant hãc veritatem D. Ambroſ. in illud Lucæ 17. *Si habueritis fidem, ſicut granum ſinapis, &c.* & D. Thomas 2. 2. *quæſt. 23. ar. 8. ad 2.* ac communiter Theologi vocantes charitatem formam omnium virtutum.

247. *Charitas quid operetur in habente.*

Ratio ipſa dictat: Nam qui manet in charitate, in Deo manet, vt docet Ioan. prima ſua canon. cap. 4. dicens: *Deus charitas eſt, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Qui autem manet in Deo, quodcumque voluerit a Deo obtinere, obtinebit: vt ipſemet Chriſtus docet Ioan. c. 15. *Si manſeritis in me, & verba mea in vobis manſerint: quodcumque volueritis, petetis, & fiet vobis.* Nam cum charitas excludat vitia, & peccata, vt docet Caſſiodorus ſuper Pſalmos. *Charitas*, inquit, *eſt mors criminum, virtus pugnantium, palma vitiorum, concordia mentium, ſocietas electorum, quam fides concipit, ad quam ſpes currit, cui profectus bonorum operum ſeruit*; qui illam poſſidet, (cum ſit Deo gratus, nec illum alicuius mortalis noxæ conſcientia reprehendat) facilè confidere poteſt, ſe in ſuis functionibus diuinum obtenturum auxilium. Quod docet Ioannes prima ſua canon. cap. 3. *Si cor noſtrum*, ait, *non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad eum: & quicquid petierimus, accipiemus ab eo.* & Caſſianus *Collationum lib. Collat. 9. cap. 33.* id docet dicens: *Hæc fiducia de conſcientiæ puritate creditur emanare.*

248. *Exorciſta ſeipſum purgare debet à vitijs.*

Quare Exorciſta, vt facilè ſuis præceptis dæmonem ſubiugare queat, eius tyrannidem perfringere, ac tutò, & efficaciter illum in fugam vertere, per charitatem, & gratiam ſeipſum à vitiis expurgare debet, & à peccatis cunctis conſcientiam ſuam mundare, vt ſic gratus Deo in ſuis functionibus, ac miniſterijs diuinum eius auxilium ſecurè impetrare valeat. Quod benè admonet Stephanus Eduenſis Epiſcopus *tract. de Sacram. Altaris cap. 3.* relatus tom. 10. Bibliothecæ Veterum Patrum: *Exorciſtæ*, inquit, *debent coram Deo, & hominibus clarere munditia vitæ, ſordibus vitiorũ expulſis, Sancti Spiritus gratia mundante. Qui enim ſuper immundos ſpiritus habent imperium, eos oportet, habere ſpiritum mundum. Et qui tradita ſibi poteſtate malignos ſpiritus eijciunt de corporibus obſeſſis, ſpiritu benignitatis, & operibus mundis vitia, & immunditias expellant de cordibus ſuis; & quorum medicina alijs proficit, ſibimet ſciant mederi. Non enim probatus eſt Medicus, qui alij medetur, neſciens curare morbum, quo læditur: præcipuè cum eodem languore laborent ipſe, & ille, cui medetur.* Idcircò S. Cyprianus *tract. 4. de Idolorum vanit.* ait: *Dæmones vel exiliunt ſtatim: vel euaneſcunt gradatim, prout fides patientis adiuuat: aut gratia curantis aſpirat.*

§. II.

249. *Exorciſta non poteſt amare Deũ, niſi amet proximum.*

CHaritas verò, vt deorſum flectitur ad proximum, quàm maximoperè Exorciſtæ ſit neceſſaria, probat Ioannes prima ſua canon. c. 4. dum dicit:

Digitized by Google

dicit: *Qui non diligit fratrem ſuum, quem videt: Deum quem non videt, quomodo poteſt diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo, vt qui diligit Deũ, diligat & fratrem ſuum.* quaſi dicat: Si Exorciſtæ neceſſaria eſt charitas, quæ ſurſum illum dirigat in Deum, vt dignè, tutò, & efficaciter ſuo valeat munere fungi: etiam illi neceſſaria eſt charitas, quæ deorſum vergat erga proximum: non enim poteſt amare Deum, & proximum non amare propter Deum: Nam qui diligit Deum, diligit & proximum: quia tam ſecundum, quam primum eſt præceptum Dei: immo teſte Gregorio in Paſtorali, *tunc ille ad alta mirabiliter ſurgit, cùm ad ima proximorum ſe miſericorditer attrahit; & qui benignè deſcendit ad infima, valenter incurrit ad ſumma.* Vnde Exorciſta, ſeu Parochus pedes habet ignitos, & probatos, affectus nempe, qui igne charitatis ſplendent, quando cum alijs infirmatur: alios curat ædificare: alios erigit: ad alios inclinat: alijs blandus: nulli inimicus: omnibus omnia factus. Probantur verò in camino ardenti, cùm currit, vt opem ferat, non quæ ſua ſunt, quærendo; ſed quæ aliorum: nec proximo ob propriam vtilitatem ſeruiliter; ſed ad eius commodum liberaliter obſequium exhibet. Quare neceſſaria eſt Exorciſtæ non tantùm vt à Deo obtineat fidē perfectam, ac firmiſſimam fiduciam, qua facillimè proximum à dæmone obſeſſum ab eius tyrannide eripere poſſit; ſed etiam vt eius ignea tela retundere valeat, ſuperbiam nempe, & auaritiam, quibus vt plurimum eccleſiaſticos miniſtros oppugnare ſolet, vt ſic fructus liberationis impedire valeat.

Quomodo charitas proximo ſit exhibenda.

§. III.

PRimum, quod eſt omniũ ſcelerum cauſa, ſuperbia nempe, tanquam potentiſſimum telum à dæmone contorquetur in Exorciſtam, vt elatione vitioſa efferatur, quod facit duobus modis.

250. *Dæmon per ſuperbiam tentat Exorciſtam, Patenter laudando.*

Aliquando miris illum laudibus effert, & ſe eius humilitate torqueri, ſanctitate vexari, agitari charitate, cæteriſque virtutibus, quaſi tot tormentis immaniter vri: magnis clamoribus, & boatibus, variſq; exclamationibus eius virtutes publicat: nunc ad iſtum, nunc ad illum: modò ad circunſtantes dirigendo ſermonem; ſed omnia fictè, vt Exorciſta ſe laudari audiens in hominum conſpectu, faſtu mentis intumeſcat.

Occultè ſuggerendo.

Aliquando tacitis ſuggeſtionibus illum adoritur, & tunc periculoſiùs illũ laceſſit. Quòd ſi patientem aurem huiuſmodi occultis encomijs præbere videat, ambitioſo flabello ventum excitare, & vanitatem inducere non ceſſat, donec mens eius infletur. Vtroque modo ſæpiùs præualet; quia ab homine ipſo ad ſuperbiam propria inclinatione propenſo adiuuatur. Ideò Exorciſta ſollicitè cauere debet, ne huiuſmodi laudibus publicis, aut occultis extollatur; ſed ardenti charitate deorſum feratur ad proximum ſubleuandum propter Deum; Et ad gloriam eius manifeſtandam, ac nomen ſanctum eius glorificandum intentos habeat oculos, huiuſmodi vanitatis fumoſitates igne diuinæ charitatis abſumendo, & opus ſuum humiliter, & charitatiuè proſequendo. Quod docet Chriſtus Dominus Lucæ 10. cùm diſcipulos exultantes de expulſione dæmonum, & dicentes cum gaudio: *Domine etiam*

Digitized by Google

etiam dæmonia subijciuntur nobis in nomine tuo, reprehendit dicens: *Iæ hoc nolite gaudere, quia spiritus subijciuntur vobis*. Si illos nolebat gaudere, quomodo gloriari? vt discant Exorcistæ, potestatem in dæmones non sibi, sed Deo referre, aliàs parùm proderunt; vt confirmatur exemplo relato à Cæsario *lib. 4. cap. 5.* cuiusdam adolescentis Monachi à Priore suo assumpti, eò quòd nouerat eum virginem, vt dæmonem ab obsesso expelleret. Nam obsidens spiritus ab illo Priore interrogatus: an auderet remanere, si Monachus iste virgo ei exire præciperet: Respondit: *Non illum timeo: quia superbus est*.

§. IV.

251. *Dæmon per auaritiam, vt sagittam Exorcistas ferit.*

SEcundum est auaritia, quæ tanquam sagitta potentissima in ecclesiasticos viros vibratur à dæmone. *Quorum aliqui*, inquit Bernardus in Cantic. sermone 10. *Christi opprobria, sputa, flagella, clauos, lanceam, crucem, & mortem, hæc omnia in fornace auaritiæ conflant, & prostigant in acquisitionem turpis quæstus, & pretium vniuersitatis suis marsupitijs includere festinant*. Quod summoperè cauere debet Exorcista, ne similis sit dominis Pythonissæ Act. 16. magnum quæstum ex ipsius diuinatione facientibus: Vel Simoni, qui ab Apostolis Spiritum Sanctum emere tentauit. Act. 8. vers. 13. Caueat ergo, ne tàm indignum, & intollerandum scelus admittat, Dei dono abutendo ad temporalia acquirenda. A quo si liberari velit, pedes habeat ignitos, affectus nempe charitatis igne fulgentes, & ab omni auaritiæ scoria purgatos; vt possit dicere cum Paulo 2. Cor. 12. *Non quæro quæ vestra sunt, sed vos*. Et sic charitatiuè se gerendo, victoriam contra dæmones consequi valeat. Quia, vt benè Augustinus *de Doctrina Christiana* dixit: *Sola charitas est, quæ vincit omnia, sine qua nihil valent omnia, & quæ, vbicumque fuerit, trahit ad se omnia*.

ARTICVLVS IV.

De Fortitudine.

252. *Fortitudo describitur.*

QVarta virtus est Fortitudo, quæ iuxta doctrinã D. Tho. 2. 2. *q.* 123. *ar.* 4. *est firmitas animi in sustinendis, & repellendis his, in quibus, maximè est difficile, firmitatem habere propter bonum virtutis*. Hæc secundùm Macrobium præstat fiduciam, securitatem, magnificentiam, magnanimitatem, constantiam, tolerantiam, ac firmitatem.

Vnde duplex est fortitudinis actus, scilicet Aggredi, & Sustinere: vt eruditè docet D. Thomas 2. 2. *quæst.* 128. *ar.* 1. *in Respon.* Ad actum aggrediendi requiruntur duo, quorum primum pertinet ad animi præparationem, vt scilicet aliquis promptum animum habeat ad aggrediendum. Et quantùm ad hoc ponit Tullius Fiduciam, de qua supra *toto articulo* 2. Secundum pertinet ad operis executionem, ne scilicet aliquis deficiat in executione illorum, quæ fiducialiter inchoauit. Et quãtùm ad hoc ponit Tullius magnifi-

Digitized by Google

gnificentiam, *quæ est rerum magnarum, & excelsarum cum animi amplaquadam, & splendida propositione cogitatio, atque administratio*, ideſt executio; vt ſcilicet amplo proposito non deſit adminiſtratio. Et hanc probatur poſſidere, qui erga Deum, & proximum magna flagrat charitate; de qua *artic. præced.* *Magnificentia quid ſit.*

Ad alium actum Fortitudinis, qui eſt ſuſtinere, duo requirantur, quorum primum eſt, ne difficultate imminentium malorum animus frangatur per triſtitiam, & decidat à ſua magnitudine, & charitate. Et quantùm ad hoc ponit Patientiam. Vnde dicit, quòd *Patientia eſt honeſtatis, aut vtilitatis cauſa rerum arduarum, aut difficilium voluntaria, ac diuturna perpeſſio.* *Patientia quid ſit.*

Aliud autem eſt, vt ex diuturna difficilium paſſione homo non fatigetur vſque ad hoc, quòd deſiſtat, ſecundum illud ad Hebr. cap. 12. *Non fatigemini animis veſtris deficientes.* Et quantùm ad hoc ponit Perſeuerantiam. Vnde dicit, quòd *Perſeuerantia eſt in rationi bene inſtituta ſtabilis, & perpetua permanſio.* Hæ igitur duæ virtutes, ſcilicet Patientia & Perſeuerantia, ſi coarctetur ad propriam materiã Fortitudinis, erunt ipſius partes integrales. *Perſeuerantia quid ſit.*

§. I.

SVnt autem veluti duæ columnæ, quibus innititur fiducia. Nam *Fiducia in Deum*, ait Drexelius de Conformat. volunt. lib. 5. c. 3. *diu non ſtabit, niſi eam Patientia firmet, & Perſeuerantia. His columnis duabus Patientia, & Perſeuerantia fulcienda eſt Fiducia. Nimiam triſtitiam reprimit Patientia. Perſeuerantia non nimis longum eſt, quicquid tempore clauditur.* 253. *Fiducia patientia, ac perſeuerantia innititur.*

At quis non videat, has maximè neceſſarias eſſe Exorciſtæ? Quomodo poterit aduerſus mundi rectores tenebrarum harum bellum mouere, eiuſq; tyrannidem reprimere, niſi & ipſe ad ſuſtinendas perſecutiones ſit paratus? *Quàm ſint neceſſaria Exorciſta.*

Quas enim animi perturbationes, inuidias, odia, ac furores aduerſus eum commouere non tentabit antiquus ille ſuperbus aduerſarius, dum ſe ab eo contemni, ac paruipendi experitur? Quibus contumelijs, ſubſannationibus, ac conuicijs illum impetere non fataget? Videas, ſi Exorciſta ſit Eccleſiaſticus ſæcularis, per mulieres malæ famæ vixas, ac tumultus commoueri, vt ab alijs Presbyteris odio habeatur, & tanquam pacis, & quietis perturbator ad Epiſcopum denuncietur; atque à muneris huiuſmodi executione ſuſpendatur! Si verò Exorciſta ſit regularis, En verſipellis hoſtis quot laqueos tendit? quot machinamenta ſtruit? Nunc apud plebem eum nimis laudat, & extollit, vt ſanctum, vt virginem, ac Deo valde gratum proclamans, tum vt ipſe ſuperbia elatus ſeipſum magnificiat, cæteros deſpiciat, ac virtutem humilitatis amittat, vt diximus *art. præced.* tum vt cæteri fratres videntes illum ſic laudatum, & exaltatum plùs quàm merita eius exigunt, turbentur, eumque inuiſum habeant. Nunc aduerſus eum ſuſcitat mulierculas ſagarum conſanguineas, vel ipſas ſagas, quæ tamen à ſimplicibus etiam Religioſis, vt bonæ, & ſanctæ reputantur: Vel earum fautores excitat, qui omnes, ne opera ſua mala per miniſterium exorciſticum veniant ad lucem, lacrymis onerati ad præfatos Religioſos, vel etiam eorum prælatos accedunt, *Diaboli perſecutiones grauiſſimæ contra Exorciſtas.*

enixè

enixè rogant, vt tot tantisque rumoribus ab Exorcistis excitatis prouidere non differant, aliter multa, & maxima ex his euentura mala, & scandala prænunciant. Quapropter quandoque aliqui Superiores perterrefacti ad tollendos, & euitandos huiusmodi rumores prænunciatos, sæpiùs Exorcistas præceptis, mortificationibus, è conuentibus mutationibus, comminationibus, & alijs huiusmodi infestationibus vexare non detrectant.

Patientia facit eas superare.

Quare Exorcistis *Patientia*, quæ est virtus contumeliarum, & omnis aduersitatis impetus æquanimiter portans, potissimùm *est necessaria, vt voluntatem Dei* in suo munere facientes, ex hoc iuxta Apostoli monitum Hebr. 10. *promissionem reportare valeant.*

Vers. 36.

§. II.

254. *Perseuerantia facit palmam obtinere.*

AB hac separanda non est eius fidelissima soror Perseuerantia, *sine qua*, ait Bernardus epist. 129. *nec pugnans victoriam, nec victor palmam consequitur. Nutrix enim est ad meritum, mediatrix ad præmium: Soror est patientiæ, constantiæ filia; amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculum, sanctitatis propugnaculum. Tolle perseuerantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo.* Sola est, cui æternitas redditur, vel potiùs quæ æternitati hominem reddit dicente Domino:

Matth. 10. 22. *Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.*

Quis autem non videat, sine hac Exorcistam triumphare non posse, cuius vox similis esse debet voci aquarum multarum, quæ continuè, & clamorosè extollitur? Nam etsi nihil æquis infirmius, & labilius; attamen nihil fortius, dum aliqua mole cursus impeditur, aut retardatur. Nam vires colligunt, vt obstaculum auferant: aut si pares non sint oneri tollendo, frementi clamore, & frequenti spuma circumquaque perstrepunt, & indesinenter vocem efferunt, quæ longiùs personat. Sic enim Exorcista homo labilis, & infirmus, sed diuina virtute confortatus, fortis, & constans Ecclesiæ minister tandiu in officio perseuerare tenetur, & in acie stare, vocemque attollere, quandiu rebellis inimicus stare, & obstare perseuerauerit. Nec continua laborum perpessione, nec vehementi obtrectatorum infectatione fatigari, ac deterreri, donec superno fauente Numine de infernali dracone, & tartareis aciebus glorioſos egerit triumphos.

255. *Documenta ad fortiter sustinendum, ac cõstanter perseuerandum.*

Ne autem Exorcista, vel Parochus in aduersis animo deficiat, & in huiusmodi charitatis, ac pietatis officijs exercendis terreatur; sed fortiter sustineat, & constanter perseueret, præoculis habebit, & attentè obseruabit sequentia documenta ex Hieremia Drexel. desumpta.

Primum documentum.

1. *Deo tuam causam expone.*

CVM tibi malè est, quàmprimùm, & eo statim momento ad Deum te verte, & illi expone quicquid dolet. Hìc plerique grauiter erramus: cùm nos vrgent aduersa, complutium aures querelis innumeris opplemus, omnium postremus Deus, cuius opem imploramus, ordine prorsus præpostero.

Digitized by Google

stero. Longè aliter Rex Dauid: *Leuaui*, inquit, *oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mihi? auxilium meum à Domino*: Qui hoc non facit principio cuiusque mali, ab ira, dolore, iniuria sic occupatur, vt sui fiat impos. Psalm. 120.

Quamprimùm ergo commotum te sentis, dic: *Domine, quid me vis facere?* & respondebit tibi diuinæ voluntatis interpres: *Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum*. Malignas cogitationes, quantùm potes, coerce, & hoc assiduè cogita: *Domine quid me vis facere?* Act. c. 9. v. 6. Psal. 26. v. 14.

Secundum documentum.

256. 2. *Os, & linguam contine.*

TAce, & saltem os, & linguam contine, si minus potes animum. A Rege sapientissimo hoc consilium accipe: *Dixi, ait, custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam; cum consisteret peccator aduersum me: Obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis*. Ergo tace; Nam si inter ærumnas, aut iniurias frenum dimiseris linguæ, certò scias in præceps te trahendum: vix incipies loqui, & offendes. Ergo tace præsertim de tuis aduersarijs. Non potes de ijs bene loqui? Saltem ne loquaris malè. Tua te conscientia foletur, & æquissimus Iudex Deus, cuius oculos nec aduersarij tui, nec eorum machinationes vitare possunt, tui curam habebit. Deo fide, & sile. Psal. 38. vers. 1. 2 3.

Tertium documentum.

257. 3. *Diuinæ voluntati te adstringe.*

CVM ad Deum te verteris, & tacere cæperis, tunc teipsum Deo deuotè commenda: ac diuinæ voluntati te totum quàm arctissimè adstringe, & deuoue. Sed & gratias Deo age, quòd dignatus te iudicet, qui patiaris innocens: aut si nocens, patientia tamen reparas innocentiam. In hoc diuinæ voluntatis amplexu homo Deum velut brachijs stringat, dicatq; quod Iacob cũ Angelo luctans dixit: *Non dimittã te, nisi benedixeris mihi*. Gen. 32. v. 26.

Quartum documentum.

258. 4. *Ad preces te compone.*

CVM tempestas non nihil cessauerit, ad preces te compone, Matrem Domini, Sanctosq; Angelos ad causæ tuæ patrocinium inuita, ijsq; omne negotium tuum commenda; nec id semel, iteruncq; feciisse satis est: compluribus diebus, annis, & lustris, (si res illud exegerit,) idẽ facita; nec cesses, donec pugnum, quem tibi Deus, velut vir robustissimus compressis digitis clausum ostendit, fiducia grandi, obsecratione constanti explices. Rex Ezechias, cum impias Sennacherib litteras accepisset, *ascendit in domũ Domini, & expandit eas coram Domino, & orauit*. Illud autem pectore, & ore assiduè versabat Ezechias: *In Domino Deo nostro habemus fiduciam*. Expande & tu bone Exorcista, & quisquis afflictus es, tuas etiam litteras coram Deo, & quidquid querelarum habes, apud hunc equissimum Iudicem, & benignissimum patrem depone. Et videbis, quomodo tui protectionem assumet. Si verò aliquando, quod petis, non impetras, arcanissima Dei iudi- 4. Reg. c. 19. vers. 14. Ibi. c. 18. v. 22.

Digitized by Google

cia, & certissimam ab æterno prouidentiam suspice, eique te totum committe. Fecisti quod in te erat, interim tu sustine, & perseuera in benè operando, cætera curabit bonus Deus.

Quintum documentum.

259. *5. Vtere consilio prudentis, ac probi viri.*

VTere consilio prudentis, ac probi viri. Siracides monens: *Fili, ait, sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis.* Ecclis. 32. v. 24. Summoperè etiam caue, ne tuos affectus, tuumq; impetum sequaris. Perdidisti mansuetudinem, perdidisti patientiam omnem, si Consiliarios admittis Affectum, & Impetum: Consiliarios sanè pessimos. Deus hanc telam, quam miraris, orsus est, & ipse omnium optimè nouit, qua ratione illa sit pertexenda. Quòd si tu importunè interuenias, illudq; ingemines:

Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.

Suauissimam Dei dispositionem quantum est in te, turbabis; & ideò euentus malos nemini, præterquam tibi, ascribes. Omne nobis malum ex eo est: Quod Baruch ingemiscens: *Non credidimus*, inquit, *diffidentes in eum: & non fuimus subiectibiles illi, & non audiuimus vocem Domini Dei nostri, vt ambularemus in mandatis eius.* Idcircò habe fiduciam in Deo, sustine, & perseuera in bono; tantò enim eris ab omni hoste securior, quantò fiducia tua in Deum fuerit robustior.

Baruch c. 1. v. 17. & 18.

Sextum documentum.

260. *Si nihil succedat è voto, credas, hæc esse tua experimenta.*

QVòd si adhibita omni diligentia nihil succedat è voto; ne indignationem in Deum, nec in vllam rem creatam conuertas; hoc potiùs cogitato, scire Deum ad vnguem omnia, quæ passus, aut passiuus es, eumque velle, hæc esse constantiæ tuæ experimenta. Ea de causa quicquid Deo, hoc omne, & tibi quoque placeat. Nam verè, *Beati sumus*, ait Baruch c. 4. *Israel, quia quæ Deo placent, manifesta sunt nobis.*

Vers. 4.

Nemo dicat: Vt video, frustra laboro. Perini quidpiã à Deo magna in Deum fiducia, magna in diuinam voluntatem resignatione; sed nihil impetro. *Quid enim nouit Deus?* ait Iob. c. 22. *& quasi per caliginem iudicat, nubes latibulum eius, nec nostra considerat, & circa cardines cæli perambulat.* Impiorum hæc cantilena est. Nullo modo frustra fit, quicquid benè fit. Num Deus vnam solummodo arcam ærariam habet, ita vt qui ex ea nil doni accipit, nil speret ex alia? Fatui ingenij seruus est, qui cum Dominum suum habeat debitorem, monetam aliam, quàm sestertios recusat admittere. Quid si Dominus moneta aurea, quid si frumento selectissimo nomen velit expedire, num seruus obstinatè clamet: Sestertios volo, sestertios? Ita qui non impetrat à Deo, quod rogat, certissimus sciat, non frustra se rogasse, sed impetraturum certò alia, & meliora.

Vers. 13. 14.

ARTI-

ARTICVLVS V.

De Prudentia in erroribus vitandis.

QVinta virtus, qua fulgere debet Exorcista, est Prudentia, quæ ab Aristotele definitur 6. Æthic. *quòd sit recta ratio agibilium*. Cuius, vt docet Plato in lib. Diffinitionum, *est, consilium capere, & bona, malaq; discernere, & petenda, fugiendaue in vita diudicare, & bonis vs, qua quidem concessa nobis natura sunt; praclarè vti, & rectè cum hominibus congredi, & opportunitatem rerum cernere, & rationem, & orationamue sagaciter adhibere, & eorum, qua nobis possunt esse vsui, omnium experimentum, scientiamq; tenere.* 261. *Prudentia describitur. Effectus Prudentia.*

Hæc autem Exorcistæ, ac Parocho maximopere est necessaria, vt sciat errorum scopulos euitare, per semitas rectas ambulare; bona & mala discernere; diaboli insidias fugere; ipsius machinamenta destruere, & in nihilum redigere; miseros obsessos ab ipsius tyrannide eripere; ac de eius iniqua potestate gloriosos triumphos reportare. *Maximè Exorcista, ac Parocho necessaria ad errores vitandos. Ad semitas rectas eligendas.*

Quod typice figuratur in simili filio hominis caput, & capillos albos ad modum niuis, & lanæ gerentis. Nam quid caput, & capilli albi referunt, quàm vtramque senectutem, annorum, & morum, in qua maxime vigere solet prudentia? Quam senectutem, si non prima, saltem secunda ornatus esse debet Exorcista, ac Parochus, vt cum sapientia, ac prudentia, non humanitus parta, sed acquisita diuinitùs suo fungatur officio; valeatq; circa adiurationem errores euitare, de quibus in hoc articulo sequentes formantur quæstiones; ac semitas rectas in hoc munere sequi, de quibus alter articulus infra instituetur. *Errores vitandos.*

QVÆSTIO I.

An licitum sit, aliquem exorcizare, nullo habito signo euidenti, vel probabili ipsius obsessionis.

ANte huiusce quæstionis solutionem premittenda est duplex distinctio. Prima est: Signorum maleficij, seu obsessionis aliud est euidens, aliud probabile. Euidens est, quod sumitur ab effectu, qui prouenire non potest à causa naturali; sed necesse est, proueniat à causa superiori, puta à Dæmone. Signum verò probabile est, quod sumitur ab effectu, qui sæpiùs, vel vt plurimùm procedit à causa transnaturali, scilicet à Dæmone; aliquando tamen prouenire potest à causa naturali. 262. *Signum euidēs quale. Signum probabile quale.*

Secunda distinctio est: Exorcizare, seu adiurare dæmonem potest intelligi dupliciter: Vel per præceptum expulsiuum, quo Exorcista absolutè dæmoni præcipit, vt exeat ex corpore obsessi: Vel per præceptum probatiuum, aut lenitiuum, quòd fit dæmoni, vel ad probandum, an sit in tali corpore: vel ad impediendum, ne noceat obsesso. *Quot modis Exorcista possit exorcizare dæmonem. Quando debeat dæmonem adiurare.*

His positis, dico primò, quòd illicitum est, aliquem exorcizare præcepto

Digitized by Google

dæmoni facto expulsiuo, nisi prius habito aliquo signo euidenti præsentiæ dæmonis in tali corpore. Ratio est: quia Exorcista se exponit periculo attem exorcisticam infamandi, si talis infirmitas sit à causa naturali, dum astantes vident illum oleum, & operam perdere; nec egrotum optatam consequi sanitatem. Numquam ergo Exorcista ad præcepta deueniat expulsiua, nisi prius habeat signum aliquod euidens dæmoniacæ præsentiæ in corpore ægroti; & ipse obsessus perfectam ad liberationem habeat dispositionem.

Dico secundò, inconueniens esse, deuenire ad præcepta probatiua, aut lenitiua, vel etiam instructiua, de quibus infra *num. 663. & sequentibus*, nisi prius Exorcista dæmoniacæ præsentiæ habeat aliquod signum probabile, saltem leue. Ratio est: quia fit iniuria ministerio exorcistico, dum nulla habita inuestigatione, an aliquis naturali, vel diabolica vexatione sit affectus, vtitur Exorcista, præceptis ecclesiasticis: cum materia, circa quam sunt dirigenda præcepta ab Exorcista facta, sit omninò incerta. Si tamen adsit aliquod signum probabile, potest Exorcista formare præceptum conditionatum contra dæmonem, per quod certitudinaliter in cognitionem deueniet veræ, & realis præsentiæ diabolicæ: vt docetur infra *num. 620.*

QVÆSTIO II.

An vtile sit, interrogare dæmonem, quo nomine vocetur.

263. *Interrogare dæmonem de nomine, superfluum est. Nomina vt sũt imposita ad distinctionem personarum nõ sũt in (Angelis, (dæmonib⁹. Nomina eis sũt imposita ratione Ordinum, & Officiorum.*

QVamuis ferè omnes Doctores, qui de hac re tractant, asseuerent, vtile esse, dæmonem de nomine interrogare, vt ex nomine sciat Exorcista, ad quem sinum dirigat sermonem; nihilominus dicimus, hanc interrogationem esse superfluam, & periculosam.

Superflua est: quia, vt docet Tostatus *quæst. 62. in cap. 12. Matthæi*, dæmones propriè non habent nomina. Ratio ipsius est: quia nomina imponuntur ad notificationem: In dæmonibus autem, & Angelis non est talis notificatio; nam cognoscunt se in alterutrum perfectè per differentias, & rationes suas siue specificas, siue indiuiduas; & ideò ad se notificandos nullis egent nominibus. Nihilominus aliqua nomina eis sunt imposita vel ratione ordinis, vt pro nouem ordinibus bonorum Angelorum nouem nomina: nam vocantur Angeli, Archangeli, Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Throni, Cherubin, & Seraphin: Sic dæmones aliqui vocantur à D. Paulo Eph. 6. principes, ac potestates. Vel ratione officiorum, seu operationum: vt Michael, Gabriel, Raphael. Sic enim vocantur, *vt signetur*, ait Gregorius homil. 34. in Euang. ante med. *per vocabula etiam in operatione, quid valeant.* Sic dicitur Michael *quis vt Deus: quia pro Deo præliatus est cum Dracone:* Gabriel *Fortitudo Dei: quia veniebat nunciare illũ, qui ad debellandas aereas potestates humilis apparere dignatus est.* Raphael *medicina Dei; quia videlicet, dum Tobiæ oculos quasi per officium curationis tetigit, cæcitatis eius tenebras terfit.* Sic dæmones variis nominibus vocantur, prout varia sunt vitia, de quibus nos tentant, vt docet Magister Sententiarum *in 2. dist. 6.* Vnde Lucifer, qui inter spiritus infernales primarium locum

tenet,

Digitized by Google

tenet, ſuperbiæ, quaſi omnium peccatorum capiti præeſſe dicitur: Mammon auaritiæ; Aſmodeus luxuriæ; Sathan iræ; Beelzebub gulæ; Leuiathan inuidiæ: Beelſegor accidiæ, & ſic de cæteris.

Propterea ſatius eſt dicendum, ſuperfluam eſſe huiuſmodi interrogationem: quia Exorciſta, vt cognoſcat dæmonem adeſſe in obſeſſo, nō per illius nominis notitiam ſibi eſt deuenendum in cognitionem præſentiæ dæmoniacæ in corpore ipſius patientis, ſed per operationes varias, quæ nō à cauſa naturali, neque diuina, ſeu ſupernaturali; ſed à tranſnaturali, ſeu diabolica prouenire dignoſcuntur. Ideoque ſat eſſe debet Exorciſtæ, cognoſcere, in patiente eſſe dæmonem, eiuſque officium, & operationem eſſe, illum tentare quoad animam, & aliter diuexare quoad corpus. Nam cognitis ab Exorciſta operationibus, quas dæmon in corpore obſeſſi exercere ſolet, poſthabita nominis interrogatione, facillimè opportuna pro dæmonis expulſione remedia miſero obſeſſo adhiberi poſſunt.

§. I.

AT dicent fortaſſe antiqui Auctores: Ex nomine agnoſci, ad quem nominatim dirigenda ſint præcepta facienda ab Exorciſta. 264. *Obiectio communis.*

Sed valde friuola eſt huiuſmodi ratio; Nam ſufficit vocare dæmonem poſſidentem nomine communi cum differentia aliqua ſingulari deſumpta ab eius operatione, nempe dirigere præcepta ad dæmonem exiſtentem in tali corpore, & in eo has, vel illas cauſantem vexationes, ſiue vnus ſit, ſiue plures. Vnde ſicut etiam cum hominēs alloquimur non ſemper eos vocamus proprio nomine, cum ſæpe illud ignoremus, ſed nomine communi cum aliqua differentia ſingulari, vt dicendo: *Tu ô homo, qui rides, veni huc: Tu qui loqueris, ſilentium impone ori tuo: Tu qui ſaltas, quieſce: Vos omnes, qui eſtis in hac domo, ſtatim egredimini ex ea:* Ita cum dæmonibus idem eſt obſeruandum. *Refellitur.*

Quare ſatius erit, quòd Exorciſta nil prorſus curet de nomine; ſed præcepta dirigat ad dæmonē, vel dæmones exiſtentes in corpore obſeſſi, vt exeant, nec amplius nocere præſumāt. Nam velle interrogare de nomine, nil aliud præſtat, quàm differre liberationem, magis, magisq; obſeſſum miſerum torquere: quia, cum hoc non ſit neceſſarium ad liberationem, dæmon non niſi difficulter reſpondebit: nec Deus tenetur virtute ſua diuina illum compellere ad ſuum explicandum nomen, etſi aliquando concurrat ob reuerentiam Sanctiſſimi ſui Nominis, quod ab Exorciſta in ſuis præceptis interponitur. *Interrogatio de nomine Obſeſſi noces.*

§. II.

PEriculoſa inſuper eſt huiuſmodi interrogatio. Nam cum dæmon ſit pater mendacij, nec ad aliud collimet, quàm homines decipere, & maximè Exorciſtas, nonne poteſt aliquod ridiculum, aut obſcenum Exorciſtæ manifeſtare nomen, vt ſæpiùs experientia comprobatum eſt; vel hebraicū, aut græcum, vel alterius idiomatis incogniti, quod in noſtro idiomate ſonet 265. *Interrogatio de nomine periculoſa eſt ipſi Exorciſtæ.*

aliquod ridiculum, aut turpe, immundum, ac prorsus detestabile; vt sic illud appositum exorcismis, ac sacris verbis admixtum, dæmonibus sit occasio Exorcistam irridendi, subsannandi, ac parùpendendi?

An fortasse Exorcista aduertere poterit, & cognoscere dolum, cum illius idiomatis sit ignarus?

266. *Ad quid interrogatio Christi sic ordinata.*

Nec obstat illud Marci cap. 5. de Christo interrogante dæmonem dicendo: *Quod est tibi nomen?* Nam si responsum dæmonis dicentis: *Est mihi nomen legio*, consideremus, lucente Deo, intelligamus, hoc factum esse ad nostram instructionem. Nam ait Apostolus Roman. 15. *Quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt.* Ob id Christus dæmonem interrogauit, non vt ignarus, sed primò, ait Glossa super prædicta verba: *vt ipse confiteretur suam pestem.* Secundò, vt nos doceremur, quòd sicut Christo mentitus est, (ipso permittente) nobis attendendum, quòd & nos sua malitia decipiet. Nam huiusmodi responsio de nomine, cum dixit: *Est mihi nomen legio*, neque fuit secundùm nomen suæ naturæ; cum sub nomine naturæ omnes vocentur spiritus: neque secundùm nomen officij, quo diuersimodè nominantur, vt supra diximus; idcircò veritati non respondit; cum legio sit multitudo spirituum, quæ in se non habet nomen, sed multitudinem. Officium enim est, quod quemque pro conditione suæ personæ facere decet, obseruata locorum, temporum, & personarum ratione.

QVÆSTIO III.

An conueniens sit, interrogare dæmones: An sint multi, vel pauci: vnus, vel plures in eodem corpore.

267. *Interrogatio de numero dæmonum in corpore obsessi est fallax.*

REspondetur, hanc interrogationem esse fallacem, ac diuinæ omnipotentiæ iniuriosam. Videas eius fallaciam. Quomodo potest scire Exorcista in vno corpore esse vnum dæmonem, vel plures? An ex locutione? Nonne idem dæmon potest successiuè formare plures voces, atque diuersas, modò hanc, modò illam: nunc sibi vnum, nunc sibi aliud imponendo nomen? Et qui vnus est, nonne potest fingere se esse plures, vt sic diutiùs in hisce vanis, & ridiculis quæstionibus detineatur Exorcista, donec fatigatus, ac defessus desistat ab opere incæpto? Vnde cognoscet Exorcista, quòd vnus dæmon det locum alteri, & eo recedente alius vocari possit, à quo per præcepta veritatem extorqueat, vt docent tamantiqui, quàm moderni Auctores? An fortasse Exorcista per præcepta poterit dæmones inuisibiles visibiles reddere, & intueri, & agnoscere, quisnam eorum sit maior, aut minor? quis superior, aut inferior? quis magis, vel minùs obediens? Si dæmones essent oues, aut capræ, posset vtique modò ab vna, modò ab altera lanam tondere, vel lac mulgere, & istas segregare ab illis. At cum dæmones sint spiritus immateriales, & inuisibiles, in his, oportet, Exorcista patris mendacij dictis totum se committat! quo quid absurdius?

Præte-

§. I.

PRæterea huiusmodi interrogatio, ac praxis maximè diuinæ est iniuriosa omnipotentiæ. Nam quia virtute, aut potestate præcendit Exorcista dæmonem è corpore obsessi expulsare? An propria virtute, quæ finita est, ac limitata? vel virtute diuina, quæ infinita est, & illimitata? Si primo eū expellere virtute propria, pura verbis opprobriosis, secernat dæmones (si potest) vnum ab alio, & nunc istum, nunc illum reprehendat, & tandem licèt fuerit vltimus, & infimus omnium dæmonum, ad illius congressum succumbet; cum non sit potestas super terram, quæ comparetur ei: ac perfectè nouerit versipellis dæmon modos, quibus valeat cum detrimento Exorcistæ ipsius retundere obiurgationes. Si verò secundo, dæmones virtute diuina propulsare, nonne iniuria Deum afficit, dum necessarium putat, segregatim dæmones esse aggrediendos, quasi virtus diuina, qua ministet Ecclesiæ operatur, non sit sufficiens ad omnes infernales dæmones vnico actu expellendos? Cum enim virtus omnium dæmonum, qui sunt in aere, super faciem terræ, & subter terram, sit finita, & limitata, & virtus Dei, qua expellendi sunt, infinita, & illimitata, tàm facilè Exorcista in virtute Sanctissimi Nominis Iesu expellat à corpore obsesso centum millia dæmoniorum, ac vnum tantùm, si perfecta sit dispositio tàm ex parte Energumeni, quàm Exorcistæ. Vnde Exorcista pro certo tenere debet, quòd in cuiūdo vexatum nulla est differentia ex parte Dei, ac potestatis ab Ecclesia traditæ, si dæmones expellendi plures sint, vel vnus tantùm: nec si vexatio sit recens, aut diuturna. Vnde non sunt attendendi illi Auctores, qui dicunt quosdam esse dæmones alijs ad expellendum duriores: quia sunt ad sustinenda opprobria, ac verba diuina contemnenda fortiores: Nam regulariter non expelluntur dæmones per opprobria, aut verba simplicia, vt verba sunt; sed per virtutem diuinam operantem ad præcepta, facta ab Exorcista in nomine Iesu, dæmonem expellentem. Quòd autem dæmonum alij alijs videantur fortiores in resistendo præceptis Exorcistæ, & obsessorum alij alijs difficilius liberentur, non prouenit ex defectu diuinæ virtutis, ac potentiæ, vel ecclesiasticæ potestatis; sed ex defectu vel ministri; vt latè demonstratū est supra *num.* 20. *& sequentibus*: vel obsessi, vt infra fusè declaratur *num.* 710. *& sequentibus*: vel quia talis liberatio non fuisset obsesso salutaris.

268. *Diuina omnipotentia est iniuriosa. Ratio dictat.*

QVÆSTIO IV.

An licitum sit inquirere à dæmone causam ingressus.

QVamuis licitum esse asseuerent Leonardus, Less., Sylvest., Thyræus, Delrius, & Sanchez, dicentes: conferre, eam nosse, vt ea remota (si tolli possit) minor sit dæmonis in hominem potestas: & (si sit aliquod peccatum) vt astantes à similibus caueant; & eo expiato, facilius sanetur energumenus. Nihilominus fatemur, sanius hanc interrogationem silentio esse prætereundam, quàm ad praxim reducendam. Nam dæmon

269. *Interrogatio de causa ingressus omittenda est, ad malū, quæ sequitur, euitandū.*

Digitized by Google

ex hac facillimè locum potest sumere, aliquem, vel aliquos, qui erunt satis illęsæ famæ, ac bonæ conditionis, infamandi, eisq; honorem detrahendi:

Ratio dictat. Immò ipsummet Exorcistam non difficulter in nassam trahendi, dicendo (vt plurimùm consueuit) se ingressum fuisse in tale corpus, quia sic iussus est à tali Malefico, vel tali Saga, quæ posuit signa maleficij; sed abscõdidit ea; ideò nõ posse egredi à tali corpore, nisi priùs obsessi ad Sagam, vel ad Maleficum confugiant, & rogent, vt ipse huiusmodi tollat signa, quibus manet ligatus: ficq; maleficio affectos, vel obsessos in eam impellat necessitatem, vt quos certò nouerint, Deo, vniuersoq; hominum generi infensos, atque inimicos, ipsisq; (etiam priuatim afflicta valetudine) iniurios; eos tamen suppliciter adire, obtestari, atq; etiam munerari non dubitent. Quod benè aduertit Nicolaus Remigius *lib. 3. dæmonol. cap. 2.* dicens: *Hoc eò redit, vt prædonibus, suisq; inimicis, ac tortoribus gratiam habeant maleficiati, quòd spolianuerint, non etiam trucidauerint: vt Malefici ferociores, atque ad nocendum deinceps confidentiores reddantur, quòd pro supplicio præmium reportare se videant. Vt tandem corporis breuis, incertaq; valetudo animæ sempiterno, atque indubitato luatur interitu.* Noli ergo, mi bone Exorcista, noli tam facilè à dæmone inquirere causam ingressus, nisi velis ab eo in nassam trahi: Rarò enim Dæmon verum fatetur, nisi cognouerit sub specie veritatis aliquid ad hominum perditionem plantare posse: vt docet S. Cyprianus *tract. 4. de Idolorum vanitate*, dicens: *Dæmones falsa veris semper inuoluunt.*

270. Si autem Exorcista fortasse dubitat, dæmonem ingressum fuisse ob aliquod peccatum, vt dicunt prædicti Auctores, recurrat ad nostras instructiones infra positas *par. 3.* & inueniet inter alias, quòd Exorcista semper omnes maleficiatos, & obsessos (si rationis vsu sint participes) hortari debet, ad detestandum ex corde omnia sua peccata; proximas peccati occasiones relinquendas; integrè, ac fideliter cuncta sua facinora confitenda; imposterum vitam in melius commutandam; Deoq; piè, humiliter, & ex totis præcordijs inseruiendum: hoc modo absque periculo causam ingressus remouebit, (si fortasse sit peccatum) & causa remota, remouebitur effectus.

Excepto aliquo casu. Verumtamen, quia potest dari aliquis casus, in quo expediens est, dæmonem interrogare de causa ingressus (vt egomet feci in illo casu relato supra *num. 86.* & quibusdam alijs) tunc dæmonem non interroget, nisi paucis ipsius obsessi consanguineis, vel parentibus præsentibus: nec verbis dæmonis credat, nisi veritati rei sint conformia.

QVÆSTIO V.

An licitum sit, quærere à Dæmone: Per quam personam, & per quem Sanctum sit ab obsesso expellendus.

271. Illicitum est, interrogare dæmonem de persona, vel Sancto, à quo est expellendus.

NOtum est omnibus exorcisticæ arti addictis, huiusmodi interrogationem, ficut & alias præcedentes, & subsequentes contineri in Exorcismarijs antiquorũ Auctorum, easq; Exorcistis in suis adurationibus adhibendas inculcari nulla ratione suffultas. Nos tamen indubitanter asserimus, illicitam

Digitized by Google

illicitam esse, ac pernicioſam huiuſmodi interrogationem. Quis enim ſanæ mentis illam approbet? Proh dolor! Quot dęmon hoc medio perdidit Exorciſtas? Nonne hoc eſt, aſſumere ſibi dęmonem in Magiſtrum, & Exorciſtam fieri diaboli diſcipulum? An fortaſſe Chriſtus modum non tradidit in Euangelio, quo dæmones ſunt expellendi, vt neceſſe ſit, à dęmone quærere de tali modo? Nonne per has interrogationes, ò bone Exorciſta, fateris te ignorare auctoritatem, ac pbreſtatem, quam à Chriſto, & ab Eccleſia accepiſti ad dæmones expellendos, dum quæris à dæmone, per quam perſonam, & per quem Sanctum ſit expellendus? Quid, ſi reſponderit dæmon, non poſſe expelli niſi per talem mulierem, quam vulgus vocat Sagam; ſed ipſe bonam, & ſanctam predicauerit? An erit adimplendum huiuſmodi cõſilium, & monimentum diabolicum? Quid ergo ſtultius, quàm Exorciſtã velle edoceri ab inimico, quibus armis ipſe vti debeat ad illum confodiendum? quærere à vulpe, quibus laqueis capi valeat? Quid gratius dæmoni, quàm Exorciſtam eius diſcretioni, ac magiſterio ſe totum committere, ſeq; coram eo imperitum fateri, ac precipuè ſuæ poteſtatis exorciſticæ ignarum, apertè demonſtrare? quia ſic facillimè in naſſam ab illo trahi poteſt.

Ratio dictat.

§. I.

272. *Comprobatur veritas Exemplo relato ab Auctore.*

IVxta huiuſmodi indubitatam veritatem inter alia, vnicum exemplum animi gratia referam eorum, qui hoc noſtro æuo his interrogationibus à dæmone decepti ſunt.

Quidam Prelatus ſpectatæ fidei mihi enarrauit, quòd in adoleſcentia ſua in quadam Lombardiæ Ciuitate (vtriuſque nomina reticeo, quia ſic expedit) pluries adfuit, dum quidam Exorciſta quandam adoleſcentulam à dęmone obſeſſam exorcizabat: vbi cum pluries dęmonem interrogaſſet: *per quam perſonam, & per quem Sanctum eſſet expellendus, & a quo magis cruciaretur*; poſt repetitas coniurationes, poſt peremptoria facta, & multa addita tormenta (vt ipſe putabat Exorciſta) tandem obſtinatus dæmon, licèt coactè (vt fingebat) faſſus eſt veritatem more ſuo; dixitque magno cum eiulatu: Neminem magis, ac magis ſibi aduerſari, quàm quendam Clericum adoleſcentem, qui vt plurimùm comitabatur Exorciſtam; nec per aliam perſonã, aut Sanctum eſſe expellendum, quàm per illum ob eius puritatem, ac ſimplicitatem. Qua de re admonitus Exorciſta, impoſterum quoties obſeſſam exorcizabat, toties ſecum Clericum ducebat, cui precipiebat, vt & ipſe dæmoni præcepta faceret: Vel (ſi quandoq; non aderat) dęmoni minabatur, ſe Clericum illum aduocaturum, niſi à vexatione ceſſaret; ex qua comminatione dęmon magnos emittebat clamores, oſtendens ſe ab illo Clerico nimis affligi; cui illicò exactiſſimam pręſtabat obedientiam. Quare Energumenæ parentes Clericum rogarunt, & obſecrarunt vt quotidie adoleſcentulam inuiſeret: cum dęmon alteri, quàm illi obtemperare nollet; Qui ſatis diligentem, & aſſiduum in tali charitatis officio adimplendo ſeſe exhibens, quotidie obſeſſam viſitabat, ſolusq; cum ſola in cubiculo morabatur. (Quis vmquam aliquid mali ſuſpicatus eſſet?) Nihilominus quotidie poſtquàm

per

Per præcepta dæmonem sibi obedientissimum compressérat, & in digito pedis relegauerat, ab eodem spiritu tàm Clerici, quàm puellæ veneneis partibus ad luxuriam excitatis, modestiæ, ac continentiæ laxatis habenis, corpus etiam Obsessæ comprimebat, & cum ea carnaliter commiscebatur. Quod peccatum per menses aliquot quotidiè perpetrauit, quamuis publicè coram Exorcista, & Energumenæ parentibus, & consanguineis, aliisq; circunstantibus dæmon clamaret, se nimis ab illo Clerico cruciari, atque torqueri; illumq; vt purum, vt castum, vt simplicem, & sanctum proclamaret. Qui Clericus quibusdam suis condiscipulis secretò prædicta enarrans, eos inuitauit, & obsecrauit, vt & ipsi carnaliter Energumenam cognoscerent; nec timerent; quia ipse dæmonem in paruulo digito pedis relegasset, ita vt ab eo in carnali concubitu impediri non fuissent, nec vllum ab illo damnum, ac nocumentum recepissent. Qui recusantes tale perpetrare facinus, rem Energumenæ parentibus patefecerunt. Clericusq; ille pœnas suo scelori debitas persoluere fuit coactus.

Quæras modò, ò bone Exorcista, à dæmone: *per quam personam, & per quem Sanctum sit expellendus, & à quo magis crucietur*, quòd bene modum & viam te edocebit, quibus faciliùs, ac citiùs in nassam cadas, & ad interitum traharis.

QVÆSTIO VI.

An licitum sit, quærere à dæmone, vt dicat: quinam sint sui inimici in Cælo, & qui in Inferno.

273. *Interrogatio de Sanctis qui sint inimici dæmonis, Sanctis ipsis est iniuriosa.*

HÆC quæstio duas partes continet: Prima est, an licitum sit, interrogare dæmonem, *quinam sint sui inimici in Cælo*; Altera, *quinam in Inferno*.

Si primam interrogationem apertis intellectus oculis considerare volumus, statim agnoscemus, per hanc interrogationem maximam Sanctis ipsis inferri iniuriam. Si enim quæras à dæmone, *quem Sanctum inimicum habeat in Cælo*: si dæmon responderit: *S. Petrum*: quid de cæteris Sanctis erit iudicandum? an forsasse, quòd ipsi sint dæmonis amici? nam lex docet, quod *Inclusio vnius est exclusio alterius. L. cum prætor. ff. de iudic. L. Cum maritus. ff. de procuratoribus. L. quamuis. ff. de pignoribus. L. ait prætor. §. Sed quod Papinian. ff. de minorib. cap. nonne. de præsumpt.* Si ergo dæmon nominat tantùm, vt inimicum suum talem Sanctum, videtur à sua inimicitia excludere alios Sanctos?

Verùm quia aliquis posset obijcere, quòd illa interrogatio intelligitur comparatiuè, id est *quinam Sanctus sit magis suus inimicus, seu, quem Sanctum maiori odio prosequatur*, vt videtur illam regulam iuris interpretari Augustinus Barbosa *de Axiomatis Iuris vsu frequent. Axiom.* 120. num. 13. & 14. aliam adducam rationem.

274. *Ratio dicitur.*

Supponamus, maximum omnium diaboli inimicum esse Sanctum Vbaldum Episcopum Eugubinum: vel Sanctum Antonium Abbatem, qui de tot

tot dæmonibus triumpharunt. Quid si dæmon post longas, ac repetitas coniurationes, in quibus, oportet, miser & infelix Energumenus multas sustineat torsiones, dixerit esse Sanctum Ioannem Baptistam, vel S. Paulum Apostolum, vel S. Dominicum, aut S. Franciscum: vel alium ex primoribus Paradisi Antesignanis? Si credis, quod ait dæmon, credis falsum: quia (ex suppositione) inimicus eius est S. Vbaldus, vel S. Antonius Abbas. Si non credis, quòd sit aliquis illorum dæmonis inimicus, iniuria afficis dictos Sanctos, quasi ipsi non sint diaboli inimici, sed amici: vel quasi ipsi non sint sufficientes suis meritis à Deo impetrare Obsesso à dæmoniaca vexatione liberari. Cesset igitur Exorcista ab huiusmodi interrogatione: Non cesset tamen seipsum, & obsessos commendare Sanctorum intercessioni, & maximè Beatissimæ Deiparæ, Angelorum, & aliorum Sanctorum; non quos nominauerit diabolus vt inimicos; sed ad quos propria magis inclinauerit deuotio; & qui suâ humilitate, ac fiducia in Deum dęmonibus terribiliores extiterunt; nullum vmquam excludendo; sed omnes saltem implicitè, ac generaliter in cunctis suis necessitatibus implorando.

Secunda interrogatio refellitur infra *quæst.* 13.

QVÆSTIO VII.

An sit licitum quærere à dæmone: quibus verbis magìs crucietur.

275. *Interrogatio de verbis, quibus dæmon magìs crucietur, Exorcistam ignarũ manifestat. Ratio dictat.*

RESpondeo breuiter, hoc esse illicitum: Primò, quia Exorcista seipsum prodit ignorantem. Si enim Christus tradidit verba in Euangelio, quibus dęmones sunt expellendi, nempè pręcipere dæmoni in nomine Iesu, (vt sæpiùs diximus, & suo loco docetur infra *par.* 3.) cur quærit à dæmone, vt de hoc certior fiat? Nonne hac interrogatione se discipulum constituit diaboli? Secundò, cum dæmon plenus sit omni dolo, & astutia, ostendet se grauissimè torqueri, dum Exorcista aliqua sacra proferet verba, quæ directè non sunt ordinata ad dæmones fugandos: cùm verò proferet verba ordinata à Christo ad dæmones pellendos, nulla ostendet affici vexatione, vt sic relictis ab Exorcista verbis a Christo institutis, præceptis nempè in nomine ipsius formatis, ipse diù tale possideat corpus. Sic quidam Exorcista anno Domini 1648. Venetijs mihi enarrauit se, dum exorcizaret quandã mulierem, quadraginta annis, & ampliùs à dęmone obsessam pluries obseruasse, quòd dæmon magis cruciabatur, dum ipse recitabat illam antiphonã: *O Clauis Dauid &c.* quæ legitur ad Vesperas vna ex ferijs ante Natiuitatem Domini. Ita vt relictis præceptis factis in nomine Iesu, legebat illam; non tamen dęmonem expellebat. Nimis esset longum, tędiosum, ac ridiculum, recensere varias orationum lectiones, ac repetitiones, in quibus plures boni, ac simplices Exorcistæ à dæmone admoniti insudarunt, vt illum ab obsessis corporibus expellerent: sed incassum, surdo verba facientes, ac dęmone illos irridente, & subsannante.

Probatur exẽplo ielato ab Auctore.

QVÆ-

QVÆSTIO VIII.

An licitum sit quærere à dæmone: quo die, & hora sit egressurus.

276. *Interrogatio de die, vel hora exitus dæmonis iniuriosa est Diuinæ Maiestati. Ratio dictat.*

LIcèt communiter hæc interrogatio facienda insinuetur ab Auctoribus, qui de arte exorcizandi pertractant: veruntamen mihi videtur Diuinæ Maiestati, & ecclesiasticæ potestati iniuriosa. Optarem, non mediocriter sapientes, ac prudentes profundiùs oculis intellectualibus attenderent, ac considerarẽt errores, qui ex tali interrogatione oriuntur. Dic mihi, quæso, ò bone Exorcista, Potestas, quã ab Ecclesia accepisti in ordine Exorcistatus ad dæmones adiurãdos, & è corporibus obsessis expellẽdos, à quo dependet? A volũtate diuina, vel à volũtate dæmoniaca? Si dicas: à volũtate dæmoniaca: te hæreticũ manifestas: quia, cũ Ecclesia sit sponsa Dei, & Christus sit *caput* eius, omnem potestatem habet ab ipso Christo. Si ergo dependet à volũtate diuina: nónne ipsius Dei est, dæmonem expellere, prout lubet? quem certè ex promissione facta Marci c. 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, In nomine meo dæmonia eijcient*, etiam primo præcepto facto ab Exorcista in nomine Iesu, ipse expellet, sicam Exorcista, quàm obsessus cõditiones habuerint requisitas, de quibus infra *par. 3. & supra cap.* 1. & liberatio sit salutaris. Quod egomet pluries experientia comprobaui in variis circumstantiis, qui eò ipsò, quò perfectam habuerunt fiduciam in Deum pro sua liberatione, illicò dæmon exijt ab eis, & perfectam consecuti sunt sanitatem. Immò ipsemet dæmon per vim præcepti sibi à me facti coactus est fateri hanc veritatem, nempe immediatè quòd persona obsessa habet perfectam fidem, & credit sine vlla hæsitatione, etiam ad primum præceptum dæmoni faciendum ab Exorcista, se à dæmone esse liberandam, indesinenter Deum compellere dæmonem exire, ac talem deserere personam; & si in fide perseuerat, dæmonem nullo modo ei nocere posse. Quam veritatem etiam aliàs nonnulli dæmones fassi sunt Sancto Cypriano priùs mago, postea Sancto, cum illos interrogasset, cur non potuissent maleficio afficere Sanctam Iustinam: responderunt: *Propter eius fidem inhæsitantem: his enim, qui firmiter credunt, ac confidunt, se à Deo protegendos fore, nullo modo nocere possumus*: vt benè tradit Delrius *lib. 6. Disq. Magic. c. 2. q. 3. sect. 3.*

§. I.

277. *Error plurium Exorcistarum ostenditur.*

SEd vis scire, vnde proueniat, quòd ferè omnes antiqui Auctores petunt à dæmone, quando velit exire? Hoc est in causa: quia putant, quòd præcepta contra dæmonem formata ab Exorcista sint sicut præcepta Decalogi, quorum obseruatio pendet à libero hominis arbitrio diuina gratia adiuto; ideò sicut est in potestate hominis illa obseruare, & non obseruare; ita est in potestate dæmonis (aiunt isti Auctores) præceptis Exorcistæ vel obedire, vel obsistere. Attamen addunt *sicut Deus hominibus adhibet stimulos, vt velint obedire, per Prædicatores, aduersitates, & huiusmodi; ita etiam malignis spiri-*

ſpiritibus adhibet ſtimulos vrgentes ad ſuam obedientiam, qui ſunt exorciſmi, quibus dæmones ita ſpiritualiter cruciantur, ſicut homines verberibus corporalibus: Ita docet Hieronymus Menghus à Viadana in Flagello Dæmonum.

Sed grauiter hallucinantur prædicti Auctores. Nam in exorciſmis, & cõiurationibus duo continentur, vt dicitur infra *num.* 355. ſcilicet obiurgatio, & præceptum. Quoad obiurgationem, verum eſt, eam eſſe veluti ſtimulum, quo dæmonis audacia confringitur, (ſi recto modo fiat, vt habetur *nu.* 659.) ſed falſum eſt, quòd præceptum maximè expulſiuum (ſi fiat iuxta regulas infra traditas *par.* 3.) ſit tantùm ſicut ſtimulus; ac veluti præcepta Decalogi: Nam contra ſtimulum poteſt dæmon calcitrare, & contra obiurgationes obſtinatus perſiſtere; ſed non contra præceptum, (ſi Energumenus perfectam habeat fidem, vt ſupra dixi.) Similiter falſum eſt, quod præceptum expulſiuum dæmonis ab Exorciſta formatum ſit ſicut præcepta Decalogi homini impoſita, quæ poſſunt ab eo obſeruari, & non obſeruari; ſed eſt ſicuti forma Sacramentorum, vel ſacramentalium, qua (ſi ſuper debitam materiam proferatur), fit Sacramentum, vel ſacramentale, quod ſuum producit effectum. Quando enim Exorciſta cum debita intentione format præceptum expulſiuum contra dæmonem, ſi ipſe habeat omnia requiſita, & Energumenus per fidem, & cõfidentiam in Deum perfectè ſit diſpoſitus, ac liberatio ei ſit ſaluatis, Deus concurrit, ac virtute ſua dæmonem inuitũ expellit; & contra hunc ſtimulum dæmon calcitrare non poteſt, vt latè ſupra explicatum eſt *num.* 13. *& ſequentibus.*

Prædictus error refellitur.

Dæmon poteſt calcitrare circa obiurgationes; ſed non contra præceptum.

Quomodo.

Quando.

Aduertat hìc benevolus Lector, quicquid aſtrui *quæſt.* 2. *de nomine dæmonum quærendo*: *quæſt.* 3. *de numero*: *quæſt.* 4. *de cauſa ingreſſus*: *& quæſt.* 8. *de die, & hora egreſſus*, licèt videatur refragari his, quæ in Rituali Romano præſcribuntur; nihilominus ſi attentiùs conſideretur, ac maturiùs iuxta ſequentem diſtinctionem diſcutiatur, nulla contrarietas adinuenietur. 278.

Dicendum ergo, de egreſſu dæmonis ex corpore obſeſſi poſſe loqui dupliciter. Vno modo de eo, qui prouenit ex induſtria humana, quatenus homo deſtruit ſigna maleficij, quibus deſtructis dæmon quandoque voluntariè egreditur, vt oſtendat Sagæ, aut Malefico, qui ſigna illa poſuit, ſe nulla moleſtia afficere obſeſſum, aut maleficiatum, niſi quandiù ſigna maleficij permaneant; vt ſic credant, ſigna illa aliquam vim habere homines diuexandi. Alio modo eſt loqui de egreſſu dæmonis, qui fit per poteſtatem eccleſiaſticam diuina virtute illum ad egrediendum compellente.

Primo modo non videtur illicitum, interrogare dæmonem de nomine, vt homo ſciat, ad quem dirigat ſermonem: de numero, vt cognoſcat, an etiam plura ſigna repoſuerint: de cauſa ingreſſus, vt intelligat, cuius generis ſit illud maleficium, an ſit perpetuum, vel temporale: ac de die, & hora, qua ſit egreſſurus; quia talis egreſſus dependet à voluntate dæmonis ex pacto inito cum Malefico; Et hoc modo (vt puto) loquitur Rituale Romanum. Nam Sancta Romana Eccleſia, quæ infirmantium mater eſt pia, ac clemens, ſæpiùs conniuere videtur ſuorum filiorum neceſſitatibus, eos hortando non tantùm ad diuina confugere ſubſidia; ſed etiam humana adhibere remedia: ſicut etiam iubet perquirere maleficij ſigna, eaq; comburere; quod remediũ

vtique

vtique humanum est censendum. At loquendo de dæmonis egressu, qui fit per potestatem ecclesiasticam, dico, huiusmodi interrogationes esse relinquendas ijs de causis, de quibus supra.

Veruntamen si prædicta mea doctrina aliquo modo his, quæ in Rituali Romano continentur, aduersetur, ea, sicut & omnia, quæ in hoc opere traduntur, iudicio, & correctioni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Catholicæ subiecta sunto.

QVÆSTIO IX.

An licitum sit quærere à dæmone, in quo loco sit egressurus.

279. *Illicitum est, quærere à dæmone, in quo loco sit egressurus.*

HÆC quæstio breuiter resoluitur, sicut antecedens, dicendo, illicitum esse, quærere à dæmone de loco, in quo sit egressurus. Ratio est; quia in hoc ostendit Exorcista, se credere, quòd potestas dæmones expellendi dependeat à loco: quod impium est asserere; non enim à loco; sed à Deo dependet. Sed supponamus, quòd licèt talis potestas non dependeat à loco; attamen vnus locus magis quàm alius possit Exorcistam, vel obsessum ad maiorem excitare deuotionem, ac confidentiam in Deum eliciendam, quòd per merita, pura vel Beatissimæ Virginis, vel Sancti alicuius, quem populi venerantur, ac colunt in tali loco, obsessus sanitatem optatam sit consecuturus; Veruntamen si quandoque talis locus sit eligendus, non inquirendum est à dæmone, vt ipse eligat; sed ab ipsomet Exorcista est deputandus: nam hoc inquirere à dæmone, nil aliud est, quàm eius laqueis capiendum se exponere.

Comprobatur exemplo relato ab Auctore.

Vis inter multas deceptiones aduersus Exorcistas instructas vnicam tibi referam? Quidam Exorcista vir vtique bonitate præditus hoc nostro æuo, aliquandiu quandam exorcizauit mulierculam obsessam: cum autem dæmoni pluries præcepisset, vt horam, diem, & locum sui exitus parefaceret, dæmon (acsi coactus esset) dixit: *post mensem, tali die, hora meridiana, in tali Ecclesia*. Qua die, cum multitudo populi conuenisset, dæmon post multos rumores, strepitus, & vlulatus tandem cachinnans Exorcistam irridebat, & subsannabat, omnesq; eius defectus naturales, ac morales publicè ei obijciebat, qui omnia patienter sustinebat. Iterũ Exorcista ei præcipiebat, & peremptoria faciebat, vt de die, hora, & loco sui exitus veritatem fateretur, qui dæmon iterum tempus prorogabat, iurando, quòd post tot dies, & in tali loco esset egressurus. Quod pluries promisit, & ad varia loca duxit Exorcistam; sed semper more suo promissis stabat, Exorcistam irridendo, & subsannando. Tandem magno eiulatu dixit, se amplius non posse suum exitum prorogare; non tamen posse exire, nisi Exorcista vnà cum Energumena, & Virginum comitatu Brixiam peteret, quæ à Vico, vbi morabatur Exorcista, viginti circiter milliaria distat; & per viam Litanias Beatissimæ Virginis decantarent. Quòd si hæc obseruassent, se tandem egressurum (licèt inuitum) ante imaginem Sanctæ Mariæ Gratiarum, cuius sacellum pluribus donarijs ditatum, ac ferè innumeris tabellis suspensis coopertum

in

Digitized by Google

in ea vrbe exiſtit. Bonus Exorciſta (his auditis) ſic optimè à dæmone inſtructus (iam omnibus neceſſarijs paratis) aggreſſus eſt iter vnà cum muliere illa obſeſſa, ac nonnullis adoleſcentulis ex vili plebecula (omnibus ſe virgines prædicantibus;) quas, (ne tædio afficerentur in via) comitabantur earum amatores, qui omnes cantabant, & in itinere collaudabant B. Virginem iuxta diaboli mandata. Cum autem ſtatuta die, & hora antè imaginem B. Virginis aſtitiſſent, dæmon poſt multos clamores, & vlulatus per os Obſeſſæ emiſſos, quibus aſſerebat, ſe valdè cruciari, ac torqueri, tandem multis cachinnis irridere, ac ſubſannare cepit Exorciſtam, eò quòd tàm facilè credidiſſet, multisq; ac varijs eum laſceſſiuit iniurijs, ac contumelijs. Quare bonus ille Exorciſta confuſione, & ignominia plenus domum regreſſus impoſterum munus exorciſticum exercere recuſauit. Crede modò diabolo, & te ignominia afficiet, ac confuſum relinquet.

QVÆSTIO X.

An licitum ſit, quærere à dæmone, ſi aliquo pacto, vel maleficio ſit alligatus. Et quomodo huiuſmodi maleficium poſſit deſtrui.

SIgna maleficij quærere, & inuenta deſtruere, licitum eſſe ſupra diximus *num.* 125. Attamen dæmonem interrogare, vt ipſe annuat locum, vbi ſunt talia ſigna; ac modum, quo huiuſmodi maleficium ſit deſtruendum, vt illicitum reprobamus. 280.

Dæmon non poteſt ab homine alligari ſignis.

Prima pars probatur. Dæmon non poteſt naturaliter, aut violenter ab homine rebus, ſeu ſignis naturalibus, vel artificialibus alligari: quia omnes res corporeæ ſublunares naturaliter angelicis ſpiritibus ſubijciuntur, vt docet Auguſtinus *lib. 3. de Trinit. cap. 4.* in hæc verba: *Mali Angeli præponuntur poteſtate rebus viſibilibus, & illis vtuntur priuato iure aliquando.* Quod priuatum ius non eſt aliud, quàm poteſtas naturæ ſecundùm Alexandrum Alenſem *par. 2. quæſt. 112. mem. 2. ar. 2.* Si ergo dæmon alligari non poteſt ſignis, vel maleficijs, ad quid quærere, vt dicat, an ſit alligatus? nonne hæc eſt meta fatuitas? Sed fortaſſe quis dicet: ſicut in maleficijs ſigna ponuntur, quibus poſitis dæmon malum, ac maleficium operatur; ita maleficium deſtrui nequit, niſi deſtruatur ſignum, quod ſæpiùs inuenire non poteſt, niſi dæmon illud indicet. Reſpondemus, quòd credant hoc, (vt iubet) Sagæ, ac Malefici, qui iam ſuum corpus, & animam dæmoni crediderunt; quia nos, qui catholicè ſentimus, hanc fatuitatem toto cælo deteſtamur; & indubitanter aſſerimus, ſine ſignorum maleficorum inquiſitione, inuentione, ac deſtructione dæmones poſſe expelli, ac maleficia deſtrui per remedia ſpiritualia, vt practicè tota tertia parte demonſtratur. Illa enim alligatio dæmonis illis ſignis non eſt naturalis, nec coacta, ſeu violenta, ſed libera, & voluntaria. Cogatur igitur dæmon ab Exorciſta per præcepta illi facta in nomine Ieſu, vt ceſſet homini nocere, & nihil nocumenti poterunt afferre illa ſigna. *Ratio dictat.*

Hinc cautè ſunt legendi illi Auctores tam priſci, quàm neoterici, qui aiunt,

aiunt, non posse maleficium destrui sine destructione signi; sed stante maleficio materiali in loco, vbi positum fuerat, durare maleficium formale: & addit quidam Neotericus: *hac de causa Saulis diuexatio iterabatur, & perseuerabat.* At horum Auctorum positio ita falsa est, sicut falsum est, dæmonem subijci naturaliter, aut coactè illis signis materialibus. Non n. subijcitur naturaliter; quia cunctæ res sensibiles sublunares subiectæ sunt dæmonibus, vt dictum est *numero precedenti;* non ergo possunt detinere dæmones. Neq; coactè subijcitur: quia dæmon ipse est, qui præcipit Sagæ, aut Malefico, ac docet, talia signa ponere; ergo doceret ponere contra seipsum, quod asserere est ridiculum.

281. *Cautè legendi sunt Auctores antiqui, ac moderni talia asserentes. Et quare.*

Quòd autem Saulis vexatio iteraretur, nõ proueniebat ex eo, quòd signũ, seu maleficium materiale non esset destructum: quia dæmon non possidebat Saulem per maleficium; sed ex Dei permissione, vel iussione propter ipsius peccata, ob quæ recesserat ab eo Spiritus Domini; & ideò exagitare eum cæpit spiritus nequam à Domino, vt habetur 1. Regum. c. 16. Id testatur Abulensis quæst. 33. in dictum caput, *Spiritus iste Domini*, inquit, *erat Demon, & datus est in pœnam Sauli, vt vexaret eum, sicut faciunt dæmones in arrepticijs.* Iterabatur autem vexatio; quia iterabatur causa primaria vexationis, nempe peccata, maximè malitia, & inuidia, ob quam conabatur Dauidem è medio tollere; ideoq; merebatur iterum magis, ac magis à dæmone torqueri.

Vexatio Saulis vnde.

§. I.

282. *Illicitum est petere à dæmone modum, quo maleficium destruatur.*

ALtera pars probatur. Nam præcipere dæmoni, vt dicat, quomodo maleficium possit destrui, est beneficium à dæmone requirere; Hoc autem est illicitum: vt docent D. Thom. 2. 2. q. 90. art. 2. & ibi Caietan. ar. 1. D. Anton. 2. par. tit. 10. c. 8. Sylvest. verb. adiuratio, q. 7. & ibi Angelus nu. 2. & 4. Tabiena nu. 6. Sotus lib. 8. de Iust. q. 3. ar. 2. Suarez to. 2. de Relig. lib. 4. de Adiuratione. c. 2. num. 8. & 9. Leonard. Less. lib. 2. de Iust. c. 42. dub. 13. nu. 70. & 71. & latissimè probans ex multis scripturis, Sanctorum testimonijs, & rationibus, soluensq; contrarias, & dicens, esse de fide. Valentia 2. 2. disput. 6. q. 8. punct. 2. quæst. 2.

Ratio verò, cur non imperatiuè liceat, est: quia Christus non reliquit potestatem Ecclesiæ aduersus dæmones, nisi ad eos arcendos, vel repellendos tanquam hostes, ne nobis noceant. Quod est ab eorum societate recedere: vt docent Sanchez tom. 1. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 42. num. 19. Et Ferdinandus de Castro Palao de Adiuratione Disput. 4. punct. 4. num. 8. At velle petere à dæmone, vt dicat, quomodo maleficium possit destrui, idem est, quod ei præcipere, vt nos doceat modum, quo destrui possit maleficiũ: sic est vti eius ministerio, & obsequio, quod pertinet ad quoddam pactum, & societatem cum ipso, saltem implicitam.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO XI.

An licitum sit, quærere à dæmone, vt dicat: quis sit eorum princeps in illo corpore.

HÆC quæstio remanet soluta ex dictis supra *quæst. 3. huius articuli*, & infra *quæst. 13.* ad quas remitto Lectorem. 283.

QVÆSTIO XII.

An licitum sit, quærere à dæmone, vt dicat, an talis persona, quam possidet, sit verè vexata.

QVàm sit ridiculum hoc quæsitum, & totaliter sibi contrarium, audias: Volunt isti Auctores, quòd Exorcista interroget dæmonem existentem in corpore Energumeni, & illum cogat ad veritatem fatendam per os Obsessi, dicendo: *Si talis persona sit verè obsessa, necne?* Quis non irrideat huiusmodi nugas indignas prorsus, quæ à bore Ministri Ecclesiastici enuncientur! Si tu vis, vt dæmon per os Obsessi loquatur, nonne supponis; iam dæmonem verè, ac realiter talem personam possidere? Cur igitur vis quærere, vt ipse dicat, an sit verè vexata? Quid, si dæmon responderit, quòd non; sed humore melancholico esse affectam: quia (cum sit adolescentula) maritum habet senem: vel dixerit, humoribus marricalibus esse perturbatam. An fortasse his verbis erit credendum? Facile hoc crederent, qui negant maleficia, obsessiones, ac possessiones dæmonum reales; quia hi vt plurimùm, negant etiam esse dæmones, & Infernum, & Paradisum. At cum supponamus, dæmonem loqui per os Obsessæ, consequenter supponimus, dæmonem esse in tali corpore ex dictis, & probatis supra *num. 99.* Qui ergo audiret dæmonem loquentem per os Obsessæ, & crederet ei dicenti, Obsessam non esse Obsessam; sed humore melancholico, aut matricali affectã; potiùs scutica dignus esset, quàm munus exorcisticum exercere. Quis non apertè agnoscat, huiusmodi interrogationes ad aliud non proficere, quàm ad ignarum Exorcistam confundendũ, & confusione refertum ad vltimum exitium perducendum? 284. *Ridiculum est quærere à dæmone, vt dicat, an persona obsessa sit verè obsessa, necne.*

QVÆSTIO XIII.

An licitum sit Exorcistæ, præcipere Dæmoni superioris ordinis, ver. gr. Lucifero, vt dæmones sibi inobedientes excruciet in Inferno. Item spiritui principali in corpore obsesso, quòd secum educat totam societatem suam.

HOC licitum esse sustinent Sylvester Prieras *tract. pro Exorcistarum instructione*, Zacharias Vicecomes *in Compend. artis Exorcist. doctr. 1.* Hiero- 285. *Plures Auctores docent, licitè posse dæmoni superiori imperari, vt inferiores expellat.*

Hieronymus Menghus *in Compend. artis Exercist. lib. 1. cap. 4. & Fusta daemonum cap. 6.* & alij.

Refellitur ab Auctore.

¶ At quia horum opinio nulla probabili ratione fulcitur, dico, illam esse, ac superstitiosum, præcipere dæmoni superiori siue existenti extra corpus, siue existenti intra corpus, vt cæteros inferiores spiritus expellat. Hoc apertè constat siue consideremus huiusmodi præcepta respectu dæmonum ad quos diriguntur: siue respectu potestatis, quam accepit Exorcista ab Ecclesia dæmones expellendi.

Ratione sumpta à parte dæmonum.

Si considerentur respectu dæmonum, quis non videat illa prorsus à dæmonibus paruipendi? Nam etsi in dæmonibus sit aliqua prælatio, & superbiæ instinctus, alterius alteri dominari, (vt dicunt dicti Auctores, & cõcedunt omnes Theologi.) Hæc tamen prælatio, & auiditas dominandi non est in ordine ad bonum, & vtilitatem hominis, qualis esset, si superiores expellerent inferiores, sed in ordine tantum ad hominis perditionem. Immò licèt dæmones non se diligant mutuò, sed potiùs oderint, magis tamen odit quilibet dæmon homines, quàm alios dæmones: vt eruditè probat Abulensis *quæst. 61. in cap. 12. Matthæi. vers. Dicendum igitur.*

Quomodo ergo poterit Exorcista expellere dæmones inferiores mediante ministerio superiorum? An forsasse Exorcista maiorem potestatem habet præcipiendi dæmonibus superioribus, quàm inferioribus? Quis hoc asseret? Si non potest compellere dæmones inferiores, vt sibi obediant, & exeant è corpore obsessi, quomodo poterit Lucifugum euocare ex orco, vt veniat, & expellat illos dæmones, & eos excruciet in inferno? Vel compellere dæmonem superiorem in illo corpore, vt inferiores spiritus inobedientes expellat? An forsasse dæmones superiores sunt melioris conditionis, & inferiores sunt peiores, peruersiores, & in malo obstinatiores? Sed hoc est falsissimum: quia dæmones superiores, cum sint natura perfectiores, sunt etiam sapientia excellentiores, potentia strenuiores, & malitia iniquiores, ideoq; cæteris inferioribus peruersiores, ac in malo obstinatiores; sapientia enim ac potentia vtuntur non ab bonum, sed duntaxat ad malum operandum. Quomodo ergo superiores obedient Exorcistæ, dum illos præsumit vel ex inferno euocare; vel (si sunt in corpore) eos compellere, vt secum trahant suam societatem, si in istis maior inobedientiæ adest ratio? Nonne hoc apertè rationi rectæ repugnat?

§. I.

286. Non officit, dæmones hæc præstare ipsis à Magis.

Est tamen quòd quandoque dæmones superiores ad præcepta Magorum, ac Maleficorum è corporibus obsessis expellant dæmones inferiores: si faciunt hoc, non alio fine faciunt, quàm vt maleficium minus maiori soluant maleficio, maleficium transferendo ab vna in aliam personam (vt faciunt Magi, & Malefici) & ab homine maleficio transferente adorationes, oblationes, prostrationes, cæteraq; obsequia sibi exhibita recipiant. Nullo tamen pacto vnus dæmon alteri præesse cupit, nec vnus super alterum principatum affectat, vt homini prodesse queat; sed duntaxat vt malefaciat, ei damnum inferat.

inferat in anima, vel in corpore, & tandem ad exitium perducat; vt docet Toſtatus loco citato.

287. *Praxis deſcribitur.*

Conſtituat ergo Exorciſta iuxta monita dictorum Auctorum, dæmonem principem ſuper alios, ac præcipiat dæmoni principi conſtituto, vt ſuo vtatur iure, ceteros inferiores è corpore obſeſſo expellendo, magna promittet; ſed nulla ſeruabit: nondum tempus adeſſe talis electionis, ſed opportuno tempore omnia executurum, aſſeuerabit: priùs oportere, talem herbam quærere, vt eius ſuffitu rebelles torqueantur ſpiritus: talem lapidem inueſtigare, vt ad collum appenſum deferat, qui non poterit inueniri niſi cum maxima difficultate: Maleficum compellere, vt ſigna maleficij deſtruat: tot Eccleſias viſitare: tot candelas offerre: aduerſus orientem brachijs extenſis tot vicibus orare: tot nomina incognita Angelorum proferre: cacumina montium ſcandere, vbi ſit ædicula Deiparæ Mariæ dicata: aliaq; id generis, quæ aliquam admixtam habent ſuperſtitionem, adimplere iubebit. Quinimmò quandoque vnus & idem ſpiritus ſe plures eſſe, finget: ac modò lucifer, modò alterius principis, nunc officiarij ſubalterni, nunc ſubditi vices geret, hisq; alijsq; huiuſmodi technis incautum decipiet Exorciſtam, ipſumq; nonniſi irriſionibus, contumelijs, conuicijs, & ignominia affectum relinquet; vt experientia ſæpiùs comprobarunt eiusmodi Auctorum quaſdam ſuperfluas, & illicitas ſequentes traditiones: cum genium diaboli non ſit cæteris dæmonibus præeſſe, eoſque coercere in hominis vtilitatem, & ſolatium, ſed tantùm in eius ruinam, perniciem, ac damnationem.

In qua ſæpiùs concurrūt multa ſuperſtitiones.

§. II.

288. *Ratione ſumpta à poteſtate Exorciſtæ.*

SI verò conſiderentur præcepta in ordine ad poteſtatem, quam Exorciſta à Deo, & ab Eccleſia accepit in Ordine Exorciſtatus ad dæmones expellendos, illicitum eſt præcipere dæmoni exiſtenti ſiue in inferno, ſiue alibi extra corpus obſeſſi, vt inferiores dæmones expellat. Ratio eſt: quia hoc eſt petere beneficium à dæmone, ad quod præſtandum cogi non poteſt præceptis: Non enim Exorciſtæ data eſt poteſtas à Chriſto, cogendi dæmonem ſuperiorem, vt inferiorem expellat; ſed ſolùm data eſt poteſtas expellendi dæmones, qui in corporibus extiterint. Ergo petere illam expulſionem à dæmone ſuperiori (etiamſi fiat præcipiendo) eſt velle ab eo beneficium habere: ac proinde eſt illicitum: Ita etiam tenet Ferdinandus a Caſtro Palao *de Adiuratione diſput. 4. punct. 4. num. 9.*

289. *Sine diuina virtute ſit expulſurus. Quod non conceditur.*

Si autem dæmon ſuperior, cui præcipis alios expellere, ſit in corpore obſeſſi vnà cū alijs dæmonibus inferioribus, quæro à te, ò bone Exorciſta: qua virtute, putas, quòd ille dæmon ſuperior ſit inferiores expulſurus? an diuina, vel dæmoniaca? Non diuina: quia Deus non promiſit Eccleſiæ, nec decuit, ſe velle virtutem ſuam dæmonibus communicare ad dæmones expellendos, cum potiùs conueniens fuiſſet, hoc per Angelos Beatos adimplere; quod tamen non fecit; ſed quando Eccleſiæ communicauit poteſtatem dæmones expellendi; id ſe facturum promiſit, non per dæmonum miniſterium; ſed

Digitized by Google

per Ecclesiæ idoneos ministros; vel quoscumque fideles perfectè credentes in nomine suo; à quo statu, ac conditione dæmones penitùs sunt extorres.

290. *Sine naturali sua virtute. Quod est illicitum.*

Si tandem dæmon superior eos sua virtute naturali expellat: vel hoc facit inuitus, & coactus à Deo: vel voluntarius. Non inuitus: quia etsi Deus quandoque vtatur ministerio dæmonum ad aliquod opus peragendum; in ministerijs tamen ecclesiasticis non vtitur ministerio dæmoniaco; nec conuenit illos cogere ad aliquid operandum in hominis obsequium, & vtilitatem, cum hoc possit vel per seipsum, vel per Angelos bonos: (nisi aliquando ob aliquam specialem sanctitatem alicuius hominis, vel singularem rationem, quæ in continuis ministerijs ecclesiasticis non præsumitur.) Ergo si superiores dæmones aliquando obediunt Exorcistæ, inferiores expellendo, hoc faciunt voluntariè, vt Exorcistas incautos decipiant, cùm præceptis diuinis, ac Sanctissimo Dei nomine abutuntur; virtutem diuinam suopte Marte ad diabolicam applicantes, & seipsos saltem implicitè dæmoni quodammodo mancipantes, dum à dæmone beneficium postulant. Consequenter arguunt, adiurationes Ecclesiæ insufficientes esse ad dæmones inferiores expellendos, dum pro eorum expulsione confugiunt ad dæmones superiores: Ergo nulla ratione hoc licere potest.

Licitè tantùm sunt Exorcista, quæ ex potestate à Christo accepta expulsioni dæmonum conducunt.

Neque obstat, hanc petitionem, seu præceptum conducere expulsioni, vt inde inferas tibi licere: quia solùm ea, quæ expulsioni conducunt ex potestate à Christo accepta, licita tibi sunt; non ea, quæ ex voluntate dæmonis conducunt, qualis est hæc petitio, vel præceptum: quia (vt supra dixi) Christus non dedit potestatem dæmones expellendi per alios dæmones, ergo nec Exorcista potestatem habet præcipiendi: Et ita tenet Sotus *lib. 8. de Iustitia, quæst. 3. ar. 2.* Suarez *tom. 1. de Religione. lib. 2. de Superst. cap. 18. nu. 8.* Lessius *lib. 2. cap. 44. dub. 6. nu. 46.* Sanchez *lib. 2. sum. c. 42. nu. 21.* & Ferdinan. à Castro Palao, *loco cit.*

291.

Potes tamen, ò bone Exorcista, præcipere dæmoni superiori, vt perfectè exeat cum omnibus satellitibus suis: quia tunc non solùm ipsi, sed omnibus ejus satellitibus expulsionem præcipis. At si superiori dæmoni præcipias, vt exeat è corpore, & exeundo pellat secum quemcumque dæmonem inferiorem ibidem existentem, videtur non licere: quia illo modo petendi coniuncteris, te non expellere dæmones inferiores; sed dæmonem superiorem illos ad tui petitionem expellere; tequè indigere auxilio dæmonis ad illos expellendos. Eaq; de causa Sotus, Suarez, Lessius, Sanchez, ac reliqui Doctores absolutè affirmant, non licere præcipere dæmoni superiori, vt inferiorem pellat. Præterquam quòd tale præceptum superfluum est. Nam si virtus adiurationis efficax fuit ad pellendum superiorem dæmonem; à fortiori inferiorem pellere poterit. Nulla ergo necessitas est, petendi à superiori, vt inferiorem pellat.

QVÆSTIO XIV.

An sit licitum Exorcistæ, dæmonem in locis desertis alligare.

292. *Illicitum est, velle dæmonem in desertis alligare.*

DIco absolutè, hoc esse illicitum. Ratio est: quia potestas Exorcistæ siue ratione Ordinis Exorcistatus, siue per fidem in Nomine Iesu, est tantùm

tantùm ad dæmones eijciendos, & non ad terminum, seu locum eiectionis assignandum: vt constat ex verbis Euangelij Marci 16. *In nomine meo dæmonia eijcient:* Ita tenet etiam Castro Palao *loco citato num.* 12. Nec Deus promisit concurrere, nisi ad eiectionem, non ad alligationem in desertis locis, aut alibi. Constat etiam ex potestate, quam Christus tradidit suis Discipulis dæmones eijciendi Matthæi 10. Marci 3. & Lucæ 9. vbi sic habetur: *Conuocatis duodecim Discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum immundorum, vt eijcerent eos.* vbi Tostatus *quæst.* 16. *super cap.* 10. *Matthæi*, ait, *Potestas eorum se extendebat solum ad eijcendos eos è corporibus*, ideſt ab hominibus, & rebus ad homines spectantibus. Nihil enim aliud facere poterant. Idem dicendum de ijs, qui dæmones alligant in paruo digito pedis.

Constat ex verbis Euangelij.

293. *Nihil obstat obiectio de Asmodæo alligato ab Angelo Raphaele in deserto.*

At dicent aliqui, Asmodæum, à quo Sara filia Raguelis, & vxor Tobiæ iunioris obsessa erat, fuisse alligatum in deserto superioris Ægypti per aliquod temporis spatium. Sed de hoc sanè non est mirandum, cum vnus Angelus siue bonus, siue malus (si alio superior sit virtute) illum alligare, ideſt detinere possit in aliquo loco sua virtute naturali; vt docet Delr. *Disq. Magic. lib.* 2. *quæst.* 30. *sect.* 2. Si verò sit Angelus sanctus, etiamsi sit inferior dæmone virtute naturali, nihilominus per gratiam à Deo acceptam (quamuis sit minimus Angelus Paradisi) superior est omnibus dæmonibus; ideò virtute diuina, ac supernaturali potest alligare quemcunque dæmonem cuiuscumque ordinis sit, ac conditionis. Exorcista autem nullam habet facultatem; non naturalem, cum longè sit inferior quocumque dæmone, cui nulla potestas super terram comparari valet. Non supernaturalem, ac diuinam: quia non constat per scripturam sacram, Deum promisisse, se ad huiusmodi præcepta facta ab Exorcista virtute sua diuina præstò adfuturum ad dæmones alligandos, vbicumque placuerit Exorcistæ.

Quòd verò à Sanctis Viris aliquando dæmones fuerint alligati: vt docet Tostatus *quæst.* 132. *in cap.* 8. *Matthæi*: & ex eo Sanchez, Thyreus, & alij recentiores, quando hoc factum sit, & quomodo, hoc non dicunt, nisi de Raphaele (de quo supra) qui non erat Exorcista, nec homo, sed Angelus.

Sed estò quòd ab aliquibus aliquando factum fuerit, hoc ex Dei speciali inspiratione, & singulari ipsius auxilio ob eorum maximam sanctitatem, & sub conditione diuini beneplaciti factum esse, credendum est.

QVÆSTIO XV.

An Exorcista potestatem habeat dæmones mittendi in Infernum.

294. *Antiqui Exorcistæ putant, se posse mittere dæmones in infernum.*

SI antiquorum Exorcistarum mentem sequi vellemus, dubio procul quæstionem solueremus affirmatiuè. Nam passim in exorcismis ab ipsis collectis, quos quotidie præ manibus habent Exorcistæ, legunt sequentia verba: *Præcipio vobis dæmones, & cæt. vt statim recedatis ab hac creatura Dei, numquam ad eam redeuntes: ad locum, vbi deinceps nullam creaturam Dei ladere possitis, protinus ire festinetis, & cæt. alioquin in virtute D. N. Iesu Christi in stagnum ignis & sulphuris vos præcipio, & æternaliter condemno.*

Et sæpiùs repetunt huiusmodi verba in suis cõiuracionibus, quibus mittunt dæmones in profundum abyssi: dicentes: *Coniuro te, & cæt. vt dicas mihi: quis est ille, qui debet te hinc expellere, & ejcere: Alioquin mittam te in profundum inferni, & abyssi cum sequentibus tuis, & cæt.* Passimque repetunt sequentia verba: *Cedite hinc maledicti dæmones, alioquin mittam vos in profundum inferni in loca pœnarum magnarum, de quibus non exibitis.* Et addunt aliqui: *Et in casu inobedientiæ, nisi vis incurrere illicò pœnam annorum centũ mille, & alias maledictiones arbitrio meo, & cæt.*

295. *Opinio eorum est temeraria, & vana.*

At dicant mihi isti Exorcistæ, qui huiusmodi ediderũt exorcismos: in qua parte Euangelij, vel in quo diuinæ scripturæ loco inuenerũt, sibi hanc à Deo communicatam esse facultatem, vt ad gehennam infernalem dæmones mittere, ac detrudere, eisq; pœnas ad arbitrium suum imponere, & augere valeant? Qua virtute, qua ratione, quo iure, & qua potentia illùc eos mittere, ac deportare prætendunt? Estò ex Euangelij Marci vltimo verbis illis: *In nomine meo dæmonia ejcient:* & ex Ordine Exorcistatus potestatem habeat Exorcista dæmones ejciendi ex corporibus obsessis, & è rebus ad vsum hominis spectantibus: non tamen facultatem accepit eos mittendi in infernum, & pœnas illis ibi augendi: Hoc enim est solius Iudicis supremi, qui Ioanni apparens in Apocalypsi cap. 1. ait: *Fui mortuus, & ecce sum viuens, & habeo claues mortis, & inferni:* quæ verba explicans Primasius apud Cornelium à lapide ait: *Habeo potestatem, diabolum, qui est auctor, & præses mortis, & inferni, iudicandi, & condemnandi.*

Sacræ Scripturæ testatur.

Quibus verbis, Pannonius, Alcazar, & alij dicunt, Christum seipsum & mortis, & inferni herum, & dominum manifestasse; ac se liberum, ac plenum habere dominium, & imperium in mortem, & infernum; illaque Christo quasi Domino suo per omnia obsequi; nec quemquam inuadere, nisi ex Christi nutu, ac imperio. Ideò temeritate non vacat, Exorcistam hanc sibi velle vsurpare potestatem. Nec mirum, si à dæmonibus maxima prædita sapientia sæpiùs subsannetur, & irrideatur, omnesq; eius conatus fiant irriti. Quod benè probat Tostatus *quæst. 60. in cap. 10. Matthæi.* dicens: *Potestas data Apostolis super dæmones non fuit absoluta, ita vt possent quicquid vellent super dæmones; sed solum vt possent eos ejcere:* vt colligitur ex littera Euangelij eodem capite, vbi habetur: Christum dedisse illis potestatem spirituũ immundorum, vt ejcerent eos. Nec maior potestas datur Exorcistis ab Ecclesia, quàm à Christo suis Discipulis communicata fuerit.

§. I.

296. *In præceptis præmissis sibi cõtradicunt dicti Auctores.*

SED quæso, sapiens lector, videas, & attentè prædictorum præceptorum consideres confusionem, ac contradictionem. Dicunt, ac minantur dæmoni isti Exorcistæ his verbis: *Cedite hinc, & exite ex corpore istius Creaturæ Dei, alioquin mittam vos in profundum abyssi, & cæt.* & alibi: *Coniuro te, & cæt. vt dicas, quis est ille, qui debet te hinc expellere: Alioquin mittam te in profundum inferni, & abyssi, & cæt.* Dic mihi, bone Exorcista: si dæmon noluerit obedire exeundo ex corpore obsessi, vel tibi respondendo, ac dicendo:

Ratio dictat.

quis.

Digitized by Google

quis sit ille, qui debeat eum expellere? quid facies, vt valeas illicò eum mittere in infernum? forsan eum ligabis fune, vel catena ferrea? Si non vult tibi obedire in his, quæ videntur esse tui iuris, quomodo obediet in his, quæ tuam excedunt facultatem? An aliquo adunco ferreo illum extrahes ex corpore obsessi, & ligatũ per tuos satellites mittes in infernum? Nonne hæ sunt minæ puerorum? Tu non vales auctoritate tibi tradita ab Ecclesia dæmonem expellere ab obsesso, & putas illum detrudere in infernum, quod munus est solius Iudicis supremi! Si dæmon non exibit ex illo corpore, permanebit vtique in illo, nisi à virtute superiori expellatur. Vbi inueneris, quòd Deus vnquam promiserit, ad præcepta Exorcistæ diuina sua virtute dæmonem detrudere in infernum? Quare scias, mi Exorcista, quòd licèt Deus concurrat virtute sua ad dæmones expellendos, quando debito modo Exorcista præcipit, & omnia adsunt requisita, nedum ex parte Exorcistæ, sed etiam ex parte obsessi, & expulsio est salutaris: Non tamen Deus concurrit ad omnia quæcumque voluerit Exorcista dæmonibus præcipere; Idcircò antequam præcepta formes, sis valde cautus, & priùs consideres omnia, quæ ad dæmonis conducunt expulsionem, ne pro expulsione irrisionem, ignominiam, ac confusionem consequaris.

QVÆSTIO XVI.

An peccatum sit graue, de vanis, & inutilibus, & fortè nociuis, & ijs, quæ ad expulsionem non conducunt, dæmonem interrogare.

279. *Peccatum est, de vanis, & inutilibus dæmonem interrogare. Quibus casibus sit graue peccatum.*

REspondetur, dubio procul peccatum esse: Quia ad ea interroganda, non est data potestas Exorcistis. An verò hoc semper sit graue peccatum, nõ ita certum est. Et quidem in aliquibus casibus indubitatum est, graue esse peccatum.

Primò: Si ex interrogatione aliquod occultum peccatum proximi timetur manifestandum: quia dare occasionem absque necessitate, vt proximus infametur, iniustum est.

Secundò: Si interrogatione longos etiam vanarum rerum, & inutilium sermones multiplices: quia adest periculum, quòd dæmon ijs interrogationibus aliquos errores misceat; & præcipuè quia signum est amicitiæ, absq; necessitate cum dæmone longos miscere sermones.

Tertiò: si adsit finis addiscendi; quia est dæmonis honoratio, eum velle habere in magistrũ. Quod à fortiori procedit, si certam fidem eius responsis concedas. Nam licèt dæmoni fides dari possit in ijs, quæ exorcismis Ecclesiæ coactus manifestat, dummodo non contrarientur veritati Sancti Euãgelij, auctoritati Sanctorum Patrum, rectæ philosophiæ, ac bonis moribus; In alijs tamen, quæ ipse sponte dicit, ei fides non est præstanda: Dixi, dummodo non aduersentur veritati Sãcti Euangelij, &c. quia multories dæmon fingit, se dicere aliqua coactum, quæ aduersantur veritati euangelicæ, &c.

Digitized by Google

Dum enim Exorciſtæ dęmones interrogant, *per quem Sanctum, per quam personam, per qua verba ſit expellendus: qua die, hora, & loco ſit egreſſurus: quomodo maleficium ſit deſtruendum, & alia, de quibus ſupra*, licèt Exorciſta hoc faciat per pręcepta nomine Ieſu interpoſito; nihilominus dęmon multa reſpondet à veritate aliena: quia huiuſmodi interrogationes ſunt illicitę: in eo ſenſu, quem poſuimus ſupra *nu.* 278. idcircò illi fides nō eſt pręſtanda.

298. Quartò: Si deprecatiuè, & non imperatiuè interroges: quia interrogatio deprecatiua eſt ſignum amicitiæ, & nota ſubiectionis. Subijcit enim ſe dęmonibus, qui dęmones precatur: vt quoſdam feciſſe Exorciſtas in Ciuitate Penarum, narrat Zacharias Vicecomes *par.* 1. *Complem. art. Exorciſt. doct.* 8. Quo ſcelere quid grauius? Eſt enim velut quoddam transfugium ad Dei, & hominum hoſtes, cum quibus per conſequens nullum fœdus, neque implicitum eſt ineundum; ſed perpetuæ gerendæ inimicitiæ; vt numquam fas ſit, aut deprecando, obſequium: aut rogando, receſſum ab eis quoquomodo poſtulare. Ita tenent D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *ar.* 2. D. Antonin. 2. *par. tit.* 12. *c.* 1. §. 5. Sotus *lib.* 8. *de Iuſt. c.* 3. *ar.* 2. Nauarrus *c.* 11. *nu.* 28. Suarez *tom.* 2. *de Religione tract.* 4. *de Superſt. lib.* 4. *de Adiurat. c.* 2. Sanchez *lib.* 2. *in precepta Decalogi cap.* 42. *nu.* 19. & 25. Layman. *tom.* 2. *lib.* 5. *tract.* 9. *c.* 14. *nu.* 7. Ferdinandus à Caſtro Palao *de Adiuratione diſp.* 4. *punct.* 4. *nu.* 6. & Bonacina *tom.* 2. *diſp.* 4. *queſt.* 1. *punct. vlt. nu.* 9.

§. I.

299. *In materia leui tantùm eſſe veniale, cenſent plures Auctores.*

VErùm ex leuitate, & curioſitate in materia leui vnam, vel alteram rem vanam interrogare non deprecando, ſed imperando, neque fidē certam adhibendo: ver. gr. quòd Exorciſta imperet dæmoni, vt moueat lapidem, vel aliud ſimile, plures, grauiſſimique Doctores cenſent, non excedere culpam venialem. Sic Sylueſt. *verbo Adiuratio queſt.* 5. *in fine, & q.* 7. Caietanus 2. 2. *qu.* 90. *ar.* 1. *ad finem*. Sotus *lib.* 8. *de Iuſtitia q.* 3. *ar.* 2. *circa ſolutionem ad* 2. Nauarrus *ſum. c.* 12. *nu.* 28. Valent. 2. 2. *diſp.* 6. *qu.* 8. *punct.* 2. *circa finem, verſ. ad tertium*. Suarez *loco citato cap.* 2. *num.* 9. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 42. *dub.* 13. *nu.* 71. Sanchez aliis relatis *lib.* 2. *ſum. cap.* 42. *nu.* 25. Bonacina *loco citato num.* 25. Ratio ea eſt: quia hæc interrogatio non videtur notabile ſignum beneuolentiæ, & amicitiæ cum dæmone.

300. *Mortale eſſe peccatum, docet Caſtro Palao.*

Cęterum verius exiſtimat Ferdinandus à Caſtro Palao *de Adiuratione diſp.* 4. *punct.* 4. *num.* 8. (per ſe loquendo) quamlibet interrogationem, quæ ad expulſionem non conducit, quamlibetque petitionem vani operis præſtandi, mortale peccatum eſſe: Quia hoc petere non potes imperio, ſed deprecatione. Non enim habes poteſtatē compellendi dæmonem, ad hoc prę-ſtandū: Quia non habes poteſtatē naturalem, vt de ſe conſtat. Nulla enim humana poteſtas ei comparari poteſt. Neque etiam habes poteſtatem à Chriſto acceptam: qui ſolùm ad expulſionem, & conculcationem dæmonis eam conceſſit. Ergo non imperio, ſed deprecatione petis; tametſi verbis imperatiuis vtaris. Petere autem deprecando, ipſemet Sanchez docet, ſemper eſſe mortale. Ergo ſemper eſt mortale illa interrogatio, & petitio.

Et

Digitized by Google

Et confirmo: Dæmon nec cogitur interrogationi respondere, neque opus illud postulatum præstare; sed sponte respondet, & postulatum præstat. At cum nihil dæmon sponte faciat, quod ob eius obstinationem non sit ex odio Dei, & ad obscurandam eius gloriam, & nostram perditionem procurandā, graue peccatum esse videtur, absq; necessitate occasionem dare, hæc peccata tam grauia committendi, quibus dehonestatur Deus, & nos offendi possumus. Hæc Castr. Pal.

QVÆSTIO XVII.

An licitum sit Exorcistæ, præcipere dæmoni sub pœna excommunicationis, vt Energumenum amplius non diuexet.

301. *Illicitum est, præcipere dæmoni sub pœna excommunicationis.*

NON desunt Exorcistæ, qui in suis exorcismarijs talia præcepta formant, passimq; veluti prælati formidabilē totius auctoritatis macherā depromentes, excōnis maioris, & minoris latæ sententiæ mucrone dæmonē cōpellere tentant, vt è corpore Obsessi exeat: aut nubes, animalia, bruchos, & id generis irrationalia infectantur, quasi dæmones, ac illa irrationalia sint excommunicationis capacia.

Ratio est manifesta.

Illicitum ergo est dæmoni præcipere sub tali forma: cum dæmon, & irrationalia sint extra Ecclesiam militantem: *De his, quæ foris sunt, nihil ad nos. c. Gaudemus. de Diuort. seu Consor.* Blasphemum insuper est, hanc sacram Ecclesiæ censuram sic derisui, & ludibrio habere: non secus, ac si quis sub pœna excommunicationis latæ sententiæ iuberet canibus, ne latrarent, & lupis, ne vlularent; aut vulpem absolueret à rapinis gallinarum, &c. Ita docent Suarez *tom. 5. par. 3. disp. 5. sect. 2.* Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi c. 42. nu. 32.* Baucius *in Miscellaneis pract. tract. 1. ibi Quarto petes,* & Lupus *Comment. Edicti S. Inquis. par. 3. lib. 22. dist. 4. art. 1. diffic. 3.*

QVÆSTIO XVIII.

An sit licitum Exorcistæ, dæmoni præcipere: vel irrationabilibus per terminos iudiciarios.

302. *Superstitiosum est instituere litem cum dæmonibus.*

SOlent nonnulli, vt dæmonem expellant ab aliquo loco: vel ab eius iurisdictione aliquem Magum, vel Maleficum volentem se ad Deū conuertere, eripiant, ac in libertatem asserant, litem instituere, constituere Iudicem, & duos Aduocatos, qui litem contestentur, in qua seruantur processus ordinarij, & cetera acta iudiciaria perficiuntur. Sic hoc nostro æuo in varijs Italiæ Ciuitatibus actum fuisse, à testibus fide dignis audiui. At hoc illicitum esse, ac superstitiosum, ratio ipsa dictat. Nam quo iure, aut qua ratione autumant dæmonem compellere, à tali loco exire, ac Magum pœnitentem derelinquere? An humana, vel diuina? Si humana; hallucinantur vtique: quia dæmon, cum sit sapientissimus, & doctrina super omnes homines maximè polleat, Aduocatum, qui partem suam gerit, subtilibus in-

Sine ratione humana fiat;

struet

ſtruet rationibus, & in ſomnijs phantaſiæ, imaginatiuæ, ac memoriæ ſenſitiuæ ſubtiliſſima, ac validiſſima ſuppeditabit argumenta; immo ipſemet ſcripturis hoc præſtabit, (ſicut alicubi præſtaſſe quidam referunt) quibus alter domini loci, vel Magi pœnitentis Aduocatus obrui, neceſſe ſit; Sicque vterque manifeſto ſe periculo exponunt, iſte, vt diaboli technis, ac fallacijs confundatur, & confuſus neſciat, quid loqui: ille verò auxilium à dæmone, fauorem, & obſequium expectandi, ac recipiendi: quod grauiſſimum ſuperſtitionis eſt peccatum: vt docent D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *art.* 2. & ibi Caietanus *art.* 1. D. Anton. 2. *par. tit.* 10. *c.* 8. Sylueſt. *verb. Adiuratio q.* 7. Tabiena *num.* 6. Sotus *lib.* 8. *de Iuſt. quæſt.* 3. *ar.* 2. Suarez *to.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de Adiurat. c.* 2. *num.* 8. & 9. Leſſius *lib.* 9. *de Iuſt. c.* 42. *dub.* 13. *num.* 70. & 71. Armilla *verb. Adiuratio in fine.* & Sanchez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi cap.* 42. *num.* 19.

303. *Sine auctoritate diuina.*

Si verò putant ratione, & auctoritate diuina dæmonem compellere è tali loco diſcedere, vel Magum pœnitentem in libertatem aſſerere: tunc, cum hæc poteſtas competat Exorciſtæ à iure diuino, & ipſi communicata ſit ab Eccleſia independenter à voluntate dæmoniaca, cur ponere ſub lite, quod certum eſt? Nonne Eccleſiam maxima afficiunt iniuria? Nam ſi loquamur de loco à dæmone poſſeſſo: cum poſſeſſio huiuſmodi ſæpè fiat, diuina permittente voluntate, ob aliquod dominorum vel incolarum ibi patratum crimen: hortetur Exorciſta loci dominos, vel habitatores, vt per pœnitentiam, orationem, & eleemoſinam diuinæ iuſtitiæ vindicatæ ſatisfaciant, ex præcordijs ad Deum confugiant, & totam ſuam in Deum collocent fiduciã; & cõfidant, quòd Deus, mediante poteſtate Eccleſiæ ſuis miniſtris communicata, Dæmones vertet in fugam, ideoque talem locum deſeret. Nec ſub lite ponat Dei & Eccleſiæ poteſtatem: quia ſic & Deo & Eccleſiæ maximã infert contumeliam. Si verò loquamur de Mago, aut Malefico ad Eccleſiam confugiente; tunc ſi credas, hominem viatorem, (etſi diabolo per pacta, ac publicas conuentiones ſe deuouerit, eiq; & corpus, & animam tradiderit, promiſeritque nunquam ad Deum ſe conuerſurum, ac peccatorum ſuorum actuum pœnitentiam,) adhuc per liberum arbitrium poſſe dæmoni abrenunciare, ad cor redire, pacta ſcindere, ſyngraphum deſtruere, peccata deflere, ac deteſtari, à dæmoniaca ſe eripere poteſtate, & à Deo peccatorum ſuorum veniam obtinere, (ſicut verè, & infallibiliter Deus veris promittit pœnitentibus, Ezech. c. 18. dicens: *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium, & iuſtitiam; vita viuet, & non moriatur: omnium iniquitatũ eius, quas operatus eſt, non recordabor.*) Si credis, inquam, quod Magus, & Maleficus per actus liberi arbitrij diuina adiutus gratia verè poſſit pœnitere, & à diaboli tyrannide ſe ſubducere, cur vis ponere ſub lite, ac dubio, quod certum eſt, ac de fide tenendum? Dum ergo vis litigare de hoc, quod Catholica docet fides, oſtendis te nutare in fide.

Tunc fit præiudicium potestati Eccleſiæ.

Ac libertati arbitrij.

Idipſum

§. I.

IDipsum prorsus fatendum de ijs Adiuratoribus, qui vendicant sibi artem quandam, aut potestatem peculiarem, vt à Deo concessam, expellendi, necandique campi bruchos, locustas, cantaros, & alia insecta, atque vermina, quæ fructus, radices, & semina depascuntur, & spem agricolarum deludunt: & tales multis in locis, vt refert Delrius *Disquis. Magic. lib. 3. par. 2. quæst. 4. sect. 8.* solent à rusticis quotannis magno pretio accersiri. 304. *Superstitiosum est, litem instituere contra irrationalia.*

Praxis esse solet huiusmodi: Impostor iste se iudicem constituit: comparent coram eo duo procuratores: Vnus causam populi agens fungitur vice accusatoris. Alius à Vicario Episcopi, vel Regio officiato loci constituitur vicem subit Rei pro locustis, vel alijs insectis: Litem contestantur, & seruantur processus ordinarij, omnes tricæ, ac moræ, ac dilatorij termini. Tandem in causa concluditur, & bellus Iudex fert sententiam, qua insecta illa, iubet, intra certum dierum spatium terminis illis territorij excedere, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, &c. *Praxis quorundam ostenditur.*

Quis autem est tam ignarus, qui dictam artem non iudicet prorsus illicitam, & superstitiosam? Apertior enim est hic superstitio, quàm vt queat tegi. Quare iuremerito ab omnibus Doctoribus Sanctis condemnatur: eò quòd lis instituatur contra creaturam irrationalem, quę quid agatur, nec scit, nec sentit, nec potest intelligere; propterea quis nō agnoscat, iniustam esse excommunicationem latam in eas creaturas, quæ nec mortaliter, nec venialiter peccare possunt? Et si lis intentetur aduersus dęmones, à quibus fortasse mouentur, adhuc illicitum est, illos accusare: aut defendere: vt supra latè probauimus *num. 302. & 303.* Et ita docent Sotus *lib. 5. de Iustit. quæst. 12. art. 2. in fi. & lib. 8. quæst. 3. art. 3. in fi.* Nauar. *lib. 5. Cōsil. tit. de sent. excommu. in 1. edit. toto consil. 5. in 2. toto consil. 2.* Ciruelus *de Superst. 3. par. c. 10.* Valentia 2. 2. *disp. 6. q. 8. punct. 2.* Delrius *Disquisit. Magic. lib. 3. par. 2. quæst. 4. sect. 8. & in Anacephaleosi monit. 11.* Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. num. 39.* & Henriquez *lib. 13. de excomm. cap. 25. num. 1.* 305. *Improbatur Ratione.* *Auctoritate.*

QVÆSTIO XIX.

An licitum sit Exorcistæ medicinas corporales obsessis, ac maleficiatis applicare.

AD quæstionem dico, neminem licitè posse, ac sine peccato artem medicam exercere, nisi in ea sit peritus, ac communiter à peritis illius facultatis reputetur idoneus. Qui sic reputari dicitur, si non secundùm propriam voluntatem; sed iuxta artis medicæ scientiam regulatur, attentè, & diligenter considerando, & obseruando: 306. *Scientia requisita in perfecto Medico.*

Primò in personis complexiones corporum, dispositiones humorum, varietates temporum, discretiones sexuum, ac diuersitatem ætatū: Quia alia medicina *Respectu personarum.*

Raynerius de Piſis in Pantheologia de pœnitentia à cap. 29. vſque ad 33.

medicina danda eſt debili, alia forti propter conſtitutionem corporum. Alia cholerico; alia flegmatico; alia ſanguineo; alia melancholico propter diuerſas diſpoſitiones humorum. Alia in hyeme; alia in æſtate; alia in vere; alia in autumno propter varietatem temporum. Alia viro; alia mulieri propter diuerſitatem ſexuum. Alia tandem iuueni; alia ſeni propter varietates ætatum.

307. *Reſpectu infirmitatum.*

Secundò in infirmitatibus cõſiderando Diuturnitates; quia quantò morbus eſt diuturnior, ac prolixior, eò fortiori, ac validiori indiget medicina. Diuerſitates: nam ſimplex morbus medicina ſimplici, & per contraria eſt curandus. Contrarietates: contra enim cauſam infirmitatum calidam, frigida debet eſſe medicina; & è conuerſo; ita quòd ſemper contraria contrarijs curentur. Quantitates: quia ſecundùm quantitatem morbi debet eſſe quantitas medicinę. Qualitates deniq; nam quando morbus cauſatur ex repletione, cura debet eſſe per euacuationem; & è contrà quando infirmitas cauſatur ex inanitione, tunc cura debet eſſe per reſtaurationem.

308. *Reſpectu medicinarum.*

Tertiò in medicinis attendendo varietatem, nempe quę medicina ſit morbi corporalis ad extra attractiua: quę immutatiua: quę digeſtiua: quę laxatiua: quę conſtrictiua: quę curatiua: quę aperitiua: & quę ſanitatis conſeruatiua.

309. *Reſpectu herbarum medicinalium.*

Quartò conſiderando in herbis medicinalibus vires: eorum qualitatem, ac graduum diuerſitatem, videlicet quę medicinalis ſit calida: quę frigida: quę humida: quę ſicca: & in quo gradu habeat iſta: an in primo: vel in ſecundo: vel in tertio: aut in quarto.

310. *Reſpectu curarum.*

Quintò denique conſiderando in curis qualitates, & varietates, ac cętera de quibus latiſſimè Medici tractant in ſuis pharmacopęis, ac medicis inſtitutionibus.

Quorum omnium ſufficientem debet habere notitiam, qui prętendit licitè, ac tuta conſcientia ęgrotis medicinas exhibere corporales: vt docet Sylueſt. *verb. Medicus. q. 1.*

§. I.

311. *Exorciſta ignarus pradictorũ illicitè ægrotis corporales medicinas exhibet.*

Error grauiſſimus Exorciſtarum offenditur.

EN modò mi curioſe Exorciſta, qui in alienam meſſem falcem mittere præſumis: tu te ipſum iudica, an licitè, ac tuta conſcientia valeas obſeſſis, ac maleficiatis medicinas exhibere corporales. Ediſſere, quis te edocuit, agnoſcere corporum conſtitutiones, diſpoſitiones humorum, & id generis in perſonis alia neceſſariò attendenda? Cuius Doctoris præceptis fuiſti imbutus ad cognoſcendas infirmitatum diuerſitates, contrarietates, quantitates, & qualitates? In qua paleſtra medica ſecernere didiciſti medicinas attractiuas ab immutatiuis: digeſtiuas à curatiuis: laxatiuas à cõſtrictiuis: aperitiuas à conſeruatiuis? Quas pharmaceuticas inſtitutiones, pharmacopæas, ſiue antidotaria peruoluiſti, vt herbarum medicinalium vires, qualitatem, ac graduum diuerſitatem probaueris? Quanto tempore ęgrotorum curis operam nauaſti, vt de eorum qualitatibus, ac varietatibus periculum feceris; ęgrotisq; neceſſaria ad ſanitatem conſequendam, ac conſeruandam

prę-

Digitized by Google

præcepta tradideris? A quo Collegio, vel Vniuersitate concessa est tibi medendi facultas? Quid respondes ad hæc? Nescis quid loqui! Nonne vides, dum secundùm tuam voluntatem, non sequendo artis medicinæ regulas, egrotis medicamina præsumis exhibere corporalia, cæcus es, & dux cæcorum? Cæcus inquam: quia operaris sine lumine rationis; nec artis medicæ scientiam, ac præcepta calles. Et licèt videaris in cælum læuam porrigere, astraque indice notare, dum cælestium influxuum, ac rerum medicinalium exploratorem, expertumque te iactitas; te tamen prodis caput afini habentem: quia non capit mens tua res humanas, nec sensus res diuinas; abuteris; ratione ad intelligendum, atq; ipso corpore ad operandum. Fis dux cæcorum; nam ægroti, dum ad te confugiunt existimantes, proprijs consulere morbis, cæci sunt, & palpitant in tenebris, fiuntque Corebo stultiores. Nullum enim discrimen ponunt inter album, & nigrum, inter lyncem, & talpam, inter luscíniam, & vpupam, inter sapientem, & ignorantem. Hinc sequitur, *Dum cæcus cæco ducatum præstat, ambo in foueam cadunt:* (vt Iesus Seruator noster admonet Matthæi 15.) Exorcista in foueam lethalis culpæ: Ægroti necis corporeæ.

§. II.

EXorcista in foueam tunc cadit lethalis culpæ: cùm ex notabili ignorantia, vel imperitia in sua cura nocet infirmo. Facit enim contra illud: *Non occides. de pœnit. d. 1. cap. homicidium.* Vbi teste Augustino lib. 19. contra Faustum c. 23. *Aperuit Dominus omnem iniquum motum ad nocendum fratri in homicidij genere deputari.* Et secundùm Ricardum tenetur infirmo ad æquiualens, ex quo nõ potest resarcire principale, immò etiamsi sanitas sequatur, peccat mortaliter: quia exposuit se periculo peccati mortalis, ideſt operi, vnde sequi potest notabile damnum proximo: Ita docet Syluester *ver. Medicus q. 1.* & Iacobus de Graffijs *lib. 1. Decision. aurear. c. 61. num. 57.* Nec eum excusat ignorantia iuxta illud Ouidij *Epid. 19.*

Præterita veniam dabit ignorantia culpæ.

312. *Exorcista quãdo peccet mortaliter ægrotis medicinas tradendo corporales.*

Neque inuoluntarium detrimentum: quia licèt hoc non intendat, nec velit directè; Voluntariè tamen exponit se ad illud, vnde hoc natum est sequi. vt habetur 15. *q. 1. c. meritò. &* §. *obijcitur de Lamech:* quia non sequitur traditiones artis: vt notat Petrus *in auth. Sed hodiè. C. de iudicijs.* Ideò eius imperitia, & ignorantia culpæ annumerantur. *L. si quis fundum.* §. *Celsus. ff. loc. & L. imperitia. ff. de reg. iur.* Hoc tamen Panormit. *in c. ad aures. de æt. & qualit.* limitat, quando assumit officium voluntariè. Secus si ex necessitate bona fide fecerit, quod potuit deficientibus Medicis: Ita Syluest. & Iacobus de Graffijs *loco citato.*

313. *Ignorantem se prodit.*

Nec ipsum iuuat alia excusatio; nisi quòd medicinæ in libris sic ordinatæ inueniuntur. Sed & in hoc suam ipsemet Exorcista prodit ignorantiam, dum medicinas in libris ordinatas legens, documenta præposita pro talium medicamentorum vsu necessaria omittit; legitq; antecedens sine consequente: vel consequens sine antecedente: Vel nescit connectere antecedens cũ conse-

Digitized by Google

consequente. Vel non nouit distinguere inter propositiones de possibili, & de facto: inter vniuersales, ac particulares: inter indefinitas, & singulares; ideò in penè innumeros incidit errores; ac tam imprudenter circa hoc se gerit, quòd sine aliqua cognitione, an talis persona sit maleficiata, vel aliqua naturali laboret ægritudine, prædictas medicinas, quas descriptas in libris reperit, illis præbet; & quot videt infirmos, tot maleficiatos esse iudicat. Hoc testantur Valerius Polidorus *par. 2. Dispers. demonum. cap. 9.* Maximiliamus ab Eynaten *in Manuale Exorcismorum par. 1. instruct. 3.* Hoc illicitum esse, ait Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi. c. 42. nu. 31.* Guilhelmus Philiarcus *de off. Sacerdotis tom. 1. par. 2. lib. 3. cap. 11.* & Hieronymus Menghus *Fuga demonum cap. 10.*

§. III.

314. *Auarum se ostendit.*

NEc tantùm ignorantes; sed pecuniæ seruientes, & auaritiæ studentes se ostendunt. Nam instar circulatorum aquas, oleum, & pulueres, aliosq; liquores vendunt maleficiatis ad ipsorum maleficiales curandas infirmitates; nihilq; honorem Dei, & clericalem dignitatem existimantes, de Exorcistis, qui debent esse, euadunt Simplicistæ, Pseudomedici, & Circulatores, hanc, vel illam herbam contra dæmones quærentes, medicinas, pulueres, & his similia maleficiatis, & à dæmone obsessis absq; aliquo consilio Medicorum præbentes, etiam contra præcepta, regulas, & ordines in libris huius artis præscriptos temerariè sibi officium Medicorum vsurpant, vt magis possint augere pecuniam: sic mundum scandalizant, hoc sacrum exercitium deturpant, & reputationem, honoremq; à veris auferunt Exorcistis. Ideò iuremeritò dici possunt in foueam cadere lethalis culpæ, præter irregularitatem, quam incurrunt, dum cum ipsis spiritibus immundis quandoq; etiam animas quorundam ex ipsis corporibus excutiunt: Ita etiam contra huiusmodi Exorcistas inuehitur, ac de eis conqueritur Menghus *loco citato*.

§. IV.

315. *Aegroti vt cæci in foueam necis corporeæ cadunt.*

PAri modo Ægroti ab huiusmodi Exorcistis ducti, vt cæci cadunt in foueam necis corporeæ. Experientia enim rerum magistra docet in dies, eorum, qui ab hisce Exorcistis, vel Religiosis, vel etiam mulierculis, aliisq; huiusmodi pseudomedicis alexipharmaca sumpserunt, puta antimonium præparatum, catapotiam, scammonium, elleborum, colocynthidem, ac cætera huiusmodi medicamina pro sanitate consequenda, plures festinanter viam vniuersæ carnis esse ingressos. Sic fatetur Zacharia Vicecomes *in Complem. art. Exorcist. loco cit.* se vidisse aliquos Exorcistas sine consilio Physicorum medicamina ægroris exhibentes, eos occidisse. Vide etiam Alexander Albertinus *in suo Malleo dæmonum in epistola nuncupata, Documentum ad vexatum*, sic eum admonet: *Te hortor, si quis Religiosus tibi vellet corpoream exhibere medicinam, quòd eam omnino respuas, nec vllo modo sumas:*

Digitized by Google

sumas: quia ego proprijs oculis vidi nonnullos iuuenes vespere à quodam Religioso aliqua sumpsisse medicamina, qui post sex, vel septem horas vltimum obiere diem; quod mihi maximum fuit scandalum. Hoc idem euenisse in territorio Bergomensi egomet audiui.

Quare, cùm maleficio additur morbus naturalis, siue à causa naturali, siue à dæmone excitatus, infirmus se committat Medico, qui disponat sicut expediens iudicauerit. Et licèt varij Auctores suis exorcismarijs varia corporalia apposuerint medicamina; multas tamen circunstantias addiderunt, quæ nec obseruantur, nec intelliguntur à multis.

§. V.

SED estò quòd plenā, atque perfectā habeat Exorcista artis medicæ notitiam, adhuc illi onus medicinas corporeas exhibendi, non incumbere nemo est, qui ambigat. Clericis enim, qui sunt in sacris, vel etiam in minoribus constituti (dum tamen sint sufficienter beneficiati) secundùm Raynutium non licet operari in medicina physica, nisi gratis, pro miserabilibus personis, vel consanguineis; nec tunc vbi posset esse periculum. Quod etiā in claustralibus districtiùs est obseruandum, vt habetur in titulo *Ne Clerici, vel Monachi sæcularibus negotijs se immisceant.* 316. *Exorcista, quāuis in arte medica periti, prohibentur corporeas medicinas exhibere.*

Hoc idem in Rituali Romano (vbi de forma exorcizandi obsessos agitur) Exorcistis cauetur his verbis: *Caueat proinde Exorcista, ne vllā vmquā medicinam infirmo, vel obsesso præbeat; aut suadeat; sed hanc curam Medicis relinquat.* Huiusmodi Exorcistarum inconuenientia considerans etiam Episcopus Parmensis Anno Domini 1621. teste Bordono *Resolut.* 7. sub pæna suspensionis ipso facto incurrenda præcepit suis subditis Exorcistis, ne auderent vllo modo præbere anthimonium, oleum, aut quoduis genus medicinæ, nisi de consensu Medici.

QVÆSTIO XX.

An sit licitum Exorcistæ, cum ægrotis, obsessis, aut maleficiatis Chirurgi munere fungi.

HÆC quæstio iuremeritò est examinanda: quia experientia docet in dies plures Exorcistas sæpiùs hoc sibi vendicare munus. 317. *Varij Exorcistæ munus Chirurgi sibi asciscūt.*

Alij enim Obsessos, ac Maleficiatos, præcipuè adolescentulas, ac iuuenculas manibus suis tangunt, & partē vexatam palpant, modò vultum, modò pectus: nunc brachia, nunc manus: sæpe collum, sæpe pectus perfricando, donec dæmon ad manuum sacerdotalium cōtactum aufugiat: sic à testibus omni exceptione maioribus audiui, quosdam Exorcistas tales exercuisse functiones, ad quorū contactū, ac perfricationem fingebat dæmon maximam percipere vexationem, sed vtinam per talē actū tam in iuuencula, quàm in Exorcista alteram vexationem, carnalem nempe delectationem non excitasset, ob quam multoties Exorcistæ ad barattum peccari peruenerunt. *Quorum Alij partē vexatam palpāt.*

Quis

Hoc prohibitũ est à S. Carolo Borrhomæo.

Quis audebit talem exorcizandi modũ approbare? Si dæmon compositus esset ex humoribus, ita vt in corporis superficie absconsus staret, posset vtique Exorcista manibus corporis læsas partes cõtrectare; sed cum dæmon sit spiritus immaterialis, ad quid tangere partem corporis vexatam? Quare iustissimè hosce tractus prohibuit S. Carolus Borrhomæus *in Synodo 4. Prouinciali*. Ideoq; Exorcista oculis, & manibus, & in omnibus suis motibus, & actionibus debet esse pudicus, & cautus non solùm propter seipsum; verùm etiam propter Obsessam; & eò magis, quò minùs eius cogitatus agnoscit: tum etiam ne scandalizentur circunstantes.

§. I.

318. *Alij partes vexatas inungũt. Vsus vnctionũ etsi licitus sit, si rectè fiat; tamen est periculosus. Experientia docet.*

ALij vnctionibus, ac lenimentis partes à dæmone vexatas inungunt. Quarum vnctionum vsus licèt sit licitus, & bonus, si rectè exerceatur, vt fecerunt plures Sancti; Veruntamen valde periculosus est. Nam dæmon versipellis, qui præsentialiter Obsessum, ac Maleficiatum vexat in corpore, torquendo nunc caput, nunc collum: modò brachia, modò pectus: nunc renes, nunc ventrem: sæpè coxas, sæpe crura, ac cæteras partes corporis etiam verecundas, ad vnctionem olei, dummodo vnctio fiat manibus Exorcistæ, illicò aufugit: nec aliter à vexatione cessare vult, quicquid remedij adhibere tentent. Vndè, cum (vt plurimùm) mulieres iuuenculæ, & adolescentulæ pulchræ, ac venustæ huiusmodi vexationibus dæmoniacis afficiantur, tunc dæmon astutissimus data occasione magis, magisq; suos tendit laqueos, suaq; expandit retia, vt in nassam incautos trahat Exorcistas. Ideoq; tales mulierculas vexare incipit in collo; nec cessat à tali vexatione, donec Exorcista suis sacratis manibus oleo sacro collum inungat: tunc dæmon è collo velut fulgur fugit ad pectus, & illud torquet: iterum necesse est, ad dæmonem fugandum. Exorcista manibus suis pectus oleo liniat; sed ecce repente vt ventus validissimus dæmon sub mamilla se abscondit, & vexat, quam denuò oportet, Exorcista manibus tangat, & vngat, deuotè tamen, & honestè. Hinc statim fugit, ac recedens se recipit ad matricem, & eam acriter torquet; tunc Exorcista castitatis amator renuit illas tangere partes; sed clamat adolescentula, ac suppliciter rogat, vt tangat, quia necessitas vrget, citò vngendi, & liniendi, quia dolor nimis cruciat, & vrit, affirmans nullum in tantis pœnis aliud sentire leuamen, quàm ex tactu ipsius manuum sacerdotalium. Quare bonus Exorcista charitate ductus, ac pietate impulsus, tangit partes illas verecundas, vngit, & lenit cum maxima tamen verecundia. Sed ecce follicularius dæmon interim, qui adolescentulam torquebat, ex tali manuum contactu magnum ei affert oblectamentũ, & dirum, durumq; angorem in carnalem mutat ardorem, ac simul in tangente Veneris faces accendens, non cessat, donec ex vnctione eos trahat ad coniunctionem. Quod hoc nostro æuo nonnullis Exorcistis etiam animarum Parochis in quadam Lombardiæ diœcesi nimio suo damno, totius populi scandalo, artis exorcisticæ infamia, & Christianæ Religionis ignominia euenisse, in comperto est; qui etiam pœnas tanto sceleri debitas soluere coacti sunt.

Alij

Digitized by Google

§. II.

319. *Alij vtuntur balneis, sed cũ magno patientis detrimento.*

ALij balnea adhibent: alij suffumigia ex sulphure, ex ruta, ex limatura vngulæ asini, ex stercore canis, & alijs huiusmodi; sed vtique cum maximo Obsessi, aut Maleficiati detrimento.

Nam qui balneis vtuntur, illa parant ex lixiuio cum cinere oliuarum, & aqua fluminis, in quibus ebulliant ruta sabina, hypericon, artemisia, verbena, palma Christi, & aristolochia rotunda, in quibus iubent totum corpus Obsessi, vel Maleficiati immergi, & ablui. Sed, si putant his balneis dæmonem fugare, valde hallucinantur: quia nulla res corporalis agere potest in dæmones actione siue physica, ac reali; siue intentionali sensibili, aut phantastica. Immo sæpiùs Obsesso, ac Maleficiato maximo sunt detrimento: cum balnei vsus iuxta Medicorum placita tot exposcat conditiones tum ex parte morbi, & ægrotantis: tum ex parte balnei, & ministrorum, vt difficillimum sit, omnes simul conuenire. Quare satius erit Exorcistæ, balnea Medicis relinquere paranda, prout ipsi expediens iudicauerint: vt benè admonet Codroncus *de morbis venef. lib. 4. cap. 5.*

320. *Alij suffumigia adhibent, qua varias in patiente ægritudines causare possunt.*

Qui verò suffumigia adhibent, recipiunt galbanum, sulphur, asam fœtidã, aristolochiam, hypericonem, cuthan, carnem, vel limaturam vngulæ asini, canis, ac diaboli stercora, vt videre licet in Flagello dæmonum Hieronymi Menghi, & Compendio Artis exorcisticæ Zachariæ Vicecom. *par. 1. de rebus corporalibus*: ex quibus facto fœtido suffumigio maleficiati, aut obsessi nares fumigant; vt dæmon tali perculsus odore in fugam versus ab obsesso recedat. Sed quid hisce suffumigijs operantur isti Exorcistæ? Mortuos incensant, & lapides elixant. Ipsi enim dæmones de nulla re magis delectantur, quàm de rebus fœtidis: vt patet in omnibus eorum apparitionibus corporeis, in quibus semper fœtores percipiuntur. Fingit tamen versipellis dæmon, hisce suffumigijs magna se affici molestia, vt ignarus Exorcista diaboli astutiam non præcauens, iterum, & iterum ea repetat, ac replicet; quæ, (cum sint calida, & calidi natura sit ascendere) ad ægroti caput ascendunt, secumq; alios vapores adducunt, qui simul illud implentes, in eo grauitatem efficiunt, ac cum maximo ipsius patientis detrimento sua caliditate quandoque inflammationem progignere, & humores frigidos fundendo epilepsiam, apoplexiam, conuulsionem, & alios graues morbos excitare possunt: vt docet Codroncus *lib. 4. de morbis veneficis cap. 6.* Quare Exorcista à se procul abijciat talium suffumigiorum vsum, ac remedijs spiritualibus, de quibus in toto hoc tractatu peragitur, vtatur, ac pro virili dæmonem in fugam vertat.

QVÆSTIO XXI.

An licitum sit Exorcistæ, Energumenum vexare flagellis, & dehonestare opprobrijs, aliaue similia facere.

BReuiter respondent Petrus Thyreus *de damoniacis cap. 46. nu. 31.* Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. nu. 30.* Bonacina *tom. 2. disp. 4.*

de Iuram. parte vlt. nu. 12. & Ferdinandus à Castro Palao *de Adiuratione disp.* 4. *punct.* 4. *nu.* 25. licitum esse, si prudenter, & moderatè fiat, ea, inquam, moderatione, vt potiùs in conculcationem dęmonis, quàm in afflictionem Energumeni cedat. Nam cum illæ actiones ea solùm ratione ad expulsionem dęmonis conducant, quatenus dęmon illis conculcari se sentit, videns ob suam causam Energumenum vilipendi, eiusq; corpus malè tractari, (estò grauiter Energumeno molesta non sint) effectum habere possunt.

321. *Aliqui sentiũt, licere flagellis vexare Energumenum, si honestè, & moderatè fiat.*

Verè prædicti Auctores benè locuti sunt, addentes illa verba: *si prudenter, & moderatè fiat, & cæt.* Sunt enim aliqui Adiuratores, qui non Exorcistæ, sed tortoris sæuitiam exercent, ac crudelitatem, grauiter Energumenũ exagitantes flagellis, & alapis, ac pugnis percutientes, boum neruis, ac fustibus cædentes, longa terræ spatia lingua verrere iubentes; addentesq; doloribus dolores, vexationem internam dæmonis, vexatione externa dira, & crudeli, faciunt & prolixiorem, & intolerabiliorem. Heu miseri illi arreptitij, qui talium tortorum discretioni se committunt. Nam graue satis esset, tortorem dæmonem habere internum, absque eò, quòd carnificem etiam Adiuratorem haberent externum. Ideò hoc intemeritò damnant plures Auctores: Ita Iacob. Simanc. *de Cathol. instit. tit.* 63. *nu.* 32. *allegato Bartholomeo Sibilla*: Delrius *lib.* 2. *Disquisit. Magic. q.* 30. *sect.* 3.

Sunt aliqui Adiuratores Obsessorũ carnifices, ac tortores.

Satius ergo erit Exorcistis, omnino se ab huiusmodi pœnis afflictiuis miseris Energumenis infligendis abstinere. Nam cum dæmon sit spiritus incorporeus, non afflictionibus corporeis, sed verbis contumeliosis, & obiurgatoriis est conculcandus; vt latè docetur infra *nu.* 355. Energumenus verò, ac Maleficiatus verbis blandis suauitate conditis, ac consolatorijs subleuandus, pro sua liberatione in spẽ erigendus, & excitandus ad fiduciam in Deo collocandam, nec non ad dæmonem detestandum, & conculcandum; vt infra *par.* 3. docetur.

Satius est totaliter prædicta relinquere.

QVÆSTIO XXII.

An Exorcista licitè possit fictionibus vti, ad probandum, an aliquis sit verè, vel imaginariè, aut fictè obsessus.

322. *Quidam fictionibus vtuntur ad veros, aut fictos obsessos agnoscendos.*

HÆC quæstio mouetur propter eos Exorcistas, qui ad probandum, an aliquis sit à dæmone obsessus verè, vel tantùm fictè, aut imaginariè, pro Reliquijs Sanctorum ad illum benedicendum, vtuntur ossibus animalium brutorum, vel hominum mortuorum, qui ab Ecclesia non vt sancti sunt reputati: Vel pro Reliquiario adhibent paruulum horologium: vel quid aliud simile: pro libro exorcismorum librum poetarum, vel fabularũ, vel id generis fictiones præstant, attendentes, si dæmon huiusmodi res fictas agnoscat. Nam si persona obsessa ad talium applicationem, nedum vllum sentiat dolorem, aut molestiam; sed potius subrideat, dolum, ac fictionem manifestans, tunc concludunt, eam verè, ac realiter esse à dæmone obsessam. Si verò ad eorum applicationem clamet, ac dicat se nimis aduri, & roget, vt illa auferant, tunc argumentantur, eam non esse verè; sed tantùm fictè, vel imaginariè obsessam.

Verun-

Digitized by Google

Verumtamen dicimus, illicitum esse Exorcistæ hisce fictionibus vti. Ratio est: tum quia illicitum est, & inconueniens, ministros Ecclesiasticos in suis functionibus ac ministeriis ecclesiasticis fictiones ac simulationes adhibere: Tum etiam quia dæmon, qui est astutissimus, cùm talia fictitia nouit applicari, potest clamare fingendo se nimis cruciari, & aduri ab huiusmodi rei fictæ applicatione, vt tam Exorcista, quàm parentes persuadeantur obsessæ huiusmodi clamores audientes, ac scientes res illas esse fictitias, ac simulatas, existiment eam non verè, ac realiter; sed duntaxat imaginariè, aut fictè esse obsessam: Sic impostorum remedia sacra totaliter abiciens, nec amplius per exorcismos, ac ministeria ecclesiastica eam à dæmoniacis vexationibus liberari curent. Prorsus ergo fictiones fugiant Exorcistæ, & ad probandum, an aliquis sit verè, vel fictè, aut imaginariè obsessus, seruent documenta, quæ habentur infra *num.* 331.

Hoc illicitum esse probatur.

QVÆSTIO XXIII.

An Obsessi, seu Energumeni, ac Maleficiati per solum dissensum voluntatis possint seipsos à quacumque dæmoniaca vexatione totaliter liberare.

323. *Hoc tenētur alii qui Exorcistæ Theologi Rationibus.*

HVnc modum se à dæmone eripiendi per dissensum, tuentur nonnulli moderni Exorcistæ Theologi rationibus, & auctoritatibus; simulq; experientia suam probant assertionem. Qui modus, cum doctrinæ à me in hoc opusculo allatæ aduersetur, necessariò eò attentiùs, maturiùs, ac diligentiùs est discutiendus, quò magis inusitatus, & tamen à quibusdam viris doctis probatus, & ab aliquibus Exorcistis famosioribus in praxim ductus; & ab eis, vt mirabilis prædicatus. Expendamus ergo huiusce opinionis fundamenta principalia posita in quodam opusculo manuscripto, cuius exemplar à pluribus Exorcistis conseruatum; eiusq; quidditatem medullitùs inquiramus; & vtique inueniemus eam non super stabilem petram doctrinæ euangelicæ; sed super arenam eorū propriæ imaginationis esse fundatam, coloribusq; adulterinis duntaxat concinnatam; & latere anguem in herba.

§. I.

Fundamenta dictæ opinionis.

324. *Prima ratio sumpta à consensu voluntatis.*

PRimum fundamentum, quod est eorum Achilles, ad quod in omnibus suis responsis confugiunt, hoc est: In regularibus vexationibus non potest dæmon sine consensu ipsius hominis (saltem interpretatiuo) suggestioni diabolicæ priùs præstito ingredi corpus eius, illudq; actualiter vexare. Quia, cum dæmonis potestas per passionem Christi fuerit alligata, immò totaliter ablata, nec Deus præcisè permittat (vt ipsi dicunt) in regularibus vexationibus aliquem vexari, nisi in casibus particularibus, qui per diuinam manifestantur reuelationem, non potest dæmonis potestas relaxari, nisi priùs

ipse homo diabolicæ consentiat suggestioni: quod potest esse multipliciter puta, Vel credendo, dæmonem habere potestatem corpus suum intrandi, illudq; vexandi: Vel dæmonem timendo, ita, vt patiens credat, esse periculū maleficiorum: Vel imaginando, se esse maleficiatum, aut obsessum: Vel alteri id generis suggestioni diabolicæ consentiendo.

Eius confirmatio.
Sumpta à Credulitate, Timore, Imaginatione.

Ab oppositis ergo (aiunt) si ab hisce suggestionibus homo dissentiat, vel credendo, dæmonem aduersus ipsum nihil posse: Vel nullum periculum adesse maleficiorum: Vel imaginando se non esse maleficiatum, aut obsessum: Vel ab alia simili suggestione dissentiendo, dæmon neutiquam poterit eum possidere, aut vexare. Et si corpus suum fuerit ingressus, eò quòd alicui eius consenserit suggestioni, per huiusmodi dissensum illicò exire, aut recedere cogetur: quia sicut posita causa ponitur effectus: ita remota causa remouetur effectus. *c. cum cessante de appellat. & L. generaliter. C. de Episc. & Cleric.*

325. *Secunda ratio sūpta à libertate arbitrij.*

Secundum fundamentum. *Deus fecit hominem rectum, & reliquit eum in manu consilij sui.* Eccliſ.c. 15. hoc est in sua libertate, non solùm quoad operationes animæ, sed etiam corporis, prout anima eo, vt organo vti, necesse habet. Sicut ergo contradicentibus nobis non possunt dæmones animæ nocere, ita nec corpori; aliter fieret præiudicium libero arbitrio; quod non cōuenit ordini diuinæ Prouidentiæ: quia cum corpus subdatur imperio voluntatis, (quod est sibi naturale) non potest dæmonis imperio (quod est accidentale) subiacere, si voluntas ipsa contradicat: cum nō possit idem corpus simul duplici imperio subiacere, nisi imperia sint subordinata: vel vnum cedat alteri.

326. *Tertia ratio sumpta à prouidentia naturæ uniuersalis.*

Tertium fundamentum. Natura prouidit omnibus creatis necessaria nō solùm quoad sufficientiam victus, & vestitus; sed etiam quoad congruentem defensionem suppositi, vt ab inimicis proprijs præseruetur: Ergo sicut alia animalia habent, quo naturaliter possunt se defendere: ita & homo debet habere, quo naturaliter possit dæmonis potestatem impedire, ne sibi noceat. Hoc autem aliud non est, quàm ratio, seu liberum arbitrium.

Nec est dicēdum (addunt) quòd remedia dederit spiritualia: quia adhuc sequitur, quòd natura defecerit in necessarijs. Nam cum dæmones pugnent viribus naturæ, nempe intellectu, & voluntate contra hominem, adhoc vt bellum sit iustum, debet esse eiusdem generis armorum; ideoq; & homini naturæ viribus, intellectu nempe, & voluntate aduersus dæmonem est pugnandum, aliter Auctor naturæ defeciſſet in necessarijs, quod est inconueniens.

§. II.

Auctoritates, quibus suam probant opinionem.

327. *Auctoritatibus*

AVctoritatibus insuper suam conantur probare opinionem, adducentes verba D. Petri Chrysologi serm. 16. dicentis: *Dæmones ludere non valent, nisi iussi.* S. Ambrosij in Psalmum 118. *Aduersus diabolum non vocis magnitudine, sed magnitudine cordis vtendum est.* D. Augustini serm. 197. de

Digitized by Google

de tempore. *Fratres, quàm ſtultus eſt homo ille, quem canis in catena poſitus mordet. Tu te illi per voluntatem noli coniungere, & ille ad te non præſumet accedere: latrare poteſt, ſolicitare poteſt, mordere omninò non poteſt, niſi volentem.* Chriſtus etiam cùm Paralyticum ſanauit, priùs conſenſum ab eo expiſcatus eſt, dicens: *Vis ſanus fieri?* Et in ſanitatibus conferendis requirebat conſenſum infirmorum. ergo, & cęt.

§. III.

Fundamenta prædictæ opinionis deſtruuntur.

HÆC ſunt profectò huiuſce opinionis fulcimenta, hæc ſunt illuſtria, ac valida munimenta, quibus mirabilis apparet. Sed modò ingenioli mei acie ferar ad ea, & funditùs eorum ſtabilitatem, firmitatemque experiri conabor. 328.

Primum fundamentum, quàm ſit infirmum, ac debile, non mediocriter ſcienti non eſt ignotum. Suppoſita enim diuina permiſſione, qua mediante, abſque vlla alia particulari reuelatione, ac manifeſtatione quodlibet maleficium, ac quęuis à dęmone vexatio fieri ſolet, vt latè probatum eſt ſupra *cap. 2. vbi de diuina permiſſione*. Dico, Diabolum ex vi naturæ ſuæ, (cum ſit ſpiritus) poteſtatem habere naturalē ſuper omnia corpora ſublunaria, illaq; mouere poſſe motu locali è voto ſuo ſine hominis conſenſu, imò ipſo contradicente: (eò quia, vt docet Auguſtinus *lib. 83. qq. q. 79. & lib. 3. ſuper Geneſ. ad lit.* quem ſequuntur communiter omnes Theologi, materia corporalium ſublunarium obedit Angelis ſiue bonis, ſiue malis quoad motum localem;) quo motu etiam actiua paſſiuis applicando, illam mouere, turbare, & alterare poteſt, vt lubet, niſi à Deo impediatur per ſe, vel per Angelos, vt benè probatum eſt ſupra *num. 147. & ſequentibus*. *Prima ratio improbatur.*

Nec obſtat, quòd dęmonis poteſtas religata ſit in pęnam peccati ſui, & per paſſionem Chriſti totaliter ablata: quia non eſt religata, & ablata pro omnibus abſolutè, & efficaciter, aliter dęmones numquam poſſent alicui nocere, etiamſi illis ſuum pręſtaret conſenſum; ſed reſpectiuè pro illis, qui in potentia, virtute, ac bonitate Dei; vel efficacia Sanctiſſimi Nominis Ieſu ſuam conſtituunt fiduciam, in adiutorio Altiſſimi habitantes: Vel etiam Beatiſſimæ Virginis Mariæ, ac Sanctorum Angelorum ſuffragia, ac protectionem implorantes: Vel pro his quoque, quibus Deus ob aliquod bonum publicum, vel priuatum, dęmones nocere non permittit; vt ſupra docui *n. 66.* 329. *Inſtātia refellitur.*

Et quis tam mente captus inuenitur, qui crudeliſſimum hoſtem in ſuo proprio corpore inhabitare, conſentire velit, ac crudeles torſiones, ac vexationes, quæ ſępiùs etiam ſpiritualia impediunt exercitia, voluntariè appetat? Eſtò multi diabolicis, quæ in peccatum inducunt, conſenſum prębent ſuggeſtionibus: At hęc ſub ſpecioſo velamine boni ſenſibus obijciuntur. Sed vexationes diabolicæ nihil boni naturalis, neque apparentis ſecum admixtum habent. Nemo ergo niſi deſperatione ductus: vel aliquo ſpiritualis deſiderij exceſſu patiendi pro amore Dei: vel pro breui tempore, vt exinde ſumatur occaſio poſtea totaliter ab illis ſe eximendi, conſenſum prębit. 330.

bit. Immò Vexati vellent omnes se eripere à dæmoniacis vexationibus, ideò remedia quærunt. In quo expressè ostendunt, se explicitum habere dissensum, ac nolitionem talium vexationum.

§. IV.

331. *Obiectio eorum.*

SED dicunt isti Theologi in sua Theorica *quæst. 18. in responsione ad 7.* Vexatos velle quidem omnes liberari, & hac de causa quærere remedia, vt sanentur: quia propriam nolunt vexationem. At quia volũt illam implicitè, ideò non curantur, donec etiam consensus implicitus fuerit reuocatus, atque remotus.

Reprobatio.

Verùm quis non videat hoc nullatenus consistere posse? Nam sicut consensus explicitus, seu volitio explicita alicuius rei includit consensum, seu volitionem implicitam, siue interpretatiuam eiusdem: sic dissensus, seu nolitio explicita includit dissensum, & nolitionem implicitam, seu interpretatiuam respectu eiusdem rei. Modò consensus, & dissensus, seu volitio, & nolitio sunt duo actus positiui voluntatis contrariè oppositi, ita quòd posito vno remouetur reliquum, vt docet Aristot. *in Postpradicam.*: quia non possunt stare simul respectu eiusdem, eodem tempore; Ergo si vexatus habet dissensum, seu nolitionem explicitam respectu dæmoniacæ vexationis, & obsessionis, habet etiam nolitionem implicitam respectu eiusdem: Ergo sicut posita nolitione explicita remouetur, ac destruitur volitio explicita respectu eiusdem: sic etiam posita nolitione implicita, remouetur, ac destruitur volitio implicita: quia non possunt esse simul eodem tempore respectu eiusdem. *Posito enim vno contrariorum remouetur reliquum* ex Aristotele *loco cit.* Si ergo obsessi habent nolitionem explicitam, cum hæc includat nolitionem implicitam, quæ contrariæ opponitur volitioni implicitæ, impossibile est, quòd explicitè Vexati nolint suam vexationem, & simul eodem tempore implicitè velint eandem, aliter simul, & semel aliquis obsessus, & vexatus esset obsessus, & non obsessus, vexatus, & non vexatus. Obsessus, & vexatus: quia implicitè vult obsessionem, & vexationem. Non obsessus, nec vexatus: quia explicitè non vult vexationem, & obsessionem. Sicut qui actualiter, & explicitè omnia sua peccata detestatur, nõ est dicendum, quòd velit ea implicitè, & interpretatiuè, aliter contradictoria simul, & semel verificarentur de eodem, quia simul ea detestaretur, & non detestaretur, quod implicat contradictionem. Falsum est ergo, quòd per consensum interpretatiuum homo velit à dæmone vexari, aut possideri.

§. V.

332. *Ostenditur indictis eorũ contradictio.*

EO autem magis conuincuntur, ac suis se confodiunt armis, quò in responsione ad 14. eiusdem quæstionis asserunt: Si Vexati formaliter verum, & efficacem dissensum, sicut formarunt consensum, dæmon cessaret à vexatione, atque etiam de corpore exiret: quia remota causa, remouetur effectus.

Digitized by Google

effectus. Quod fatentur, se multories expertos esse: Ergo per ipsos, vt dæmon ex corpore expellatur, sufficit minimus Obsessi dissensus interpretatiuus. Nam in responsione ad 4. 5. 6. & 7. arg. & alibi passim in toto illo suo opusculo sæpiùs repetunt, non esse credibile, quòd quis explicitè velit, corpus suum proprium à dæmone inhabitari, & crudeliter vexari; sed credibile est, quòd hoc velit implicitè, & interpretatiuè, in quantum vult id, ex quo sequitur vexatio, nempe prout diabolicæ consentit suggestioni; & ita per minimum consensum interpretatiuum (vt mordicùs suam tueantur opinionem) aiunt, dæmonem corpora ingredi humana, eaq; acriter diuexare. Ergo secundùm ipsos, & per minimum dissensum interpretatiuum dæmon ex corpore exire cogetur. Sed per ipsos in responsione ad 7. Vexati omnes habent non tantùm dissensum implicitum, & interpretatiuum; sed explicitum, & efficacem: quia vellent omnes à dæmone liberari, ideò remedia quærunt ad liberationem opportuna; Ergo ex eorum assertione nullus Obsessus obsidetur, ac nullus Vexatus vexatur: quia omnes habent dissensum vel explicitum; vel saltem implicitum, & interpretatiuum, quo illicò, ac sine mora à quacumque obsessione, ac vexatione dæmoniaca liberati, necesse est. Sic superfluus per ipsos est Ordo exorcistatus à Christo institutus, supernacanea Ecclesiæ potestas, inanis in Christi nomine fiducia ad dæmones expellendos ab ipsomet Christo suis fidelibus insinuata, ab Apostolis practicata, & à tot Dei præconibus publicata. En quomodo suis ipsismet rationibus, & argumentis suum coguntur fateri errorem, dum tam aperte in suis dictis sibi contradicunt!

§. VI.

AD primam confirmationem de credulitate, qua dicunt, hominem cõsentire dæmoni, vt ingrediatur corpus suũ, ac illud vexet, cùm credit dæmonem posse illud possidere, ac vexare: Respondeo non sequi: quia homo credit se posse à dæmone possideri, ac vexari, ergo vult ab eo possideri, & vexari: Ibi enim fit transitus ab actu intellectus ad actum voluntatis, ideſt à credere ad velle: seu potiùs à timore concepto, dæmonem posse vexare, ad velle ab eo vexari. 333. *Cõfirmatio prima impugnatur.*

Sed dicunt isti in eodem Opusculo quæst. 22. *Credere* ex D. Thoma 2. 2. *est alicui assentire ex præcepto voluntatis*. Assentire verò idem est, quod consentire, & approbare ea, quæ dicuntur, vel fiunt. Dum ergò quis credit, dæmonem posse possidere corpus suum, illudq; vexare, consentit ei, & approbat suggestionem, & per consequens dæmon acquirit posse super corpus eius. Verùm si quis apertis oculis intellectualibus veritatis lucem intueatur, erroris quidem tenebras conspicere, ac comprehendere, sibi dabitur. Concedo vtiq; D. Thomam sapientissimè locutum esse, dicendo: *Credere est alicui assentire ex præcepto voluntatis*, aliter actus fidei non esset meritorius, nisi concurreret voluntas. Veruntamen D. Thomam ab istis Theologis non esse rectè expositum, eiusq; doctrinam non benè intellectam, asserere non ambigo. Cum enim quis credit, dæmonem posse corpus suũ possidere,

sidere, atq; vexare, concurrit voluntas, & suum præbet consensum per actū imperatiuum, vt benè explicat D. Thomas illis verbis: *Ex precepto voluntatis*: quia voluntas conuertitur super actum intellectus, imperatq; intellectui, vt id, quod agnoscit credendum, firmiter, ac sine vlla hęsitatione credat. Modò, dum quis credit dęmonem posse suum corpus possidere, atque vexare, voluntas conuertitur super actum intellectus, eique suum præbet consensum imperando, vt hoc firmiter teneat, nempe in dęmone residere talem possidendi, ac diuexandi potentiam quoad actum primum: Non tamen consentit super actum obsidendi, aut vexandi, seu (vt alijs verbis vtar) super potentiam possidendi, atque vexandi quoad actum secundum, scilicet quòd actu corpus suum sit possessurus, ac vexaturus: cum potiùs contrarium velit. Sicut dum credo, *posse Deum creare mille mundos, & me posse damnari*, concurrit mea voluntas, & consentit prædictis propositionibus, tanquam veris, ac indubitatis, imperatq; meo intellectui, vt firmiter illis adhęreat, & sine vlla hęsitatione credat, ita esse, nempe in Deo esse talem creandi potentiam: quia potest quicquid non implicat contradictionem: Et in me talem damnationis possibilitatem: cum adhuc sim in via, nec in gratia cōfirmatus. Non tamen voluntas mea concurrit super creandi, ac damnandi actum secundum, videlicet, quòd Deus creet, vel sit creaturus mille mundos; neque quòd ego sim damnatus, vel damnandus: Immò potiùs oppositō adhæret, nempe Deum non alium creaturum mundum, ac me saluandum, diuino fauente auxilio, sperat, & optat. Quamuis ergo voluntas cōsentiat, dæmonem posse possidere, & vexare corpus meum; non tamen suum præstat consensum super actum possidendi, atque vexandi; nec dæmon acquirit aliquod dominium super illud: quia nemo, nisi sit rationis impos: vel desperatione ductus, vel maximo patiendi pro amore Dei desiderio impulsus, vult à dæmone possideri, atque vexari.

§. VII.

334. *Confirmatio secunda soluitur eodem modo.*

AD secundam confirmationem de timore, in qua dicunt: Qui timet periculum maleficiorum, dat consensum dæmoni. Dico, quia hoc probant per supradictam rationem de fide, ideò per eandem soluitur respōsionem. Quomodo autem dæmon dicatur corpora ingredi per timorem, declaratum est supra *num.* 83.

335. *Cōfirmatio tertia destruitur.*

Ad tertiam confirmationem, qua dicunt, per imaginationem præstari consensum; cùm quis imaginatur, se esse maleficiatum, dum illa imaginatio fiat (vt dicunt) per præcedentem diabolicam suggestionem, cui voluntas assentiatur; Respondeo, huiusce confirmationis falsitatem satis ex eorummet assertionibus apparere. Nam secundùm ipsos *in eodem suo Opusculo quæst.* 31. nullam habent dæmones facultatem in corpus nostrum, nec habere possunt vllam actionem in illud, nisi ex præcedente suggestione, ac consensu à nobis illi præstito: quia, vt aiunt, facultas naturalis dęmonum aduersus nos eis per passionē Christi est ablata. At quis non videat, ad hoc, vt dæmones aliquid nobis suggerant, oportere, vt rerum species sensibus affingant

Digitized by Google

fingant exterioribus, obtrudant eis ſpectra, & imagines; deinde receptas in exteriori ſenſu ad interiorem reducant: vel noua excitent ſpectra, obijciantq; in phantaſmate, quo tanquam ſpeculo talium rerum ſimilitudines repræſententur; eaſq; componant, vel diuidant; ſic compoſitas, vel diuiſas imaginationi proponẽdo: vel iam per naturã formatas phantaſiæ ſub aliquo ordine obijciendo? Sed quis talem dedit dæmoni operandi in corpore facultatem? Non à diuina accepit permiſſione; quia ſecundùm ipſos Deus non permittit dęmonem aliquid in nobis poſſe, niſi in caſibus particularibus, qui per diuinam manifeſtantur reuelationem. Non à ſe ipſo: quia ei poteſtas operandi in hominem per paſſionem Chriſti eſt ablata. Reſpondebunt ergò, habere talem facultatem ex præcedenti ſuggeſtione, & conſenſu; ergò non poteſt dæmon mouere phantaſiam, vel imaginationem, eique aliquid ſuggerere ſine præcedenti ſuggeſtione. Et tunc de illa eſt quærendum: quomodo potuit dęmon operari in corpore, ac ſuggerere, ſi nullam habet facultatem operandi in eo ſine præcedenti ſuggeſtione? Sic debet dari proceſſus in infinitum: vel tandem eſt deueniendum ad vnam ſuggeſtionem primam factam ſine alia præcedenti ſuggeſtione, in qua dæmon potuerit, & de facto operatus ſit in corpore ſine alia præcedenti ſuggeſtione, ac conſenſu; ac concedendum, dæmonem poſſe operari in corpore humano, illud mouendo, alterando, obſidendo, poſſidendo, atque vexando ſine ipſius hominis conſenſu præcedenti, prout ſibi à Deo eſt permiſſum; quod eſt contra prædictum eorum fundamentum. Idemq; aſſerendum de ſomnijs à dæmone excitatis, in quibus in vigilia nullus præceſſit conſenſus. Sic de illis, qui diu fuerint maleficijs affecti, vel à dæmone obſeſſi, ipſis hoc ignorantibus, nec vmquam de maleficijs, aut dæmoniaca obſeſſione cogitantibus, exiſtimantibus, morbum eſſe à cauſa naturali inductum; & per conſequens non eſt dicendum, eos priùs aliquem præſtitiſſe conſenſum: quia conſenſus quoquomodo accipiatur, cum ſit actus voluntatis, nõ fertur niſi in præcognitum. Quomodo autem poſſit dæmon dici per imaginationem ingredi corpora humana declaratum eſt ſupra *num.* 88.

§. VIII.

SEcundum fundamentum, in quo dicunt: Deum feciſſe hominem rectũ, eumq; reliquiſſe in manu conſilij ſui (hoc eſt in ſua libertate) &c. non minùs primo mancum eſt, ac defectiuum. Concedo namq; hominem plenum habere dominium ſuper corpus ſuum quoad ea, quæ cadunt ſub imperio voluntatis. Sed quia non omnia, quæ ſunt in corpore humano, poſſunt imperari à voluntate; ideò reſpectu eorum non poteſt dici homo perfectũ habere dominium: vt ſunt potentiæ vegetatiuæ, & etiam ſenſitiuæ interiores quoad aliquas functiones. Non enim poteſt voluntas imperare nutritiuæ, ne poſt cibum ſumptum nutriat corpus: vel augmentatiuæ, ne augeat: Vel mulier accepto in matrice ſemine virili, ne fiat conceptus fœtus: Vel memoriæ, vt illicò ſcientias, aut alia præterita reminiſcatur: vel ne obliuiſcatur eorum, quæ percepit: Vel phantaſiæ, ne componat, vel diuidat; licèt poſſit

336. *Secunda ratio principalis refellitur.*

Digitized by Google

possit aliqualiter eas à suis functionibus distrahere per intensam alterius potentiæ ex his, quę sub ipsius cadunt dominiū, & imperiū applicationem.

337. *Instantia reijcitur.* Nec officit id, quod asserunt, has potentias esse sub dominio liberi arbitrij de vero, & pleno iure, sicut animalia agri, campi, domus, &c. sub potestate domini: quia si hoc esset verum, posset liberum arbitrium è suo corpore expellere malos humores, & noxios, febrim, apoplexiam, paralysim, & alios id generis morbos, sicut dominus agri ab eo potest expellere animalia noxia, potest vendere, vel destruere aurum, equum, domum, &c. quod nō potest licitè, ac iustè homo facere respectu suorum corporis membrorum: quia nemo est dominus suorum membrorum. *L. Liber homo. ff. ad L. Aquiliam. & c. contingit. 1. de sent. excommunic.*

Ampliùs si homo plenum haberet dominium sui corporis, sensus numquam posset vllo modo rationi repugnare; nec aliquod minimum rationi contrarium operari; quod expresè diuinę scripturę aduersatur. Nam Paulo Apostolo datus est stimulus carnis Angelus Sathanę, qui eum colaphizabat: & dicit: se rogasse Deum, vt auferretur ab eo; ergò caro spiritui repugnabat; nec stimulo illi ipse assentiebat, vt potè qui expresè legi mentis aduersabatur; ideòq; non sui corporis habuisse dominium dici potest. Quod apertiùs testatum reliquit Roman. 7. *Quod enim operor, ait, non intelligo. Non enim quod volo bonum, hoc ago; sed quod odi malum, illud facio:* & parum infra subdit: *Non enim quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago.* Deinde: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meę, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis.* Poteratne clariùs Apostolus in humano corpore ostendere contrarietatem, qua caro, & sensus repugnant, ac se opponunt arbitrij libertati, multaq; ratione contradicente operatur? Quid ergo si etiam dæmon, qui est spiritualis substantia facillimè se potens obtrudere in corpus, multa operetur in eo, & in sensu, libero arbitrio repugnante, rectàq; ratione renuēte? Eò magis quòd dominium acceptum à dæmone non est naturale, ac verum, sed tyrannicum, ac falsum, quod facillimè per diuinam virtutem per se, vel mediante potestate Ecclesiastica tollitur, atq; destruitur.

§. IX.

338. *Tertia ratio principalis improbatur.* TErtium deniq; fundamentum, quo asserunt, Naturam prouidisse omnibus creatis necessaria etiam quoad defensionem; quis non videat non benè rationi rectæ se accommodare? Concedo enim naturam prouidisse homini necessaria ad se ipsum naturaliter tuendum contra omnia aduersa, quæ intra naturæ corporeæ, ac sensibilis limites continentur. Nam homo pro statu isto, quia animam habet corpori alligatam, non potest aliquid operari, nisi per sensibilia: nihil intelligere, velle, & amare naturaliter, nisi sub aliqua re sensibili priùs sensibus exterioribus præsentetur: deinde interioribus per species phantasticas; postea per intelligibiles intellectui: & tandem voluntati obijciatur. Modò dæmones, cum sint puri spiritus, non est dicendum, cadere sub sensus, & per consequens posse per sensibilia

Digitized by Google

ſenſibilia ab homine cognoſci; ſed per ea, quæ per diuinam habentur reuelationem. Ideò ſicut naturæ corporeæ limites tranſcendunt: ita ab eis non ſe poteſt homo defendere naturaliter. Quare Auctor naturæ, qui nō deficit in neceſſarijs, ſicut ei naturalia dedit auxilia, quibus contra hoſtes ſe tueatur naturales: ſic ſupernaturalia illi tradidit adiutoria, nempe Angelos Cuſtodes, qui illum defendant, ac protegant contra ſpiritus nequitiæ; vt docet per Prophetam Pſal. 90. dicentem: *Angelis ſuis Deus mandauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis. In manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.* En angelica protectio, quæ inuiſibiliter ab inuiſibilibus hoſtibus defendit! Sed quid inde? *Super aſpidem, & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem.* En victoria ab homine huiuſmodi angelico tutamine de hoſtibus reportata! Nam per aſpidem, baſiliſcum, leonem, & draconem allegoricè intelliguntur dęmones: quos licèt homo in tentationibus poſſit iiſdem intellectus, & voluntatis, quibus ipſi pugnant, armis impugnare, eis reſiſtendo per deteſtationem, ac nolitionem; non tamen eiſdem naturaliter in corpore ſe tueri poteſt: cum occultè inſidias in eo tendat ſubdolus hoſtis, quarum prorſus ille eſt ignarus, niſi per intellectum fide illuſtratum, & per frequentatos fidei actus eleuatum: ac per voluntatem charitate Dei, & proximi inflammatam elicientem actus ſpei firmiſſimæ, ac confidentiæ inhæſitantis in Dei bonitate infinita, ac fidelitate immutabili collocatæ, Beatiſſimæ Deiparæ interceſſione, Angelicæ cuſtodiæ tutela, ac Sanctorum ſuffragantibus meritis ab omni diabolica vexatione, & incurſu dæmoniaco ſe eximat, ſecurumq; liberum, & illæſum ſe præſeruet.

Dyoniſ. Carthuſ. in Pſ. 90.

§. X.

339. *Sanctorum auctoritates explicantur.*

DEnique illas Sanctorum auctoritates à prædictis Theologis relatas dico, intelligendas eſſe de tentationibus diabolicis, quibus nullus ſuccumbere cogitur, niſi voluntarium eis ſuum præbeat conſenſum; vt ex verbis ipſas antecedentibus, & ſubſequentibus facilè eſt colligere: non autem de vexationibus corporalibus, quibus, non eſt neceſſe, vt homo vexetur, ſuum præſtet conſenſum.

Ad illud D. Petri Chryſologi. Quòd *dæmones non poſſunt ledere, niſi iuſſi*: Dico, quod intelligitur, niſi à Deo permiſſi: Non enim Chriſtus dæmonibus iuſſit intrare in porcos, ſed permiſit, vt latè docet Toſtatus *in cap. 8. Matthæi q. 130.* Aliquando tamen nocent etiam iuſſi, quando vult Deus per ipſos dæmones, homines punire propter aliquod graue peccatum ab eis patratum; vt probatum eſt ſupra *num. 82.*

Ad id, quod ait D. Ambroſius, quòd *magnitudine cordis aduerſus dæmonē eſt pugnandum*. Dico, verum eſſe, prout voluntas nititur diuina protectione, & elicit actus ſpei, ac confidentiæ in Deum; non autem prout ſimpliciter elicit actus naturales.

Auctoritas verò D. Auguſtini intelligitur de tentationibus ad peccandū, quibus nemo, niſi volens, ſuccumbere poteſt.

Quod

340. Quod autem dicitur de Christo, qui cùm Paralyticum, Languidum, ac cęteros sanauit infirmos, consensum ab eis requirebat, facili negotio soluitur: Nam aliud est, consensum requiri ad sanitatem obtinendam per remedia opportuna: aliud consensum requiri ad obsessionem, & vexationem dęmoniacam incurrendam. Primum facillimum est prębere; Huiusmodi enim consensum, ac fiduciam pro sanitate obtinenda de lege ordinaria (vt pręuiam dispositionem) requiri in adultis: in ratione verò carentibus supplere Ecclesiam, probauimus supra *nu.* 13. & infra latiùs declarabitur *par.* 3. Quod quidem Christus docebat, cùm infirmos à languoribus sanabat dicęs: Ioan. c. 5. v. 7. *Vis sanus fieri? Creditis, quia hoc possum facere vobis?* & similia: quia volebat, vt ęgroti remedium quęrerent, & se ab eo sanitatem obtenturos sine hæsitatione crederent. Consentire autem dęmoni, vt proprium corpus possideat, ac vexet, hoc est difficillimum, ac rarò euenire solet; ac valde pauci à dęmone vexarentur, si talis consensus esset necessarius, cum omnes naturaliter velint oppositum. Sicut ad se liberandum à dęmonis obsessione, ac vexatione non sufficit dissensus à vexatione, & obsessione; sed insuper remedia requiruntur à Deo nobis tradita, & ordinata, de quibus toto agitur hoc tractatu. Sic Christus, postquàm ęgroti consensum pręstiterant, vt ab eo sanitatem impetrarent, verbo virtutis suæ eis optatam largiebatur sanitatẽ, Matth. c. 1. v. 4. dicens Leproso: *Mundare:* & Languido: *Surge tolle grabatum tuum, &* Ioan. c. 5. v. 8. *ambula,* cęterisq; similia verba.

341. De potestate tamen absoluta potuit, & de facto eiecit dęmones, etiam nõ requisito consensu ab ipso obsesso. Non enim legitur consensum exquisisse ab illis Energumenis, qui habitabant in sepulchris. Matthæi 8. & Marci 5. Nec ab illo, de quo dicitur Lucæ 11. *Erat Iesus eiiciens dæmonium.* Nonne Actuum c. 16. etiam Paulus Coloniæ in Macedonia eiecit à Puella spiritum pythonem nõ solùm absque consensu ipsius; sed etiam eius parentibus contradicentibus: quia exierat spes quæstus eorum, quem eis maximum præstabat diuinando, propter quod simul cum Barnaba eum, vt seditiosum apprehenderunt, ac Magistratibus puniendum obtulerunt?

Quare indubitanter est concludendum; sicut ad obsessiones, ac vexationes dæmoniacas in corpore hominis inducendas ipsius consensus nõ requiritur: sic ad eas tollendas, ac totaliter remouendas ipsius non sufficere dissensum. Quòd si prædicti Theologi Exorcistæ plures à dæmonibus, ac maleficijs se liberasse hoc modo, asseuerent: hoc non per purum Obsessi, aut Maleficiati dissensum, ac nolitionem; sed potiùs per potestatem exorcisticam, remedia diuina, & ecclesiastica eiecisse: vel dæmonem voluntariè exijsse, vt in huiusmodi errorem Ecclesiasticos induceret ministros, facilè est credendum.

QVÆSTIO XXIV.

342. *An sit necesse, in exitu dæmonis è corpore, ei præcipere, vt iuret, se exiturum, nec amplius regressurum.*

In exitu dæmonis è corpore nõ est necesse ei præcipere, vt iuret, se exiturum.

REspondetur negatiuè. Ratio est: tum quia dęmon est pater mendacij, ideò quamuis iuraret, tamen adhuc iuramentum non seruaret: Tum quia

quia seruare iuramentum dependet à voluntate iurantis; sed exitus diaboli à corpore Obsessi dependet à voluntate Dei, qui virtute sua dæmonem expellit, cùm obsessus perfectam habet fiduciam in Dei bonitate, ac fidelitate, eius volentis dæmonem expellere; & expulsio salutaris est animæ suæ. Sic etiam dæmonis non regressus non dependet ex vi iuramenti dæmonis; sed ex protectione Dei hominem in se confidentem à diabolicis vexationibus custodientis, ac præseruantis.

QVÆSTIO XXV.

An licitum sit, annuere dæmoni offerenti egressum ex homine, si ei permittatur in alium ingredi.

343. *Illicitum esse, sustinere aliqui, dæmoni permittere, vt corpus alterius ingrediatur, nisi quadruplici conditione cõcurrente.*

REspondet Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. nu. 36.* cum Thyræo *de dæmoniacis cap. vlt. à num. 8. & sequentibus*, Carolo Baucio *in Miscellaneis practicis tract. 2. ibi petes 7.* regulariter non licere: quia est in proximi damnum: At licitum esse quadruplici concurrente conditione. Prima: vt is, quem dæmon possessurus est, sit pessimus, & eo supplicio dignus. Secunda: vt adiutans habeat imperium in eum, quem dæmoni traditurus est, atque potestatem in ipsum dæmonem, summumque ius ad ipsũ expellendum quandocumque libuerit. Tertia: vt adsit boni maioris spes: quia scilicet speratur fore, vt hac ratione proximus iuuetur, qui alijs rationibus iuuari posse non videbatur. Quarta: vt absit voluntas placendi dæmoni; sed id tantùm fiat ad vtendum ipso tanquam lictore, & carnifice. Ratio autem, quare concurrentibus ijs conditionibus, licitum esse videatur petitioni dæmonis annuere, ea est, quia rem de se honestam petit, & quæ, secluſa illa occasione, solùm ob bonum proximi præstari poterat. Sed hæ conditiones nullæ sunt, vt mox dicam.

QVÆSTIO XXVI.

An secluſis illis quatuor conditionibus à Sanchez adductis, adhuc liceat petitioni supradictæ connituere.

344. *Secluſis illis quatuor conditionibus adhuc licere, id permittere, putat Castro Palaò. Ratio eius adducitur.*

HVic quæstioni videtur respondere affirmatiuè Ferdinandus à Castro Palao *de Adiuratione disp. 4. punct. 4. vers. Verum.* Ratio ipsius est: quia ex duobus malis minus est permittendum. Addit; consensum illum Exorcistæ non esse cooperationem, aut inductionem ad ingressum; sed solùm illius permissionem, & acceptationem, quæ ob vitationem maioris mali sufficienter videtur honestari. Neque ob id inhonorari exorcismos Ecclesiæ: Non enim negas illis virtutem ad expellendum dæmonem: sed illa concessa, experiris expulsionem impediri ob causam tibi ignotam, & ad vincendam illam difficultatem admittis petitionem dæmonis. Nec dicendum est, dæmonem sponte antiquum domicilium relinquere; sed coactum exorcismis Ecclesiæ petere loco domicilij relinquendi, vt aliud succedat. Non igitur

igitur in acceptatione huius petitionis apparet clara turpitudo, posito, quòd ingressus de nouo petitus minùs nocuus sit, quàm possessio de præsenti habita. Hæc Ferdinandus.

345. *Refellitur prædicta positio Ferdinandi.*

Verumtamen hæc positio mihi probanda non videtur. Non enim sunt facienda mala, vt eueniant bona. Nec valet ratio de vincenda illa difficultate. Nam cum dæmon à corpore obsessi non viribus humanis, sed virtute diuina sit ab Exorcista expellendus, non potest aliquod dari impedimentum ex parte dæmonis, quin egredi cogatur, si illa expulsio obsesso sit profutura, & adsint cætera requisita, tum ex parte Ministri, tum ex parte ipsius Energumeni; ideò ecclesiasticæ potestati fit iniuria, dum integrum esse censetur, ad hoc vt dæmon facilius egrediatur, Exorcistam ei committere, vt corpus alterius ingrediatur, quasi Ecclesia sufficientem non habeat potestatem dæmones expellendi, nisi Exorcista eis concedat facultatem corpus alterius ingrediendi.

346. *Conditiones à Sanchez adductæ reprobantur.*

Nec illæ quatuor conditiones à Sanchez positæ *quæstione præcedenti* alicuius sunt roboris; Nam prima quoad secundam partem cuilibet Exorcistæ prorsus est ignota, nó enim potest sine speciali Dei reuelatione scire, an iste, vel ille maximus peccator tali supplicio dignus sit. Secunda numquam adesse potest: nullus enim purus homo habet tale imperium in alium hominem quantum ad istum effectum: nec absolutum habet dominium *in* dæmones, nisi hoc habeat ex speciali Dei auxilio, quod non præsumitur in Exorcista. Tertia est friuola: non enim sunt facienda mala, vt eueniant bona. Quarta non sanat malitiam huius actionis.

Non videtur tamen inconueniens, posse Exorcistam dæmones obiurgare obijciendo illis, cur non vexent Magos, ac Maleficos, qui voluntariè animam, & corpus suum illis tradiderunt, dicendo per modum obiurgationis, vt potiùs istos sibi subiectos, ac mancipia, quàm homines iustos, ac pios vexent, ac castigent; sed iuxta Dei voluntatem; & eo modo, quo permiserit illis Deus.

ARTICVLVS VI.

De Prudentia in rectis semitis eligendis circa adiurationem.

347. *Exorcista considerare debet media necessaria ad dæmonē expellendum.*

VT rectè, ac prudenter se gerat Exorcista in suo ministerio, diligentissimè considerare debet omnia media necessaria ad finem suum consequendum, qui est dæmonem expellere è corpore obsessi, vt ex hoc Deus magis, ac magis laudetur, ac glorificetur, ac splendor Ecclesiæ eius sponsæ magis illucescat.

Primò ergo ei est attendendum, quid sit Adiuratio: quotuplex sit: & in quo differat à iuramento, & oratione.

Adiuratio quid sit. Cap. 12. v. 1.

Adiuratio, teste D. Thoma 2. 2. q. 90. ar. 1. *est, aliquam personam imperanda, aut obsecrando inducere ad aliquid faciendum, omittendumue inuocatione alicuius rei sacræ:* vt Paulus ad Roman. fecit: *Obsecro vos per misericordiam Dei.*

Duplex

Digitized by Google

Duplex autem est: quædam deprecatiua, quæ fit deprecando: quædam imperatiua, quæ fit imperando. *Quotuplex sit.*

Conuenit verò adiuratio cum iuramento: quia sicut hoc adhibetur ad veritatis affirmatæ confirmationem, aut maiorem promissionis factæ firmitatem: ita adiuratio fit, vt postulatio, aut iussio sint efficaciora. Differt verò ab illo, quòd in iuramento adducatur Deus, vt testis veritatis, aut quasi fideiussor promissionis: In adiuratione verò vt obiectum auxilij, vel timoris eius, quem adiuramus, vt inde eius amore, vel timore ducatur ad rem petitam concedendam: Ita Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi c. 42. nu. 1.* *Quomodo conueniat cum iuramento. Quomodo differat.*

Differt tandem ab oratione: quia per orationem aliquid à Deo petitur, sed propter Deum; & ita potest id peti à Deo, & tunc coniunguntur adiuratio, & oratio: Aut ab hominibus, & tunc non est oratio aliqua; & aliquando nihil petitur, sed imperatur; Ita Sanchez *loc. cit.* *Quomodo differat ab oratione.*

Secundò, Exorcista obsequare debet, tria concurrere in adiuratione, nempè adiurantem, adiuratum, & id, per quod fit adiuratio. 348.

Adiurans debet esse necessariò ens intellectuale, cuius solius est rogare, aut iubere. Potest autem adiurare Deus ipse; vt ob nomen suum aliquid præcipiendo. Possunt etiam Angeli, & dæmones; vt Marci c. 5. dæmon Christum adiurauit: *Adiuro te per Deum, ne me torquebas.* *In adiuratione tria concurrũt. Adiurans.*

Res adiurata debet quoque necessariò esse intellectualis; vt clariùs patet ex dicendis. Possunt autem Deus, Angeli, & Sancti, & dæmones, & quicumq; homines adiurari. Quando autem deprecatiuè, & quando imperatiuè, constabit ex solutione sequentium quæstionum. *Res adiurata.*

Res, per quam fit adiuratio, sint Deus, Angeli, & Sancti, & homines iusti viatores; non autem per creaturas inferiores in natura, aut in statu gratiæ, fit adiuratio: Ita optimè docet Suarez *tom. 2. de Religione tract. 4. de Adiuratione cap. 2. & 3. per totum.* Nos autem hanc doctrinam clariùs elucidabimus sequentibus quæstionibus. *Res, per quam fit adiuratio.*

QVÆSTIO I.

Quomodo Deus à nobis rectè adiurari possit.

DEus licitè, ac rectè à nobis deprecatiuè adiurari potest; ita quòd eius adiuratio inter partes orationis collocari debet, & obsecratio appellatur. Hæc assertio est D. Thomæ *quæst. 39. art. 1. ad 2. & q. 90. art. 1. ad 3.* quem sequitur Suarez *loc. cit. c. 1. nu. 3.* & Sanchez *lib. 2. in præcepta Decalogi cap. 42. num. 12.* 349. *Deus licitè, & rectè à nobis deprecatiuè adiurari potest.*

Prima pars constat: Quia ergo Deum non habet locum adiuratio per modum imperij; Eius enim est imperare, & non imperari: ergò tantùm deprecatiuè adiurari potest.

Altera pars probatur: Sicut enim possumus orare Deum, ac illum deprecari; ita possumus aliquid diuinum illi representare, ob cuius nomen, aut merita nostras orationes exaudiat; vt constat ex Scriptura, in qua legimus Moysen, & alios Prophetas orasse Deum propter semetipsum, & propter 350.

Digitized by Google

ter Abraham, & alios iustos sibi dilectos; & Ecclesia semper orat per Christum. Hic ergò orandi modus quandam Dei adiurationem continet; quia exoratur Deus, & ad impetrandum ab illo interponitur vel ipsemet Deus: vel aliquis nomine eius, qui potentior sit, quàm nos ad impetrandum, vt per eum oratio nostra iuuetur: ratio autem adiurationis in hoc perficitur.

Adiuratio obsecratio quadã est.

Hoc autem totum pertinet ad obsecrationem, in qua proponitur Deo ratio aliqua obtinendi aliquid ab ipso: vt cum per Christum, vel per ipsammet Dei bonitatem, ac fidelitatem eius postulamus. Hæc ergò adiuratio obsecratio quædam est; solùmq; videntur ratione, & denominatione differre. Nam obsecratio dicitur, quatenus dat vires orationi: adiuratio, quatenus est peculiaris actus reuerentiæ illius personæ, per quam Deus adiuratur: Ita Suarez *de Adiuratione loco citato*.

QVÆSTIO II.

An Beati, & Sancti Angeli licitè possint à nobis adiurari.

351. *Sancti, & Angeli licitè, ac rectè à nobis adiurantur. Probat vsus Ecclesia.*

REspondetur, licitè, ac sanctè posse à nobis adiurari, si debito modo fiat. Hoc tradit D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *ar.* 1. & est receptum apud omnes. Rectè enim Sancti, & Angeli possunt à nobis orari, & consequenter etiam obsecrari; Et ita habet communis vsus Ecclesiæ, & fidelium: nam petimus à Virgine per Filium, & per Natiuitatem, vel assumptionem; & proportionali modo possumus ab alijs Sanctis petere. Non possumus tamen Sanctos adiurare cum imperio; sed cum reuerentia, & honore humiliter eos precari, non vt auctores bonorum; sed vt intercessores: eodem modo ergo possumus illos adiurare: Ita docet Suarez *loco cit. c.* 2. *num.* 4.

QVÆSTIO III.

An dæmones sanctè, & licitè adiurari possint ab hominibus.

352. *Dæmones sanctè, ac licitè adiurari possunt ab hominibus, si debitè fiat. Hoc fides docet.*

REspondetur affirmatiuè, si debito modo adiuratio fiat. Conclusio est certa secundùm fidem: nam Ecclesia ab initio consueuit adiurare dæmones; vt testantur Patres, Lactantius *lib.* 4. *cap.* 27. Tertull. *in Apologet. c.* 32. Cyprianus *in lib. de Idol. vanit. circa medium, & ad Demetriadem.* Fundatur autem hic vsus in Christi verbis, ac virtute: Dixit enim Marci vlt. *In nomine meo dæmonia eijcient.* & Matthæi 10. Marci 3. Lucæ 9. Dedit discipulis suis potestatem, vt dæmones eijcerent, quam eis concessam declarauit Lucæ 10. *Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones.*

Vt autem debitus in adiuratione teneatur modus, hæc obseruanda videntur; vt benè docent Suarez *tom.* 2. *de Religione tract.* 4. *de Adiurat. c.* 2. *n.* 6. & 7. & Sanchez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi cap.* 42. *nu.* 18. & 19.

353. Primò requiritur, vt finis adiurationis sit, expellere dæmonem, non verò aliquid ab illo obtinere, vel societatem aliquam cum illo inire: Hoc docuit D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *ar.* 2. Et constat primò: quia Christus non dedit Ecclesiæ

suæ

Digitized by Google

ſuæ virtutem, niſi ad fugandos, & coercendos dęmones iuxta illud: *In nomine meo dæmonia eiycient*. & Lucæ 10. cum Apoſtoli gloriarentur, quòd etiam dęmones ſibi ſubijcerentur, Chriſtus declarauit eis, poteſtatem ipſis eſſe datam ad calcandos ipſos, eorumque virtutem, vt nihil nocere nobis poſſent; ergo non aliter licet nobis adiutare dęmones. Conſequentia probatur: tum quia non valemus id facere, niſi per poteſtatem à Deo conceſsã; naturaliter enim dęmonibus longè inferiores ſumus: tum etiam, quia aliàs periculo exponimur, vt multùm nobis noceant; cum tamen finis adiurationis eſſe debeat, dęmonis inſidias, & artes nocendi fugere, vel fugare.

Exorciſta nihil dæmoni præcipiat, niſi quæ conducunt ad expulſionem.

§. I.

354. *Dæmon ē adiurandus, non rogando; ſed obiurgãdo & imperando.*

SEcundò neceſſarium eſt, vt non rogando, vel amicè petendo; ſed imperando, obiurgando, & cogendo dæmon adiuretur. Hoc enim docuit D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *ar.* 2. Et tam hanc, quàm præcedentem aſſertionem complexus eſt D. Auguſtinus lib. 10. de Ciuit. Dei c. 22. dicens: *Vera pietate homines Dei aeream poteſtatem inimicam, contrariamq; pietati exorcizando eiciunt, non placando: omnes tentationes, aduerſitatesq; eius vincunt orando non ipſam, ſed ſuum Deum aduerſus ipſam*. Et Tertullianus lib. de Anima c. 57. *Spiritualia*, inquit, *nequitia non quidem ſocia conſcientia; ſed inimica ſcientia nouimus; nec inuitatoria operatione; ſed expugnatoria dominatione tractamus*.

Ex his colligitur primò, nulla ratione eſſe licitum alicui, dæmones adiutare adiuratione deprecatiua, ideſt ipſum deprecando dæmonem, vt ob Dei nomen exeat è corpore obſeſſi: nec etiam impetratiuè, aut deprecatiuè præcipiendo, aut rogando, vt nobis dęmones aliquod obſequium, qualiſcumq; generis ſit illud, aut qualecumq; beneficium præſtent. Quod docent D. Tho. 2. 2. *q.* 90. *ar.* 2. & ibi Caietanus *ar.* 1. D. Anton. 2. *par. tit.* 10. *c.* 8. Sylueſt. *verbo adiuratio, q.* 7. & ibi Ang. *nu.* 2. & 4. Tabiena *nu.* 6. Sotus *lib.* 8. *de Iuſtit. q.* 3. *ar.* 2. Suarez *tom.* 2. *de Religione lib.* 4. *de Adiuratione c.* 2. *nu.* 8. & 9. & Leonard. *lib.* 2. *de Iuſt. c.* 42. *dub.* 13. *nu.* 70. & 71. qui latiſſimè probat ex multis ſcripturæ, Sanctorumq; teſtimonijs, & rationibus, ſoluensque contrarias dicit eſſe de fide. Valentia 2. 2. *diſp.* 6. *qu.* 8. *punct.* 2. *quæſt.* 2. Et Sanchez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi cap.* 42. *num.* 19. omnes prædictos DD. referens. Et contrarium facere eſt culpa mortalis grauiſſima: Vt benè docent Caietanus ibi, Sylueſt. *ead. q.* 7. & *q.* 5. Tabiena *eod. num.* 6. *concluſ.* 6. Armilla *verb. Adiuratio in fin.* Nauarrus *ſumma cap.* 11. *Hiſpanè num.* 27. *Latinè num.* 28. Et ratio eſt, cur non imperatiuè: quia Chriſtus non reliquit poteſtatem Eccleſiæ aduerſus dęmones, niſi ad eos arcendos, vel repellendos tanquam hoſtes, ne nobis nocerent; quod eſt ab eorum ſocietate recedere. At velle vti eorum miniſterio, & obſequio, pertinet ad quoddam pactum, & ſocietatem cum ipſis. Cur autem non etiam deprecatiuè liceat petere, vt exeant à corpore, ex ſe conſtat: Quia tunc beneficium ab eis liberaliter conferendum expectatur, quod eſt quædam pacti, & ſocietatis cum ipſis inchoatio. Item quia quidquid dæmon ſua ſponte in nos

confert, id omne ab hostili eius animo in nos, & in ipsummet Deum proficiscitur: Semper enim eò spectat, vt Dei gloria obscuretur, & nos ipsum offendentes æternam damnationem incurramus: Ita Sanchez *loco cit.*

§. II.

355. *In Coniuratione duo sunt. (Obiurgatio. (Præceptum. Obiurgatio describitur.*

COlligitur secundò, in coniuratione, qua dæmones adiurantur, duo principaliter inueniri, Obiurgationem scilicet, & Præceptum.

Obiurgatio (vt sumitur hic) *est dæmonis increpatio, ac operationum eius reprehensio, qua eius superbiam coercet, & impedit, ne actu ita Vexatum, seu Energumenum tentet, vel affligat.* Dum enim ab Exorcista dæmoni crimina ipsius obijciuntur: vt fit in Rituali Romano, in quo Sathanas vocatur *inimicus Dei, hostis humani generis, mortis adinuentor, vitæ raptor, iustitiæ declinator, malorum radix, fomes vitiorum, seductor hominum, incitator inuidiæ, origo auaritiæ, causa discordiæ, spiritus immundus, serpens antiquus, seductor pessimus, plenus omni dolo, & fallacia, draco nequissimus, & cæt.* facilè definit vexare Obsessum, ac tentare illum, & ignominia plenus confunditur; faciliùsq; Exorcistæ obedientiam præstat: quia Vexatus faciliùs actus fidei, ac confidentiæ elicit, cùm possidentis dæmonis cessat tenacitas; atque vexatio minùs eum affligit. Maximè cùm illi obijcitur sui status origo, rebellio, apostasia à suo Creatore, à paradisi sedibus deiectio, pœnæ, quas sustinet, nempe diuinæ visionis priuatio, passiones vehementes iræ, odij, tristitiæ, desperationis, & huiusmodi, quibus acriter affligitur; & ignis gehennalis, quem sustinebit in æternum. Quænam autem obiurgationes sint aptiores; & quomodo sint faciendæ, patebit infra *par. 3. nu. 660.*

356. *Præceptum describitur.*

Alterum, quod principaliter in adiuratione continetur, est præceptum, *quod est ordinatio, seu mandatum, quo diuina virtute efficaciter astringitur dæmon ad Exorcistæ, vt ministro Christi, & Ecclesiæ præstandam obedientiam.* Dico *efficaciter*: quia supposita dispositione necessaria in patiente, dæmones adiurati non possunt non obedire, à diuina virtute compulsi ex promissione facta *Marci vlt.* à Deo in se credentibus: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient*, quando expulsio dæmonis obsessi est profutura.

Quatuplex sit.

Præceptum autem, quod iuxta artem exorcisticam dæmonibus fieri potest, est quintuplex, videlicet Commune, probatiuum, lenitiuum, instructiuum, & expulsiuum. De singulis agetur infra *num. 662. & sequentibus.*

QVÆSTIO IV.

An Creaturæ irrationales, vt locustæ, nubes, sal, aqua, & cæt. licitè adiurari possint.

357. *Creaturæ irrationales secundùm se non possunt propriè adiurari.*

REspondetur, huiusmodi creaturas secundùm se non posse propriè adiurari: Ita docet D. Thom. 2. 2. *q.* 90. *ar.* 3. Sotus *lib.* 8. *de Iust. q.* 3. *ar.* 3. Suarez *tom.* 2. *de Religione lib.* 4. *de Adiuratione c.* 2. *nu.* 12. & Sanchez *lib.* 2.

in

in præcepta Decalogi cap. 42. nu. 37. Ratio ea est: quia, cum adiuratio respectu illius, qui adiuratur, sit quædam obsecratio, petitio, aut imperiū, & creaturæ irrationales nō sunt capaces talium actionum: quia tam petitio, quàm præceptum propriè sumptum non percipitur nisi intellectu, & ratione, ergo ex hac parte non possunt creaturæ irrationales propriè adiurari. Non enim hæ creaturæ mouere se valent ex intentione ad nocendum nobis: vt euenit in animalibus irrationalibus: vel in nubibus, tempestatibus, & his similibus. *Ratio dicta.*

At integrum est, ea omnia adiurare, quatenus ab alio mouentur. Cum ergo possint, & à Deo, & à dęmone ad id moueri, quando mouentur à Deo, adiuranda sunt deprecando Deum, vt id malum auertat; quando verò à dæmone, imperando illi, ne moueat, sed nocere desistat: Ita D. Thom. 2. 2. *quæst.* 90. *ar.* 3. ab omnibus receptus. Quare in exorcismis, etsi quandoque verba adiurationis ad ipsasmet creaturas irrationales dirigantur, vt dicēdo: *Exorcizo te creatura salis: coniuro te creatura aqua: coniuro vos nubes, & cæt.* nō est intentio dirigendi ad ipsas, quasi ipsæ adiurationi conniuere debeant, auertendo malum; sed verè adiuratio ad motorem dirigitur, quasi dicatur: *Coniuro vos dæmones, vt ab hoc sale, ab hac aqua recedatis, ne tempestates excitetis, & cæt.* Ad ipsas autem aliquo modo, dirigitur vtpotè ad illas, in quibus recipitur illa operatio, seu effectus nobis aduersus, quem per adiurationem aduertere conamur: Ita Valent. 2. 2. *disp.* 6. *q.* 8. *punct.* 2. *ad fin.* Sanchez *loco cit. num.* 38. 358. *Vtile est res adiurare, vt mouentur ab alio. Quomodo.*

QVÆSTIO V.

An Adiuratio debeat fieri per Deum solùm, an etiam per creaturas.

PRimò dico, Deum adiurari posse per Deum ipsum. Nam sæpè obsecratio fit ad Deum per ipsum: vt Daniel c. 9. *Ne moreris propter temetipsum Deus meus.* & Psal. 24. *Dirige me in veritate tua, & doce me, quia tu es Deus Saluator meus, & cæt. Et reminiscere miserationum tuarum Domine, & cæt.* & infra: *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo.* Et alij Prophetæ sæpe hoc modo orabant. *Per temetipsum fac hoc Deus.* Illa autem verba habent vim, & formam adiurationis. Item rectè à Deo petimus propter ipsius infinitam bonitatem, clementiam, pietatem, ac misericordiam: Sæpe per fidelitatem, & veritatem eius vim faciendo in promissis eius, quæ eius fidelitate innituntur, vt ferè in omnibus illis actibus confidentiæ erga Deum posui *par.* 3. 359. *Deus adiurari potest per Deū ipsum.* Vers. 11.

§. I.

SEcundò dico, Deum adiurari posse per Christum. Constat ex illis Ecclesiæ precationibus, *Per admirabilem ascensionem tuam, &c.* in quibus censetur adiuratio contineri; quæ potest dupliciter intelligi. Vno modo, vt deprecatio sit ad Deum vt Deus est; sed ratio obsecrandi sumatur à mysterijs factis circa Christum, vt hominem: sic adiuratur Deus, vt Deus per 360. *Deus adiurari potest per Christum.*

Digitized by Google

opera humanitatis, seu opera in humanitate, vel per humanitatem facta: sic adiuratur Deus per aliquid creatum. Alio modo potest intelligi, vt tota petitio, & obsecratio immediatè referatur ad Christum hominem, vt homo est; & sic adiuratur (propriè loquendo) Christus ipse propter seipsum, repræsentando illi aliquam rationem largiendi, quod postulatur, ex ipsomet sumptam, eo modo, quo dicebamus Deum per semetipsum adiurari: Ita Suarez *loco cit. c. 3. nu. 3.*

§. II.

361. *Deus adiurari potest per Angelos, & Sanctos regnãtes in Cælo. Etiam per Viatores, qui iusti reputantur.*

TErtiò dico, Deum adiurari posse per Angelos beatos, & sanctos non solùm iam cum Christo regnantes; sed etiam per Viatores, qui iusti reputantur, & per eorum merita, vel intercessiones. Ratio est: quia Deus sæpe vult per huiusmodi rationes beneficium concedere, & non aliter. Non quia (cùm in tempore adiuratur) incipiat ab illis moueri; sed quia ab æterno sæpe statuit dare intuitu illorum, & nó aliter; ideòq; etiam voluit à nobis sic obsecrari. Præterea quia inter viuentes iustos voluit Deus esse communicationem aliquam in bonis operibus, ac meritis, & vni solet benefacere propter alios: ideò etiam potest per Viatores iustos adiurari vel in communi (si oratio sit publica, quomodo Ecclesia sæpe Deum adiurat propter omnes Sanctos: vel propter iustos in communi, & in confuso): Vel in oratione priuata propter talem, vel talem personam, quam orans existimat esse sanctam. Sicut enim vnus Viator potest se alterius orationibus commendare: ita potest per ipsum petere, & adiurare Deum: Ita docet Suarez *loco supra citato nu. 3.* & Sanchez *lib. 2. in præcep. Decal. c. 42. nu. 2.*

§. III.

362. *Deus non potest adiurari p alias creaturas inferiores. Ratio dictat.*

QVartò dico, Deum non posse adiurari propter alias creaturas inferiores vel in natura, vel in statu gratiæ: Ratio est: quia nec dignitas talis creaturæ, nec opera aliquid valere possunt apud Deum ad impetrandum aliquid ab ipso. Immò si quis rectè consideret, quando adiuratur Deus per rationem creatam, seu per creaturam aliquam, semper est, in quantùm includit aliquam singularem participationem diuinæ bonitatis, quæ interdum habet adiunctam promissionem; vel saltem respicit maiorem gloriam, & honorem Dei, qui ex tali opere resultare potest. Vnde sicut iuramentum per creaturas resoluitur in Deum earum Auctorem: ita dici potest de adiuratione Dei, quoties fit per commemorationem alicuius effectus creati, ibi inuolui Deum ipsum, vt auctorem eius, qui ratione sui honoris, ac maiestatis; vel verbi, aut misericordiæ ex vno opere suo quasi inducitur ad aliud faciendum: Ita eruditè docet Suarez *loco cit. nu. 4.*

§. IV.

363. *Dæmones per Deũ ipsum vel expressè, vel tacitè adiurandi sunt.*

QVintò dico, dæmones per Deum ipsum vel expressè, vel tacitè, & non aliter adiurandos esse. Conclusio habetur ex vsu Ecclesiæ; Consueuit enim

Digitized by Google

enim adiurare dæmonem *per Deum viuum, per Deum verum, per Deum sanctum*. Item per Christum, qui est verus Deus: item per Crucem eius; sed præcipuè per Sanctissimum nomen Iesu: vt ipsemet docuit Marci vlt. dicēs: *In nomine meo dæmonia eijcient*. Et licèt in adiuratione per crucem, & nomen eius explicitè non inuocetur Deus ipse; tamen implicitè ibi continetur: quia crux est instrumentum Diuinitatis, & per habitudinem ad illam habet virtutem contra dæmones: Nomen autem Iesu est nomen salutis, seu Saluatoris, qui est Deus, & homo; immò est nomen, in quo non tantùm dæmones eijciuntur; sed etiam in quo oportet nos saluos fieri, vt docet D. Petrus Act. c. 4. Et eodem modo interdum adiurantur dæmones per Sanctos, quos ipsi magis timent; non propter eorum naturalem virtutem, imò nec propter gratiam infusam præcisè spectatam, vt habentem sanctificat, & bonum reddit: quia per illam solam virtutem non possunt homines cogere, aut arcere dæmones; nisi Deus Sanctis suis, vel Ecclesiæ suæ peculiarem virtutem ad hoc conferat.

Constat ex vsu Ecclesiæ.

Hac ergo ratione adiuratio dæmonis semper fit per Deum vel in se, vel in Sanctis suis, aut in suis instrumentis inuocatum: quia (vt supra diximus *nu.* 354.) dæmon non adiuratur prece; sed coactione, & imperio, quæ non est in re creata, nisi virtute Dei: quia vt dicitur Iob 41. *Non est potestas super terram, quæ comparetur ei.* Imò probabile est, neque Angelos Sanctos posse virtute naturali dæmones cogere saltem comparando maximum ad maximum, & multitudinem ad multitudinem cum proportione: quia plures dæmones (vt creditur) perfectiores sunt in naturalibus aliquibus Angelis cum dicta proportione loquendo, vt breuiter annuimus supra *num.* 149. Ob hanc ergo causam adiuratio dæmonum fieri debet in virtute ipsiusmet Dei, vt recta fide, & efficaciter fiat: Ita eruditè docet Suarez *tom.* 2. *de Religione, lib.* 4. *de Adiuratione cap.* 3. *num.* 7. 364.

QVÆSTIO VI.

Quænam cautelæ sint seruandæ ab Exorcista, vt adiuratio suum habeat effectum.

PRimò Exorcista seipsum maximoperè parare debet per orationem, & ieiunium eo modo, quo docetur infra *par.* 2. vbi *de Aegroto orante, & ieiunante*; ac præcipuè captiuando intellectum in obsequium primæ veritatis, quæ est sapientia increata; ac voluntate firmiter ei adhærendo, quæ manifestatur in diuinis scripturis, quarum parua sylua supra *nu.* 242. *& seqq.* fuit proposita, credendo firmiter, ac confidendo, quòd Deus, ratione suæ infinitæ bonitatis, ac fidelitatis infallibilis concurret cum ipso Exorcista, cùm dæmoni præceperit ea, quæ ad eius expulsionem à corporibus obsessis, & à rebus ad homines spectantibus pertinere dignoscuntur, si talis expulsio fuerit salutaris, ac cætera extiterint requisita. 365.

Exorcista vacare debet orationi, & ieiunio.

Digitized by Google

§. I.

366. *Accedere debet ad dæmonē expellendum, vt Iudex. Quomodo.*

SEcundò post efficaces orationes, & precationes ad Deū effusas, & actus fidei, ac confidentiæ in Deum efficaciter elicitos, (consideratā facultate sibi à Christo, & ab Ecclesia tradita, Beatissimæ Deiparæ, ac Sanctorum patrocinio implorato; obsessoq; seu maleficiato circa ea, quæ credenda sunt, & adimplenda perfectè instructo, & probato, vt docetur infra *par. 3.*) tunc accedat ad suum munus exequendum, non vt miles ad pugnandum contra validissimum hostem, vt communiter loquimur, (hæc enim pugna in oratione debet fieri;) sed vt iudex à Deo, & ab Ecclesia delegatus: Non ad omnia aduersus dæmonem pro voto suo adimplenda, vt supra dictum est; sed tantùm ad illum, vt reum iam per fidem obsessi, vel maleficiati victū, ac conuictum per potestatem Exorcistæ à corpore obsessi, vel maleficiati; & à rebus ad homines spectantibus expellendum.

§. II.

367. *Instruendus obsessus, vt credat Exorcistam habere potestatē dæmones expellendi.*

TErtiò, Exorcista antequam aliquod aduersus dæmonem formet præceptum, breuiter instruat Energumenum, vt credat, ipsum esse ministrum Dei, & Ecclesiæ, & habere à Deo, & ab Ecclesia potestatem ad dæmones expellendos ab hominibus, & à rebus ad homines spectantibus: Moneatq; vt attendat instructionibus, ac præceptis ab ipso Exorcista dæmoni faciendis, aliter diabolus difficulter obediet Exorcistæ: Nam dæmones operantur in corpore patientis magis, vel minùs iuxta imperfectionē fidei, ac confidentiæ in Deum maiorem, vel minorem ipsius patientis. Si obsessus accedat ad Exorcistam cum fide inhęsitante, quòd à Deo, mediante præcepto ab Exorcista dæmoni faciendo, sit liberandus, iste facillimè liberabitur, & dæmon Exorcistæ obediet iuxta fidem ipsius. Si autem accedat ad Exorcistam cum fide hęsitante, dæmon nisi cū difficultate obediet Exorcistæ. Vnde aliquādo euenit mihi, quòd, dum ad me accessisset aliqui Maleficiati maximam habentes fidem, quòd à maleficio liberarentur, vt cognoscerem, an verè à dæmone essent vexati, aut maleficio affecti, dæmoni præcepi latino idiomate, vt coram me illicò in eos aliquam leuem efficeret vexationem; sed totum oppositum euenit: Nam ad illud præceptum, dæmon sine mora maleficium abstulit, & à Maleficiatis aufugit, ipsiq; Maleficiati pristinæ restituti sunt sanitati. Mihi autem ab eis scificanti, quid per illa verba, quæ enunciaueram, intellexissent, & credidissent. Responderunt, se credidisse, quòd dæmoni præcepissem, vt recederet ab eis, nec amplius eos diuexaret. Quare vtile erit, vt priùs explicetur Vexato præceptum, antequam fiat, vt magis ac magis in eo fides augeatur, sic magis, magisq; dæmonis potestas diminuatur: vt docet S. Cyprianus *tract. 4. de lapsis virgin.* dicens: *Dæmones vel exiliunt statim: vel euanescunt gradatim, prout fides patientis adiuuat: aut gratia curantis aspirat.*

Quartò,

§. III.

QVartò, etsi decentius sit, formare præcepta latino idiomate propter ipsius grauitatem, & elegantiam; attamen si patiens illud non intelligat, melius erit ea proferre in lingua materna patientis. Cum n. ex præcipuo fundamento huius artis difficulter possit dæmon ad aliquid compelli, non existente in patiente dispositione, sequitur, quòd si ipse patiens præceptum non intelligat, non poterit ad ipsum ita bene esse dispositum, & per consequens diabolus non ità facilè obediet Exorcistæ, maximè in his, quæ spectant ad eius expulsionem.

368. *Præcepta fieri possunt vulgari idiomate. Quare*

§. IV.

QVintò, cùm aliquid dæmoni est præcipiendū, attendat Exorcista, quòd Vexatus non sit aliqua passione perturbatus: quia tunc mens Energumeni attendens suggestioni dæmonis, non est ita bene disposita per fidem, ac confidentiam in Deo, ac in potestate exorcistica; sicq; diabolus Exorcistæ præceptis difficulter præstabit obedientiā. Idcirco priùs, (si opus sit) seorsum patientem interroget: an aliqua passione, ac tribulatione sit turbatus; vultum eius consideret, an hilaris, vel mestus, quod facilè ex oculis cognoscet. Nec ad vltimum dæmonem expellendi præceptum deueniat, nisi priùs ille ad quietem, & attentionem, & fiduciam perfectam reducatur.

369. *Præcepta non fiant, si patiens sit aliqua passione turbatus.*

§. V.

SExtò, quando Exorcista, ad dignoscendum, an vexatio patientis sit à dæmone; vel à causa aliqua proueniat naturali: vel etiam ad instruendum in fide Obsessum, vel Maleficiatum, (si ita sit) vult dæmoni aliquod facere præceptum, puta vt aliquam ex solitis leuem in Patiente causet vexationē, dæmonem diu illum vexare non permittat; sed citò ei præcipiat, vt patienti grauamen, seu molestiam inferre prætermittat.

370. *Non permittatur dæmon diu obsessū vexare.*

Si verò dæmon Energumenum actu vexet, eumque ab vsu sensuum alienet, illicò Exorcista magna fide suffultus in nomine Iesu dæmoni præcipiat, vt Energumenum diu vexare cesset, nec sensuum vsum impediat, vt necessarias de fide instructiones demonē, & attentè percipere valeat. Et si opus sit, obiurgationes adhibeat inferiùs posītas *nu.* 660. vt dæmonis audaciam faciliùs confringere valeat, ac ipsius contumaciam refrenare.

371. *Nec vsum sensuum impedire.*

§. VI.

SEptimò, si dæmon per os Energumeni loqui præsumat, Exorcista silentium illi imponat exemplo Christi Lucæ 4. qui dæmoni dicenti: *Quid nobis, & tibi Iesu Nazarene venisti perdere nos? Scio te, quòd Sanctus es Dei,*

372. *Silentium dæmoni imponatur.*

silentium imposuit, licèt veritatem fateretur. *Et increpauit illum Iesus dicens: Obmutesce, & exi ab eo.* Vnde Marci 1. & Lucæ 4. habetur, quòd *non sinebat ea loqui.*

373. *Potest quãdoq; interrogari de tempore ingressus.*

Potest tamen quandoque Exorcista dæmones interrogare, quo tempore in corpus Obsessi sunt ingressi, vt ex hoc agnoscat: an cruciatus à Patrenus tolerati à causa naturali, vel præternaturali fuerint excitati: vt egomet cum illo dæmone feci, à quo vexatus fuerat homo ille, de quo supra *num.* 86. Quod aliàs etiam cum alijs præstiti dæmonibus, antequàm illos in virtute Dei ab obsessis corporibus expellerem; vt scirem, quomodo, & quando ingressi essent in corpora illa, vt sic etiam Energumenis illis ad se ipsos imposterum à dæmonibus cauendum, ac præseruandum remedia traderem opportuna.

374. *Priùs interrogandi sunt parentes; sicut & ipse obsessus.*

Veruntamen priùs interrogandi sunt ipsius Obsessi parentes; deinde ipse Obsessus dæmoni in nomine Iesu præcipiẽdo, ne internis, vel externis Energumeni sensibus impedimenta ingerat. Sic Christus Marci 9. cum sibi filius quidam habens spiritum mutum fuisset adductus, interrogauit Patrem eius dicens: *Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit?* At ille ait: *Ab infantia.* Vbi D. Petrus Chrysol. serm. 51. de Dæmoniaco ait: *Reuoluit infantiam Christus, vt tanti mali causa non tangat sobolem, sed parentem.*

§. VII.

375. *Quinam sint obsessi tantùm fictè, & imaginariè.*

OCtauò, si Exorcista, personam, quæ tanquam obsessa ad eum confugit, vt exorcizetur, non esse verè, ac realiter; sed tantùm imaginariè, aut fictè obsessam vereatur, in eam exorcizando cautelam mox infra ponendam adhibebit.

Sunt n. aliqui, qui non verè, sed duntaxat secundùm suam imaginationẽ sunt obsessi: vt aliquando in mulieribus menstruorũ defectum patientibus accidit, de quibus supra *num.* 88. Alij sunt, qui se à dæmone obsessos, sed ob diuersos fines effingunt. Nam aliqui, vt astantium viscera ad pietatem commouentes, eleemosinis eorũ suã propriã subleuent paupertatem: Quidam, vt ab aliqua se oppressione, vel afflictione diripiant: vt mulieres iuuẽculæ, quæ quandoq; senibus nuptæ maritis, cum ob nimiam zeloripiam, quasi captiuæ teneantur; vt aliquali valeant perfrui libertate, se à dæmone obsessas testantur, die, noctuq; clamant, variasq; præstant insanias, vt maritus modò hùc, modò illùc: nunc ad istum, nunc ad illum Exorcistam eas ducere compellatur. Alij se dæmoniacos simulant, vt ecclesiasticos ritus contemnant, Exorcistas subsannent, eorum artem Exorcisticam infament, obsessosq; veros, ac maleficio affectos à remedijs sacra ab Ecclesiasticis ministris quærendo, & adhibendo auertant. Hoc præstant aliqui Magi, Malefici, ac Sagæ, sicut experientia pluries comprobaui: Fingunt enim se à dæmone obsessos; vnà cum alijs, (& fortasse eorum opere) maleficio affectis, aut obsessis ad Exorcistas accedunt: astant, dum alij exorcizantur, laudantq; ac magnificant opera Exorcistæ, dicuntq; se maximam habere fidem, quòd procul dubio à quacumq; dæmoniaca liberabuntur vexatione:

Experientia comprobatur.

genu-

genuflexi ante Exorcistam ei membra corporis indicant, in quibus affligi se à dæmone dicunt: Exorcista, (si cautus non est) more solito dæmoni, vt è corpore exeat, nec ampliùs illos vexet præcepta imponit; sed ipsi omnibus audientibus, ex eius præceptis, & exorcismis nullum sentire leuamen, nec cessare dolores, nec dæmoniacas vexationes remitti, aut diminui, quamuis maximam habeant fiduciam audacter respondent: sic contra Exorcistam murmurantes, eius famæ, honori, & arti detrahentes recedunt, cæteris postea à maleficio liberatis, & à dæmone ereptis, dicentes: *Heu quàm stulti nos fumus, hisce credere impostoribus, & incantatoribus! Maxima cum fide accessi ad istum Signatorem, nec tamen eius signamenta quicquam mihi profuerunt: sic quoq; de vobis erit: videbitis, quòd breui tempore eisdem vexationibus, ac doloribus eritis affecti.* Hoc autem dicunt, vt illorum fidem diminuant, ac de Dei protectione diffidant: qui si patientes aures illis præbeant, iterum (dæmonis operante virtute) nouis afficiuntur maleficijs: & sic magis Maleficorum, ac Sagarum verbis, quàm Exorcistarum eruditionibus, ac monitis sacris fidem præstantes, (Deo permittente) nouis à dæmone affici vexationibus promerentur.

Verba obtrectatorum.

§. VIII.

VT ergò Exorcista istorum obsessorum fictiones agnoscere valeat, eos priùs interroget, in quibus corporis membris vexationes sentire cõsueuerint; deindè, si vexatus prætensus latini idiomatis sit ignarus, tali idiomate præcepta formet. Si verò gnarus sit, vt præceptum tale minimè intelligat, formet illud voce ita submissa, quòd ipse audire nequeat, præcipiẽdo dæmoni (si in illo corpore adsit) vt aliquam ex illis, quibus, ait obsessus solere in se affici, causet vexationem, vnam tantùm præcisè nominando, prout expediens esse iudicauerit: quòd si dæmon aderit, præceptum quidem intelliget, cui, etsi non facilè obedierit in recedendo à malo, cùm ab obsesso, aut maleficiato præceptum non percipitur; attamen cùm sibi ab Exorcista præcipitur, vt vexet, faciliùs obtemperat præcepto, quamuis illud à patiente non intelligatur. Si ergò verè, ac realiter patiens à dæmone fuerit obsessus, dæmon illum in ea corporis parte vexabit, quam vexandam ab Exorcista per præceptum fuerit ei imperatum: & tunc patientem, quid sentiat in corpore suo interrogare valebit, vt an patientis verba veritati præcepti sint conformia dignoscat. Si autem patiens non verè, ac realiter; sed tantùm imaginariè, aut fictè obsessus fuerit, cum Exorcistæ præceptum non intellexerit, nec in eo sit vlla vexatio, cum Exorcista ipsum interrogauerit, in qua parte corporis dæmoniacam sentiat vexationem, vnum pro alio respondebit; sicq; tolletur larua diabolo, ac omnis dolus aperietur.

376. *Cautela seruanda cum huiusmodi suspectis.*

§. IX.

NOnò, cum Exorcista aliquod præceptum dæmoni facit, admoneat obsessum (si adimpleri desideret) quòd nullo corporis motu, aut actu

377.

Digitized by Google

Dæmon ab obſeſſo non motu corporis, ſed actibus fidei ad obedientiam eſt compellendus.

ſiue interiori, ſiue exteriori dæmonem ad obedientiam compellere debet; ſed potiùs actibus fidei, & confidentiæ in Deum, intelligentiæ, & attentionis ad id, quod præcipitur ab Exorciſta. Diabolus enim, cum ſpiritus ſit ſpiritu, & non aliquo corporis geſtu, eſt compellendus. Et interim obſeſſus membra corporis ſui, ac ſi ſua non eſſent, relinquere debet, & qualiter diabolus iuxta præceptum ab Exorciſta factum operetur in illis obſeruare, & de tanta dæmonum ſubiectione lætari, ſimulq; diuinam maieſtatem, ac potentiam, qui nobis tot, tantaq; beneficia contulit collaudare.

§. X.

378. *Experientiæ in quibus priùs ſint faciendæ.*

DEcimò, quando plures ſunt exorcizandi, probationes, & experientiæ, (de quibus infra *par.* 3.) primò in his, qui maiorem poſſident fidem, ac capacitatem, magis, magisq; intentioni Exorciſtæ ſe conformant, ſunt faciendæ, vt id alij obſeſſi videntes, fidem in Exorciſmo requiſitam, ac confidentiam in Deum faciliùs concipiant. Et interim prudens Exorciſta omnium motus, attentionem, ac diſpoſitionem conſideret, eoſque aliquando interroget; & iuxta ea, quæ proprijs oculis vident, ad actus fidei firmæ, ac inhæſitantis confidentiæ pro ſua liberatione eliciendos doceat, ac cõfirmet.

In hac enim arte plures vexatos ſimul ad exorcizandum admittimus contra regulas antiquorum Exorciſtarum credentium, vnum vexatum impediri per alium; & dæmones ſe inuicem adiuuare; quod falſum eſſe experientia oſtendit. Immò ex multorum ſimul obſeſſorum adiuratione multa bona dimanare probantur. Primum: quia vnico actu eandem doctrinam omnes capere poſſunt; ſicut ab vno Concionatore totus populus edocetur. Secundum: quia plures experientiæ, quæ ſecundùm diuerſitatem patientum fiũt, videntur. Tertium: quia plures dæmonum malitiæ aperiuntur. Quartum: quia magis oſtenditur diuina liberalitas, Eccleſiæ ſplendor eniteſcit, & Miniſtrorum eius auctoritas manifeſtatur. Quintum: quia vexati magis animantur ad reſiſtendum dæmoni, & minori verecundia afficiuntur videntes alios eiuſdem conditionis. Sextum: quia dæmones magis confunduntur, dum omnes ſimul obedire tenentur. Et tandem, quia maius eſt commodũ Exorciſtæ, qui vno die decem, aut quindecim, & ampliùs poteſt liberare vexatos, quos ſeparatim non poſſet vno menſe. Maior etiam apparet modeſtia, & minus periculum ſcandalorum. Præceptum tamen vltimum dæmonum expulſiuum, licèt contra omnes dæmones in varijs corporibus exiſtentes vnicum proferri poſſet: attamen ſingulum ſuper ſingulos Obſeſſos enunciari debet: ſicut etiam inueſtigatio, & probatio particularis pro vnoquoq; diſtinctè præſtanda eſt: quia ſic meliùs per fidem, & confidentiam in Deum vexatus ad ſuam diſponitur liberationem.

§. XI.

379. VNdecimò, quia Vexati non omnes eiuſdem ſunt conditionis; non eodem modo cum omnibus eſt procedendum. Quidam enim ſunt rudio-

Digitized by Google

rudiores, & cum his magna patientia, prudentia, ac dexteritas requiritur, vt doctrinam capiat. Alij sunt timidi, & hi ad curandum sunt difficillimi: quia difficulter actus fidei firmæ, & inhæsitantis pro sua liberatione elicere queunt. Quidam sunt duri capitis, & propriæ cerulcis: & hos facilè diabolus decipit, ne Exorcistæ instructionibus fidem præstent. Quidam sunt verecundi, & sub verecundia diabolus malitiam suam occultat. Alij aliarū sunt conditionum, ac proprietatum. Cum rudibus pedetentim, & paulatim procedendum est. Cum timidis semper ad eos roborandum, animandum, & confortandum intendendum est. Duris, & in propria sententia obstinatis, debere esse humiles, & in omnibus iudicio Exorcistæ subiacere est ostendendum. Verecundi, non in loco publico, aut coram personis, de quibus verecundari possint, sunt exorcizandi: & omnibus accommodare se debet Exorcista.

Non eodem modo cum omnib⁹ Vexatis est procedendum.

Quoad locum autem, in quo adiurandi sunt obsessi, licèt secundùm regulas antiquorum Exorcistarum sit Ecclesia; nihilominus ad inconuenientia vitanda, quæ sæpiùs ex populi multitudine assistente euenire solent, qui non deuotionis gratia; sed curiositatis causa confluunt, sanum erit consiliū, si Exorcista paucis præsentibus, puta consanguineis, domesticis, aut amicis personæ obsessæ, & vno saltem (si possibile sit) Ecclesiastico, aut Religioso, & non coram totius populi multitudine congregata, in aliquo secreto Oratorio; vel etiam ipsius obsessi domo ante imaginem Domini Nostri Iesu Christi, ac Beatissimæ Virginis matris eius fungatur. Idipsum etiam suis subditis suadere videtur Reuerendiss. P. F. Franciscus à Longobardia Ordinis S. Francisci Minister Generalis; vt habetur apud Peirinum *in Formul. Prælat. litera E.*

380. *Locus magis aptus ad exorcizandum quinam sit.*

§. XII.

Duodecimò, in toto illo tempore, in quo explicatur instructio, & fit actus exorcismi, Exorcista sæpiùs patientem quid sentiat interroget: & quid audiat: quidue sibi suggerat dæmon: cui rei attendat: quid cogitet: quid denique timeat; vt ex hoc illusiones, & tentationes dæmonum, quæ illo tempore sunt innumerabiles, cognoscantur. Patientem insuper, qualiter se habere debeat tempore illo intermedio, ideſt inter actum instructionis, & exorcismi edoceat; vt videlicet Sacramenta frequentet; se à peccato abstineat; virtutū actus, humilitatis nempè, patientiæ, charitatis erga Deū, & proximum, conformitatis diuinæ voluntati, & huiusmodi exerceat; recordetur eorum, quæ sibi ab Exorcista fuerunt imperata, vt ea opere compleat, præcipuè de contemnendo, ac detestando dæmones, de non timendo illos, de eliciendo sæpiùs fidei, ac confidentiæ in Deū actus, ipsum humiliter, ac deuotè pro sua liberatione deprecādo, vt infra *par. 3.* sæpiùs tradetur.

381. *Interrogandus Obsessus de accidentibus tempore instructionis.*

Ipse verò Exorcista singulis diebus, quibus exorcizare vult patientem, ordinem habendum in tali actu, puta quàm velit tradere instructionem, quā facere experientiam, quid præcipere, quid obseruare priùs præmeditetur: & quicquid est faciendum, prudenter, ac sapienter ordinet, ac disponat, sedulè

382. *Exorcista semper sit paratus ad vitè munus sunm obeundū.*

Digitized by Google

dulè orationi, ac ieiunio corporali, ac ſpirituali incumbendo eo modo, quo *parte ſecunda* docetur; ne ad tantum miniſterium obeundum imparatus accedat.

Quare ex omnibus in hac prima parte diſputatis facilè colligitur, Exorciſtam vt rectè, tutò, & efficaciter ſuum valeat exercere munus, debere eſſe ordinis exorciſtici, vel ſacerdotalis: iuriſdictionis ordinariæ, aut delegatæ poteſtate donatum; Scientia præditum, qua maleficiorum cauſas efficientem, cooperantem, inſtrumentalem phyſicam, vel moralem, ac permittentem cognoſcat: nec non ſigna probabilia, & certitudinalia, ex quibus morbos maleficos à naturalibus diſcernere valeat: ac optimè ſuam poteſtatem, & remedia ſpiritualia, quibus ad dæmones expellendos, & eorum opera deſtruenda ſibi eſt vtendum noſcere debet: Virtutibus, fide, ſcilicet ſpe, confidentia, charitate erga Deum, & proximum, fortitudine, patientia, perſeuerantia, ac prudentia præditum, vt errores vitando, ac ſemitas rectas eligendo, finem, quem intendit, nempe dæmonum confuſionem, & expulſionem, ac tãdem Sanctiſs. Nominis IESV gloriam, & honorem conſequi mereatur.

Finis Primæ Partis.

MANVA-

Digitized by Google

MANVALIS EXORCISTARVM, AC PAROCHORVM Pars Secunda.

DE ÆGROTO.

VIDIMVS, quisnam sit Exorcista Medicus spiritualis per similem Filio hominis designatus, consequenter de Ægroto obsesso, aut maleficiato; vel etiam morbo naturali detento, aut in quacunque necessitate constituto agere, est consentaneum. Quem possumus asserere à Ioanne aliquo modo repręsentari eo modo, quo S. Augustinus *tract. 49. in Ioannem*, Lazarum hominis in peccato sordescentis typum referre docet. Etenim Ioannes à ministris diaboli persecutionem patitur: quia imperatorio Domitiani mandato in Patmos relegatus ęrumnis afficitur: Ægrotus obsessus vexationem sustinet ab ipso dæmone, qui obsidendo, & possidendo interiùs, & exteriùs totum hominem torquet. Ioannes statim ac videt similem Filio hominis, timore corripitur, & cadens ad pedes eius tanquam mortuus iacet: Obsessus, qui absente Exorcista nullum timere videtur, ad eius præsentiam cedit adiuranti, obedit imperanti, voces degeneres emittit insultanti, conculcanti collum prębet, & mortis instar in terra volutari non dedignatur. Ioannes erigitur à Filio hominis, qui voce potenti, & contactu dexteræ animum dat pauenti: Obsessus per impositionem manuum, & rerũ sacrarum applicationem (diuina operante virtute) roboratur, erigitur, & viuificatur.

383. *Ægrotus obsessus figuratus à Ioannẽ in Patmos relegatum.*

Aerumnis affectum.

Hic autem ægrotus debet esse in seipso debitè prępараtus, vt virtute exorcismorum sanitatem consequi possit: cum idem in curatione diuina, ac in naturali contingat: Nam sicut corporum Curatores antequàm pharmacis vtantur, solét ęgros leuioribus purgationibus primò disponere, & dispositis normam

384. *Obsessus debet esse benè dispositus.*

Digitized by Google

normam viuendi assignare, quam non decet prætergredi, si sanitatem obtinere prętendunt: Ita animarum Medici sollicitè curare debent, vt Arreptitij, ac Maleficiati præter desiderium, quo flagrari debent suæ liberationis, & obedientiam, quam in omnibus Exorcistæ exactè prestare, ipsiusq; consiliũ adimplere tenentur, debitam etiam, antequàm exorcizentur, habeant præparationem, vt optatam salutem consequi mereantur.

385. *Dispositio requisita in obsesso est fides theologica, ac fiducia in Deũ.* Matt. 17. v. 15. Quòd si quæras, quænam sit dispositio immediata necessaria ęgro ad Exorcistã accedenti, audi Christum illã Matth. 17. breuiter edocentẽ. Obtulerat Apostolis vnus ex Iudæis filium suum habentem spiritum spumantem, allidentem, stridentem, & arescentem, vt illum expellerent. Quod cum frustra tentassent, ęgrum adduxit ad Christum, ac genibus prouolutus ante eum dixit: *Domine miserere filio meo, quia lunaticus est, & malè patitur; nam sæpe cadit in ignem, & crebrò in aquam. & obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum. Respondens autem Iesus ait: O Generatio incredula, & peruersa, quousq; ero vobiscum? vsquequò vos patiar?* quasi diceret: O Generatio sine fide, ac sine confidentia: Non enim homo ille firmiter credebat, quòd Iesus posset sanare filium eius: vnde dixit ei: *Si quid potes, adiuua nos misertus nostri.* Non enim dixit: Scio, quòd potes saluare filium meum: Sed *si quid potes*, vbi per illam particulam conditionalem, *Si*, ostendit, se ignorare, in Christo esse virtutem certam, & infallibilem ad dęmones expellendos. Quare Christus ostendit ei, ac docuit, fidem theologicam, nec non fiduciam inhęsitantem necessariam esse, nedum Obsesso, ac Maleficiato, sed quacumq; ęgritudine detento, & in quacumq; necessitate constituto, (si à Deo liberationem à malo; vel quoduis aliud ab eo beneficium animæ salutare infallibiliter obtinere prętendat) qua firmiter, & sine hęsitatione credat, Deum nedum posse, ac scire; sed velle quodcumque salutare petitur, ratione suæ bonitatis infinitæ, ac fidelitatis immutabilis, infallibiliter largiri tempore opportuno: Ideò dicit: *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti*: Quod benè testatur etiam Beda Venerabilis dicens: *Impossibilitas curandi non ad imbecillitatem curantium; sed ad eorum, qui curandi sunt, fidem referenda est.* Apertè S. Cyprianus tract. 4. de Idolorum vanitate: *Dæmones vel exiliunt statim: vel euanescunt gradatim, prout fides patientis adiuuat: aut gratia curantis aspirat.* Et S. Athanasius orat. 1. contra Arianos: *Omnes*, ait, *qui legitimè in Christum fiduciam habent, pedibus conculcant eum, qui hęc verba dicebat* Isaiæ 14. *In cęlum conscendam super astra Dei exaltabo solium meum, &c.* Latissimè de modo omnibus accommodato quodcumque à Deo salutare cupientibus obtinere, actũ est supra, vbi *de Fiducia in Deum* collocanda.

Marci 9. v. 22.

Qualis esse debeat.

386. Infra nu. 463. & 464. Hanc autem fiduciam, quia tunc Apostoli perfectam quoad praxim, & exercitium non habuerunt, ideò dæmonem ab illo iuuene eijcere non potuerunt. Quare conuenienter Christus posuit secundo loco: *Hoc genus dæmoniorum non eijcitur, nisi per orationem, & ieiunium*; quasi diceret: quia non orastis, nec ieiunastis, illum eijcere non potuistis; vt notat Abulensis q. 171. *in cap. 17. Matthæi*, vt ostenderet, & Exorcistam, & Obsessum orationi, & ieiunio debere esse intentos: cum hæc maxime disponant animos, vt fidei,

ac

Digitized by Google

ac confidentiæ in Deum, qua dæmones expelluntur, ac cætera beneficia à Deo obtinentur, actus facillimè eliciantur. Quare vtrumque Obsesso, ac Maleficiato, seu alia ægritudine detento, & in quacumque necessitate constituto necessarium est, vt ex illa theoria Christi, & practica Ioannis *sequentibus capitibus* demonstrabimus.

Cap. I.
De Ægroto orante Deum.

387. *Aegroti exercitium debet esse oratio, vt maximam in Deũ fiduciã eliciat.*

DIgnum sanè Ioanne exercitium, orationi vacare, dum similis Filio hominis sese eius conspectui offert. Nam illam sublimem, & excellentem fuisse, quis dubitat? cum Persona sit dignissima, Ioannes nempe, apostolatu, propheria, martyrio, doctoratu, virginitate, contemplatione, amore, & gratia insignis. Locus solitarius, Patmos Insula longiùs à tumultuaria hominum habitatione semota. Tempus opportunum, dies Dominica ecclesiastica institutione pietati consecrata. Causa sancta, martyrium nempe, ac tolerantia persecutionũ propter verbum Dei, & testimonium Iesu Christi. Denique modus excellens: *Fui in spiritu*, inquit; Sic enim orat, vt intra se raptus excessum mentis patiatur. Ideò ægroti est siue Obsessi, siue maleficio affecti, siue quocumq; morbo detenti, aut in quacumque necessitate constituti, vt maximam valeat assequi fiduciam, qua omnia petita beneficia salutaria a Deo obtinentur, assiduè Deum exorare modo sequentibus articulis explicato.

ARTICVLVS 1.
Contemplando Diuinam Prouidentiam.

388. *Ex contemplatione diuina fiducia emanat perfecta in Deum fiducia.*

QVàm vtilimum sit hic agere de Dei Prouidentia, ex eo colligitur, quòd nemo confidentiam in Deum perfectè assequi potest, nisi qui & Prouidentiam Dei probè cognouerit. An sit Prouidentia, fugimus quærere: nam rectè Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromat. sub init. *Sunt*, inquit, *quæstiones quædam dignæ, quæ puniantur: cuiusmodi est quærere probationes, An sit Prouidentia; cum sit manifesta Diuina Prouidentia ex aspectu omnium, quæ videntur, effectorum, quæ arte, & sapientia constant.* Est ergo Prouidentia.

Prouidẽtia Dei describitur.

Sed dices quid est Prouidentia? *Est ipsa*, inquit Boethius lib. 4. de consolat. philos. prof. 6. paulò à princip. *diuina ratio in summo principe constituta, quæ cuncta disponit.* Optimè de hac re Damascenus lib. 2. de fide Orthodoxa cap. 29. *Prouidentia*, inquit, *est voluntas Dei, per quam res omnes aptè, congruèq; gubernantur.* Rem sic facilius intelligemus: Vidit Deus ab æterno, qua ratione quæuis res creata suum finem posset assequi; simul etiam omnia impedimenta vidit, quæ in assequendo fine obicem ponere valebant.

Declaratur.

Deinde hic idem optimus Deus sanctissima sua voluntate ea delegit submini-

Digitized by Google

miniſtranda auxilia, per quæ omnes homines ad ſuum finem quàm optimè ducerentur; ideò quamuis Prouidentia Dei conſiſtat in actu intellectus diuini; illum tamen comitatur actus voluntatis, vt benè docet Drexelius *de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 6. §. 1.* Hæc verò ſtatim ab Orbis ortu propoſuit, & in opus deduxit per immenſam ſuam potentiam: Ita *Diuina Prouidentia*, vt Dorotheus loquitur, *fons eſt omnium bonorum*. Hanc omnes philoſophorum turbæ agnouerunt. Hinc illa: *Deum ſequere; Cum Diis pugnare noli; Id ſuperis curæ; Viderit Iupiter: Hoc in genibus Iouis ſitum*; aliaq; talia priſcis vſitata. Habet enim Deus prouidentiam omnium omninò rerum creatarum. Res certiſſima eſt. Clamat Sapientia Sap. c. 6. *Puſillum, & magnum ipſe fecit, & æqualiter cura eſt illi de omnibus. Ita te, ita me, ita ſingulos curat prouidentiſſimus Deus, ſicut vniuerſos*, ait Drexelius loco citato; *neque tantùm quod melius, ſed quod optimum eſt ſemper & tibi, & mihi, & ſingulis, & omnibus vult*. Gregorius pulcherrimè lib. 16. moral. c. 5. *Sic*, inquit, *intendit omnibus, vt adſit ſingulis; ſic adeſt ſingulis; vt ſimul omnibus numquam deſit.: ſic ſumma regit, vt ima non deſerat; ſic imis præſens eſt, vt à ſuperioribus non recedat. Cura eſt Deo de omnibus.*

§. I.

389. *Probatur ſumpto argumento ab auibus.* Matth. c. 10. verſ. 29. & Lucæ c. 12. verſ. 7.

HAnc veritatem (Ab auibus ſumpto argumento) nobis ingerit Chriſtus Matthæi c. 6. *Reſpicite*, inquit, *volatilia cæli, quoniam non ſerunt, neq; metunt, neque congregant in horrea, & pater veſter cæleſtis paſcit illa: Nonnè vos magis pluris eſtis illis?* Hoc ipſum ſæpiùs inculcans hic è cælo Magiſter: *Nonne*, inquit, *duo paſſeres aſſe veneunt, & vnus ex illis non cadet ſuper terram ſine patre veſtro? Veſtri autem capilli capitis omnes numerati ſunt. Nolite ergo timere; multis paſſeribus meliores eſtis vos*. In his animantibus, quæ citra omnem ſollicitudinem paſcuntur, vult ſapientiſſimus Magiſter, diſcamus amplitudinem diuinæ Prouidentiæ, in quam recumbamus. *Hanc n.* ait Drexelius loco cit. *vt apertiſſimam faciat, non adducit paſtum in deſerto Iſraelem annis quadraginta: non laudat Eliam à coruis nutritum; ſed brutas animantes obijcit, idque non leones, vrſos, elephantes, aut alia id generis grandia animalia, quæ & ipſa diuinitus paſcuntur; ſed animalium minima, auiculas, quæ cum cantui ferè vacent, & veluti obiter ſumant cibum, maximè à ſollicitudine libera videntur. Et homo, qui pluris eſt innumeris auiculis, Deumq; & non Dominum tantùm, ſed & Patrem agnoſcit, ſic angatur animo?*

390. *A ſollicitudine circa victum, & veſtitum.*

Idipſum inculcat idemmet Seruator noſter Lucæ eodem cap. verſ. 23. ſumpto argumẽto à ſollicitudine peſſima circa veſtitum, & victum, docetq; in alma Dei Prouidentia vnicè confidendum: *Nonnè*, inquit, *anima plus eſt, quàm eſca, & corpus plus quàm veſtimentum?* Deinde verſ. 28. eiuſdem cap. quàm circa floſculos Deus prouidentiam gerat, oſtendens: *Conſiderate*, inquit, *lilia agri, quomodo creſcunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria ſua coopertus eſt ſicut vnum ex iſtis. Si autem fenum agri, quod hodie eſt, & cras in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit, quanto magis vos modicæ fidei?* Videte igitur, quàm non ſollicitiſint

ſint agreſtes floſculi de ſuo, quo triumphant veſtitu: nam omnem decorem ſuum vni Deo referunt acceptum, apertè profitentes, ſe nihil debere humanæ curæ. Vos iam ipſi iudicate, ſi Deus contemptiſſimos flores, & viliſſimas herbas breui demetendas, & in furnum rapiendas tam pulchrè amicit, vt magnificentiſſimi Regis Salomonis exquiſitus, atque ad miraculum vſq; ornatus, ac pretioſus cultus eorum elegantiam neutiquam exequet, quantò magis vos immortalitati à ſe conditos veſtiet, curabitq; neceſſaria non tegendo tantùm corpus; ſed (ſi opus eſt) ornando; nec ornando tantùm corpus, ſed animam, & corpus à dæmoniacis inſultibus liberando, ac protegendo, ab infirmitatibus ſanando, ab inimicis tuendo, & in cunctis neceſſitatibus ſubleuando? Quod benè teſtatur Sapiens Siracides Eccliſ. c. 34. *Oculi Domini*, inquit, *ſuper timentes eum, protector potentiæ: firmamentum virtutis, tegimen ardoris, & vmbraculum meridiani, deprecatio offenſionis, & adiutorium caſus, exaltans animam, & illuminans oculos, dans ſanitatem, & vitam, & benedictionem.* Ideò Auguſtinus in Soliloq. c. 15. *Conſtanter*, inquit, *Deo crede, eique te totum committe quantùm potes: ita enim ipſe te ad ſe ſubleuare non deſinet, nihilq; tibi euenire permittet, niſi quod tibi proſit, etiamſi neſciat.*

§. II.

391. *Prouidentiæ cõtemplatio animæ quietem affert.*

HÆC ergo diuinæ Prouidentiæ quotidiana contemplatio maximam in nobis erga Deum ingerit fiduciam; altiſſimam animo pacem conciliat; & omnem hominis voluntatem ſubijcit diuinæ, idque ſuaui negotio. Quiſquis enim diuinæ prouidentiæ totum ſe regendum committit, is iam liber ab innumeris moleſtiis *ſedet in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiducia, & in requie opulenta*, ait Iſaias c. 32. verſ. 18. Hinc Allois Abbas (vt refert Dorotheus doctr. 7.) dicere ſolebat: *Non habebit homo requiem, niſi dixerit in corde ſuo: Ego, & Deus ſoli ſumus in hoc mundo.* Hoc ipſum Auguſtinus lib. 3. Confeſs. c. 11, *Sic curas, ô Deus, vnumquemque noſtrum*, inquit, *tanquam ſi ſolum cures, & ſic omnes tanquam ſingulos.* Ipſiſſimum hoc & Gregorius lib. 25. Moral. cap. 19. aſſerit: *Sic Deus intendit ſingulis, ac ſi vacet à cunctis, & ſic omnibus ſimul intendit, ac ſi vacet à ſingulis.* Ita mi homo, te curat, ita tibi prouidet Deus, ac ſi aliud quod curet, prorſus non habeat. Hominum multitudo diuinam prouidentiam non turbat, idem illi vnus, & mille homines. *Quemadmodum*, ait Drexelius *de Noe cum aliis ſeptem hominibus arca concluſo, aut de vnico in Elyſijs campis Adamo ei cura fuit; ſic de omnibus nunc eſt. Idcirco huic prouidentiſſimo curatori ſuo proborum quiuis dicere poterit illud Cantic. cap. 2. Dilectus meus mihi, & ego illi: Ego Deum, & diuinos nutus ſic obſeruo, perinde ſi aliud in Orbe non ſit, quod obſeruem, aut eſtimem; mea viciſſim ſalus ſic Deo cura eſt, tanquam ſi aliud in Orbe non ſit, quod curet, aut cogitet; ille mihi, & ego illi: ille Dominus gubernans me, ego ſeruulus ad dominicos iuſſus paratus, nam ita ille pactus eſt mecum: Cogita tu de me, & ego continenter cogitabo de te: obliuiſcere tu tui, & memineris mei, ſic ego memor promiſſi mei viciſſim ingem tui curam habebo.* Drexel. de Conform. volunt. lib. 5. c. 6. §. 1. Verſ. 6.

Digitized by Google

392. *Deus eo prouidētia gubernat omnes, qua singulos.*

Hic illud solatij, ac consolationis plenum est: Deus non sic gubernat nos, vt Princeps prouinciam, Rex regnum, Summus Pontifex Christianum orbem, quibus opus est tot aliorum opera; Pontificis curas tot Archiepiscopi, tot Episcopi, tot alij magistratus sacri subleuant: Regibus proteges, Principes, Consiliarij, Senatores sunt, in quos illi suæ gubernationis curas partiuntur: Non ita Deus; eà prouidentia gubernat vniuersos, qua singulos; ita vnumquemque hominum peculiari, sicut omnes generali cura complectitur. *In omni loco*, ait, Sapiens Prouerb. c. 15. *oculi Domini contemplantur bonos, & malos*: & c. 5. *Respicit Dominus vias hominis, & omnes gressus eius considerat*: ac Sap. c. 8. *Prouidentia eius attingit à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter*.

Verf. 3. Verf. 21. Verf. 1.

Vtinam ergò in singularissimæ huius, planèq; paternæ prouidentiæ abyssum liberrimo nos iactu precipites rueremus. Haud enim dubiè sibi quisquam in hoc omnis plenitudinem boni compromittere posset; ac dictis innixus dauidicis dicere: *Dominus solicitus est mei. Dominus regit me, & nihil mihi deerit*. Nam si verè animi tranquillitatem diligimus, in Deo confidere debemus, & in eo nostram fiduciam collocare, cuius suffragio à dæmoniacis vexationibus (diuina cooperante virtute) eruemur, ac protegemur; ab imminentibus necessitatibus subleuabimur; omniaquè nobis proficua, & salutaria animæ consequemur.

Pſal. 39. ver. 8. Pſal. 22. ver. 1.

§. III.

393. *Qui de Deo diffidit, ac sibi fidit, stultus est.* Prou. c. 28. v. 6. & c. 3. v. 5.

HInc quanta digni sint reprehensione, qui de Deo diffidunt, ac sibi ipsis tantùm fidunt, nemo non videt. Nam Salomon Prouerb. cap. 28. vocat eos stultos: *Qui confidit in corde suo*, inquit, *stultus est: Ne innitaris prudentiæ tuæ: Ne sis sapiens apud temetipsum*. Nimirum prima stultitiæ rudimenta sunt, se sapientem credere. Quis autem ille Phœnix est, qui res suas non æstimet, qui paruipendat, qui non aut vires, aut formam, aut opes, aut eruditionem, aut prudētiam suam subinde blandis oculis circumspiciat? Sed suo damno. Nam, *qui confidit in cogitationibus suis impiè agit*. Quapropter Deus, vt à nobis hanc impietatem depellat, sæpe nos grauiter punit: aut indociles disciplina sua penitus excludit: Sic Gygantem Goliathum tantoperè sibi fidentem, ac iuuenem Dauid contemnentem certissima sua manu quasi fastuosam turrim lapillo vnico deiecit. Sic Holofernes æquè præfidens sibi, tanti non erat Deo, vt virili dextra caderet, sed de omni illius arrogantia fœmina triumphauit. Sic Regis Assyriorum Nabuchodonosor nimia sua fidentia ipsum in feram mutauit. Sed audi, vt è fera in hominem remigrauit, & Deo, non sibi fidere didicit: *Igitur post finem dierum ego Nabuchodonosor oculos meos ad cælum leuaui, & sensus meus redditus est mihi, & Altissimo benedixi, & viuentem in sempiternum laudaui, & glorificaui: quia potestas eius potestas sempiterna, & regnum eius in generatione, & generationem. Et omnes habitatores terræ apud eum in nihilum reputati sunt: iuxta enim voluntatem suam facit tam in virtutibus cæli, quàm in habitatoribus terræ: & non est, qui resistat manui eius, & dicat ei: Quare fecisti?*

Prou. c. 12. v. 2.

Daniel. c. 4. v. 31. & 32.

Qui

Digitized by Google

Qui ergò per orationem optata beneficia impetrare cupit, nō robori suo, non arti, non eloquentiæ, non prudentiæ, non ingenio, non stemmati, non diuitijs, non eruditioni, non sapientiæ fidat, quæ omnia leui flatu corruunt: vt monet Hieron. c. 9. sed semper in oculis summam Dei habeat prouidentiam, suamq; sæpius redarguat de Deo diffidentiā, ac sibi fidentiā: sicut suā correxit August. lib. Soliloq. c. 15. *Credebam*, inquit, *me sufficere per me, nec perspiciebam, quoniam tu regebas me, donec aliquantulum elongatus a me, & cecidi statim in me, & vidi, & cognoui*: Sic tu si quotidiè memoraueris, quòd *cura est Deo de omnibus*, Deoq; fideris, ac tibi diffideris, quicquid salutare petieris, impetrabis. Vers. 23.

ARTICVLVS II.

Meditando infinitam Dei bonitatem.

394. *A Prouidentia in meditando nō est separanda Dei bonitas.*

A Diuina Prouidentia infinitam Dei Bonitatem, ac liberalitatē Ægrotus, vel quicumq; alius deuotus Orator in orando separare non debet, sed intellectu contemplari, ac toto affectu meditari, ac firmiter, sineq; vlla hęsitatione credere, Deum nedum omnipotentem esse: *in cuius ditione cuncta sunt posita*, vt loquitur Mardochæus Hest. c. 13. *cuius non est, qui possit resistere voluntati*: ac sapientissimum, *in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi*, vt ait Paulus ad Coloss. c. 2. sed summè bonum; qui ita bonus est, vt ipse solus sit bonus per essentiam: sicut ipsamet Veritas Iesus Christus Dominus noster testatur dicens: *Nemo bonus, nisi vnus Deus*. Et 1. Regum. c. 2. *Non est sanctus, vt est Dominus*: quia in ipso, & ab ipso absolutè, & principaliter est omnis bonitas, & sanctitas. Cum enim bonitas, ac sanctitas sit diffusiua sui ipsius iuxta boni naturam à D. Dionysio *c. 3. de diuin. nomin.* descripti, nec per essentiam possit se diffundere ad extrà, se diffundit per communicationem, varia creaturis (præcipuè rationabilibus) bona communicando spiritualia, ac temporalia, iuxta vniuscuiusque propriam capacitatem, exigentiam, ac dispositionem: cumq; infinita sit illa bonitas, nec vmquam ex sui ipsius communicatione exhauriri possit, quantùm est ex parte sui semper parata est, se communicare secundùm quod expedit bono creaturæ, & quidem maiori bono, nisi impediatur per obicem positum ab ipsa Creatura: vt eruditissimè docet Hieremias Drexelius de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 8. §. 5. sub fin. *Tam recta Deus voluntatis est*, inquit, *vt semper velit, ac possit id, quod nobis bono est, & quidem maiori bono. Quid ni velit hoc Deus? Optimus est. Quid ni possit? Maximus est. Adeoq; vires nullæ sunt supra ipsum, vti nullæ, nisi ab ipso. Vndequaque, & ex omni parte, bona Dei voluntate ita circumuniti sumus, vt ad nihil, nisi per prouidentiam diuinam, per ipsum Deum possit pertingere. Verè, vt scuto bonæ voluntatis suæ coronasti nos.* Verf. 3. Marci 10. Lucæ 18. 1. Reg. c. 2. *Voluntate conditionata Deus vult, quod nobis maiori bono est.*

Digitized by Google

§. I.

395. *Deus vult, nos participes fieri suæ bonitatis.*

HInc Deus pijssimus, vt huiusce diuinæ suæ Bonitatis participes efficiamur, per diuinas scripturas nos sæpiùs admonet, vocat, & inuitat, vt in cunctis necessitatibus angustijs, & tribulationibus ad eum confugiamus, & in omni opere nostro quicquid nobis expedierit, postulemus: *Petite* ait Matth. 17. & Lucæ 11. *& dabitur vobis, querite, & inuenietis, pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim, qui petit, accipit; & qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur.* Imò tam maximè auet nobis benefacere, quòd nedum varia nobis communicat beneficia, gratiasq; ac fauores innumeros elargitur, verùm ex ipsismet nostris petitionibus, orationibus, & inuocationibus se forè honorandum, ac glorificandum profitetur: *Inuoca me*, ait Psal. 49. *in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me.* & Ioan. 14. *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur Pater in Filio.* Hac de re S. Fulgentius in Prolog. p. lib. ad monim. ait: *Deus beneficium ducit, cùm ab eo beneficium petitur: iucundius dat, quàm alij accipiant.*

396. *Qui petit à Deo aliquid confidenter, facit Deum esse Deũ.*

Nec mirum: cùm enim quis Deum orans, & aliquid ab eo petens, firmiter credit, ac sine vlla hęsitatione confidit, Deum ob suam infinitam bonitatem, clementiam, ac liberalitatem, quod ei fuerit proficuum, ac salutare largiturum, hic (quantum est ex se) facit, Deum esse Deum; non quòd det ipsi Deo esse, nec Deus esse incipiat; sed quia ipsum iudicat, prædicat, fatetur, ac manifestat Deum omnipotentem, sapientissimum, clementissimum, ac summè bonum. Quam veritatem ipsemet Deus docet Exodi 29. dicens: *Et habitabo in medio filiorum Israel, eroq; eis Deus.* Ibi Septuaginta legunt: *Inuocabor in filijs Israel, & ero eorum Deus.* Sed bone Deus! Quid si non inuocaberis? An desines esse Deus, cum dicas: ero eorum Deus? Vtiq; quantùm est ex parte eorum, si non inuocaberis, nõ eris eis in Deum, vt tradit S. Pagninus. Hoc ipsum Sancta Ecclesia ipsissimis verbis in persona Dei profitetur *in Introitu Missæ Domin. 19. post Pentecost.* dicens: *Salus populi ego sum dicit Dominus: De quacumque tribulatione clamauerint ad me, exaudiam eos, & ero Dominus illorum in perpetuum.* Ratio est: quia qui Deũ orat, & eum non tantùm esse omnipotentem, ac sapientissimum credit, vt possit, ac sciat dare, quod ipse petit; sed etiam summè bonum, pijssimum, ac liberalissimum, vt velit, quod salutare postulatur, elargiri, eo actu, & modo orandi confitetur, Deum esse Deum: quia eius proprietatem, quæ est bonitas, & misericordia, vt Marci 10. *Nemo bonus nisi unus Deus*; & in quadam Collecta tradit Ecclesia dicens: *Deus, cui proprium est misereri*: prędicat, fatetur, ac manifestat: ipsumq; Deum Optimum, Maximum, omnibus diuitijs affluentem, benignissimum, ac magnificentissimum publicat, & enunciat: vti etiam illum proclamat Paulus ad Roman. c. 10. *Idem Dominus est omnium*, inquit, *diues in omnes, qui inuocant illum.*

Quomodo.

Hoc

Digitized by Google

§. II.

HOc optimè agnoscens Propheta Regius alloquens animam suam psal. 103. dicebat: *Benedic anima mea Domino*. Sed quid inde, ò Rex, postquam Deus benedixeris, ad eumq; obtuleris? *Ecce Domine Deus meus magnificatus es vehementer*: sed quomodo Deus potest magnificari, si *magnitudinis eius non est finis*? vt ipsemet Dauid testatur psal. 144. Quomodo ergò magnificatus est vehementer? Eruditissimè hoc exponit D. Augustin. in psal. 103. *Ex me*, inquit, *magnificatur Deus meus: ex me ergo magnus fit? Docet nos aliquid, & quotidiana oratio salutis nostræ, sanctificetur nomen tuum. Quotidie petimus, quotidie rogamus, vt fiat. Si nos quisquam interrogat, quid est, quod petis, vt sanctificetur nomen Dei? Aliquando enim sanctum non est, vt sanctificetur? Et tamen nisi vellemus fieri, non peteremus, vt fieret. Alia est enim gratulatio: alia oratio: gratulamur ex eo, quod est: oramus, vt sit, quod nondum est*. Hæc August. Quibus verbis inferre vult Augustinus, quòd licèt Deus sanctus sit, & bonus, & non sit sanctus, vt est Dominus, nec bonus per essentiam, nisi vnus Deus; vult tamen Deus etiam vt Sanctus agnosci, nomenq; suum sanctum vbiq; terrarum prædicari, & glorificari. Hac de re statuit, vt in oratione Dominica prima petitio esset: *Sanctificetur nomen tuum*: non quòd nomen Dei indigeat, sanctum fieri: quia in se sanctum est; nec nos illud sanctificare possumus: Nam sicut Deo non potest aliqua sanctitas augeri, eò quòd in infinitum sanctus est: ita nomen eius non potest aliquam acquirere sanctitatem, quam semper nō habuerit. Sed vult Deus, vt sanctificetur nomen suum, idest, vt sanctū reputetur iuxta illud psal. 110. *Sanctum, & terribile nomen eius*; & vt sanctum ab omnibus honoretur, ac glorificetur. Quod maximè fit, cùm aliquis ad Deum fiducialiter confugiendo aliquod petit beneficiū, siue spirituale, siue corporale ob infinitam eius bonitatem, ac liberalitatem; ex cuius consecutione ab eo agnoscitur vt Deus, ac prædicatur nedum vt omnipotens, ac sapientissimus; sed vt pietissimus, clementissimus, magnificentissimus, ac summè bonus: sicq; glorificatur, vt pater benignissimus, & sanctum nomen eius à suis deuotis oratoribus humiliter, ac deuotè laudatur, honoratur, glorificatur, ac colitur.

397. *Qui fiduciali-ter orat Deum, ipsum honorat.*

Matth. 6.

Vers. 9.

§. III.

QVid autem in ægrotis obsessis, vel maleficiatis, aut in quacumque necessitate constitutis magis, ac magis petita beneficia impetrandi fiduciam augere potest, quàm Deum summè bonum, summè pium, summè liberalem, & talem, quòd se honorari reputat, dum nobis in tribulationibus auxilium præstat, meditari? beneficium ducit, dum ab eo beneficium petitur? se Deum constitui fatetur, dum sibi à nobis gratiæ postulātur? Magnificari se dicit, dum anima nostra illi benedicit? Quid amplius in nobis confidentiam à Deo obtinendi quidquid animæ fuerit salutare, excitare potest, quàm patrem, & non Dominum vocare eum, à quo petita

398. *Meditatio diuina Bonitatis fiduciam auget.*

Digitized by Google

Matth. 6. expectamus, dicendo: *Pater noster, qui es in Cœlis?* Serui enim non semper impetrant, sed filij. Si filium Dei te credis, illa pete, quæ tibi expediunt; nam illum decet ea elargiri. Vnde D. Bernardus super illa verba orationis dominicæ *Pater noster, &c. Oratio, quæ Patris dulcissimi nomine, inquit, omnibus petitionum mearum impetrandarum fiduciam mihi præbet.* Quod ipsamet veritas docet Matthæi c. 7. & Lucæ 11. *Quis ex vobis, ait, patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ouum, numquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris; quantò magis Pater vester de Cœlo dabit spiritum bonum petentibus se?* Hanc veritatem confirmat elegantissimè Drexel. de Conformatione volunt. lib. 5. c. 2. *Hoc scimus, inquit, Deum esse summum Bonum, & quidem tam immensè bonum, vt nil penitus vel petere liceat, vel optare, quod ab hoc tanto Bono non possimus impetrare, certè suo tempore consecuturi omnia, modò tantisper non cadamus animo; sed maxima in Deum fiducia erecti sciamus præstolari cum silentio salutare Dei. Nam Gemma gratissima expectatio præstolantis, quocunque se vertit, prudenter intelligit. Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum.*

Thren. c. 3. v. 26. Prou. c. 17. v. 8. Thren. c. 3. v. 25.

QVÆSTIO I.

Cum Deus tam pientissimus sit, ac summè bonus, cur tot homines de eius diuino auxilio diffidant.

399. *Plures sunt in Orbe, qui Deo diffidunt.*

IVremeritò mouetur hæc quæstio: quia plures in Orbe sunt, qui Deo diffidunt: Alij enim putant, illum suis hostibus nimium indulgere, & lazare omnes habenas: Alij diffidunt, se impetraturos à Deo, quod rogant, præsertim si per commissa olim peccata conscientiæ angoribus vrgeantur, meruantq; ne Deus veniam sit negaturus etiam petentibus: Alij de Deo diffidunt, ne fortè subtrahat victui necessaria. Alij iam fruges ne niuibus suffocandæ sint, verentur: aut in herba necandæ à siccitate, iam pluuijs mergendæ, aut grandine sternendæ, vel fulmine exurendæ: Alij iam aliunde vexandam annonam timent: Alij ne valetudine, aut incertis casibus desint necessaria, formidant: Nonnulli ad rumores bellicos cõsternuntur, & spem omnem abijciunt: Iam ad funerum, aut aliarum cladium nuntios penitus exanimantur; in quocunque tandem, cum laboris aliquid, ac difficultatis sentiunt, de eo mox diffidunt. Vnde ergo tanta in hominibus diffidentia, si Deus tam bonus est, & tam immensè bonus, vt nil omninò ab eo piè postulari liceat, vel desiderare, quod facillimè tempore opportuno obtinere non possimus?

Difficultatem soluit Hieremias Drexelius lib. 5. de Conformat. volunt. cap. 10. §. 7. *Ex hoc inde euenit, inquit, quia de Dei bonitate, ac potentia parum rectè, parumsuè liberaliter sentiunt: hinc illa animi de rerum temporariarum prospectu numquam secura, semper diffidens cura. Confitentur se nosse Deum, ait Paulus ad Titum cap. 1. factis autem negant:* quia eius diuinam prouidentiam, bonitatem, ac liberalitatem vsu actu negant, vel contemnũt,

Magna eorum impietas.

omnia

omnia metientes suo iudicio, & propria æstimatione. Vnde de his ait Augustinus Hipponensis præsul in Psal. 31. propius finem. *Praui corde*, idest, *distorti corde tres habent sententias: aut non est Deus, dixit enim stultus in corde suo, non est Deus: Aut iniustus Deus est, qui hæc placent, & qui hæc facit*, scilicet mala, quæ nobis eueniunt: *Aut non gubernat res humanas, nec cura est illi de omnibus. In istis tribus sententijs magna impietas.* Quare vt huiusmodi homines de diuina prouidentia, bonitate, ac liberalitate diffidentes à sua auocet diffidentia, & impietate, in eorum oculis ponit Dei bonitatem, benignitatem, ac liberalem prouidentiam, qua cuncta gubernat, sic ratiocinando in Psal. 145. *Fecit Deus*, inquit, *cælum, & terram, & mare, & omnia, quæ in eis sunt. Si ergo omnia, quæ in eis sunt, & te, parum dico, te, passerem, locustam, vermiculam, nihil horum non ille fecit, & cura est illi de omnibus. Nolite ergo dicere: Non pertineo ad Deum. Pertinet ad Deum anima tua, pertinet ad Deum corpus tuum, quia Deus fecit & corpus tuum. Dicis fortè: Non numerat me Deus in magna multitudine. Te non numerat, qui etiam capillos capitis tui habet numeratos?*

§. I.

SED fortasse dicet aliquis: Subinde ijs miserijs inuoluimur, adeò solatijs omnibus, & auxilijs destituimur, vt mirum non sit, quandoque fiduciam nonnihil vacillare. Hic etiam Augustinus eodem loco pro me respondebit. (Et obsecro vos omnes, qui hæc legitis, aut legi auditis, vt sanctissimi viri responsum altissimo pectore reponatis): *Quidquid ergo*, inquit Augustinus, *hic accidit contra voluntatem nostram: noueris non accidere nisi de voluntate Dei, de prouidentia ipsius, de ordine ipsius, de nutu ipsius, de legibus ipsius: & si nos non intelligimus quid quare fiat, demus hoc ipsius prouidentiæ, quia non sit sine causa.* Hoc ipsum idem Beatissimus Pater diuinus scriptor confirmans lib. 11. de Ciuit. Dei cap. 22. *Nos*, inquit, *diuina prouidentia admonet, non res insipienter vituperare, sed vtilitatem rerum diligenter inquirere, & vbi nostrum ingenium, vel infirmitas deficit, ita credere occultam, sicut erant quædam, quæ vix potuimus inuenire: quia & ipsa vtilitatis occultatio, aut humilitatis exercitatio est, aut elationis attritio.* En bonitas Dei infinita, quæ in omnibus semper, quod nobis magis est proficuum, quærit! Si enim sæpiùs mentis oculis diuinam eius prouidentiam contemplaremur, ac infinitam eius bonitatem, clementiam, ac liberalitatem, ac cętera eius attributa meditaremur, *In nobis fiducia multum confirmari posset*, ait Suarez tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione cap. 24. nu. 9. *ex qua licèt non perueniatur ad iudicandum certò, & infallibiliter Deum effecturum, quod petimus; sæpe tamen peruenitur ad iudicium ita credibile, ac determinatum, vt excludat omnem actualem hæsitationem, & animum orantis pacatum reddat.* Et hoc modo quod magis animæ salutare esset, semper obtineremus. *Nescire enim non potest diuina prouidentia* ait Drexelius de Conformat. volunt. lib. 5. c. 2. §. 3. *quid nobis potissimum conducat: nec potest æterna benignitas non velle concedere, quod nobis cognouerit expedire.*

400. *Obijciuntur miseriæ, quibus inuoluimur, & Difficultatem soluit August.*

Verùm cur non tantùm peccatores, qui de mundo sunt, ac de mundo loquuntur, sed etiam homines iusti docti, ac pij (etsi de diuina prouidentia, ac bonitate Dei benè sentiant), hac confidentia sæpiùs carere conspiciantur, altiùs, & profundiùs est inuestigandum.

QVÆSTIO II.

Cur plures Iusti etiam docti, ac pij perfecta fiducia in Deum sæpè careant.

401. *Plures fiducia in Deum carêt.*

OMissis, quæ sequenti articulo explicabuntur, (Quorũ intelligentia pro soluenda hac difficultate plurimum valet) Dico, hoc esse in causa: quia dum in via sumus, & anima nostra hisce corporeis sensibus est alligata, cum intellectus noster sit finitus, & limitatus, omniaq; intelligat per ea, quæ sensibus percipiuntur, vt ait Paulus Roman. c. 1. *Inuisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, & diuinitas:* dum aliquid speculatur, id sub ratione finiti, ac limitati intuetur. Hinc, cùm Deum deprecamur, eiusque diuinam clementiam, ac pietatem imploramus, eum in cœlis duntaxat regnantem, ac in throno sublimi Maiestatis suæ sedentem (vt Sculptores, ac Pictores eius simulacrum oculis nostris obijciunt) & ab hisce inferioribus mundi plagis distantem contemplamur; ideòq; illius bonitas, liberalitas, ac prouidentia nimis parua videtur, vtpotè nimis distans, & eminùs existens; & consequenter in nobis difficulter illam fiduciam firmam, ac perfectam causare potest: quia visio intellectualis, qua Deum intuemur, & eius diuina attributa contemplamur, nisi tenuis, ac debilis existit. Illustro rem à simili. Quemadmodum cùm aliquis turrim intuetur, quò magis à turre procul recedit, eò breuior, ac minor turris apparet: quò verò magis turri approximatur, eò altior, ac maior videtur: quia (vt docent Perspectiui) linea visualis formatur ad instar pyramidis, cuius basis est obiectum visum, & conus est in oculo; idcircò quò magis oculus à turri distat, eò linea visualis longior fit, & acutior; sic angulus coni, qui est in oculo, tenuior fit, ac debilior, basis verò pyramidis visualis minor, ac breuior apparet. E conuersò verò quò magis oculus turri approximatur, lineæ visuales, quæ à base pyramidis visualis, (Nempe ab imo turris, & apice eiusdem incipiunt, & progredientes ad oculum pertingunt) eò magis à se inuicem recedere videntur, sic basis pyramidis visualis, quæ est obiectum visum, nempe turris, altior fit, ac maior, & consequenter angulus coni, qui est in oculo latior, & amplior euadit. Ita cùm Deum, eiusque diuinam prouidentiam, ac bonitatem, non vt præsentem, sed vt absentem, ac nimis distantem meditamur, eius infinita magnitudo nobis non apparet: quia conus visionis intellectualis nimis est tenuis, ac debilis, basisq; visionis, quæ est obiectum visum, scilicet diuinæ prouidentiæ, ac bonitatis infinitas, excellentia, ac magnitudo nobis nimis tenuis, ac breuis apparere dignoscitur. Et hæc est ratio, ob quam diuinæ prouidentiæ, ac bonitatis Dei infinitæ vberrimos non experimur fructus, & ideò multotiès

Vers. 20.

Quia Deum non vt præsentem, sed absentem meditamur.

Euclides.

totiès nos fiducia denudamus. Quod rectè annuere videtur P. Drexelius de Conformat. volunt. lib. 5. c. 2. *Miseri nos*, ait, *quàm tenuem de Deo notitiã habemus! vix per rimulam aliquid diuini luminis haurimus. Hoc scimus, Deũ esse summum Bonum, & quidem tam immensè bonum, vt nil penitus vel petere liceat, vel optare, quod ab hoc tanto bono impetrare non possimus.* Quod autem sæpiùs non impetremus, hoc est: quia, cum illum vt à nobis nimis distantem contemplemur, difficulter actus perfectæ confidentiæ in Deum elicere valemus.

§. I.

QVare, mi deuote Orator, si ex diuinæ Bonitatis meditatione in te confidentiam in Deum excitare cupis, noli Deum, vt absentem contemplari: noli eum duntaxat, vt in cœlis regnantem meditari; sed intellectu lumine fidei illustrato totum in toto, & totum in qualibet etiam minima parte vniuersi per essentiam, per præsentiam, ac per potentiam existentem saltem per speculum, & in enigmate eum meditare: *Non enim* ait Paulus, Act. 17. *longè est ab vnoquoque nostrum; In ipso enim viuimus, mouemur, & sumus*: eum vt omnia gubernantem, tibi semper præsentem, & assistentem, innumera beneficia tibi conferentem quotidie toto affectu considera, ac contemplare: sic Dauid psal. 15. dicebat: *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear*. Noli, noli dicere: Deus oblitus est mei, non meas miserias vult intueri; sed dicas cum eodem Regio Propheta: *Si ascendero in Cælum, tu illic es: si descendero in infernum, ades; Si sumpsero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua*. Vis, vt Deus tuas subleuet miserias, tu ad Deum præsentem, ac tibi auxilium suum pollicentem tuos oculos dirige, sicut Augustinus in illa verba psalmi 31. *Firmabo super te oculos meos*, testatur se fecisse, dicens: *Non à te auferam oculos meos: quia, & tu non aufers à me oculos tuos*, O tu, qui dicis, Deum tui esse oblitum, audi D. Bernardum *cap. 6. Medit.* ac D. Ambrosium *de dignit. condit. humil. c. 2.* dicentes: *Sicut nullum est momentum, quo homo non vtatur, vel fruatur Dei bonitate, & misericordia, sic nullum debet esse momentũ, quo eum præsentem non habeat in memoria*. Si ergò diuinæ prouidentiæ, ac infinitæ Dei bonitatis, ac liberalitatis vberrimos, ac continuos vis experiri fructus, *in omni actu, vel cogitatu tub tibi Deum adesse memorare*, vt docet idẽ Bernardus *in Specul. Monach.* Sic diuinam Prouidentiam, ac Bonitatem meditando, ac contemplando, maxima ac perfectissima in te enascetur fiducia, qua omnia salutaria à Deo petita facillimè impetrabis.

402. *Contemplari Deum vt præsentem fiduciã nostri, & auget.*

Vers. 27. 28.

Psal. 138. v. 8. v. 9. 10.

v. 8.

§. II.

EX huiusce diuinæ Bonitatis meditatione ille, qui orat Deum, suam debet arguere malitiam, improbitatem, & peruersitatem, & si aliquo mortali peccato detinetur, illud, sicut & cetera omnia peccata detestari debet:

403. *Qui diuinam contemplatur Bonitatem, debet suam arguere malitiã.*

Digitized by Google

debet: quia quòd aliquis peccator cognoscat suum statum, & consideret, & nullo modo de illo doleat, neq; illum mutare proponat; sed voluntariè in eo permaneat, difficillimum est, quòd iste confidentiæ firmæ, ac perfectæ in Deum actus elicere possit: vt benè docuit Ioannes primæ suæ Epist. can. c. 3. *Si cor nostrum*, ait, *non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum*. Quamuis enim hæc fiducia principaliter bonitate, ac liberalitate Dei, & promissione diuina, niratur, vt dicetur *articulo sequenti*; non tamen totaliter propria merita excludit: vt docet Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 1. de oratione cap. 24. num. 11.* Nam psal. 33. habetur: *Oculi Domini super iustos, & aures eius ad preces eorum*. & Io. Cassian. *Collat. lib. 9. c. 33. Hæc fiducia*, ait, *de conscientiæ puritate creditur emanare*: Quomodo enim peccator voluntariè in peccato manens, & totaliter per peccatum à Deo auersus confidere potest, à Deo beneficia obtinere, cum inimicus sit Dei? cum Deum odio habeat? Ideò iuremeritò Sapientissimus Prouerbiorum 28. dixit: *Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis*. Sic Ioan. c. 9. dixit Vers. 9. ille cæcus: *Scimus, quia Deus peccatores non audit*. Et licèt Augustinus in- Vers. 31. terdum significet, illi non esse integram fidem dandam; tamen idipsũ videtur dicere Deus per Isaiam cap. 1. *Cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam, manus enim vestræ sanguine plenæ sunt*. Quæ sententiæ, ait Suarez *loco cit. cap. 25. num. 7.* sunt intelligendæ tantùm de peccatoribus obstinatis in peccato, qui habent propositum nunquàm pœnitendi. Nam peccatores, qui habent animum aliquando pœnitendi, & interim orant, & interdum intercessiones Sanctorum implorant, & nonnunquam peculiarem, & pium affectum, vel deuotionem habent, hi animandi potiùs, quàm desperandi sunt; nam sæpè Deus orationes illorum benignè exaudit, & illos interdum miraculosè conuertit, vt ex historijs Sanctorum constat; Maximè si peccatores pia intentione, & firma fide, ac fiducia perseueranter petant necessaria ad conuersionem, non est improbabile, ait Suarez, quòd tandem exaudiantur, nisi multùm gratiæ Dei resistant; hoc enim semper in eorum potestate relinquitur.

404. *Super omnia cor suum à vitijs purgare.*

Quare Ægrotus siue obsessus, siue maleficiatus, vel quacunq; ægritudine, aut necessitate detentus, vt ex diuinæ Bonitatis, aliorumq; Dei attributorũ meditatione fiduciam firmam, ac perfectam, qua efficaciter beneficia optata, ac petita salutaria à Deo consequi valeat, in seipso concipere, eiusque actus frequentissimè elicere possit, in mentis oculis habeat monitum traditum ab Angelo Custode S. Hermæ, seu Hermeti discipulo D. Pauli Apostoli, quod habetur tom. 1. Biblioth. Veterum Patrum lib. 2. mand. 9. *Purifica*, ait, *cor tuum ab omnibus vitijs huius sæculi: obserua verba tibi à Deo data, & accipies omnia bona, quæ petis, & omnibus petitionibus tuis nihil deerit tibi, si sine dubitatione petieris à Domino*. Et paulò ante idem Angelus, vt eum ad maiorem excitaret confidentiam, dixit illi: *Tolle à te dubitationem, & nihil omninò dubites. Petens aliquid à Domino, ne dicas intra te: quomodo possum aliquid petere à Domino, & obtinere, cum sim peccator tantorum malorum in Dominum? Noli hoc cogitare; sed ex totis præcordijs conuertere ad Dominum. Pete sine dubitatione, & scies misericordiam Domini, quòd non te derelinquet;*

sed

sed petitionem animæ tuæ adimplebit. Non est enim Deus sicut homines memores iniuriarum; sed est immemor iniuriarum, & miseretur figmenti sui.

ARTICVLVS III.

Considerando Dei Veritatem, & Fidelitatem in suis promissis.

405. *Maxima fiducia enascitur ex consideratione fidelitatis Dei.*

SIcut ex diuinæ Prouidentiæ, ac Dei Bonitatis contemplatione, ac meditatione magna in orante enascitur fiducia, salutaria beneficia à Deo petita obtinendi; ita eandem fiducia ex consideratione Dei veritatis, ac fidelitatis in suis promissionibus seruandis exoriri, in comperto est. Vt ergò, qui Deum orat, possit credere Deum esse veracem, & fidelem in suis promissis, debet priùs cognoscere diuinas promissiones.

Promissiones Dei quæ.

Hæ autem promissiones ex diuina scriptura accipiuntur Psal. 49. *Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me.* Psal. 90. *Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* Ieremiæ 33. *Clama ad me, & ego exaudiam te, & annunciabo tibi grandia, & firma.* Matthæi 18. *De quacumque re, quam petierint, fiet illis à Patre meo, qui est in cœlis.* & cap. 21. *Omnia quæcumq; petieritis in oratione credentes, accipietis.* & Marci 11. *Quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis.* & Ioan. c. 14. 15. & 16. *Quicquid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis.* Et alibi tam in veteri, quàm in nouo testamento habentur huiusmodi promissiones: In speciali quo ad dæmonum expulsionem, &c. habentur Marci vltimo. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eicient, &c.* Quæ promissiones ad vnam hanc reducuntur: quod quicquid salutare petierint spe firma, atque robusta, impetrabunt.

§. I.

406. *Deus exigit ab orante, vt credat, Deum esse veracem, ac fidelem in suis promissionibus.*

VNde cum Deo adeò liberalis fuerit in promittendo, ac fidelis sit in suis promissionibus seruandis, vt testatur Dauid Psal. 144. *Fidelis,* inquit, *est Dominus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis:* Et ipsemet Christus docet Matthæi 24. dicens: *Cælum, & terra transibunt: verba autem mea non præteribunt;* Iuremeritò talem etiam ab homine exigit fidem, vt videlicet credat Deum esse veracem, & fidelem in verbis suis. Ex actibus enim fidei theologicæ, quà quis firmiter credit, Dei promissionem esse infallibilem, Deumq; in suis promissionibus mentiri non posse, exoritur fiducia, ac confidentia in Deum obtinendi id, quod ab eo salubriter postulatur.

Hac de causa in prædictis omnibus promissionibus Deus vel præmittit aliquam particulam, vel aliquam includit significantem fidem esse necessariam: vt Matthæi 17. & 21. *Si habueritis fidem, & non hæsitaueritis, &c.* & Marci 11. *Habete fidem Dei, &c. Qui non hæsitauerit in corde suo, sed crediderit quodcumque dixerit fiat, fiet ei.* & Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint,*

Digitized by Google

derint, &c. Et in alijs ponit illas particulas: *credite, creditis, credentes,* vt ostendat eos, qui volunt aliquod salutare animæ, vel corpori infallibiliter à Deo obtinere (inter alia, quæ necessaria requiruntur, de quibus agetur *articulis sequentibus*) debere firmiter credere, non solùm Deum esse omnipotentem, sapientissimum, ac summè bonum; sed etiam summè veracem, atque fidelem in verbis suis, suisq; promissionibus; ideòq; non tantùm posse, & scire; sed ratione nedum suæ bonitatis, sed promissionis, ac fidelitatis id, quod ab eo salutare petitur, elargiri velle. Quam fidelitatem, ac veritatem Dei benè fatetur Folengius in illa verba psal. 144. *Fidelis Deus, &c.* dicens: *Dominus in omnibus pollicitationibus suis verax est, ac dignus, cui constans habeatur fides.* Idipsum docet ibi Titelmanus: *Fidelis, ac verax est Deus in omnibus verbis suis, nihil promittens, quod non fidelissimè adimpleat in tempore suo; neque falsum quicquam, aut vanum loquens, quod à veritate sit alienum.* Apertè, & eruditè testatur Scribonius in Super. Relig. lib. 1. c. 27. *Non enim,* ait, *sponsionibus, quàm factis locupletior est Deus. Etiam montes promisit transferendos, mortuos ad vitam reuocandos. Audeat proinde sperare homo; maiora qui potest, largietur Deus.* Hanc vno ore virilitèr fassi sunt tres illi pueri Sidrach, Misach, & Abdenago in fornace Babylonica dicētes: Daniel. 3. *Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum, & laudabile, & gloriosum nomen tuum in sæcula: quia iustus es in omnibus, quæ fecisti, & vniuersa opera tua vera, & viæ tuæ rectæ, & omnia iudicia tua vera.* En quomodo fatentur, se firmiter credere, Deum esse veracem in promissionibus suis, ideò non derelinquere sperantes in se: sicut ipsi verè à Deo non fuerunt derelicti; sed in medio flammarum illæsi præseruati. Habenti ergo sufficientem notitiam diuinæ promissionis, nemini est dubitandum, necessariam esse fidem eius, idest, debere credere Deum esse veracem, & fidelem in suis promissionibus. Hoc solùm dubitandum remanet.

QVÆSTIO I.

An oporteat petentem distinctè habere notitiam huius promissionis, & ex fide illius petere, vt oratio habeat conditionem requisitam ad impetrandum infallibiliter.

407. *Ratio dubitandi quæ. Multi promissionem ignorāt, & tamen impetrant. Orantes tenentur habere notitiam promissionis.*

RAtio difficultatis est: quia difficile est, in hoc sensu hanc conditionem postulari ab omnibus piè orantibus; sunt enim multi fideles, & idiotæ, & ignorantes, qui nunquam de tali promissione quicquam audierunt: vel vim eius, & efficaciam numquam satis intellexerunt propter ruditatem suam; & nihilominus magna fide, & pietate orant, credentes Deum esse omnipotentem, & misericordem, & hoc satis esse ad postulandum ab illo cum magna fiducia.

Huic difficultati respondet Suarez *tom. 2. de Religione, lib. 1. de Oratione cap. 24. num. 3.* dicens: per se teneri omnes Christianos ad sciendam, & intelligendam hanc diuinam promissionem, vt ex fide explicata illius ora

possint

Digitized by Google

possint. Nam hoc planè Christum Dominum voluisse videtur in locis citatis *num.* 405. Nihilominus tamen censet, si quis habeat ignorantiam inuincibilem talis promissionis, & petat, credendo firmiter, Deum posse dare, quòd petitur, & esse bonum, ac misericordem ad dandum, (si & nobis expediat; & ex parte nostra non sit impedimentum) illam esse sufficientem fidē, quam videtur etiam postulasse Christus Matthæi 9. quando dixit: *Creditis, quia hoc possum facere vobis?* Qui enim sic orat, vult certè orare ex perfecta fide, & eo modo, quo Deus vult orari; (ideòq; habet implicitam fidem, & promissionis, & effectus eius) vt conditio impleatur. Item qui sic credit in Deum, credit illi tanquam primæ veritati, ergo implicitè credit, illum esse fidelem, ac veracem, ac proinde impleturum promissiones suas, quamuis fortè ignoret in particulari, an fecerit.

Ignorantia inuincibilis excusat.

Cur autem aliqui (licèt in oratione diuinam contemplentur prouidentiā meditentur bonitatem, ac considerent veritatem, ac fidelitatem) non impetrent id, quod petunt, prouenit ex defectu alicuius ex conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis, de quibus *in sequenti articulo* pertractabitur.

ARTICVLVS IV.

De Conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis.

ANtequam ad conditiones orationis ad impetrationem infallibilem requisitas deueniatur.

408. *Oratio (vt petitio est) ex se est apta ad impetrandum.*

Primò est obseruandum, orationem ex hoc peculiari capite, quo est petitio, habere propriam, & peculiarem aptitudinem ad impetrandum: nam petitio ex natura sua ad hoc ordinatur, vt animum alterius inducat ad dandum id, quod petitur, non quia emitur, nec quia soluitur, nec quia aliquis illud meretur, sed solùm quia petitur, & rogatur: quatenus consentaneum est bonitati, vel liberalitati eius, qui rogatur, moueri ad dandum solùm, quia rogatur: hoc ergo modo aptitudo ad impetrandum propria est orationis inter omnia virtutum opera. Vnde licèt alia virtutum opera possint orationem iuuare ad impetrandum, vt ieiunium, eleemosina, & cæt. nihilominus in alijs operibus non potest esse propria impetratio absq; oratione propter rationem factam; sed per se solùm benè disponunt, aut merentur. Ita docet Suarez *to.* 2. *de Relig. lib.* 1. *de Orat. c.* 23. *nu.* 1.

409. *Vt oratio infallibilem consequatur effectum, requiritur promissio.*

Secundò certum est, orationem habere peculiarem Dei promissionem, ratione cuius hæc impetratio est suo modo certa, & infallibilis. Si enim spectemus solam rationem petitionis, habet quidem oratio ex illa aptitudinem, vt dixi, ad impetrandum, quæ potest appellari sufficientia; non tamen habet talem efficaciam, quæ certum, & infallibilem reddat effectum: quia non est causa necessitatem inducens, vt rectè dixit D. Thom. 2. 2. *q.* 83. *ar.* 1. Vt ergo oratio habeat hanc efficaciam in impetrando, necessaria fuit promissio. Hæc ergo promissio frequenter repetitur in scripturis: vt habetur supra *in parua sylua num.* 243. *& articulo præcedenti num.* 405.

Tertiò

Digitized by Google

410. *Promissio Dei non est absoluta, sed conditionata.*

Tertiò certum est, hanc promissionem Dei non esse omninò absolutam; sed sub aliqua, vel aliquibus conditionibus, quibus positis, erit infallibilis impetratio, non verò absque illis. Ratio est: quia quod Deus promittit, eo modo, quo promittit, infallibiliter implet: vt enim ait Apostolus 2. Timoth. 2. *Fidelis Deus est, seipsum negare non potest.* Videmus autem (vt notauit Augustinus *tract.* 73. & 81. *in Ioannem*,) non omnia, quæ petimus, nobis concedi; ergo signum manifestum est, promissionem non esse absolutam: Nam si esset ita absoluta, vt in oratione nullam aliam conditionem postularet, præter petitionem, semper impleretur; nam hoc pertinet ad veritatem, & infallibilitatem promittentis. Signum est ergo, promissionem esse conditionatam: quia inter illa duo membra non datur medium. Vnde fit, orationem (si non habeat conditiones necessarias ex vi promissionis) non impetrare: quia promissio conditionata, non impleta conditione, non inducit obligationem; quia conditionalis nihil ponit in esse. Dico autem, talem orationem non impetrare ex vi promissionis: quia non repugnat impetrare ex benignitate Dei; sicut posset impetrare oratio, quamuis Deus nihil promisisset, solùm ob congruentiam, quam habet cum diuina bonitate, & liberalitate; quamuis ad hoc ipsum aliquas conditiones requirat, vt videbimus; plures tamen conditiones requiruntur, vt ex vi promissionis impetret; & tunc si illas habuerit, erit infallibilis impetratio: quia conditionalis, impleta conditione, transit in absolutam: Ita erudite docet Suarez *loco cit. nu.* 3. Tota ergo difficultas est in explicandis conditionibus, sub quibus facta est talis promissio. Nicolaus de Lyra *in cap.* 11. *Luca*, & Vgo Cardinalis *in cap.* 15. *Ioannis* tres assignant conditiones, scilicet quòd petat piè, perseueranter, & pro se. D. Thomas autem 2. 2. *q.* 83. *ar.* 15. ad quatuor illas reuocat, scilicet vt quis necessaria petat ad salutem, & piè, & perseueranter, ac pro se petat. Nos ergo pariter ad quatuor reuocabimus, nempe vt quis petat piè, & ex fide inhæsitante, & perseueranter, & pro se petat.

Oratio ex vi promissionis nõ impetrat, nisi conditione adimpleta.

Conditio prima ad impetrationem infallibilem requisita.

411. *Oratio impetratoria debet esse de re bona, & honesta.*

PRima ergo conditio est, vt quisque piè petat, idest, vt oratio sit de re bona, & honesta; atq; adeò, vt ipsa oratio bona, & honesta sit, necessaria, vel ad salutem vtilia poscat: quod est petere secundùm diuinæ voluntatis beneplacitum, vt ait Ioan. primæ suæ can. cap. 5. *Hæc est fiducia, quam habemus ad eum: quia quodcumque petierimus, secundùm voluntatem eius, audit nos. Et scimus, quia audit nos, quicquid petierimus.* Voluntas autem Dei est, vt docet ipsamet Veritas Lucæ 12. vt primò regnum Dei, deinde alia necessaria ad victum, & vestitum inquiramus: *Veruntamen*, ait, *quærite primùm regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis.* Quem ordinem in petendo habemus in Oratione Dominicali: vt ipse Ioannes admonet eodem cap. *Scimus*, ait, *quoniam habemus petitiones, quas postulamus ab eo.* In quibus primò gloriam Dei quærimus; secundò quæ saluti animæ sunt necessaria; tertiò quæ ad sustentationem corporis ordinantur. In primis ergo præmittitur quasi prologus orationis illud verbum:

Petitiones Dominicales exponuntur.

Pater

Digitized by Google

Pater noster.

PRimò, vt sciamus, ad quem verba dirigantur, quod vtiquè nesciretur, si absolutè inciperemus in prima petitione dicentes: *Sanctificetur nomen tuum.* Secundò ad captandam benevolentiam: quia cùm vocamus Patrem eum, à quo petimus, inclinare volumus affectum eius, vt nobis tanquam filijs ea, quæ petimus largiatur: quia Pater nomen amoris, & dulcedinis est, teste Aristotele 2. *Polit. cap.* 1. Dicitur autem Deus *Pater noster* per creationem, & gubernationem. Deuter. 32. *Nunquid non ipse est Pater tuus, qui possedit te, fecit, & creauit te.*

412. *Cur Deum vocemus Patrem.*

Nec voluit dicere *Pater meus*, quod soli Christo conuenire potest, qui est Dei filius per naturam; sed *Pater noster*, quod omnibus est commune; quia nos omnes conuenimus in vna ratione filiationis, scilicet per adoptionem: ita benè docet Abulensis *quæst.* 103. *in cap.* 6. *Matthæi*. Immò aliam rationem addit *eodem loco* dicens: *Quia Christus voluit charitatem constituere inter omnes homines, ita quòd ad inuicem sibi communicarent spiritualia bona; ideò voluit, quòd nemo, quando oraret, pro se solo oraret, sed pro omnibus: ideò dixit* noster, *ita quòd necesse sit ex forma orandi pro omnibus orare.* Idipsum testatur D. Cyprianus lib. de orat. dom. dicens: *Non autem dicimus* Pater meus, *sed* Pater noster; *quia pacis, & vnitatis Magister noluit sigillatim, & priuatim precem fieri, vt quis cùm precatur, pro se tantùm precetur;* publica est enim nobis, & communis oratio, & quando oramus, non pro vno tantùm, sed pro toto populo preces fundimus: quia totus populus vnum sumus.

Cur Deus vocetur Pater noster, & nõ meus.

Qui es in Cælis.

DIcitur *qui es in cælis*: non quia Deus in cælo tantùm existat: quia vbique non localiter, sed immensiuè existit: sed ad patris nostri carnalis differentiam dicitur; quia nos patrem habemus in terris, ad quem tamen preces nequaquam dirigimus; cum ea bona, quæ in Oratione Dominica recluduntur, nobis concedere nequeat; eò quòd ipse pariter horum bonorum, quæ petimus egestate laboret: vt ergo ad quem preces dirigimus, planè cõstet, dicimus: *Pater noster, qui es in cælis*, quasi dicatur, quòd cælestẽ Patrẽ, & non terrestrem obsecramus: ita Abulensis *loco citato*. Vel vt homo desideria sua à terrenis subtrahat, cum patrem in cælis habeat: ita inquit Chrysost. super Matth. *vt sciamus nos habere patrem terrestrem; & erubescant se terrenis rebus substernere qui patrem habent in cælis.*

413. *Qua ratione Deus dicatur esse in cælis.*

PETITIO I.

Sanctificetur nomen tuum.

HÆC est prima petitio, in qua honorem Dei perquirimus; & ista alijs iure præmittitur: nam cũ homo magis Deum, quàm se ipsum teneatur

414. *Quomodo nomen Dei à nobis sanctificari possit.*

Digitized by Google

tur diligere, priùs Dei bonum, ideſt honorem Dei, & gloriam quàm propria commoda debet poſtulare: ita inquit Chryſoſtomus: *Digna eſt enim Deum precantis oratio, nihil petere ante Patris gloriam; ſed omnia eius laudi poſtponere.* Nomen autem Dei ſanctificari petimus, ideſt ſanctum haberi, vel ab omnibus gentibus reputari, ita quòd nihil Dei nomine ſanctius eſſe exiſtiment; illudque in omnibus, & ſuper omnia debitis honoribus proſequantur; & hoc eſt, quod ante omnia eſt petendum: Ita dicit Auguſtinus lib. de ſerm. Dom. *Poſtquam dictum eſt, qui eſt, qui petitur, & vbi habitat, iam videamus, qua ſint petenda. Primum autem omnium, qua petuntur, hoc eſt, ſcilicet* ſanctificetur nomen tuum, *quod non ſic petitur, quaſi non ſit ſanctum Dei nomen; ſed vt ſanctum habeatur ab omnibus, ideſt ita innoteſcat Deus, vt non æſtimetur aliquid ſanctius, quod magis offendere timeant.*

PETITIO II.

Adueniat regnum tuum.

415. *Quid per regnũ Dei intelligatur.*

Gloſſa ordin. *Hic ſpiritus intelligentiæ petitur, quo mundatur cor, vt Deus videatur: duritia, & poteſtas diaboli excluditur.* Et congruè ſequitur: *vt poſt adoptionem filiorum regnum petamus, quod filijs debetur.* Vnde ſequitur: *adueniat regnum tuum.* Quod ita dictum minimè eſt, quaſi modò Deus non regnet in terra, ſemperq; in ea regnauerit. *Adueniat* ergo accipiendũ eſt, ac ſi dicat, vt omnibus manifeſtè hominibus pateat, à quibus tanquam ſplendor à cæcis non contemplatur, quod ignorare nemo valebit, cùm Dominus ad iudicandum venerit.

PETITIO III.

Fiat voluntas tua ſicut in cælo, & in terra.

416. *Quomodo voluntas Dei fieri poſſit ab hominibus in terra, ſicut in cælo.*

Auguſtinus: *ſicut in Angelis, qui ſunt in cælo voluntas tua fit, vt te perfruantur nullo errore obnubilante eorum ſapientiam: nulla miſeria impediente eorum beatitudinem; ita fiat in Sanctis tuis, qui in terra ſunt, & de terra (quantùm ad corpus attinet) facti ſunt.* Item: *fiat voluntas tua:* rectè intelligitur, *obediatur præceptis tuis ſicut in cælo, & in terra,* ideſt, *ſicut ab Angelis, ita ab hominibus; non quod ipſi faciant, vt velit Deus; ſed quia faciunt, quod ille vult, ideſt faciunt ſecundùm voluntatem eius.* hæc Auguſt. *lib. de ſerm. Dom.* Poſtquam enim in præcedenti petitione beatitudinem propter ſe appetendam Chriſtus ſupra innuerat, hìc illa inſinuat, per quæ ad beatitudinem peruenitur. Primum autem, ac præcipuum, quod nos æternæ vitæ beatitudinem conſequi facit, eſt noſtræ cum diuina voluntatis conformatio, vt taliter nempe viuamus, qualiter ipſe nos viuere ordinauit.

PETI-

Digitized by Google

PETITIO IV.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

ETSI Doctores nonnulli verba hæc tam de sacramentali, quàm naturali, seu materiali pane exponant; meliùs tamen, inquit Tostatus *q. 3. in cap. 6. Matth.* de materiali (vt pluribus probat rationibus) intelligenda esse videntur. Dicendum est ergo, quòd hic materialis panis, idest sustentatio in omnibus necessarijs postulatur: Homo enim, qui viatoris more ad terminum æternæ vitæ progreditur, ad illum nisi per hanc vitam, in qua tantum illius beatitudinis præmia promeremur, nequit peruenire. At mortalis hæc vita sine multarum necessitatum grauamine peragi nequit, & sicut (vt nobis benè sit) in æternam ingredi expedit vitam, ita substentationem habere quandiù viuimus, expedit, vt sic viuentes beatitudinem mereri possimus; quod autem appetere licitum est, etiam petere licitum iudicatur. Itaque nobis ad vitam necessaria poscimus, & omnia panis nomine intelligenda censentur: quia sacræ scripturæ modus est, quidquid in cibum, & potum venit, per panem intelligere: vnde 1. Reg. 14. dixit Saul: *maledictus homo, qui comederit panem vsque ad vesperam;* & tamen Ionatas Saul filius, quia mel comedit, vibratam maledictionem luendo pœnas incurrisse clarè patet; sic videtur, quòd etiam mel panis nomine intelligeretur; & sic eandē rationem de omnibus alijs ad cibum spectantibus prorsus militare (vt probat Tostatus quæst. eadem) est censendum. In præsenti autem panis nomine omnia tam ad victum, quàm ad vestitum necessaria intelligi docet Hieronymus super Matth. *Alij putant*, ait, *panem simpliciter secundùm Apostoli sermonem dicentis; habentes victum, & vestimentum his contenti sumus.* Sensus igitur est: *panem nostrum quotidianum*: idest alimentum in cibo, & potu quotidianum, quod nobis ad vitæ sustentationem quotidie necessarium est, *da nobis hodie*, pro isto nempe die, & sic de cęteris ordinatim.

417. *Quid per panē quotidianum petam Christi fideles.*

PETITIO V.

Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

POST *subsidium cibi petitur & venia delicti*, inquit Cypr. lib. de orat. Dom. *vt qui à Deo pascitur, in Deo viuat; nec tantū presenti vitæ; sed eternæ consulatur, ad quam venire non potest, si ei peccata non donentur;* quæ, debita Dominus appellauit, sicut alibi dixit: *Dimisi tibi omne debitum, quia rogasti me*, vnde sequitur (*dimitte nobis debita nostra*) *quare necessariè, & salubriter admonemur qui peccatores sumus, quòd pro peccatis rogare compellimur; & ne quis sibi quasi innocens placeat, & se extollendo plus pereat, instruitur se peccare quotidie, dum pro peccatis quotidie iubetur orare.* Nec valet alicuius in hac oratione adimpleri petitio, qui proximo in se peccanti haud noxam dimiserit; nam dum dicitur: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debito-*

418. *Homo, quia quotidiè peccat, quotidiè petere debet sibi dimitti peccata. Qui peccatanō dimittit proximo, petit à Deo sibi peccata nō remitti.*

Digitized by Google

debitoribus nostris: tunc orans hoc verbis proprijs clarè profitetur, & dicit: *dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*: ideſt: dimitte nobis peccata nostra eo modo, quo nos inimicis nostris in nos peccantibus culpas dimittimus. Vnde egregiè Chryſoſtomus ſuper Matth. *cum qua spe orat qui inimicitiam ſeruat aduerſus alterum, à quo forſitan leſus eſt? ſic enim ipſe orans mentitur; dicit enim, remitto & non remittit, ſic & à Deo petit indulgentiam, & non illi indulgetur.* Ita Auguſt. in Enchiridion inquit: *quiſquis autem roganti & deprecanti, ſeu panitenti ex corde non dimittit, nullo modo æſtimet à Domino ſua peccata dimitti.*

PETITIO VI.

Et ne nos inducas in tentationem.

419. *Qua ratione fidelis petat, nõ induci in tẽtationem.*

HÆC ſexta petitio eſt, in qua à tentationum procellis liberari expoſcimus, in quantùm tentatio quoddam malum eſt, per quod homo priuatur felicitate; quia qualiter per patrata peccata ad beatitudinem nobis recluditur aditus, & ita debita nobis dimitti perquirimus; taliter per tentationum flatus de proximo in peccata, per quæ à beatitudinis gaudio arcemur, ruere dubitamus: Ita Toſtatus *quæſt.* 118. *in c.* 6. *Matth.* Sciendum autem, quòd hic, ne tentemur, vel ne nos tentari permittat, à Deo non quærimus; ſed ne nos in tentationem induci, ideſt in ea ſuccumbere permittat; quia tentari nobis aliquoties eſt vtile; & per hoc ab hoc bono priuari non quærimus; ſed cum tentationi ſuccumbere per ſe nec bonum, nec vtile ſit; ideò hoc à nobis auferri poſtulamus: ita inquit Auguſt. lib. de ſerm. Dom. *Aliud eſt induci in tentationem, & aliud tentari: nam ſine tentatione probatus nemo poteſt eſſe ſuæ ſibi, ſiue alteri: Deo autem ante omnes tentationes quiſque notiſſimus eſt; non igitur oratur hic, vt non tentemur; ſed vt non inferamur in tentationem: vt ſi quiſpiam ſit, cui neceſſe eſt, ipſe examinari, non orat, vt igne non contingatur; ſed igne non exuratur.*

PETITIO VII.

Sed libera nos à malo. Amen.

420. *De quo malo petat fidelis liberari.*

PEtitio iſta ſeptima eſt, quam plurimi de interiori malo, de fomite ſcilicet, à quo tentatio, ac peccatum trahit originem, volunt interpretari. Alij pro dæmone, quem propter malitiæ excellentiam malum vocant, malunt vſurpati. His non obſtantibus, meliùs cum Toſtat. *in cap.* 6. *Matth. ad literam, & quæſt.* 119. *eod. cap.* petitionem hanc de quouis malo, (exceptis peccatis præteritis, ac tentationibus ad peccata inducentibus: quia de illis in antecedentibus petitionibus eſt pertractatum) intelligendam eſſe videtur de aduerſitatibus nempe, infirmitatibus, ac fortuitis malis, vt ferro, & igne, aquarum ſubmerſione, terræmotu, peſte, ſubitanea morte, maleficijs, obſeſſionibus, diabolicisq; vexationibus, cæteriſue periculis, quibus ſubiacet fragi-

Digitized by Google

fragilitas humana: nam ab his homo liberari nequit, nisi eũ Deus liberum abire permiserit: quia etsi se diligentissimè custodiat, in tutissimis locis commorando, attamen pericula omnia euadere nequit, quin aliquibus casualibus succumbat; & sic à malis quibuscumque, quæ ab extrinseco inferuntur, generaliter liberari postulamus: Ita Augustinus *lib. de serm. Dom. in monte* ad probandum hoc vltimum, quod in oratione dominica habetur: *Tam latè patet*, inquit, *vt homo christianus in qualibet tribulatione constitutus in hoc gemitus edat, in hoc lacrymas fundat.*

Amen. Idest, ita fiat: sic dicit Hieronymus super Matthæum. *Amen enim, quod in fine constat scriptum, signaculum est Dominicæ orationis*, quod Aquila interpretatus est, *fideliter*. & nos *verè* possumus dicere, idest *verè sic erit, vt petimus*.

Ex petitionibus prædictis colligitur, bonorum duplex esse genus: quędã enim bona spiritualia dici possunt, alia temporalia: Spiritualiũ, alia ad Deum pertinent; alia nobis conueniunt. Quæ ad Deum pertinent, sunt honor, & gloria; quæ à nobis desiderantur ipsi Deo in prima petitione cùm dicimus: *Sanctificetur nomen tuum*. Quæ verò nobis conueniunt, sunt beatitudo, quam petimus, dum dicimus: *Adueniat regnum tuum*; & auxilium ad faciendam voluntatem Dei, eius mandata obseruando; quod petimus, dum dicimus, *Fiat voluntas tua, &c.* Sic pariter petimus, vt remoueat impedimenta, nempe peccata, & lapsum in tentationes, seu in peccata, quæ petimus in quinta, & sexta petitione. 421. *Bona alia spiritualia, alia temporalia.*

Sub bonis spiritualibus comprehendimus omnia bona honesta, quibus nemo potest malè vti, siue sint gratia, & supernaturales virtutes, ac earum opera: siue sint virtutes morales acquisitæ cum actibus suis. Sub temporalibus verò comprehendimus omnia bona fortunæ, & bona corporis; vt sunt vita, & salus; & bona etiam animi, quibus malè vti possumus; vt virtutes intellectuales, scientia, ars, &c. Horum verò bonorum quædam sunt per se conuenientia naturæ, ac proinde per se appetibilia secundùm rectam rationem propter bonum, & conuenientem statum naturæ, nisi aliquid per accidens obstet; vt vita, salus, & scientia. Alia verò sunt bona de se indifferentia, quæ propter se appetibilia non sunt; sed tantùm propter vtilitatem ad alia bona per se, & honestè appetibilia; vt sunt honor, fama, potentia, diuitiæ, &c. Vnde inter hæc quędam sunt vel simpliciter, vel moraliter necessaria ad consequenda, vel ad conseruanda alia bona per se naturæ conuenientia; vt est victus necessarius, & vestitus, & bonum nomen necessariũ ad vitæ tranquillitatem: & de his bonis omnibus intelligitur petitio quarta, dum dicimus: *Panem nostrum quotidianum, &c.* & vltima petitio; *Sed libera nos à malo*, eis oppositio: Ita docet Tostatus *quæst. 120. in c. 6. Matthæi.* Quædam verò superabundantia, vt diuitiæ, magni honores, &c. & hæc bona Christus non docuit, nec voluit in oratione dominicali postulari. *Bona spiritualia.* *Bona temporalia.* *Bona temporalia per se appetibilia secundũ rectam rationẽ.* *Bona indifferentia necessaria ad conseruanda bona per se naturæ conuenientia.* *Bona indifferentia superabundantia.*

Hoc solùm remanet statuendum, quęnam prædictorum bonorum sint à Deo petenda absolutè; & quęnam sub conditione, videlicet si conducant ad beatitudinem, & futura sint instrumenta virtutum: Quod præstabitur sequentibus quæstionibus.

Digitized by Google

QVÆSTIO I.

An spiritualia bona indistinctè, & absolutè à Deo peti possint.

422. *Spiritualia bona absolutè petenda sunt.*

REspondetur, hæc bona absolutè, & simpliciter petenda esse, nec necessarium esse aliquam conditionem nos adiungere. De hoc nulla est controuersia; quia per spiritualia bona intelligimus vitam æternam, & omnia bona, & media, quæ ad illam obtinendam conferre possunt.

Primò, hæc omnia maximè à Deo esse petenda, constat ex oratione Dominica supra explicata, in qua ferè omnes petitiones sunt de his spiritualibus bonis; illa autem oratio est quasi exemplar, & summa omnium, quæ à Deo peti possunt. Propter quod dixit Augustinus Epist. 121. c. 12. *Si rectè, & congruenter oramus, nihil aliud dicere possumus, nisi quod in hac oratione Dominica positum est.* Et sermone 128. de Tempore. *Hæc oratio compendiosis verbis septem petitionibus omnes species orationis comprehendit.* Idem. *Sermone 22. ad Fratres in Eremo.* Nam ad bona spiritualia pertinet in primis, vt Deus in nobis glorificetur; deinde vt æternam beatitudinem consequamur; ac subinde, vt dum hic viuimus, voluntatem Dei impleamus. Et quia hoc sine diuinæ gratiæ auxilio præstari non potest, hoc etiam a nobis semper, & vbiq; ac maximè postulandum est. Vnde consequenter etiam petimus remissionem peccatorum, vtiq; cum dispositione necessaria ad illam obtinendam. Ac denique ob fragilitatem nostram victoria contra tentationes, & defensio ab omnibus malis petenda est; hæc enim omnia in illa oratione continentur. Et per vniuersam Scripturam sparsæ sunt huiusmodi orationes, ac petitiones, præsertim *per totum corpus Psalterij*, vt dixit Innocentius primus *epist. 25. quæ apud Augustinum est nonagesima prima.* Ecclesia etiam in suis orationibus hoc frequentissimè orat: vt Deus actiones nostras aspirando præueniat, & adiuuando prosequatur. Item vt gratiam mentibus nostris infundat, vt tandem ad resurrectionis gloriam perueniamus. Sic vt omnibus aduersis, vel contra omnia aduersa muniamur: vt à pondere peccatorum nostrorum liberemur: vt nostras rebelles compellat, idest efficaciter moueat voluntates, & similia.

Orationes Ecclesiæ præcipuè de quibus sunt.

§. I.

423. *Docent Theologi.*

HOc docent omnes Theologi, D. Thomas 2. 2. q. 83. art. 5. Medina *Codice de Orat. quæst. 5.* Alexander Alens. 4. par. quæst. 26. memb. 3. D. Antonin. 4. par. tit. 5. c. 3. Syluester *verbo Oratio num. 5.* Nauarrus *in Enchirid. de Oratione cap. 1.* Ioseph Angles *Flor. Theolog. qq. in 4. sent. tract. de Oratione quæst. 9. diffic. 4.* Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione c. 20.* & alij communiter. Ratio est: quia hæc bona sunt maximè per se honesta, & amabilia, & præcipuè à Deo ipso intenta, & in gloriam suam, ac bonum nostrum desiderata; ergo oratio pro talibus bonis, & ex obiecto est maximè honesta, & diuinæ voluntati conformis. Sic D. Thomas in generali quæst.

Ratio dictat.

qua

Digitized by Google

qua interrogat: *An aliquid determinatè in oratione sit petendum*, concludit, illa bona, quibus malè vti non possumus: (quia illis, aut beatificamur, aut beatitudinem meremur,) determinatè petenda esse. Intellige autem determinatè, idest absolutè; id enim probat: *quia*, inquit, *hæc bona Sancti orando absolutè petunt, secundum illud Psalmi 79. Ostende faciem tuam, & salui erimus*. Et illud *Psalmi 118. Deduc me in semitam mandatorum tuorum*. Ratio etiam indicatur ab eodem D. Thoma in solutionibus argumentorum: quia nulla conditio necessaria est ex parte nostra, cum hæc sint maximè bona nostra; nam in eis nostra salus, & felicitas posita est. Nec ex parte rei postulatæ: quia, cum hæc bona de se talia sint, vt nemo eis malè vti possit, iniuria quodammodo illis fieret, apponendo conditionem (*Si nobis expedit*) vel aliam similem. Nec ex parte Dei: tum quia scimus esse conforme diuinæ voluntati, quòd hæc bona habeamus, vt ait Paulus 1. Thessal. 4. *Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra*: tum etiam quia ipsemet Spiritus sanctus inspirat nobis absolutum desiderium talium bonorum; & hoc modo, *adiuuat*, teste Paulo Rom. 8. *infirmitatem nostram*; & talia bona nos postulare facit: tum denique quia hæc bona maximè in Diuinam redundant gloriam, quam ipse Deus in suis operibus præsertim intendit. Vers. 26.

QVÆSTIO II.

An bona temporalia absolutè à Deo peti possint.

ANte quæstionis solutionem priùs aduertendum est, aliud esse petere aliquid propter se, vel propter aliud: aliud petere absolutè, vel sub conditione. 424.

Petere propter se quid sit. Petere propter aliud quid sit.

Petere propter se, est petere tanquam bonum propter se amabile, cui opponitur petere propter aliud; hæc igitur duo idem valent, quod petere vt finem, vel vt medium. Vnde sicut duplex est finis, scilicet vltimus, & proximus; ita dupliciter potest aliquid propter se peti, scilicet tanquam finis vltimus: vel tanquam finis proximus.

Aliquid potest peti tantùm propter se.

Similiter aliquid duobus modis dici potest esse propter aliud, scilicet ex formali, aut virtuali relatione operantis; vel ex vi operis, seu modi operandi; eodem duplici modo potest aliquid peti propter aliud. Vnde fit, vt aliquis modus petendi aliquid propter se repugnet cum omni modo petendi propter aliud, vt quando aliquid petitur tanquam vltimus finis: vt beatitudo non potest peti nisi propter se.

Aliquid potest peti propter se, & propter aliud.

Aliquando verò idem potest simul peti propter se, & propter aliud, vel ex vi operis, vel ex relatione operantis; vt contingit in bono, quod propter se petitur solùm tanquàm finis proximus; vt scientia, quæ est bonum honestum propter se appetibile, quæ tamen potest etiam ordinari ad finem vltimum, nempè ad consequendam beatitudinem: Vel sanitas corporis, quæ potest peti, & propter se (vt est quid bonum vtile, & honestum;) & propter aliud, scilicet vt possit ea vti ad Deum laudandum, puta ad verbum Dei enunciandum; vel confessiones peccatorum audiendas, vel aliud quid simile operandum.

Digitized by Google

425. *Tam bonum propter se, quàm propter aliud petitum & absolutè & conditionatè peti.*

At verò petere absolutè, vel sub conditione quoad vtrumq; membrum cadere potest: tam in bonum propter se, quàm propter aliud postulatum: quia vtrumq; potest sub conditione aliqua desiderari, vel absolutè. Nam licèt ego non desiderem salutem corporis, nisi propter diuinam gloriam; nihilominus possum absolutè illam desiderare: quia & absolutè desidero finem, & absolutè etiam cupio per hoc medium illum finem consequi; atq; ideò possum etiam absolutè petere, vt Deus & illud bonum mihi tribuat, puta sanitatem; & ad illum finem conferre faciat; qui videtur esse modus valde vsitatus, & vulgaris petendi hæc bona temporalia, quando in aliqua abundantia, vel excellentia non desiderantur.

§. I.

426. *Bona temporalia conuenientia naturæ licitè possunt peti propter se vt fines proximi. Quomodo.*

Dico ergò primò. Quædam sunt bona humana, ac tẽporalia, de quibus supra *nu.* 420, & 421. quæ licitè possunt propter se peti tanquã fines proximi (dummodo secundùm rectam rationẽ desiderentur, ac petantur) sicut ex se amabilia sunt; vt conseruatio vitæ, corporis integritas, & sanitas, scientia, seu cognitio veritatis, & si quæ sint alia huiusmodi bona. Nam aliqua ex his bonis licitè amantur, & desiderantur propter se, ideſt propter conuenientiam, quam habent cum natura rationali; conuenientiam (inquam) recta ratione regulatam; nam ratio recta dictat, conseruandam esse naturam, & procurandam corporis sanitatem, vel scientiam, aut aliquid huiusmodi; & hæc bona esse per se appetibilia, (per se loquendo;) ergo eodem modo sunt petibilia; (vt ita dicam): quia ex Augustino *illud honestè petitur, quod honestè desideratur.*

Ratio dicti.

Ampliùs declaratur. Illa licitè, & rectè peti possunt absolutè, & sine vlla conditione, in quorum petitione nulla est circunstantia mala per se, & ex intrinseca ratione eius, ac præterea materia petitionis bona est; vt sanitas, scientia, liberatio à maleficijs, & alijs periculis (vt dictum est) ergo licitè sine vlla conditione peti possunt. Hoc manifestè clarum est: quia in petitione dictorum bonorum temporalium nulla est circunstantia mala; nam si aliqua esset, maximè esset, quia talia bona non petuntur propter beatitudinem: At hoc non ita est, ergo, &c. Maior supponitur: quia etiam supponimus ex alijs circunstantijs orationem rectè fieri, scilicet conuenienti tempore, loco, & modo, & ex recta fide, &c. Minor verò probatur: quia vel ille defectus non inuenitur: vel prout inuenitur, non est priuatiuus, (vt sic dicam;) sed negatiuus tantùm, ideſt non est de circunstantia necessaria ad benè esse; sed tantùm ad melius esse. Nam vel est sermo de beatitudine naturali; vel de supernaturali? Item vel est de relatione operantis; vel de relatione, seu tendentia ipsius operis ex se. Si sermo fit de relatione operantis, verum est, tale bonum peti posse absque morali malitia fine tali relatione ad beatitudinem: quia hæc relatio operantis non est intrinsecè necessaria ad moralem bonitatem; vt patet de opere eleemosinæ facto ex naturali misericordia fine vlla memoria beatitudinis, nec relatione formali, aut virtuali operantis. At loquendo de relatione operis, talia bona satis petuntur

suntur propter beatitudinem eo ipso, quòd propter intrinsecam conuenientiam honestam petuntur: Sic enim dicitur ad gloriam Dei facere, quisquis quod honestum est operatur, etiamsi aliam relationem ipse non adiungat: vt docet Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione, cap. 17. num. 7.* ex D. Thoma 1. 2. *quæst.* 1. dicente: *Quisquis amat bonum, amare illud propter beatitudinem, saltem in communi*; multò ergo magis, qui verum aliquod bonũ, & honestum petit, censetur petere propter beatitudinem: quia vel petit partem aliquam, saltem minùs principalem, beatitudinis naturalis; vel accidens quoddam completæ beatitudinis supernaturalis. Confirmat hanc veritatem præter D. Thomam 2. 2. *quæst.* 83. *ar.* 6. & Suarez loco citato, Alexander Alens. 4. *par. quæst.* 26. *art.* 3. §. 1.

§. II.

SED dicent aliqui: Etsi hæc bona sint per se appetibilia; nihilominus talia sunt, vt eis malè vti possimus, ergo temeritas quædam est, illa absolutè petere; vt ergo prudens sit petitio, necesse est, vt actu, vel virtute includat conditionem *si talia bona nobis profutura sint ad beatitudinem*, seu *ad salutem animæ*; vel saltem *si nocitura non sint*. Quod significare videtur D. Tho. *loco cit. art.* 5. vbi relata sententia Socratis subiungit: *Quæ quidem sententia aliqualiter vera est quantùm ad illa, quæ possunt malum euentum habere, quibus etiam homo potest malè, & benè vti*. Et *in articulo* 6. ait: licitum esse, desiderare bona temporalia, non principaliter; sed vt quædam adminicula, quibus adiuuemur ad tendendum in beatitudinem. Vnde consequenter significat, solùm sub ea ratione & conditione peti posse. 427. *Obijcitur ex D. Thoma.*

Huic difficultati respondetur, nullum esse in hac vita bonum, quo homo pro sua libertate non possit malè vti aliquo modo. Nam licèt virtutibus nõ possimus vti tanquam principijs ad malos actus eliciendos; possumus tamen ex illis superbire, & ita illis aliquo modo malè vti; idemq; est de peculiaribus auxilijs, aut fauoribus gratiæ; & nihilominus ex sententia omnium hæc bona possumus absolutè desiderare, & petere; ergo illa ratio nõ sufficit, quominus etiam alia bona per se conuenientia naturæ possimus absolutè petere: Ita eruditè docet Suarez *loco citato cap.* 17. *num.* 9. 428. *Satisfit obiectioni.*

§. III.

DICO ergo secundò. Non est temeritas, huiusmodi bona temporalia absolutè petere: quia qui hæc bona honestè desiderat, hoc ipso quantum est ex se illa desiderat ad benè, & honestè illis vtendum: vnde nõ oportet, vt sub conditione illa petat, puta dicendo: *Domine da mihi sanitatem mentis & corporis, libera me ab hoc maleficio, à dæmonis obsessione, à febre, vel ab alio malo, si sit animæ meæ profuturum: vel si tu scis, quod sit expediens animæ meæ*: Sed potiùs vt simul petat talẽ conditionẽ in se impleri, videlicet, vt talia bona obtineat ad benè, & honestè illis vtendum, prout ipsa per se, & ex natura sua postulant: hoc modo petitio non est conditionata, sed absoluta: 429. *Non est temeritas, absolutè petere bona temporalia conuenientia naturæ.*

Digitized by Google

vt dicendo: *Domine da mihi ſanitatem mentis, & corporis; ſed ſimul da mihi auxilium efficax, vt ſanitate benè vtar ad laudandum, & glorificandum nomen ſanctum tuum. Libera me à dæmonis obſeſſione, vt tibi magis, ac magis in Eccleſia tua gratiarum referam actiones.* Iſtæ enim petitiones ſunt abſolutæ, in quibus homo petit bona temporalia; ſed ſimul quærit auxilium, vt illis benè vtatur ad beatitudinem conſequendam. Vnde dicimus, omnes fateri, huiuſmodi actum abſolutum (prout nos declarauimus) eſſe licitum; etiamſi ex particulari intentione operantis, vel præſenti, ac formali; vel præterita, & virtualiter manente conditio non apponatur: quia nimirum operans nihil vmquam de illa cogitauit. Si quis autem contendat ex natura operis interpretatiuè includi illam conditionem, non eſſet fortaſſe contradictio in re ab eo, quod ait D. Thomas; nam certè qui hæc bona honeſtè deſiderat, ſemper habet hanc animi præparationem, vt, ſi virtutem ſint impeditura; vel ſi futura ſint in occaſionem ruinæ, ea nolit; hæc verò conditio magis eſſe intelligitur in bona diſpoſitione ſubiecti, quaſi habituali, quàm in ipſomet actu petendi; & ideò illum abſolutum vocamus: Ita Suarez *eod. cap. nu.* 10.

Ratio dictat ex Suarez.

430. *Confirmat vſus Eccleſiæ.*

Hoc confirmat vſus Eccleſiæ, quæ bona temporalia petit ſine vlla conditione, vt in multis Collectis videre licet: vt pro ſanitate infirmis obtinenda ait: *Omnipotens ſempiterne Deus ſalus æterna credentium exaudi nos pro infirmis famulis tuis, pro quibus miſericordiæ tuæ imploramus auxilium, vt reddita ſibi ſanitate, gratiarũ tibi in Eccleſia tua referant actiones.* In oratione pro pluuia: *Vt præſentibus ſubſidijs ſufficienter adiuti ſempiterna fiducialius appetamus:* Sic in orationibus contra perſecutores, contra peſtem animalium, pro frugibus, vineis, ac meſſibus ab vniuerſis malis præſeruandis Deũ rogamus abſolutè, & ſine illa conditione, *ſi huiuſmodi bona temporalia ſint ſaluti animæ profutura, vel non.* Illa tamen actu ordinamus ad gloriam Dei, ac poſtulamus cum expreſſa habitudine ad ſpiritualem fructum; quod æquiualet, ac ſi conditio illa eſſet appoſita.

§. IV.

431. *Bona indifferẽtia petita cum moderatione honeſta poſſunt abſolutè peti. Teſtatur diuina ſcriptura.*

DIco tertiò. Quando bona indifferentia, vt diuitiæ, & ſimilia non ſimpliciter, nec cum exceſſu petuntur; ſed cum hac moderatione, ſcilicet quantùm ad huius vitæ commoditatem neceſſaria ſunt, tunc eodem modo peti poſſunt, quo ipſa bona corporalia, vel intellectualia, quæ per ſe expetibilia ſunt.

Hoc rectè probari poteſt ex illo Prouerb. c. 30. *Diuitias, & paupertatem ne dederis mihi; ſed tantùm victui meo tribue neceſſaria.* Item ex illa petitione orationis Dominicæ: *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*, per quam ſupponimus ex ſupradictis *num.* 417. peti panem etiam corporalem, vt ait etiam Chryſoſt. Conſonat etiam illud Geneſis 28. *Si fuerit Dominus mecũ, & cuſtodierit me in via, per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad veſcendum, & veſtimentum ad induendum, reuerſusq; fuero proſperè ad domum patris mei, erit mihi Dominus in Deum*: vbi petitio moderata talium bonorum non ſolùm abſoluta eſt; ſed etiam voto confirmata.

Hoc

Digitized by Google

Hoc sentit Augustinus *Epist. 121. ad Probam cap. 6. & sequentibus*. Cum .n. dixisset: *Si optant sibi, ac suis sufficientiam rerum necessariarum, & cæt.* subiungit: *Hanc ergo sufficientiam non appeti propter seipsam, sed propter salutem corporis, & congruentem habitum personæ hominis, quo habitu non sit inconueniens eis, cum quibus honestè, & officiosè viuendum est*. Additque sequentia verba, quæ hanc, & præcedentem conclusionem confirmant. *In his itaque omnibus incolumitas hominis; & amicitia propter seipsas appetuntur; sufficientia verò rerum necessariarum non propter seipsam; sed propter duo superiora quæri solet, cùm decenter quæritur*. 432. *Augustinus docet.*

Hoc confirmat vsus Ecclesiæ; nam in litanijs, & collectis sæpe postulat temporalia bona, vt pluuiam, vel serenitatem, nulla adiecta conditione, vt dixi *numero præcedenti*. Id testantur D. Thom. 2.2. *q.* 83. *ar.* 6. & Alexander Alensis 4. *par. q.* 26. *ar.* 3. §. 1. *Confirmat vsus Ecclesiæ.*

§. V.

RAtio ex his verbis facilè confici potest: quia eo modo, quo petitur aliquid propter se, potest etiam peti medium necessarium ad illud obtinendum. *Si* .n. potest absolutè peti sanitas, vt finis proximus, idest vt finis sub fine, etiam possunt absolutè peti bona temporalia, vt media necessaria ad talem finem consequendum. Item illa petitio iam habet finem honestũ; vnde licèt materia ex se sit indifferens; honestatur tamen ex fine; & eo ipso, quòd cum dicta moderatione petitur, tollitur morale periculum, quod in abundantia harum rerum temporalium esse solet; ergo ex omni capite honesta est talis oratio. Est autem talis oratio absoluta eo modo, quo dictum est de præcedenti; semper tamen habet intrinsecè subintellectam limitationem illam, vt hæc ipsa quantumuis moderata sufficientia non desideretur cum discrimine virtutis: seu si futura sit occasio alicuius peccati. Quæ limitatio in omni honesto amore creaturæ includitur, quatenus non amatur super omnia, neque vt vltimus finis, nec sine fine honesto. 433. *Ratio dictat.*

§. VI.

DIco quartò. Hæc bona indifferentia diuitiarum, honorum, et huiusmodi non sunt absolutè petẽda, quando cum excessu aliquo, vel abũdantia, aut sine moderata limitatione petuntur. Hanc veritatem docet Suarez *cap. eod. num.* 12. Ratio est: quia in primis, vt hæc bona honestè petantur necesse est, vt non propter se, sed propter honestũ finem petantur; vix autem possunt ita peti, nisi petantur cum moderatione, et limitatione accõmodata honesto fini; et tunc iam petentur modo explicato in fine præcedẽtis numeri; nam illa moderatio, et sufficientia non potest esse vna in omnibus; sed pro ratione status, vel finis conuenientis homini iuxta conditionem suam. 434. *Bona indifferentia sine moderata limitatione non sunt moderatè petẽda,*

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO III.

An postulare à Deo peculiarem protectionem, & curam in præstando nobis hæc bona, sit tentare ipsum.

435. *Petere à Deo singulare auxilium in omnibus rebus nostris, est supernaturalem eius prouidentiam recognoscere.*

REspondeo cum Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 1. de Orat. cap. 18. num. 8* non esse tentare Deum, vel eius potentiam; sed supernaturalem eius prouidentiam recognoscere. Eò vel maximè quòd non absolutè petimus extrardinarias illas actiones diuinæ prouidentiæ; sed solùm quatenus ad effectum consequendum sunt necessariæ. Sæpe enim effectus à nobis desideratus, ac postulatus euenit per communem cursum causarum naturalium; et tunc satis exaudit Deus orationem pro tali effectu, si cum huiusmodi causis concurrat, et non permittat per actionem dæmonum impediri, prout interdum potest; quod etiam nos postulathus, quando hæc bona petimus.

Licitum est, etiamsi ad impetrationem miraculum requiratur.

Denique, quoniam interdum fieri potest, vt ad obtinendum bonum postulatum, verbi gratia, corporis ægrotantis sanitatem, neque ordinaria, neque extraordinaria naturalis prouidentia sufficiat; sed miraculosa necessaria sit; nullum est inconueniens, quòd ad hoc totum extendatur orantis intentio, & petitio: quia hoc non est tentare Deum: nam non petitur simpliciter miraculum; sed sub conditione, si fuerit necessarium, & supposita conuenientia beneficij postulati. Et hoc modo credendum est orasse Ezechiam, quando salutem postulauit, & obtinuit; & in scriptura inueniuntur plures orationes similes; & orationes Ecclesiæ pro huiusmodi bonis temporalibus, præsertim generalibus ita possunt conuenienter intelligi. Sic etiam solent fideles petere salutem, vel similia bona in locis pijs, in quibus solet Deus ea miracula operari in Christi honorem, vel B. Virginis, vel alicuius Sancti per eius intercessionem; & interdum impetrat ea miraculoso modo iuxta rationem fidei suæ: vel prout eis expedit, aut communi Ecclesiæ bono. Ita ergo satis constat, quomodo hæc bona (licèt aliàs naturalia sint) per orationem conuenienter petantur.

Isaiæ 38. & 4. Reg c. 20.

QVÆSTIO IV.

An temporalia mala in oratione peti possint.

436. *Non est intrinsecè malum, petere huiusmodi mala sibi, vel alteri.*

REspondeo breuiter, non esse intrinsecè malum, petere huiusmodi mala vel sibi, vel alijs. Hoc constat ex vsu Scripturæ, & Sanctorum. Paulus enim Philip. 1. aiebat: *Cupio dissolui, & esse cum Christo*. Dauid ps. 25. *Proba me Domine, & tenta me, vre renes meos, & cor meum*. Vbi Augustin. *Adhibe medicinale purgatorium, quasi ignem delectationibus; & cogitationibus meis*. & Hieron. *Proba me Domine in tentationibus, & tenta me, ne aliquid in me delicti remaneat*: Vnde Augustinus *serm. 30. de Sanctis* ponderans illud, *Vre renes meos, & cor meum*, ait: *Ad comprobandam deuotionem suam geminum sibi ignem postulat* (scilicet renum, & cordis) *vt luctamine habito, ostẽ-*

Digitized by Google

ostendat, in se plus posse amorem Christi, quàm pœnam tyranni. Ratio verò est: quia huiusmodi mala non sunt simpliciter mala, sed secundùm quid: vnde respectu boni honesti, vel mali turpis illi contrarij, sunt indifferentia; erũtq; simpliciter bona, si honesta ratione, et propter finem simpliciter bonum appetantur; ergo ex tali intentione licitè etiam peti possunt; ergo petitio talium malorum non est per se, et intrinsecè mala.

Licitè peti possunt propter finem simpliciter bonum.

Quamuis autem hic modus orationis, quo quis sibi mala temporalia petit, licitus sit; non est omninò tamen consulendus: quia non omnes apti sunt, vel idonei ad hoc genus probationis; et interdum esse posset præsumptio illam appetere, aut postulare sibi; et maximè si quis peteret, se à dæmone possideri; cum dæmon hominem, quem possidet, ad multa inducat mala, vt ad blasphemias, ad actus inhonestos, ad precipitia: impediat multa bona; ac multis domesticos obsessi afficiat perturbationibus, et afflictionibus. Vnde melius est, Paulum regulariter imitari, qui cum stimulo carnis affligeretur, et ignoraret, quid sibi magis profuturum esset, *ter Dominum rogauit, vt auferretur ab eo*; non enim nos Paulo perfectiores sumus, vt petamus per afflictiones à Domino tentari; vel per obsessiones, ac possessiones à dæmone probari; sed in dubio potiùs de nostra fragilitate, et imbecillitate timere debemus: Ita etiam admonet Suarez *lib. eod. c. 19. nu. 2. sub fine.*

437. *Hic modus tamen non est faciliter consulendus.*

QVÆSTIO V.

An liceat in oratione petere, vt malum pœna proximo eueniat.

438. *Quãdo sit licitũ, mortuo malum imprecari, & quando non.*

DIco primò. Si proximus iam sit defunctus, & damnatus, licitum est illi imprecari vindictam æternam, iuxta illud Psal. 57. *Lætabitur iustus, cùm viderit vindictam.* Si autem proximus iam sit defunctus, & nobis non constet ipsum esse damnatum, imprecari illi damnationem æternam, desiderando, vt damnatus sit, & de illo sumatur æterna vindicta, manifestũ odium esset: quia illud per se non est necessarium ad iustitiam Dei; vnde solùm postulatur in summum malum proximi: Ita docet Alexander Alens. 4. *par. q. 93. art.* 2. Thom. 2. 2. *q.* 83. *art.* 7. D. Bonau Ricard. Sot. *in* 4. *dist.* 45. *&* 46. Medina *hac quæst.* Suarez *cap. eod. nu.* 3. Ioseph Angles *in* 4. *tract. de Orat. q.* 9. *diffic.* 2.

§. I.

439. *Numquam licet imprecari Viatori damnationem æternam.*

DIco secundò. Si proximus sit viator, nunquam licet illi imprecari vindictam, quæ inuoluat damnationem æternam, etiam sub titulo diuinæ iustitiæ: quia de nullo viatore desperandum est, & Deus potest aliã vindictam sumere de peccatore, per quam suæ iustitiæ satisfaciat, & misericordiam habeat adiunctam; quam vindictam sumit, mediante pœnitentia; & hanc Deus ipse (quantùm ex se est) magis exoptat; Et ideò imprecari illi, quandiù est in via, vindictam æternam, est peccatum contra proximi charitatem; vt testatur B. Gregorius *lib.* 2. *moral.* dicens: *Homo peccare subiacet, qui*

Digitized by Google

qui hoc petit à Deo fieri, quod omninò facere non potest; vel si potest, minimè decet. Idem docent DD. supra relati.

§. II.

440. *Catholicũ est, orando, petere aliquod malum proximo ob maius bonum.*

DIco tertiò. Integrum, & catholicum est, orando petere aliquod malũ proximo, quando illud petitur propter aliud bonum, quod iustè, & secundùm ordinem charitatis præfertur illi malo, puta ad vtilitatem peccatorum, vt conuertantur, & non pereant: nam eo ipso non agitur contra charitatem; sed secundùm illam; nec petitur malum, vt malum; sed vt bonũ, non qualecunq; sed præferendum tali malo.

Hanc conclusionem probant innumera sacræ scripturæ testimonia. Ps. 82. *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine:* & passim Prophetæ hoc petebant, vt corrigerentur, & conuerterentur peccatores; quod est opus misericordiæ; & hæc quoq; mala sæpissime populo nunciabant, non imprecando, sed prædicando; non optando, sed prophetando. & D. August. *in quadam homilia de martyribus* dicit: *Vltus sum eos, & cæt. quomodo me vindicaui? occidendo in eis errorem, suscitando fidem.*

§. III.

441. *Licitum est, petere à Deo, vt damna temporalia, & mortẽ ipsam immittat homini pernicioso Reipublicæ; aut publico Ecclesiæ hosti.*

DIco quartò. Licitum est, à Deo petere, vt mittat mala, & damna temporalia, & mortem ipsam homini pernicioso Reipublicæ, aut publico hosti Ecclesiæ; vt Turcæ, Hęresiarchæ, Mago, Malefico, Sagæ, & similibus, præferendo commune bonum, nempe tranquillitatem Reipublicæ, honorẽ Dei, & Ecclesiæ priuato incommodo: vel postponendo corporale detrimentum spirituali: In huiusmodi autem oratione semper inuoluitur conditio, *si aliter vitari non potest malum;* quod interdum supponitur tanquam moraliter certum ex pertinacia, vel obcæcatione talis personæ.

Hoc testantur diuinæ scripturæ Psal. 54. *Veniat mors super illos, & descendant in infernum viuentes,* & subdit infra: *Exaudiet Deus, & humiliabit illos, qui est ante sæcula,* & Psal. 58. *Intende ad visitandas omnes gentes, non miserearis omnibus, qui operantur iniquitatem.* Et interdum effectu ipso Deus talem orationem confirmabat, vt 4. Reg. 1. dixit Elias, *si homo Dei sum, descendat ignis de cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos.* quod semel & iterũ factum est. Ita docent præallegati Doctores *nu.* 438.

§. IV.

442. *Quatuor modis possunt intelligi huiusmodi imprecationes.*

HÆC & similia loca interpretantur Patres vno ex quatuor modis, quos attigit D. Thom. 2. 2. *qu.* 83. *art.* 8. *ad primum, & secundum* ex Augustino *lib.* 1. *de serm. Dom. in monte, & lib.* 2. *de Quæst. Euangel. cap.* 45. quos etiam attigit Alexander Alens. 4. *par. q.* 93. *ar.* 2.

Primus est, quòd sæpe sub forma precationis prophetiam proferunt; norũt enim illam esse voluntatem Dei, & definitam sententiam, quam pronunciant.

Secundus,

Digitized by Google

Secundus, quòd imprecantur malum, non homini, ſed peccato; & perſeuerantibus in illo petunt vindictam, conformando voluntatem ſuam iuſtitiæ diuinæ: vel ſub ea conditione, ſi perſeuerent: vel quia præſciunt conditionem eſſe implendam.

Tertius, quia optant, vt per temporalia mala peccatores corrigantur.

Quartus (& ferè in idem redit) quia optant per eadem mala deſtrui regnum peccati.

Addi præterea poteſt ex Hieronymo *Epiſt. 151. ad Algaſiam quæſt. 5. in veteri Teſtamento*, terruiſſe Deum homines rigore iuſtitiæ; & ideò etiam voluiſſe per Prophetas ſuos, ac Prædicatores interdum viſibiliter oſtendere vindictam ſuam, vt in facto Eliæ ſupra relato. 443.

Denique addi poteſt ſæpe intelligi illas orationes modo iam dicto, quo ordinariè fieri poſſunt, ſcilicet ad emendationem ipſorum peccatorum; vel ad commune bonum, & pacem Reipublicæ.

QVÆSTIO VI.

An omnium prædictorum bonorum, vel malorum petitiones infallibilem habeant impetrationem ex vi diuinæ promiſſionis.

HÆC eſt quæſtio principaliter intenta ad explicandam primam conditionem ad impetrationem infallibilem requiſitam; quæ cum non poſſit vnico verbo explicari, ſequẽtibus dictis, ſeu aſſertionibus enodabitur. 444.

Dico ergo primò. Oratio, ſeu petitio bonorum ſpiritualium habet infallibilem promiſſionem, & impetrationem: Id docet Ioannes primæ ſuæ can. c. 5. *Hæc eſt fiducia*, inquit, *quã habemus ad eum: quia quodcunq; petierimus ſecundùm voluntatem eius, audit nos:* ſed bona ſpiritualia, vt beatitudo, & gratia, & virtutes, & dona, quæ neceſſaria ſunt ad ſalutem, ſunt ſecundùm voluntatem Dei, vt ait Paulus 1. Theſſal. 4. *Hæc eſt voluntas Dei ſanctificatio veſtra*; & conſtat ſupra ex petitionibus orationis dominicalis, *& num. 422. & ſequentibus*, ergo dictorum bonorum petitio infallibilem habet promiſſionem, & conſequenter infallibilem habet impetrationem; cum Deus mentiri non poſſit; vt latè probauimus ſupra *num. 406. & ſequentibus*, ſuppoſitis alijs conditionibus ad impetrationem infallibilem requiſitis.

Petitio bonorũ ſpiritualium habet infallibilem impetrationem.

§. I.

DIco ſecundò. Petitio bonorum temporalium, (ſi vtilia ſint ad ſalutẽ) promiſſionem habet infallibilem: Conſtat ex generalitate verborum Chriſti Io. 14. 15. & 16. *Quicquid petieritis Patrem, in nomine meo, dabit vobis*. Hoc ſuadere poſſumus argumento Auguſtini: quia quod eſt vtile ad ſalutem, aliquid eſt, & magni momenti, ac ponderis apud Deum; & quantùm eſt ex ſe) petitur in nomine Saluatoris; ergo comprehenditur ſub illa promiſſione: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*. Et vt vtar verbis ipſius Auguſtini in Ioannem c. 15. *Hoc petimus*, inquit, *in nomine Salua-* 445.

Petitio bonorũ temporalium, ſi vtilia ſint ad ſalutem, habet infallibilem promiſſionem.

Digitized by Google

Saluatoris, quod pertinet ad rationem ſalutis. & c. 14. in illa verba: *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam*, ait: *In nomine meo, quod eſt Chriſtus Ieſus, Chriſtus Regem, Ieſus Saluatorem ſignificat; ac per hoc quodcumque petimus aduerſus vtilitatem ſalutis, non petimus in nomine Saluatoris.* Item 1. Ioan. c. 5. dicitur: *Quodcumque petierimus, ſecundum voluntatem eius, audit nos.* Circa quem locum aduerto, dupliciter poſſe conſtrui illa verba: primò coniungendo determinationem illam *ſecundum voluntatem eius* cum verbis præcedentibus. Et ſic conſtat, promiſſionem limitari ſolũ ad ea, quæ ſunt ſecundùm voluntatem Dei; & ita legit D. Thomas. Alio verò modo poteſt diſiungi illa determinatio à verbis præcedentibus, & coniungi ſequentibus (prout fit in noua editione vulgata) & ita videtur promiſſio magis vniuerſalis. Vtroque autem modo probatur id, quod intendimus; quia cùm petimus aliquid vtile ad ſalutem, petimus ſecundùm voluntatem eius; ergo exaudimur.

§. II.

446. *Vtile eſt ad ſalutẽ, quod actu eſt cauſa alicuius boni, nec occaſio eſt peccati; nec impedit maius bonũ.*

CVM autem dicimus: id, quod petitur, debere eſſe vtile ad ſalutem; non intelligimus ſolùm de vtilitate, quam poteſt res ex ſe habere, puta de ſanitate, quæ etiam in peccatore poteſt vtilis eſſe ad ſalutem, ſi conuertatur ad Deum, & pœniteat; ſed quam de facto habitura eſt, puta quia illa perſona, cui ſanitas eſt communicanda, bona opera actualiter, & de facto præſtitura eſt. Multa enim poſſunt eſſe ſecundùm ſe vtilia, quæ nouit Deus futura eſſe noxia poſtulanti; & hoc ſatis eſt, vt miſericorditer non detur; ac proinde vt oratio ex ea parte non ſit infallibilis, nec ſub promiſſione cõprehendatur; vt conſtat ex oratione Pauli 2. ad Corinth. 12. Et ita notarunt Auguſtinus *tract.* 32. 73. & 81. *in Ioannem*; & Chryſoſtomus *hom.* 30. *in Geneſ.* Dicetur autem id, quod petitur futurum eſſe noxium, non ſolùm ſi futurum ſit occaſio alicuius peccati; ſed etiam ſi impediturum ſit profectum ſalutis: quia tunc non ſolùm vtile non eſt ad ſalutem, vt conſtat; ſed etiam eſt aliquo modo nociuum: Ita Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 1. *de oratione cap.* 23. *num.* 7.

§. III.

447. *Bona temporalia licèt per ſe nõ conferant ad ſalutẽ, aliquãdo habent impetrationem infallibilem. Et quando.*

DIco tertiò. Petitio alicuius boni honeſti (quod tamen per ſe non eſt conferens ad ſalutem; neque etiam illam impediens, aut profectum eius; vt ſunt bona temporalia neceſſaria ad conſeruationem vitæ, euaſio periculorum, & alia huiuſmodi, de quibus ſupra *in quarta, & vltima petitione orationis Dominicalis*) habet certam impetrationem, ſi adſint tres aliæ conditiones ad impetrationem infallibilem requiſitæ. Probatur ex verbis ipſius Auguſtini *in illis tractatibus in Ioannem*, quos ſupra citauimus: Ibi enim numquam dicit, eum non petere in nomine Chriſti, qui non petit neceſſaria, aut vtilia ad ſalutem æternam; ſed eum, qui petit huic ſaluti contraria: *Non petitur*, ait, *in nomine Saluatoris quicquid petitur contra rationẽ ſalutis.*

Nam

Nam si quod petitur, bonum est, & honestum, & non est contrarium saluti: quia non impedit salutem, nec eius profectum, aut maius bonum, licèt tantùm petatur propter commoditatem naturæ, & nō propter salutem animæ; nihilominus eo ipso, quòd petitur ex vera fide, & Religione (quod est secunda conditio ad impetrationem infallibilem requisita) quantum est de se, potest esse aptū ad salutem; & potest in nomine Saluatoris postulari: Nam gratiā fidei, qua petitur, illud pertinet ad rationem salutis.

§. IV.

AMpliùs probatur: Nam in primis quicquid ipse Christus in oratione sua petere docuit, potest propter ipsum, seu in nomine eius postulari; sed ipse docuit petere etiam subsidium temporale dicens: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*: maior est clara: quia in ea oratione manifestauit suam voluntatem ita esse: minor constat ex dictis supra in illis petitionibus, & probatur à D. Basilio *in Constitutionibus Monasticis c. 2.* ergo, &c. 448. *Constat ex oratione dominic.*

Item eo ipso, quòd aliquid petitur sub vera ratione boni honesti, vel in ordine ad illud, etiamsi ab eo petente non referatur in altiorem finem, ex se est aptum referri; & potest esse medium, vel instrumentum, aut occasio spiritualis fructus, vt puta ex sanitate accepta locus sumatur Deo gratias agendi, ac nomen eius laudandi, & glorificandi, sicut ipsamet Ecclesia in ea Collecta pro infirmis tali modo rogat, nempe, *vt reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua referant actiones*: & ex parte Dei semper datur propter hunc finem; ergo iusta ratione potest propter Christum, seu per merita ipsius postulari. Accedit, quòd talis oratio ex vi motiui includit (vt supra dicebamus *num.* 433.) virtualem conditionem, *vt, si illud, quod petitur, sit nociturum saluti, nobis non concedatur: quia hoc magis expedit nobis*. Et qui prudenter petit, semper intendit obtinere id, quod petit, quatenus sibi magis expedit; ergo hoc satis est, vt talis petitio per Christum, seu in nomine Saluatoris fiat. Tandem quicquid petimus ex vera fide, petimus fundati in promissione eiusdem Christi; ergo totum id possumus postulare propter Christum, seu in nomine Christi. *Docet vsus Ecclesiæ.*

§. V.

QVare existimo cum Suarez *lib. eod. cap. 18. num. 12.* Christum nobis meruisse bona honesta, etiamsi naturalis ordinis videantur. Et quamuis à nobis, quando illa recipimus, vel appetimus, in altiorem finē non referantur, semper de se conferunt ad illum finem, & à Deo sub ea ratione conferuntur. Et hoc etiam confirmat vsus Ecclesiæ; nam semper per Christum petit; (etiamsi interdum temporalia petat, non facta expressa mētione spiritualium bonorum:) vt in multis Collectis contra persecutores Ecclesiæ, vel contra pestem animalium, & vt in aliis videre licet. Et in quadam oratione pro quacumque necessitate hac vtitur orandi forma: *Deus refugium nostrum, & virtus adesto pijs Ecclesiæ tuæ precibus, auctor ipse pietatis, & pra-* 449. *Christus nobis meruit omnia bona honesta. Et qua.*

Digitized by Google

& præsta, vt quod fideliter petimus, efficaciter consequamur, per Christum Dominum nostrum. Hæc autem orandi forma locum habet in omni honesta, & Religiosa oratione; nam si ex Religione est, profectò pia est, & salutaris; & si ex fide est, fideliter in ea petimus; ergo quicquid per eam sic petimus, possumus per Christum petere, vt efficaciter consequamur. Dicendum ergo censeo, ex bono honesto sic accepto, & tali modo petito non reddi orationem, seu petitionem inefficacem, neq; excludi à promissione diuina, si alias habeat conditiones.

§. VI.

450. *Petitio rei indifferentis non relata ad honestatem non habet impetrationem infallibilē.*

DIco quartò. Petitio rei indifferentis, ideſt nec turpis, neq; honestæ, nec relatæ ad honestatem; sed solùm ob iucunditatem, vel humanam vtilitatem, quam habet (nulla existente vera necessitate talis rei) sine dubio promissionem non habet infallibilem. Ratio est: quia secundùm probabiliorem sententiam bona non est, neque honesta: quia ex vi rei postulatæ non habet honestatem: cum supponatur illam indifferentem esse; neque etiam ex fine; quia supponimus non referri eandem rem indifferentem in finem honestum; ergo nullo ex capite bona est; indifferens autem in individuo esse non potest; vt docet Suarez *lib. eod. cap. 23. num. 5.* ex probabiliori D. Thomæ sententia; ergo peccaminosa est, ac proinde indigna, vt exaudiatur, nedum vt infallibilis impetrationis promissionem habeat.

451. Nec talis petitio dici potest pertinere ad diuinum cultum: quia continet petitionem rei indecentis à Deo. Nam illa petitio proficiscitur ex desiderio, & postulat à Deo, vt illud impleat. Desiderium autem habendi rem indifferentem propter seipsam, & sine intuitu honestatis, est turpe desiderium; & ideò petere à Deo, vt illud desiderium impleat, turpe etiam est; qua de causa non potest ad Dei cultum pertinere. Fallitur ergo, si quis dicat, se ita petere propter cultum Dei; (non enim petit nisi propter concupiscentiam suam, vt illi satisfaciat:) vel etiamsi aliquo modo cultum intēdat, practicè errat: quia vtitur medio, seu materia improportionata ad cultum; & ita non verum, sed fictum, & apparentem cultum intendit.

§. VII.

452. *Qui petit à Deo aliquam rem malam mortaliter peccat.*

DIco quintò. Qui aliquam rem malam petit, non solùm non meretur à Deo exaudiri; sed mortaliter peccat, iuxta id, quod ait Dauid Psal. 108. *Oratio eius fiet in peccatum.* Ratio est: quia rem omninò indignam, & indecentissimam à Deo petit, nimirùm, vt ipse auctor peccati fiat. Quapropter licèt id, quod petitur, de se non sit mortale peccatum, sed veniale tantùm; nihilominus illud petere à Deo, mortale est peccatum: quia in hac materia respectu Dei nō potest dari materia leuis; sed tota est grauis. Ergò talis oratio non solùm inefficax est; sed etiam valdè nociua: vel vt aliqui loquuntur) non tantùm mortua, sed mortifera: Ita docet Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Orat. cap. 23. num. 4.*

Eodem

Digitized by Google

Eodem modo dico, petere hæc bona temporalia (quæcumque sint) propter se, vltimum finem in eis constituendo, peccatum est mortale. Hoc per se notum est: tum quia affectus ad temporale bonum, & ad vltimum finem relatus, est peccatum mortale contrarium dilectioni diuinæ super omnia: tum etiam quia à Deo complementum huius desiderij, seu affectus petere, speciale peccatum est contra Religionem: quia est à Deo praui desiderij complementum postulare. Si quis autem attendat, hæc assertio locum habet in omnibus bonis creatis: quia in nullo eorum, cuiuscumq; ordinis sit, licet vltimum finem constituere.

453. *Petere bona temporalia, vt vltimum finem, est peccatum mortale.*

Conditio secunda ad impetrationem infallibilem requisita.

SEcunda conditio, quæ orationi ad impetrandum infallibiliter quod petitur, est necessaria, est ex fide theologica, ac spe, seu fiducia, ac confidentia in Deum petere, de quibus latissimè supra *à numero 166. inclusiuè vsq; ad numerum 245. exclusiuè*. Necesse est enim, vt oratio ex fide procedat, & ex spe, vt per eam id, quod postulatur, infallibiliter obtineatur. Hanc conditionem docuit Christus Dominus Matthæi 21. dicens: *Omnia quæcumque petieritis in oratione credentes, accipietis*. Et præmiserat: *Si habueritis fidem, & non hæsitaueritis, &c.* Et Iacobus cap. 1. *Postulet in fide nihil hæsitans*: & Paulus Roman. 10. ait: *Quomodo inuocabunt, in quem non crediderunt?* & Ephes. 3. inquit: *In quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia per fidem eius*. Nam orationis promissio per se primò ad assecutionem Beatitudinis ordinatur iuxta illud Matthæi 6. *Quærite primum regnũ Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis*. Fides autem principiũ, & fundamentum salutis est; & ideò promissio non fit orationi, nisi ex fide procedat.

454. *Petitio, vt impetret, infallibiliter, debet esse ex fide theologica, ac confidentia inhæsitanter.*

Quare sicut Exorcistæ, vt tutò, & efficaciter ab hominibus obsessis, & è rebus ad homines spectantibus dæmones expellere, eorumq; opera maleficia destruere valeat, necessaria est fides theologica, ac fiducia, seu confidentia in Deum, quatenus actus spei ab actibus fidei excitantur; vt docuimus supra *nu. 190. & 191.* Ita ægroto obsesso, vel maleficiato, aut in quacumque necessitate constituto, aut quodcumque beneficium salutare postulanti primò necessaria est fides theologica, qua Deum posse, scire, ac velle sibi concedere, quod fuerit expediens, ac salutare, credat; secundò necessaria est fiducia, seu confidentia certa, & inhæsitans, qua speret, Deum ratione suæ infinitæ bonitatis id, quod salutare petitur, cõcedere velle, & ratione suæ veritatis, & fidelitatis inuariabilis iuxta suas promissiones illud largiturum.

455. *Obsesso, & ægroto, vt sanitatẽ impetret, necessaria est fides, ac fiducia in Deum.*

§. I.

VNde aliud est aliquid à Deo ratione eius bonitatis, & clementiæ impetrare; aliud ex vi diuinæ promissionis. Nam primo modo ob quãdam congruentiam, quam habet oratio cum diuina bonitate, & clementia obtinetur; Consentaneum enim est diuinæ bonitati, ac liberalitati eius, qui rogatur,

456. *Aliud est impetrare à Deo ratione eius bonitatis: aliud ex vi promissionis diuinæ.*

Digitized by Google

rogatur, moueri ad dandum solùm, quia rogatur: vt eruditè docet Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione cap. 23. num. 1.* Non tamen ex sola petitione iudicari potest, aut credi, Deum certò, & infallibiliter id, quod petimus effecturum. Alio modo obtinetur, quatenus nos nõ solùm Deum Omnipotentem, Sapientissimum, ac Summum Bonum; sed veracissimũ, ac fidelissimum in suis promissionibus esse credimus; ideoq; ratione suæ promissionis certò, & infallibiliter largiturum id, quod petitur. Sic impetratio ex vi promissionis supra orationem, ac impetrationem, quæ fit ratione diuinæ bonitatis, addit actum fidei, quo quis inhęsitanter diuinis promissionibus credit, de quibus latissimè supra *à num. 192. inclusiuè vsq; ad num. 245. exclusiuè, & num. 405. & sequentibus.*

§. II.

457. *Ad impetrandũ infallibiliter; petitio debet fieri nõ tantùm ratione bonitatis, sed ratione promissionis diuinæ.*

HInc colligitur, si quis aliquid à Deo infallibiliter obtinere desiderat sibi studendum in oratione esse, non tantùm primam seruare conditionem ad impetrationem infallibilem requisitam, nempe vtilem, quam petit, bona, & honesta sit, scilicet salutaris animæ, vel corpori; sed secundam etiam, videlicet fidem possidere, qua firmiter credat Deum non tantùm posse dare, quod petitur; & esse bonum, ac misericordem ad dandum (si nobis expediat, & ex parte nostra non sit impedimentum;) sed ratione suæ promissionis infallibiliter daturum id, quod petitur. Et qui sic credit, ac sine vlla hęsitatione confidit, vtique infallibiliter id, quod petit, vel aliud maius bonum obtinebit.

458. *Monitum vtilissimum pro Missionarijs Apostolicis.*

Vnde hìc vnicum tradam monitum pro iis, qui inter Infideles ad prædicandum Christi Euangelium auctoritate missi Apostolica extraneæ linguæ vsum nõ callent: si post adhibitam diligentiam vt nouam linguam discant, illam non possideant: ac denuò homines eis occurrant, quorum idiomatis ignari sint, ac necessitas vrgeat eorum sermonem capescendi, vt in Christi fide eos instruant; vel peccatorum eorum confessionem audiant, nec eis ob idiomatis ignorantiam Christi doctrinam explicare, ac veritatem Christianæ Religionis suadere valeant; tunc ad orationem confugiant; ac diuinæ promissionis meminerint, qua credentibus Christus promittit, quòd nouis loquentur linguis, Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eiicient: linguis loquentur nouis:* & S. Gregorij Thaumaturgi exemplo Deum de promissione sua admoneant; necessitatem animas ad ouile ipsius reducendi exponant; dicantq; ei, vt iuxta petentis fidem agat, ita vt sibi ipsis nouæ linguæ donum concedat, quo veritatem possint patefacere euangelicam: vel ipsis pœnitentibus, & audientibus donum nouam linguam intelligendi impertiatur. Si enim firma, & inhęsitanti fide hoc petierint, infallibiliter vtique obtinebunt: nam *fidelis est Dominus*, ait Propheta psal. 144. *in omnibus verbis suis:* nec fallere, aut mentiri potest. Hoc adimpletum vidimus in Apostolis, qui *loquebantur variis linguis magnalia Dei*. Act. 2. Hoc in D. Antonio à Padua Romæ concionante coram Summo Pontifice factum est cunctis audientibus eum in lingua sua, Græcis, Gallis,

Digitized by Google

Gallis, Hiſpanis, Germanis, Theutonibus, Britannis, Heluetijs, & alijs, vt habetur *par. 1. Chronic. Fratrum Minor. lib. 5. cap. 21.* Quod potuit iſte, & quicumque alius poterit, ſi opportunitas exegerit, ac diuinæ promiſſioni ſine hæſitatione crediderit: *Qui enim non hæſitauerit, ſed crediderit*, ait ipſemet Chriſtus Mar. 11. *quodcumq; dixerit, fiat, fiet ei. Irretractabilis namque eſt*, ait Caſſianus Collat. 19. cap. 32. *Domini noſtri ſententia: Quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis.*

Conditio tertia ad impetrationem infallibilem requiſita.

459. *Perſeuerantia in oratione ad infallibiliter impetrandum eſt neceſſaria. Probatur ex doctrina Chriſti.*

TErtia conditio orationi neceſſaria ad id, quod poſtulatur, infallibiliter obtinendum, eſt perſeuerantia in orando, & id, quod deſideratur, poſtulando.

Hæc conditio in Scriptura diuina multum commendata eſt, & repetita, & ad explicandum non facilis; difficilior verò ad exequendum. Hanc nobis explicuit Chriſtus Dominus duabus illis parabolis, quarum altera de illo eſt, qui tres panes ab amico, teſte Luca 11. poſtulauit. Altera de vidua, quæ à iudice vindictam petijt, & per importunam perſeuerantiam impetrauit. Lucæ 18. Primi petitionem ob indefeſſam perſeuerantiam, importunitatē, ſeu improbitatem Chriſtus nominauit dicens: *Amen amen dico vobis: ſi ille perſeuerauerit pulſans, & ſi non dabitur illi, eò quòd amicus eius ſit; propter improbitatem*, ideſt importunitatem *tamen eius, ſurget, & dabit illi quotquot habet neceſſarios.* Ad quam perſeuerantiam nos adhortans Abbas Iſaac apud Caſſianum Collat. 9. cap. 34 *Per hanc ſolam*, ait, *ſi non pro amicitiarum merito, atque virtutum, interpellationis aſſiduitate daturum ſe Dominus quicquid eratus fuerit, repromittit. Et idcirco abſque hæſitationis infidelitate precibus inſiſtendum eſt, obtenturoſq; nos earum inſtitate cuncta, quæ ſecundum Deum poposcerimus, minimè eſt dubitandum.* Et paulò infra ſubdit. *Si nulla alia exauditionis cauſa adſit, ſaltem anima importunitatis inſtantia non deficiat; quæ abſq; vel meriti, vel laboris difficultate in cuiuſcumque volentis ſita eſt poteſtate.* Lucæ 11.v.18.

§. I.

460. Lucæ 18.

HAnc pari modo perſeuerantiam probat per conſtantem orationem illius viduæ dicens: *Iudex erat in Ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem non reuerebatur. Sed & vidua in eadem ciuitate, quæ aſſiduis precibus vindicari cupiebat ab aduerſario.* At Iudex longiſſimam moram interponebat improbus cunctator. Demum tam conſtante illius viduæ importunitate deuictus controuerſiam dijudicauit. *En robuſtam prorſus, & contumacem ſpem*, ait Drexelius de Conformat. voluntat. lib. 5. cap. 2. §. 2. *quæ viduæ illi aſſiduè hoc inſtillabat: hodie tibi ius dicetur: vbi ſpes hodierna decollaſſet, craſtina monebat: Cras fiet, aut perendiè hac hebdomada, hoc menſe, hoc certè anno ſententia dicetur. Vicit demum perſeuerans fiducia, quam Chriſtus in argumentum trahit hoc modo: Si tantarum eſt virium oratio apud improbiſſimum quemque; quantarum erit apud ipſam miſericordiam?* Ita etiam ponderauit

Digitized by Google

Basilius *in Constitutionibus Monasticis c. 2. & in Regulis breuioribus in centesima sexagesima prima*, & D. Cyrillus, quem D. Thomas refert *in Catena* Lucæ 18. Atq; in hoc sensu dixit Christus in cap. 18. Lucæ: *Oportet semper orare, & non deficere*, ideſt à petitione, etiamsi non statim concedatur, nunquam desistere; sed instanter iteratis vicibus petere, vt ex Augustino colligitur *lib. 2. Quæst. Euang. cap. 45. serm. 36. de verbis Domini*. Quod etiam Cassiodorus *lib. 5. c. 24.* ac D. Gregorius *in Psal. 129.* testantur dicentes: *Christum velle suos oratores omnimodè importunos. Deum velle cogi, & quadam importunitate vinci*.

§. II.

461. *Ratio sumitur ex diuina Prouidentia.*

HVius autem conditionis ratio ex diuinæ prouidentiæ ordine colligi potest: nam sæpiùs expedit Deum non statim, quæ petuntur concedere, vel quia, qui petit, ad postulata recipienda dispositionem non habet; sed paulatim acquiret (Quod sæpiùs euenisse experientia probaui pluribus in Ægrotis, & Obsessis, quorum Deus preces non statim, sed non nisi post longam orationem eorum exaudiuit:) Vel quia tunc quod petit illi vtile, minime est; erit autem postea: *Quicquid enim oremus*, ait Paulus, *sicut oportet, nescimus, nisi ipse*, addit Glossa in 1. Ioannis c. 5. vers. 14. *suam ostendat voluntatem, qui melius, quàm nos ipsi nostram intelligit voluntatem*: Vel differt, vt res postulata in maiori habeatur æstimatione, & desiderium eius crescat: Vel denique vt fides exerceatur; nam si statim, quicquid postulatur, daretur potiùs experientia quædam esset, quàm fides; vt ait Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione, cap. 26. num. 1.*

Rom. 8. v. 26.

462. *Testantur Patres.*

Hæc ferè complexus est Augustinus serm. 5. de verbis Domini dicens: *Cùm aliquando tardiùs dat, commendat dona, non negat. Diu desiderata dulciùs obtinentur, citò autem data vilescunt. Petendo, & quærendo crescis, vt capias. Seruat tibi Deus, quod non vult citò dare, vt & tu discas magna magnè desiderare*. Alia apud ipsum videri possunt *tract. 73. 81. & 102. in Ioannem*. Optimè Chrysostomus homil. 30. in Genesim sic inquit, *An non potest præstare Deus priùs quàm petamus? verùm propter hoc differt, & expectat, vt occasionem accipiat, qua iustè nos sua cura dignos faciat*. Et infra: *Et relinquendum hoc est omnium Conditori; magis enim scit, quid nobis prosit, quàm ipsi nos. Ipse nouit quomodo salus nostra paranda. Nostrum ergo sit opus continuis insistere precibus, & non ægrè ferre, si differatur, quod petimus, sed longanimes esse. Neque enim renuens preces nostras differt; sed hac arte sedulos nos efficiens ad semetipsum attrahere vult*. Sic etiam S. Nilus *libro de Oratione cap. 32. Ne petas*, ait, *à Deo imperiosè, quod statim velis impetrare, vult enim te beneficio afficere in oratione perseuerantem. Quid enim excellentius, quàm cum Deo colloqui, & vsu eius detineri?* Et hæc est vis Deo grata, de qua loquitur Tertullianus *in Apolog. cap. 39.* & indicat Hieronymus *Epist. 57. ad Damasum*. Tandem hæc est instantia humilis orationis, quæ apud Deum potens est, de qua loquitur Concilium Lugdunense *in cap. Vbi periculum, de Electione in 6.*

Verùm

Verùm pro maiori huius doctrinæ intelligentia vtillimum erit, sequentes difficultates expedire.

QVÆSTIO VII.

Cur plures, etsi dicant se habere fidem aliquid à Deo obtinendi; non tamen in eo postulando perseverent.

PRo huiusce difficultatis expeditione diligentissimè attendendum est, fidem, & perseuerantiam in benè essendo, & conseruando sibi inuicem esse coadiutrices. Nam sicut perfectissima, ac robustissima fides ex perseuerantiæ in orando prouenit: ita perseuerantia in orando ex frequentatis fidei, ac confidentiæ actibus originatur. E conuersò sicut perfectæ fidei defectus ex perseuerantiæ defectu in actus fidei eliciendo procedit; ita perseuerantiæ defectus ex fidei defectu tum ex parte intellectus potiùs practici, quàm speculatiui; tum ex parte exercitij actus potiùs, quàm ex parte specificationis emanat. Quod ita declaro: Fides, quatenus tãtùm reuelatæ veritati præbet assensum, & in hoc sistit, speculatiua est: quia solùm veritati cognoscendæ, seu credendæ incumbit; extenditur autem ad praxim, quãdo veritatem creditam voluntati applicat, vt secundùm illam moueatur, seu operetur. Et ita fieri potest, vt aliquis in assensu fidei defectum nõ habeat; neque in certitudine, qua Deum credit esse fidelem in suis promissis; & quòd ex hac parte non sit inefficax oratio; & nihilominus in applicanda practicè hac veritate voluntati, vt secundùm illam cum magna fiducia oret, deficiat; sicq; deficiente obtinẽdi fiducia, deficiat perseuerantia in petendo.

463. *Fiducia, & perseuerãtia sunt sibi inuicem coadiutrices.*

Multi habent fidem speculatiuam, sed carent practicã.

Rursus quamuis aliquis in habitu credat, & nullum actum, vel dubitationem actualem contrariam certitudini fidei habeat; nihilominus in actuali fide, nõ quoad specificationem; sed quoad exercitium eius deficere potest: quia nimirum non actu promissionem Dei, nec eius veritatem considerat; ex quo defectu contingit, vt hæsitet in petendo, solùm ad difficultatem, seu magnitudinem rei postulatæ, vel ad propriam indignitatem attendendo.

464. *Multi habent fidem habitualem; sed carent actuali quoad exercitium.*

Ex hoc duplici defectu intellectus prouenit in voluntate proportionalis defectus in spe, & fiducia; nam interdum orantis animus spe non erigitur; non quia desperet; sed quia spem actu minimè exercet: vnde fit vt eius animus fluctuet, & in petendo, sicut oportet, deficiat. Interdum verò licèt spem exerceat; tamen tepidè, & remissè, & ideò perseueranter non petit: vel in ipsamet petitione nimiùm est remissus, & etiam plus hęsitat, vel dubitat, quàm secundùm rectam rationem possit, aut debeat: quod totum in imperfectionem, & debitæ fiduciæ defectum redundat; quamuis hęsitatio sit sub colore, quòd non ex parte Dei, sed alijs ex capitibus concipitur: quia debita fiducia illum defectum vincere deberet, ac superare; vt supra docuimus *num.* 192. *& sequentibus*: Ita eruditè docet Suarez *lib. eod. de Orat. cap.* 24. *num.* 8. dicens, fortasse hanc fuisse rationem, ob quam Apostoli non potuerunt liberare illum lunaticum; quia nõ perseuerarunt in orando, ideò

Idem defectus secundùm proportionem occurrit in spe, seu fiducia.

Deficiente fiducia firma, deficit perseuerantia.

Digitized by Google

defecerunt in fiducia. Ex hac ergo causa, nempe ex exercitij, & applicationis fidei defectu prouenit defectus perseuerantiæ in petendo.

QVÆSTIO VIII.

Quanto tempore perseuerandum sit in oratione, ac petitione, vt quod petitur, obtineri possit.

465. *Ratio dubitandi quæ.*

DIfficultatis huius ratio est: quia ex prædictis sequi videtur, nunquam à petitione esse desistendum: quia neque certum tempus designatum est, nec certus orationum numerus, cui impetratio infallibiliter promissa sit; erit ergo eidem petitioni, ex quo semel inchoata est, insistendum; nam si quis illam omittat: quia eius effectum per multum tempus non videt, eo ipso in oratione, & in fiducia ad Deum debita deficiet: consequens autem videtur difficile, ac laboriosum.

Numquam est desistendum ab oratione, si petitio sit vtilis ad salutem:

Ad hoc respondeo cum Suarez *lib. eod. cap. 26. num. 3.* in hoc certam regulam de tempore, aut numero actuum, quo in petitione perseuerandum sit, dari non posse, quandiu constat, non esse obtentum id quod petitur; sed solùm quasi negatiuè dicere possumus, numquam ob diffidentiam, aut animi deiectionem, vel quasi impatientiam esse desistendum.

Vel aliquo modo rationem habeat ad salutem.

Vnde si oratio pro temporalibus bonis sit, puta pro sanitate acquirenda, vel pro demoniaca obsessione euadenda, aut pro aliquo periculo euitando, vel alio huiusmodi malo fugiendo; vel bono honesto consequendo, interdum ex dilatione temporis in beneficio impetrando, vel ex alijs successibus, aut effectibus sumi potest coniectura, Deo pro tunc illa concedere beneplacitum minimè esse; & tunc ab oratione desistendum non est: quia multa Deus citò non dat, quæ disponit dare post longam orationem, vt docent dicti Patres *num. 462.* eò magis cùm aliquo modo id, quod petitur rationem aliquam habet ad salutem. Si verò id, quod petitur, nullam rationem ad salutem habeat, tunc post longam orationem, qua nihil obtinetur, non esse Deo beneplacitum illud concedere, coniecturari potest; & tunc à tali petitione desisti cum humili submissione, & conformitate cum diuina voluntate; semper ita nobis expediens fuisse credendo; sicut in vniuersum faciendū est, quando euidenter cōstat, secundùm nostrum desiderium, & petitionem rem successisse. Quando verò petitio de bonis est spiritualibus, non adeò faciliter est desistendum: quia talis oratio semper per se vtilis est: tum etiā quia semper impetrat, & habet effectum, quamuis nos lateat: vt si quis, v.g. amoueri à se talem tentationem postulet, quam nihilominus semper patitur, non propterea desistere debet: quia vel fortasse propter illam orationē impediuntur aliæ tentationes, quæ magis noxiæ essent; vel etiam suo tempore tolletur, quando expediens fuerit, aut si durauerit, etiam per talem orationem impetrata victoria perseuerabit. Constat de Paulo Tarsense, qui ter Dominum, vt à carnis stimulo liberaretur, rōgauerat; sed voluntas Dei non fuit, eum pro tunc à tali tentatione liberari; nihilominus pro tali oratione maximum ei contulit fauorem, ei reuelando, quòd gratiam Dei ita vigo-

Digitized by Google

vigorosam possideret, vt absque impatientia infirmitatem tolerare posset, & tentationem superare; Et sic infirmitas, vel tentatio ad augmentum gratiæ ei cederet: Ita Liranus in illa verba: *Sufficit tibi Paule gratia mea.* 2. Cor. 12. v. 9.

QVÆSTIO IX.

An diu perseuerandum sit in petitione.

VIdetur hoc modo, & cum hac conditione quòd ferè frustretur tota huius promissionis efficacia, & fiducia in illa: quia nõ obstante promissione, Deus largitionem pro toto vitæ tempore differre potest. 466. *Ratio dubitandi quæ.*

Respondetur falsum esse, quòd fiducia in diuina promissione per hanc lõganimitatem, & humilem expectationem impediatur, vel minuatur: nam potiùs hinc augeri debet fiducia, dum certò scimus Deum petitiones nostras, nisi in bonum nostrum non differre: *Cum enim voluntas nostra*, ait Glossa in 1. Ioan. c. 5. vers. 14. *per ignorantiam à voluntate Dei recedit, bona voluntas Dei nostram stultam corrigit. Quid enim oremus, sicut oportet nescimus, nisi ipse suam ostendat voluntatem, qui melius, quàm nos ipsi nostram intelligit infirmitatem.* Sicut etiam interdum petitionum nostrarum mutat effectu, alium quem non petimus, concedendo: quia ita expedit, vt benè testatur D. Isidorus: *Creberrimè*, inquit, *non exaudit Deus ad voluntatem; sed exaudit ad salutem.* Nec refert, quòd interdum impetratio per totum vitæ tempus differatur: nam longè maior esse debet expectatio in Deum; & multis redditur in fine vitæ, quod in hac vita dispensatorie est negatum; vt ait Bernardus *serm. 3. de Circumcis. in fine.* *Longa perseuerãtia in oratione non minuit, sed auget fiduciam.* *Ex longa oratione sæpius accidit Deus beneficia patiora, quàm nos petimus.*

Conditio quarta ad impetrationem infallibilem requisita.

VLtima conditio adhiberi solet, vt oratio pro seipso, & non pro alio sit; nam pro se (alijs concurrentibus conditionibus præmissis) ex promissione infallibilis impetratio est: pro alijs verò hanc certitudinem non habet, etiamsi omnes aliæ concurrant conditiones; non enim semper homo pro alio petens exauditur. Ratio est, vt ait D. Hieronym. super Ieremiam: *quia frustra rogat quis pro alio, cum ille demeretur, pro quo oratur.* Et iterum Augustinus *tract. 73. & 102. in Ioannem*, quem D. Thomas 2. 2. q. 83. *ar.* 15. & 16. sequitur, & multi Scholastici: *Exaudiuntur*, inquit, *quippe omnes Sancti pro seipsis, non autem pro omnibus: quia non vnicuique dictum est:* dabit: *sed*, Dabit vobis. Ponderat enim, dixisse Christum: *Si quid petieritis Patrẽ in nomine meo, dabo vobis.* Ioan. 16. Non igitur (infert Augustinus) vtcũq; promissum est, sed pro ipsis petentibus, & non pro alijs. Sicut etiam habetur Matthæi 21. & Marci 11. *Propterea dico vobis, omnia quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis.* 467. *Quando quis præmissis conditionibus munitus orat pro seipso, oratio habet impetrationem infallibilem.*

Veruntamen hanc conditionem superfluam esse putat Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 1. de Orat. cap. 27. nu. 1. & 2.* Asserit enim promissionẽ Dei absolutam esse in alijs locis, vt Ioannis 14. *Quodcunque petieritis in nomine meo,* 468. *Superfluã hanc conditionem putat Suarez.*

Digitized by Google

Matth. 7. Luc. 11.

hoc faciam. Et alibi: *Omnis, qui petit accipit, & qui quærit inuenit, &c.* idcircò vniuersalem esse, siue vnus pro se, siue pro alijs oret. Quam sententiam docuit Toletus *Ioan. 16. Annot.* 30. & pro ea refert Basilium *in Regulis breuioribus regula* 261. expenditq; verba Ioannis 1. Canonic. cap. 5. *Hæc est fiducia, quam habemus ad Deum; quia quodcumq; petierimus secundum voluntatem eius, audit nos.* Et infra: *Qui scit, fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem.* Nam hoc in loco significat Ioannes, generalem esse promissionem non solùm pro nobis, sed etiam cùm pro fratribus oramus.

1. Ioan. c. 1. Vers. 14. Vers. 15.

§. I.

469. *Orare pro fratribus est secundum voluntatē Dei.*

EX priori Ioannis sententia argumentum sumi potest: quia, quando pro fratribus oramus, secundùm voluntatem Dei petimus: quia ipse hoc nobis maximè in Scriptura commendat; vnde est illud Iacobi 5. *Orate pro inuicem, vt saluemini, multum enim valet deprecatio iusti assidua.* Sic Paulus nauigans pro incolumitate eorum, qui secum nauigabant orauit, vnde Angelus dixit ei Actor. 27. *Ecce donauit tibi Deus omnes, qui nauigant tecū, &c.* Sic & pro Paulo Stephanus, vt conuerteretur, orauit; ideò S. Fulgentius serm. de S. Stephano: *Charitatis virtute*, ait, *subnixus vicit Saulum crudeliter sæuientem: & quem in terra habuit persecutorem, in cælo meruit habere consortē.*

Oratio pro alio habet suum effectum, nisi ille sit incapax ad recipiendum.

Ex posteriori verò Ioannis sententia argumentum sumi potest: quia (nisi ex parte alterius sit incapacitas, qualis est in eo, qui in peccato obstinatus est) effectus orationis, etiamsi pro alio fiat, promittitur: Eandem sententiā in re tenet Valentia *in 3. tom. disput. 6. quæst. 2. punct. 4.* nam licèt priùs illā conditionem, quam nos posuimus ponat; ita tamen postea obiectioni respondet, vt reuera, non esse necessariam dicat. Hoc magis confirmat Suarez loco citato, *Satisfactio enim nostra*, inquit, *pro alijs præsertim viatoribus infallibilis est, cur ergo non erit impetratio, cum in Scriptura expressius sint monitiones, & promissiones de ista, quam de illa. & nulla peculiaris ratio obstare videatur?*

§. II.

470. *Eadem ratio valet pro ipso orante.*

SEd aliqui fortasse dicent, orationem pro alio omninò efficacem esse nō posse; quia non semper alius, pro quo oramus, idoneus est, vt accipiat. At certè simili argumento probaretur, vniuscuiusque orationē pro seipso infallibilem promissionem non habere; nam nō semper qui pro se petit, idoneus est ad recipiendum, quod petit; vnde etiam oratio pro se ipso subintellectam illam conditionem habet, *nisi ipse restiterit, seu posuerit impedimentū.* Quare argumentum retorquere possumus; nam oratio vnius pro alio debitè facta ex parte orantis (ni alter obicem ponat) exauditur, vt planè sentit Basilius *in Regulis breuioribus regula* 261. ergo seruata proportione promissio generalis est tam in oratione pro alijs, quàm pro se.

Verum quidem est, orantem cum diuina gratia, & per frequentatos fidei, ac Religionis actus, nec non meditationis diuinæ prouidentiæ, summæ

summæ Dei bonitatis, ac fidelitatis inuariabilis ad impetrandum quod petit, faciliùs seipsum quàm alium reddere idoneum; & hac ex parte orationem pro se, quàm pro alio magis esse certam, ac frequentiùs suum infallibiliter obtinere effectum; sed nihilominus hoc non ad nouam, sed ad illam generalem conditionem spectare videtur, *si ille, pro quo oratur, non ponat impedimentum.*

Orans faciliùs potest seipsum, quàm alium reddere idoneũ ad impetrandũ.

Hìc vnum commune dubium remanet expediendum.

QVÆSTIO X.

An aliquis pro se, vel pro alio possit absolutè petere aliquod bonum temporale, & credere se illud infallibiliter obtenturum.

DVbitandi ratio est: quia cum pro bonis temporalibus, *quid oremus, sicut oportet nesciamus*, vt monet Paulus Rom. c. 8. quomodo quis à Deo absolutè petere potest, vt det sibi, vel alteri sanitatem, si ignorat, an Dei voluntas sit illam elargiri? Insuper quomodo quis absolutè pro se, vel pro altero petere potest, vt Deus se, vel alium ab inimicis tueatur, si credere debet, persecutiones, & afflictiones sibi, vel alteri ab inimicis illatas, sicut & omnia mala pœnæ à diuina prouidentia prouenire? vt bene docet Sapientissimus Siracides Eccles. cap. 11. *Bona, & mala, vita, & mors, paupertas, & honestas à Deo sunt.* Et si absolutè petere nequit, eò minùs credere potest, ac sine vlla hæsitatione confidere se tale beneficium infallibiliter à Deo impetraturum. His difficultatibus alteram addo à Drexelio motam de Conformat. volunt. lib. 1. cap. 1. §. 5. sic argumentante: *Si malorũ omnium origo est voluntas Dei, quid ergo reluctamur? quid morbis pharmaca opponimus? quid hosti armatos cuneos obijcimus? cur portas non illico pandimus, & intra mœnia recipimus nostrum exitium? cur non Sanctissimum Pontificem Leonem imitamur, & illius vocibus mala nostra omnia, sicut ille Attilam, salutamus? Salue flagellum Dei?* Si enim tuæ infirmitati medicinas carnales adhibeas, quas certa experientia huiusmodi cõtrarias esse ægritudini præcognoscis, nonnè Dei voluntati, à quo talis ægritudo est immissa, te opponis? Si milites numeras, & arma colligis, quibus ab hostibus te tuearis? nõne diuino beneplacito, à quo huiusmodi hostiũ diuexationes sunt inflictæ, obniteris?

471. *Ratio dubitãdi quæ.*

Vers. 14.

§. I.

HIsce, & similibus obiectionibus cum eodem Drexelio loco citato respondemus: Decorum esse, mi homo, *non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem*, vt ait Paulus Roman. c. 12. Bellum, infirmitates, & omnia mala pœnæ à Deo esse, iam res liquida est; sed inferre, ergo hosti non resistendum; ergo morbis pharmaca non adhibenda; ergo dæmonibus obsidentibus, vel possidentibus corpora nostra non occurrendũ; ergo Deus non rogandus, vt huiusmodi mala tollat, malæ consequentiæ sũt; & hoc asserere insanæ mentis est. Dicendum ergo, aliud esse voluntatem

472. *Mala omnia pœna nobis inflicta à Deo præcedens.*

signi

Signi (cum Theologis loquor) aliud voluntatem Beneplaciti. De illa voluntate Signi per leges nobis explicata vt plurimùm satis nobis constat; At verò de hac Beneplaciti non item, neque continuè scire licet, quousque se ista extendat. Nunc sit pro exemplo *Morbus*. Hic à quauis causa procedat, diuinæ voluntatis est; neque hac in re quidquam ambigendum. Cum autem ægrotus, quamdiu se Deus in morbo vexari velit, ignoret, statim ad voluntatem signi, quæ per diuinas scripturas se manifestat, recurrere debet, cum dicat Eccles. c. 38. *Fili in infirmitate ne despicias te ipsum; sed ora Deum, & curabit te:* eodē cap. *Altissimus creauit de terra medicamenta, & vir prudens non abhorrebit illa.* Idipsum, ad seipsos ab inimicis tuendum, & à cæteris malis eripiendum docet. Hoc tradit in oratione dominicali *quarta, & vltima petitione*, vt latè supra demonstrauimus *num.* 417. & 420. si ergo voluntas Dei est, vt & inimicis resistamus, & morbis remedia adhibeamus, ac cætera pericula caueamus, licitè vtique vnusquisq; hostibus resistere potest, & recuperandæ sanitati quicquid est legitimorum remediorum tam spiritualium, quàm corporalium adhibere. Sic ergo est ratiocinandum: Vult te Deus, mi æger, ægrotare: at quia, an etiam te numquam sanare velit ignoras, ea de causa licitè remedijs vteris: Si autem morbum perpetuari velit pharmacis efficaciam subtrahet, ne saneris. Et sicut voluntas Dei est, cum ægrotaueris, vt ad Deum confugiendo, sanitatem petas, remedia quoque humana adhibeas opportuna, vt conualescas: ita Deum sanitatem tibi infallibiliter præstiturum, si animæ tuæ illa fuerit salutaris, est credendum.

Non constat, Deū velle nos continuè malis affligi.

Vers. 9. *Constat, Deum velle nos vti remedijs ad mala auertenda, & expellenda.*

Deus exoratus fiducialiter ab ægroto paratus est ei dare sanitatem, si futura sit anima salutaris.

§. II.

473. *Vt sanitas sit salutaris, debet ager 1. Contemplari Dei Prouidentiam.* Augustin. in Ps. 61. medio ferè.

QVi ergo Deum orat, si pro alio, vt ei conferat sanitatem, orat, (si ille capax sit rationis,) illum modo sequenti bene disponere contendat. Si verò pro se ipso, vt sanitas sibi sit salutaris, sic pariter sequenti orandi modo se disponat.

Primò ad diuinæ prouidentiæ contemplationem, quæ omnium bonorum fons est, & æqualiter cura est illi de omnibus se recipiat, dicatq; cum Augustino: *Quod vult Deus, hoc agat: Venit dolor meus, veniet & requies mea. Venit tribulatio mea, veniet & purgatio mea. Nunquid lucet aurum in fornace aurificis? in monili lucebit, in ornamento lucebit: patiatur tamen fornacem, vt purgatum à sordibus veniat ad lucem. Fornax ista, ibi palea, ibi aurum, ibi ignis, ad hanc stat aurifex. In fornace ardet palea, & purgatur aurum. Illa in cineres vertitur, à sordibus illud exuitur. Fornax mundus, palea iniqui, aurū iusti, ignis tribulatio, aurifex Deus. Quod vult ergo aurifex, facio; vbi me ponit aurifex, tolero. Iubeor ergo tolerare, nouit ille purgare. Ardent licet palea ad incendendum, & quasi consumendum me; illa in cinerem vertitur, ego sordibus careo. Quare? Quia Deo subijcitur anima mea.* En vera subiectio humanæ voluntatis erga diuinam omnis boni origo est. Rectissimè dixit pius ille scriptor Ludouicus Granat. lib. 1. par. 2. cap. 22. *Non est sacrificium maius, aut Deo gratius, quàm in omni tribulatione sese conformem facere diuinæ voluntatis beneplacito.*

Secundò

Digitized by Google

§. III.

474. *2. Mediari diuinam bonitatem.*

SEcundò ad meditationem diuinæ Bonitatis, ac infinitæ Dei liberalitatis confugiat, & quòd D. Hieronymus scripsit ad Paulam de obitu Bretillæ consideret: *Bonus est Deus*, inquit, *& omnia, quæ bonus facit, bona sint, necesse est*; ideò vt tantæ bonitati, ac liberalitati aliqualiter respondeat, cum illo diuinæ voluntatis deuotissimo scriptore Thoma de Chempis, dicat: *Domine, dummodo voluntas mea recta, & firma ad te permaneat, fac de me quicquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quicquid de me feceris. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus, & si me vis esse in luce, sis iterum benedictus: Si me dignaris consolari, sis benedictus: & si me vis tribulari, sis æquè semper benedictus. Domine libenter patiar pro te quicquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum, & malum, dulce & amarum, lætum, & triste suscipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere.* Hic est enim ò Christiane, verus deuotè precandi, ac deuotè agendi modus. *Totius humilitatis summa*, ait Bernardus, *in eo videtur consistere, si voluntas nostra diuinæ (vt dignum est) subiecta sit voluntati.* Hoc modo consequenter à Deo remissio, & indulgentia peccatorum obtinetur, vt bene docet Ioannes Gailer à Kaisersperg de spirit. peregrino proprietate 7. *Si te*, inquit, *quotidie ex integro diuinæ voluntati ad omnes illius nutus promptum, paratumq; offeras, veniam noxis obtines, tantumq; gratiæ mereris, vt possis non tantùm inferorum rogos; sed & piaculares flammas non timere. Sincera hæc tui oblatio ad omnem Dei voluntatem exequendam, pœnitentiarum, & indulgentiarum, & eleemosinarum loco est.* Et Ludouicus Blosius: *Vnius esse*, inquit, *cum Deo voluntatis, id virtutes omnes excellit, & in hoc perfectio est.*

Lib. 3. de Imit. Christi c. 17. nu. 1. 2. 3. *Eius diuinæ voluntati se conformare.*

Ser. Quomodo voluntas nostra diuinæ &c.

Instit. Spirit. c. 2.

§. IV.

475. *3. Considerare diuinas promissiones, ac fidelitatem Dei in illis seruandis.*

TErtiò diuinas promissiones, & in illis seruandis fidelitatem Dei inuariabilem consideret; sic enim per Prophetam Psalm. 33. iustis liberatio à tribulationibus promittitur. *Multæ quidem*, ait, *tribulationes iustorum: at de omnibus his liberabit eos Dominus. Custodit Dominus omnia ossa eorum, vnum ex his non conteretur. Clamauerunt iusti, & Dominus exaudiuit eos, & ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos.* Et de seipso ipsemet Dauid ait: *Exquisiui Dominum, & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.* Si ergò Deus de tribulationibus, & angustijs seruos liberare promittit, & de facto liberasse eos, verissimum est, in magnam exurgat fiduciam, se ab huiusmodi infirmitate, vel tribulatione, qua premitur, eripiendum; consideretq; sepius, quæ dicta sunt *num.* 405. *& sequentib. Nam hoc totum est*, ait Bernardus, *hominis meritum, si totam spem suam ponat in eo, qui totum hominem saluum fecit. In te speranerunt Patres nostri, speranerunt, & liberasti eos: ad te clamauerunt, & salui facti sunt: in te speranerunt, & non sunt confusi.* Sic firmiter credat, quòd Deus ratione suæ promissionis illi sanitatem, (& saluti animæ eius futura sit salutaris) cõmunicabit.

In Psalm. Qui habitat ser. 15. post med.

Vt

§. V.

476. *4. Proponere sibi firmiter velle benè vti sanitate, Ad Deum laudandum. Ad proximo benefaciãdum.*

VT ergo sanitas postulata (quantum est ex se) sibi sit salutaris, & consequenter secundùm beneplacitum diuinæ voluntatis sit, firmiter in mente, se velle benè vti sanitate proponat, nempè ad Deum laudandum, honorandum, & glorificandum, ac diuinæ misericordiæ operibus incumbendum, ac pro virili insudandum, vt Deus etiam ab alijs laudetur, ac nomen sanctum eius glorificetur; sic sanitatem, nedum vt finem proximum, & propter se petat; sed maximè propter aliud, nempe in ordine ad finem vltimum, ad gloriam Dei scilicet, & ad beatitudinem consequendam: itaut coram Deo se petere sanitatem non nisi vt medium ad Deum laudandum, & glorificandum protestetur; simul Deum, vt suum auxilium tribuat ad benè illa vtendum, deprecetur, aliter se sanitatem nolle, nisi simul cum ea huiusmodi efficax communicare dignetur auxilium. Hoc modo oratio primam conditionem ad infallibilem impetrationem requisitam habebit: quia res petita bona, & honesta erit, ac animæ, & corpori salutaris.

5. *Credere firmiter, Deũ ratione suæ bonitatis, ac liberalitatis, quod anima est salutare infallibiliter elargiturum. Si nõ obtinebit, quod petit, aliquod maius impetrabit.*

Huic conditioni alteram addere debet, nempe firmiter credere, Deum ratione suæ infinitæ bonitatis, ac liberalitatis, nechon ratione suæ fidelitatis id, quod salutare petitur, liberaliter, ac gratiosè fore elargiturum. Quòd si in petendo perseuerans fuerit, cum illa sui ipsius in diuina voluntate perfecta resignatione, ac firma in Deum confidentia, pientissimus Deus illi sanitatem (si fuerit animæ illius salutaris) impertietur; Si verò pro tunc salutaris non fuerit, Deus, qui nullum bonum irremuneratum relinquit, pro illa perseueranti oratione, humili petitione, ac perfecta in ipsius diuino beneplacito resignatione; maius aliquod donum, quàm petierit, ei benignissimè impertietur.

§. VI.

477. *Hoc probatur oratione Iudith.* Iudith c.8.v.9. ver.11.12.13.

HIC orandi modus, & petita infallibiliter impetrandi probatur oratione illius constantissimæ Viduæ Iudith. *Hæc cum audisset, quoniam Oziας promisisset, quòd transacto quinto die traderet ciuitatem,* Presbyteros reprehendens dixit: *Qui estis vos, qui tentatis Dominum? Non est iste sermo, qui misericordiam prouocet; sed potius qui iram excitet, & furorem accendat. Posuistis vos tempus miserationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituistis ei.* Verè illi magna increpatione, & animaduersione digni censendi erant; quia terminum quinque dierum diuino adiutorio posuerant, quasi Deum cogere vellent, vt intra quinque dies suum eis impenderet auxilium: vel quasi Deum posse, ac velle etiam citò suum illis præstare adiutorium non crederent: sed attendamus modum orandi traditum ab ista famosissima muliere. *Humiliemus,* ait, *illi animas nostras, & in spiritu constituti humiliato seruientes illi, dicamus: vt secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum, citò misericordiam suam:* vt legitur in Biblijs vetustioribus. Sed bone Deus, quomodo orat hęc mulier? Dic mihi, ò sapientissima mulier, si Deum, vt

secun-

Digitized by Google

secundùm voluntatē suam vobiscum faciat misericordiā suam; & secundùm beneplacitum suum vobis ferat auxilium oras, cur dicis, *citò?* Quid, si Deus adhuc expectare quatuor, vel quinque dies voluerit, & tunc solùm voluntas Dei esset, vobis ferre auxilium? ad quid *citò?* Si citò, & immediatè absq; vlla mora de manu inimicorum liberari petis, nonnè hoc est secundùm voluntatem, ac beneplacitum tuum, & non Dei petere? *Citò* enim tempus adiutorij à voluntate tua præfixum ostendit.

§. VII.

AT si attentè, ac deuotè huiusce mulieris verba contemplati fuerimus, illa vtiq; ex firmissima, ac perfectissima fiducia ab ea in Deum constituta, quæ illam vtique non fefellit prouenire videbimus: nam immediatè post orationem *Dominus contulit ei splendorem, illique* iuxta petitionem suam, qua dixerat in oratione: *capiatur laqueo oculorum suorum in me; pulchritudinem eius amplianit*, vt statim captus fuerit in oculis suis Holofernes. Sed vndenam tanta fiducia enata fuit in hac muliere? Non aliunde, quàm ex suo perfectè orandi modo ortum habuit. 478. *Fiducia maxima Iudith.* Iudith 9.v.13. c.10.vers.4.

Primò enim diuinam Prouidentiam, quæ omnia ob bonum nostrum disponit contemplata est: quia tam rectæ voluntatis est Deus, vt nisi quod nobis bonum est, non velit: vnde postquam tribulationes, quibus Deus probauit Patres suos Abraham, Isaac, Iacob, Moysen (per quas Deo placuerunt) repręsentauit, dixit eis: *Nos ergo non vlciscamur nos pro his, quæ patimur: sed reputantes peccatis nostris hęc ipsa supplicia, minora esse flagella Domini, quibus quasi serui corripimur ad emendationem, & non ad perditionem nostram euenisse, credamus.* Sic in oratione sua dixit Domino: *Omnes viæ tuæ parata sunt, & tua iudicia in tua prouidentia posuisti.* *Contemplatur diuinam prouidentiam.* Drexelius supra num. 394. in fin. Cap.8.ver.26. ver. 27. Cap.9.ver.5.

§. VIII.

NEc solùm diuinam prouidentiam meditandam proponit; sed infinitā misericordiam insinuat considerandam dicens: *Quia patiens est Dominus: in hoc ipso paniteamus, & indulgentiam eius fusis lachrymis postulemus. Non enim quasi homo Deus sic comminabitur: neque sicut filius hominis ad iracundiam inflammabitur; & ideò humiliemus illi animas nostras.* En quomodo diuinam pietatem, ac misericordiam magnificat, nec aliud deesse ad impetrandum ostendit, nisi vt se Deo humilient; sed quid inde? tunc *in spiritu constituti humiliato seruientes illi dicamus flentes Domino:* non vt intra quinque dies misereatur nostri; sed *vt secundum voluntatem suam*, quæ pientissima est, & summè bona, nec in se confidentibus se denegare potest, *sic faciat nobis citò misericordiam suam*, immediatè, illicò sine vlla mora nobis ferat auxilium; sed eo modo, quo diuinæ voluntatis suæ beneplacito magis videbitur conueniens. 479. *Meditatur diuinam benitatem.* Cap.8.ver.14. ver. 15.16. vers. 17. vers. 17. *Verba conciliantur.*

Sed

Digitized by Google

§. IX.

480. *Consideranit Dei fidelitatē.* cap. 9. vers. 8. vers. 18. vers. 11.

SEd quod magis, ac magis huiusce mulieris fiduciam corroborauit, diuinæ fidelitatis, ac veritatis meditatio fuit; omnia enim, quæ fecerat Deus pro filijs Israel contra castra Ægyptiorum considerauit, quomodo *temuit pedes eorum abyssus, & aquæ operuerunt eos:* ac cætera mirabilia, quæ operatus est Deus cum patribus eorum: & tandem ait: *Memento Domine testamēti tui*, ideſt promiſſionis tuæ, ac verbi, in quo nobis ſpem dediſti: *Erige brachium tuum ſicut ab initio, & allide virtutem eorum in virtute tua.* Et cum in proximo eſſet, vt caput Holoferni abſcinderet, ad Deum orans dixit: *Confirma me Domine Deus Iſrael, & reſpice in hac hora ad opera manuum mearū: vt ſicut promiſiſti, Hieruſalem ciuitatem tuam erigas: & hoc quod credens per te poſſe fieri cogitaui, perficiam.* En quomodo Deo eius promiſſionem, repreſentat, & petit, vt faciat iuxta fidem petentis, ſicut ipſe promiſit.

cap. 13. ver. 7.

§. X.

481. *Oratio eius habuit omnes conditiones ad impetrationem infallibilem requiſitas.* cap. 9. ver. 18. ver. 19. Ibid. vers. 17. cap. 8. ver. 20.

ET vt petitio ſua infallibiliter impetraret, eam omnibus conditionibus ad impetrationem infallibilem requiſitis cohoneſtare voluit. Ideò licèt petitio ex natura ſua bona eſſet, ac honeſta, nihilominus vt ſalutaris eſſet, illam ad gloriam, & honorem Dei ordinauit, dicens: *Domine da verbum in ore meo, & in corde meo conſilium corrobora: vt domus tua in ſanctificatione permaneat: Et omnes gentes agnoſcant, quia tu es Deus, & non eſt alius Deus præter te.* En prima conditio ad impetrationem infallibilem requiſita! Nec ſecunda caruit, quæ eſt ex fide, & confidentia petere; dixit enim: *Deus cælorum creator aquarum, & Dominus totius creaturæ exaudi me miſeram deprecantem, & de tua miſericordia præſumentem*, ideſt confidentem. Tertia ſimiliter, perſeuerantia videlicet ornata fuit: dum ait: *Expectemus humiles conſolationem eius*: & quatriduo oranti die ac nocte, nedum pro ſe ipſa; ſed & pro totius populi multitudine iam per humilem orationem, ac ieiuniū benè diſpoſiti perſeuerauit: ſic oratio eius omnibus conditionibus decorata à Summo cælorum Opifice exaudita eſt; ac propterea crudelis hoſtis Holofernis capite amputato de inimicis triumphauit; ſe & ſuos ab obſidione redemit; omnemq; populum ad Deum laudandum, ac miſericordiam eius, & fidelitatem confitendam hortata eſt, dicens: *Laudate Dominum Deum noſtrum, qui non deſeruit ſperantes in ſe: & in me ancillam ſuam adimpleuit miſericordiam ſuam, quam promiſit domui Iſrael, & interfecit in manu mea hoſtem populi ſui in hac nocte: Confitemini illi omnes, quoniam bonus: quoniam in ſæculum miſericordia eius.*

cap. 13 ver. 17. ver. 18. ver. 21.

ARTICVLVS V.

De ſignis, quibus in rebus omnibus cognoſci poteſt Dei voluntas.

482. *Regula, quibus diuina voluntas explorari poteſt.*

QVoniam perfectus orandi, atq; à Deo id, quod petitur, impetrandi modus ex cognitione diuinæ voluntatis maximè pendet, in fine huius capituli

Digitized by Google

capituli signa ponere, quibus in rebus omnibus Dei volũtas facillimè agnosci possit, vtillimum duxi; quæ ex sequentibus regulis ex Hieremia Drexelio *de Conform. volunt. lib. 1. cap. 4.* desumptis patefient.

Prima regula diuinæ voluntatis cognoscendæ.

483. *Prima.*

QVidquid abducit à Deo, contra Dei voluntatem est: quidquid ad Deũ inuitat, ad diuinam spectat voluntatem. *Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione, & cæt.* Itaq; si quis tale quid in se deprehendat, vt fateri cogatur: Hoc officium, hæc societas, hoc mercimonium, hoc viuendi genus me non reddit sanctiorem; sed sensim, & lentis gressibus abducor à Deo; ergo nec officium istud, nec illa societas, nec mercimonium istud, nec ista viuendi forma diuinæ voluntatis est. 1. Thessal. c. 4. vers. 3.

II. Regula.

484. *Secunda.*

VOluntas Dei per legem Dei, & Ecclesiæ luculentissimè nobis declaratur. Ideò in omni ambiguitate non tantùm, quid Dei, aut Ecclesiæ leges velint; sed quid ijsdem magis, aut minùs conforme sit, est quærendum. Christus olim oppulento iuueni, qua proxima via ad cælum iretur scisciranti, hunc optimum diuinæ voluntatis interpretem designans: *Mandata*, inquit, *nosti?* Sanè, *nihil dulcius, quàm respicere in mandatis Domini.* Hunc ipsum diuinæ voluntatis internuncium Abrahamus Epulonì commonstrans: *Habent*, ait, *Moysen, & Prophetas: audiant illos.* Diuinus Paulus Roman. c. 12. *Nolite*, inquit, *conformari huic sæculo, & cæt. vt probetis, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta.* *Bona* Dei voluntas Decalogo comprehenditur, *Beneplacens*, consilijs Euangelicis, *Perfecta*, desiderat à se imperata perfici in terra, sicut in cælo. Lucæ c. 18. vers. 20. Eccliſ. c. 23. vers. 37. Luc. c. 16. v. 29. Rom. 12. v. 2.

III. Regula.

485. *Tertia.*

HÆc à Beato Paulo 1. Thessal. c. 5. describitur: *In omnibus gratias agite, hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.* Primum hic notatu dignissimum, In rebus omnibus gratias agendas, etiam turbatissimis, & maximè improsperis. Pulchrè Chrysostomus in illum locum dixit: *Passus es aliquid mali? Si velis, malum non est: Age Deo gratias, & iam malum mutasti in bonum.* Hoc animi est Philosophici. Prisci Germani optimè liberos instruebant, vt si quando digitum igne læsissent, mox dicerent: *Deo gratias.* Breue, sed nobile præceptum. Quicquid demum, mi Christiane, te premat, vratue, quicquid affligat, dic centies, dic millies: *Deo gratias.* Addit Paulus: *Spiritum nolite extinguere.* Suus sit diuinis instinctibus locus. Non rarò Deus voluntatem suam occultis alloquijs explicat, quibus vt verè diuinis tunc rarò creditur, cùm solius Dei gloria sectanda proponitur. Sed & illud Paulus addidit: *Prophetias nolite spernere:* Diuini voluminis explanationes, vers. 17. & sequentib. Ibidem v. 19. Ibid. ver. 20.

Digitized by Google

nationes, ſacras in templis conciones, preſagas fidorum hominum explanationes negligi ab eo minimè conuenit, qui diuinæ voluntati approbare ſe cupit. Qui audire non vult, non vult Dei voluntatem intelligere. Demum
Ibid. verſ. 22. præcipit Paulus: *Ab omni ſpecie mali abſtinete vos.* Quemadmodum boni nummularij monetam adulterinam aut à tinnitu, aut à ſigno, & inſcriptione norunt, & reijciunt: ita nos quidquid vel tenuem vmbram vitij præſefert, tanquam diuinæ voluntati contrarium abominemur.

IV. Regula.

486. *Quarta.* PRæter Dei, & Eccleſiæ leges, alij quoq; diuinæ voluntatis, maximè in rebus dubijs interpretes ſunt. Inter hos Magiſtratus tam politicus, quàm ſacer, ijque omnes, qui alijs legitimè præſunt, cenſendi ſunt: his annumerandi ſunt Curiones, Confeſſarij, Maiores, & Præſides. Cum Saulus iam
Act. c. 9. v. 6. paratus diuinæ voluntati parere, quæſiſſet: *Domine, quid me vis facere?*
Ibid. verſ. 7. non illum Dominus præceptis onerauit, neque illi ſubitò ſcientiam omnem infudit; ſed vt diſcipulum ad Ananiam mittens: *Surge,* inquit, *& ingredere ciuitatem, & dicetur tibi, quid te oporteat facere.* Ananias Paulo diuinæ voluntatis paraphraſtes fideliſſimus fuit, ſicut Cornelio Petrus. Ita vult Deus voluntatem ſuam homini ab homine explicari. Hinc illæ tam crebræ admonitiones: Tobiæ cap. 4. *Conſilium ſemper à ſapiente perquire:* Eccliſ.
verſ. 19. c. 32. *Sine conſilio nihil facias, & poſt factum non penitebis.* &c. 37. *Anima*
verſ. 24. *viri ſancti enunciat aliquando vera* (magis) *quam ſeptem circumſpectores*
verſ. 15. *ſedentes in excelſo ad ſpeculandum. Et ſic in his omnibus deprecare Altiſſimũ,*
& ſequent. *vt dirigat in veritate viam tuam:* vt monet etiam Tobias c. 4. *Omni tempo-*
verſ. 20. *re,* ait, *benedic Deum, & pete ab eo, vt vias tuas dirigat, & omnia conſilia tua in ipſo permaneant.* Eccliſ. c. 37. Ergo *cum viro ſancto aſſiduus eſto, quemcumque cognoueris obſeruantem timorem Dei, & cæt. Et cor boni conſilij ſtatue tecum. Non eſt enim tibi aliud pluris illo.* In omnibus igitur dubijs circa voluntatem diuinam à nemine potiùs, quàm à Confeſſarijs, & Maioribus noſtris, quibus aut conſcientiam, aut omnem vitam commiſimus, conſilium
Superiorum voluntas Dei eſt voluntas. eſt petendum. Qua in re vniuersè omnium Dominorum, aut Maiorum, aut Præſidum voluntas (peccantem excipio) Dei voluntas dici poteſt. Quod ergo cuiuſque Dominus, quod Maiores, aut Præſides iuſſerint, non aliter quàm certum diuinæ voluntatis interpretamentum eſt accipiendum.

V. Regula.

487. *Quinta.* QVòd ſi conſilium petere, nec tempus permittat, nec locus, diſpiciat homo ſecum ipſe, & omnem dubitationem circa diuinæ voluntatis notitiam facili negotio ſic poterit explicare. Solerter attendat, vtrum è duobus, in quibus hęſitat, voluntati propriæ ſit acceptius; quid gratius carnis appetitui; quid exiſtimationis propriæ optabilius. Vbi hoc, quod facilè indagauerit, & ſeriò ſecum actiones ſuas voluntati diuinæ exactiſſimè conformare ſtatuerit, tunc profectò ſecurè illud, quod voluntati ſuæ minùs erit

accep-

Digitized by Google

acceptum eliget, quod minùs carnis appetentiæ gratũ, quod deniq; pompæ minùs habuerit, ac splendoris. Nam illa electio ad propriæ voluntatis, ad carnis, ad existimationis propensionem cuiuis meritò nimis quàm suspecta, & errori proxima videri debet; at hoc alterum procliuitati suæ plerumq; est tutissimum reluctari: *Dum non facis vias tuas*, inquit Isaias cap. 58. *& nõ inuenitur voluntas tua*. Sit hoc pro exemplo. Ei, qui maligno, aut frigido est stomacho, exploratè hoc modo suaderi potest: Id, quod tu maximè appetis, hoc tibi minimè conducit; pepones, cucumeres, fungi, potus intemperanter frigidus, recentes ab horto fructus, & id genus edulij, gulæ irritamenta, plurimùm nocent; quæ tamen non rarò cupidissimè ingeruntur. Idem in re proposita: plerunq; quod corporis sensibus tam gratum, & suaue, spiritui noxium est; quod humanæ voluntati sic placet, Deo displicet. *Mortificate ergo*, ait Paulus Colos. c. 3. *membra vestra, quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, & cet. propter quæ venit ira Dei*. Ergo *post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere*: (monet Siracides Eccliſ. c. 18.) vt ad Dei voluntatem conuertaris.

verſ. 13.

verſ. 5. & 6.

verſ. 30.

VI. Regula.

QVòd si quid planè indifferens, & adiaphorum sit, vt si duo mendici occurrant equè fortunæ inopes, eleemosina tamen non suppetat in vtrumque partienda, da cui volueris, animo diuinam voluntatẽ exequendi; & non errabis. Quòd si res adiaphora maioris sit momenti, cõsilijs est opus, & precibus. Si verò de vna aliqua, pluribusue actionibus suscipiendis penitus non liqueat, quid diuinæ voluntatis sit, non facilè vlla earum suscipiatur, dum, vtcumque illas diuinæ voluntati non fore contrarias, patefiat. In omni tali deliberatione plurimùm Ratio, & Conscientia, potest, non mali in incerto consiliarij, qui si paulò circumspectiùs agere velint, facilè, quid melius sit factu, pronunciabunt. Fieri autem potest, vt verecundæ conscientiæ homo in talem deueniat labyrinthum, in quo spiritus, & caro sic inter se luctentur, vt miser, ne forsan diuinæ voluntati se opposuerit, trepidare incipiat. Hìc solatio sit, quod nonnumquam euenit Ecclesiastæ. Rem sic explicamus. Concionator pomeridianus videt pleroſque omnes suorum auditorum dormientes, turbatur non nihil tot sibi annuentibus: id tamen tolerabilius videtur, quàm si totidem impudenter garriant. Itaque si duo, tresue non dormitent, ait ipse secum: satis id mihi, & est cur pergam: vnus pro millibus est. Non aliter ratiocinetur quomodocumque turbatus: Modò duo vigilent oculi *Ratio, & Voluntas*. Modò hi vigiles voluntatem Dei obseruent, susque deque vertantur alia, ego verò inconcussus stabo, & quamuis diuinos mutus non proximè assequar, assequi tamen conabor.

488. *Sexta.*

Ratio, & conſcientia in incerto non ſunt mali conſiliarij.

VII. Regula.

AD diuinam explorandam voluntatem plurimùm valet, cum Paulo rogare: *Domine, quid me vis facere?* Hic Sanctorum mos est, in rebus

489. *Septima.* Act. c. 9. ver. 6.

Digitized by Google

rebus dubijs, & perplexis cõfugere ad orationis præsidiũ, vt olim Moyses, & Aaron ad fœderis tabernaculum. Et sicuti cùm nubes adeò stipatæ coeunt, vt cœlum tonare, ac mugire incipiat, campanæ ad dissipanda nubila quatiuntur in turribus: ita quotiescumque sol diuinæ voluntatis oculis nostris subducitur, vt penè quid faciendum sit, ignoremus, proximum est, cœlum pulsare precibus. Ita Saulus à subita tempestate medijs deprehensus in campis exclamat: *Domine quid me vis facere?* Hanc precatiunculam sæpiùs iterandi opportunissimum tempus est, cùm cœleste epulum aditur, & Dominicum corpus iam lingua sustinetur, tunc ardenter ingeminandum: *Domine quid me vis facere?* Imò sub re diuina quotidiè, cùm Euchatistiam Sacerdos supra verticem attollit, hoc omnium ardentissimum votum sit: *Domine quid me vis facere?* A viris religiosis votorum formulam sub sacro quotidiè recitari est consultissimum. Iacobus Laines, alter à Sancto Ignatio Societatis Iesu Præpositus Generalis, cunctis diebus sub Sacri finem post Centurionis verba (*Domine non sum dignus*) Christum manu tenens aiebat: *Placet Domine, quod promisi.* Ita quibuscumque alijs, dum cœlestis panis in alto monstratur est precandum: *Domine sicut vis, ita & ego volo; quod rectè statui, non reuoco.* Hæc quotidiana sui in diuinam voluntatem oblatio præclarissima est ad vltimum in morte luctamen dispositio.

Res gestæ P. Lain.

VIII. Regula.

490. *Octaua.*

MOrtalium nemo diuinam voluntatem certiùs explorat, quàm qui sinceriùs ad illam in omnibus se conformare desiderat. Hoc desiderium profectò ad omnium labyrinthorum errores extricandos filum est: omnis hinc circa diuinam voluntatem ambiguitas tollitur; si quis ignoret quidem, quid velit Deus: aut vtrum malit è duobus licitis; ita tamen animo comparatus sit, vt mente sinceriſſima dicere possit: *Domine, si scirem, quid tu in hac re fieri à me velles, ego vtique id facerem.* Hac sponsione facta, liberè, quod volet, faciat, & perturbare se desinat; diuinam voluntatẽ non facilè offendet. Hunc talem filium amantissimus pater non deserit, nec à sua voluntate grauiùs aberrare permittit. Si desit homo, per quem erudiat, Angelum mittit; vt misit Iosepho in re graui quid factu foret optimum deliberanti: ita tribus ex Oriente Magis post oblatam diuino Infantulo in gramineis cunis adorationem, missus Angelus fuit, qui de Herodianis fallacijs sibi cauere, & alia in patriam via redire edoceret. Sic Abrahami ancillæ Agari, alijsue innumeris ad errores vitandos Angeli, aut Angeli vice, fidi hominis præsidium fuit assignatum. Ita Deus voluntatis suæ notiam sincerè petentibus minimè negat: *Benignus spiritus sapientiæ* huius altissimæ omnibus sese quàm liberalissimè impertitur. *Adest Deus omnibus exquirentibus se in veritate*, & voluntatem suam tam mirabili, quàm suaui magisterio ijs omnibus explicat, qui vera submissione se hìc discipulos gerunt. Voluntatem Dei optimè nosse discimus faciendo.

Sap. c. 8. v. 6. Eccliſ. c. 2. v. 13.

Cap.

Digitized by Google

Cap. II.
De Ægroto orante Dominos Cęli, & terræ.

SVB vno inuocationis titulo nobilissimas Iesu Christi D. N. & Beatissimæ Virginis Genitricis Dei Mariæ personas complectimur; cum illos diuidere æquum non sit, quos natura, & gratia arctissimis vinculis copularunt: vt benè docet Arnoldus Carnotensis tract. de laudibus Deiparæ: *Vna est*, inquit, *Mariæ, & Christi caro, vnus spiritus, vna charitas; & ex quo dictum est: Dominus tecum, inseparabiliter perseuerant promissum, & donum. Vnitas diuisionem non recipit, non secatur in partes; & licet ex duobus factum sit vnum, illud tamen vltra scindi non potest, & Filij gloriam cum Matre non tam communem iudico, quàm eandem.* Quod etiam sancta fidelium consuetudo confirmat, quibus frequentissimum est, cùm aliqua spirituali, aut corporali calamitate iactantur iterata Sanctissima eorum nomina insimul inclamare; sed præcipuè cùm dæmoniacas patiuntur vexationes, contra quas tum Exorcistæ, tum Maleficiati, aut Arreptitij corde, & ore Iesu, & Mariæ proferunt nomen, auxilium postulantes. Nec immeritò, cum efficacissimum sit remedium, vt sequentes articuli declarabũt.

491. *Non sunt separandi Iesus, & Maria.*

Ideò eorum nomina sunt inuocanda.

ARTICVLVS I.

Iesum Christum D. Nostrum.

CVM Sanctissimum Iesu nomen, teste Paulo ad Philipp. 2. sit super omne nomen, & Christo à Patre impositum fuerit, vt in eo omne genuflecteretur, æquum est, creaturas omnes ei honorem, gloriam, & obsequium consecrare.

492. *Sanctissimi Nominis Iesu gloria extenditur ad Angelos.*

Si quidem Cęlestes nouum canticum canunt, cùm nomen illud nouum, quod os Domini nominauit, pronunciant, & reuerenti animo immaculato acclamantes ei se subijciunt; vt dicitur Apocal. 5. *Virtutem, & Diuinitatẽ, & sapientiam, & fortitudinem, & gloriam, & honorem, & benedictionem: eò quòd vicerunt in sanguine Agni.*

Terrestres huic nomini genuflectunt; atq; illud reuerenter pronunciant: quia, vt ait Bernardus *lucet predicatum, pascit præcogitatum, lenit, & vngit inuocatum. Nec est enim aliud nomen*, ait Petrus Act. 4. *datum sub cęlo hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri.* Et 1. Ioan. c. 3. *Hoc est mandatum eius, vt credamus in nomine Filij eius Iesu Christi.*

Homines.

Infernales verò hoc reuereri coguntur: cum sit nomen, de quo Propheta Isaias cap. 8. ait: *Voca nomen eius: Accelera spolia detrahere: festina prædari.* Christo Domino impositum, *qui expolians principatus, & potestates*, inquit Paulus Coloss. 2. *traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso.*

Dæmones.

Hinc S. Bernardinus serm. 49. Dominic. Palmar. ait. *Cum Paulus Apo-*

Digitized by Google

493. *Visio D. Pauli manifestat gloriam Sanctissimi nominis Iesu.*

stolus raptus fuerit vsq; ad tertium cœlum, & viderit diuinam essentiam, in præfata visione possumus meditari, quòd ipse, cum viderit gloriosum Dominum in gloria Dei Patris constitutum in cœlestibus super omnem principatum, potestatem, virtutem, & dominationem, & super omne nomen, quod nominatur non solùm in hoc sæculo, sed etiam in futuro; ac cerneret illum in tanta gloria sublimatum, quodam spirituali clamore inflammatus, totus ex amore illius exclamauit dicens: Iesus Iesus amor meus. Ad cuius nominationem, & clamorem omnes ciues beati genuflexerunt adorantes Iesum in nominatione illius. In eodem nomine intellexit, quòd in nominatione Iesu genuflectebant se omnes spiritus infernales, ac sic debere facere omnes spiritus viatores. Proinde è cœlo rediens, ac prædicta recolens in spiritu Dei præcipiens vniuersis scripsit illud verbum: Philipp. c. 2. *In nomine Iesu omne genuflectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum. Cœlestes per gloriam, terrestres per gratiam, & infernales per iustitiam sempiternam.* Hæc Bernardinus.

§. I.

494. *Dæmones inuiti honorē huic nomini impendunt.*

AT quia infernales honorem, & obsequium huic nomini inuitè impendunt; nec nisi reluctantes illud nominari audiunt, nullum adest efficacius infernalibus hostibus expellendis remedium, quàm deuotè, & reuerenter sanctissimum istud nomen inuocare.

In virtute huius nominis Discipuli Christi dæmones eiiciebant.

Christus hoc Apostolis, ac Discipulis suis remedium contulit Matth. 10. Marci 3. & Lucæ 9. *Cùm dedit illis potestatem spirituum immundorum, vt eiicerent eos, & curarent omnem languorem, & omnem infirmitatem.* Quod experientes septuaginta duo Lucæ 10. *reuersi sunt cū gaudio dicentes: Domine etiam in nomine tuo dæmonia subiiciuntur nobis.* Sed audiamus responsum, quod dedit illis Christus: *Videbam,* ait, *Sathanam, sicut fulgur de cœlo cadentem:* Vbi S. Bernardinus *loco citato art. 1. c. 1.* loquens in persona Christi: *Nolite,* inquit, *mirari, si nomen meum diaboli expauescunt, & eos ab homine pellat: cum virtute eius Sathanas cum omnibus Angelis suis de cœlo expulsus ceciderit sicut fulgur. Vnde Apoc. 12. Post prælium factum in cœlo à Michaele cum Dracone, & ab eodem illa victoria obtenta, eiectoq; illo in supplicia sempiterna, exultantes clamauerunt iam beati dicentes: Facta salus est, & virtus, idest ex nomine Iesu saluifica virtus, & potestas Christi eius.*

§. II.

495. *Omnes Christi fideles per fidē in nomine Iesu possunt dæmones eijcere.*

HOc salutiferum omnibus in se credentibus, ac confidentibus pharmacum Christus communicauit, cùm dixit Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.* Vnde Alphonsus à Castro lib. 6. aduersus Hæreses verb. Exorcismus: *Dominus ascēdens,* inquit, *in cœlum promisit, se numquam ad inuocationem nominis sui illis defuturum. Quod autem non semper fiat, vt inuocato nomine Iesu, dæmon egrediatur, minima fides ipsius inuocantis est in causa. Nam si perfectè credidisset, hæc, & maiora fecisset;* vt pollicitus est Christus Ioan. 14. *Amen, amen*

Digitized by Google

amen dico vobis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet. Confirmat Alphonsus Tostatus *tom. 1. in 1. Regum cap. 16. quæst. 41.* affirmans in illis verbis sub ea forma à Deo datis: *In nomine meo dæmonia eijcient*, virtutem, & efficaciam ad expellendos dæmones, quantũ est ex parte Dei, proculdubio esse infallibilem, sicut in omnibus Sacramentis; vt latè supra *num. 10.*

Eius virtutem non possunt dæmones sustinere.

Idipsum Ecclesia docet, dum in Sequentia Missæ festi istius Sanctissimi nominis canit:

Huis nominis virtute
Superborum sunt destructa
Dæmonum potentia.

Nec mirum, cum eius fortitudinem, & virtutem sustinere non possint; vt benè Ieremias testatur: *Magnus es, inquit, Domine Iesu, & magnum nomen tuum in fortitudine*. & Regius Psaltes: *Sanctum & terribile nomen eius*. *Sanctum* quidem Angelis bonis, & hominibus iustis; sed *terribile* dæmonibus, & viris impijs; vnde Ecclesia eodem loco addit: Ier. c. 10. Psal. 110.

Simulachra idolorum
Sunt euersa: Tyrannorum
Fracta violentia.

§. III.

HOc facto demonstrauere Apostoli, vt Paulus, qui Act. 16. vnum ex illis in Pythonissa garrientem expulit: *Præcipio, inquit, tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea; & exijt eadem hora*. Et Petrus, teste S. Clemente dicebat: *Non curo, quomodo intraueris; sed vt exeas, impero in nomine Iesu Christi*. & Act. c. 3. illi Claudo ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, existenti dixit: *Argentum, & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine Iesu Christi Nazareni surge, & ambula*. Sic S. Ioannes Euangelista: *Interdico tibi in nomine Iesu Christi Nazareni, ne vltra hic habites*. Item, *In nomine Iesu Christi hinc exite numquam redituri*.

496. *In dæmonibus eijciendis Apostoli hoc nomine vtebantur.*

Hoc docent omnes Patres: S. Iustinus Martyr *aduersus Triphonem*, Origenes *contra Celsum lib. 1.* Tertullianus *de corona militum ad Scapul.* Cyprianus *aduersus Demetriadem*. Athanasius *de Incarnatione Verbi*. Cæteriq; omnes vnanimiter, qui de hoc Sanctissimo Nomine in suis sermonibus, homilijs, tractatibus, vel meditationibus sunt locuti.

497. *Testantur Patres eius mirabiles virtutes.*

§. IV.

HOc praxis comprobat Sanctorum Patrum, qui innumeros Energumenos huius salutiferi nominis virtute liberarunt, vt eorum acta testantur. Ex quorum multitudine vnicum de S. Bernardo Abbate adducam relatum à S. Bernardino *serm. 49. Domin. Palmar.*

498. *Probat praxis Sanctorum Patrum.*

Exemplum de D. Bernardo.

Cum Beatus Bernardus Papiam de Mediolano veniſſet, quidam homo vxorem suam dæmoniacam ad illum adduxit: tunc diabolus per os eius

Digitized by Google

dicere cępit: *Non me de hac anicula mea hic parvulos edens, & brassicas devorans pellet.* Cui seruus Dei respondit: *Non Bernardus te pellet; sed Dominus noster Iesus Christus.* Mox autem, vt ille orationem effudit, spiritus nequam dixit: *quàm libenter egrederer; sed non possum. Non vult enim magnus Dominus.* Cui Sanctus: *Et quis est Dominus magnus?* Cui ille: *Iesus Nazarenus.* Ad quem vir Dei: *Vidistine vmquam eum?* Quo respondente; *Etiam.* Cui iterum ait: *Vbi vidisti eum?* Et ille ait: *in gloria:* Et Sanctus: *Et tu in gloria fuisti:* Qui respondit: *vtiq;* (sed illum fuisse in gloria intellige, ideſt, in beatitudine per fidem supernaturalem, spem, & charitatem inchoata; non autem per secta, quæ per claram Dei visionem habetur) Cui Bernardus: *quomodo inde existi?* Et ille ait: *Cum Lucifero multi cecidimus.* Hęc quidem omnia voce lugubri per os vetulæ omnibus audientibus loquebatur. At illi vir Dei: *Numquid in illam gloriam redire velles?* At ille miro modo cachinnans, ait: *rardè est.* Tunc autem viro Dei orante, de muliere dęmon est egressus. Sed cum D. Bernardus inde abiret, eo iam elongato, iterum diabolus eam intrasit. Vir autem eius post illum currens, quid acciderat, indicauit. At ille collo eius chartulam alligari pręcepit, in qua hæc verba conscripta erant: *In nomine Domini Iesu Christi pręcipio tibi dæmon, ne hanc mulierem contingere presumas.* Quod cum factum fuit, ad eam imposterum accedere non est ausus.

499. *Decent Exorcistæ.* Matthæi c. 7. vers. 22.

Idipsum omnes Exorcistæ in suis exorcismatijs testantur lucidè, & clarè, pręcipuè Carolus Oliuerius Vicentinus *in suo Baculo dæmonum c. 3.* Peccatorum etiam, & operariorum iniquitatis experientia contestatur, qui in die Iudicij ouantes dicent: *Domine nonne in nomine tuo dæmonia eiecimus.* Ideò sępissimè inuocandum est tam ab Exorcistis, quàm ab Energumenis, & maleficiatis exemplo Ioannis nostri, qui in fine suæ scriptionis apocalypticæ c. 22. illud deuotè compellit dicens: *Veni Domine Iesu:* orent & ipsi, vt veniat, & remitentis inferni satellitem sua virtute dispergat.

§. V.

500. *Multa mirabilia operantur in nomine Iesu.* Marci c. 16.

VErùm ad huius Sanctissimi Nominis gloriam, & honorem, & cunctorum Christi fidelium vtilitatem addimus, hoc nomen non tantùm datum esse hominibus, vt credentes in virtute eius dæmones eijciant; sed vt multa alia mirabilia operentur; ideò post illa verba: *In nomine meo dæmonia eijcient,* subiungit Christus: *Linguis loquentur nouis: serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint non eis nocebit: super ægros manus imponent, & benè habebunt.* Quæ verba (relictis moralibus intelligentijs, quibus explicantur à D. Gregorio *homil. 29. in Euangel.*) dico, in sensu literali intelligi, vt supra explicauimus *num.* 206. 218. & 458.

Serm. 49. ar. 1. c. 3.

In primis enim *nomen hoc sanctissimum est infirmantium,* ait S. Bernardinus, *generale remedium,* hoc est, contra concupiscentiæ malum. Nam originali culpa dempta remanet in nobis concupiscentiæ morbus, & ægritudinis languor; ideò ad hoc nomen Iesu est recurrendum: quia, vt ait S. Petrus Rauennas, *hoc est nomen, quod dedit cęcis visum, surdis auditum, claudis gressum,*

Digitized by Google

greſſum, & curſum; ſermonem mutis, vitamq; mortuis, & etiam totam diaboli poteſtatem de obſeſſis corporibus effugauit. Proindè ſubdit S. Bernardinus loc. cit. *Si qua infirmitas tibi, vel tuis occurrat, non reſpreto remedio corporali, aut naturali, recurre ad inuocationem nominis Ieſu. Sæpe quoq; contingit, quòd non poſſunt remedia infirmantibus adhiberi naturalia vel propter eorum cæcitatem: vel propter morbi, aut infirmitatis ignorantiam; ſeu quia eſt quaſi irremediabile malum per ipſam naturæ viam; ideò fidelibus eſt recurrendum ad hoc remedium, quo ſerpentes tolluntur, venena non nocent, & infirmitates fugiunt.* Vnde Incognitus in illa verba Pſal. 39. *Beatus vir, cuius eſt nomen Domini ſpes eius*, ait: *Hæc eſt illa theriaca, de qua dicit Auicenna can. 2. quòd eſt ſublimior medicinarum, & melior propter multitudinem ſui medicamenti.* & addit, quòd *illi, qui ea vtuntur, in hora ſanitatis non nocent venena, & ſunt ſecuri ab ægritudinibus peſtilentialibus. Re vera ſic eſt hoc nomen Ieſu, quòd non ſolùm circa præſentia mala; ſed etiam circa futura repellenda, & vniuerſaliter contra omnia mala valet.* Bernardus ſuper cantic. confirmat: *Electuarium*, ait, *habes ô anima mea abſconditum in vaſculo nominis huius, quod eſt Ieſus, ſalutiferum certè, quodq; nulli vmquam inuenitur peſtilentia inefficax.* Serm. 15. in cant.

§. VI.

501. *Teſtatur Eccleſia.*

HInc S. Mater Eccleſia in ſequentia, quæ habetur in miſſa celebritatis Sanctiſſimi huius nominis de eo canens ait:

Fugat morbos, & liuores
Sed & animi languores
Ieſus vbi venerit.

Practicè probarunt Sancti: ac probant in Deũ confidentes.

Quod practicè Apoſtoli probarunt. Quot enim ægroti huius Sanctiſſimi Nominis virtute à Petro Apoſtolo, à Paulo, à Ioanne, à Barnaba, cæterisq; Apoſtolis, à D. Franciſco, à D. Antonio à Padua, alijsq; Sanctis, & viris iuſtis ſanitati fuerunt reſtituti? Quot claudi, quot cæci, muti, ſurdi, hydropici, paralitici, neruis diſſoluti, varijsq; languoribus vexati etiam hoc noſtro æuo, quorum teſtis tui oculatus, hoc Sanctiſſimo nomine ſalutem ſunt aſſecuti? *Quos*, vt ait Propheta, *ſaluauit Deus propter nomen ſuum, vt notam faceret potentiam ſuam. Cum non ſit aliud nomen*, teſte Petro, *ſub cælo datum hominibus, in quo oporteat, nos ſaluos fieri.* Quod iam priùs inſinuauerat dicens: *Omnis, quicunque inuocauerit nomen Domini ſaluus erit.* Pſal. 105. Actuum c. 4. Ibid. c. 2.

§. VII.

502. *S. Dyoniſius adhuc paganus inuocato nomine Ieſu cæcum illuminauit.*

SEd quod mirabilius eſt, non ſolùm fideles; ſed & infideles ad huiuſce nominis inuocationem ægrotos ſanaſſe, & miracula feciſſe manifeſtè comprobatur. De S. Dyoniſio Areopagita refert S. Bernardinus *ſerm. 49. de glorioſo nomine Ieſu*; quòd dum cum D. Paulo per vitam diſceptaret, ante eos quidam cæcus tranſibat; ac ſtatim Dyoniſius, qui tunc infidelis erat, Apoſtolo ait: *Si dixeris huic cæco: In nomine Dei tui vide, & viderit, ſtatim credam: ſed ne vtaris magicis verbis, ego tibi præſcribo formam verborum dicens:*

Digitized by Google

dicens: In nomine Iesu Christi de Virgine nati crucifixi, & mortui, qui resurrexit, & ascendit in cœlum, vide. Et respondens Paulus: *Ad hoc, vt omnis suspicio tollatur, volo, vt eadem verba tu ipse proferas.* Sic in eadem forma verborum Dyonisius dixit cæco, vt videret, & statim vidit, & Dyonisius in Christum Iesum Dominum Nostrum se credere est confessus. Videas modò, quòd Dyonisius, cum adhuc peccator, & infidelis esset, ad invocationem huius Sanctissimi Nominis cæcum illuminauit. *Et sic plerique hoc idem in se, & in alijs,* ait S. Bernardinus, *nostris temporibus experti sunt, licèt essent peccatores,* vt verificetur, quod de hoc nomine prædictum est: *Saluauit eos propter nomen suum, vt notam faceret potentiam suam: & omnis quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit.*

Psal. 105. v. 8. Act. c. 2.

§. VIII.

503. *Nomen Iesu suffragatur in cunctis necessitatibus.* Beatus Laur. de Compūct. & complan. Christian. perfection. in Circunc. Domini pag. mihi 283. Psal. 90.

NEc in infirmitatibus tantùm nomen hoc hominibus; verùm in aduersitatibus, ac necessitatibus cunctis suffragatur. Hac de re B. Laurentius Iustinianus *de Circumcisione*, relatus etiam à Ioanne Carthagena *lib. 5. de Sanctiss. Nominis Iesu excellentia homil. 6.* nos hortatur ad Sanctissimū hoc nomen cunctis in necessitatibus hostis inuocandum: *Si tentaris*, inquit, *à diabolo, si opprimeris ab hominibus, si conficeris ab ægritudine, si doloribus fatigaris, si desperationis agitaris spiritu, si concuteris formidine, si dubitate pulsaris, Iesu nomen edicito, & repentè lumen consequeris, & gratiam. In arduis, in periculis, in terroribus, in domo, in via, in solitudine, in fluctibus vbicumque extiteris, Saluatoris profer nomen. Inuoca salutis nomen, cor, & os subitò clamet: Iesus: Speret in Adiutorio Altissimi, qui ait: Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum, & glorificabo eum.* Et versiculo antecedenti rationem reddit, cur auxiliabitur clamāti ad se dicens: *Quoniam in me speranit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognouit nomen meum.* D. Bernardus verbis dulcissimis idipsum suadet *ser. 15. in Cantic. Cui enim,* ait, *in periculis palpitanti, & trepidanti inuocatum virtutis nomen non statim fiduciam præstitit, deputit metum? Cui in aduersis diffidenti, iam iamq; deficienti, si nomen adiutorij sonuit, defuit fortitudo? Tristatur aliquis vestrum? Veniat in cor eius Iesus, & inde saliat in os. Et ecce ad exortum nominis lumen, nubilum omne diffugit, redit serenum. Labitur quis in crimen? Currit insuper ad laqueum mortis desperando? Nonne si inuocet nomen vitæ, confestim respirabit ad vitam?*

§. IX.

504. *Hoc memoriale Christus nobis tradidit, vt in omni aduersitate inuocetur nomen eius.*

NEc mirandum sanè, hos Sanctos Doctores Christi fidelibus, vt suam in hoc Sanctissimo Nomine collocent fiduciam, ab eoque auxilium in cunctis aduersitatibus, ac necessitatibus postulent, tam efficaciter suadere, cum ipsemet Christus hanc doctrinam, & hoc memoriale illis instillauerit, ac sæpiùs insinuauerit, præcipuè Ioan. 14. dicens: *Quodcumq; petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, vt glorificetur Pater in Filio.*

Si

Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam. & c. 16. *Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Vsque modo non petistis quicquam in nomine meo. Petite, & accipietis, vt gaudium vestrũ sit plenũ.* Sed cur toties repetit, vt petamus in nomine eius, & id, quod petitur, se largiturũ promittit? Non alia vtique de re, nisi quia, dum gratias, fauores, ac beneficia in nomine eius à Deo impetramus, nobis nomen eius laudandi, glorificandi, ac sanctificandi, ideſt Sanctum confitendi, ac manifestandi datur occasio; ex quo nobis maximum in hoc sæculo, ac plenum in futuro gaudium enascetur.

§. X.

QVod, vt adimpleatur, ad hoc præstandum summoperè S. Ecclesia eius Sponsa in prædicta sequentia missæ, quæ celebratur in festo huius Sanctissimi Nominis nos hortatur, dum in ea canit: 505. *Ad hoc nos ipsa hortatur Ecclesia.*

In aduersis nomen sanctum
Inuocetur: Iesu tantum
Aderit præsentia.
Præsentia Deitatis:
Et totius bonitatis
Dulcis Iesus aderit.
Nomen ergo hoc amandum
Toto corde & adorandum
Omni reuerentia.

ARTICVLVS II.

Beatissimam Virginem Dei Genitricem Mariam.

EXcellentissimum Mariæ nomen, quod lingua Syriaca Dominam significat, antonomasticè Sanctissimæ Deiparæ conuenire, amplissima eius potestas, quam in toto Filij regno exercet, probat. Non enim Angelis solùm, & hominibus; sed etiam dæmonibus dominatur, vt ipsa apud sapientem Siracidem Eccliſ. 24. *Superborum*, inquit, *& excellentium corda virtute calcaui.* Nam quinam magis superbi, & excellentes, quàm spiritus, qui ambitioso, & tumido conatu in cælo diuinam similitudinem aliàs concupierunt? Et quinam excellentes, nisi idem, qui in terris sacrilega, & vana ostentatione diuinis honoribus coli voluerunt? Hos Maria propria virtute calcat, cum ab initio inimicitiæ inter illam, & hos veteranos angues positæ fuerint, vt habetur Geneſ. c. 3. *Inimicitiam ponam inter te, & mulierem, & ipsa conteret caput tuum.* Nec in progressu temporum capita illorum calcare, & conterere cessat, cum sit mulier illa sublimis Sole amicta, Lunam calcans, duodecim stellis redimita, quæ tanquam signum magnum Ioanni nostro apparẽs glorioſos de insidiante dracone triumphos reportauit; Ideò ad eam confugiendũ est, quoties ab hoc hoste vexamur, eiusq; suauissimum nomen inuocandum. 506. *Maria interpretatur Domina. Dominatur dæmonibus. Nomen eius inuocandum.*

Hoc

Digitized by Google

§. I.

507. *Docent Patres.* HOc testatur D. Bernardus serm. in missus est. *Dæmones*, ait, *non solũ Virginem pertimescunt; sed audita hac voce (Maria) contremiscunt*. Et super Cantic. *Vbi nomen Mariæ inuocatur, dæmonum nocumentum effugatur: quia Mariæ terribilis vt castrorum acies ordinata*. Et rationem reddit super illa verba: *Ipsa conteret caput tuum*, scribens sic: *Maria contriuit caput venenatum, quæ omnimodam maligni serpentis suggestionem ad nihilum deduxit*. Confirmat hanc veritatem S. Birgitta lib. 1. Reuelationum cap. 9. *Omnes*, ait, *dæmones verentur hoc nomen, & timent; & audientes hoc nomen (Maria) statim relinquunt animam, quam tenebant*. Consentit D. Bonauentura in Speculo Virg. c. 3. *Non sic*, ait, *timent hostes visibiles quasi castrorum aciem copiosam, sicut dæmones Mariæ vocabulum, patrocinium, & exemplum: fluunt, & pereunt sicut cera à facie ignis vbicumq; inueniunt crebram huius nominis recordationem, deuotam inuocationem, solicitam imitationem*. Sic Richardus de S. Victore in Cantic. loquens de Maria: *Deterrebat eos*, inquit, *scilicet, dæmones flamma caritatis, incendebant orationes, & feruor deuotionis*.

Homil. 2. sup. Miss. est.

Ex D. Bernar.

508. Et si, dum hoc in sæculo vitam agebat, eos terrebat, quantò magìs nunc in cęlis apud Altissimũ coronata, & vt Regina exaltata illos terrefacere est iudicandum? Hac de re S. Germanus orat. 3. in Zonam Deiparæ, eam alloquens sic, ait: *Tu nequissimi hostis inuasiones solatui nominis inuocatione repellens, tutos, atq; incolumes seruas*. Vnde concludit Dyonisius Carthusianus reuelationem S. Birgittæ à Maria Virgine factam referendo, in persona eius alloquens his verbis: *Nullus*, ait, *in hac vita tam frigidus ab amore diuino, qui si inuocauerit nomen meum cum integro proposito pęnitendi, statim ab illo non recedat diabolus*.

§. II.

509. *Iesus aliquando faciliùs inuocato nomine Mariæ, quàm suo proprio, dona concedit.* NEc exemplis comprobare hoc opus esse dijudico, cũ passim apud Auctores, plurimos ad eius deuotã nominis prolationẽ nõ tantùm vniuersas dęmonum acies prostrasse, sed multa à Deo eius intercessione beneficia obtinuisse, referatur. Imò quandoque aliquis faciliùs per ipsam fauores, quàm per inuocationẽ ipsiusmet proprij Filij legitur impetrasse; Cuius rei nos mentiri, non sinit S. Anselmus lib. de Excellentia Virginis cap. 6. *Velociùs*, ait, *est nonnunquam salus memorato nomine Mariæ, quàm inuocato nomine Domini Iesu vnici Filij sui. Et id quidem non ideò fit, quòd ipsa maior, & potentior eo sit: nec enim ipse magnus, & potens est per eam; sed illa per ipsum. Quare ergo propitior salus in recordatione eius, quàm Filij sui sæpè percipitur? Dicam, quid sentio. Filius eius Dominus est, & Iudex omnium discernens merita singulorum: dum igitur ipse à quouis suo nomine inuocato non statim exaudit, profecto id iustè facit. Inuocato autem nomine Matris, & si non merita inuocantis mereantur, vt exaudiatur: merita tamen Matris*

inter-

intercedunt, vt exaudiatur: quia tam decreuit ſic honorare, vt ſciant homines, omnia per ipſam obtineri poſſe à Deo. Ideò S. Bernardus ſerm. de Aſſumptione B. Virginis ad ipſam conuerſus ait: *O Felix Maria, qui te diligit, Deum honorat: qui tibi adhæret, à Deo nunquam derelinquetur: qui nomen tuum puro corde inuocat, quicquid poſtulat indubitanter, conſequitur.*

§. III.

510. *Ab obſeſſis, & ægrotis omnibusq; Chriſtifidelibus eſt inuocanda.*

QVare tum Exorciſta, vt faciliùs dæmonem pellat, & in fugam vertat: tum Energumenus, vel Maleficiatus, vt citiùs à dæmoniaca eripiatur vexatione, tum quilibet alius à quacumque detentus ægritudine, vt priſtinæ reddatur ſanitati: tum quicumque Chriſtifidelis, vt in omnibus ſuis tribulationibus, anguſtijs, ac neceſſitatibus ſecuriùs diuinum mereatur obtinere auxilium, ſæpiùs puro, ac ſincero cordis affectu Mariam inuocet. Si tentationum venti exurgant: ſi dæmoniacarum vexationum fluctus intumeſcant: ſi in tribulationum ſcopulos illidatur, portum reſpiciat, & Mariam inuocare non deſiſtat. In periculis, in anguſtijs, in rebus dubijs, & in omnibus neceſſitatibus Mariam cogitet, Mariam inuocet: nõ recedat ab ore, non recedat à corde. Sic enim per eius interceſſionem facillimè ab eius Vnigenito Filio fidem, ac confidentiam in Deum perfectam impetrabit, qua ſine vlla hæſitatione petens, nedum ſi vexatus à dæmone fuerit, liberari merebitur; ſed quæcumque popoſcerit ſalutaria obtinebit; & quodcunq; dixerit, fiat, fiet ei. Bernard. hom. 2. ſup. miſs. eſt.

Cap. III.
De Ægroto orante hominum Mediatores.

511. *Mediatores hominũ ſunt Angeli, & Sancti.*

TErribilem, vt caſtrorum aciem ordinatam eſſe Eccleſiam, Diuinus Sponſus enunciat Cantic. 6. vt quæ ex innumera Beatorum multitudine cõgregata potentiſſimum formet exercitum in duas quaſi diuiſum partes. Alterum Angelicorũ Spirituum: Alterum Beatorum in Cælo regnantium. Sed eandem Medicorum eſſe congregationẽ, & medicamentorum officinam, probant Dei per Ieremiam c. 8. conquerentis verba: *Super contritione filiæ populi mei,* inquit, *contritus ſum, & cõtriſtatus, ſtupor obtinuit me, numquid reſina non eſt in Galaad? Aut Medicus non eſt ibi? Quare igitur non eſt obducta cicatrix filiæ populi mei?* Vbi vides Deum contritum, contriſtatum, & ſtupentem, quòd in tanta Medicorum, & medicamentorum multitudine, quibus Galaad ſpirituale abundat, infirmitates humanæ ſanatæ non fuerint, & vulnera noſtra ligata.

Militis, ac Medici munere funguntur.

Nec immeritò. Nam quorcunq; Angeli, & Sancti in Eccleſia reperiuntur, militum, & Medicorum officio funguntur. Militum, vt contra dæmones pugnẽt, & ſequaces eorum maleficos, & peccatores, qui nos perſequuntur deprimant. Medicorum, vt morbos curent, maleficia ſoluant, & dæmoniacas infeſtationes ſanent. Ex quo illorum opem ægroti ſæpiùs implorare tenentur,

Digitized by Google

tenentur, quam libentissimè præbent, quoties nostris precibus excitantur; vt sequentes articuli declarabunt.

ARTICVLVS. I.

Angelicos Spiritus.

512. *Angeli superiores varia exercent ministeria in hominum obsequiũ.*

QVamuis primarium Angelorum studium sit, continuis Diuinam Maiestatem prosequi laudibus, & famulantium more ad eius thronum astare, vt Ioannes noster Apoc. 5. demonstrat; tamen varia obsequia hominibus exhibere, illos protegendo, & sanando non dedignantur. Hoc in principibus primis videmus, qui vtrumq; officium libentissimè exhibent. Michael Antesignanus cum dracone pugnat in cælo Apoc. 12. & cũ eodem in terra luctatur (vt Iudas in sua canonica refert) cum illo de Moysi corpore in Iudæorum beneficium decertando. Raphael vnus de principibus primis splendidi iuuenis formam assumens, iuniorem Tobiam in Rages deducit, à pisce liberat, & opibus onustum in domum reducit; Saram eius vxorem à dæmonio liberat; & seniori Tobiæ visum restaurauit. Ex quo primus generosi militis: Secundus verò peritissimi Medici nomen assumpsit. Nam Michael *quis vt Deus* significat. Raphael verò *medicina Dei*.

§. I.

513. *Angeli inferiores in necessitatibus hominibus occurrunt.*

QVòd si hæc militaria, & medicinaria officia tanti duces, & principes præstare nõ dedignantur, quid inferiores Angelos facturos putamus, si illorum opem in dæmoniacis pugnis, in infirmitatibus, ac cunctis necessitatibus inuocemus? Nonnè vnicuiq; nostrum occurrent, vt alteri Iacob de Mesopotamia redeunti, & se ad bellum contra Esau accingent, cui obuiam fuere quasi belli duces, & comites? Vnde nomen loci illius *Mahanaim*, idest, *castra* appellauit Genes. 32. Aut vt alteri Elisæo, ad cuius custodiam, cum à Rege Syriæ quæreretur, Spiritus illi beati in ignitorũ equitum forma venerunt? Quod visio Abbati Moysi exhibita probat: Nam vt in vitis SS. Patrum refertur §. 9. cum à diabolo vexatus Abbatem Isidorum remedium petiturus aduenisset, nec post longos de rebus spiritualibus sermones quiesceret, Isidoro iubente, cellulæ superiora conscendit, & oculos suos peruoluendo primò ad occidentem innumerabilem dæmonum multitudinem, qui cum furore præparabantur ad prælium inspexit: tum vultum ad orientem conuertens Angelorum splendentem sine numero turbam tãquam cælestium virtutum exercitum vidit: *Ecce*, inquit Isidorus, *qui ad occidentem ipsi sunt, qui nos impugnant, qui verò ad orientem hi sunt, quos in adiutorium nostrum mittit Dominus*. Quibus visis, & auditis turbatus Moyses est confortatus.

4. Reg. c. 6.

Moyses Abbas visione dæmonum, & Angelorũ fugat vexationem.

Hanc

Digitized by Google

§. II.

514. *Hoc probãt ſacra ſcriptura interpretes. Ex Cantico Debbora.* Iudic. c. 5.

HAnc veritatem faſſa eſt ſapientiſſima illa, ac prudentiſſima mulier nomine *Debbora prophetiſſa, quæ iudicabat populum in illo tempore*, vt habetur Iudicum c. 4. Poſtquam enim filij Iſrael de Siſara duce exercitus Iabin Regis Chanaan, à quo viginti annos fuerant oppreſſi, victoriam reportaſſent, Debbora cum gaudio, & lętitia cecinit inter alia dicens: *De cęlo dimicatum eſt contra eos: ſtellæ manentes in ordine, & curſu ſuo aduerſus Siſaram pugnauerunt*. Sed quomodo de cęlo dimicatum eſt? An fulmina, vel ſagittas ignitas omnipotens Deus ab æthere in eos vibrauit? An Sol & Luna influxus in eos malignos, & noxios, vt illos interimerent, emiſerunt? Quomodo enim ſtellæ aduerſus eos pugnauerunt? Nonnè Siſaram interfecit Iahel vxor Haber Cinæi, quæ ſupra capitis eius tempora dormientis clauum abſconditè, & cum ſilentio impoſuit, adeòque malleo defixit in cerebrum, vt humi conclauatus iaceret, qui ſoporem morti ſocians defecit, ac mortuus eſt? Quænam ſunt huiuſmodi ſtellæ, quæ aduerſus Siſaram pugnauerunt? Iacobus Aluarez *lib. 1. de victoria tentat. par. 3. cap. 7.* eruditè: *Cęlum*, inquit, *contra aduerſarios noſtros pro nobis dimicat, quando auxilia, quæ nos tuentur, quaſi fulgura, & grandinum lapides in eos iactat*. Vbi apertiſſimè Iſraelitas ab Angelis liberatos fuiſſe de manu inimicorum ſuorum oſtendit. Idcircò Debbora, ac Barac cecinerunt: *De Cęlo dimicatum eſt*, ideſt, auxilium Dei deſcendit ſuper nos, *& ſtellæ manentes in ordine, & curſu ſuo*, Angeli, nempe, diuinam contemplantes eſſentiam, eàque fruentes, nec vmquam ab eius viſione, ac fruitione deficientes *aduerſus Siſaram pugnauerunt*, eumq; cum ſuo exercitu conſtrauerunt, & ad nihilum redegerunt. Cui veritati ſe Rupertus Abbas adſcribit ſuper Iudicum cap. 5. dicens: *Angeli manentes in ordine, & curſu ſuo pro hominibus pugnant, cùm dæmones in nos inſurgentes fugant, & terrent*.

§. III.

515. *Ex Iuda Machabæo.*

APertè hac protectione Angelica munitus fuit Iudas ille Machabæus dux populi Iſraelitici, de quo 2. Machabæorum c. 10. habetur. Hic, cum aduerſus innumerabilem exercitum cum paucis militibus præliũ eſſet commiſſurus, priùs aſſidua oratione ſuppliciter vnà cum ſuis militibus Deũ eſt deprecatus, in eo omnem ſuam fiduciam conſtituendo. Propterea *cum vehemens eſſet pugna, apparuerunt aduerſarijs de cęlo viri quinque in equis aureis decori, ducatum Iudæis præſtantes: ex quibus duo Machabæum medium habentes armis ſuis circumſeptum incolumen conſeruabant: in aduerſarios verò tela, & fulmina iaciebant, quo & cæcitate confuſi, & repleti perturbatione cadebant*. En angelicam protectionem tutiſſimam pro ijs, qui in Deo ſuam conſtituunt fiduciam; nec nõ ad Angelos eius miniſtros in ſuis neceſſitatibus confugiunt.

Hæc namque eſt Dei promiſſio ijs, qui in adiutorio Altiſſimi habitant;

vt

Digitized by Google

516. *Hoc promittit Deus in se confidentibus.*

vt testatur Propheta Psal. 90. dicens: *Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis.* Quæ verba Felix sic legit: *Præcepit Deus Angelis, vt illos suis in itineribus, & actionibus, quas secundum Deum agere instituunt, dirigant, tuteturq; ac veluti manibus adeò inoffensè gerant, vt ne vel leuiter quidem in lapillum illorum impingere queat pes.* Titelmanus in eadem verba: *Ipse enim* (inquit) *tui solicitam curam gerens, mandatum, præceptumq; dedit angelicis spiritibus ministris suis, de tua diligenti, & firma custodia: videlicet, vt te diligenter custodiant, atque obseruent in omnibus vijs tuis, quocunque perrexeris, vt in omnibus actionibus, ad quas volueris manus extendere, assistant tibi; teque ita obseruent, & illuminando, perficiendoq; dirigant, vt in nullo à via recta deuies, neque ad dexteram, neque ad sinistram declinans, neque ab vlla aduersariorum potestate te patiantur nocumentum accipere; ita videlicet angelicos suos ministros tibi administratorios, & custodes constituens: quomodo solet pater filio vnicè dilecto assignare custodes, suisq; ministris solicitissimè mandare de filij obseruatione, atque custodia.* Postea subiungit super illa verba, *in manibus portabunt te*, dicens: *Atque hi administratorij spiritus, accepto hoc Dei mandato, solicitissimè, perfectissimèq; iussa complere satagent, teque fidelissimè omni cura, & studio custodient; ita vt quasi in manibus te portent per viam, quam ambulare volueris, in cunctis actionibus tuis, ita tibi suo adiutorio assistendo, ita manifestum præstando auxilium, vt in vlnis te gestare videantur.*

§. IV.

517. *Testantur Patres.*

HOc probant eruditissimè Patres: Augustinus Soliloq. lib. vn. c. 27. de Angelis deputatis. *Hi sunt*, inquit, *ciues beatæ Ciuitatis superna Ierusalem, quæ sursum est mater nostra, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis, vt liberent eos ab inimicis suis, & custodiant in omnibus vijs suis.* Beda Venerabilis super Lucam: *Quoniam*, ait, *immundi spiritus ad pacis euersionem vbique versantur, ad tutelam nostram constituit Deus exercitus Angelorum, quorum præsentia dæmonum confringatur audacia.* D. Basilius in psal. 33. simili perpolito: *Quemadmodum*, inquit, *Vrbium muri vndequaq; hostium insultus arcent propulsantes hostiles incursus: sic etiam Angelus & à tergo, & à fronte custodit te; & ne vtriusq; lateris partes incustoditas relinquat, Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis: quoniam Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis.* D. Chrysostomus apertè super cap. 21. Matthæi hoc demonstrat loquendo de vinea illa, quam plantauerat pater familias: *Quid est sepis*, inquit, *nisi Angeli in circuitu custodientes populum Dei, ne in vineam Christi inuisibiles latrones irrumpant. Et homil. 40. ibi in opere imperfecto* ait: *Hi sunt custodes super muros ciuitatis tuæ Ierusalem custodientes vigilias noctis super gregem tuum, ne quando rapiant vt leo animas nostras, dum non esset, qui eriperet.* Et B. Laurentius Iustinianus de spirituali animæ resurrectione. *Dæmones*, ait, *arcent Angeli, ne ad libitum noceant. Quis* (quæso) *nisi angelico fultus esset auxilio, tam immanissimorum hostium valeret superare rabiem, effugere laqueos,*

Post medium lib. 2. pag. mihi 361.

Digitized by Google

laqueos, tentationes vincere, fraudesq; detegere? Custodia siquidem sua vias nostras sapiunt, ne in lapidem offensionis petram scandali spiritualem animæ impingamus pedem.

Ex quibus omnibus luce meridiana clarius est, Angelos nostros custodes milites esse robustissimos, quibus Deus mandauit, vt nos die, noctuq; custodiant, atq; ab inimicis nostris inuisibilibus, ac visibilibus, cæterisq; periculis animæ, & corporis obseruent, ac tueantur.

§. V.

518. *Angeli sunt Medici magis soliciti nobis benefacere, quã dæmones malefacere.*

SEd & iuremeritò Medici sunt dicendi: ipsi enim magis sunt soliciti, ac potentiores in infirmitatibus nostris ad nobis præstanda beneficia, quàm dæmones ad maleficia inferenda: Ratio est: tum quia Angelus bonus, qui naturæ ordine inferior est, præest dæmonibus etiam ordine naturæ superioribus: quia diuinæ iustitiæ virtus, cui boni Angeli adhærent, naturali Angelorum virtute multò est potentior, atq; ita potentiùs operatur: tum quia solicitior est circa custodiam, qui ex ea commodum, quàm qui pœnam consequitur; Angeli autem boni ex bonorum custodia gaudium accidentale assequuntur: & mali Angeli ex malorum damnatione maiorem pœnam accidentalem sibi promerentur: ergo, & cæt. Ita testantur Alexander Alen. *de Angelis quæst. 41. mem. 6. ar. 2.* S. Thom. *3. par. quæst. 113. ar. 7.* S. Bonau. *in 2. d. 11. ar. 2. q. 2.* Ioseph Angles *ibi quæst. vnica de Angelorum custodia diffic. 15. & 16.* Propterea si dæmones ad Magorum, Maleficorum, ac Strigarum nutum corporibus humanis varia ingerunt nocumenta, vt supra docuimus *à num. 82. vsq; ad 119.* e conuersò Angelos beatos ad Beatissimæ Virginis nutum, Sanctorum, ac Seruorum Dei, (Deo sic volente, ac præcipiente) nedum animabus, sed & corporibus humanis varia afferre commoda, malos, ac noxios sæpiùs ab illis expellendo humores, & salubres, ac proficuos excitando; cicatrices, ac vulnera sanando; & à diuersis ægritudinibus liberando, quis dubitabit? Vnde benè de illis ait Petrus Blesensis in serm. de Angelis. *Tanquam Medici maiorem solicitudinẽ infirmis impendunt, quàm sanis.* Verùm hìc nobis occurrit dubitatio.

QVÆSTIO VNICA.

Cur igitur tot homines iusti vexentur, & quandoque à dæmonibus superentur, licet ab Angelis protegantur.

519. *Ratio difficultatis quæ. Angeli nõ semper dæmones totaliter repellunt; quia eis nos ipsos quotidie non commẽdamus.*

DVbitandi ratio ex præcedenti doctrina sumitur: Nam quicquid dæmones circa hominem efficere possunt, & boni Angeli multò perfectiùs, & potentiùs, & pleniùs præstare possunt, cum ipsi magis soliciti, ac potentiores sint dæmonibus: cur ergo homines non protegunt?

Respondetur ex defectu custodiæ hoc non prouenire. Et ratio est: quia si obstinatos peccatores totaliter minimè deserunt, vt Theologi communiter fatentur; multò minus bonos derelinquent. Cæterum hoc accidit: vel quia

Digitized by Google

quia nos illos repellimus, dum eorum consilijs, & internis motionibus non acquiescimus; cum supra nostram arbitrij facultatem non possint: vel quia circa nos tantùm pro viribus agunt, quantum eis ex iustitiæ, & prouidentiæ diuinæ ordine est permissum. Hinc si eorum consilia admitteremus, eisque quotidie & animam nostram, & corpus nostrum, omnesque nostras actiones, & operationes deuotè, ac suppliciter commendaremus, à Deo permitteretur, vt secundùm vltimum suæ potentiæ ad illuminationem, & iustificationem nostram, ac defensionem, dęmonumq; expulsionem agerent, ac paruo temporis spatio quantumcumqùę peruersos, & malos ad veritatis agnitionem adducerent, in amorem virtutis excitarent, & inflammarent, nobisq; plura beneficia tam spiritualia, quàm corporalia à Deo impetrarent: Ita etiam testatur Ioseph Angles *Flor. Theol. qq. in 2. d. 11. quæst. eadem, diffic. 17. dub. 7.*

Ab omnibus Angeli sunt inuocandi.

Quare Exorcistæ generosos hos milites, Energumeni, Maleficiati, & Ægroti peritos hos Medicos, & in quacumq; necessitate constituti diligentissimos, ac validissimos hos tutores inuocare non cessent, Custodes præcipuè, qui inimici dęmonis cum sint, & hominis suæ curæ concrediti amici, libenti animo, & robur Exorcistæ, & salutem ęgro conferunt, & cuicumq; fideli Christiano suam tutelam impendunt, si deuota mente, & sedulis precibus inuocentur.

ARTICVLVS II.

Beatos in Cęlo regnantes.

520. *Sancti imitantur Angelos in charitate erga homines.*

SI Angelorum sortem consecuti sunt Sancti, quotquot agunt triumphos in cælis, illorum etiam actus, & aspectus imitantur erga homines, quibus se milites, & Medicos exhibent, vt indicare videtur Ioannes Apoc. 5. cum eorum choros describendo asserit, *illos tenere citharas, & phialas aureas in manibus.*

Sancti dicũtur gladios habere ad nos tuendũ cõtra inimicos.

Citharas, vt cantent canticum Domini, cuius visione lætantur, beatificantur amore, & possessione delectantur: Et cantando non solùm eius laudent Maiestatem; sed etiam contra aduersarias potestates pro hominibus prælientur. Laudes enim à Sanctis emissæ non solùm citharæ sunt; sed etiã gladij: vt testatur Dauid Psal. 149. *Exaltationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum. Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis. Ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum eorum in manicis ferreis.* Vnde S. Basilius homil. 2. de Sanctis Martyribùs ait: *Hi sunt, qui quasi quadam turres contra aduersariorum incursũ refugium nobis exhibent: O sacrum chorum, ò communes generis humani custodes, qui apud Deum potentissimum legati astra mundi sunt, & flores Ecclesiarum!*

Phialas

Digitized by Google

§. I.

PHialas verò, vt hominibus beneficia conferant, cùm sint odoramentorum, & medicamentorum spiritualium plenæ, quibus vniuersæ sanantur infirmitates. Nam quisnam tam grandis,& inueteratus morbus hominem obsidet, ac cruciat, qui Sanctorum precibus non abscedat? Hoc in seipsa comprobauit experientia S. Agatha Virgo,& Martyr,cui,cùm Quintiani Prætoris iussu fuisset mamilla amputata, sequenti nocte in carcere existenti quidam senex apparuit, sanitatem ei se offerens largiendum. Cui Agatha dixit: *Quis es tu, qui venisti ad me curare vulnera mea? Ego sum*, inquit ille, *Apostolus Christi, nihil in me dubites filia: Ipse me misit ad te, quê dilexisti mente, & puro corde. Nam & ego Apostolus eius sum, & in nomine eius scias te esse curandam.* Quæ sanitate accepta, ac mamilla sibi restituta, statim Deo gratias referens dixit: *Benedico te Pater Domini mei Iesu Christi: quia per Apostolum tuum mamillam meam meo pectori restituisti. Gratias tibi ago Domine Iesu Christe: quia memor es mei,& misisti ad me Apostolum tuum curare vulnera mea.* Sic etiam videmus fæpissimè ante Sanctorum imagines, & eorum reliquias cęcos videre, surdos audire,mutos loqui, sanari ægros, energumenos liberari.

Phialas tenēt, vt nobis beneficiant.

Sanitas collata D. Agathæ à S. Petro.

Quare tam ab Exorcistis, quàm Maleficiatis,& Ægrotis,& in quacumq; necessitate constitutis,iteratis precibus, eorum sunt imploranda suffragia, quorum præcipuè specialis honor in ijs locis habetur, in quibus ægroti habitant: vel qui ob speciales fauores exhibitos peculiari honore celebrantur, vt sunt patroni locorum, & personarum, quorum omnium erga nos pietas maxima viget; ideò ad eorum protectionem confugiendum nos Petrus Damianus hortatur serm.in festo Omnium Sanctorum dicens: *Nec nos deterreat enormitas peccatorum: quia maior est illorum pietas, quàm impietas nostra.*

Ab Exorcistis, & Aegrotis Sācti inuocandi.

Verùm, vt doctrina hęc de Sanctorum inuocatione clariùs, ac perfectiùs nobis innotescat, sequentes sunt quęstiones expediendæ.

QVÆSTIO I.

An Sancti tam homines, quàm Angeli licitè à nobis sint orandi.

521. *Homines sanctos iam beatos, & Angelos certo modo vtiliter, & sanctè à nobis orari posse, fides Catholica docet.*

REspondetur, certum esse de fide, Sanctos tam homines,quàm Angelos iam beatos nedum licitè, sed vtiliter, & sanctè à nobis orari, si talis oratio debita intentione, ac modo (vt ab Ecclesia, & eius membris recta fide vtentibus fieri solet) exerceatur. Hæc veritas probatur primò ex vsu Ecclesiæ, quæ columna, & firmamētum veritatis est, quæ ad certam fidem illius faciendam sufficiens esse debet. Propter quod dixit Augustinus Epist. ad Ianuarium, *Insolentissimum est contra vniuersalem Ecclesiæ praxim disputare.* Hæc nihilominus veritas fundamentū habet in scriptura,nam ex illa

Digitized by Google

Sanctos Angelos orare pro nobis, & orationes noſtras Deo offerre intelligimus. *Tobiæ* 12. *& Apoc.* 8. Vnde non immeritò idem eſſe officiũ hominum Sanctorum colligimus; ex quo Angelis quoad beatitudinis ſtatum aſſimilantur. *Matthæi* 22. *Luca* 20. *& Apoc.* 21. Vnde quia veteris legis tempore homines iuſti ad beatitudinem vſque ad Chriſti mortem non admittebantur; ideò in veteri Teſtamento non legimus conſuetudinem fuiſſe Sanctos mortuos illo tempore exorandi; quamuis quoſdam fideles orationes aliorum viuentium petere ſolitos fuiſſe legimus, quæ etiam in nouo Teſtamento (vt infra dicemus *num.* 527.) commendantur.

522. *Ab Eccleſia hoc eſt definitum.*

Secundò hæc veritas ex definitionibus Eccleſiæ habetur: nam in Concilio Gangrenſi, c.20. conuentus, & oblationes, quæ ad Martyrum memorias fiunt, approbantur, in quibus vel expreſsè, vel virtualiter orationes ad Martyres continentur. Et ob id in Concilio Niceno ſecundo *Actu ſexto* fit inuocatio ad ſanctiſſimam Virginem, & alios Sanctos; quod etiam in alijs Concilijs frequens eſt; & in multis Concilijs Litaniæ, quæ expreſſam, & ſpecificam Sanctorum inuocationem cõtinent, approbantur: vt in Concilio 1. Aurelianenſi *c.*29. in Concilio Gerundenſi *c.*3. Bracharenſi 11. *c.* 9. Toletano 5. *cap.* 1. Toletano 6. *cap.*2. Lugdunenſi, & Moguntino *cap.*32. de quibus videri poteſt Suarez. *tom.*2. *de Relig. lib.*3. *de Oratione cap.*9. *nu.* 24. Ac tandem Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25. decernit *retinendum eſſe Apoſtolicæ Eccleſiæ vſum à primæuis Chriſtianæ Religionis temporibus receptum, Sanctorumq; Patrum conſenſionem, & Sacrorum Conciliorum decreta de Sanctorum interceſſione, & inuocatione*. Hanc autem Sanctorum conſenſionem latiſſimè Bellarminus oſtendit *lib.*1. *de cultu Sanctorum cap.*15. *& ſequent.* Videri poteſt etiam Sotus *in* 4. *d.* 45. *q.* 3. & Echius *in Enchiridio cap.* 15. Caniſius *in Catechiſmo*, & alij moderni.

§. I.

523. *Oratio ad Sanctos eſt actus bonus, & vtilis.*

RAtio potiſſima eſt: quia oratio ad Sanctos ex ſuo genere actus bonus, & honeſtus eſt, & non Deo, aut Chriſto iniurioſus, nobiſque multis modis vtilis eſſe poteſt. Primò, quia actum virtutis exercere, per ſe bonũ, ac vtile eſt. Secundò, quia hoc modo, mediante oratione, colloquium cũ Sanctis habemus. Tertiò, quia hinc ad amorem, & imitationem Sanctorum prouocamur. Quartò, quia hoc modo noſtra oratio ad Deum efficacior fit ad impetrandum: quia Sancti potentiores ſunt apud Deum, & magis familiares illi; ergo oratio ad Sanctos ex ſe honeſtiſſima eſt, eiuſque vſus maximè approbandus.

524. *Qua ratione Deum exoramus, & qua Sanctos.*

Aliter tamen Deum, & aliter Sanctos oramus. Nam Deum, vt principalem gratiæ, & gloriæ, omniumq; beneficiorum auctorem, quæ ad illam conferunt, & vt cauſam primam, & aliquo modo propriam omnis boni per honeſtam orationem poſtulati, oramus, vt latè ſupra. At verò Sanctos non pari modo; ſed vt interceſſores, & mediatores apud Deum ſint, & pro nobis impetrent, exoramus. Hanc differentiam obſeruauit, & docere nos voluit Eccleſia in litanijs; nam ad perſonas diuinas, & SS. Trinitatem orat:

Miſerere

Digitized by Google

Miserere nobis. Ad Virginem autem, & reliquos Sanctos dicit: *Ora pro nobis*. Et similiter cùm in Missa, vel oratione publica aliquid per Sanctos petit, à Deo directè per merita, & intercessionem Sanctorum expoſcit; Imò interdum à Deo ipso petit, vt Sanctus aliquis pro nobis intercedat, sicut in Collecta Sancti Lucæ dicitur: *Interueniat pro nobis, quæsumus Domine, Sanctus tuus Lucas Euangelista, &c.*

§. II.

525. *Possumus orare Sanctos, vt nobis aliquod præstent beneficiũ etiam cooperando.*

ADdit hìc Suarez *lib.* 1. *de Oratione cap.* 10. *num.* 7. interdum posse Sanctum cooperari Deo ad aliquod beneficium nobis præstandum non solùm orando, sed etiam ministerium aliquod sibi à Deo collatum exhibẽdo. Et tunc licitum esse petere à Sancto, vt ipse nobis illud beneficium conferat, non solùm orando; sed etiam, prout potest, vel quantum ei à Deo est commissum cooperando. Sic vnusquisque suum Angelum Custodem orare potest, vt eum illuminet, iuuet, ac protegat, saltem plantando, & rigando: quia hoc munus commissum est Angelis à Deo *Psal.* 90. & Matthæi 18. Sic etiam à Sancto aliquo (si credamus habere à Deo virtutem miraculorum, vel sanitatum) vt id faciat secundùm gratiam sibi à Deo concessam, postulare possumus. Quod significare videtur Augustinus *lib.* 22. *de Ciuitate Dei cap.* 10. Vbi de miraculis, quæ ad Sanctorum memoriam fiũt, ait: *Faciunt autem ista Martyres, vel potius Deus, vel orantibus, aut cooperantibus eis*. Vbi duplicem causalitatem tribuit Sanctis, orationem, & cooperationem: vtramq; ergo possumus ab eis postulare. Patet supra de D. Petro, qui B. Agatham diuina virtute, nedum deprecans Deum; sed etiam ipso cooperante sanauit.

QVÆSTIO II.

Cur Deus nos Sanctos orare velit, cùm ipse promptissimus sit ad dandum id, quod petimus.

526. *Ratio dubitandi quæ.*

DIfficultatis huius ratio est: quia, vt diximus supra *num.* 395. *& seqq.* promptior est Deus ad dandum id, quod nos à Sanctis; vel per Sanctos petere possumus, quàm Sancti ipsi parati sint ad dandum, quod possũt, vel ad petendum pro nobis, quod per se dare non possunt; ergo superfluum videtur, & inutile Sanctos orare; & contra fiduciam, quam de Deo ipso habere debemus; maximè cùm ipse quicquid ab eo petierimus, dare promiserit; & de oratione per Sanctos facta nullam specialem fecerit promissionẽ.

Deus vult concedere nobis beneficia, sed iuxta dispositionẽ diuinæ prouidentiæ.

Respondetur, falsam esse consequentiam primam: quia Deus promptior est ad dandum, ergo &c. Nam si vera esset, sequeretur etiam illo modo, orationes nostras pro nobis ipsis esse superfluas: quia Deus maiorem habet voluntatem conferendi nobis beneficia, quàm nos recipiendi. Dicendum ergo, Deum paratissimam habere ad dandum voluntatem; sed ordinato modo iuxta dispositionem suæ prouidentiæ dare velle: Vnde quædam non

Digitized by Google

Deus aliqua disposuit dare rogatus, qua nō vult dare non rogatus. Ideò rectè à nobis rogandi sūt Sancti.

rogatus; alia rogatus à nobis tantùm: alia & à nobis, & ab inimicis viuentibus rogatus: alia exoratus etiam à Sanctis cū ipso regnantibus vult exhibere. Vnde nos haud Sanctos oramus: quia de diuina voluntate diffidamus; sed vt ordinem prouidentiæ suæ impleamus; nescimus enim, quomodo disposuerit aliquid nobis dare, & ideò plures intercessores adhibemus; nam Sanctos eius colendo magis per hoc disponimur ad beneficia, quæ petimus, recipienda. Atq, ita per hoc nihil contra fiduciam agimus, quam in verbis Christi habere debemus: *Petite, & accipietis, &c. Si quid petieritis in nomine meo, hoc faciam:* quia hæc promissio non excludit, quin hæc petitio per nos, vel per alios fieri possit; neque etiam excludit, quin facilius petitio per vnum facta, vel oblata, quàm per alium exaudiatur. Nam hæc promissio, vt supra diximus, vt infallibilis sit, conditiones supra assignatas requirit, quæ interdum inueniri possunt, vel accedente Sanctorum intercessione suppleri, & nō sine illa, propter defectum nostrum: Ita docet Suarez *tom. 2. de Religione lib. 1. de Oratione cap. 10. num. 21.*

QVÆSTIO III.

An licitè à nobis sint orandi Iusti Viatores.

527. Iustos Viatores rectè à nobis rogari posse, fides docet.

REspondetur breuiter, Iustos viuentes à nobis orari posse; sicut etiam ipsi possunt orare pro nobis. Hoc de fide certum est, & ex diuina constat Scriptura, in qua hortantur fideles, vt alij pro alijs orent 1. ad Timoth. 2. *Obsecro fieri orationes, postulationes, &c. pro omnibus, &c.* Iacob. 5. *Orate pro inuicem, vt saluemini.* Et Paulus sæpe à fidelibus, vt pro ipso orent, exposcit, ad Colos. 4. 2. ad Thessal. 3. ad Hebræos 13. Neque in hoc vlla difficultas est: quia & à viuentibus hoc facilè petere possumus: nam ex parte petentis est actus humilitatis; ex parte verò alterius erit charitatis, & Religionis officium pro alio exorare: Ita docet Ioseph Angles *Florib. qq. Theol. in 4. tract. de orat. quæst. 7. diffic. 8.* plures citans Doctores, & Suarez *loco cit. num. 24.*

Ex prædictis omnibus patet, qualis esse debeat oratio, qua Energumenus, maleficiatus, vel alia ægritudine tentus, aut in alia necessitate constitutus se ipsum disponere debet ad perfectam impetrandum à Deo fidem, qua dæmonem expellere valeat: vel seipsum à quacumque alia tribulatione eripere iuxta Domini nostri Iesu Christi promissionem Matthæi 21. & Marci 11. *Quacumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & euenient vobis.*

Cap. IV.
De Ægroto Ieiunante.

528. Ieiunium obsesso est necessarium. Quare

IDEM Domini discipulus, qui orationis normam ægrotantibus dæmoniaco opere, præbuit, ieiunij formam tradit; quod secundò in illis, qui à dæmone possidentur, requiritur, vt ad firmam fidem, ac perfectam confiden-

Digitized by Google

fidentiam, qua integra curatio obtinetur, disponantur ad Domini præscriptum: *Hoc genus dæmoniorum non ejcitur, nisi in oratione, & ieiunio.* Etenim non aliter Ioannes se diuinis visionibus, & scriptionibus apocalypticis, & euangelicis, quàm ieiunando disposuit; vt testatur Hieronymus *præfat. in Euangel. Matthæi.* Et copiosiùs Metaphrastes apud Lippoman. tom. 1. *Cũ solutus,* inquit, *lege exilij Ephesum esset reuersurus, Insulani precibus agunt, ne recedat; ne scilicet totum seipsum auferret; sed seipsum loquentem assiduò suis scriptis relinqueret; vt quæ Christi Euangelij, & ea, quæ ipse viderat de Christo, scriberet. Annuit ille, & antequam opus aggrederetur, tum sibi, tum alijs indixit ieiunium; & Prochorum sequi iubet, ac cum eo montis ascendit verticem.* Matth. c. 17.

Pari modo quicumque diabolicas patiuntur vexationes, se curationi diuinæ aptare debent, triplex ieiunium obseruando.

Primum: abstinentiam ab omni peccato; quod ieiunium magnum, & generale vocat D. Augustinus in Ioannem, vt habetur, *c. ieiunium. de consecrat. d.* 5. Quod Dominus Isaiæ 58. suadet: *Numquid tale est ieiunium, quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? Numquid contorquere quasi circulum caput suum, & saccum, & cinerem sternere? Numquid istud vocabis ieiunium, & diem acceptabilem Domino? Nonne hoc est magis ieiunium, quod elegi? Dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes, dimitte eos, qui confracti sunt, liberos, & omne onus dirumpe.* 529. *Abstinentia à peccato.*

Secundum: abstinentiam ab illicitis voluptatibus, quæ corporeis sensibus percipiuntur, vt benè S. Bernardus docet serm. 3. de Quadrag. *Si sola gula peccauit,* inquit, *sola ieiunet, & sufficit. Si verò peccauerunt & membra cætera, cur non ieiunent & ipsa? Ieiunet igitur oculus, & à curiosis aspectibus, & ab omni petulantia, vt benè humiliatus coerceatur in pœnitentia, qui malè liber vagabatur in culpa. Ieiunet auris nequiter pruriens à fabulis, & rumoribus, & quæcumque ociosa sunt, & ad salutem minimè pertinentia. Ieiunet lingua à detractione, & murmuratione, ab inutilibus, vanis, & scurrilibus verbis; Interdum quoque ob grauitatem silentij, & ab ipsis, quæ videri poterant necessaria. Ieiunet manus ab ociosis signis, & ab operibus omnibus, quæcumque non sunt imperata. Sed & multò magis anima ieiunet à vitijs, & à propria voluntate sua. Etenim sine ieiunio hoc cætera à Domino reprobantur: sicut scriptũ est: quia in diebus ieiuniorum vestrorum voluntates vestræ inueniuntur.* Vnde S. Eligius homil. 11. *Qui à cibis abstinent,* ait, *& prauè agunt, dæmones imitantur, quibus esca non est, nequitia semper est.* 530. *Abstinentia ab illicitis voluptatibus.*

Tertium: afflictionem carnis secundùm gustum, & tactum, quæ in vigilijs, flagellis, mortificationibus, & ieiunijs propriè dictis consistit, quibus à cibo, & potu abstinetur. *In omnibus,* inquit Apostolus 2. Cor. 6. *exhibeamus nos sicut Dei ministros in laboribus, in vigilijs, in ieiunijs, & cet.* Quæ tria ieiunia Christus vno verbo complectitur, cùm dicit: Dæmones exire non posse, nisi in oratione, & ieiunio. Ideòq; obseruanda sunt ab ijs, qui obsessione dæmoniaca, vel maleficio fatigari sanari desiderant; & si non tertium, eò quòd sint viribus impares, saltem primum, & secundum; vt sic ad Deum placandum; in bono proficiendum; seipsos sanandum, ac roborandum: & hostes visibiles, ac inuisibiles expellendum, ac profligandum; 531. *Afflictio carnis secundùm gustum, & tactum.*

Digitized by Google

vt sequentibus articulis clariùs demonstrabitur, disponantur.

ARTICVLVS I.

Ad Deum placandum.

532. *Ab Obsessis, ac cæteris Vexatis peccatoribus Deus per pœnitentiam est placandus.*

CVM Deus ab ijs, qui suis iniquitatibus Maiestatẽ suã ad iracundiam prouocarũt, placari nõ possit, nisi cõuertãtur, & pœniteant, necesse est, eos, qui dæmoniacas vexationes in pœnã scelerũ iusto ipsius iudicio sustinẽt, ad pœnitentiam confugere, quæ internam cordis contritionem, & externã corporis macerationem includit; vt sic dum mens flendo compungitur, caro, quæ delectationibus subiacuit, affligatur. *Conuertimini ad me*, ait Deus per Ioelem cap. 2. *in toto corde vestro, & ieiunio, & fletu, & planctu.* Quibus verbis vtramq; pœnitentiæ partem demonstrat. Ex corde pœnitet, qui patrata mala cum emendationis proposito plangit, & odit; atq; plangenda, & odienda vlterius non committere protestatur. *Inanis est enim pœnitentia*, vt benè ait Augustinus in Soliloq. *quam sequens culpa coinquinat: nihil prosunt lamenta, si multiplicentur peccata: nihil valet à malis veniam petere, & mala denuò iterare. Quare sit pœnitendum*, ait Ambrosius, *vt illud amarum sapiat in anima, quod ante dulce fuit in vita: & quod prius oblectabat in corpore, cruciet in corde.* In ieiunio, & fletu, & planctu pœnitet, qui pœnalibus pœnitentiæ operibus crimina, aut excedere, aut æquare conatur. Nam *ad agendam pœnitentiam*, ait Augustinus lib. de Pœnit. *mores in melius commutare non sufficit, & à malefactis recedere, nisi de ijs, quæ facta sunt, satisfacias Deo per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus eleemosinis, & ieiunijs.* Quod *tunc illi offers*, ait Gregorius homil. 33. in Euangelia, *quando tot de te inuenis holocausta, quot habuisti oblectamenta, vt totum seruiat Deo in pœnitentia, quicquid ex se Deum contempsit in culpa.* Vnde & Iacobus Billius Anthol. sacr. cecinit:

D. Ambrosius in quodã ser.

Aug. serm. de pœnit. habetur de pœn. dist. 1. can. Non sufficit.

Quem sceleris, noxæque grauis benè pœnitet, illi
Perpetuus lacrymis obruit ora dolor.
Nam qui post lacrymas ad inania gaudia se se
Transtulit, ex lacrymis commoda nulla tulit.

§. I.

533. *Qua completi debet dolorem internum peccatorũ, & externam membrorum punitionem.*

QVare, vt pœnitentia vera, ac seria sit, opus est, vt hi, qui languoribus dæmoniacis, Deo permittente, aut iubente in præteritorum criminũ castigationem vexantur, vtramq; pœnitentiæ partem exerceant, non solùm interiùs peccata deflendo per actus contritionis; sed etiam exteriùs puniendo per satisfactoria opera; inter quæ ieiunium tanquàm præcipuum censetur à Domino, cum dicit: *In oratione, & ieiunio*: quia eius virtute ira diuina in peccatores exardescens protinùs extinguitur: vt Dauidis, Achab, Iudæorum, & Niniuitarum nota nobis exempla demonstrãt. Quod si grauiorum criminum se conscios esse cognouerint, seueriori ieiunio

Digitized by Google

nio illa castigare enitantur: Quia, vt benè docet Ambrosius ad Virginem lapsam cap. 18. *Grandi plaga alta, & prolixa opus est medicina, grande scelus grandem habet necessariam satisfactionem.* Nam difficillimè actus fidei, ac confidentiæ in Deum, quæ ad liberationem à dæmoniacis vexationibus, alijsque tribulationibus regulariter necessaria est, elicere possunt illi, qui ante obsessionem multis fuerunt criminibus inquinati: cum eos illorum conscientia reprehendat, ac pro suæ liberationis consecutione potius desperare faciat. Cùm autem per pœnitentiæ longitudinem expiata sunt scelera, faciliùs homo ad actus fiduciæ eliciendos est dispositus: vt benè docet Ioannes primæ suæ canon. c. 3. *Charissimi,* ait, *si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum: & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus; & ea, quæ sunt placita coram eo, facimus.*

534. *Hac duplici pœnitentia quidam Sacerdos obsessus seipsum à dæmoniaca eripuit vexatione.*

Hinc reparationis nostræ anno 1649. ad me secretò quidam Sacerdos Theologus exteræ nationis à dæmone obsessus accessit, à quo tamen nec in sensitiuis internis, vel externis potentijs possidebatur, vel diuexabatur; sed velut mus duntaxat per corporis ipsius membra dæmon nunc ad hanc, nunc ad illam partem discurrebat: modo in toto corpore tremorem magnum, modò sudorem irriguum; & aliquando in ventre efficiendo rumorem; sæpe quasi loquendo in auribus eius; sæpiùs capitis tempora ita stringendo, vt dolores acerbissimos sustinere cogeretur. Probaui, an verè esset à dæmone obsessus; & ex certis, & euidentibus signis ita esse comperiens, ab eo de origine, ac progressu vexationis quæsiui; qui de omnibus ordinatè, ac summatim me conscium reddens, simul lacrymas profundens, mihi se toto tempore, quo rationis vsum habere cœperat, semper eo abusum fuisse, vitamque suam omnibus iniquitatibus, ac præcipuè carnalibus spurcitijs inquinatam duxisse; nec fuisse pratum, quod non pertransisset luxuria sua, enarrauit. Nec seipsum tantùm innumeris facinoribus, ac maculis fœdasse, sed & alios plures ad varia sacrilega, & abominanda crimina induxisse; se nihilominus paratissimum esse, ad eam pœnitentiam, quam sibi persoluendam dedissem, lubenti animo adimplendam.

535. *Consilium ei ab Auctore traditum.*

Quibus auditis, licèt eadem die alij maleficio affecti à dæmoniacis vexationibus per præcepta à me dæmoni facta diuina fuissent virtute erepti; statim attamen adeò in corde meo diffidentia, ac repugnantia de eius liberatione percrebuit, vt pro tunc hunc à dæmone liberandum non fore crediderim: cum ille dæmon à Deo nedum permittente, sed (fortasse) iubente immissus in corpus eius fuisset, vt illum à tot criminibus patrandis reuocaret. Quare ei dixi: *Pro certo scias, hanc dæmoniacam vexationem pro anima tua salute tibi à Deo datam esse, vt ex ea locum sumas à vijs tuis pessimis recedendi, ac vitam in melius commutandi: propterea nolo dæmoni præcipere, vt te deserat, ac vexare desinat; quia præceptis meis non obedinet: quia Deus illum ad obediendum non compelleret. Prius enim per prolixam pœnitentiam, diuinam opus est placare Maiestatem, satisfaciendo diuinæ eius iustitiæ. Tu es Sacerdos, sicut ego: tu es Theologus, sicut ego, et eandem dæmones eijciendi facultatem habes, sicut ego, ac me maior natu: elige ergo pœnitentiam agere, prout*

Digitized by Google

spiritus Dei te illuminabit, ac tibi suppeditabunt vires tuæ; Nam quò magis Deum placabis oratione, & ieiunio, eò magis, Deo adiuuante, in te fiducia de tua liberatione augebitur: ac dæmon vires amittet. Et qui prius dominabatur tui, tu postea dominaberis illius: vt eruditè docet Sanctus Cyprianus tract. 4. de Idolorum vanit. *Dæmones*, ait, *vel exiliunt statim, vel euanescunt gradatim, prout fides patientis adiuuat: aut gratia curantis aspirat:* Qui secundū maiorem, vel minorem fidei, ac fiduciæ perfectionem, quam patiens in Deum constituit, magis, vel minùs Deus cohibet diaboli potestatem. Tunc statim ille ad confessionem generalem suorum, quæ patrauerat criminum paratum se præbuit: corpus suum ter in hebdomada disciplinis castigare proposuit: carnem asperitate cilicij, ac ieiunio trium dierum in hebdomada non solùm per annum integrum, sed quousq; vires sui corporis validæ perdurassent, edomare: quotidie flexis genibus recitare septem psalmos pœnitentiales, nec non officium Defunctorum, nisi aliqua graui occupatione, aut labore fuisset prepeditus: orationi assiduè pro suo posse incumbere, aliaq; exercitia spiritualia, prout à suis Maioribus iniūcta fuisset adimplere.

536. *Præfati Religiosi profectus.*

Quæ opera, postquam ille aggressus fuit, me continuo trimestre aliquoties inuisens, ac secretò suas operationes patefaciens, totus hilaris, ex talium operationum exercitio continuè minores sentire vexationes mihi asseruit; & quò magis se oratione, ac pœnitentia exercebat, eò ampliùs maiorem in Deum pro sua liberatione concipere fiduciam; magis magisq; dæmonis vires reprimere, ac tale super illum se accepisse dominium, vt ad præcepta illi facta in nomine Iesu, prout à me fuerat instructus, illicò ipse resiliret, desineretq; eum totaliter diuexare, asserebat. Tandem quinto mense, cùm ad patriam suam recedere vellet, mihi gratias referens: ferè omnes dæmoniacas vexationes esse extinctas, fassus est: Idcircò Deum benedicebat, ac glorificabat, quòd per huiusmodi tribulationem ad eum ire, ac se conuertere compulisset. Ex quo videas, quomodo ab obsessis, ac maleficiatis, ægrotis, & in quacumque necessitate constitutis Deus est placandus oratione, ac ieiunio, vt confidenter auxilium eius implorantes, faciliùs quod petunt, valeant impetrare.

ARTICVLVS II.

Ad proficiendum in bono.

537. *Ieiunium efficax est ad leues culpas delendas, & in via Dei viriliter progrediendum.*

QVòd si quis putet se maleficijs affici, aut quacumque alia tribulatione in venialium culparum vltionem, in quas quotidie infirmitas humana prolabitur, detineri existimet: aut in exercitium virtutum, vt his vexationibus ad certiora Christianæ perfectionis incrementa, quasi tot calcaribus prouocetur, iuxta monitum D. Chrysostomi dicentis homil. 41. in Act. Apost. *Datur talis potestas dæmonibus, vt meliores, & modestiores boni efficiantur; & vt pœnas peccatorum nostrorum hic dantes puri ad Dei conspectum migremus*, ad ieiunium confugiat: Hoc enim remedium valdè efficax est, & ad leuium culparum veniam obtinendam, & ad carnalē

sedandam

ſedandam concupiſcentiam, & ad virtutes exercendas, & ad continuè in via Dei proficiendum. Hoc eruditiſſimè docet S. Leo Papa ſerm. 2. de iuiunio decimi menſis. *Quid enim*, ait, *poteſt efficacius eſſe ieiunio, cuius obſeruantia appropinquamus Deo, & reſiſtentes diabolo, vitia blanda ſuperamus? Semper enim virtuti cibus ieiunium fuit. Deabſtinentia demique prodeunt caſtæ cogitationes, rationabiles voluntates, ſalubriora conſilia: & per voluntarias afflictiones caro concupiſcentijs moritur, virtutibus ſpiritus immutatur.* Vnde qui ieiunium frequentat, videtur inter Angelos eſſe numerandus, vt benè teſtatur D. Athanaſius lib. de Virginitate, *Ieiunium enim*, inquit, *Angelorũ cibus eſt, et qui eo vtitur, ordinis angelici eſt cenſendus.* Imò aliquod diuinum aſſecutum cenſebis, ſi conſideres Moyſen, *qui diorum quadraginta ieiunio*, ait Gryſologus ſerm. 166. *ita humano defecatus eſt, et exinanitus à corpore, vt totus diuinitatis mutaretur in gloriam, et adhuc in noſtri corporis obſcuro toto fulgeret lumine Deitatis: neq; intueri eum mortalium viſus poſſet, qui ſubſtantia Dei diu paſtus tota mortalis cibi oblitus fuerat adiumenta.*

Serm. primæ Dom. Quadr.

§. I.

538. *Ieiunantes non debent à damone vexari ob leues culpas purgandas.*

PRopterea obſeſſi, maleficiati, aut quacumque alia detenti tribulatione, qui pro leuioribus ſuis culpis expiandis ieiunium aſſumunt, nõ eſt, cur putent, Deum velle eos pro peccatis ſuis purgandis dæmoniacis vexationibus, vel quibuſcumque alijs punire afflictionibus. Qui enim talia putant, quodammodo Deo iniuriam inferunt, quaſi Deus velit eundem pro ijſdem peccatis bis punire. Non enim Deus bis idipſum iudicat. Vnde Paulus 1. Cor. 11. *Si noſmetipſos iudicaremus*, nempe per ieiunia, mortificationes, ac voluntarias afflictiones, noſmetipſos caſtigando, *non vtique à Deo iudicaremur*, ideſt pro eiſdem delictis iterum puniremur.

539. *Obſeſſis alia media eligentibus ad progrediendum in ſchola perfectionis auferetur à Deo vexatio diabolica.*

Inſuper ſi voluntariè per abſtinentiam, nedum ab omni crimine; ſed ab illicitis voluptatibus, quæ ſenſibus percipiuntur corporeis, per continuas afflictiones, diſciplinas, mortificationes, ac ieiunia in via Dei progredi cõtendimus; ac ad maiora chriſtianæ perfectionis incrementa ex nobis ipſis hiſce medijs, quaſi tot calcaribus prouocamur, non eſt, quòd credere debeamus, Dei voluntatem eſſe, nos diabolicis vexationibus cruciari, vt magis, ac magis in via Dei progrediamur. Non enim vnicum eſt medium, quo in ſchola perfectionis nobis eſt proficiendum: *quia non vna eſt ſemita, qua itur ad Olympum*, vt ait Paulus Sherlogus in Cant. Anteloqu. 12. ſect. 2. Eſto quòd à Deo permittantur maleficia, & obſeſſiones; vt homines & à vitijs purgentur, & in via perfectionis exerceantur; non tamen voluntatem Dei eſſe, vt purgentur, aut exerceantur per tale medium, nempe per vexationes diabolicas, eſt inferendum; ſed potiùs vt ab huiuſmodi diabolicis vexationibus excitentur, & ad eligenda media, quibus in exercitio virtutum magis proficere queant, prouocentur.

540.

Nam ſi obſeſſiones, ac vexationes occaſionem in bono proficiendi *ijs*, qui eas ſuſtinent, præbere poſſunt: regulariter etiam multa bona impediũt, & ad multa mala inducunt. Nam videmus ſæpiùs etiam in perſonis ſpiritualibus

Digitized by Google

tualibus obsessis dęmones impedire, ne peccata Cõfessario in sacramentali cõfessione aperiant; ne misericordiæ opera exerceant; ne orationi vacent; nec alia huiusmodi, quæ honorem, ac gloriam Dei respiciunt, ac salutem animæ concernunt, valeant adimplere; sed ad quot mala inducunt? Nonnè sępiùs ad blasphemias, ad præcipitia, ad submersiones, suffocationes, & alia mala eos tentant sibi inferenda? Nonnè perturbant domos, inquietãt domesticos, & omnia peruertere conantur? Ad quid ergo homines eligere, aut sibi retinere tales vexationes volunt, vt in bono proficiant, si ad multa mala etiã culpæ inducere possunt? Hinc datur nobis locus quęrẽdi.

QVÆSTIO VNICA.

An vexationes diabolicæ, quæ hominibus eueniunt tantùm ad probationem, & exercitium virtutis, prouenient à Deo volente, & iubente: vel tantùm permittente, & non impediente.

541. *Mala pœna, quæ tantùm sunt ad exercitium virtutis, sunt à Deo permittente; sed non iubente.*

REspondeo breuiter cum Suarez *par. 2. Summa Theol. lib. 8. de Angelis cap. 20. num.* & quando pœna est tantùm ad probationem, & virtutis exercitium, non esse à Deo volente, & iubente; sed tantùm permittente, & non impediente: Ratio ea est: quia licèt huiusmodi pœna generalem statum naturæ lapsæ supponat; non tamen proprium reatum talium pœnarum ex proprio, ac personali peccato contractum supponit: vt in afflictionibus Iob videre licet; ideò talis pœna, cùm in se intrinsecè ęquitatem iustæ punitionis, ac vindicationis non habeat, non est dicenda fieri ex diuina iussione, ac volitione; sed tantùm permissione. Tunc enim non se gerit Deus vt iudex, sed vt Dominus, qui sine culpa potest malum permittere propter alias rationes suæ diuinæ prouidentiæ. Quod testatur etiam D. Anselmus *lib. 1. Cur Deus homo. cap. 7.*

542. *Quia sunt tentationes etiam ad malum culpæ inducentes, ideò non possũt à Deo iubente prouenire.*

Hoc magis ac magis probatur: quia huiusmodi vexationes diabolicæ sunt quędam tentationes etiam ad malum culpæ inducentes, ideò non possunt à Deo iubente prouenire. Hoc docet Suarez loco cit. num. 3. dicens: *Ideò enim dæmon hoc modo nocet homini, vt illum ad impatientiam, desperationem, blasphemiam, vel aliud simile vitium inducat. Vnde sicut eadem facultas est, qua intendit finem, & media ad illum eligit: ita sub potestate, vel licentia tentandi homines, comprehenditur sæpe licentia inferendi ei nocumenta, vel alias pœnas: sicut in Iob manifestum est. Quapropter sicut facultas tentandi non est ex positiua Dei ordinatione; sed ex permissione: ita hæc potestas nocendi in ordine ad talem finem tantùm est ex permissione diuina, supposita naturali potestate, quam dæmon ad nocendum habet: est enim in vtraq; licentia eadem ratio.*

§. I.

543. HInc colligitur, licèt valdè gratum Deo sacrificium sit, dum quis à dęmone actu vexatur, libenter pro Christo talia mala pati; nihilominus

Digitized by Google

nus non esse credendum, Deum velle, eum diù in tali vexatione manere, nisi aliter per diuinam constet reuelationem; sed recurrendum esse ad voluntatem signi, quæ Deum velle energumenos, si perfectè crediderint in nomine suo, à quacunque dæmoniaca vexatione liberare, docet; vt sæpiùs probatum est: Idcircò media ab eis eligenda esse, nempe ieiunia, abstinētias, ac mortificationes, quibus nodum leuium culparum diluant pœnas, & maiora christianæ perfectionis incrementa assequi possint; sed fidem perfectam, firmam fiduciam, ac inhęsitantem in Deum confidentiam, qua & à dæmoniacis vexationibus, & à quacumq; angustia, ac tribulatione salubriter eripiantur, valeant impetrare.

In cunctis vexationibus recurrendum est ad remedia à Deo, & ab Ecclesia tradita.

ARTICVLVS III.

Ad seipsum sanandum, & roborandum.

PAradoxum fortè videbitur astruere velle, totum hominem sanari, ac roborari à ieiunio, & corpus ab infirmitatibus, & animam à peccatis eius virtute liberari; & tamen veritas certissima est. Propone tibi ob oculos vnum ex ijs, quibus ingluties dominatur: quid tanta voracitate consequi putas, nisi crassum, & obesum corpus innumeris morbis deuorandum enutrire, quibus vitam præscindit, & adducit mortem? vt monet Sapiens Eccliſ. 37. *Propter crapulam multi obierunt*. Et Seneca ad Lucillum: *Multos morbos fercula multa ferunt*. Vnde natum prouerbium: *Plures occidit gula, quàm gladius*.

544. *Ingluuies morbos efficit.*

Animam verò quantis exponat ęgritudinum periculis, quis poterit enũciare? cùm, dominante gulæ vitio, dum venter non restringitur, omnia introducantur vitia, & virtutes obruantur; & dum corpus in refectionis delectatione resoluitur, cor ad delicias, & concupiscentias relaxetur: vt benè testatur S. Basilius Magnus *homil.* 1. *de ieiunio*, ostendens, gulam Israelem ad idololatriā deduxisse, & contaminasse: *Vno temporis momento*, inquit, *ob gulam populus ille per maxima prodigia Dei cultum edoctus, in Ægyptiacā idololatriam turpissimè deuolutus est*. Quare epulonum deus venter est, templum coquina, altare mensa, ministri coqui, immolatæ pecudes coctæ carnes, fimus incensorem odor ciborum. Idcircò ipse gulosus cum nimia mole saginam tendit, vtràq; morte ingulatur.

545. *Animam vitijs replet.*

§. I.

AQuibus malis ieiunij cultores liberantur. *Ieiunium namque est sanitatis mater*, ait Basilius homil. 1. de laudibus ieiunij, *& corporalis infirmitatis leuamen, & alimentum salutis*, vt subiungit Ambrosius lib. de Elia c. 8. *Morbos sanat, destillationes corporis exsiccat*; addit D. Athanasius Epist. lib. de Virginitate. Quod ostendunt tot Patres Eremicolæ, qui annis saginati ferè simplici naturæ defectu vitam cum morte commutarunt: quia simplicissimo victu semel in die, & aliquando tardiùs reficiebantur.

546. *A morbis corporalibus ieiunantes liberātur.*

Con-

Digitized by Google

Confirmant hoc Medici, qui ægrotis dietas, & rigidam abstinentiam præscribunt, vt euacuata morborum causa, remedia faciliùs, & efficaciùs operentur. Sic Hippocrates, vt refert D. Hieronymus *in Epistola ad Paulinum in Aphorismis* docet, crassa, & obesa corpora, quæ crescendi mensuram impleuerunt, nisi citò ablatione sanguinis minuantur, in paralysim, & pessima morborum genera erumpere; & idcircò ablationem necessariam esse, vt rursum habeant, in quæ possint crescere, & augmentari. Non enim in vno statu corporum natura manere potest; sed aut crescere semper fas est, aut decrescere, nec aliàs viuere potest, nisi crescendi capax sit. Vnde & Galenus in exhortatione medicinæ ait: *Quorum vita, & ars sagina est, eos nec viuere posse diu, nec sanos esse; animasq; ita nimio sanguine, & adipibus quasi lucro inuolutas nihil tenue, nihil cœleste; sed semper de carnalibus eructare, & ventris ingluuiem cogitare.*

§. II.

547. *Ieiunium est pharmacū efficax in abolendo peccato. Hoc docent Patres.*

Similiter ieiunium est pharmacum efficax ad abolendū peccatū, vt illud vocat Basil. homil. 1. de ieiunio. Nam *purgat mentem, subleuat sensum, carnem spiritui subijcit, concupiscentia nebulas dispergit, cor facit contritum & humiliatum, libidinis ardores extinguit, peccatorum sordes purgat, sententiam vitiorum desiccat, mollit furorem, compescit iram, diuitias superfluitatem iudicat, superbiam spernit, humilitatem commendat.* Insuper homil. eadem ante medium: *Ieiunium*, inquit, *legislatores sapientes facit: animæ optima custodia, corporis socius, securus, fortibus viris munimentum, et arma athletis, et certantibus exercitatio. Hoc præterea tentationes propulsat, ad pietatem armat, cum sobrietate habitat, temperantiæ opifex est: in bellis fortitudinem affert, in pace quietem docet: Nazareum sanctificat, sacerdotem perficit.* S. Athanasius de Virginitate ait: *Videsne, quid faciat ieiunium?* & post illa verba supra relata, *morbos sanat, et cæt.* addit: *Prauas cogitationes expellit, mentem clariorem reddit, cor mundum efficit, corpus sanctificat, denique ad thronum Dei hominem sistit.* Tertullianus lib. aduersus Psychicos cap. 4. *Ieiunium*, ait, *de Deo benè mereri naturæ mutationem.* S. Ephrem in oratione de pœnitentia Niniuitarum vocat illud *Vehiculum ad cœlum*; vt in Elia, & Moyse videtur. Ab eodem vocatur *Frenum Monachi, quod qui reijcit, equus insanus comperitur.* Denique S. Ioannes Chrysostomus homil. 2. in Genesim, *Tanquam pedagogus*, ait, *totum hominem componit*, vt non solùm perfectam virtutem; sed cæterarum virtutum fundamentum esse, & sanctificationem, asserat Hieronymus ad Demetriadem. Quare languens animus ita ab illo sanatur, & roboratur, vt tanquam alter Elias per quadraginta dierum spatia christianæ perfectionis, & viam Domini decurrere possit, & ad cœlestis Horeb verticem peruenire; aperte hoc docente, ac concludente S. Leone Papa serm. 2. de ieiunio septimi mensis. *Præfiniuit*, ait, *nobis Ecclesia per temporum decursus quosdam ieiuniorum dies, in quibus castigatione corporum virtus roboraretur animorum.*

Cum

Digitized by Google

§. III.

548. *Ieiunium colendum ab obsessis. Maxime à Vexatis, ab incubis, vel succubis.*

CVm ergo tam potens ieiunium sit in vtriusq; hominis sanando infirmitates corporales nempe, ac spirituales, ipsumq; exteriùs, & interiùs roborando, diligenter, & exactè ab ijs colendum est, qui maleficijs, ac diabolicis vexationibus infestantur, maximè ab obsessis viris, ac mulieribus, qui à dæmonibus succubis, vel incubis diuexantur: Hi namque, cùm ex frequentatis actibus se carnaliter cum dæmone commiscendi, spiritui diabolico subiacendi habitum fecerint, cui, si non explicitum, saltem implicitum præstare solent consensum, ita infirmati sunt mente, & corpore, vt vix actus fidei, ac confidentiæ, se vmquam à dæmoniaca fore potestate eripiendos elicere valeant; & isti difficillimè ab huiusmodi vexatione liberari queunt; nam mens eorum, quæ pro statu isto cum phantasia, & imaginatiua quandam in operando habet colligationem, propter continuas carnalium obiectorum species, quæ imaginationi, ac phantasiæ eorum à dæmone præsentantur, ad cogitandum de huiusmodi obiectis sibi oblatis adducitur, ac consequenter nedum appetitus sensitiuus adhæret; sed & voluntas ipsa non tantùm implicitum; sed sæpè etiam explicitum illis præbet consensum. Corpus verò ex continua carnali cum dæmone commixtione continuè humoribus alteratur carnalibus, & igne venereo aduritur; ita vt loca ex professo quærant solitaria, vt commodiùs, & delectabiliùs carni, ac sensui iuxta dæmoniacas sollicitationes valeant correspondere.

§. IV.

549. *Exemplum relatum ab Auctore.*

HOc practicè cuidam euenire comperi anno à Christi natali 1649. Cu à meis Superioribus missus ad quoddam Castrum pro quadam Adolescentula viginti annos nata à dæmone incubo vexata liberanda accessissem: illùc profectus vna cum præfatæ Iuuenculæ Confessario domum ipsius petij: Vix nobis domum ingredientibus, dæmon, qui tunc illam comprimere cœperat, statim ab incepto opere cessauit. Quam ego allocutus, ipsa omnia nefaria opera, quæ in corpore suo dæmon præstare consueuerat, distinctè mihi enarrauit. Ex cuius verbis eam saltem implicitum dæmoni præstasse consensum, quamuis negaret, faciliter comperi. Nam cùm dæmonem sentiebat sibi venereas partes dilatare, ac pruritum excitare vehementem, non ad orationem confugiebat, vt diuinum imploraret auxilium: non Sanctissima nomina Iesu, & Mariæ inuocabat: non Angelum suæ pudicitiæ custodem, vt eam à spiritu nequam custodiret, exorabat; sed statim sola ad cubiculum se recipiens super lectulum suum decumbebat, vt sic commodiùs, ac delectabilius ab incubo comprimi valeret. Idcircò cùm ad actus fidei firmæ, ac confidentiæ inhæsitantis in Deum pro sua liberatione eliciendos eam excitarem, arida, ac sine vlla animi deuotione, ac cordis compunctione persistebat; ac continuè quandam in corde sentiebat repugnantiam sibi dictantem, quòd à dæmoniaca vexatione nõ fores liberanda.

Quare

Digitized by Google

Quare eam dimittens, nonnulla eius Confessario, ac ipsius parentibus de pœnitentijs afflictiuis, alijsq; exercitijs ab ea adimplendis tradidi monimenta; præcipuè vt ieiunijs, & abstinentijs corpus suum domaret, aliaq; obseruaret, de quibus infra *num.* 722. *& sequentibus*.

§. V.

550. *Ieiunium optimum est remedium ad damonem superandum.*

NEc immeritò: *Ieiunia namque*, ait S. Leo serm. 5. de ieiunio septimi mensis, *nos contra peccata faciunt fortiores, concupiscentias vincunt, tentationes repellunt, superbiam inclinant, iram mitigant, & omnes bonæ voluntatis affectus ad maturitatem totius virtutis enutriunt*. Hoc pharmaco etiam D. Paulum contra tentationes carnales vsum fuisse, commemorat Cassianus lib. 5. cap. 18. *Pugnat*, inquit, *in ieiunijs, & afflictione carnali, non quasi aerem verberans, idest continentiæ ictus porrigens, per quos non aerem vacuum; sed illos spiritus, qui in eo versantur, castigatione sui corporis verberabat. Et quia hæc certaminum genera superarat, & ditatus multarum coronarum stipendijs incedebat, non immeritò robustiorum incipit hostium subire luctamina, dicens: Iam non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem; sed aduersus principes, & potestates*. Quæ verba explicans Marcellinus de Pisc Matisconensis Dominica 2. post Epiphaniam loquens in persona ipsius Apostoli: *Ego tyrocinium*, ait, *belli spiritualis feci congrediens cum carne mea superata ieiunijs certamine singulari. Corpore prostrato me maiora manent prælia. Hoc igitur esto ratum, scilicet, Christum parciore victu suos initiare athletas, vt eos ad potiores agones faciat aptiores. Tantùm enim concupiscentiæ minuitur impetus, quantùm lautioris cibi corpori subtrahitur*. Eò spectat effatum istud Cassiani lib. 5. c. 10. *Numquam poterit ardentis concupiscentiæ stimulos inhibere, quisquis desideria gulæ nequiuerit refrenare. Interioris hominis castitas huius consummatione discernitur*.

551. Quare qui ab huiusmodi dæmonibus succubis, vel incubis diuexantur, ieiunijs potissimùm, & abstinentijs vacare debent, vt spiritus illos luxuriæ castigatione sui corporis coercere valeant: sicut quicumque alij obsessi, vt per huiusmodi abstinẽtias toto homine sanato, ac roborato, magis, magisq; disponantur ad actus fidei feruentis, ac confidentiæ firmæ, & inhæsitantis in Deum eliciendos, quibus à dæmoniacis vexationibus, necnon à quacumque alia tribulatione facillimè liberari queant.

ARTICVLVS IV.

Ad hostes visibiles, & inuisibiles expellendos, & profligandos.

552. *Hostes visibiles ieiunio superantur. A Iudæis.*

HOstes externos, & visibiles ieiunio facilè superari, omnes scripturæ sacræ contestantur, & probant exempla iudæorum. Cuius rationem reddit eleganter S. Leo Papa serm. 1. de Quadragesi. Hebræorum. *Populus*, inquit, *& omnes Israelitica Tribus cùm propter peccatorum suorum offensiones graui alienigenarum dominatione premerentur, vt superare suos hostes possent, vires*

Digitized by Google

vires animi, & corporis indicto sibi reparauere ieiunio. Intellexerant enim duram, & miseram illam subiectionem neglectu se mandatorum Dei, & morum corruptione meruisse, frustraq; se armis certare, nisi prius vitijs rtpugnassent. Abstinentes ergo à cibo, & potu seuera sibi castigationis adhibuere censuram; & vt hostes suos vincerent, gula illecebram in seipsis ante vicerunt. Hęc Leo.

553. *Ab Iudith.*

Sic femina illa famosissima *Iudith*, inquit Ambrosius lib. de Elia, & ieiunio cap. 9. *ieiunans omnibus diebus viduitatis suæ præter festarum dierum solemnitates: His armis munita processit, & omnem Assyriorum circumuenit exercitum. Sobrij vigore consilij abstulit Holofernis caput, seruauit pudicitiã, victoriam reportauit. Ita vnius mulieris ieiunium innumeros strauit exircitus Assyriorum.*

554. *Ab Esther.*

Esther quoque pulchrior facta est ieiunio, Idem prosequitur; *Dominus enim gratiam sobriæ mentis augebat. Omne genus suum, id est totum populum Iudæorum à persecutionis acerbitate liberauit, ita vt Regem sibi faceret esse subiectum.* Quomodo autem ab hostibus, & eorum persecutione per ieiunium liberata fuisset, rationem reddit Drexelius de Conformat. volunt. lib. 5. c. 4. §. 3. *Triduo*, ait, *sic exacto*, (scilicet inter preces, & ieiunia) *Regina fiduciam in Deum amplissimam concipiens, ingressa est ad Regem pro sua gente deprecatura. Ex voto cesserunt omnia.*

§. I.

555. *Dæmones præcipuè ieiunio superantur. Testantur Patres.*

NEc solùm hostes visibiles, sed inuisibiles, dæmones scilicet potissimũ ieiunio superantur. Hæc vna omnium Sanctorum Patrum vox est. D. Basil. homil. 1. de ieiunio: *Dominus noster*, inquit, *non prius in carne, quam pro nobis assumpserat, diaboli insultus excepit, quàm eam ieiunio conueniisset*; ostendens, Christum his armis vsum fuisse ad dæmones effugandos. Vnde eodem loco ait: *Est quidem omni tempore ieiunium vtile: neque dæmonum insultus ieiunantem impetere audet. Ieiunium enim contra exercitum dæmonum dat arma.* D. Chrysostomus tom. 5. serm. 2. de ieiunio: *Aduersus dæmonum naturam*, inquit, *constitutum est ieiunium.* Et homil. 1. in Genesim: *Ieiunium*, ait, *arma ministrat contra diabolum.* D. Ambrosius serm. 25. in Quadrag. *Castra sunt*, ait, *nostra ieiunia, quæ nos à diaboli oppugnatione defendunt.* Et paulò infra: *Murus quidem est Christiano ieiunium inexpugnabilis diabolo, intransgressibilis inimico. Diabolus enim terretur pallore ieiunij, debilitatur inedia, infirmitate prosternitur.* Et lib. 6. Hexameron c. 4. *Nullum*, inquit, *remedium maius contra inimicum serpentem poteris inuenire, quàm ieiunium.* Cassiodorus super Psalm. 50. *Hostis insidiæ non videntur; & aduersarius nec labore deficit: nec victus aliquando discedit; attamen illud feliciter conficimus, si ieiunij clypeo munimur.* Tertullianus apertissimè hoc fatetur lib. aduersus Psychicos cap. 6. *Ieiunium*, inquit, *scutum nostrum est ad retorquenda iacula diaboli.* Origenes idipsum docet homil. 4. in diuers. in Matth. *Cum ieiunatis*, inquit, *dæmones vincitis, omnemque illius classem malignam retrorsum agitis, mala desideria effugatis.* Et D. Hieronymus lib. 2. contra Iouin: *Pulchra*, ait, *res est ieiunium, quod dæmones terret.*

Quare

Digitized by Google

Quare S. Antonius ille veteranus dux ſuis commilitonibus ſæpiùs hoc inculcabat dicens: *Mihi credite, pertimeſcit Sathanas piorum vigilias, orationes, ieiunia; & ijs debilitatus aufugit.* Quod docuit etiam S. Maximus homil. 4. de ieiunio: *Ieiunemus,* inquit, *fratres, & hoſtes noſtros in fugam conuertemus.*

§. II.

557. *Docet Veritas increata.*

HInc veriſſimum eſt Chriſti dictum Matthæi 17. dicentis: *Hoc genus dæmoniorum non ejicitur, niſi per orationem, & ieiunium.* Vbi Hieronymus lib. 1. contra Iouinian. *Acriora,* inquit, *dæmonia docuit Dominus nonniſi oratione, & ieiunio poſſe ſuperari.* Quam veritatem nos admonet Auguſtinus ſerm. 65. de tempore. *Videte,* inquit, *chariſſimi, quanta ſit ieiunij virtus, vt id facere ieiunium valeat, quod Apoſtoli nequiuerunt.* Inde pulcherrimè, atque validiſſimè ratiocinatus Ambroſius ſerm. 25. *Videte ergo,* ait, *quæ ſit ieiunij vis, quantam homini ſuo præeſt gratiam, quod tantam præſtat alteri medicinam: videte, quomodo proprium ſanctificet hominem, quod ita purificat alienum. Mirum, ter mirum: alter ieiunat, & alteri prodeſt ieiunantis abſtinentia, iſte pharmacum ſumit, & ille vi pharmaci curatur.* Quod etiam D. Leo Pontifex admiratus: *Tam grata eſt,* inquit, *Deo, quàm terribilis diabolo ieiunantis oratio.*

558. *Ieiunium ab Obſeſſis frequentandum.*

Quòd *ſi ea eſt virtus ieiunij, vt qui illo munitur, inſeſſorem dæmonem ex alieno pellat corpore, quantò magis,* (ait Drexelius Nicetæ lib. 2. cap. 7.) *poterit impugnatorem è ſuo? Alieni vim ieiunij in eo, quem iam occupat, non ſuſtinet cacodæmon, & quomodo ſuſtinebit proprij in eo, quem tantùm impugnat?* Quare D. Athanaſius lib. de Virginitate concludit dicens: *Quiſquis igitur ab immundo ſpiritu vexatur, ſi hoc animaduertat, & hoc pharmaco vtatur, ieiunio, inquam, ſtatim ſpiritus malus oppreſſus abſcedet, vim ieiunij metuens.* Quod & ab Exorciſta, & ab obſeſſo ſeruandum eſſe, affirmat etiam Theophilatus in c. 17. Matthæi, *Oportet,* ait, *ieiunare eum, qui curat, & eum, qui curari debet.* Cui ieiunio ſi accedat oratio, habebunt diſpoſitionem in Theoria Chriſti, & Practica Ioannis requiſitam; vt ſic per fidem firmam, ac confidentiam inhæſitantem in Deum poſt diabolicas obſeſſiones, vexationes, & maleficas infeſtationes, vi eccleſiaſticæ poteſtatis per remedia ſpiritualia optatam valeant conſequi ſanitatem.

Finis Secundæ Partis.

MANVA-

Digitized by Google

MANVALIS EXORCISTARVM, AC PAROCHORVM

Pars Tertia.

DE REMEDIIS.

SI contraria contrarijs curantur, vt monet tritum communi sermone prouerbium, & probat disciplina Medicorum, quibus medicaminibus, putas, obsessiones, maleficia, & id generis mala dæmoniorum cacozelo in orbem inuecta possint licitè curari, nisi ab ijs, quæ ordinatione diuina instituta sunt, & tanquam diuina virtute præstantia ægrotis ministrantur? Siquidem mirandum diuinæ bonitatis exemplum in hoc elucet, quòd tantis sine numero morborum generibus, quibus homines agitantur, conuenientia opposuit medicamenta, vel vt futura impediantur, vel vt præsentia mala remoueantur. Et alia curandis corporibus: alia sanandis mentibus ordinata. Prima à rebus corporeis desumuntur, atque actione naturali eis rebus insita, ex quibus componuntur, infirmis corporibus sanitatem adducunt. Secunda sumuntur à rebus spiritualibus, atque actione diuina languentibus animabus medelam afferunt; Et ista in obsessionibus, ac vexationibus diabolicis destruendis Exorcista adhibere debet: Quæ sunt aut Generalia, de quibus agitur in 1. & 2. capite: aut Specialia, de quibus infra *cap.* 3. & 4. pertractatur.

559. *Deus remedia spiritualia instituit sanãdis hominibus.*

Quorum

Alia Generalia, Specialia.

Generalia remedia voco ea, quæ non solùm maleficijs, sed etiam omnibus spiritualibus infirmitatibus curandis prosunt: vt sunt Sacramenta, & Sacramentalia, quibus sanguis Christi applicatur. Nam pretiosum illum sanguinem generale, & efficax pharmacum mali, & *panaceam celeberrimã* verè dices, cuius succus potiori iure *opopanax* à sanandis omnibus morbis

560. *Remedia generalia sunt Sacramenta, & Sacramẽtalia.*

Digitized by Google

nuncupatur, quàm ille, quem tantis encomijs profana celebrauit Antiquitas: quia eius virtus non solùm in animas, sed etiam in corpora infunditur, vt vtraque sanitas ægro restituatur. Quare oleum, & vinum pientissimus Samaritanus eum appellat, à magno, qui de cœlo venit Medico infusum in languentis hominis vulnera, qui in dæmoniacos latrones inciderat Lucæ 10. Quo etiam Ecclesiastici Ministri dæmonibus expellendis, soluendisq; maleficijs vti debent, illum tum per Sacramenta, tum per Sacramentalia applicando.

Cap. I.

De Remedijs generalibus Sacramentorum.

561. *Virtus Sacramentorum magna.*

VIrtutem Sacramentorum esse diuinam, admirabiles eius testantur effectus, qui ad omnia mala propulsanda, & bona cõferenda mortalibus extenduntur. De quibus latissimè Theologi omnes pertractant *in 4. Sentent.* Quare sunt generalia pharmaca omnibus infirmitatibus sanandis idonea; ideoq; ad pellendos dæmones, & soluenda maleficia virtute diuina pollentia, prout proximè disponunt ad *fidei*, ac confidentiæ in Deum actus eliciendos, quibus & dæmones expelluntur, & maleficia destruuntur. Quæ septem stellis in dextera similis filio hominis residentibus designantur. Vnde ab Exorcistis, ac Parochis in manu teneri, & ab illis applicari debent ijs, qui à dæmonibus diuexantur: vt totidem articulis declarabitur.

ARTICVLVS I.

De Baptismo.

562. *Baptismi virtus contra dæmones.*

PRima stella aptissimè Baptismum Sacramentorũ primum repræsentat, qui confertur in aquis, vt homines hinc originalis peccati infirmitate languentes sanentur: illinc, vt dæmones, quorum subduntur tyrannidi, propellantur, iuxta verbum Dauidicum Psal. 73. *Contribulasti capita draconum in aquis.* Vnde potissimum remedium est contra dæmones, & dæmoniacas operationes ijs, qui nondum salui facti sunt per lauacrum illud regenerationis, & renouationis.

Exemplis comprobatur.

Experientia ipsa testatur quàmplurimus exemplis antiquioribus, & recẽtioribus, quorum hìc tria tantùm commemorabo.

563.

In Bungo anno 1596, aderat gentilis fœmina à dæmone obsessa, cui indicatum est, se à dæmone liberari non posse, nisi fieret christiana. Cum illa annueret, & iam se ad Baptismum præpararet, nocte sequenti dæmon ei, ne christiana fieret, dissuasit dicens: *Hactenus tanta familiaritate tanto tempore mihi es coniuncta, & nunc me deseris? non abibis profectò inulta.* Dormienti itaque, nec sentienti capillos, vno tantùm capillorum flocco relicto, abscidit. Illa verò cùm summo mane sibi ademptos capillos deprehenderet,

Digitized by Google

defert, & arundini lecto oppositæ implexos, calcar ea fraude sibi additum parauit, vt citiùs ad Baptismi antidotum aduolaret. Quod & factum est; atque eo suscepto mansit ab omnibus dæmonis molestijs immunis: Ita refert P. Ludouicus Frois *in lit. Iapon. illius anni*, relatus à Delrio *lib. 6. Disqu. Magic. cap. 2. q. 3. sect. 3.* Ex eodem sunt sequentia.

564. *Iuuenis gentilis, Sacramento Baptismi suscepto, liberatur à dæmone.*

In Ciazzurana Insula Gentili adolescentulo octodecim annorum se crebrò visendum offerebat canis ingens, horribilis, & rufus, qui cum alloquebatur, & per montes in loca abditissima deducebat, eum ibi biduo, vel triduo detinens, atque ad se manibus sublatis adorandum, aliaq; scriptione indigna faciendum impellens. Adolescens miser videns se tantas molestias à capitali humani generis hoste perpeti, tandem ad Ecclesiam fugam arripuit, vbi Doctrinam Christianam audiens didicit, ac per Baptismi Sacramentum se Christi militiæ adscripsit, cui impositorum tartareus ille canis insidias tendere non est ausus.

565. Bungi circa annum 1549. quidam homo ancillam habebat dæmoni familiarem; nam dæmon ad eam accedens vulpis figura singulis noctibus domo educebat. Verùm per Baptismum suscepta fide ab hoc spectro liberata est: Ita literæ Iaponicæ illius temporis. Alia plura refert Delrius *loco citato*, ad quem remitto Lectorem.

§. I.

566. *Hoc edidit ritus obseruatus in collatione huius Sacramenti.*

HAnc veritatem comprobat ritus in huius Sacramenti collatione obseruatus, quo dæmon primò exorcismis cohibetur, *ne impediat processum ad Baptismum*, ait Alexander Alens. par. 4. q. 10. *& ne noceat baptizando, in quem habebat potestatem*. Quod antea docuerat Augustinus de Symbolo, vt habetur de Consecrat. dist. 4. *Sicut nostis*, ait, *Fratres charissimi, paruuli exsufflantur, & exorcizantur, vt tollatur ab eis potestas inimica diaboli, qui decepit hominem, vt possideret homines. Non ergo creatura in infantibus exorcizatur, aut exsufflatur; sed ille, sub quo sunt, qui sub peccato nascuntur*. Quamobrem si quis ex paruulis, aut etiam adultis probabiliter non baptizatus existimaretur, & aliquo esset maleficio affectus; vel à dæmone ipso agitaretur, nullo efficaciori remedio sanari posset, quàm lauacro Baptismatis, in quo dæmon cum suo exercitu ratione fidei, quæ in ipso infunditur, ac suscipitur, quasi alter Pharao suffocatur.

ARTICVLVS II.

De Confirmatione.

567. *Confirmatio hominem corroborat contra dæmonem.*

SEcunda stella Confirmationis Sacramentum denotat, per quod vnctio interna confertur, dum externa per sanctificationem chrismatis fit in fidelium fronte; vt intùs, & extrà quasi spirituales athletæ delibuti securiùs ad bella contra diabolicas potestates incedant, quæ illos interiùs, exteriùsq; aggrediuntur.

Digitized by Google

Quare huius virtute Sacramenti fideles corroborari debent contra infernalem hostem, siue interiùs pugnet per tentationes, & suggestiones varias; siue exteriùs per obsessiones, possessiones, maleficia vexet, & infirmitates. Nam ad hæc propulsanda efficaciter in corporibus, & mentibus operari docet experientia, & luculento exemplo ostendit Thomas Cantipratensis *lib. 2. Apum cap. 57. par. 33.* sequentibus verbis.

568. *Exemplo comprobatur.*

Venerabilis Bonifacius quondam Laudanensis Episcopus, me audiente, euentum sequens recitauit. Aderat in quadam Villa cęcus, qui totius villæ vaccas ad pastum deducebat, repellebat à frugibus, & ad certa loca pascuis vberiora prouocabat. Et quod maioris prodigij est, colores, & statum singularum vaccarum specialiter discernebat vt vet. gr. si vaccam coloris rubei, vel nigri, aut albi ab eo petiuisses, sine difficultate vaccam talem tibi apprehensam in cornibus obtulisset. Ad quem locum cùm quidam Episcopus aduenisset, & de eæco talia audisset, ac experientia ita esse didicisset; quæsiuit ab eo, an Confirmationis Sacramentum ab Episcopo suscepisset. At ille: non, inquit: & statim Episcopus cęcum hoc Sacramento muniuit, & mox ab eo vaccarum discretio est ablata: quoniam dęmonis operatione, & ministerio hoc operabatur.

§. I.

569. *Hoc Sacramento muniri debent pueri, ac puellæ maleficio affecti.*

QVare cùm coram Exorcistis, ac Parochis præsentantur obsessi, vel maleficiati, & maximè pueri, vel puellæ, qui vel syncoparum accidentia statutis diebus, vel horis aduenientia patiuntur: vel tremorē in membris, & præcipuè causatum in capite ex præsentia spiritualium rerū, vel personarum: vel noctu voces, seu vociferationes insolitas clamorosas emittunt: vel alia huiusmodi patiuntur accidentia, de quibus supra, vbi *de Signis*, diligentissimè est obseruandum, ac inuestigandum, an salutari Confirmationis Charismate sint delibuti. Quòd si huiusmodi firmissimo clypeo muniti non sint, ad Episcopum ducantur, vt hoc Sacramento roborentur; & sic faciliùs omnia sathanica machinamenta destruentur.

ARTICVLVS III.

De Pœnitentia.

570. *Virtus Sacramenti Panitentia contra dæmones.*

TErtia stella Pœnitentiæ Sacramentum denotat, cuius virtute quantum infernales hostes terreantur, quis valeat enunciare? Si enim per peccatum latent in anima, per Pœnitentiæ Sacramentum exire compelluntur; vt sępè signo externo indicatum est, cùm visi sint bufones, vermes, serpentes, & id generis animalia ex ore pœnitentis prosilire. Si verò obsessionibus, ac maleficijs homines vexant in corpore, sæpiùs sedes mutare, & à vexatione cessare coguntur, cùm vexati per Confessionem vitam mutare incipiunt; vt innumeris constat exemplis, quorum aliqua hic subijciam.

Hector Boethus *lib. 8. rerum Scoticarum*, refert, anno christianæ salutis 1486.

Digitized by Google

1486. nauigantibus è Phortea æstuario in Flandriam negotiationis causa, tantam subortam esse ventorum vim, vt velis, malo, armamentisq; ruptis, nauiq; fœdè inter tumentes vndas iactata, certissimam mortem cuncti expectarent. Nauicularius tantam, tamque insolitam aeris inclementiam eo temporis demiratus (suberat enim solstitium æstiuum) cùm id non syderũ, sed malorum dœmonum, qui hominibus semper sunt infesti, insidijs magnis tribueret; clamoribus mulieris ex imo nauis vox reddita est se miserè incusantis, se incubo dæmoni sub humana effigie, cum quo multis antè actis annis habuerat consuetudinem, iam tunc fuisse commixtam, & ab eo subactam: mari ergo se tradendam exhibuit, vt ipsa pereunte, quæ tanti mali imminentis causam præstitisset, cæteri Dei benignitate incolumes permanerent. Accedens ad lacrymantem fœminam (iubente ita nauicularo) Sacerdos, eius atq; cæterorũ saluti cõsulendi causa, crimen iam palã fatentẽ, horrentemq; tam dirũ scelus, vehementer ex imo pectore suspiria trahentẽ, pœnitentemq; piè est hortatus, ne sibi deesset; sed in Deo suam fiduciam collocaret: Tanta enim est miserentis Dei clementia erga mortales, vt alios peccatores etiam in profundum malorum lapsos resipiscentes nonnumquã ad maiorem longè, quàm vnquam ante habuerint, gratiam admittat. Media pij Sacerdotis hortatione, cùm multis suspirijs mulier admissum facinus deploraret, à cunctis visa est atra nubes è nauis sentina prosilijsse, ingentiq; sono, flamma, fumo, atque fœtore sese deiecisse in mare, ac ex tunc serena cœli facies visa est, & tranquillitas in mari est oborta.

571. *Exemplis comprobatur.*

572.

Ioannes Diaconus tria narrat exempla eorũ, qui à dæmone possessi mox vt peccatum B. Gregorio sunt confessi, se peccati pœna liberatos sensere. Et eorum quidem vnum, cùm octies negasset, octies sic à dæmone renouata vexatione fatigatum, nona demum vice, qua furtum est fassus, percepta pœnitentia pœnitus fuisse redditum immunem. Plura alia & vetera, & recentiora refert Delrius *lib. 6. Disquis. Magic. c. 2. q. 3. sect. 3.* sed his omissis inter plura ab experientia mihi suppeditata vnicum hìc subijciam.

573.

Anno reparatæ salutis 1649. in quodam Territorij Taruisini Oppido ad me accessit quidam homo annos natus 45. duplici maleficio amoris nempè, & odij affectus. Amoris erga mulierem meretricem, quam carnaliter ferè quotidiè (etsi intrinsecùs hoc sibi displiceret) cognoscebat, à cuius mulieris matre, quæ vulgò saga putabatur, per indicia ferè euidentia ita se malè affectum, arbitrabatur. E conuersò odij erga propriam vxorem, quam ita ægrè ferebat, vt vnà cum illa familiariter conuersari nequiret; quam tamen antea vnicè diligebat: continuèq; veluti quendam bolum, à quo valdè afflictabatur, in stomacho sentiebat. His omnibus ab ipso mihi enarratis, illi iussi, vt statim ad Confessarium accederet, adulterium, ac cætera peccata sua ex præcordijs detestando integrè, fideliter, & humiliter confiteretur; Quo peracto iterum eo ad me accedente, ac coram me genuflexo denuò peccatum adulterij cum reliquis ore, & corde detestante, ac protestante, se imposterum (Deo adiuuante) non aliam, quàm propriam vxorem cogniturum, ipsamq; (vt decet virum christianum) vnicè dilecturum, dœmoni à me præcepto facto, vt ab eo recederet, statim bolus ille à

574. *Exemplum ab Auctore relatum.*

Digitized by Google

ſtomacho abſceſſit, ac perfectæ ſanitati reſtitutus eſt: cępitq; vnicè propriã diligere vxorem, ac mecham prorsùs abhorrere. Quod vtiq; euenisse credendum eſt: quia priùs per confeſſionem delicta expiauerat perpetrata.

575. *Suadẽdum obſeſſis vt per Sacramentum pœnitentiæ peccata ſua expurgent.*

Quare Exorciſtis, ac Parochis hoc maximè eſt attendendum, vt cùm ſibi obſeſſi, aut maleficiati adulti præſentantur, illis in primis ſuadeant, omnia peccata ſua nedum ex totis pręcordijs deteſtari; ſed etiam ea fideliter, & humiliter in Confeſſione ſacramentali Sacerdoti idoneo aperire; ac pœnitentias ſibi ab eo impoſitas adimplere: cùm hoc Sacramentum in adultis maximè ſit diſpoſitio ad perfectam à Deo fidem, ac inhęſirantem confidẽtiam, qua infallibiliter à quacumque dęmonis vexatione liberari valeant (quando huiuſmodi liberatio animæ ſuæ ſaluti eſt profutura) faciliter impetrandum.

ARTICVLVS IV.

De Euchariſtia.

576. *Virtus Euchariſtiæ contra dæmones.*

QVarta ſtella Euchariſtiæ Sacramentum deſignat, cuius efficacia contra dęmones, ac dæmoniacas operationes maximè valet; omnia .n. tenebrarum opera hoc Sacramentum veluti ſolaribus gratiarum radijs tanquam ſpiculis percuſſa diſſipat in momento. Vnde S. Io. Chryſ. homil.61. ad Populum Antiochenum dixit: *Tanquam leones ignem ſpirantes ab illa menſa recedamus facti diabolo terribiles.*

577. *Exemplis comprobatur.*

Hoc antiqui quoq; Patres vnanimiter conteſtantur. Caſſianus de quodam à dæmone nocturnis illuſionibus grauiter infeſtato meminit, qui cùm ſeniorum conſilio huius ſalutaris remedij medicina vſus fuiſſet, ita omnis diabolicæ tentationis ſcena detecta eſt, vt mox Dominici corporis virtute protegente, illa præteritæ illuſionis conſuetudo ceſſaret.

578.

B. Proſper narrat, ſuis temporibus Carthagine hoc portentum diabolicũ euenisse. Quædam iuuencula natione Araba ancillæ Dei habitum geſtãs, cùm ſe in balneo lauans quoddam Veneris ſimulacrum impudicè aſpiceret, ſeipſam ei conſimilans in dęmonis domicilium conſecrauit: ſtatimq; ille leo, qui rugiens circuit, quem quærebat, adinuenit. Meatus igitur gutturis eius occupans, nullum cibum, nullum potum traijcere ſeptuaginta fermè diebus, totidemq; noctibus diabolus ei permittebat. Hinc parentes puellæ huiuſmodi portentum vlteriùs tolerare nolentes, ſimul cum filia ad Sacerdotem acceſſerunt, quæ acta erant fideliter explicantes. Hoc tantùm puella fatebatur, auem quandam media nocte apparere, quæ ſibi in os neſcio quid infundebat. Stupor tunc inerat cunctis, puellam nullis indicijs diuturni ieiunij fœdatam, nullo pallore, ſeu tabe, vel debilitate confectam; ſed potiùs robuſtam intueri.

579.

Cùmq; incredibilia viderentur, habito conſilio, in Monaſterio puellarũ, in quo reliquiæ S. Stephani colebantur, Sacerdos puellam Præpoſito commendauit. Illic primò tantùm die apparuiſſe illam auem aſſeruit, ſeque increpaſſe, quòd neq; fame, neq; ſiti compulſa illum appeteret locum, quo

ſibi

Digitized by Google

ſibi accedere non liceret. Per duas ſanè hebdomadas nihil cibi, vel potus ſumens in Monaſterio manſit, vbi accidit, vt cùm quintusdecimus Dominicus illuceſceret dies, aſcendente nobiſcum Sacerdote, vt matutinum illic ſacrificium ſolitò offerret: puellam Præpoſitus ad altare perduxit eo inceſſu, & habitu, quo ſolent rubore perfuſæ ex epulis, poculisq; mulieres aduenire. Sed ſtatim ac ſe illa ante altare proſtrauit, ſui fletus clamore cunctis aſtantibus gemitus, lacrymasq; induxit, quibus tantum malum auferēdum (erat n. iam indecens murmur in populo) plebs Dominum exorabat. Peracto itaq; ſacrificio, cùm eadem inter cęteras breuem particulam corporis Domini tinctam à Sacerdote perciperet, ſemihora mandens traijcere non valuit, nondum illo fugato, de quo dicit Apoſtolus: *Quæ conſonantia Chriſti ad Belial?* Et iterum: *Non poteſtis calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non poteſtis menſæ Domini participes eſſe, & menſæ dæmoniorum.* Manu igitur faciem eius ſuſtentante Sacerdote, ne Sanctum proijceret, à quodam Diacono ſuggeſtū eſt, vt calicem ſalutarem gutturi eius Sacerdos applicaret. Quòd vt factū eſt, ſtatim ac locum illum, quem diabolus obſederat, Saluatoris imperio reliquit, Sacramentum, quod ore geſtabat, cum laude Redemptoris transglutiſſe puella clamauit. Hinc lętitia, hinc voces in gloriam Dei, quòd poſt octoginta & duos dies, diabolo expulſo, puella de poteſtate fuerit eruta inimici. Hactenus B. Proſper. 2. Cor. 6. 1. Cor. 10.

Eodem modo Mediolani D. Bernardus in Eccleſia S. Ambroſij aliam perſonam, ſuper caput eius poſita Euchariſtia, ab eodem humani generis hoſte liberauit: vt refert Guilhelmus Abb. *lib. 2. in vita D. Bernardi cap. 3.* Alia plura exempla de hac re referunt Ioan. Molinet. *in Chronicis Belgicis*, Bernardus Luxemburgicus *in Catalogo Hæret. lit. G.* Cæſarius Ciſtercienſis *lib. 9. Mirac. c. 12.* Picus Mirandulanus *lib. de Strigib. & alij* relati à Delrio *lib. 6. Diſquiſit. Magic. c. 2. q. 3. ſect. 3.* 580.

§. I.

QVare his paucis ſufficiat, indicaſſe, vt qui diabolica operatione vexantur, ad illam menſam accedant, quam Dauide teſte Pſal. 22. parauit Dominus in conſpectu noſtro aduerſus omnes, qui tribulant nos, ac conturbant, vt panem illum Sanctiſſimum dignè ſumentes ſentiant illū quaſi ſubcinericium Gedeonis panem in gladium conuerti, volui intùs, & extrà ſumentem deſcendere in caſtra ſpiritualium Madianitarum, & tabernacula eorum percutere, ſubuertere opera eorum malefica, ac penitùs in nihilum redigere. Hac de re Abbas Serenus apud Caſſianum *Collat. 7. c. 30.* loquens de Arreptitijs ait: *Communionem eis ſacroſanctam à ſenioribus noſtris numquam meminimus interdictam: quinimmò, ſi poſſibile eſſet, etiam quotidie eis impertire eam debere, cenſebant. Quæ ab homine percepta, eum, qui in membris eius inſidet, ſpiritum, ſeu in eius corpore latitare cognoſcitur, velut quoddam exurens fugat incendium.* Quod inſinuatur etiam in canone 1. Concilij Arauſicani, in quo dicitur: *Energumeni iam baptizati, ſi de purgatione ſua curent, & ſe ſollicitudini Clericorum tradant, monitisq; obtemperent, omnimodè* 581. *Hac muniendi ſunt obſeſſi, ac maleficio affecti adulti.* *Docent Patres.* *Concilium Arauſicanum.*

Digitized by Google

communicent Sacramenti ipsius virtute, vel muniendi ab incursu dæmonum, quo infestantur; vel purgandi, quo iam ostenditur vita purgatior, &c. Et hic videtur vsus Ecclesiæ; vt patet ex Rituali Romano, & alijs, in quibus exorcismi traduntur, & frequens confessio, & communio commendantur.

Varia sententia Scholasticorū.

Veruntamen Scholastici distinguunt inter eos, qui ob delicta possidentur à dæmone; & eos, qui ad maiorem purgationem, seu ob meritum ab ijsdem Dei permissione torquentur. Alensis *p. 4. q. 11. m. 2. ar. 3.* D. Thom. *in 4. dist. 9. quæst. vnica. art. 3. quæstiunc. 5. ad 2.* Armilla verbo *Communio*. Syluester verbo *Eucharistia* docent, ijs, qui frequenter in blasphemias, & eiusmodi peccata incidunt, communionem non esse exhibendam. Cæterum D. Thom. *3. par. quæst. 80. art. 2.* mutauit sententiam, quam sequitur Sotus *in 4. dist. 12. q. 1. art. 9.* Vasquez *disp. 212. cap. 4.* & Antonius Hiqueus *in 4. Sent. Scoti dist. 8. quæst. 3. nu. 8.* qui ait: *Quia communio multum detrahit viribus hostis, & facit ad purgationem peccatorum; ideò sequendi rituales libri, & eorum præscriptum.* Quare Exorcistæ, ac Parochi obsessos, ac maleficiatos adultos excitare non negligant, vt hoc tantum Sacramentum sæpiùs deotè, ac feruidè percipiant, quo mediante ad fidei perfectæ, ac confidentiæ in Deum inhæsitantis actus eliciendos excitati à quacumq; dæmoniaca vexatione liberari mereantur.

ARTICVLVS V.

De Ordine.

582. *Viri Ecclesiastici Ordine Exorcistatus insigniti potentissimi sunt cōtra dæmones.*

QVinta stella Ordinis Sacramentum repræsentat, quo ministri Ecclesiastici insigniti cæteris hominibus virtute diuina sūt potiores, ideoq; maiora etiam præstare possunt, præcipuè in hostes infernales, si saltem Ordinis Exorcistatus potestate sint suffulti. Vnde cùm munere exorcistico fungentes ijs, quæ ad Dei gloriam, & hominum spectant vtilitatem, vacant, videmus eorum præceptis dæmones obedire, ad manuum impositionem timere, ad eorum adiurationes torqueri, & ad eorum imperium effugari. Quod benè testatur S. Cyprianus ad Demetrian. *O si audire velles*, inquit, *& videre, quando à nobis dæmones adiurantur, & torquentur spiritualibus flagris, & verborum tormentis de obsessis corporibus eiciuntur: quando eiulantes, & gementes voce humana, & potestate diuina flagella, & verbera sentientes venturum iudicium confitentur. Veni, & cognosce vera esse, quæ dicimus.* Propterea quicumq; dæmoniacis vexationibus, ac maleficis infestationibus afficiuntur, ad eos recurrere debent: cùm ipsi ordinis exorcistatus potestate sint donati, qua dæmones ab obsessis corporibus valent exulare.

§. I.

583. *Arreptitij non possunt suscipere ordinem, nec susceptum administrare.*

VEruntamen hoc cauendum, vt nec arreptitij ordinem suscipere audeant, nec exercere susceptum, vt habetur expressè ex *cap. maritum. c. communiter. c. Clerici. dist. 33.* Vbi Glossa, Archidiac. Albericus, & communiter

muniter DD. asserunt, esse irregulares. Immò etiamsi conualescant, non possunt arreptitij ad ordines sacros promoueri: quia vix de eorum plena liberatione constare potest; vt docet Naldus *in Summa*: Si verò ordinati sint, ex multorum sententia ordines exercere non debent, nisi per annum hos liberatos esse, probetur: vt post Glossam docet Gregorius Sayrus *lib.* 5. *cap.* 9. *num.* 14.

584. *Arreptitij quinam sint.* Per arreptitios intelliguntur non maleficio affecti, neq; quicumque à dæmone obsessi, aut possessi; sed tantùm illi, qui aut in terram à dæmone arrepti eliduntur: aut quolibet modo incursibus efferuntur: ita dicto *c. communiter dist.* 33. vt cùm sensibus abalienantur: vel sæpiùs veluti mortui cadunt, vel id generis graues sustinent molestias: Et vt breui complectar: Arreptitij sunt ij, qui ita impediuntur à dæmone in suis potentijs sensitiuis siue interioribus, siue exterioribus, vt ad libitum, & è voto suo suas nequeãt naturales exercere operationes: vel vnum pro alio operari (præsertim in ordine ad ministeria ecclesiastica) cogantur. Hi quidem irregulares sunt censendi. Et licèt liberentur; adhuc tamen probandi sunt, vt dictum est supra ex mente dictorum Auctorum.

585. Hoc confirmant dicti Auctores facto Clerici Aquinensis Ecclesiæ. Hic enim, vt narrat S. Gregorius *lib.* 2. *Moraliũ c.* 16. cùm à S. Constantio Episcopo Aquinate per multa Martyrum loca fuisset transmissus, tandem ductus fuit ad S. Benedictum, & ab illo liberatus est; cum hoc tamen præcepto, ne in posterum carnes comederet, & ad sacrum ordinem accedere non præsumeret; cuius post longum tempus oblitus, statim ac promoueri tentauit, illicò à diabolo correptus est, & vexatus, donec animam exhalaret. Veruntamen putat idem Naldus post Glossam in *c. communiter dist.* 33. & Nauarrum *Consil.* 35. *de tempor. ordinat.* id licere, & posse ordinatum suos ordines post perfectam sanationem exercere.

ARTICVLVS VI.

De Matrimonio.

586. *Virtus Sacramenti Matrimonij contra dæmonem.* S Extra stella Matrimonij Sacramentum designat, quod licèt principaliter institutum sit ad humani generis propagationem, certitudinem prolis, cognationum amicitias, auxilium mutuum viri, & mulieris, & vagarum libidinum remedium, ad quæ omnia specialem gratiam confert, vt docet Nauarrus *cap.* 22. *num.* 79. Bonacina *tract. de Matrimonio quæst.* 4. *punct.* 6. *nu.* 1. & communiter Doctores, vbi *de Matrimonij fine honesto;* attamen illud ad diabolica dissoluenda machinamenta, quæ eius vsũ impediunt, virtutẽ habere docet Raphael Angelus Tobiam alloquens: *Audi me*, inquit, *& ostendam tibi, qui sunt, quibus præualere potest dæmonium. Hi namque qui coniugium ita suscipiunt, vt Deum à se, & à sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem dæmonium super eos.* Nam ex his verbis colligitur, illum tali potestate carere in eos, qui modo debito coniugium ineunt, eò quòd *contrariorum eadem est disciplina.*

Quare

Digitized by Google

587. Quare consulendum est ijs, qui diabolicas colligationes ante susceptum matrimonium pertimescunt, vt se rectè ad illud debitè suscipiendum disponant: quia sic virtute sacramentali se disponent ad hoc, vt omnes dæmonis conatus in nihilum redigantur. Quod si post celebratas nuptias tales vexationes ab hoste patiantur, videant, an iure matrimonij honesto fine vrantur, nec ne; & post petitam veniam, aliaq; seruata, de quibus infra *num.* 693. sancta sanctè imposterum administrent, ac sacra benedictione muniti, diuino opitulante Numine, ab illis impedimentis se liberos esse probabunt.

ARTICVLVS VII.

De Extrema Vnctione.

588. *Virtus Sacramenti Extremæ Vnctionis ad tentationes diabolicas repellendus.* SEptima tandem stella Extremæ vnctionis Sacramentum repræsentat, quod homini in mortis periculo siue per morbum, siue per senium constituto ad certaminis spiritualis vltimum impetum sustinendum, & ad victoriam de dæmone reportandam confertur: cùm ad hoc vires, & robur christiano athletæ ad coronam properanti submini-strret.

Ad sanitatem ægris conferendam. Neque hunc effectum solùm operatur in anima, cùm etiam ad corporis conferat sanitatem, quam sæpe affert laborantibus in extremis. Hoc vsi sunt Apostoli, ac Discipuli Domini, de quibus legitur Marci 6. *Et exeuntes prædicabant, vt pœnitentiam agerent; & dæmonia multa eiciebant, & vngebant oleo multos ægros, & sanabantur.* Quod fieri docuit etiam D. Iacobus Epist. suæ canon. cap. 5. dicens: *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini.* Et habetur *c. ad abolendam. extr. de hær.* & Concil. Florent. in *Decreto vnionis*. ac Cõcil. Trident. *sess. 7. c. 1. & sess. 14. de Extrema Vnctione can. 1.*

589. Quare ij, qui se in extremis positos vident vi morbi, aut à naturali causa, aut à dæmone illati, sollicitè curent, vt Sacramentum hoc cum debita præparatione suscipiant, vt eius effectus non solùm in anima, sed etiam in corpore consequantur.

Ex quibus collige, quanta sit Dei in homines maleficio affectos beneuolentia, cùm tot Sacramenta non terrestria, sed cœlestia instituerit; ideoq; septem stellis comparata, quasi generalia remedia, vt sint in manu Exorcistarum, ac Parochorum, & facili negotio, sicut ea, quæ in manibus sunt, exhibeantur.

Cap. II.
De Remedijs generalibus Sacramentalium.

590. *Sacramentaliũ Dignitas.* ETSI Sacramentalium cum Sacramentis non sit æqua dignitas, par vsus, & similis efficacia; attamen in his tribus ad illa accedere videntur.

Dignitas in hoc apparet, quòd omnia sunt sacra: vel quia seipsis ad

Digitized by Google

ad ſanctitatem pertinent: vel quia inſtitutione eccleſiaſtica ſanctitati deputantur. Non enim hìc ſacramentale ſtricto modo ſumimus pro illo, quod eſt ad Sacramentum ordinatum; ſed lata ſignificatione pro omni re quoquo modo ſanctificata, & ob ſanctificationem reuerentia proſequenda.

Vſus. Vſus eorum facilior eſt, cùm aliqua ex Sacramentis ſine ſacrilegio reiterari non poſſint: alia verò non ita frequenter: At ſacramentalibus quotidiè, & continuè præmuniri poſſumus.

591. *Efficacia.* Efficacia eorum in homine tam interno, quàm externo ſentitur: in interno quidem: quia peccata venialia ex opere operantis delent, ad actum cõtritionis, ſeu amoris, per quem peccata venialia immediatè delentur, excitando: Ita S. Bonauentura *in 4. d. 21. ar. 1. qu. 2.* Paludan. *loco cit.* Coninch. *qu. 71. ar. 3. nu. 28.* Suarez *diſp. 12. ſec. 2. num. 20.* & alij relati à Bonacina *de Sacram. diſp. 5. q. 6. ſect. 2. pu. 2.* In externo autem: quia bona ſpiritualia, & temporalia conferunt, atque mala, dæmoniacas præcipuè infeſtationes, maleficia, incantationes, aliaq; infernalia machinamenta auertunt, quorum vires ſacramentalium virtute pereunt, ac deſtruuntur.

Quæ probãtur In Cruce, Euangelio, Agnus Dei, Reliquijs SS. Imaginib. SS. Aqua bened. Pane, & oleo benedicto. Quare remedia generalia, ſeu potius ſtellæ in manibus poſitæ ad maleficio affectorum ſolamen iure nuncupantur. Quæ, cùm innumeræ ſint, & ſtellis minutioribus ſimiles, quæ in firmamento lucent, ex tanto numero ſeptem ſeligemus, quorum virtutem totidem articulis breuiter declarabo.

ARTICVLVS I.

De Cruce.

592. *Crucis ſigno dæmones expelluntur.* CVM Chriſtus in Cruce, & per Crucẽ inferas poteſtates proſtrauerit; vt ait Paul. ad Col. c. 2. *Delens, q̃ aduerſus nos erat chirographũ decreti, q̃ erat contrarium nobis, & ipſum tulit de medio, affigens illud cruci: & expolians principatus, & poteſtates traduxit cõfidenter, palã triumphans illos in ſemetipſo:* nihil mirum, ſi eius virtute dæmoniaca opera deſtruantur. De qua virtute eruditiſſimè ſcripſerunt S. Cyprianus *Serm. de Paſſione Chriſti.* Origenes *lib. 3. in Iob.* Lactantius *lib. 3. cap. 24.* D. Antonius apud Athanaſium *de Incarnatione Verbi*, dicens: *ſignum Crucis tollit omnem magiam.* D. Gregorius Nazianzenus *orat. 1. in Iulianum, & ad Nemeſium*, D. Chryſoſt. *homil. 8. in Epiſt. ad Coloſſ. & homil. 50. in Matthæum.* D. Cyrillus *Catech. 4. de Aſcẽſione.* Niſſenus *in vita Thaumaturgi.* Hieronymus *in vita S. Hilarionis.* Auguſtinus *lib. 2. de Simbolo ad Catechumen. & ſerm. 81. de temp.* Theodoretus *in vita Macedonij, & lib. 3. hiſt. cap. 3. & lib. 5. cap. 21.* D. Gregorius *lib. 2. Dialog. cap. 10.* Ioannes Diaconus *lib. 2. vitæ D. Gregorij cap. vltimo.* Thomas Cantipraten. *lib. 2. cap. 57. à parte 34.* Landulphus Carthuſianus *de vita Chriſti*, vbi *de Paſſione eius*, & alij plures, quos nimis longum, & tædioſum eſſet recenſere.

Sancti

Digitized by Google

§. I.

593. *A Sanctis.* SAncti salutifero hoc crucis signaculo mirabilia operati sunt ad morbos tollendos, ad incendia extinguenda, ad tempestates sedandas, calamitates auertendas; sed ad dæmonum præcipuè dissipanda præstigia, maleficia abolenda,& arreptitios liberandos; vt de S.Remigio narrat Hincmarus *in vita eius*: de B. Vedasto Albinus Flaccus: de D. Auxentio, ac de S.Patapio Metaphrastes: de S. Albino Fortunatus: de S. Suitberto Marcellinus: de Beato Caluppano, de S. Portiano, ac de S.Nicetio Treuirense Gregorius Turonensis: de S. Niceta Theocteristus eius discipulus: de S. Macario, Patriarcha Antiocheno Anonymus: de S.Theodoro Archimandrita Georgius eius discipulus: de Beato Godefrido Nicolaus eius discipulus: de S. Maximo Rhegiense Dinamius Patricius: de S. Maurilio Fortunatus: de S. Aichardo Fulbertus: de B. Nonno Iacobus Diaconus: de S. Iacobo Alemanno Antonius Flaminius: de S. Gallo Abbate VValafridus Strabus: de S.Daniele Stylite Metaphrastes: de Beato Vincētio Ferrerio Rauzanus: de S. Eligio Nouiomense S. Audoenus eius æqualis, qui refert, dictum Sanctū solitum fuisse suos edocere his verbis: *Christiano nec auguria, nec alia quælibet figmenta possunt officere: quia vbi signum crucis cum timore, & fide Dei præcesserit, nihil ibi inimicus nocere poterit.* & de S. Eutychio Patriarcha Eustathius eius discipulus, qui & crucis signum vocat *telum dæmonibus formidabile*: & alii innumeri; vt ex Sanctorum Patrum scriptis, & historiis variis probant,qui de eius laudibus salutaribus scripserunt. Vnde S. Antonius Abbas, vt in eius vita habetur, dæmones insultabat his verbis: *Si quid potestis, cur me non offenditis? Si vnus ex vobis me offendere potest, cur innumerabiles concurritis? Signum crucis,& fides paries formidabilis,& horribilis vobis est.*

§. II.

594. *A Fidelibus.* NEc Sancti tantùm, sed quicumque fideles illo vsi sunt, præcipuè cùm dæmon in humana, aut in horribili belluarum forma apparens, aut præstigiosa fallacia nummos, vestes, vasaq; offerens, eos ad res nefandas incitare tentauit: statim namq; crucis signo formato præstigiorum auctor emisso sibilo, strepitu, fragore, fumo, ac fœtore, aufugere coactus est: vt passim in historijs Ecclesiasticis inuenitur.

A Pueris. Immò pueri, dum frontem innocenter christiano more illo signo insigniunt, mirabilia operantur: vt ille, qui (referente Thoma Cantipratense *lib.2. Apum, c.36. par. 4.*) in Mechlinia Brabantiæ Corrizatricem à dæmone obsessam liberauit, & dæmonem in hirsuti vermis forma ex eius ore compulit prosilire.

A Iudæis. Quin etiam Iudæi salubriter hoc sacro signaculo vsi sunt: vt ille, qui ex Campaniæ partibus Romam veniens, cùm in Apollinis Templo pernoctaret, & spirituum malignorum turbam videret, se crucis signo muniuit, cuius

Digitized by Google

ius virtute fugati sunt, dicentes: *Veh veh vas vacuũ, sed signatum:* vt refert D. Gregorius *lib. 3. Dialog. c. 7.*

Idipsum experti sunt Hæretici: vt Iulianus apostata, qui à Mago ad nocturnum dæmonum conuentũ ductus, subito horrore perterritus, *ad crucem*, aie Gregorius Nazianzenus orat. 3. num. 19. *vetusque remedium confugit; hoeque se aduersus tortores consignauit.* *Ab Hæreticis.*

§. III.

595. *Hoc fatentur ipsi dæmones.*

FAtentur hoc ipsimet dæmones à S. Patapio expulsi apud Metaphrastem *mense Nouembris*, clamantes: *Verè terribilis es ò Nazarene, verè terribilis es, & vbique in omnes obtines imperium. Quo ergo proficiscar? Si in desertum, si in ciuitatem, si vbicumque duxerit aliquis, tu illic præuenis, sola crucis figura solo tuo nomine nos expellens.*

Animalia ipsa experta sunt.

Quinimmò ipsa animalia eius virtutem experta sunt: vt probat exemplum à Vicentio Beluacense relatum *tom. 4. histor. lib. 10. cap. 29.* Dæmon enim à S. Regulo Siluanectensi Episcopo, & Sancti Dyonisij socio è corpore filij cuiusdam expulsus, cùm se in vespertilionem mutasset, & in asinum, quo Sanctus ille Præsul vehebatur, ingredi tentaret; sicut similis speciei bestia Prophetam Balaam alias increpans, humana verba (Deo os eius aperiente) protulerat: ita bellua hæc Sancti Reguli meritis salutis signũ, quod numquam cognouerat, efformauit, pede in terra figurauit, & quasi Deum adiutorem inuocaret, erecto in cælum capite, plus solito rudere cœpit: sicq; diuina potentia ab hostis malignitate est erepta.

Ideò ab obsessis sæpissimè adhibendum.

Quare frequentissimè salutis signum in maleficijs soluendis adhibendum est, sicut in Rituali Romano, & Canonibus ordinatur, *c. Ecclesiasticarum. dist. 11.* ibi Glossa docens, in quibus membris crucis signaculum fieri debeat. *de consecrat. dist. 4.* cùm illud dæmones valde pertimescant, & nihil tam sollicitè eius ministri malefici caueant, quàm ne signum illud salutare à circunstantibus efformetur.

Galat. c. 6.

Propterea concludit S. Ephrem Syrus *in sermone de sancta, & viuifica cruce, apud Petrum Canisium par. 4. Auctoritatum S. Script. & SS. PP.* nos adhortans ad pingendum illud signaculum in omnibus, quę ad nos spectãt, ad dæmones fugandos. *Nos Christiani*, inquit, *à Gentilibus, & à Iudæis declinemus, posteriq; nostros pretiosa, ac viuifica cruce coronemus, dicentes cum Apostolo: Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. Pingamus in ianuis, atque in frontibus nostris, & in ore, & in pectore, atque in membris omnibus viuificum signum. Armemur insuperabili hac christianorũ armatura. Hoc enim signo conspecto aduersaria potestates conterrita, trementesq; recedunt.*

ARTICVLVS II.

De Sancto Euangelio.

596. *Euangelij virtus contra dæmones.*

DIuinam Sancti Euangelij vim luculenter declarat Paulus Roman. 1. cùm dicit: *Non erubesco Euangelium: Virtus enim Dei est in salutem omni*

Digitized by Google

omni credenti. Iudæo primùm, & Græco. Cuius verba à fidelibus deuotè recitata: vel typis, aut scripto exarata, apud se ab eisdem fiducialiter delata maximoperè iuuant contra dęmones.

Siue verbo proferatur.

Primum ex praxi Ecclesiæ patet, quæ, dum sacra mysteria peraguntur, Euangelium publicè recitat, multis cęremonijs adhibitis, quæ mysticas cõtinent rationes; inter quas vna ex pręcipuis est conuersio Diaconi ad Aquilonem. Quid enim per Aquilonem, nisi diabolus designatur? Quid per ventum ex parte aquilonari flantem, nisi machinamenta diabolica? *Ab Aquilone*, inquit Propheta Ieremias c. 1. *pandetur omne malum*. Ideò illud propulsare vult sponsa, tanquam horto Ecclesiastico suis impuris flatibus noxium, cùm dicit Cantic. c. 4. *Surge aquilo, veni auster, perfla hortum meum*, idest fugiat diabolus, & Spiritus Sanctus accedat. *Rectè verò*, ait Guilielmus Mimatensis in suo Rationali cap. 24. *contra diabolum legitur Euangelium, vt illum sua virtute expellat: quoniam diabolus nihil tantùm odit, quantùm Euangelium. Aquilo ventus frigidus diabolum significat: cum ergo fides in Euangelio contineatur, quæ est armatura nostra contra diabolum, meritò legitur contra illum.* Quod etiam ab Ecclesiasticis Ministris priuatim agitur, dum contra dęmonem corpora possidentem, aut morbos inferentem colluctantur. Nam ex Rituali Romano Euangelium legunt, præcipuè ex Marci 16. Lucæ 10. & 11. desumptum.

§. I.

597. *Sine scripto exaretur.*

OB eandem rationem Euangelium scriptum in soluendis maleficijs adhibetur. Sic S. Barnabas infirmos, Euangeliũ supponendo, sanabat; vt refert D. Thom. *in c. 1. Epist. ad Rom.* S. Simeon cognomento Salũ mulieri Magæ amuletum ex Euangelio conscripsit, quo in collo appenso illa non potuit amplius diuinare: vt refert Leontius Episcopus *apud Surium*. S. Antonius infestantẽ dęmonem verbis euangelicis membranulæ inscriptis, & in cubiculo ante Beatæ Virginis imaginem affixis depulit, *apud Surium*. Et antiquorum Christianorum mos fuit, Euangelij Sancti Ioannis initium quasi totius Euangelij compendium collo suspensum gestare.

1. Iulij.

§. II.

598. *Nomina Dei cõtra dæmones.*

SImili ratione varia Dei nomina deferuntur, de quibus S. Isidorus *lib. 7. Ethymolog.* & D. Hieronymus *in Epist. ad Marcellum tom. 3.* quæ communiter sunt sequentia. Primum *Hel*, quod interpretatur, *Fortis*. Secundum *Eloym*. Tertium *Eloye*, vel *Heloa*, quod vtrumque dicitur *Deus*. Quartum *Sabaoth*, quod latinè dicitur *Exercituum*, seu *Virtutum*. Quintum *Elyon*, quod latinè *Excelsus* dicitur. Sextum *Eserchèye*, quod in Exodo legitur: *Qui est, misit me*. Septimum *Adonay*, quod nos *Dominum* generaliter appellamus. Octauum *Ya*, idest, Dominus, vel Dominator. Nonum *Tetragrammaton*, quod Hebręi *Iehoua* interpretantur, & latinè dicitur: *Ero, qui ero: vel ego sum, qui sum: vel ineffabilis*. Decimum *Saday*, quod interpretatur, *Robustus*, vel *Omnipotens*. Sunt

Digitized by Google

Sunt alia nomina, quæ non sunt simpliciter ignota; sed tantùm respectu nescientium linguam græcam: vt *Agyos Otheos*, ideſt *Sanctus Deus*: *Agyos Ischyros*, ideſt, *Sanctus fortis*; *Agyos Athanatos, Eleyſon imas*, ideſt *Sanctus immortalis miſerare nobis*: Ita colligitur ex Miſſali Romano in die Paraſceue. *Sother*, quod eſt nomen græcum, & tantùm ſonat, quantum apud Hebræos *Iehoua*, quod eſt nomen apud eos *inéffabile*, & ſignificat nudam, & ſimpliciſſimam Dei eſſentiam. *Agla* eſt nomen hebraicum, & ponitur inter nomina magni Dei; & tantum ſonat apud Hebræos, quantum apud nos *Tu es Deus potens in æternum*. *Homoſion* eſt nomen græcum, & tantum ſonat, quantum *conſubſtantialis*; quod Chriſto tribuitur, qui conſubſtantialis eſt Patri, & Spiritui Sancto.

§. III.

599. *Verba nonnulla ſacra contrà dæmones.*

NEc tantùm Sancti Euangelij verba, ac Dei Nomina; verùm etiam & alia ex varijs diuinæ ſcripturæ locis, & Apoſtolorum Symbolo deſumpta ad id plurimùm valere, experientia docet: vt illa Deuteronomij 32. *Deum, qui te genuit, dereliquiſti, & oblitus es Dei Creatoris tui*. Et Apocal. 5. *Ecce vicit Leo de tribu Iuda, radix Dauid*. Et alia Symboli Apoſtolici Chriſti Natiuitatem, Paſſionem, Mortem, Reſurrectionem, ac Iudicium finale denotantia. Quæ omnia, cùm dæmonibus ſtatum feliciſſimum, à quo ceciderunt, Chriſtiq; virtutem, ac fortitudinem, qua eorum diſſipatæ ſunt vires, obijciant; hi ſuperbiſſimi ſtatum ſuum miſerrimum, impotentiam, ac viriũ imbecillitatem ad mentem ſibi reuocantes, ſummoperè triſtantur, à qua triſtitia vt ſeipſos eripiant, quos vexatos homines detinent, quandoq; derelinquunt: vel ſaltem confuſi non adeò grauiter lędunt, aut acriter torquent: Immò, ſi huiuſmodi verba maxima deuotione, humilitate, ac confidentia in Deum proferantur, vel ſecum deferantur, Deus ipſe ſecundùm fidem, quam legentes, vel deferentes in Dei protectione habent, tam ſancti nominis ſui in illis Breuibus ſcripti virtute diuina dæmones in fugam conuertit.

600. *Res geſta Sancti Antonij à Padua.*

Hoc probat factum cuiuſdam mulieris relatæ *Chronic. Ord. Min. par.* 1. *in vita S. Antonij à Padua*. Santaren in Portugalliæ Regno quædam mulier Energumena à dæmone grauiſſimè torquebatur, qui varijs ſub formis ei apparens, illam ad mortem ſibi inferendam hortabatur, quam Sanctus Antonius à Padua ab ea inuocatus, apparens, his verbis allocutus eſt: *Aſpice*, inquit, *in ſinu tuo, ac lege eam ſcripturam, quam ibi inuenies, qua lecta non amplius vexaberis à dæmone*. Quibus auditis à ſomno expergefacta ſcripturam hæc verba continentem inuenit:

Ecce ✠ crucem Domini, fugite partes aduerſæ.
Vicit Leo de tribu Iudæ radix Dauid. Alleluia Alleluia.

Quibus deuotiſſimè lectis, illicò dæmon in fugam verſus eſt. Quæ ſcriptura poſtea à Dyoniſio Portugalliæ Rege in ſuis theſauris fuit conſeruata.

Ex

Digitized by Google

§. IV.

601. *Breuis oratio ab Auctore aliàs typis edita efficax contra maleficia, & alia pericula.*

EX prædictis omnibus simul collectis, ritèq; dispositis infrascriptam breuem orationem composui, quam variis ex euentibus ad maleficia, & quęuis mala expellenda, & euadenda iuxta legentis, vel deferentis fidem, ac confidentiam in Deum constitutam (in qua Sanctum ipsius nomen inuocatur) efficacissimam esse, comprobaui. Quæ à Superioribus Diœcesis Brixiensis, ad quos spectat approbata anno Domini 1646. typis fuit mandata.

Oratio deprecatiua efficax ad maleficia, & quæuis mala expellenda, & euadenda.

ECce crucem ✠ Domini, fugite partes aduersæ spiritus apostatici, qui superbia ducti, Deum, qui vos genuit, dereliquistis, & obliti estis Dei Creatoris Vestri. Vos vicit Leo de tribu Iuda radix Dauid Iesus Nazarenus Rex Iudæorum, Qui verbum caro factum est, & habitauit in nobis, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, ac crucifixus, surrexit à mortuis, venturus finaliter iudicare viuos, & mortuos: ipse ob immensam clementiam suam, ac bonitatem: Ob honorem, & gloriam Sanctissimi Nominis sui: Propter merita cunctarum actionum suarum, quas operatus est in hoc mundo: Nec non Beatissimæ Virginis Genitricis eius Mariæ, & omnium Sanctorum dignetur dextera suæ Maiestatis me liberare, ac defendere ab omni oppressione, infestatione, ac vexatione Dęmonis, ac ministrorum eius, à cunctis insidijs inimicorum tàm visibilium, quàm inuisibilium, & à quocumque malo mentis, & corporis, intercedentibus Beatissima Deipara, Seraphico P. S. Francisco, ac D. Antonio à Padua. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

§. V.

602. *Oratio prolixior ab ipso Auctore edita ad eundem effectum.*

POstea anno 1648. sequentem ampliorem orationem cum admonitione de modo illam recitandi, aut gestandi composui; vt id, quod petitur, faciliùs obtineri possit, additis illis Psalmorum versiculis maximam efficaciam ad impetrandum à Deo diuinam protectionem habentibus, quam Taruisii à Reuerendissimo P. F. Carolo Veliterrano dictæ Ciuitatis, ac Diœcęsis Inquisitore Generali approbatam typis mandare curaui. *Ora-*

Digitized by Google

Oratione da recitare, ò portar ſeco, efficaciſſima per impetrar da Dio la liberatione, e preſeruatione dà maleficij, e moleſtie de Demonij, dalla febre, inſidie de nemici, altri mali, e pericoli dell'anima, e del corpo.

Oratio ad Ieſum Chriſtum.

DOmine Ieſu Chriſte, qui cum Patre, & Spiritu Sancto bonis innumeris mundum reples vniuerſum: quia prædituſ es bonitate ad volendum, ſapientia ad inueniendum, & potentia ad exequendum, cùm ſis infinitè potens, perfectè ſapiens, & ſummè bonus: & vt bonus velis, vt ſapiens ſcias, vt potens valeas omnibus bona facere ad tuam voluntatem; qui vt hanc tuã potentiam, ſapientiam, ac bonitatem in nobis demonſtrares, de ſinu Patris ad terram deſcendens, Verbum caro factum in nobis habitaſti, pro nobis natus ex Maria Virgine, paſſus ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, ac ſepultus, tertia die à mortuis ſurrexiſti, partes aduerſas, Spiritus apoſtaticos, qui ſuperbia ducti te Deum Factorem ſuum dereliquerunt: ac tui obliti ſunt Domini Creatoris ſui, in fugam conuertens, ac confundens, eos vt Leo de tribu Iuda radix Dauid viciſti, ac ſuperaſti: caputq; ipſius Draconis infernalis confregiſti: A quorum omniũ morſibus, laqueis, & inſidijs vt nos eriperes, ſaluares, ac tuereris, noſtrisq; ſpiritualibus, ac corporalibus languoribus medereris, Diſcipulis tuis euntibus ad prędicandum acies huiuſmodi tartareas eijciendi, iſtoſq; noſtros infenſiſſimos fugandi hoſtes, ac omnem curandi ægritudinem, poteſtatem dediſti, quam cunctis quoq; in te credentibus communicaſti, dicens apud Diuum Marcum: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eijcient: linguis loquentur nouis: Serpentes tollent; & ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit: Super ægros manus imponent, & benè habebunt.* Nec non in cunctis anguſtijs, tribulationibus, ac neceſſitatibus nomen Sanctum tuum inuocantibus, ac in te confidentibus auxilium, & ſolamen præſtare ſpopondiſti per Prophetam dicens: *Inuoca me in die tribulationis,* Cap. 16. v. 17. verſ. 18. Pſ. 49. v. 15.

Digitized by Google

Cap. 14. v. 13. ver. 14. *nis, eruam te, & honorificabis me.* Et apud Ioan. *Quodcumque petieritis Patrē in nomine meo, hoc faciā, vt glorificetur Pater in Filio.* Et iterum apud eundem: *Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis:* Te supplices exoramus, ac humiliter obsecramus, pro tua immensa clementia, ac bonitate; pro veritate verbi tui, in quo nobis spem dedisti; ob honorem, & gloriam Sanctissimi nominis tui, propter merita cunctarum actionum, quas operatus es in hoc mundo; nec non Beatissimæ, & immaculatæ Virginis Genitricis tuæ Mariæ, & omnium Sanctorum, digneris dextera Maiestatis tuæ nos liberare, defendere, ac præseruare à cunctis peccatorum maculis, ab omni maleficio, ligatura, signatura, incantatione, apparitione, deceptione, oppressione, & vexatione Dæmonis, & ministrorum eius, ab insidijs inimicorum tam visibilium, quàm inuisibilium, ab aquarum inundatione, & submersione, ventorum concussione, ignisque deuoratione, à febre quartana, tertiana, quotidiana, & continua, à veneno, peste, fame, bello, terræmotu, fulmine, tempestate, subitanea morte, æternaq; damnatione, & à quocunq; malo, & periculo mentis, & corporis, Suppetias ferentibus Sanctissima Deipara Maria, Seraphico P. S. Francisco, ac Diuo Antonio à Padua; vt sic in omnibus protectionis tuæ muniti præsidio, tuisque spiritualibus, ac corporalibus fauoribus ditati, & ampliati, quas tibi debemus gratias referamus in hoc sæculo, tuoque diuino aspectu perfruamur in futuro. Qui viuis, & regnas cum Deo Patre in vnitate Spiritus Sancti Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Auertimento dell'Autore.

603. *QVal'sivoglia Christiano, se vna volta'l giorno almeno, dopò d'hauer fatto vn'atto di dolore, e contritione de suoi peccati, e procurato per quanto può dalla parte sua per constituirsi in gratia di Dio, recitarà detta oratione: ouero, non potendo recitarla, farà da altri recitarla, ò dirà in vece almeno trè Pater noster con trè Aue Maria ad honore, e gloria del Santissimo Nome di Giesù, portando seco detta oratione, ma con deuotione, e gran confidenza in Dio di ottenere le gratie, che si dimandano in essa, intendendosi di pregare non solo per se stesso, mà per tutti quelli ancora, che recitano, ò portano seco detta oratione, sperimentarà sopra di se la diuina pietà, e misericordia;*

poiche

Digitized by Google

poiche in essa si rappresentano al Signore i diuini attributi: la Redentione del genere humano: la cõfusione de Demonij, e destruttione della lor tirannia: la potestà contro li spiriti maligni, e contro l'infermità, dall'istesso Christo concessa alli Apostoli, e suoi successori, & astuti, suoi veri, e fedeli Christiani: la promessa fatta da Dio, di soccorrere in tutte le necessità quelli, che in lui confidano, & inuocano deuotamente, e con fiducia grande il suo Santissimo Nome. Quali sono motiui efficacissimi per mouere Sua Diuina Maestà à soccorrerci ne' bisogni nostri, e tenere di noi singolar protettione.

Potrà ancora ciascheduno per essere maggiormente da Dio protetto contro li nemici visibili, & inuisibili, & altri mali, e pericoli dell'anima, e del corpo, aggiongere, e dire spesse volte le seguenti parole del Profeta Dauide con gran fiducia di ottenere la diuina protettione.

604.

ERipe me Domine ab homine malo: à viro iniquo eripe me. Psal. 139. v. 1.
Eripe me de inimicis meis Deus meus: & ab insurgentibus in me libera me. Psal. 58. v. 1.
Eripe me de operantibus iniquitatem, & de viris sanguinum salua me. ver. 2.
Dominus mihi adiutor: non timebo, quid faciat mihi homo. Psal. 117. v. 6.
Dominus mihi adiutor: & ego despiciam inimicos meos. ver. 7.
Dominus illuminatio mea, & salus mea: quem timebo? Psal. 26. v. 1.
Dominus protector vitæ meæ: à quo trepidabo? ver. 2.
Dum appropiant super me nocentes: vt edant carnes meas. ver. 3.
Qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmati sunt, & ceciderunt. ver. 4.
Si consistant aduersum me castra: non timebit cor meum. ver. 5.
Si exurgat aduersum me prælium: in hoc ego sperabo, ideft ponam in Domino meo cuiuslibet victoriæ spem meam, ac triumphi totã meam fiduciam in eo collocabo. ver. 6.
Nam si Deus pro me, quis contra me? Rom. c. 31.
Adiuua ergo me Deus salutaris meus, & propter gloriam nominis tui Domine libera me, & propitius esto peccatis meis propter nomen tuum. Amen. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Psal. 78. v. 9.

605. *Mos amuleta deferendi non contemnendus. Cur.*

Mos autem prædicta amuleta, breuia, seu orationes legendi, aut secum deferendi à quouis rectè, ac catholicè sentiente paruipendi non debet: cũ neque ab vllo Patrum reprobetur; sed D. Gregorij Papæ auctoritate probetur *Epist. ad Theodolinum*, dummodo, vt addit D. Thom. 2. 2. q. 96. ar. 4. sit recta gerentis intentio, qui pium verborum sensum ad fidei veræ professionem obseruans: vel ad alium sanum finem, spem suam, ac confidentiam figat in Deum: & ab eius potentia, ac misericordia sub diuino beneplacito effectum expectet; & nihil superstitiosum circa figuram, literarum colorem, verborum numerum, scripturæ modum, materiam membranæ, & id generis obseruationum; de quibus latissimè Diuino fauente Numine aliàs tractabimus, admisceatur. Quare Exorcistis remedio hoc cautè vtendum est; quod vtile esse nulli dubium est, si sanctè, ac debito modo ab obsessis, ac maleficiatis adhibeatur.

Digitized by Google

ARTICVLVS III.

De Cereis formis, seu Agno Dei ceræ impresso.

606. *Quid sint Agni Dei.*

SOlemne est Summis Pontificibus Christi vices in terra gerentibus non solùm primò, sed septimo quoque sui Pontificatus anno veteri Ecclesiæ instituto, mystico precationum ritu, & multis cęremoniis miram pietatem redolentibus, cereas formas, atque imagines, quas Agnos Dei à figura Agni scilicet impressa nominamus, oleo sacro, & chrismate confecrare. Quo in consecrationis munere multa precantur illis, qui pio, & religioso animo eos secum Agnos habuerint; inter quæ præcipuè liberationem ab omnibus periculis, astutiis, ac dęmonum fraudibus, ac infernalium potestatum maleficiis postulant, vt crucis virtute in istis formis insculptæ terrore corripiantur, & territi aufugere compellantur: vt pleniùs in Pontificali Romano continetur. Quæ omnia breuiter his versibus complexus est Frusius Societatis Iesu:

Eius virtutes versibus recensentur.

Postulat in primis sacrati aspectus vt Agni
Agnum ad cęlestem concita corda leuet.
Vtque salutiferæ memores, vitæq; necisque
Criminis, & vitij noxia vincla terant.
Hostis vt insidias fugiat, ac certamina vincant
Decipulas mundi, carnis, & illecebras
Corporeos nobis morbos, casusq; repelli.
Præsertim horriferos, mortificosque petit.

607. *Efficaces sunt contra pericula.*

Has autem precationes suam habere vim, certum est: quia in conspectu Domini funduntur ab eo, qui ratione officii, quo nihil sublimius in Ecclesia, ad Deum magis accedit, & Christo propiùs coniungitur; præcipuè cùm illis pontificalis benedictio adiungatur, quæ sua non caret virtute, vt docent communiter Theologi Scholastici *in 4. Sent. dist. 16.* Quare cereæ illæ formæ precationibus, & benedictionibus pontificiis consecratæ, non solùm efficaces sunt contra fulgura, grandines, incendia, ac ventos, vt testantur Vincentius Bonardus *lib. de huiusmodi effectibus*, & Durandus Mimatensis *in Rationali Diuin. Offic. lib. 6. c. 79.* Sed etiam contra dæmoniacas potestates: sicut experientia confirmatur, quam variis exemplis petitis ex Italia, & Germania probat Delrius *lib. 6. Disq. Mag. c. 2. sect. 3.* Vnde salutari remedio Exorcistæ, ac Parochi vti poterunt ad hunc finem. Certum namque est, dæmones illos fugere, qui sacram hanc bullam collo deuotè, ac fiducialiter appositam gerunt; & sæpiùs obsessis, aliisq; ruinas, & infausta omnia minari, nisi illam abiiciant, ad illos, quandiù hoc sacro præsidio muniti sunt, accedere non audentes.

Maximè valet cõtra dæmones.

ARTI-

Digitized by Google

ARTICVLVS IV.

De Reliquijs Sanctorum.

SAnctorum cum Christo regnantium sacras exuuias, & quaslibet corporis particulas, imò cineres, vestes, & alia, quibus vsi sunt; item vela, pannos, & cætera, quæ ad eorum ossa admouentur, mirabili virtute pollere norunt, & in dies Catholicæ Ecclesiæ filij experiuntur.

608. *Virtus Sanctorum Reliquiarum.*

Videmus enim ex sacris illis Reliquijs diuinam illam exire virtutem sæpiùs signo visibili, ver. gr. oleo, balsamo, aut simili liquore, cuius beneficio cæci vident, muti loquuntur, curantur infirmi, & dæmones ex corporibus obsessis expelluntur. Quare iuremeritò S. Ioannes Damascenus *lib. 4. de fide Orthodoxa c. 1.* illos fontes salutiferos vocat, ex quibus plurima ad nos beneficia promanant. Ex quo mos apud fideles inoleuit, has exuuias tum publicè, tum priuatim honore prosequi, pretiosis illas operimentis inuoluendo, marmoreis sepulchris, vel aureis, & argenteis thecis includendo; cereos, & lampadas circumquaque accendendo; pictas tabellas, seu donaria suspendendo; processiones, festa, ac solemnitates in honorem eorum Sanctorum instituendo: ad illorum sepulchra in publicis, & priuatis calamitatibus tanquam ad asylum confugiendo: in publicis processionibus cũ religiosa pompa ad Deo gratias agendas, & Sanctorum auxilium implorandum circumferendo.

§. I.

609. *Quibus vti debeat obsessi.*

QVapropter ad Exorcistam spectabit, dum propulsandi dęmonis, aut soluendi maleficij sese feret occasio, optans salutifero vti remedio, hortari Energumenos ad Sanctorum sepulchra visitanda: vel illis applicare Reliquias, si quas certas, & indubitatas habuerint, Sanctorũ more, qui hoc in talibus occasionibus præstitere: sicut testantur D. Hieronymus *contra Vigilantium*, D. Gregorius Nazianzenus *oratione de B. Cypriano circa finem*, D. Ioan. Chrysostomus *in oratione contra Gentiles* de S. Babyla, & *homil. 26. in 2. ad Cor.* D. Ambrosius *serm. 77. & 91.* Thomas Fasellus de D. Philippi Apostoli Sepulchro *lib. 10. de rebus Siculi c. 2.* Rupertus Tuitiensis de Sepulchro S. Hereberti Colonienſis Episcopi *cap. vlt. eius vitæ*, Petrus Rauzanus de lipsanis capillorum S. Vincentij Ferrerij *lib. 4. vitæ illius c. vlt.* De S. Guthlaci Zona Felix Crolandiensis *in eius vita*, De S. Richarij corpore Albinus Flaccus *in eius vita*, ac Theophilus Abbas *serm. de Veneratione Sanctorum, & serm. de Sanctorum Reliquijs*. Nam Sanctorum Animæ, quorum sunt reliquiæ, pro vtentibus, & illas reuerentibus exorant. Et etiam quia dæmones fugati sunt à Sanctis viuentibus, valde sacras illorum reliquias pertimescunt. Ac tandem propter fidem illis à patiente præstitam vtilissimus est earum vsus.

Vnde autem oriatur, quòd dæmones taliter quasdam reliquias sacras, vel

Digitized by Google

Cur dæmones magis videantur timere Reliquias Sanctorum, quàm S. Eucharistiam.

sanctas imagines horreant, vt nullo modo ad eas accedere velint, & in illarum præsentia torqueantur, clament, ac stare non possint, & quandoque exire compellantur; cùm tamen Sacramentum Eucharistiæ, quod est summa omnium Reliquiarum, timere non videantur. Dicam, quod sentio, nempe hoc propter patientum fidem, qua firmiter per huiusmodi Reliquiarum applicationem, vel contactum dæmones recessuros credunt, prouenire.

ARTICVLVS V.

De Imaginibus Sanctorum.

610. *Sanctarũ Imaginum gloria.*

QVàm gratus Deo, Sanctis honorificus, & dæmonibus terribilis sit venerabilis imaginum cultus, patet ex eo, quòd Deus illas honorat, cùm per illas tot miracula operatur; & seueris castigationibus animaduertit in eos, qui eas iniuria afficiunt: Sancti nouo decorantur honore, eò quòd cultus imaginibus redditus ad prototypon transeat, quem tanquam propriæ personæ delatum reputantes, fauoribus à diuina bonitate impetratis cumulant: Dæmon ignominia afficitur, dum Deus in Sanctis honoratur: Sancti religiosè coluntur: Populus ex earum aspectu, & cultu ad pietatem excitatur: Ideòq; illas dæmon per suos asseclas deturpare, cõfringere, conculcare, spuris fœdare, maledictis proscindere, & in puluerem redigere conatur: quia sic Deo iniuriam, Sanctis ignominiam, populo damnum inferre, (vt tradit Delrius *lib. 5. Disquis. Magic. sect. 16. vers. Sacerdotes pag. mihi* 542. arbitratur.

Eorum virtus in dæmones.

Sed non minùs fidelibus proficuus est eorum cultus, qui Deum in imaginibus colunt, eius Maiestatem per Sanctorum merita deprecando: Sanctos honorant, illorum actus imitando, & intercessiones postulando: Dæmonibus insultant, eos per Deum vel in se, vel in Sanctis suis, aut in suis instrumentis inuocatum adiurando, eo modo, quo nos docuimus supra, *vbi de Adiuratione* ex Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Adiuratione cap. 3. num. 7.* Qui quidem Sancti cùm per illas imagines repræsententur, experientia compertum est, hostem illum antiquum tam iniquo animo esse erga illas, præcipuè erga venerabilissimam Sanctissimæ Deiparæ Mariæ Virginis imaginem, vt illarum aspectum non possit sustinere.

Supra nu. 364.

§. I.

611. *Exemplo comprobatur.*

HOc innumeris probari potest exemplis, quæ vt notissima prætermitto, illo solo contentus relato *in Prato Spirituali cap. 45.* Consueuerat Religiosus quidam sanctus deuotissimam B. Virginis summa reuerentia diebus singulis venerari imaginem; cui semel grauis tentatione liberari desideranti palam tentator occultus apparuit promittens se numquam huiusmodi tentationibus eius animam vexaturum, si à reuerentia huic imagini impensa cessare vellet. Quod cum Religiosus facere constanter renuisset, & tentantem dæmonem fugare meruit, & tentationem fortiter superare.

Idem

Digitized by Google

Idem dicendum de cęteris Sanctorum imaginibus, vt videre est in Epist. cuiusdam Cyrilli ad Augustinum, in qua mirabilem Monialis liberationem à vexante dæmone per imaginem Sancti Hieronymi factam narrat. Vt ex his inuitentur Exorcistæ, ac Parochi coram imaginibus Domini N. Iesu Christi, Beatissimæ Virginis, & Sanctorum sacros exorcismos, seu præcepta in nomine Iesu contra dæmones impendere; & maleficiatis suadere, vt aliquam honorificè, & religiosè secum gerant, qua ab insultibus dęmoniacis liberentur, ac pręseruentur.

ARTICVLVS VI.

De Aqua benedicta.

INter mirabiles effectus, quos benignissimus Deus per aquam benedictione Ecclesiastica singulis Dominicis solemniter sanctificatam operatur in hominibus, duo præcipuè (vt ex Decreto Alexandri Papæ primi huius nominis colligitur Epist. 1. quæ refertur *de Pęniten. dist. 3. c. aquam*) assignantur. 612. *Virtus aquæ benedictæ duplex.*

Primus est venialium peccatorum deletio, quam, etsi quidam Doctores apud Azorium *lib. 4. moral. cap. 11. q. 4.* ex opere ipsius sacramentalis fieri, asseuerent; Communis tamen opinio est, aquam benedictam, sicut & cætera sacramentalia peccata venialia ex opere hominis iusti peccata ipsa detestantis delere, prout à tali sacramentali ad actus detestationis, ac contritionis eliciendos excitatur: Ita docent Paludanus *in 4. d. 16. q. 1. ar. 2.* Syluester *verb. aqua benedicta*, & alij plures relati ab Azorio *loco citato*, & à Bonacina *de Sacram. disp. 5. q. 6. sect. 2. punct. 2.* Duobus autem modis sacramentalia vim remittendi peccata venialia habent. Primo ex Christi promissione, vel institutione, qualem vim dominicalis oratio habet, vt constat ex illis verbis: *Dimitte nobis debita nostra, & cæt.* Secundo modo ex oratione Ecclesiæ, quæ exaudiri à Deo meretur: Sic aqua benedicta, panis benedictus, & alia sacramentalia ab Ecclesia instituta, ac benedicta, vel consecrata vim diuinum impetrandi auxilium habent, quatenus homo per ea ad tales actus, per quos peccata venialia deleantur, excitatur. Colligitur ex illo Decreto, in quo Pontifex dicit, *Aquam benedici, & sacrari in sanctificationem, & purificationem fidelium.* Et ipsa Ecclesia indicat, cùm in precationibus adhibitis ad eius consecrationem dicit: *Fieri in salutem credentium, vt sit sumentibus sanitas mentis, & corporis.* *Peccata venialia delet.* *Et quomodo.*

§. I.

SEcũdus est dæmonũ, & omnium rerum noxiarum ministerio dæmoniaco immissarum expulsio: vt idem Papa asserit dicens: *Insidias diaboli auertit, & à phantasmatis versutijs homines defendit.* Quod Ecclesiæ verbis confirmatur: *Vt effugiat, atque discedat à loco, in quo aspersum fuerit sal, omnis phantasia, & nequitia diabolicæ fraudis, omnisq; spiritus immundus: Vt* 613. *Dæmones fugat.*

Digitized by Google

fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem inimici, & cæt. Ad abigendos dæmones, morbosq; pellendos, & cæt. Quibus verbis effectus ille multis modis exprimitur, & declaratur.

Quare sapienti Exorcistæ hoc vti remedio conueniet, exemplis S. Gregorij Magni Monasterium ab infestationibus sathanicis liberantis: B. Macharij mulierem in iumentum apparenter transformatam in pristinam formam restituentis: S. Marcelli Episcopi spiritum immundum impedientē, ne flamma templum Idolorum absumeret, abigentis: B. Theodori Archimandritæ noxas omnes curantis: S. Eligij Nouiomensis, & S. Maclouij in Gallia, S. Laurentij Dunelmensis in Britannia, & S. Annonis Archiep. in Germania plures energumenos liberantium: vt refert Delrius *lib. 6. Disq. Magic. c. 2. sect. 3.*

ARTICVLVS VII.

De Pane, & Oleo benedicto.

614. *Panis benedictus*

PAti virtute infernalis hostis per ea, quæ ecclesiastica benedictione consecrantur, & fidelium vsui deputantur, arcetur: vt sunt comestibilia, inter quæ panis primum locum tenet. Hic enim Dei inuocatione, crucis signo, & alijs ritibus benedictus duplicem illam vim obtinet, quam aquæ benedictæ tribuimus.

Peccata venialia delet.

Primam quidem venialium noxarum delendi, vt diximus de aqua benedicta. Quod innuere videtur Ecclesia in benedictionis forma, vt omnes ex eo dignè gustantes inde corporis, & animæ desiderabilem percipiant sanitatem: *Vt sit omnibus sumentibus sanitas mentis, & corporis:* vt habetur in Rituali Romano *pag. mihi* 207.

Dæmones coercet. Exemplis comprobatur.

Secundam verò dæmones expellendi, & infirmitates curandi ex eiusdem Ecclesiæ precationibus, in quibus additur: *Atque contra omnes morbos, & vniuersas inimicorum insidias tutamen.* Hoc experientia tot miraculis contestata probat, quorum aliqua per B. Elphegum Episcopum patrata refert Osbertus *in eius vita:* per S. VVolphelmum Abbatem Conradus eius discipulus *in eius vita.* De B. Hildegarde Theodoricus Abbas *lib. 3. de vita S. Hildegardis c. 9.* De S. Petro Cælestino Papa *in vita eius.* De alijs pluribus refert Gretzerus *lib. 3. de S. Cruce cap. 37.*

Quare poterunt Exorcista, ac Parochus hoc etiam remedium adhibere, vt obsessos ad fidem vigorosam, ac fiduciam perfectam faciliùs disponant, qua dæmones à seipsis abigere valeant, ac propulsare.

§. I.

615. *Oleum benedictum valet cõtra dæmones.*

HVc referendum est Oleum à Sacerdotibus, etiam non Episcopis benedictum, obsessis, ac maleficiatis siue pro potu, siue pro vnctione ab Exorcista exhibitum, quod ad dæmones coercendos, ac maleficia destruenda plurimùm valere exempla varia contestantur.

Beda

Digitized by Google

Beda Venerabilis in Lucam cap. 8. cum ageret de Monialis cuiusdam obsessæ à varijs, quæ dæmon influxerat, vulneribus sanatione: & ipsamet (vno excepto) cętera fuisse sanata, narrasset, hæsitanti Sacerdoti eam consilium hoc dedisse, refert: *Si*, inquit, *oleum pro infirmis consecratum eidem medicamento aspersoris, sicque me perunxeris, statim sanitati restituar; nam vidi per spiritum in quadam longius positam ciuitate, quam numquam corporalibus oculis vidi, puellam quandam calamitate laborantem taliter à Sacerdote curatam. Fecit, vt illa suggesserat, statimq; vlcus remedium, quod ante respuerat, accipere consentit.* *Exemplis comprobatur.*

Hoc sancto oleo vtebatur S. Parthenius, ad quem cum Eucheria Agapij vxor veneficio affecta, cui intestina rodebantur, adducta esset, Sancto triduo orante, & oleo Sanctorum ei propinante, sanitati pristinæ restituta est; vt refert Surius *in eius vita*. Idemq; hiç ipse Sanctus beneficium eodem oleo inungens cuidam Lesbo Oano impendit. Hoc oleo etiam S. Theodosius Cœnobiarcha brucos pellebat: ac morbos grauissimos S. Launomarus abigebat. Et hoc ordinarium B. Auxentij Archimandritæ contra dæmonis obsidiones, morbosq; ab eo illatos erat remedium, teste Metaphraste *in vita eorum*. Nec minori succesſu eodem vsi sunt contra serpentis ictum, ac morsum virulentum S. VVinuualocus, & S. Paternus Abricensis. Ad arreptitios etiam ferociſſimos liberandos S. Eutychius Patriarcha, S. Hilarion Abbas, Ægydius Nitteletus Decanus Cameracensis, vt referunt Metaphrastes, Surius, D. Hieronymus, Eustachius, Anonymus, & Ioannes Molinetus *in vita eorum*. Laurentius Surius. Ianuar. 10. Metaphrastes. Ianuar. 10. Februar. 7. Februar. 14. Martij 5. Aprilis 6. Aprilis 16. Chron. Belgic. Anno 1490.

Quare Exorcista hoc etiam vti remedio poterit, qui similis Filio hominis septem stellas in manu, septem nempe sacramentalia, quasi cęlestia medicamenta, quibus dæmoniacæ infirmitates curari possunt, habebit. Sed circa vnctiones caueat, quæ supra monuimus *num.* 318.

Cap. III.

De Remedijs particularibus Ægrotum præparantibus.

616. *Particulare remedium ad dæmones expellendos, & maleficia soluenda*

QVemadmodum solent Medici in curatione morborum aliquando medicata potione; aliquando sectione, & vstione subuenire ęgrotis: vnde medicina, cui nomen à modo, & temperamento impositum existimatur, in duas species pharmaceuticen, & chirurgicam diuiditur: ita Exorcistæ, ac Parochi idipsum in curatione morborũ maleficorum præstare debent. Non enim remedijs generalibus tantùm ex Sacramentorum, ac Sacramentalium virtute desumptis huiusmodi ægritudines arcere debent; sed maximè particularibus ab Ecclesia ad hunc effectum institutis, exorcismis nempe, ac prœceptis ecclesiasticis, quibus & maleficia, & maleficiorum auctores propulsantur. Illa etenim generalia, etsi patientem ad fidei, ac confidentiæ in Deum actus eliciendos, quibus & dæmones expelluntur, & maleficia destruuntur, maximè disponant; attamen ex se, & absolutè nõ ad dæmones expellendos, ac maleficia destruenda; sed

Digitized by Google

sed ad peccata vel mortalia, aut venialia remittenda: vel ad gratiam conferendam, aut augendam: vel ad alios huiusmodi effectus producendos sunt ordinata.

Remedia autem particularia, de quibus impræsentiarum loquimur, ex se, & absolutè à Deo sunt instituta, & ab Ecclesia, non ad alium finem, quã ad dæmones expellendos ab hominibus, & à rebus ad homines spectantibus ordinata.

617. Hoc typicè videtur in simili Filio hominis, qui non solùm septem stellas in manu Sacramenta, & Sacramentalia designantes habebat; sed etiam gladium ex vtraque parte acutum ex eius ore exeuntem gerebat. Nam quid aliud gladius ille quàm verbum diuinum, quo infernalis hostis feriendus est, & à creaturis expellendus, præfigurat? *Viuus enim est*, inquit Paulus Apost. Hebræor. c. 4. *sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ, & spiritus, compagum quoque & medullarum, & discretor cogitationum, & intentionum cordis. Et non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius:* Non inferior scilicet corporea, quantumuis mole quantitatiua aciem oculorum obtundat: Non media, vt homo, qui spiritu interiori mouetur in corpore opaco: Non superior, vt dæmon, qui cùm purus sit spiritus corpore expers, homine natura est superior. Nam gladius hic verbi Dei ex vtraque parte acutus, quia ex vtroque testamento colligitur, potentissimus est, nedum pro dæmone coercendo, & expellendo ab hominibus, & è rebus ad homines spectantibus, vt fusè *cap. 4.* explicabitur; sed pro homine ipso obsesso *ad* suam liberationem, dum per instructionem, ac probationem *ab* eo resecatur ignorantia, ac diffidentia, quæ potissimùm liberationi obicem ponunt, præparando.

Est gladius verbi Dei, nempe Exorcismus, q potẽtissimus est pro vexato preparando, & pro dæmone coercẽdo.

At quia vexationes, quibus in dies homines afficiuntur aliæ à dæmonibus: aliæ à causis naturalibus: aliæ ex pura imaginatione prouenire dignoscuntur; ideò antequam ad remedia dæmones expellentia deueniatur, primò ab Exorcista, & Parocho, quæ, & qualis vexatio sit, est cognoscendum. Secundò instruenda persona vexata. Tertiò probandum, an instructio ab ea sit benè percepta, & per eam facta sit capax ad liberationem. Quod tribus sequentibus articulis aperietur.

ARTICVLVS I.

De modo certitudinaliter cognoscendi: an quis verè sit maleficio affectus, vel à dæmone possessus.

618. PRimò ab Exorcista interrogandi sunt parentes personæ vexatæ, vel eius consanguinei, aut curam habentes de origine infirmitatis, de tempore, ac modo, quo talis infirmitas incæperit: An die, vel nocte: qua noctis hora, puta an post tertiam, & ante quintam, vel sextam: quia eo sæpiùs tempore Malefici, ac Sagæ maleficia operari solent: An in somno, vel vigilia: An sensim, ac paulatim, vel inopinatò, ac repentè: An domi, vel extra domum: An ex cibo comesto, vel potu: An aliquod remedium adhibuerit; & tunc

Quomodo ab Exorcista interrogandi sint domestici Obsessi. Et de quibus.

Digitized by Google

& tunc diligenter quærat, quis tale remedium adhibuerit: An Medicus, vel Chirurgus, vel Religiosus, vel Idiota, vel Fœmina: An fuerit naturale, vel spirituale: An verba fuerint prolata, & quæ sint illa verba: An signa cum aliquo instrumento ligneo, ferreo, laneo, lapideo, plumbeo, aureo, argenteo, vel huiusmodi facta sint: An alia interuenerint, quæ nullam naturalem ad sanitatem conferendam vim habent: quia sæpiùs contingit, aliquos, imò plurimos priùs nedum ad humana sese confugere auxilia, quàm diuina; sed etiam ad diabolica, Magos, Maleficos, & Sagas aduocantes, ab eisque remedia postulantes. Quod monet etiam Drexelius de Conformatione voluntatis lib. 5. cap. 10. §. 7. *Ille plurimorum*, inquit, *intollerabilis error, & abusus est, vt prius ad humana sese auxilia conuertant, quàm ad diuina; neque hæc, nisi illis omnibus frustra tentatis, rebusq; iam planè depositis, censeant. Quo sanè fit, vt humana remedia ordine plerumq; præposterò adhibita, vindicante Deo, incassum nobis eant.* Et paulò infra addit: *Multis vix alius est Medicus, quàm Magus, nec alius pharmacopœus, quàm diabolus queritur. Iure ergo Deus per hos punit, per quos tam variè offenditur.* Propterea Exorcista, si fortasse aliquem ad Magos confugisse, aguoscat sanitatis acquirendæ gratia, illum moneat, vt priùs pœnitentiam agat, ac diuinæ iustitiæ vindicanti satisfaciat.

§. I.

619. *Quomodo interrogandus sit Obsessus.* Supra nu. 154. & sequent.

Secundò Exorcista Vexatum interroget super eisdem, de quibus supra, eum alloquendo, intuendo, audiendo, & eius dispositionem considerando, signa tam probabilia, quàm certitudinalia inuestigando: quid de sua infirmitate sentiant, interrogando: interim diligenter eius dicta, vultus mutationem, gesta, ac desiderium suæ sanationis obseruet.

Ex quibus inuestigationibus, si nihil probabilitatis habeat, quòd patiens vexatus sit, non vltra procedat, ne patiens super re non existente incipiat suspicari; sed potiùs ipsum ad diuinum in omnibus, & ante omnia hortetur implorandum auxilium, deinde ad peritum Medicum confugiendum, vt per naturalia pharmaca (si infirmitas naturalis sit) optatam valeat consequi sanitatem.

Si verò ex præmissis inuestigationibus aliquod euidens habeat signum, illum à dæmone esse possessum, aut maleficio affectum, liberè ac tutò Exorcista poterit de vexationis illius certitudine iudicium ferre, & ad vlteriores actus, nempe ad instructionem, probationem, & dæmonis expulsionē procedere, de quibus infra: Sed Vexati iudicium de sua vexatione priùs requirat: an scilicet esse naturalem, vel à dæmone causatam arbitretur. Quòd si naturalem esse respondeat, non est vltra procedendum: quia Vexatus vel fateri debet vexationem suam esse à dæmone, (si verè talem esse agnoscat): vel saltem dicere debet, se talem vexationem esse à dæmone suspicari, vt sic ab Exorcista debita ei remedia possint adhiberi.

Si autem dicat, se infirmitatem suam esse à dæmone suspicari; sed de sua liberatione non curet, pro tunc vltra non est procedendum: quia Exorcista

oleum,

Digitized by Google

Supra nu.13. & nu. 220.

oleum, & operam perdet; nam Deus ab ægrotis adultis ordinariè cõsensum requirit ad sanitatem illis impertiendam.

Si tandem velit, ac sanitatem quærat; sed illam se consecuturum non credat, tunc per Exorcistam; aut per parentes, amicos, vel domesticos est disponendus.

§. II.

620. *Modus ad faciendum experimentum certum de obsessione, ac præsentia dæmonis in corpore humano.*

TErtiò, si ex precedentibus inuestigationibus signa aliqua habeantur probabilia, Patientem esse à dæmone vexatum, vt certitudo de tali vexatione habeatur, sequens faciendum est experimentum. Primo Exorcista obsessum breuiter instruat, vt credat ipsum esse Christi, & Ecclesiæ ministrum, & auctoritatem habere dæmonem è corporibus obsessis expellendi, eiusque opera malefica destruendi; idcircò, si verè, ac realiter dæmon fuerit in corpore ipsius, illicò ad præceptum ab Exorcista sibi imponendum se propalaturum.

Genuflexo ergo Obsesso (si potest) coram Exorcista veluti coram iudice sedente, tunc ipse Exorcista voce horribili, & aspectu graui, & maxima diuini auxilij munitus confidentia, sequens præceptum conditionatũ formet:

Præceptum conditionatum probatiuum.

In nomine Iesu Christi ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ præcipio tibi dæmon, vel vobis spiritus immundi, (si aliqui estis in corpore istius creaturæ Dei) vt statim detis mihi aliquod signum euidens, ac certum præsentiæ vestræ, hanc creaturam indesinenter vexando: aut commouendo humores in ea more solito eo modo, quo à Deo vobis fuerit permissum.

Quod si patiens à dæmone verè fuerit vexatus, statim dæmon Exorcistæ præcepto obediet, effectus causando, quos antea consueuerat operari. Et tunc Exorcista statim dæmoni præcipiat, vt à tali vexatione cesset, iuxta regulas supra positas *num. 368. & sequentibus*. Si verò dæmon nullum det euidens signum suæ præsentiæ, tunc Vexatus ab Exorcista dimittatur, illum ad diuinum implorandum auxilium hortando, vt supra admonendo, vt falsam existimationem remoueat, & quòd credat experto, & non sibi. Huiusmodi autem præcepta Exorcista siue latino, siue vulgari idiomate iuxta opportunitatem, & exigentiam, secundùm monita supra tradita *num. 368. & sequentibus*, poterit efformare.

ARTICVLVS II.

De Instructione pro Vexato ad liberationem præparando.

621. *Modus instruẽdi Vexatũ pro sua liberatione præparandum.*

POstquam Vexatus verè esse energumenus, vel maleficio affectus, cognitus fuerit, antequam Exorcista ad præcepta expulsiua deueniat, vt fructuosa sit adiuratio, ac præcepta expulsiua dæmoni facienda suum possint obtinere

Digitized by Google

obtinere effectum, posito patiente coram Exorcista, præsentibus parentibus, & alijs pijs personis, clarè, distinctè, ac suauiter in doctrina infra ponenda illum instruat: sed diligenter Exorcista aduertat, vt patiens illam percipiat; ideòq; illum ad attentionem sæpiùs excitet; & aliquando iubeat, quæ audiuit, denuò replicare. Semper ad spem, ac confidentiam illum roboret. Proponat ei certam ex parte Dei, & Ecclesiæ liberationem, si ipse perfectã, & inhæsitantem confidentiam habuerit, ac huiusmodi liberatio illi futura sit salutaris. Sæpiùs eum commoneat, ne dæmoni attendat, si illi aliquid intùs suggesserit, neque si aliquam ei intulerit vexationem. Supra nu. 18.

Ad aliquod præceptum expulsiuum, nisi completa instructione, ac probatione, scilicet nisi patiente benè instructo, ac in fide, ac fiducia probato, non veniatur.

Si tamen Obsessus à dæmone turbaretur, ne instructioni posset attendere; tunc Exorcista præceptis lenitiuis, de quibus infra *num.* 664. dæmonẽ cohibeat, videlicet ei præcipiendo in nomine Iesu, ne patientem perturbet, aut molestet, nec impediat, quin attentè, ac deuotè instructiones audire, ac percipere queat; addendo etiam, (si opus fuerit) aliquam aduersus dæmonẽ obiurgationem: vt infra *num.* 660.

De quatuor ergo principaliter ab Exorcista, vel Parocho instruendus est Vexatus.

Primò in his, quæ in ordine ad Deum credere debet.

Secundò in his, quæ Exorcistam respiciunt.

Tertiò in his, quæ in ordine ad dæmones credere debet.

Quartò in his, quæ ad seipsum spectant.

QVÆSTIO I.

Quomodo, & de quibus Vexatus instruendus sit erga Deum.

622. *Quomodo, & de quibus Vexatus instruẽdus sit erga Deum.* vers. 44.

REspondetur, Energumenum, aut maleficio affectum, vt maximam in Deum fiduciam, ac confidentiam pro sua liberatione elicere queat, quæ sequuntur firmiter credere debere.

Primò omnia, quæ in mundo fiunt, siue bona, siue mala à Deo esse, vel volente, vel permittente iuxta illud Eccles. c. 11. *Bona, & mala, vita, & mors, paupertas, & honestas à Deo sunt:* Ideò omnia maleficia, dæmoniacas obsessiones, ac possessiones, vt simpliciter malum pœnæ dicunt, quæ est quid positiuum, esse à Deo volente, & approbante: vt verò malum culpæ includunt, vel ad culpam inducunt, esse à Deo non volente, nec approbante; sed tantummodo permittente, seu non impediente. Supra nu. 128. & sequent.

Secundò, quòd *mala*, quæ Deus hominibus euenire permittit, *diuina Prouidentia ad bonum dirigens cuncta disponit:* vt loquitur Boethius *lib.* 4. *Consol. phil prosa* 6. *in fine*, videlicet si Vexatus peccator est, vt resipiscat, & pœnitentiam agat: si verò iustus est, ad maiora christianæ perfectionis incrementa prouocetur. Quare Exorcista, vel Parochus Patienti ad Deo gratias agendas pro tali vexatione persuadeat; eiquè dictum D. Hieronymi reme- 623. *Diuina Prouidentia benè cũcta disponit.* Supra nu. 388. & sequent.

Digitized by Google

reuelemorets nempe quòd *Omnia Prouidentiæ Dei gubernantur, & sæpè quæ patimur pœna, medicina est.* Consequenter hortetur, vt ex totis præcordijs peccata detestetur, ac confiteatur, & in virtutum exercitio magis, ac magis proficere contendat. Moneat q; virtutis profectum in offerendo seipsum ex toto corde diuinæ voluntati consistere: *ita nempe æquali facie*, vt loquitur Thomas de Chempis lib. 3. cap. 25. nu. 3. *in gratiarum actione permaneat inter prospera, & contraria, omnia æqua lance pensando*: Sic semper voluntatem suam in omnibus diuinæ subijciat, ac conformet.

624. *Obsessus ad voluntatem signi confugere debet.*

Tertiò, cùm nullus Vexatus, nisi per diuinam reuelationem scire possit, an sit voluntas Dei, nec ne, vt diu talem sustineat vexationem, Exorcista eum instruat, vt ad signi voluntatem confugiat, quæ per diuinas scripturas nobis manifestat Deum omnibus inuocantibus se suum præstare velle auxilium, & in se credentes, ac in Sanctissimo nomine suo confidentes velle à quacumq; dæmoniaca liberare vexatione, si talis liberatio eis salutaris sit futura. Propterea ad hoc vt Vexatus (quantum est ex se) suam liberationem faciat esse salutarem, ad laudem, & gloriam Dei, ac salutem animæ suæ illam ordinet: & dum in oratione à Deo suam petit liberationem, simul talem ordinationem petat, nempe, vt Deus sibi sanitatem, ac simul auxiliũ efficax tribuat, vt tali sanitate ad Deum laudandum, & glorificandum, ac magis magisq; in bono proficiendum benè vtatur.

Sup. nu. 429.

§. I.

625. *Obsessus credere debet, quòd Deus est omnipotens.* Supra nu. 268. & nu. 394.

QVartò, Exorcista moneat illum, vt Deum esse omnipotentem, nec vllam esse creaturam, quæ eius potentiæ valeat resistere, firmiter credat; idcircò licèt in corpore Energumeni essent mille dæmoniorum legiones, illicò Deum eos expellere posse: Ac respectu diuinæ Potentiæ non esse differentiam, ab vno obsesso centum millia dæmoniorum expellere, ac si vnum solum: quia cùm Dei potentia sit infinita, & dæmonum finita, inter eas nulla est proportio; ideoq; tota omnium dæmonum potentia simul vnita respectu diuinæ nihil est.

626. *Deus est sapientissimus.* Supra nu. 268.

Quintò, vt Deum sapientissimum esse credat; ideoq; perfectissimè omniũ dæmonum machinamenta, dolos, ac fallacias noscere; & cùm vbique per essentiam, per potentiam, & per præsentiam sit, omnia esse aperta, & nuda oculis eius, eaque sine vllo impedimento apertissimè videre, ac modũ, quo ea destruere, ac dæmones à corporibus obsessis valeat propulsare, optimè agnoscere.

627. *Deus est summè bonus.* Supra nu. 394. & sequent.

Sextò, quòd Deus est summum bonum, ideoq; se ad extra per communicationem diffundit, prout à creatura capi potest, & ei expedire iudicat. Itaque ratione suæ bonitatis vult omnibus benefacere, & non malefacere, quantùm est ex parte sua: Sic Drexelius de Conformatione voluntatis lib. 2. cap. 5. ait: *Deus non tantùm vult fieri, quicquid in Orbe fit (dempto peccato) sed id omne reipsa semper exequitur, quod melius est, imò quod optimum est, hoc est (vt sic loquamur) ingenium Dei, & innata eius propensio.* Hac de causa, vt nos suæ bonitatis faciat esse participes, sæpiùs in diuina scriptura hortatur,

Digitized by Google

tur, vt illum inuocemus, inuocantibus se suum præstare auxilium pollicendo. Sic Christus, dum mortali carne indutus in hoc inferiori Orbe morabatur, pertransiens omnibus benefaciebat, & omnes à dæmone oppressos sanabat, vt habetur Act. 10. Deditq; potestatem suis Discipulis, & eorum successoribus omnia dæmonia eijciendi: quam etiam omnibus in se credentibus Marci vlt. communicauit dicens: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.* Ex quibus omnibus clarè constat, Deum velle (quantum est ex parte sua) omnes Energumenos, & maleficio affectos à dæmone liberare, si ipsi ad liberationem perfectè se disposuerint, faciendo quantum in se est, ac Deum suppliciter rogando, vt talis liberatio sibi salutaris sit futura; nec eam nisi sub tali conditione vllo modo quærant impetrare.

Septimò: quòd Deus verax est, nec mentiri potest, nec in suis promissis deficere: idcircò, cùm promiserit Marci vlt. supra citato, se ad fidem credentium dæmones expulsurum (si Vexatus perfectam in eo fiduciam collocauerit) à dæmone proculdubio eum liberabit, si talis liberatio ei sit profutura. 628. *Deus est verax.* Supra nu. 405. & sequent.

§. II.

OCtauò, quòd dæmon obsessos sæpiùs ad multa mala perpetranda inducit, puta ad blasphemias, ad peccata carnalia, ad rixas, ac iurgia excitanda, ad odia fouenda, ad parentes contemnendos, ad domesticos perturbandos, ad collisiones, submersiones, præcipitia, desperationem, ac mortem ipsam, vt in dies experientia docet: quæ omnia, etsi à Deo permittantur; non tamen approbantur; sed potiùs odit illa; ergo etiam dæmonem in corporibus humanis habitantem, ac talia suscitantem odio habet. 629. *Dæmon ad multa mala obsessos inducit.* Supra nu. 70. & nu. 541.

Nonò, Exorcista ex præmissis deductam Vexato proponat conclusionem, nempè in Deo confidentiam: quia Deo æqualiter de omnibus cura est: quia omnipotens, ac sapientissimus est, ac vult omnibus in se confidentibus opitulari; ac fidelis est in omnibus suis promissis, ideoq; maximè confidendum est in eo, qui suos numquam deserit; Suis enim semper præsens est, & auxiliari semper est paratus, vt omnia suorum amicorum ad opportunum finem dirigantur; propterea Vexatus eo semper animo illum exoret, nec dubitet, sed certò sciat suas preces (si tamen iusta petat) esse exaudiendas: nam instar oraculi habeat illud à Chrysostomo dictũ homil. 14. in Matth. *Si cum hoc studio mentis accesseris, & dixeris: Nisi accepero, non recedam, prorsus accipies: si modò talia postulaueris, quæ & illum, qui rogatur, dare deceat, & accipere tibi, qui precaris, expediat.* 630.

Decimò, ob oculos ponat Vexato: quòd sicut omnia Sacramenta ex opere operato suum producunt effectum, Deusq; infallibiliter ex parte sua concurrit, (si adsint requisita ex parte materiæ, formæ, ministri, ac recipientis) sic Ordo Exorcistatus, cùm sit Sacramentum, vti plures graues testantur Auctores, ex merito passionis Christi, si omnia aderint requisita, suum producet effectum: qui effectus est dæmonis expulsio; ideò si obsessus per 631. *Ordo Exorcistatus producit effectũ ex opere operato.* Supra num. 9. & nu. 17.

Digitized by Google

per fidem, ac confidentiam in Deum benè fuerit disposítus, à dęmonis tyrannide proculdubio dissoluetur.

§. III.

632. *Deus numquã obsessos derelinquit, si ipsũ deuotè inuocẽt.*

VNdecimò, Exorcista vexatum moneat, Deum, cùm pientissimus sit, numquam ipsum derelicturum; sed ipsi, si eum inuocauerit, suum præstiturum auxilium: nec defectus illius diuinę protectioni obicem ponent, si illos ex totis præcordijs detestetur; ideò numquam Energumenus de sua salute tam corporali, quàm spirituali desperet: quia Deus nõ vult mortem peccatoris; sed vt conuertatur, & viuat: neque gaudet, hominem talibus iniquissimi hostis vexationibus subiacere, si quod ex parte sua requiritur, perpetrabit. Quare illum, (vt fiducialiter petat à Deo liberationem suam ob magnitudinem misericordię eius) hortetur, quę maior in benefaciendo homini peccatori, & indigno, quàm iusto, ac digno ostenditur: nec non ob inuariabilem, & indeficientem ipsius fidelitatem, quę in seruandis suis promissionibus numquam deest. Insuper consoletur cor patientis, eius afflictum, ac iacentem erigat animum, & ad dęmoniacis insultibus resistendum corroboret; ostendatq; non esse difficile, dęmones expellere: quia Deus ex parte sua veluti sol refulgens paratissimus est, suos quaquauersum gratiarum diffundere radios, dummodo ignorantię nubes, ac diffidentię tollantur; idcircò si ipse perfectè crediderit, ac confidentiam in eo inhęsitantem collocauerit, vtiq; victor erit. Propterea semper Exorcista vultum lętum, hilarem, ac iucundum ostendat: nec Obsesso vmquam minetur; sed eum hortetur, vt gaudeat, & consoletur.

Supra nu. 468. & 469.

§. IV.

633. *Quomodo Deus partes iuuet Exorcistæ, & Energumeni.*

DVodecimò, certissimum est, quòd si Exorcista, & Energumenus simul cum diabolo ad eijciendum illum pugnauerint, Deus magis Exorcistę, & Energumeni, qui se illi commendat, partes iuuabit, quàm diaboli inimici sui, qui illum blasphemat, & odit. Ergo certissima erit victoria. Quis poterit resistere Deo? Et si aliquando Deus dęmones non eijciat, non est, quia non possit, vel nesciat, aut nolit, quantum ex se est; sed quia vexato expediens esse non iudicat, quia si à dęmoniaca vexatione citò liberaretur, fortasse ad priora, & etiam ad maiora peccata reuerteretur: vel quia Vexatus confidenter ad Deum non confugit; sed de eius voluntate optima, ac pientissima veretur.

Quare concludimus, maximam esse diaboli tentationem, credere quòd Deus velit, (licèt permittat) dęmones in hoc speciali corpore habitare (exceptis maximis peccatoribus) ita vt Vexatus non procuret, nec suam liberationẽ procurare debeat: sicut tentatio esset ei, qui in ignem cecidit, & posset amici auxilio liberari, & nollet, dicens: *Deus voluit, me in ignem cadere, sic ergo volo manere.* Cui ego responderem: *Tua incuria, & imprudentia in ignem cecidisti; & dum voluntariè sine aliquo recto fine potens, non vis liberari, morieris in corpore, & etiam æternam amittes beatitudinem.*

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO II.

Quomodo instruendus sit Vexatus de spectantibus ad Exorcistam.

634. *Vexatus ergà Exorcistam debet quinque actus exequi, scilicet,*

REspondetur breuiter, Energumenum, ac maleficio affectum, vt ad suã liberationem rectè sit dispositus, debere in ordine ad Exorcistam quinque actus elicere, scilicet credere, obedire, attendere, se conformare, & manifestare.

1. Credere.

Primò credere debet Vexatus, quòd Exorcista sit Dei minister, & quòd eius operationes principaliter ipsius Dei sunt, & instrumentaliter ipsius ministri; ac per consequens diabolus sine dubio illi obediet: quia non obedire Dei ministro, est Deo non obedire: sicut in artificialibus serra est instrumentum fabri lignarij, & qua ratione lignum serræ obedit, dum per eam scinditur, eadem ratione obedit fabro, qui serram mouet: sic in ministerijs ecclesiasticis Deus ministrum suum tanquam morale instrumẽtum mouet; & non obedire ministro eius, est ipsi non obedire; ergo Exorcistæ præcepta efficacia erunt, si Energumenus ex parte sua ritè fuerit dispositus.

Pari modo Vexatus credere debet, quòd Deus absq; dubio cum suo ministro concurret, quando in nomine eius præcipiet. Sicut enim infallibiliter cum Sacerdote concurrit ad consecrandum, cum Confessario ad absoluendum, & cum Parocho ad baptizandum, dummodo sint omnia necessariò requisita: ita cum Exorcista concurret, cùm debitè officium sui ordinis administrabit; omnia enim Sacramenta ex opere operato virtutem habent, vt communiter censent omnes Auctores. Supr. n. 10. 11.

635. *Instantia. Solutio.*

Si autem dicatur, quòd diabolus non semper præceptis Exorcistæ obtemperat; ideò Energumeni fides vacillat; immo etiam ipsius Exorcistæ.

Respondetur, quòd diabolus semper Exorcistæ obedire tenetur in his, quæ ad suam spectant eiectionem, si Energumenus sit perfectè dispositus, ac firmiter credat, nec intus vacillet; & Exorcista ritè suo munere fungatur: vt centies experientia comprobaui. Sed cùm Energumenus non est perfectè dispositus: vel Exorcista non ritè suo fungitur munere, tunc dæmon nõ obedit; imò etiamsi Exorcista omnes conditiones haberet requisitas, si patiens non sit benè dispositus, dæmon, saltem præceptis ad expulsionem pertinentibus non obtemperabit. Sic etiam in alijs Sacramentis, quæ ponentibus obicem gratiam non conferunt, contingit. Supra nu. 367.

§. I.

636. *2. Obedire.*

SEcundò Vexatus Exorcistæ obedire debet; quod præstare tenetur nedũ in exterioribus, sed in interioribus actibus, quibus ei tanquam Dei ministro honor, ac reuerentia exhibetur.

3. Attendere.

Tertiò ad dicta, ac præcepta Exorcistæ attendere; nec vllo modo ab eis diuertere: quia tunc diabolus multa, vt diuertat, proponit; propterea Energumenus fide, intentione, attentione, & toto conatu attendat: quia per Supra nu. 369. & sequent.

Digitized by Google

actus fidei vigorosæ dęmon quàm maximè compellitur, vt exactissimam Exorcistæ obedientiam pręstet.

4. Se conformare. Quartò in omnibus se Exorcistæ conformare debet, ita vt pugnet contra diabolum, ac suam voluntatem Exorcistæ voluntati conformet. Idcircò cùm minister prącipit, & ipse prącepti huiusmodi executionem intendat, ad quodcumque prąceptum ab Exorcista factum siue ad probationem, siue ad expulsionem diuina virtute dęmonem ligari firmiter credens, ita vt ab eius obedientia se subducere non possit.

Prąterea aduertere debet Patiens, ne tempore exorcismi vllo modo Exorcistæ repugnet: nec quamuis diabolus aliquid intùs suadeat, perturbetur; sed totam suam ad Christi ministrum dirigat intentionem: credens illum tunc dirigi à Deo, & facere illius opera, ideòq; ab eo adiuuari: Vnde contra dęmones Deus, minister, & patiens decertabunt.

§. II.

637. 5. Manifestare. QVintò Vexatus omnes diabolicas tentationes cuiuscumque generis sint, nedum ad peccata inducentes; sed etiam suggestiones à monitis Exorcistæ distrahentes illi manifestare debet. Semper enim aduersarius aliquid obijcit Obsesso, vel vt Exorcistæ non credat: vel vt tędio afficiatur: vel vt alicuius recordetur distrahentis: propterea Exorcista sæpiùs mentem Energumeni subleuet, & quantum possibile fuerit, cor eius roboret; opportuna tentationibus expellendis remedia tradat; ipsum quietet, & diffidentem ad spem erigat, & ad fiduciam excitet. Ipse quoque coram patiente taliter seipsum in verbis, & actibus exhibeat, vt ille dictos actus elicere possit; ac sępè conditiones, quæ verum ornare debent Exorcistam, ipse mente reuoluat, & opere exequatur.

QVÆSTIO III.

Quomodo Vexatus instruendus sit aduersus dæmones.

638. Instructio Vexati contra dæmones. Supra nu. 63. REspondetur, Energumenum, siue Maleficiatum indubitanter sibi persuadere, ac credere debere, quòd licèt dęmon maximam naturalem super res corporeas habeat potestatem; & tantam, vt non sit alia super terram, quę ei comparetur; attamen hęc potestas propter peccatum ab eo patratum in eo infirmata est, non quoad actum primum: quia etiam post peccatum naturalia in dęmonibus integra remanserunt; sed quoad actum secundum, ideſt quoad operationem, vt non omnia mala, quę lubet, possit perpetrare.

Per Passionem verò Christi, ac mortem eius huiusmodi potestas dęmoniaca fuit confracta, ac sublata non simpliciter, & absolutè; sed respectiuè, ac dependenter à Deo, eo modo, quo supra explicuimus *nu. 65. & 66.*

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO IV.

Quomodo Vexatus instruendus sit erga seipsum.

639. *Instructio Vexati erga seipsum. Obsessus debet credere se à dæmone esse obsessum.*

REspondetur, Energumenum, vt perfectè ad suam liberationem disponatur, diligentissimè erga seipsum quæ sequuntur debere obseruare: Primò Energumenus, postquam Exorcista euidenter cognouit, quòd ille verè à diabolo possidetur, aliud iudicium à iudicio Exorcistæ formare non debet, nempe quòd iudicet infirmitatem suam naturalem esse, vel à causa naturali procedentem: vel aliquem defectum naturalem in ea concurrere: quia hoc multum curationi obesset; nam Patiens à dæmone deceptus esset; propterea non contra illum cum Exorcista; sed pro illo contra Exorcistam decertaret. Qui enim se à dæmone obsessum esse non credit, nec potest fidei actus elicere, quòd per præcepta Exorcistæ à dæmone sit liberandus. Quod sæpissimè experientia in multis obsessis, ac maleficiatis comprobaui.

640. *Peccata confitentur.* Ioan. 5. 14. Supra nu. 533. & 574.

Secundò Vexatus probabiliter vexationem, quam sustinet, ob aliquam suam culpam, saltem venialem sibi euenisse credere debet, memor illius dicti Domini N. ægris iam sanatis insinuati, ne scilicet ampliùs peccarent, ne deterius aliquid eis contingeret. Idcircò statim omnia sua peccata grauiora, licèt etiam aliàs confessa confiteatur, si Confessarius expediens iudicauerit. Sacram recipiat Eucharistiam, ac perfectè reconcilietur Deo in infinita eius pietate, ac misericordia confisus: Ex quo credat, radicem suæ vexationis primariam auferri. Nec in hoc suggerenti diabolo credat, quòd sit aliquod peccatum sibi occultum, ob quod à dæmoniaca obsessione nequeat liberari.

§. I.

641. *Non iudicet, aliquam determinatum personam sibi maleficium instulisse.*

TErtiò quamuis Energumenus aliqua indicia habeat, ex quibus infirmitatem diabolicam ab aliqua determinata persona medijs maleficijs sibi euenisse, iudicare possit; numquam tamen tale iudicium formet: tum quia facilè à dæmone tentaretur, vt pro vindicta malum aliquod illi intentaret; sic grauiora peccata inde sequerentur: tum etiam quia tale iudicium eius curationi valdè obesset: ideò omninò huiusmodi diabolicas tentationes à se abijciat, ac nihil penitus curet, vnde vexatio proueniat diabolica: hoc vnum scire sufficiat, quòd immediatè à dæmone excitatur.

Immò dico, quòd Vexatus, etsi certè personam maleficam nouerit, nihil adhuc de hoc curet: quia si perfectè contra dæmonem munitus fuerit, Malefica nihil amplius mali poterit ei inferre; & factum citò euanescet: quia Ecclesiæ auctoritas super omnes Maleficos, & super totum infernum habet potestatem.

642. *Dignissimum scitu.*

Quartò pro certo tenere debet Patiens, quòd in vexatos curando nulla differentia est: siue dæmon corpus per timorem: siue per maleficium: seu ob quamcumque aliam causam ingressus sit: neque si maleficium sit intrin-

Digitized by Google

ſecum, aut extrinſecum, vel cuiuſcumq; generis: neque ſi dęmones ſint plures, vel etiam legiones, vel vnus tantùm: nec ſi vexatio ſit recens, aut antiqua: vel maleficiorum fuerint renouationes, aut confirmationes: neque ſi Energumeni fuerint aliàs exorcizati, necne. Neq; refert, ſi dęmones muti, vel loquaces ſint: terribiles, vel pacifici: maiores, vel minores: ſubditi, vel principes: legati, vel ſoluti. Et tandem vexationes qualitercumque, quomodocumque, & cuiuſcumque generis ſint, per Exorciſtam, Deo dante, omninò auferentur: nam auctoritati Eccleſiæ, & Patientis fidei tartareæ poteſtates ſunt ſubiectæ, & dęmones obſidentes ſine vlla difficultate omninò obedire compellentur.

Supra nu.385.

§. II.

643. *Inſtantia.*

AT fortaſſe dicent aliqui, per experientiam agnitum eſſe, in curandis vexatis multas circa prędicta differentias eſſe, vt in Scriptoribus huius artis videri poteſt: vt puta quòd obſeſſus ex timore, quàm ex maleficio vexatus faciliùs curatur; & cum maiori difficultate plures, quàm pauciores eijciuntur dęmones; quod etiam rationi conſonum videtur.

Solutio.

Reſpondetur, hanc falſam de huiuſmodi differentijs opinionem à diabolo introductam eſſe, vt difficilior curatio redderetur; ſed in veritate *non ſic* eſt: quia exiſtente vera, & perfecta in Vexato diſpoſitione, & auctoritate in Exorciſta, nulla prorſus curandi eſt difficultas. Sicut anima, quamuis peccatis innumerabilibus obnoxia fuerit, ſi verè fuerit diſpoſita, per abſolutionem vnicam ſubitò ab omnibus criminibus ſoluetur: ſic dicendum eſt in caſu noſtro.

Vnde autem difficultas oriatur: an ex parte Dei: vel ex parte Energumeni, aut miniſtri, infra, vbi *de damone obſiſtente* explicabitur.

§. III.

644. *Vexatus refrenare debet paſſiones.*

QVintò Vexatus ſuas paſſiones refręnare debet, ſuumq; animum componere; ita vt in eo nulla concupiſcentiæ, odij, iræ, inuidiæ, maledicentiæ, triſtitiæ, diffidentiæ, deſperationis, aliarumq; paſſionum, quæ animum moleſtant, & dęmoni dant pabulum ad vexandum, turbatio inueniatur. Auferat ſingulariter melancholiam, & toto corde lętus in omnibus diuinæ voluntati ſe conformet; & ſic lectus, in quo cubat diabolus, erit ablatus.

645. *Vexatus quomodo poſſit per ſeipſum repellere vexationes diabolicas.*

Supra nu.192.

Sextò Vexatus certò credere debet, (quod etiam experientia comprobabit) ſe diuino auxilio, quod nemini illud volenti deficit, ac fide, ac confidentia in Deum, quæ firma, & non hęſitans, nec vacillans eſſe debet, & liberi arbitrij actu adiutum, ſeipſo poſſe omnes diabolicas, etiam abſente Exorciſta, eijcere vexationes, in nomine Ieſu dęmoni pręcipiędo, vt ab omni vexatione deſiſtat, ac totaliter à ſe recedat: quia hæc dęmones eijciendi poteſtas in nomine Ieſu, à Chriſto omnibus in ſe credentibus communicata eſt, Marci vlt. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo*

Digitized by Google

meo dæmonia eijcient. Diabolus enim nullam intrinsecam, aut extrinsecam in corpore saltem grauem inferre potest vexationem ijs, qui actu in Deo maximè confidunt, quòd eos ab huiusmodi vexatione sit protecturus, ac præseruaturus; sed magis minus in Deo confidentes, ac de eius protectione diuina magis diffidentes vexat: vt præter experientiam certam, colligitur etiam ex *c. Nec mirum. §. Magi sunt. 26, q. 5. Hi permissu Dei elementa concutiunt, turbant mentes hominum minus confidentium in Deo*. Cui adstipulantur Isidorus *lib. 8. Ethymolog. c. 9.* Burcardus *lib. 10. c. 42.* Iuo *p. 11. c. 67.* Panorm. *lib. 8. c. 65.* Supra nu. 66. Supra nu. 67.

Ex quo apparet, Vexatum sæpiùs diuinum auxilium implorare debere, actus fidei firmæ, ac confidentiæ in Deum inhęsitantis sępissimè elicere: hanc à Deo quotidie suppliciter petere; ac libero arbitrio vnà cum Dei gratia omnes tentationes, & illusiones repellere diabolicas; quòd si quæ dico, Vexatus effecerit, super se Dei auxilium experietur.

ARTICVLVS III.

De Probatione Vexati ante liberationem requisita.

646. *Probatio Vexati quanam sit.*

POstquam Vexatus, vt obsessus, aut maleficiatus sufficienter cognitus in his, quæ ad suam liberationem sunt necessaria benè instructus fuerit, non debet Exorcista ad liberationem subitò deuenire, nisi priùs, an verè ad liberationem sufficienter dispositus fuerit, comprobetur; idcircò alius additur actus, qui Vexati probatio nuncupatur. Tunc autem Obsessus perfectè erit probatus, quando Exorcista in quatuor prædictis benè expertum esse, videlicet in ordine ad Deum, ad Exorcistam, ad dæmonem, & ad seipsum, iudicabit.

QVÆSTIO I.

Quomodo Vexatus probandus sit erga Deum.

647. *Ex quibus Exorcista cognoscet Vexatum benè esse dispositum erga Deum pro sua liberatione.*

REspondetur, Energumenum tunc fore benè probatum erga Deum, cùm perfectè erga illum dispositus fuerit: quia cùm totus liberationis effectus à Deo sit expectandus, necessariò in Vexato perfecta prærequiritur dispositio erga Deum, vt valeat liberari. Quæ dispositio ab Exorcista cognoscetur, si Vexatus Primò in puritate conscientiæ dispositus fuerit, quæ Deo gratum reddit. Secundò in actu humilitatis, quæ eundem facit capacem gratiarum. Tertiò in actu confidentiæ, quæ Deum ad nos inclinat.

Primò in conscientiæ puritate: si magis nempe quàm priùs Sacramenta frequentet, & aliqua delicta, de quibus ab Exorcista argutus fuit, emendauerit; & vitam suam super viuendi modo ordinauerit; ideò ad probationem ista vexato suggerere debet, ac suadere.

Secundò in humilitatis actu: si se liberatione indignum existimet: si se aliorum commendet orationibus, vt ad liberationem iuuetur: si gratias

Digitized by Google

Deo de dæmonis subiectione, & de promissa liberationis gratia persoluat.

Tertiò in confidentiæ actu: Si, Exorcista de Dei bonitate, pietate, clementia, misericordia, ac fidelitate, ac de liberationis gratia loquente, ipse in vultu lætitiæ signa ostendat, nulla dubia ponat, nullã difficultatem agnoscat, sed dæmonẽ illicò recessurum, cùm vnicũ ab Exorcista in nomine Iesu præceptum aduersus ipsum fuerit prolatum, firmiter arbitretur.

§. I.

648. *Interrogationes Vexato faciendæ ab Exorcista, vt cognoscat, an benè sit dispositus.*

AD maiorem nihilominus Vexati in istis probationem, Exorcista practicè circa prædicta in ordine ad Deum inquirat: similiter de loco, & tempore, in quibus vult liberari, vt ex ipsius responsione agnoscat, an benè sit probatus. Poterit autem vulgari idiomate de sequentibus illum interrogare.

1. *Credi, che Iddio t'habbi mandato questa diabolica vessatione, acciò facci emendatione de tuoi peccati, e per l'auuenire t'affatichi per fuggire tutti i peccati; e viui più puramente, & attendi con più feruore à dar gloria à Dio, & al profitto dell'anima tua?* (Si responderit, quòd non: vel dubius fuerit in respondendo, non est benè probatus.) Si verò respõderit affirmatiuè, est probatus. Sed addat Exorcista:

2. *Come hai disposto, e determinato d'emẽdarti, e p fittar nel bene?* Si se nondum de hac re aliquid determinasse, sed post liberationem, se determinaturum responderit, non est benè probatus. Si verò responderit: *Firmiter decreui omnes peccandi occasiones fugere; proximo meo benè facere; mala omnia culpæ deuitare; Sacramenta Ecclesiæ frequentare; opera misericordiæ corporalia, ac spiritualia, & alia opera bona exercere: tunc est benè probatus.* Sed addat Exorcista:

3. *Credi, che Iddio adesso subito ti possa liberare da qualsiuoglia obsessione, infestatione, maleficio, e vessatione diabolica, ancorche tu fosse posseduto da cento millia legioni de demonij?* Responsio affirmatiua est de fide; idcircò de hoc nulla debet esse dubitatio. Sed addat Exorcista:

4. *Credi, che Iddio sappia il modo, col qual immediatamente può subito scacciar da te il demonio, distruggere tutti i maleficij, e liberarti da qualsiuoglia diabolica vessatione.* Responsio affirmatiua est de fide, sicut prior: neq; de hoc vlla debet esse dubitatio. Sed Exorcista sequentem addat interrogationem, quæ omnium est principalissima:

5. *Credi, che Iddio vogli liberarti dalla potestà diabolica, e da qualsiuoglia vessatione, che dal demonio ti possa esser cagionata nel tuo corpo?* Si de hoc dubius fuerit, non est benè probatus. Si verò affirmatiuè

matiuè rerponderit, est probatus. Et tunc Exorcista potest addere:

6. *Sopra di che appoggi questa tua speranza, e confidenza d'esser liberato?* Si respondere nesciat; non est perfectè probatus. Si autem dixerit, *Confido diuina fretus misericordia, pietate, ac fidelitate*; tunc est benè probatus. Sed addat Exorcista:

7. *E quando credi, che Iddio ti vogli liberare dal demonio?* si respondent: *Me liberabit quando sibi placuerit*: tunc addat Exorcista:

8. *E quando pensi, che piacerà à Dio di liberarti? Hoggi, dimani, la settimana seguente, dopò vn'anno?* Si se nescire respondent, non est benè probatus: Si verò dixerit: *Hodiè, immediatè quòd tu R. Pater dæmoni præcipies, vt exeat, statim sine mora exibit, & ego sanus fiam, si sanitas fuerit mihi salutaris, vt spero*: tunc erit benè probatus. Adhuc Exorcista poterit addere:

9. *In che luogo credi, che Iddio ti vogli liberare?* Si dubitet, & cogitet nunc de hoc, nunc de illo, puta necessarium esse Romam proficisci dijudicet; vel ad S. Mariam Lauretanam; vel ad aliud celeberrimum templum; non est benè probatus. Si verò respondent: *Deus me liberabit, vbicumque dæmoni præceperis, vt exeat; etiam hic: quia liberatio non dependet à loco*: erit benè probatus; sed addat Exorcista:

10. *Credi, che Iddio concorrerà con la sua virtù infinita à scacciar il demonio date, quando io come Ministro di Dio, e di S. Chiesa li comandarò nel nome di Giesù Christo, che subito da te si parta?* Si dubius fuerit, non est benè probatus. Si verò affirmatiuè respondent, dicens: *ita credo, si hæc liberatio fuerit mihi salutaris, sicuti confido*; tunc est benè probatus.

QVÆSTIO 11.

Quomodo probandus sit Vexatus erga Exorcistam.

649. *Ex quibus Vexatus cognoscatur benè probatus erga Exorcistam.*

PRobatus erit Vexatus in ordine ad illa, quæ ad Exorcistam pertinent, quando de illo tantam fidem concipiet, quòd certò à Deo illius ministerio securè se liberandum fore sperabit. Hoc autem ex tribus poterit cognoscere Exorcista.

Primò si patiens Exorcistæ reuerentiam exhibeat: vel in aliquo illum contemnat: vel ei gratias de laboribus pro ipso assumptis persoluat. Qui enim aliquod magnum beneficium sperat ab vno, tãquam magnum, ac honore dignum illum reueretur. Qui autem aliquem contemnit: vel non curat de eo, vel nihil sperat ab eo: & similiter qui de beneficijs acceptis gratias agit, alia beneficia sperat, ac meretur. Qui verò gratias non agit, aliud à Benefactore non prætendit.

Secúdò obseruet Exorcista, an obsessus secum de liberatione hilari vultu

Digitized by Google

tanquam de re certa, de loco, modo, & tempore eiusdem loquatur. De his enim libenter loquimur, quæ amamus, ac desideramus.

Obseruet etiam, an liberari petat, & quo desiderio, & instantia. Item si, dum obuius est illi Exorcista, ad eius aduentum lætitiæ signa, quæ ex bono sperato oriri solent, ostendat.

Tertiò obseruet, an dæmones taliter Exorcistæ sint subiecti, quòd in omnibus sine vlla contradictione, vel mora citò obediant: Ex quo Vexatus fidem concipit, eos etiam vltimo præcepto expulsiuo obedientiam præstaturos. Quare ad maiorem conceptæ fidei de sua liberatione confirmationem, Exorcista dæmoni præcipere poterit, vt aliquam leuem in patiente causet vexationem: deinde ei præcipere, vt à tali vexatione desistat, vt sic Vexatus obedientiam, quam dæmon Exorcistæ præstat, clarè agnoscat. Quæ præcepta semper in nomine Iesu, vel in nomine Sanctissimæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti fieri debent; & regulariter idiomate materno ipsius Patientis. Vnde si dæmon statim Exorcistæ obedit, signum est, quòd Vexatus est benè probatus: Si verò non obedit, non est benè probatus.

Interrogationes faciendæ ab Exorcista.

Poterit autem ipsum Vexatum sic interrogare:

1. *Credi, che io sia Ministro publico di S. Chiesa da essa deputato à scacciare i demonij da corpi humani, e da tutte le cose spettanti à gli huomini?*

2. *Credi, che da Dio, e da Santa Madre Chiesa mi sia stata concessa questa autorità, di poter nel nome di Dio scacciar i demoni come sopra?*

3. *Credi, che, se io adesso comandarò al demonio, che ti possede, e tormenta, che si parti da te, e non ti dia per l'auuenire più molestia alcuna, egli sarà da Dio constretto ad obedirmi?* Si in respondendo dubius fuerit, & aliquam difficultatem posuerit, non est benè probatus. Si autem hilari fronte dixerit: *Sic vtique ego credo, si talis expulsio fuerit mihi salutaris, vti firmiter spero*: tunc ritè probatus erit.

QVÆSTIO III.

Quomodo Vexatus probandus sit aduersus dæmonem.

651. Quænam obseruanda sint ab Exorcista, vt cognoscat Vexatum esse benè dispositum contra dæmon.

REspondetur, Vexatum tunc dici aduersus dæmonem, benè probatum, cùm diuina protectione fretus, illum amplius non timet: cùm illum contemnit: cùm sibi præcipienti ei, ne vexet, statim obedientiam præstat. Nam sicut dæmon, cũ ob Vexati diffidentiã de diuina protectione potestatem super illum acquisierat, per vexationem illum affligebat, ac contemnebat, ac tanquam tyrannus sibi ab eo obediri volebat: sic è contra, quando Vexatus diuino suffultus auxilio amplius dæmonem non timet;

sed

totam in Deo ſuam collocat fiduciam; tunc non ita arctè ſub poteſtate dæmonis detinetur. Et cùm dæmonem cõtemnit, non vexatur; Et cùm præcipit, ne vexet, ſtatim vexare ceſſat: & tunc non eſt difficile etiam illum à corpore expellere: Ideò ad eius probationem tria prædicta obſeruabit:

Primò, Si Vexatus timens dæmonem animo deficiat, ac de diuina protectione diffidat: Si habens maleficiorum timorem, remedia ſpiritualia non quærat: Si ad minimos timores contremiſcat: Si ſolus ambulare in cubiculis timeat, alijsq; in locis domus ſolitarijs. Quibus exiſtentibus, non eſt benè probatus; cùm timor diabolicus non fuerit adhuc per maximam in Deum confidentiam perfectè euacuatus. 652.

Secundò, Si Vexatus dæmonem contemnat, ac detideat: ſi, quaſi eum nihili faciens, cùm de eius poteſtate eſt ſermo, rideat: Si de tentatione, ac ſuggeſtione eius non curet; imò nec illi attendat: tunc benè probatus erit.

Tertiò, Si Vexatus imperium non habeat ſuper dæmones: Si ſtatim vexationem, cùm venerit, non reſciat: Si ſibi ab Exorciſta imperato, vt aliquid dæmoni præcipiat, ille vel præcipere timeat: vel præcipiens, à dæmone non obediatur, non eſt benè probatus. Oportet enim, vt non ſolùm dæmonem Exorciſtæ per ſe præcipienti; ſed etiam ipſi Vexato præcipienti per fidē in nomine Ieſu obedire teneri firmiter credat: cùm hæc præcipiendi poteſtas in nomine Ieſu à Chriſto cuilibet in ſe credenti, ac confidenti, vt ſæpiùs dictum eſt, ſit conceſſa. Quare Exorciſta, vt iſtorum habeat probationem, ſubtiliter, diligenter, & artificioſè ſuper dictis punctis Vexatum interroget, & omnia, quæ dicit, modumq; ipſum loquendi, & explicandi benè attendat.

QVÆSTIO IV.

Quomodo Vexatus probandus ſit in ordine ad ſeipſum.

REſpondetur, Vexatum eſſe benè probatum in ordine ad ſeipſum, & ad liberationem benè diſpoſitum, quando in eo, quæ ſequuntur, reperiuntur. 653.

Ex quibus cognoſcatur Vexatus eſſe benè probatus in ordine ad ſeipsũ.

Primò, cùm mens eius eſt tranquilla, conſcientia quieta, intellectus non confuſus, ſed clarus, imaginatio non turbata, nec varijs agitata imaginibus; ſed benè diſpoſita, locutio libera, & omnes potētiæ ſenſitiuæ nõ impeditæ. Hoc tamen eſt intelligendum, quando contrarij effectus à natura, ſeu à naturali infirmitate non proditent. In quo nihilominus cautè eſt procedendum: cùm multoties, quæ cauſa apparet naturalis, in Vexato diaboli ſit deceptio.

Secundò, cùm Vexatus ſuæ liberationis maximum habet deſiderium; propterea ſæpiùs humiliter, ac ſuppliciter ab Exorciſta petit liberari. Sed non ſufficit deſiderium, ſicut nec ſpes quæcũmq; eſt ſufficiens; ſed firmiſſima fides requiritur, ac confidentia ſine vlla hæſitatione, qua credat Deum, pro ſua infinita bonitate, & clementia, pro veritate verbi ſui, ideſt pro ſua fidelitate ad præceptum Exorciſtæ ſui miniſtri infallibiliter dæmonē expulſurum,

Digitized by Google

ſurum, ſi expulſio fuerit ſalutaris: ſicuti ſperat, ac confidit. Sæpiùs ergo eum Exorciſta, an hoc firmiter credat: vel an dubitet, interrogare non deſiſtat.

Tertiò, cùm ad inuocationem Sanctiſſimi Nominis Ieſu, (ab ipſo Vexato pollice crucis ✠ ſigno formato ſuper corporis partem à dæmone vexatã) ſtatim dæmon vexare ceſſat, ac ſine mora ab illa parte recedit, ſignum eſt Vexatum eſſe benè probatum.

§. I.

654. *Ordo ſeruandus ab Exorciſta poſt habitas probationes.*

HAbitis ab Exorciſta de Vexato præmiſſis probationibus, præcipiat illi, vt genuflexus ante imaginem Crucifixi, corde, & ore ſimul formet, & clarè, ac diſtinctè ſuorum peccatorum deteſtationis actum emittat; ex totis præcordijs doleat, humiliter veniam petat; Deo proteſtetur, ſe impoſterum velle Deum toto corde, tota anima, tota mente, ac totis viribus amare; ſe indignum ad aliquod à Deo beneficium recipiendum fateatur; ſeipſumq; pro eius amore quicquid ſecundùm beneplacitum voluntatis eius fuerit, ad patiendum offerat. Veruntamen quia ex ſigni voluntate nouit, Deum à ſuis fidelibus in cunctis tribulationibus, ac neceſſitatibus inuocari velle; ideò diuina eius bonitate, ac clementia fretus, ac confiſus confidenter à Deo ſuam expoſtulet liberationem, ac tandem dæmonem cõtemnat, illiq; ipſemet præcipiat, vt in nomine Ieſu totaliter à ſe recedat. Quæ omnia proferat in lingua ſua materna. Interim obſeruet Exorciſta, an Vexatus magno affectu, ac deuotione illa proferat: quia ſi tepidè ac remiſsè, adhuc nõ eſſet benè probatus. Poterit autem obſeſſus, ſi legere ſciuerit, infraſcripta formula, vel alia ſimili vti. Si autem legere neſcierit, ipſe Exorciſta ei dicet illam, vel aliam ſimilem de verbo ad verbum.

655. Hic autem aduertat Lector, quòd ſequens, ſicut omnes aliæ ſubſequentes orationum formulæ idiomate vulgari ponuntur, vt linguæ latinæ ignari, quæ dicunt intelligentes, deuotiùs proferant. Enunciantur verò ſecundùm communem loquendi Lombardorum vſum, qui perſonam honorabilem, ac venerabilem alloquentes in ſecunda perſona, nõ vtuntur numero ſingulari, puta dicendo: *Ti prego mio Dio, che tu vogli concedermi queſta gratia:* Sed numero plurali dicendo: *Signor mio Dio, vi prego vogliate concedermi queſta gratia.* Vel loquuntur in tertia perſona dicentes: *Prego la Maeſtà voſtra, che voglia concedermi queſta gratia.* Vnuſquiſque ergo illas proferat ſecundùm vſum ſuæ maternæ linguæ, & prout deuotio magis illũ excitabit.

Oratione à Gieſù Chriſto per eſſere dalla tirannia del demonio, e da ſuoi maleficij liberato.

56. SIgnor mio Gieſù Chriſto, eccomi io N. viliſſimo ſeruo voſtro proſtrato inanzi la Maeſtà voſtra, conoſco, e confeſſo, che ſon ſtato ingrato à voi mio Dio Creatore, e Redentore: poiche

Digitized by Google

poiche in vece di ringratiarui per tanti beneficij, e fauori da voi riceuuti, v'hò offeso grauemente con tanti miei peccati, per i quali non merito di riceuere dalla Maestà vostra gratia alcuna; & in particolare mi conosco indegno d'essere liberato dalla potestà del demonio, che suole in varij modi tormentarmi. Mà è però vero ancora, che hora di tutti i peccati commessi tutto il tempo della vita mia me n'accuso, e me ne pento, e di tutto cuore li detesto per esser offesa fatta à voi mio Dio, che meritate d'essere amato sopra tutte le cose: E mi protesto, che per l'auuenire non vi voglio più offendere con l'aiuto vostro; mà vi voglio amare, e seruire con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le mie forze; & affaticarmi, che da altri ancora siate amato, e seruito; & in penitenza de miei peccati m'offero prontamente ad'adempire quelle mortificationi, che da Padri spirituali, e da miei maggiori mi verranno imposte. Anzi m'offero di patire questa vessatione diabolica, e qualsiuoglia torméto, e la morte istessa, quando così fusse il vostro diuin volere. Mà perche conosco, che voi sete Dio non solo onnipotente, giustissimo, e sapientissimo; mà pietosissimo, benignissimo, clementissimo, e liberalissimo, prontissimo à perdonare à peccatori, mentre con cuor sincero, pentiti de loro peccati à voi ricorrono humilmente d'essi chiedendoui perdono; e promettete di soccorrere tutti quelli, che'n voi confidano, anzi di liberarli dal demonio istesso: pertanto eccomi confidato nella vostra gran bontà, e misericordia, e nella fedeltà nel mantenere le promesse vostre, humilmente vi prego, e supplico per la grandezza della vostra pietà, e clemenza; per la verità della parola vostra, che non può mancare; per honor, e gloria del vostro Santissimo Nome; per l'efficacia della vostra Sacratissima Passione; per i meriti della Vergine Santissima vostra dilettissima Madre, del mio Angelo Custode, e de Santi N.N. miei deuoti, vogliate hor'hora liberarmi dal demonio vostro nemico, siche non habbia più potestà per l'auuenire di molestarmi in modo alcuno, nè intrinsecamente, nè estrinsecamente, nè per se stesso, nè per mezzo de Malefici, ò altri suoi ministri: mà dalla vo-

stra

ſtra virtù infinita ſia cõſtretto à pigliar bando da me, e diſtrug-gere qualſiuoglia maleficio, ò fattura, che contro di me habbia operato: acciò riceuendo hor'io queſta gratia, habbia maggior motiuo di ringratiare la Maeſtà voſtra, d'ammirare, e lodare la grandezza infinita della bontà voſtra, & infallibilità della paro-la voſtra, e glorificare il voſtro Santiſſimo Nome. Amen.

Deinde ſtatim idem Vexatus ſubiungat ſequentem deteſtationis actum.

Atto di deteſtatione da farſi dall'obſeſſo, per ſcacciar da ſe lontano il demonio.

657. ET Tu diauolo maladetto nemico di Dio, ribelle del mio, e tuo Creatore, apoſtata del mio, e tuo Signore, con che autorità preſumi di voler poſſedere più queſto mio corpo, e moleſtarmi in modo alcuno adeſſo che in Giesù Chriſto hò poſto la mia confidenza; però io non voglio, che tu ſtij più in queſto mio corpo; mà nel nome di Giesù Chriſto ti comando, ch'al precetto, che ti farà queſto Reuer. Padre Eſſorciſta mini-ſtro di Giesù Chriſto, e di Santa Chieſa, ſubito ſenza alcu-na dimora da me ti parti, e per l'auuenire non habbi più poteſtà di trauagliarmi in modo alcuno: perche intendo, e pre-tendo di voler viuere, e morire ſotto la protettione del Santiſ-ſimo Nome di Giesù.

Si prædictos actus Vexatus maximo affectu, ac deuotione elicuerit, ac ſine vlla hæſitatione reprehenſibili ſe liberandum fore crediderit, Exorciſta ad præceptum expulſiuum, de quo infra *num.* 744. poterit deuenire.

Cap. IV.

De Remedijs particularibus pro Dæmone coercendo.

658. *Dæmon coercẽdus eſt obiurgatione, & præcepto.*

VErè ex vtraque parte acutiſſimus eſt verbi Dei gladius pro obſeſſo ad ſuam liberationem præparando, dum per inſtructionem, ac probationem ex vna parte ab eo remediorum ſpiritualium igno-rantia abſcinditur; ex altera diffidentia de Dei bonitate, ac libe-ralitate reſecatur; ſed acutiſſimus eſt etiam ex vtraque parte, dum Exorci-ſta tum Obiurgatione, tum præcepto vtitur

Pro

Digitized by Google

Pro dæmone coercendo
- Obsidente, seu Ingrediente.
- Possidente, seu Existente.
- Obsistente, seu Renitente.
- Fugiente, seu Exeunte.
- Tentante suum regressum.
- Repetente, seu Reuertente.
- Infestante ea, quæ ad hominem spectant.

Quod sequentibus articulis palam fiet.

ARTICVLVS I.

De Obiurgatione, & Præcepto.

659. *Obiurgatio ad dæmonem quomodo sit facienda.*

OBiurgatio, *est operationum dæmonis reprehensio, qua eius superbiam coercet, & impedit, ne actu ita acriter Vexatum tentet, & affligat:* vt supra demonstrauimus *num.* 355. Quę quidem maximam efficaciam habet, si aduersus dæmonem non legendo, sed sonora, ac increpatoria, & aspera voce ab Exorcista sedente, capite cooperto, minaci vultu, ac maiestate terribili ad dæmonem increpandum, ac contemnendum, verba, & intentionem actualem dirigente exerceatur. Nam dæmon, qui est purus spiritus, non puris verbis; sed spiritus, ac verbi Dei gladio est coercendus, & exterminandus. De quo gladio loquitur Paulus Ephes. 6. dicens: *In omnibus sumentes scutum fidei: in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere: & galeam salutis assumite, & gladium spiritus (quod est verbum Dei.)*

Tunc autem Exorcista iubeat in nomine Iesu, vt dæmon ante pedes eius Obsessum demisso capite genuflectere faciat: & si expediens iudicauerit, pede obsessi caput, sed leuiter, ac breui tempore conculcare potest, dæmoni obijciendo quæ sequuntur ad ipsius superbiam deprimendam.

§. I.

660. *Obiurgationes aptissimæ ad dæmonis superbiam deprimendam.*

DIc maledicte dæmon serpens tortuose, cognoscis Deum esse?

Cognoscis te esse creaturam Dei positam sub potenti manu Dei?

Cognoscis te esse creatum multis illustratum donis; sed ob superbiam tuã omnia gratuita amisisse, & in naturalibus quoad praxim vulneratum, & infirmatum esse?

Cognoscis te esse à sedibus Paradisi, vt Angelum apostatã, ac rebellem deiectum, ita vt non possis ampliùs acquirere gratiam Dei?

Cognoscis nos homines, etsi peccatores simus, maximam tamen

Digitized by Google

tamen diuino auxilio posse acquirere gratiam, ac cælesti fieri dignos beatitudine?

Cognoscis Christum esse verè filium Dei, & esse caput Catholicæ Ecclesiæ?

Cognoscis Christum per suam Sacratissimam Passionem, mortem, ac resurrectionem tibi omnem abstuliſſe potestatem hominibus nocendi in anima, & in corpore pro omnibus his, quos Deus vult protegere: & maximè pro ijs, qui in eo suam constituunt fiduciam?

Cognoscis per Passionem Christi datam esse virtutem, & efficaciam Sanctissimo Nomini Iesu, vt quicumque fiducialiter illud inuocauerit, ab omnibus tuis maleficijs, fallacijs, & machinamentis liberetur, ac præseruetur?

Cognoscis Christum dediſſe potestatem Ecclesiæ dæmones eijciendi in nomine eius?

Cognoscis me, etsi peccator sim; tamen verum esse ministrum Christi, & Ecclesiæ, & consequenter plenam habere potestatem dæmones eijciendi à corporibus humanis, & ab his, quæ ad homines spectant?

Quomodo igitur poteris contra stimulum calcitrare?

§. II.

661. POterit autem Exorciſta post vnamquamque interrogationem dæmoni præcipere, vt respondeat dicendo:

Sic precipio tibi dæmon in nomine Iesu, vt respondeas, & dicas veritatem.

Nam esto, quòd dæmon se non cognoscere, quid dicat, responderet; posset Exorciſta ex illius responsione, illum magis, ac magis obiurgandi, & increpandi occasionem desumere, sic dicendo:

Obiurgatio. Si tu hæc non cognoscis, quia status tui oblitus stultus factus es: vel quia malignus es, eos nõ vis cognoscere: ego, qui Christi minister sum, & Ecclesiæ, & sacrarum litterarum non ignarus, hæc omnia per fidem optimè noui, ac per studium diuinæ Scripturæ, per Canones, & Sanctiones Ecclesiasticas, & Sanctorum Patrum testimonia, saltem mediocriter intellexi.

Sic Exorciſta suas interrogationes prosequatur. Nihilominus regulariter, si Exorciſta rectè suo munere fungatur, ad huiusmodi interrogationes dæmon

Digitized by Google

dæmon à virtute diuina veritatem fateri, vt pluries ego experientia didici, compelletur. Ratio est: quia hæc omnia directè ad liberationem ordinantur, quibus dæmon conuincitur, & conuictus vires amittit, ne tentare obsessum, & ab his, quæ credenda docet Exorcista, illum auertere non ita efficaciter, & assiduè valeat. Sed huiusmodi interrogationes Exorcista vulgari idiomate formare poterit, vt & obsessus, & astantes intelligentes, quæ dicit Exorcista, magis, ac magis ad deuotionem, ac fiduciam excitentur. Nec est necesse, dæmoni præcipere, vt respondeat, quando illum super obsessi linguæ vsum potestatem habere non constat: sed tunc illum increpare, & obiurgare modo prædicto sufficiet: nam semper dæmon (si præsens sit in corpore) obiurgationes, & interrogationes perfectè intelligit; licèt non semper potestatem habeat respondendi.

Conuicto ergo dæmone circa prędicta, Exorcista subiungere, ac concludere debet.

Cum igitur ego sim minister Christi, & Ecclesiæ, à Deo, & ab Ecclesia vt iudex delegatus contra te constitutus, vt ex corpore eorum, qui ad Christum, & ad Ecclesiam confugiunt, te expellam, intendo, & volo mea vti auctoritate, nunc à corpore istius creaturæ Dei te expellendo, ac propulsando, ita quòd ampliùs ad eam accedere non præsumas: nec poteris subterfugere, quin statim, ac festinanter meis obtemperes mandatis. *Manifestatio auctoritatis.*

§. III.

De Præcepto.

662. PRæceptum *est ordinatio, seu mandatum, quo efficaciter astringitur dæmon virtute diuina ad Exorcistæ, vt ministro Christi, & Ecclesiæ præstandam obedientiam.* *Præcepti quid sit.*

Omnia autem præcepta, quæ secundùm hanc artem regulariter fieri possunt, ad quinque genera præceptorum reduci possunt. *Et quotuplex.*

Primi generis præcepta communia sunt, quibus Exorcista in quacumque necessitate vtitur, cùm dæmonem vult compellere ad aliquid agendum; vel ab aliqua actione cessandum; vel ad aliquibus interrogationibus respondendum. Potest autem regulariter formari sequenti modo:

Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Iesu Christi præcipio tibi dæmon, vt facias hoc, vel illud, &c. nec impedias obsessum, quin liberè ad me accedat; & sine vllo impedimento loquatur; & hæc similia. *Præceptum commune.*

663. Secundi generis præcepta probatiua dicuntur, quibus Exorcista ad probandum, an aliquis sit imaginariè; aut fictè; vel verè, ac realiter vexatus vtitur: quod sub conditione sequenti modo formari potest:

Ego

Digitized by Google

Præceptum probatiuum.

Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Iesu Christi præcipio vobis spiritus immundi, (si aliqui estis in corpore istius creaturæ Dei) vt statis detis mihi aliquod signum euidēs, ac certum præsentiæ vestræ, causando in hac creatura coram me aliquem ex illis doloribus, quos priùs me absente efficere in ea soliti eratis.

In hoc autem præceptorum genere ea, quæ habentur supra *num.* 620. nec non monita tradita *nu.* 366. *& sequent.* & 375. *& seqq.* obseruabit.

§. IV.

664. TErtij generis præcepta in ordine ad liberationem, ad vexationem tollendam ordinantur, & Lenitiua dicuntur, quæ fieri debent, quando Energumenus actualiter vexatur, ad tollendas vexationes, dicendo:

Præceptum lenitiuum.

Ego N. minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Domini nostri Iesu Christi præcipio vobis dæmones, qui vexatis hanc creaturam Dei, vt statim desinatis nocere ei: nec habeatis potestatem impediendi sensus eius, siue exteriores, siue interiores; ita vt attentè, & quietè sine vlla perturbatione meas possit audire, ac percipere instructiones.

Quādo sint faciendum.

Hæc, quotiescunque Energumenus perturbatur à dæmone, præcepta fieri debent: quia numquā dæmones Energumeno aliquod malū inferre, est permittendum, nisi hoc Exorcista ex industria præciperet; vt mox dicetur *nu. sequenti*. Semper tamen breuis præcedere debet instructio, nempe vt Vexatus fidei actus eliciat, credendo Exorcistam Christi, & Ecclesiæ verum esse ministrum: & quòd Deus per eius præcepta ad obedientiam sibi præstandam dæmonem compellet; ita vt dæmon non poterit, ei vt ministro Dei non obedire. Nam sine istis fidei actibus dæmon difficillimè obediet Exorcistæ. Illis verò præcedentibus, vel concomitantibus semper obediet. Non dico tamen, quòd singulis præceptis instructio præponi debeat; sed singulis actibus, & Exorcismis, & illis præceptis, in quibus aliquādo dæmon aliquam ad obediendum difficultatem præbet; sicut & præceptis illius generis, cuius amplius non facta fuere: & quando etiam Vexatum ad credendum, quod est præcipiendum, perfectè esse dispositum, non clarè constaret.

§. V.

665. QVarti generis præcepta Instructiua dicuntur, quæ scilicet ad ostendendam dæmonis obedientiam ei imponuntur: quæ in omni cōiurationis actu sunt præponenda, vt Vexatus dæmonum vilitatem, ac debilitatem videns, qui taliter subijciuntur præcepto, vt non possint vllo

Præcepta instructiua quanam sint.

modo

Digitized by Google

modo reniti, ad credendum, ac confidendum excitetur, & quòd etiam ad vltimum præceptum obedient expulsiuum, quando Exorcista eis præcipiet, vt ab eo totaliter recedant. Quare Exorcista dæmonibus præcipiat, vt & ipsimet Vexato obedientiam præstare non recusent. Et tunc Vexatus dæmoni aliquid præcipiat, credens, quòd sibi dæmon procertò obediet, vt dicendo.

Quomodo faciendo.

Nel nome di Giesù Christo ti comando, ò diauolo maladetto, che tù ti parti subito dal mio stomaco, dalla mia testa, dalle mie gambe, e da quella parte, nella quale hora mi tormenti.

Interim pollice crucis ✠ signum super vexatam partem formando, Exorcista similiter in nomine Iesu huiusmodi præcepta siue latino, siue vulgari idiomate, prout expediens iudicauerit, formet, eo modo, quo dictum est supra *num.* 369. Formulæ autem erunt huiusmodi:

Varia præcepta instructiua.

Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Iesu Christi præcipio tibi dæmon, qui existis in corpore istius creaturæ Dei, vt statim coram me in terram prosternas hanc creaturam, sine vllo tamen nocumento ipsius. Iterum præcipio tibi dæmon in nomine Iesu, vt facias illam surgere.

Item in nomine Iesu præcipio tibi dæmon, vt facias lugere hanc creaturam me præsente, sicut faciebas me absente. Iterũ præcipio tibi, vt cesses, nec facias eam lugere.

Item in nomine Iesu præcipio tibi, vt venias ad guttur, & leuiter more solito eam torqueas. Iterum præcipio tibi, vt recedas à gutture.

Ad quid deseruiant.

Hæc & alia huiusmodi præcepta poterit Exorcista formare priùs dæmoni præcipiendo, vt aliquam, vel aliquas ex consuetis vexationibus causet; quibus causatis, statim præcipere debet, vt desistat. Hæc namq; præcepta ad concipiendam (vt annui) maiorem fidei efficaciam, & ad reuerendam auctoritatem Ecclesiæ fiunt: & ad Vexati spiritum roborandum. Videns enim Vexatus tantam præceptis Dei obedientiam præstari, in fide ad ampliora credenda roboratur: magis Ecclesiam reueretur, per cuius ministrũ tot vidit mirabilia operari: lætatur etiam cor eius, quòd iam suppressas diabolicas tentationes inspiciat, quibus taliter fuit vexatus, ac tentatus: & tandem in Dei laudes prorumpet, cùm viderit, quòd dæmonibus, qui ei dominabantur, nunc tam liberè Exorcista dominatur. Per huiusmodi autem præcepta doceat Exorcista, & Vexatum instruat, quòd dæmones etiam præceptis expulsiuis obedient: quia est eadem de omnibus ratio, si ipse Patiens perfectè fuerit dispositus. Et quòd etiam tunc exitum præcipere posset; sed non expedit, donec ipse Vexatus perfectè fuerit probatus.

Digitized by Google

§. VI.

666. Quinti generis præcepta expulsiua dicuntur; & sunt ea, quæ ad expulsionem dæmonum sunt ordinata. Formulæ autem erunt huiusmodi:

Præceptum expulsiuum. Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ ea auctoritate, quam accepi à Christo Domino, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus, In nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Domini nostri Iesu Christi, præcipio vobis dæmones, si pluros estis, vel tibi, si vnus es, qui existis in corpore illius creaturæ Dei, & eam solitus es vexare, vt illicò exeas cum omnibus tuis socijs, ac recedas ab ea; nec amplius habeas potestatem nocendi ei die, vel nocte, nec illam diuexandi intrinsecè, vel extrinsecè; nec ei sub quacumque figura, vel forma apparendi; nec perturbandi vllo modo. Exeas igitur illicò spiritus immunde: sic enim præcipio tibi, vt minister Christi, & Ecclesiæ. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Alia huiusmodi præcepta expulsiua in sequentibus articulis *suo loco* disponentur.

Præceptum expulsiuum quãdo sit faciendũ. Hæc præcepta expulsiua numquam fieri debent, nisi cùm Obsessus ad suam liberationem perfectè dispositus fuerit, atq; probatus. Cùm enim secundùm hanc artem omnibus præceptis punctualiter sit à dæmonibus obediendum, expulsiuum præceptum faciendum non est, nisi quando dæmones verè, ac realiter exire debent, quod erit, quando Patiens perfectè dispositus fuerit secundùm instructionem suprapositam, ac probationem *capite precedenti* assignatam. Nam ante instructionem, ac probationem, ad quid dæmonibus, vt exeant, præcipere valebit, si (vt probabile est) obedientiam non præstabunt? Immò Vexatus, cùm non sufficienter dispositus sit, debilitatur in fide: & fortasse non ampliùs, vel saltem difficillimè crederet, dæmones exituros: sic ei potiùs præceptum inferet nocumentum. Si autem dæmones obedient, hoc forsitan propter maximam fidem, ac sanctitatem Exorcistæ præstabunt; quia cùm Vexatus non est adhuc perfectè super resistentijs faciendis instructus, dæmones facilè in domum, vnde exierunt, reuertentur. Quare præceptum expulsiuum duntaxat faciendum erit, quando Vexatus de omnibus perfectè instructus fuerit, ac dæmones ad plenam, & exactam obedientiam præstandam fuerint redacti.

ARTICVLVS II.

De dæmone Obsidente, aut Ingrediente.

667. *Obsessi communiter dicuntur possessi à dæmone.* Quamuis secundùm communem loquendi vsum quicumque sunt à dæmone possessi, etiam obsessi dicantur: & obsessi omnes possessi vocen-

Digitized by Google

vocentur, & Energumeni; in rigore tamen, & secundùm vocabuli proprietatem valde inter se differunt. Nam obsessi propriè sunt illi, in quibus dæmon non est; sed tamen ab eo extrà existente vexantur, & affliguntur: vt ostendit in quadam reuelatione, ac visione Beata Hildegardis *lib. suarum Reuelationum* relata à Delrio *lib. 3. Disquis. Magic. par. 1. quæst. 4. sect. 7.* *Obsessi propriè quinam sint.*

Possessi verò è contra sunt illi, in quorum corpore dæmon non tanquam forma informans, neque tanquam pars eius existit; sed tantùm vt assistens loco, vel eis vt instrumento organico vsurus. Constat à simili: Sicut Ciuitas, quæ ab hostibus obsidetur, etsi ab eis valde molestetur; non tamen ab eis possideri dicitur, donec illam ingressi eidem dominentur, ac pro voto suo omnia, quæ in illa sunt, disponant, & administrent: Sic dæmones, dum in humanum nondum ingressi sunt corpus, nec in illo manere à Deo permittitur, non illud possidere dicuntur, sed obsidere. Dæmone verò corpus ingresso, ac possidente, possessi dicuntur, vel Energumeni, vt infra *nu. 686.* *Possessi qui.*

Dæmoniaci verò vocantur, prout sub dæmonis potestate sunt constituti. *Varia eorum nomina.*

Arreptitij dicuntur, quatenus à dæmone rapiuntur, seu arripiuntur.

Pythonici, seu pythones, quando in corpore spiritum habent diuinantē.

Lunatici quatenus duntaxat in punctis vel crescentis, vel decrescentis Lunæ diuexantur.

Vexati dicuntur communiter propter tormenta, quibus à dæmone afficiuntur.

Maleficiati, Facturati, Maliati propriè dicuntur, quando dæmones per maleficia, nempe cooperantibus maleficis, corpora sunt ingressi: secundùm aliquos verò quando dæmon non præsentialiter; sed tantùm potestatiuè in corpore existit.

Fascinati, quando vexati ad aliquid cogi videntur.

Habentes infirmitatis spiritum ob varias infirmitates à dæmonibus causatas; & alijs huiusmodi multis nominibus, licèt essentialiter idem significent, appellantur.

Quas autem molestias dæmones homines obsidentes illis inferre consueuerint, iam latissimè supra explicatum est *à num. 72. inclusiuè vsq; ad 82. exclusiuè.* Similiter quot modis humana corpora ingrediantur, iam clarè demonstratum est *à num. 82. inclusiuè vsq; ad 90. exclusiuè:* nunc ergo remanet explicandum.

QVÆSTIO I.

Quomodo impetus dæmonis obsidentis sint à Vexato repellendi.

668. *Actus exercendi à Vexatis ad dæmonem repellendum.*

REspondetur, Obsessum, vt dæmonibus obsidentibus pro virili resistere valeat, ne corpus eum extrinsecè diuexare valeant, & eò minus intrinsecè possidere, debere in sequentibus actibus quàm maximè se exercere.

Primò suam quammaximè à peccatis conscientiam immunem reddere debet, ab eisque illam mundam præseruare, pro suo posse diuinum ad id implorando auxilium; quod faciet, frequenter sua peccata confitendo, ac

Digitized by Google

Sup.num.575. Sup.num.585. sacram deuotissimè Eucharistiam frequentando. Nam si diabolus primò ac principaliter hominem ad peccatum, vt per ipsum super eum pleniorem habeat facultatem, inducere nititur: recedendo à peccato, fundamentum omnium diabolicarum prætensionum remouetur. Sacramenta quoque maximum ad dæmoni resistendum animæ robur præstant; hominemq; ad firmæ Sup. num. 66. & 198. fidei actus, ac fiduciæ in Deum eliciendos disponunt, quibus diuino suffragante auxilio omnes dæmoniaci impetus euanescunt.

Secundò veros fidei firmæ sæpiùs actus elicere debet, non solùm, quod Sancta Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia credendum docet, credendo; sed explicitè etiam, & in speciali firmiter, & inhæsitanter credendo, Su.n.131.132. quòd Deus, quantum est ex parte sua, eius vexationem nonvult, si talis vexatio illi sit nociua, vel saltem maius bonum impediat: immò ex parte sua Sup. nu.398. semper paratissimus est ad tollendam, ac repellendam talem vexationem, Sup. nu.627. ab eo, eumq; à quacumque diabolica infestatione præseruandum. Idcircò si perfectè in eius bonitate, ac tutissima ipsius protectione confidet, dubio procul ab omni infestatione diabolica liberabitur, ac totaliter illæsus custodietur. Nam hæc est vna ratio, ob quam Deus à Maleficis homines maleficijs vexari permittit: *vt qui hæc audiunt, vel vident, probentur; & appareat, qua fide sint, vel deuotione erga Deum*: vt habetur c. Nec mirum. §. Si autem aliquis. 26. q. 5.

§. I.

669. *Modus repellendi visiones imaginarias.* Sup. nu.494. & sequentib. TErtiò, quando illę imaginatiæ, vel corporales apparitiones, aut molestiæ in sui corporis membris causantur, de quibus supra *num.* 72. & *sequentibus*, Vexatus statim sub Dei potestate, ac protectione sanctissimi Nominis Iesu positum esse consideret; dęmonemq; nullam habere nocendi facultatem ijs, qui in Deo omnem suam collocant fiduciam; ideoque ad Iesum mentem suam eleuet, ipsumq; toto corde, & affectu inuocet, sequentia, vel similia verba iuxta suam maternam linguam sæpissimè repetendo:

Atto di confidenza. Signor mio Giesù Christo, voi sete il mio protettore, e difensore, difendetemi voi da questi miei nemici per honor, e gloria del vostro santissimo Nome.

Postea virili animo contra dęmones dicat:

Precetto espulsiuo. Fuggite spiriti ribelli del mio, e vostro Dio, che così vi comando nel nome di Giesù Christo: allontanateui da me, e nõ mi molestate: poiche io son posto sotto la protettione di Giesù Christo.

Si Vexatus hęc præstiterit, dæmones in fugam vertentur, nec amplius ei apparebunt: vel molestia saltem minùs graui eum afficient; & eò minùs corpus eius ingredi valebunt.

Poterit etiam dicere sępiùs magno affectu illa Psalmorũ verba superiùs posita *num.* 604. vel illam breuem orationem, quæ habetur *num.* 601. quæ omnia sunt efficacia ad dęmoniacos impetus repellendos. Quar-

Digitized by Google

§. II.

670. *Dæmon non timendus; sed Deo est fidendum.*

QVartò considerare debet Vexatus, ac firmiter credere, diabolum esse vilissimæ potestatis; ita vt eum possidere non possit, qui diuino fretus auxilio illum non timet, ac inuocatione Sanctissimi Nominis Iesu eum repellit. Et si suggerat, quòd potest, potuit, & poterit, eum derideat, ipsi obijciendo, quæ dicta sunt supra *num.* 64. 65. *&* 66. Et si ea, quæ aliàs fecit, suggerat, non curet: tunc enim ei resistendi modum ignorabat; ideò corde, & animo roboretur contra ipsum: ac certissimè sciat; quòd diabolus formica est facientibus se leonem, & leo facientibus se formicam: quòd videtur gygas, si eius verba attendantur, sed vix pygmeus est, si veritas conspiciatur. Hoc docuit S. Hermam Angelus eius Custos *mandato* 7. vt habetur tom. 1. Biblioth. Veterum Patrum lib. 2. *Diabolum*, ait, *ne timeas: timens enim Dominum dominaberis illius: quia virtus in eo nulla est. In quo autem non est virtus, is timendus non est: In quo verò est virtus gloriosa, is etiam timendus.* Et mandato 12. *Diabolus timorem facit; sed timor illius vanus est. Nolite ergo timere eum, & fugiet à vobis.* Vbi autem fundari debeat hæc fortitudo, statim admonet dicens: *Diabolus non potest dominari in Dei seruos, qui ex totis præcordijs in Domino credunt.* Quod confirmat Lactantius Firmianus lib. 2. Diuin. Instit. *Nocent*, ait, *dæmones quidem, sed ijs, à quibus timentur, quos manus Dei potens, & excelsa non protegit.*

§. III.

671. *Implorandum est auxilium Beatiss. Virg. Angelorum, Sanctorum.*

QVintò deuotissimè Beatissimam Virginem Genitricem Dei inuocet Mariam, vt latè docuimus *num.* 506. *&* *sequentibus*; Nec non Sanctos Angelos Michaelem, Gabrielem, Raphaelem, præcipuè Angelum suum Custodem, vt omnes ad inimicum communem conterendum proficiant, sicut admonuimus supra à *num.* 512. *&* *sequent.* Sic S. Hermam præfatus Angelus eius Custos monuit *loco citato*. *Nolite*, inquit, *timere diabolum: quia in vobis potestatem non habet: Ego enim vobiscum sum nuncius pœnitentiæ, qui dominor illius*, iuxta illud Psalmi 90. *Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis.* Pari modo ad Sanctos suos patronos, ac deuotos est confugiendum, vt & ipsi pro ipso Vexato Deum (sicut benè docuimus supra *num.* 519. *&* *sequentibus*) deprecentur.

672. *Eliciendi sunt actus fidei.*

Sextò fidei actus eliciat circa ea, quæ erga Deum, Exorcistam, dæmonè, & seipsum credere debet, vt supra latè explicatum est *à num.* 622. *inclusiuè vsque ad num.* 646. *exclusiuè*; Ac præcipuè confidenter suam liberationem sperare debet, ac pro certo tenere, quòd Deus sine dubio cum Ecclesia concurret, quando per suum ministrum dæmoni ea, quæ ad Dei gloriam, animarum salutem, & corporum, ac dæmonum confusionem sunt spectantia, præceperit: Et quòd Exorcistæ præcepta Dei præcepta sunt, quibus, si obsessus in fide, ac confidentia in Deum perfectè fuerit probatus, dæmon obedientiam à Deo præstare compelletur.

Digitized by Google

§. II.

673. *Quid agendum sit ab Obsesso perfectè disposito.*

SEptimò tandem Obsessus perfectè dispositus ante Exorcistæ pedes genuflexus post orationem breuem ab Exorcista, Obsesso, & astantibus humiliter, ac deuotissimè ad Deum, Beatissimam Virginem, Angelos, ac Sanctos profusam, iuxta ordinem infra positum *num.* 740. corde, & ore, simul actus fidei, ac confidentiæ in Deum; & actus detestationis aduersus dæmonem iuxta formulas superiùs positas *num.* 656. & 657. exerceat, quas si Obsessus legere nesciat, illi de verbo ad verbum Exorcista suggerat, sæpiùs instando, vt feruidè, humiliter, ac confidenter illas pronunciet.

His prolatis admoneat, ne aures diabolicis suggestionibus præbeat; sed mentem suam ad Deum ibi præsentem, ac cor eius intuentem eleuet, ab eoq; suam liberationem deposcat.

674. Pro infantibus autem, & alijs rationis vsu carentibus vtilissimum erit, prædicta à parentibus, vel eorum curam habentibus adimpleri.

Actu fidei, ac confidentiæ, nec non detestationis in dæmonem elicito, & & explicato, tunc sedeat Exorcista, ac capite cooperto, ante pedes eius Obsesso genuflexo, iunctis manibus, demisso capite, vultu cernuo, cæteris astantibus genuflexis, cum maiestate terribili contra dæmonem sequentē exorcismum, seu præceptum formet, ac pronuncier.

Exorcismus, seu præceptum aduersùs dæmonem obsidentem, seu ingredientem.

675. *Præceptum exorcismum.*

EGO N. vt minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita ab omnipotenti Deo, & à S. Matre Ecclesia eius Sponsa in ordine Exorcistatus, In Nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Domini nostri Iesu Christi præcipio vobis dæmones nequissimi, quicumque, & quotcumq; estis, qui perturbatis hanc creaturam Dei, vt illicò, ac sine vlla mora totaliter ab ea recedatis, nec ampliùs potestatem habeatis eam molestandi, perturbandi, vel inquietandi extrinsecè, vel intrinsecè: neq; intrandi corpus eius: nec apparendi ei sub quacumq; forma, vel figura, seu imaginariè, seu corporaliter: nec perturbandi sensus eius interiores, siue exteriores: nec quocunque alio modo vexandi die, vel nocte. Fugite ergo spiritus rebelles: quia sic præcipio vobis, vt minister Christi, & Ecclesiæ, In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

676. Hoc præcepto, sicut & præmissa instructione vti poterit Exorcista etiam ad expellendos dæmones familiares, dictos, *Folletti*, præceptum in singulari, si vnicus fuerit dæmon, efformando.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO II.

Quomodo sint coërcendi dæmones striges obsidentes, & impedientes, ne Inquisitoribus, ac Iudicibus veritatem faceant.

REspondetur, cùm Magi, Malefici, ac Striges constituuntur, ac de fatenda suorum delictorum veritate iuridicè interrogantur à Iudicibus sequentia seruanda esse, ne à dæmone impediri queant per maleficium taciturnitatis. 677. *Modus tollendi maleficium taciturnitatis in strigibus obstruendis.*

Primò, dum ministri se ad reum torquendum parant, videtur optimum esse præcipere, vt interim alij ipsum expolient (si sit mulier, expolietur ab alijs mulieribus, si vir à viris) antequam ad torturam ducatur, ne quid inuestimentis maleficij lateat, & subucula benedicta iam ex intentione priùs ad hoc parata induatur: Ita docent Iacobus Sprenger, Henricus Institor, & alij *in Malleo Malef. par. 3. quæst. 14.* Binsfeldius *Comment. in Tit. C. de Malef. & Mathem. in L. Etsi exceptu. quæst. 1. concl. 15.* & Delrius *lib. 5. Disquis. Mag. sect. 9. verf. Secunda. fol. mihi 705.*

Secundò, capillos capitis, ac barbæ abradi, imò & per totũ corpus, etiam in partibus secretioribus iubere possunt depilari (si fœminæ sint, à fœminis, si viri, à viris) & sic inhonestas; ac verecundia cauetur, propter quam Inquisitores Germani, Sprengerus, & alij hoc vti remedio non sunt ausi, vt ipsimet, addentes alibi hoc esse in vsu, profitentur. *Tamen*, inquiunt, *in alijs regnis Inquisitores talem per totum corpus abrasuram fieri mandant:* Ita Delrius lib. 5. Disq. Magic. & Auctores Mallei. Vnde & Cumanus Inquisitor insinuauit hoc ipsis: quod anno elapso (qui fuit 1485.) maleficas quadraginta vnam incinerari mandasset, omnibus per totum corpus abrasis. Et hoc in districtu & Burbiæ Comitatu in confinibus Archiducis Austriæ versus Mediolanum. 678. *Sunt depilãda.*

In qua tonsura diligentissimè obseruandum hoc est, si fiat duntaxat, ne maleficij signa corporis foraminibus inserta lateant, vel crinibus insperſa; ritè id fieri. Eademq; de causa, ne qua vnctio subesset, Delrius *loc. cit.* totum corpus aqua calida suadet priùs diligenter abluendum. At si tonsura ea opinione fieret, quòd per eam robur corporis, & animi fortitudo deficeret, exemplo Samsonis, in quo totum id diuina virtute contingebat; & etiã documento Apollonij Thyanæi, vt tradit Nicolaus Remigius *lib. 3. cap. 9. demonol.* hoc magicum, & superstitiosum esse, vtpotè dæmonis operum Dei vbique improbi æmulatoris commentum, vt sub specioso velamine homines illaqueet, nemini mediocriter scienti est ambigendum. 679. *Cauenda superstitio.*

§. I.

TErtiò omnium remediorum potissimum erit, si Iudex, qui Exorcistatus ordine sit insignitus, omnes astantes genuflectere, diuinumque auxilium ad dæmones reprimendos implorare iubeat, ipseque post breuem oratio- 680. *Remedium potissimum assignatur ab Auctore.*

Digitized by Google

orationem ad Deum ex toto corde profusam, fidei firmæ, ac confidentiæ perfectę in Deum actus eliciat, inhęsitanter credendo, quòd Deus pro fidei Catholicę defensione, & hęresum extirpatione dubio procul ad præceptum contra dęmones ab ipso faciendum concurret, ne delictorum impediant confessionem, quę maximè contra Diuinam Maiestatem, hominum salutē, ac publicam Christianę Reipub. vtilitatem Magi, Malefici, ac Sagę perpetrare non verentur.

Diuino ergo inuocato auxilio, nec non Beatissimæ Virginis, Angelorū, ac Sanctorum imploratis suffragijs, Iudex cooperto capite sedeat, voceque terribili, ac sonora (ante eum genuflexo reo subucula benedicta iam induto, & aqua benedicta aspersō) contra dæmones sequentem, vel similem pronunciet exorcismum.

Exorcismus, seu præceptum ad dæmonem expellendum obsidentem, ac impedientem Maleficos, ac Sagas, ne Iudicibus delictorum suorum veritatem fateantur.

681. *Exorcismus faciendus ab Inquisitoribus, quando Striges, ac Malefici sūt torquendi.*

EGO F. N. qui à summo Pontifice Christi Vicario in terris Iudex constitutus sum ad hæreticam prauitatem extirpandam, Christianæ Reipub. fidem illæsam, & incontaminatam tuendam, & conseruandā, oues oberrantes per deuia ad caulas Christi reducendas, & excludendas à Dominico grege morbidas, ne alias corrumpant. Quique à Deo, & ab Ecclesia eius Spōsa in ordine Exorcistatus auctoritatem accepi ad dęmones effugandos, hac auctoritate suffultus, & innixus, In nomine Sānctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi Nominis Domini nostri Iesu Christi præcipio tibi, dæmon, si ibi existis: vel vobis, spiritus apostatici, quicumque, & quotcumque estis, vt statim sine vlla mora recedatis ab hac creatura Dei, quæ nunc constituta est sub mea potestate: nec habeatis potestatem ad eam ampliùs accedendi: nec intrinsecè, aut extrinsecè illi vestrum impendendi auxilium: nec illam vllo modo subleuandi: nec impediendi, quin tortura, ac cætera tormenta illi inflicta, vel inflingenda suum producant effectum, nempe in ea solitos efficiēdo dolores, ac torsiones: nec guttur eius, aut fauces constringendi, nec vocem impediendi, quin liberè sine vllo timore, pauore, vel impedimento omnia sua crimina clarè fateatur, non solùm dum sub tormentis manet; sed etiam post tormēta: neq; illam inducendi ad desperationem: neq; illi apparēdi sub quacumque

cumque forma, vel figura: nec perturbandi sensus eius externos, vel internos; sed nunc sine vlla mora ab ea, & ab hac domo procul fugiatis, & longè recedatis: sic volo, sic iubeo, vt Iudex, & vt minister Christi, & Ecclesię, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Deinde reum torquendum, astantes, ac domum, vbi reus torquendus est, aqua benedicta aspergat.

Poterit etiam ad Rei collum Agnus Dei, vel Sanctorum reliquias, aut aliam rem sacram, vel benedictam appendere, vt docent Sylvester *de Strigimag. admirand.* Delrius *lib. 5. Disquis. Magic. Append. 2. quæst. 25.* Antonius Queuedo *in lib. de indic. & tortura par. 2. cap. 6. per totum.* & Antoninus Diana *Resolut. Moral. par. 4. tract. 6. de tortura in S. Officio, & cæter. Resolut. 37.*

QVÆSTIO III.

Quomodo Exorcista, vel Parochus cum Magis, Sagis, ac Maleficis habentibus pactum cum dæmone, sed pœnitentibus se habere debeat.

682. *Documenta seruanda à Maleficis à potestate dæmonis eripiendis.*

REspondetur, ne Malefici pactum habentes cum dæmonibus, sed pœnitentes, iterum à dęmonibus persuasi ad vomitum redeant, vel ab eis suffocentur, vtilissimum fore, si Exorcista Cònfessarius (siue Parochus, siue non Parochus sit) in Sacramenti Pœnitentiæ foro sequentia seruauerit documenta.

Primò: quando, quomodo, qua occasione, ac cæteris circunstantijs Maleficus tale pactum inierit: & quanto tempore in eo permanserit, & quid per illud habuerit, & habeat, & toto illo tempore operatus fuerit, diligentissimè debet inuestigare.

Secundo cathechizet eum super delicti enormitate, super diaboli tyrannide, misericordia Dei, ac promptitudine ad peccata delenda, libertate arbitrij, de pacti inualiditate, & quòd syngrapha, peccatorum confessione facta, nihil valebit; ideòq; suorum peccatorum confessionem prosequatur.

Tertiò cum maxima fide, ac deuotione, ac præcipuè profunda humilitate coram Crucifixi imagine omnibus promissis, pactis, ac diabolicis conuentionibus iubeat abrenuntiare.

Quartò protestari iubeat se deinceps nullam cum dæmone partem, ac conuentionem habere velle: sed totum se Iesu Christi, & Beatissimæ Virginis, suiq; Angeli Custodis protectioni tradere, ac sub eorum tutela se securum velle permanere.

Quintò, si Maleficus, aut Saga apud se reseruatum syngraphæ, seu chirographi exemplar, vel aliquod aliud magicum instrumentum, vel maleficij pro pacti, ac consensus voluntatis signo habeat; vel vt eo ad malè operandum

Sup. nu. 126. & 127.

Digitized by Google

dum vtatur illud tradere, & exponere iubeat, si in foro interno, ipsi Confessario: si in foro externo Reuerendissimo P. Inquisitori; & ipse Confessarius pactum dissoluat, irritum declaret, & hominem ab omni obedientia dæmoni præstita, & ab omnibus clausulis in scriptis, aut voce tantùm expressis absoluat.

Sextò præceptum dæmonibus facere potest, vt syngraphas, quam apud seipsos retinent, restituant: hoc tamen necessarium non esse docet Sanchez *in Summa lib. 2. cap. 4.* & alij supra relati *num. 126.* Propterea nihil ei officere ostendat, etiamsi syngrapha à dæmonibus non reportetur, dummodò coram Deo perfecta de commissis delictis contritio eliciatur, ac de eisdem coram Ecclesia integra confessio habeatur.

683. Septimò tandem aduersùs dæmonem sequens præceptum efformetur.

Exorcismus ad expellendum dæmonem à Strigibus, ac maleficis ad pœnitentiam reuertentibus.

Forma præcepti formandi cõtra dæmones Sagas pœnitentes perturbantes.

EGO N. vt minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita a Deo, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus præcipio tibi, dæmon, in nomine Domini nostri Iesu Christi, vt nunc immediatè sine vlla mora recedas totaliter ab hac creatura Dei, quæ suorum peccatorum contrita, tibi abrenuncians ad Deum confugit, & ad asylum Sanctissimi Nominis Iesu se recepit: nec amplius potestatem habeas corpus eius intrandi, vel eam perturbandi, aut inquietandi, siue intrinsecè, vel extrinsecè molestandi: nec sub quacumque forma, aut figura apparendi: vel ad desperationem eam inducendi, aut alio quouis modo infestandi. Recede ergo spiritus maledicte: quia sic tibi præcipio, vt minister Christi, & Ecclesiæ, In Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

§. I.

Postea Exorcista stans Maleficum pœnitentem sequenti benedictione, seu oratione deprecatiua muniat.

684. *Oratio deprecatiua.*

℣. Propitius esto Domine peccatis nostris.
℟. Ne quando dicant gentes, vbi est Deus eorum.
℣. Adiuua nos Deus salutaris noster.
℟. Et propter gloriam nominis tui Domine libera nos.
℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui

Digitized by Google

℟. Qui fecit Cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens, & misericors Deus, qui omnem animam pœnitentem, & confitentem tibi magis vis emendari, quàm perdere: nec vllum respuis, sed quantumuis peccantibus per pœnitentiam pia miseratione placaris; respice super hunc famulum tuum, & auerte ab eo iram indignationis tuæ, & omnia eius peccata dimitte. *Si fuerit femina, dicat*: super hanc famulam tuam, &c. & auerte ab ea, &c.

DEVS, qui iustificas impium, & non vis mortem peccatoris; Maiestatem tuam suppliciter deprecamur, vt hunc famulum tuum (*si fuerit femina, dicat*: hanc famulam tuam) de tua misericordia confidentē cœlesti protegas benignus auxilio, & assidua protectione conserues, vt tibi iugiter famuletur, nullis tentationibus à te separetur, ac diabolicis infestationibus perturbetur.

OMnipotens, & misericors Deus respice propitius ad preces nostras, & libera mentem istius creaturæ ad asylum tuæ misericordiæ confugientis de malarum tentationibus cogitationum: ac corpus de dæmoniacarum insultibus infestationū: & illumina cor eius, vt tua valeat implere præcepta, ac Spiritus Sancti dignum fieri habitaculum mereatur. Per Dominum, &c. in vnitate eiusdem.

§. II.

VT autèm Maleficus pœnitens magis, ac magis præseruetur, ne imposterùm à dæmone diuexetur, illum Confessarius moneat

685. *Modus à dæmoniacis insultibus maleficos pœnitentes præseruandi.*

Primò, vt semper de enormi peccato doleat, ac quotidiè veniam petat: Sacramenta frequenter, ac spiritualia exercitia; ac singulariter sæpissimè Sanctissimum nomen Iesu inuocet: Dei infinitam pietatem, ac misericordiam meditetur: sæpiùs Beatissimæ Virginis, Angeli Custodis, ac Sanctorū suffragia imploret.

Secundò, quotidiè Deo referat gratias, quòd illum de infernalis leonis faucibus eripere fuerit dignatus: magis, magisque in Deo suam collocet fiduciam

fiduciam, quòd etiam impoſterùm illum ſit præſeruaturus. Ad quod etiam quæ infra ponuntur, vbi *de reſiſtentijs, ac præſeruatione*: plurimùm valebunt.

nu. 687. & ſeq. nu. 755. & ſeq.

Tertiò, ſi aliquid diaboli ope aquiſitum haberet, & cuiuſdam tertiæ perſonę eſſe cognoſceret, ver. gr. quia ei à diabolo ſublatum fuit (quod ſæpè contingit, vt aduertit Petrus Binsf. *de Confeſſ. Maleficarum pralud.* 13. plures cumulans Doctores) eidem domino congruenti modo, vt in rebus furto ablatis fieri conuenit, eſſet reſtituendum. Si verò aliunde ver. gr. ex antiquis theſauris: vel ex rebus in mare totaliter deperditis: vel diabolus eam rem habuerit, & Mago tradiderit, ex ea ijs perſonis, quibus fortaſſe nocumenta in rebus familiaribus, aut animalibus intulit, aut aliquo modo eiſdē extiterit cauſa damni, ſatisfacere valeret.

ARTICVLVS III.

De damone poſſidente, & in corpore exiſtente.

686. *Quid ſit poſſideri à damone. Energumenus vnde dicatur.*

DÆmones corpus poſſidere, vel in eo exiſtere dicuntur, cùm illud ingreſſi varias in eo operationes exercent, ac eis à Deo illud permittitur torquere: vnde qui ſic à dæmone poſſidentur, verè Energumeni, ideſt intus laborantes dicuntur, ſic dicti ab *En*, quod eſt, *In*: & *erge*, quod eſt *labor*: & *mene*, quod eſt *defectus*: quod eſt, *quaſi in opere deficiens*: ita Archidiaconus *in Gloſſa in can. Exorciſta. diſt.* 23. Quomodo autem dæmones exiſtant, & quid in corpore, quod poſſident, operentur, latiſſimè demonſtratum eſt ſupra *à num.* 90. *incluſiuè vſq; ad* 101. *excluſiuè*. Hìc ergo duntaxat de remedijs particularibus, quibus dæmones homines poſſidētes ſunt coercendi, pertractandum eſt, quod ſequentibus quæſtionibus perficietur.

QVÆSTIO I.

Quomodo vexationes à dęmone poſſidente effectæ per ipſos Vexatos ſint comprimendæ, & auferendæ.

687. *De quibus Vexatus ſit inſtruendus.*

REſpondetur, vt huiuſmodi afflictiones reprimantur, & auferantur, Vexatum ab Exorciſta inſtruendum eſſe:

Primò, vt ea, quæ erga Deum, Exorciſtam, Dæmonem, & ſeipſum credenda proponuntur ſupra *à num.* 722. *incluſiuè vſq; ad* 646. *excluſiuè*, diligentiſſimè exequatur.

Secundò, ne vllo modo ad malum, quod patitur, vel paſſus eſt, ſe applicet, nec de illo quidquam excogitet; ſed ab his, quæ proponit diabolus, diuertat, nullo modo eius ſuggeſtionibus, ac tentationibus attendendo. Ad quod maximoperè proderit applicatio ad vtilia, neceſſaria, ac delectabilia, cum alijs allocutio, deambulatio, operatio, & cætera, quæ à propoſitis obiectis per dæmones diuertere poſſunt: adeò vt totaliter triſtitiam fugiat, nec vnquam ſolitarius commoretur.

Tertiò

Digitized by Google

§. I.

TErtiò, quando in se aliquam diabolicam sentit vexationem, si præsès aderit Exorcista, humiliter ab eo petat, vt suò præcepto dæmonem coerceat: qui lenitiuo præcepto vtetur, dicendo: 688.

Ego N. *vt minister Christi, & Ecclesiæ, in nomine Iesu præcipio tibi, dæmon (si vnus es) vel vobis (si plures estis) qui vexatis hanc creaturam Dei, vt statim nocere ei desinatis: nec vllo modo eam perturbare possitis.* *Præceptum lenitiuum contra dæmonem possidentem.*

Si verò absens Exorcista fuerit, ipsemet Energumenus à vexatione mentem suam amoueat, eamque ad Iesum Christum protectorem suum eleuet, qui facillimè eum à tali vexatione liberabit, dicatque firma fide, ac fiducia secundùm communem suæ maternæ linguæ vsum sequentem breuem oratiunculam.

Signor mio Giesù Christo, che sete il mio Saluatore, Protettore, e Conseruatore, difendetemi da questi spiriti maligni vostri nemici; reprimete con la virtù vostra diuina la loro potestà, e tirannia, acciò in me non possano cagionare molestia alcuna: perche in voi hò posto tutta la mia confidenza. 689. *Atto di confidenza in Dio.*

Deinde idem Energumenus hac fiducia fretus se contra dæmonem vertat, & virili animo, constanti corde, ac verbis asperis dicat ei:

E tù maladetto diauolo, ribelle del mio, e tuo Creatore, apostata del mio, e tuo Dio, con che ardire presumi di trauagliarmi, e cagionare in me questi dolori, essendo che io viuo sotto la protettione del Santissimo nome di Giesù? Per l'autorità dunque, che mi concede Iddio, mediante la fede, e confidenza posta nel detto Santissimo Nome, ti comando nel nome di Giesù Christo, che subito cessi di molestarmi in modo alcuno: perche intendo, e pretendo di voler viuere, e morire sotto la protettione del Santissimo Nome di Giesù. *Atto di detestatione contro il diauolo.*

Si dicta verba firma fide protulerit, & sine vlla hæsitatione à Deo ad inuocationem Sanctissimi Nominis Iesu, dæmonem fore coercendum crediderit, statim dæmon illum vexare cessabit: quia hæc est Dei promissio omnibus in se credentibus facta Marci 16. quæ deficere non potest, quando id, quod petitur, animæ est salutare.

§. II.

690. *Simile perpolitum, vt Vexatus se eripiat à vexatione.*

QVartò, Energumenus, vt è vexatione subleuetur, se habere debet, sicut ille, qui in alicuius rapiditatem fluminis cecidit, & illud ob vitæ incolu-

Digitized by Google

columitatem velit transnatare. Iste enim, si ab aquis rapidis submergi nolit, ad profundum fluminis, ad aquarum voraginem, præsensque periculum suam conuertere mentem non debet: sed eam simul & oculos ad ripam, ad quam peruenire desiderat, & ad remedium, quo, vt saluus fiat, sibi est vtendum, infigere; & pericula contemnendo, & ad desideratum salutis portum viriliter tendendo toto corde animari; quo sanè modo tandem optatam salutem consequetur.

Pari modo Energumenus nec cor ad afflictiones, quas patitur, vel passus est, applicare, nec animum illis intendere debet: quia facilè succumbet, & animo deficiet; sed ad fluminis ripam, ad Christum scilicet, qui vita, via, salus nostra, refugium nostrum, virtus, & adiutor in tribulationibus est, toto affectu protendere, firmiter, ac sine hæsitatione credere, ipsum scire, posse, & velle, quantum est ex parte sua, omnibus in se credentibus, & ad se confugientibus suum auxilium elargiri. Est enim Christus Iesus lignum illud vitæ, de quo ait Ioannes Apocal. c. 22. *Ex vtraque parte fluminis lignum vitæ afferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum: & folia ligni ad sanitatem gentium.* Si ergo Energumenus vexatus ad hoc lignum aspexerit, vitam animæ, & sanitatem corporis facillimè consequetur.

691. Hic tamen diligenter ab Exorcista est obseruandum, quòd multi sunt, qui liberari petunt, sed dolentes, & lacrymantes: quia non firmiter, sed hæsitanter id, quod petunt, se consequturos credunt. Si enim firma fide peterẽt, & sine hæsitatione se petita obtenturos crederent, non dolentes, sed gaudentes peterent: & si aliquando lacrymas effunderent, non ex timore; sed ex interna lætitia, & firma obtinendi spe, quod petunt, eas profunderent; non ad malum, quod patiuntur; sed ad bonum, quod firmiter credunt, & inhæsitanter obtinere sperant, attendentes. Et isti dubio procul quod peterent obtinerent, si quod petunt, esset eis ad æternam salutem profuturum.

§. III.

692. *Orationes recitandæ à Vexato, vt vexationem reprimat.*

QVintò, vtilissimum erit, si Energumenus sæpiùs deotè versiculos illos Psalmorum Dauidis recitauerit: *Eripe me Domine, & cæt. Dominus illuminatio mea, & cæt.* supra positos *num.* 604. Nec non illã breuem orationem *num.* 601. pollice crucis ✠ signum super partem corporis à dæmone vexatam efformando.

Sextò Energumenus se Exorcistæ intentioni, & fidei conformare debet, cogitando, illum tanquam Dei, & Ecclesiæ ministrum se Deo, & Ecclesiæ conformare; ideòq; contra dæmonem pugnant, imò ipsum Deus, Ecclesia, Exorcista, & Energumenus cõterunt, ac deprimunt. Quid ergo poterit diabolus? Non ergo Vexatus ad nugas, & diaboli minas mentem suam diuertat, sed in illum corde, ore, & opere viriliter insurgat.

Septimò, omnibus prædictis ab Energumeno seruatis, Exorcista illum, an in fide, ac confidentia pro sua liberatione erga Deum, Exorcistam, dæmonem, ac seipsum sit benè dispositus probet iuxta probationes positas à *num.* 646. *vsq; ad num* 654. Et si illum ad suam liberationem perfectè dispositum

positum adinueniat, si præcipiat, vt ante eius pedes prostratus fidei, ac confidentiæ actus in Deum, nec non detestationis in dæmonem deuoto corde eliciat, & hoc explicet, & clarè iuxta formulas supra positas *num.* 656. & 657. fateatur.

Octauò tandem Exorcistæ ad dæmonis expulsionem deueniendum est, qui ea quæ infra *art. 5. de Dæmone Fugiente, seu Exeunte nu.* 743. habentur, obseruabit.

QVÆSTIO II.

Quomodo maleficium in matrimonio factum sit auferendum, ac destruendum.

693. *Quibus monitis instruendi sint maleficiati in matrimonio.*

QVænam detrimenta, ac nocumenta vel per seipsos, vel suis cooperantibus symmistis, dæmones viris ac mulieribus coniugatis inferre cõsueuerint, iam supra breuiter attigimus *nu.* 106. *vers. secundo*, & *num.* 160. *verbo, Ex Generatiua*: nunc satis sit de remedijs, quibus huiusmodi maleficium est destruendum, pertractare.

Respondetur ergo, Exorcistam, præter instructiones illas generales supra relatas à *num.* 622. *vsq; ad num.* 646. mentalibus personæ maleficiatæ oculis obijcere debere illa verba Angeli Raphaelis Tobiam iuniorem alloquẽtis: *Audi me, inquit, & ostendam tibi, qui sunt, quibus prænalere potest dæmonium. Hi namque qui coniugium ita suscipiunt, vt Deum à se, & à sua mente excludant, & suæ libidini ita vacent, sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem dæmonium super eos.* Tob. c. 6. Moneatq; cõiuges, si adeò praua intentione, vt scilicet ad carnalia duntaxat explenda desideria matrimonio fuerint coniuncti, vt seriò pœniteant, & ex præcordijs ante omnia, & super omnia se velle Deum amare, omniaq; sua ad Dei gloriam ordinare; ideòq; imposterum & matrimonio non solùm contra concupiscentiam, & ad carnalia vitanda peccata; sed ad propagandam etiam prolem, eamq; ad Deo seruiendum, ipsumque laudandum, & glorificandum ordinandam vsuros proponant.

Secundò, Exorcista moneat illos, vt orationi vacent, ac ieiunio incumbant; sicut Angelus Raphael Tobiam, ac Saram docuit: quia dæmones facillimè in oratione, & ieiunio eijciuntur: cùm hæc maximè ad fidei firmæ actus, ac perfectæ in Deum confidentiæ eliciendos, quibus dæmones in fugam, diuina eos impellente virtute, se vertere coguntur, disponant. At præcipuè iubeat, vt sua fideliter, humiliter, ac deuotè peccata confiteantur, & Eucharistia Sacratissima reficiantur.

§. I.

694. HIS omnibus peractis, & ab Exorcista circa ea, quæ credenda sunt Vexatis iuxta regulas, ac probationes supra assignatas *num.* 646. & *sequent.* iam benè probatis, genuflexi ante Crucifixi imaginem corde, & ore humi-

Digitized by Google

humiliter, ac deuotè fidei, ac confidentiæ actus in Deum, nec non detestationis in dæmonem elicitos iuxta sequentes, vel alias similes formulas pronuncient, quas, si legere nesciant, Exorcista de verbo ad verbum illis dictare valebit.

Oratione à Giesù Christo per ottenere la liberatione dal maleficio fatto nell'vso del Matrimonio.

SIgnor mio Giesù Christo, eccomi io vilissimo seruo vostro indegno di stare auanti la Maestà vostra, e tanto meno di riceuere gratia alcuna; poiche non hò mai fatto altro, che offenderui; & in particolare nel contrahere questo Matrimonio non hò hauuto quella retta intentione, che doueuo hauere; mà à guisa di sfrenata bestia hò posto il mio fine solo nel sodisfare alli disordinati appetiti della mia carne: m'accuso di questi, e di tutti li altri miei peccati; conosco, che meritamente la Maestà vostra hà permesso, che 'l demonio nel mio corpo habbia preso possesso. Conosco però ancora, che sete Dio benignissimo, e clementissimo pronto à perdonare à chi con cuor contrito à voi ricorre, e de' suoi errori vi chiede perdono. Però eccomi prostrato inanzi la Maestà vostra, di tutto cuore mi dispiace d'hauerui offeso, e mi propongo fermamente, che per l'auuenire con l'aiuto vostro non voglio più offenderui: mà amarui sopra tutte le cose con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le mie forze. Così vi prego per la grandezza della vostra bontà, e misericordia vogliate perdonarmi i miei peccati, e darmi gratia di mai più offenderui: mà di amarui sopra ogni cosa. Parimente vi prego, e supplico, che, come tutto benigno, e liberale vogliate liberarmi da questi maleficij, da' quali mi ritrouo legato, & oppresso, e dal demonio tutto perturbato, protestandomi di volere per l'auuenire amare la mia moglie, come me stesso, *(se la persona maleficiata sarà la moglie, dirà,* il mio marito, come me stessa) e di vsare il matrimonio sì per fuggire i peccati della concupiscenza, come per generar prole, alleuarla nel santo timor vostro, & indrizzarla à seruire la Maestà vostra altissima, e lodare, e glorificare il vostro santissimo Nome.

Postea

Postea cõtra dæmonem iracundo vultu, ac contumelioſis verbis ſequentia verba recitans inſurgat.

Atto di deteſtatione da farſi dal Veſſato contro il demonio.

695. *Actus deteſtationis contra dæmonem.*

ETù diauolo maladetto nemico di Dio, ribelle del mio, e tuo Signore, apoſtata del mio, e tuo Creatore, partiti da me ſenza dimora alcuna: poſciache per l'autorità, che m'hà conceſſo Iddio, per la fede, e confidenza poſta nel ſuo Santiſſimo Nome, per la virtù, e gratia riceuuta nel Santo Sacramento del Matrimonio, ti comando nel Nome di Giesù Chriſto, che diſtrugi qualſiuoglia maleficio, che tù habbi fatto nella perſona mia, e della mia moglie *(ſe la perſona maleficiata è la moglie, dica,* e del mio marito) e per l'auuenire non habbi più poteſtà di moleſtarmi nella fantaſia, ò imaginatiua, ò nel corpo, e maſſime ne' membri genitali, ne in qualſiuoglia potenza dell'anima, ò del corpo: perche intendo, e pretendo di voler viuere, e morire ſotto la protettione del Santiſſimo Nome di Giesù.

696. Factis à Vexato prædictis confidentiæ in Deum, ac deteſtationis in dæmonem actibus, Exorciſta moneat illum, vt inconcuſſus in fide perſiſtat, ac in confidentia perſeueret, ſine vlla hæſitatione credens, dubio procul, cùm ipſe præceptum expulſiuum contra dæmonem enunciauerit, illicò omnia maleficia diſſoluturum, dæmonemq; receſſurum; omnia quippè opera eius malefica in ipſo deſtruentur; & ipſe priſtinam ſanitatem conſequetur.

Vexato ergo, omnibusq; aſtantibus coram Exorciſta genuflexis, implorato priùs ab eiſdem diuino ſuffragio, ſurgat Exorciſta, ac ſedeat, ac capite cooperto, voce graui, ac terribili contra dæmonem pronunciet ſequentem exorciſmum.

Exorciſmus ad diſſoluendum maleficium in Matrimonio operatum.

697. *Præceptum expulſiuum.*

EGO N. vt miniſter Chriſti, & Eccleſiæ auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Eccleſia in ordine Exorciſtatus venio contra te, maledicte dæmon, ſpiritus immunde, qui dereliquiſti Deum Factorem tuum, & oblitus es Domini Creatoris tui, qui vſum Sacramenti Matrimonij à Chriſto inſtituti ad peccata carnalia euitanda, ad conſeruationem Reipublicæ Chriſtianæ, ad multiplicationem humanæ naturæ, & ad nouos milites in Eccleſia Dei procreandos impedire præſumis: & in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti præcipio tibi, vt ſtatim ſine vlla mora

Digitized by Google

destruas omne, quod perfeciſti maleficium in hac creatura Dei: recedas totaliter ab ea; nec ampliùs poteſtatem habeas illudẽdi ei, aut perturbandi ſenſus eius ſiue internos, ſiue externos; vel in ea cauſandi odium, abominationem, vel deteſtationem aduerſus alterum coniugem; aut ipſam impediendi, quin poſſit vti matrimonio ſuo ad generandam, & enutriendam prolem gratam Deo, & hominibus: (*ſi perſona maleficiata ſit vxor, dicat:* ad generandum, concipiendum, portandum, pariendum, enutriendum prolem gratam Deo, & hominibus:) ſed longè ab ea fugias, & tecum trahas omnes fæces, immundities, & omnes diabolicas infectiones, quas in corpore iſto vſque modo intuliſti, ac tollas omnes diabolicas colligationes, ac quaſcumque remoueas noxas, ita vt creatura iſta remaneat libera, & ſana, ac ſi nullam moleſtiam diabolicam vmquam in ſeipſa ſenſiſſet: ſic igitur vt miniſter Chriſti, & Eccleſiæ tibi præcipio, ſpiritus immunde, vt exeas, ac recedas: In nomine Patris, & *Filij*, & Spiritus Sancti. Amen.

Poſt liberationem, ſeu poſt prædictum Exorciſmũ probare poterit Exorciſta, an verè ſit libera, modo infra poſito *num.* 746. Et ſi verè libera inueniatur, gratias Deo referat, vt infra *num.* 747. habetur.

QVÆSTIO III.

Quomodo ſint deſtruenda maleficia infantium, ac puerulorum.

698. *Pro infantibus inſtruendi ſunt parentes, vel eorum curam habentes.*

REſpondetur, quia pueruli, & infantes rationis vſus compotes minimè ſunt, & conſequenter inſtructionis impotes, eorum parentes, vel defectu eorum nutrices, vel illorum curam habentes eſſe vocandos; & præter ea, quæ in communi inſtructione *num.* 622. *& ſequentibus* habentur, etiam eſſe inſtruendos, ſcilicet dæmoni ſæpe ob eorum modicam in Deo confidentiam, ac maximam in eis diuinæ protectioni commendandis negligentiam, à Deo infantes huiuſmodi, ac paruulos maleficijs afficere permitti: ideòq; etiam plurimùm ad eorum liberationem fidei, ac confidentiæ actus in Deum ab eis elicitos valere.

Supr. n. 13. 14.

Quos actus corde, & ore ante Crucifixi imaginem genuflexi præſente paruulo maleficiato iuxta ſequentem formulam poſſunt enunciare.

Oratione à Gieſù Chriſto per ottenere la liberatione da maleficij fatti à fanciulli.

699. *Oratio deprecatiua à paruulis liberãdis.*

SIgnor mio Gieſù Chriſto, che col Padre, e lo Spirito Santo ſete onnipotente, ſapientiſſimo, e clementiſſimo: come onni-

Digitized by Google

onnipotente potete liberare questo figliuolino da maleficij, & ogn'altro male: come sapientissimo sapete il modo per liberarlo: e come clementissimo, e pietosissimo volete liberarlo, essendo per la vostra clemenza, e pietà inchinato à far bene à tutti, & in particolare à quelli, ch'à voi ricorrono, e ne' loro bisogni vi chiedono aiuto. Questo figliuolo à voi non può ricorrere, perche non è capace dell'vso di ragione: però io, che di lui tengo cura, per lui à voi ricorro: e se per la mia poca confidenza nella Maestà vostra, ò per la mia negligenza nel raccommandarlo alla diuina vostra protettione, & alla tutela del suo Angelo Custode, si come per altri miei peccati, li fussero accadute queste molestie corporali, quì prostrato auanti voi, mio Dio Creatore, e Redentore, pentito, e contrito vi chiedo perdono di tutti i miei peccati, prostentandomi, che per l'auuenire non voglio più offenderui coll'aiuto vostro; mà vi voglio amare, e seruire con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le mie forze: e mi voglio affaticare ancora, acciò questo figliuolo, quando hauerà l'vso della ragione vi ami, vi serui di tutto cuore, e vi ringratij del beneficio della sanità riceuuta. Vi prego donque per l'infinita vostra bontà, e misericordia, per la fedeltà da voi seruata nelle promesse vostre, per honor, e gloria del vostro Santissimo Nome, per l'efficacia della vostra Sacratissima Passione, per i meriti della Vergine Santissima vostra dilettissima Madre, e de Santi N.N. miei deuoti, & in particolare per la carità dell'Angelo Custode di questo figliuolino, vogliate liberarlo da qualsiuoglia maleficio, ligatura, fattura, fascinatione, apparitione, spauento, e molestia de' demonij, e de' suoi ministri, e tenerlo sotto la protettione del vostro Santissimo Nome.

Postea contra dæmonẽ detestationis actũ sub sequenti formula enunciet.

Atto di detestatione contra il demonio.

700. *Actus detestationis.*

ET à te diauolo maladetto, nemico di Dio, apostata del mio, e tuo Creatore, ribelle del mio, e tuo Signore, per l'autorità riceuuta da Dio nella fede, per la cura, che tengo, e deuo tenere di questo figliuolino, comando nel nome di Giesù

Digitized by Google

Christo, che distruggi qualsiuoglia maleficio, ligatura, fattura, ò fascinatione, che tu habbi fatto per te stesso, ò per mezo di Streghe, ò Malefici tuoi seguaci, e ti parti subito da lui; e per l'auuenire non habbi più potestà di molestarlo in modo alcuno; perche l'hò posto, e collocato sotto la protettione del Santissimo Nome di Giesù.

§. I.

701. EXorcista post prædictam parentum, vel paruulorum curam habentium protestationem in Deum, & detestationis actum in dæmonem (ante pedes ipsius Exorcistæ ijsdem parentibus, vel paruulorum curam habentibus genuflexis paruulum maleficiatum tenentibus) consueto more insideat, & cooperto capite iuxta sequẽtem formulam, præceptum expulsiuum contra dæmonem pronunciet.

Exorcismus ad maleficium paruulis illatum destruendum.

Præceptum expulsiuum. EGo N. vt minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Iesu Christi præcipio tibi, dæmon, qui maleficium perfecisti in corpore istius paruuli, vt statim fine vlla mora destruas omne maleficium, ab eo auferas omnem ligaturam, facturam, fascinationem, ac quamcumque molestiam, ac vexationem, ac recedas totaliter ab eo, tecum trahendo omnes fæces, ac immundities, si quas in corpore illius immisisti: nec amplius habeas potestatem ei apparendi sub quacumque forma, vel figura; aut vexandi illum intrinsecè, vel extrinsecè, die, vel nocte: aut perturbandi sensus eius interiores, vel exteriores: vel quocumque alio modo molestandi: Sic volo, sic iubeo, vt minister Christi, & Ecclesiæ In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Deinde Exorcista surgat, & stans sequentem orationem deprecatiuam subiungat.

Oratio deprecatiua. *Dominus Iesus Christus apud te ✠ sit, vt te defendat: intra te ✠ sit, vt te conseruet: ante te ✠ sit, vt te ducat: post te ✠ sit, vt te custodiat: super te ✠ sit, vt te benedicat, qui cum Patre, & Spiritu Sancto in vnitate perfecta viuit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.*

Benedictio Dei omnipotentis ✠ Patris, & Filij, & Spiritus ✠ Sancti descendat super te, & maneat semper, Amen.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆSTIO IV.

Quomodo paruuli præseruandi sint à maleficijs.

DIco primò, vt pueruli à maleficijs præseruentur, eorum parentes, vel illorum curam habentes, quantum in se est, facere debere, vt se in gratia constituant, ac pro infantibus, ac puerulis omnia illa adimpleant, quæ in seipsis, si seipsos à maleficijs præseruare vellent, adimplerent. Nam sicut, ait Augustinus, parentum negligentia sæpiùs causa esse potest, quòd eorum filij maleficijs afficiantur; ita eorum oratio pro pueris ad Deum effusa est illis maximæ vtilis ad eos à quibuscumque maleficijs præseruandos. Quare eorum parentes, vel illorum curam habentes eos quotidiè Deo commendare, & sub protectione Sanctissimi Nominis Iesu constituere debent, ac super eos recitare possunt illam breuem orationem supra positam *nu.* 601. incipientem, *Ecce crucem ✠ Domini, &c.* & scriptam, vel typis impressam ad pueri collum appendere: Deinde illum Beatissimæ Virgini, nec non, Angelicæ custodiæ, aliorumq; Sanctorum suffragio, & intercessioni commendare.

702. *Instruendi sunt parentes, vel paruulorum curã habentes.* Sup. nu. 89.

Dico secundò, eis dæmones cõtemnere, ac paruipẽdere, diuina fretis protectione profuturum. Et si forte vererentur, quòd aliqua Strix accederet, ac puerulum in brachijs accipiendo sic constringeret, vt ipsius ossa rumperentur, vel nerui retraherentur: vel dæmonis ope sanguinem illius sugeret, vti eas præstare refert Bartholomæus Spineus Sacri Palatij Magister *quæst.* 8. *de Strigibus*, & Delrius *lib.* 3. *Disquis. Magic. q.* 4. *sect.* 1. *pag. mihi* 348. dicens: *Huc referenda strigatio, quando puerulorum exsugunt sanguinem, venis vngue, acu, aut aliter ope dæmonis apertis,* tunc nutrices moneant, ne huiusmodi mulieres suspectas ad puerulos accedere; nec vlnis, aut brachijs eos tenere permittant; sed eas virili animo è domus ingressu arceant, ac repellant. Nocturno verò tempore ianuis clausis cùm Striges domos sine dæmonis ope ingredi nequeant, paruulos contra dæmonem, nedũ oratione, sed & breuibus sacris, Agno Dei bullæ impresso, vel oleo benedicto, reliquijs Sanctorum, vel S. Ioannis Euangelio, & aquæ benedictæ aspersione lectulum, vel cunabulum, puerulos, & cubiculum muniant, & nihil dæmon contra eos male poterit operari.

703. *Cautela cõtra Striges seruanda.* Supra 670.

ARTICVLVS IV.

De Dæmone Obsistente, seu Renitente.

QVoniam in dies experientia docet, multos Obsessos, Energumenos, ac Maleficiatos ad Exorcistas accedere, ab eis instrui, & se perfectam fidem habere affirmare, adeò vt Exorcistæ contra dæmonem eos possidentem exorcismos, & coniurationes proferant, nec tamen liberari videntur: arguunt, increpant, vocem extollunt, insultant, desudant, velis, remisq;

704. *Exorcistæ quãdoq; incassum dæmones adiurant.*

Digitized by Google

remisq; vt illum è corpore possesso explodant, contendunt; & tamen aerem verberant, surdo canunt, oleum, & operam perdunt; ideò vnde proueniat dæmonum resistentia, est quærendum.

QVÆSTIO I.

An dæmonum resistentia præceptis Ecclesiasticis factis proueniat ex vi, & potentia dæmonum, vel ex parte Dei, vel Exorcistæ, vel Energumeni.

705. *Ratio difficultatis secundùm aliquos, est dæmonis obstinatio.*

SI nos aliquorum Doctorum tam priscorum, quàm modernorum mentem sequi vellemus, hanc resistentiam à dæmonibus prouenire diceremus: eò quia eorum alij alijs in malo sunt obstinatiores, ideòq; peruersiores, & in Exorcistæ præceptis resistendo validiores.

Hæc opinio refellitur.

At quia nos Exorcistam contra dæmonem, non viribus humanis, ac creatis; sed virtute diuina, quæ est infinita, pugnare fatemur; & finiti ad infinitum nulla est proportio; ideò resistentia ex virtute, ac potentia dæmonis prouenire non potest: quia totus infernus cum omnibus dæmonibus respectu diuinæ virtutis, qua expelluntur, nihil est; ideò illicò, cùm Deus virtute sua concurrit, omnes recedere compelluntur. Sicut etiam in vexando, quòd aliquis Energumenus magis, quàm alius vexetur, ex eo non prouenit, quòd ipse à potentiori dæmone, & ille à debiliori possideatur: quia dæmones in vexando secundùm totam efficaciam suarum virium naturalium non operantur. Nam si sic operarentur, illicò omnes homines, nisi à superiori virtute impedirentur, occiderent; sicut benè docet S. Bernardinus *serm. 6. de misericordiæ perfectione art. 2. cap. 3.* sed operantur secundùm quod eis à Deo permittitur, vel iubetur: vt docet Beda *in lib. Variar. qq. quæst. 9.* & alij apud Suarez *tom. 1. de Angelis lib. 8. cap. 20. nu. 10.* Vnde aliquando vnicus dæmon ex vltimis, & infimis maiora damna, ac acriores torsiones in vno Energumeno, quàm plures dæmones ordinis superioris in alio producet; & hoc non alia de causa, nisi quia dæmon maiorem à Deo illum torquendi obtinet facultatem, quàm illi plures superioris ordinis, qui in Energumeno à se ad torquendum possesso magis à Deo vbiq; præsente coercentur. Si ergo à dæmonis possidentis virtute, & potestate illa resistentia non prouenit, eam prouenire est dicendum: quia Deus virtute sua ad dæmonem coercendum, & ad præceptum Exorcistæ dæmoni impositum tunc temporis eum expellendum concurrere non dignatur. Si.n. concurreret Deus, infallibiliter dæmon eijceretur.

Dæmones Energumenum non vexant iuxta suas vires, sed iuxta Dei permissionem, vel iussionem.

§. I.

706. *Cur Deus ad dæmonem, expellendum non semper concurrat, invocato nomine suo.*

VErùm cùm sæpe, ac sæpiùs Deum, quantum est ex parte sua, semper ad dæmonem expellendum paratissimum esse dixerimus; & positis cæteris requisitis ex parte ministri, & Energumeni, Ecclesiæ, & in se credentibus promisisse, quòd in nomine suo dæmones expellerent, & alia mirabilia operarentur, quod idem fuit ac dicere, se ad inuocationem Sanctiss. Nominis

Digitized by Google

Nominis sui fide perfecta, ac sine hęsitatione à nobis factam dæmones expulsurum, aliaq; miracula operaturum, cur semper ad dæmones expellendos inuocato suo nomine, si à pietate, ac bonitate sua, & à promissionis suæ fidelitate ad hoc maximè ducitur, non concurrit?

Huic difficultati, scio, quòd Antiqui Auctores, & ex modernis aliqui, qui de hac re tractant, responderent dicentes: *Non esse credendum ob ipsius Exorcistæ, aut obsessi culpam dæmones non expelli; quia etiam ex occulto Dei iudicio aut ob ipsius obsessi maiorem vtilitatem: vel aliorum exemplum: aut ob aliud Ecclesiæ commodum contingere potest: quia*, aiunt, *nimis graue esse, vt in re dubia certa detur sententia. 11. quæst. 3. c. quamuis, &c. non solum eadem cau.*

707. *Responsio plurium Auctorũ refellitur.*

Sed hanc opinionem quoad primum, & secundum membrũ falsam esse, supra demonstrauimus *à num. 20. inclusiuè vsque ad 25. exclusiuè*, vbi sæpiùs Deum non concurrere ad dæmonem expellendum tum ob Energumeni, tum ipsius Exorcistæ defectus exactè probauimus; quod etiam ostendimus *à num. 261. vsque ad numerum 347.* vbi egimus *de prudentia Exorcistæ in erroribus vitandis circa admirationem.* Similiter non est vsquequaque verum, quòd dæmones *ex occulto Dei iudicio* non eijciantur; sed hoc verum est duntaxat respectu ignorantium rationes diuinæ permissionis maleficiorum, & diabolicarum vexationum, de quibus supra *num. 133. & sequent.*

Supra a n. 133. vsq; ad n. 146.

§. II.

708. *Deus voluntate signi vult omnes obsessos à dæmone liberare.*

Dicimus ergo, Deum volũtate signi omnes Obsessos, & Energumenos, ac maleficio affectos à dęmone, quantum est ex se, liberare velle; quia ad hoc à sua infinita bonitate mouetur, vt promisit Marci 16. nempe quòd omnes in se credentes dæmones eijcerent. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient.* Sed hæc voluntas signi conditionata est, & non absoluta: includit enim duas conditiones, quibus positis, promissio infallibiliter adimplebitur.

Supra nu. 410. *Voluntas signi est cõditionata. 1. Vt liberatio sit salutaris.*

Prima conditio est, vt Energumeni, & maleficiati, sicut & Exorcistæ à Deo dæmonem expellere in nomine Iesu deposcant. Quid autem est petere in nomine Iesu? nil aliud sanè est, quàm in nomine Saluatoris postulare, *Iesus enim* ait Gregor. homilia 28. in Euang. *Saluator est; vel etiam salutaris dicitur: & qui petit in nomine Iesu, salutaria petit, & illa obtinet, qua petit.* Si ergo liberatio à dęmoniaca vexatione ipsi vexato futura sit salutaris, illã vtique obtinebit. Si verò liberatio animæ obsessi futura non sit salutaris: vel maius bonum sit impeditura, tunc promissio non seruatur; quia conditio præsuppositа non subsistit.

Supra nu. 445. & sequent.

Secunda conditio est, qui talem salutarem liberationem petunt, fide firma, & inhęsitante petant: Si enim aliquo modo hęsitent, ac dubitent, Deũ eos à dęmone, etiamsi liberatio sit salutaris, liberare non velle, à Deo liberationem non obtinebunt. Quod eruditè docet Alphonsus à Castro lib. 6. aduersus Hæreses, verb. Exorcismus. *Quòd autem*, inquit, *non semper fiat, vt inuocato nomine Iesu, dæmon egrediatur, minima fides ipsius inuocantis est in causa. Nam si perfectè credidisset, hæc & maiora fecisset. Et ad hos solas, videli-*

709. *2. Vt Vexatus petat ex fide.*

Digitized by Google

Sup. nu. 455. & seq.

videlicet in fide perfectos Dei promissio Marci vltimo: In nomine meo dæmonia eijcient: *pertinere videtur: quia prius dixerat:* Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, &c. Obsessi ergo, & Energumeni, quibus aliqua istarum deficit conditionum, etsi exorcizentur, non liberantur: quia Deus ad Exorcistæ præceptum non concurrit; Deo autem non concurrente, Dæmon Exorcistæ præceptis resistit, & exorcismos contemnit: quia Deus illum virtute sua diuina ad eis obedientiam præstandam non compellit.

QVÆSTIO II.

Quænam sint genera Energumenorum, ad quorum liberationem Deus difficillimè concurrit.

710. QVinque Energumenorum genera à dæmone liberari difficillimè posse experientia rerum magistra me docuit.

Peccatores inueterati obsessi difficillimè liberãtur.

Primi generis Energumeni sunt peccatores obstinati, qui alicuius grauis peccati causa, imò ob eorũ plurima scelera, in quibus inueterati sũt, non solùm Deo permittente; sed sæpè ipso iubente, à dæmone possidentur; quorum exempla plura affert Delrius *lib. 3. Disquis. Magic. par. 1. quæst. 7. sect. 2.* & nos docuimus supra *num. 82.* Huiusmodi enim arreptitij, vt dæmoniacas euadant vexationes, sanitatis consequendæ desiderio ducti ad Ecclesiasticos confugiunt ministros petentes, rogantes, & suppliciter implorantes, vt per exorcismos, ac præcepta à dæmoniaca tyrannide eripiantur: & tamen non nisi post longum tempus liberantur.

§. I.

711. *Quare.* SED vnde hoc? Si enim Deus per signi voluntatem ostendit, se velle omnes Energumenos à dæmone liberare, dum in eo fiduciã suam collocauerint; & ad hoc Ecclesiæ potestatem dedit ad dæmones eijciendos, cur ad istorum peccatorum iam sua detestantium peccata, humiliterque à Deo, & ab Ecclesia auxilium implorantium liberationem statim non concurrit?

Quia liberatio citò præstita nõ esset eis salutaris.

Respondetur, Deum nõ nisi post diuturnam ab eis peractam pœnitentiã concurrere: quia si citò in principio concurreret, illa liberatio eis salutaris non esset; sed noxia, ac detrimentosa: quia si sanitatem pristinam assequerentur, ex inueterato peccandi habitu ad pristinum peccati statum reuerterentur; sic fierent nouissima peiora prioribus. Licèt ergò Deus signi voluntate omnes Energumenos à dæmone liberare velit; hoc tamen conditionatè vult, suppositis nempe duabus conditionibus, quarũ altera est, quòd liberatio salutaris sit, vel saltem non noxia, vel maius bonum non impeditura: altera, quòd ex vera fide postuletur. Voluntas igitur beneplaciti Dei est, vt hi Energumeni à dæmone possideantur, ac torqueantur, donec peccandi habitus sit destructus, ne post liberationem illicò ad vomitum reuertantur: *Hæc enim est voluntas Dei,* ait Paulus 1. Thessal. 4. *sanctificatio vestra;*

Digitized by Google

stra; scilicet vt liberatio à dæmoniaca vexatione eis non sit obsutura, sed profutura.

§. II.

712. *Mulieres, vel adolescentes ab incubis vexati difficillimè liberantur.*

SEcundi generis Energumeni sunt mulieres, vel masculi adolescentes à dæmonibus incubis possessi. Spiritus incubus est ille, qui formam viri visibiliter, vel inuisibiliter accipiens cum mulieribus per naturam: aut cum eisdem, vel cum masculis contra naturam se permiscet. Succubus verò, qui mulieris forma assumpta viris se supponit: vt memorat Innocentius VIII. in Bulla contra Maleficos, quæ incipit: *Summis desiderantes* supra relata *num.* 109. & affirmant Arnobius *lib.* 5. *contra Gentes*, D. Augustinus *lib.* 15. *de Ciuit. Dei cap.* 23. Alexander Alensis *par.* 1. *quæst.* 78. D. Bonauentura, D. Thom. Scotus, Durandus, Gabriel, & Paludanus *in* 2. *dist.* 8. Martinus de Arles, Franciscus Valesius Medicus, & Delrius *lib.* 2. *Disquisit. Magic. quæst.* 15.

Spiritus incubus quis sit. Spiritus succubus quis sit.

Sunt autem in triplici genere, qui talia patiuntur.

Isti Vexati sũt in triplici genere.

Alij sunt arreptitij: Hi vt plurimùm non realiter; sed imaginariè tantùm afflictiones, & motus patiuntur inhonestos.

Alij sunt à dæmone possessi; non tamen eorum potentias possidet; sed tantùm corpore abutitur: & ferè semper in corde, & in venereis partibus habitat, quas ad carnalia delectamenta excitat, cum hoc tamen discrimine, quòd cum aliquibus die, vel noctu viri forma assumpta concũbit: vt anno Domini 1649. quædam mulier de seipsa mihi enarrauit, singulis noctibus se cum dæmone incubo sub viri forma commiscere, variasq; cum eo carnales spurcitias exercere; ad Deum blasphemandum induci; cum eo, veluti proprio marito conuersari, loqui, & sæpiùs extra domum deferri ad concumbendum etiam cũ viris Magis, ac maleficis. Ex cuius verbis eam consensum dæmoni, nedum implicitum, sed & explicitum præstasse, valdè suspicandi sumpsi occasionem. Cum quibusdam verò non assumpta viri forma; sed phantasię duntaxat alicuius viri forma, seu specie, vel imagine præsentata; realiter verò ex aere denso formatis virga, & coleis concumbit: vt cum illa, de qua supra *num.* 564. faciebat.

Cur difficillimè liberentur.

Hi vtique difficillimè liberantur à dæmone: quia difficillimè fidei, ac perfectæ confidentiæ in Deum actus, se liberandos fore elicere valent: quia cùm spiritui incubo subiacendi habitum fecerint, si non explicitum (vt sæpè euenit) saltem implicitum assueti sunt præstare consensum; & adeò infirmati mente, & corpore sunt, vt vix vnquam confidentiæ actus, quæ ad liberationem necessaria est, elicere possint; imò in corde suo oppositum sentiunt: vt latè supra *num.* 563. & 564.

§. III.

713. *Adulti Energumeni ab infantia difficillimè liberantur.*

TErtij generis Energumeni sunt viri, ac mulieres à dæmone ab infantia possessi, qui ob temporis longitudinem, quo dæmon eorum phantasię varios

Digitized by Google

varios instillauit errores, vt à diuino implorando auocaret auxilio, iam assueti sunt ad diabolicis credendum suggestionibus; ità vt statim ac sibi à dæmone aliquid suggeritur, illicò ad pulsum eius operantur: quia ex multis actibus, & longo tempore iam firmam ad dæmoniacis tentationibus assentiendum habent inclinationem, & habitum retinent inueteratum. Cùm enim dæmon multa eis futura enunciauerit, quæ postea vera esse cognouerunt, facilè etiam in cæteris ei credunt: puta, admonet dæmon obsessum, dicens: *Tali die, si ueris ad Ecclesiam, in terram cades, & gentes te irridebunt:* (cuius casus ipse diabolus postea est causa.) *Veniet Exorcista crastina, vt me expellat, sed in vanum laborabit: quia ligatus sum in hoc corpore per maleficia, quæ ipse ignorat. Hodie pater tuus ad Nundinas nihil lucratus est, Deus vult me manere in hoc corpore vsque ad annum sequentem. Non possum exire ex hoc corpore, donec moriatur maleficus, qui hoc mihi misit. Hic coactus sum manere, donec moriatur mater tua, vel pater tuus, vel frater tuus: vel donec purgaueris tale peccatum, quod patrasti.* Hæc, & alia incessanter imaginatiuæ, ac phantasiæ talium Energumenorum dæmon repræsentat, quibus ex continuo habitu assentientes, ac fidem præstantes, consequenter minimam, aut nullam potestati diuinæ, & auctoritati Ecclesiasticæ fidem præbent; ideòq; non nisi difficillimè ad fidei firmæ, ac confidentiæ perfectæ actus, quæ ad liberationem necessaria est, se vnquam disponere valent.

Quia debita carent fiducia.

714. Hac de causa, quando *Marci 9.* vnus ex Iudæis ad Christum adduxit filium suum habentem spiritum mutum, spumantem, allidentem, & stridentem, quem discipuli eius eijcere non potuerant, Iesum eius Patrem his verbis interrogasse arbitror. *Quantum temporis est, ex quo hoc ei accidit?* Cui ille dixit: *Ab infantia*: vt ex huiusmodi responsione difficultas innotesceret liberationis: quia ob habitum, quem tam pater, quàm filius in nimium pertimescendis diabolicis minis, ac dæmonis suggestionibus faciliter assentiendo, fecerant, à fide, ac fiducia, quæ ad liberationem necessaria erat, nimis erant alieni: idcircò eos reprehendit dicens: *O Generatio incredula, quandiu apud vos ero? quandiu vos patiar? si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.*

§. IV.

715. *Personæ spirituales obsessæ difficillimè liberantur.*

QVarti generis Energumeni sunt personæ (maximè mulieres) spirituales Christianæ vacantes perfectioni. Istæ enim pro Christo mala pati desiderio flagrantes videntes Energumenos multas à dæmone sustinere torsiones, & afflictiones, optant, & ipsæ, imò aliquæ à Deo petunt, vt in ipsas dæmones immittat, à quibus pro Dei amore multa valeant tormenta sustinere. Sed ecce dæmon noctu, dum noctes insomnes ducunt, eorum phantasiæ repræsentat, iam esse voluntatem Dei determinatam, vt à dæmone possideantur, vt ipso eas affligente, in Christianæ perfectionis palestra, & in virtutum exercitio magis magisque sint profecturæ. Quæ omnia Angelorum visiones esse credentes suggestioni assentiunt, ac per liberū arbitrium diabolo facultatem cōcedunt, vt liberè corpus suum ingrediatur.

Qui

Digitized by Google

Qui aliquando (Deo sic permittente) illarum corpus ingreditur, à quo difficillimè (ne dicam, vix vmquam) queunt liberari.

716. *Quia debita carent fiducia.*

Ratio est: quia huiusmodi personæ, etsi ab Exorcistis remedia ad liberationem ordinata perquirunt: quia se à dæmone ad multa mala induci, & à bonis pluribus peragendis impediri vident; nihilominus non nisi rarò à dæmoniaca eripiuntur tyrannide; quia in fiducia erga Deum ad suam liberationem necessaria deficiunt; Difficillimè enim sibi suadere volunt, Dei voluntatem esse omnes à dæmone obsessos nunc liberandi, si liberatio huiusmodi salutaris fuerit, & ipsi obsessi perfectam fidem habuerint, quasi Christus centies hanc suam voluntatem apertè in diuina scriptura non declarauerit; sed potiùs Deum ipsas sic diù torqueri velle opinantur.

Error occultus. Eccl. 32. v. 24. Supra nu. 486.

Quæ personæ implicitè saltem temeritatis labe nō videntur carere, dum posthabito maiorum suorum consilio, ipsæmet sibi à Deo in perfectionis schola progrediendi iuxta suam propriam voluntatem methodum assignari volunt, nempe per dæmoniacas vexationes, ac infestationes, non considerantes mala etiam culpæ, quæ à communi Dei, & hominum inimico incessanter contra Dei honorem, hominumq; salutem intentantur; quasi apud Deum perfectiora media non sint, quibus ad certiora virtutum incrementa valeant prouocari. Diuinæ etiam clementiæ quodammodo iniuriam haud dubiè in hoc inferunt, quòd Deum gaudere, vt serui sui amici sub dæmonis eius infensissimi hostis potestate maneant, arbitrentur. Hac de causa Deus ad dæmonem coercendum non concurrit, dum Exorcista dæmoni præcipit, vt è corporibus exeat: quia huiusmodi liberationem sibi futuram esse salutarem non credunt: nec Deum ad suam liberationem concurrere velle, confidunt; sed cum hæsitatione, ac cum formidine de oppositō semper persistunt.

§. V.

717. *Energumeni dura cernicis difficillimè liberantur.*

QVinti generis Energumeni sunt homines, ac mulieres duræ ceruicis, ac propriæ æstimationis. His enim à dæmone, eorum infirmitatem esse à causa naturali prodeuntem suggeritur, ideoq; non posse Exorcistæ ministerio auferri: Quas diabolicas suggestiones cogitationes esse à suo proprio iudicio, ac cerebro sibi administratas putantes, firmiter illis adhærent, & vt veras, inuariabiles, & infallibiles amplexantur. Vnde consequendæ sanitatis desiderio ducti sic à parentibus, vel amicis persuasi ad Exorcistam accedunt, qui nedum per indicia probabilia; sed per certa, & euidentia infirmitatem à dæmone causatam esse agnoscens, hanc illis veritatem suadere conatur. Verùm licèt Exorcistę suasionibus, qui speculatiuè, & practicè per euidentia signa eis veritatem ostendit, assentire videantur; nihilominus vix operari, aut loqui Exorcista desistit, quòd iterum dæmoniacis suggestionibus credunt: quas rationes putantes esse ex sui subtilissimi, ac firmissimi cerebri promptuario desumptas existimantes, illas sequuntur, iudicantq; non exorcistico ministerio, sed medicorum pharmacis sanitatem esse obtinendam.

Ratio difficultatis.

Quare

Digitized by Google

§. VI.

718. *Repetitio breuis causæ prædictarum difficultatum.*

QVare omnes prædicti obsessi difficillimè liberantur, vel quia liberatio eis non profutura, sed obfutura potiùs esset: vel ob firmæ fidei, ac perfectæ confidentiæ in Deum: nec non ob detestationis dæmonis, ipsiusq; peruersarum suggestionum defectum, quæ ab huiusmodi fiducia mentem auertunt.

Peccatores magni.

Primi quidè generis obsessi non facilè liberantur; quia repentina eorũ liberatio non eis salutaris (vtdiximus) sed noxia esset: vel etiã quia, cum ex longo peccandi habitu eos eorum cor reprehendat, difficillimè possunt firmæ fidei, ac perfectæ confidentiæ in Deum actus elicere; ac pari modo nec dæmonem, eiusq; suggestiones detestari, cui diù libenter per commissa peccata inseruierunt, ac per voluntarium consensum conniuerunt.

Vexati ab incubis.

Secundi generis obsessi difficillimè etiam fidei actus elicere possunt: quia mens eorum ex coniunctione cũ appetitu sensitiuo ex continuis carnis spurcitijs nimis valde est obscurata, & maculata, ideò cùm sensui, ac carni sit subiecta, ex totis præcordijs ad Deum difficillimè potest eleuari. Nec dæmonem detestari audent, à quo continuè venereis, veluti ab amasio, seu coniuge dilecto delectationibus afficiuntur.

Obsessi ab infantia.

Tertij generis obsessi non minori detinentur difficultate; quia *isti* potiùs oppositis confidentiæ à Christo requisitæ actibus assentiunt ob habitum ex frequentatis actibus genitum, quo semper ad oppositum tendunt, ad credendum scilicet, quòd non nisi post longum tempus liberabuntur. Hinc nisi difficillimè detestari dæmonem valent, à quo multa futura eis prænunciantur; quæ cùm postea euenire conspiciant, gaudent, & lætantur.

Personæ spirituales.

Quarti generis similiter difficillimè firmæ fidei actus elicere queunt: quia ne Deus oppositum velit, suspicantur, videlicet, vt à dæmone vexentur, vt sic in virtutum exercitio magis perficiantur. Hi detestari dæmonem minimè audent: quia illum, non vt hostem, & maleficum, sed vt amicum, & beneficum meditantur, à quo ad maiora christianæ perfectionis incrementa, quasi tot calcaribus sibi videtur prouocari.

Energumeni dura cernicis.

Quinti generis tandem pari modo maxima cum difficultate fidei actus elicere valent: & si quandoque aliquos eliciunt, non perseuerant: quia ægritudinem suam remedio supernaturali indigere non credunt; sed potiùs pharmacis naturalibus esse tollendam existimant: Nec ad dæmonem contemnendum mouentur; quia illum ibi adesse non credunt, nec talem ab eo ægritudinem causari opinantur.

§. VII.

719. *Cur accedant ad Exercistas.*

QVare omnes prædicti Energumeni consequendæ sanitatis desiderio laborant, quo ad remedia tam corporalia, quàm spiritualia inuestiganda ducuntur, & aliquam spem, vel opinionem potiùs habent illis medijs optatam obtinendi sanitatem. Sed quia spes, seu opinio illa

Digitized by Google

illa est cum formidine de oppositō, idest hæsitatione, ac dubietate plena; similes sunt fluctui maris, qui à vento mouetur, & circumfertur, vt ait Iacobus Apost. *epist. sua canon. cap.* 1. Non ergo æstiment, quòd accipiant aliquid à Domino: quia Deus illos sub potestate dæmonis derelinquet, ac diuina non concurrente virtute, dæmon Exorcistæ præceptis obsistet, atq; resistet. Quod diligentissimè ab Exorcistis est obseruandum: quia omnes obsessi, siue Energumeni, vel maleficiati se fidem habere dicunt; sed sępiùs nō est fides, seu fiducia, de qua loquimur; sed desiderium, aut spes valde hæsitans, ac dubijs inuoluta.

QVÆSTIO III.

Quomodo huiusmodi diabolica repugnantia sit auferenda.

720. *Cautela seruāda ab Exorcista, vt cognoscat Energumenos debitā habere fiduciam.*

DIcendum: cùm Exorcista post communes instructiones Energumenis factas, post Sacramenta sæpiùs ab ipsis frequentata, post alia huiusmodi spiritualia tam generalia, quàm particularia pharmaca eis exhibita, sua præcepta ad dæmones expellendos nō proficere viderit, ad iterum noua præcepta expulsiua repetenda velox non sit, licèt ipsi Energumeni se fidem habere asseuerent; sed diu illos probet, & obseruet, an ipsi instanter, humiliter, ac suppliciter ab Exorcista, vt dæmones expellat, expostulent. Dicat eis illa verba Christi, quę Cæco clamanti: *Iesu fili Dauid miserere mei*, dixit: *Quid vis, vt faciam tibi?* vt ex ipsorum responsione firmam illorum fidem, ac perfectam confidentiam in Deum agnoscendi locum desumat. Similiter attendat, an ipsimet facillimè dæmonem expugnent, ac reprimant, & an ad præceptum à se in nomine Iesu dæmoni factum, confestim illos cesset molestare. Pariter consideret, an eorum oculos non cogitabundos, ac veluti ad contemplandum eleuatos non stare agnoscat; sed eos vultu, & aspectu se ostendere ei, quod ore pronunciant, toto corde, & affectu adhærere; tunc signum erit, quòd benè sunt probati. Poteritq; Exorcista tunc ad præcepta deuenire expulsiua, quæ *sequenti articulo* habētur. Sed vt plurimùm hos, non humiliter, non feruidè, non liberè, & absolutè auxilium petere ab Exorcista videbis; sed tepidè, ac segniter, potiùs à parentibus, consanguineis, vel amicis coacti, quàm à propria voluntate ducti: Ac de dæmone non sicut de inimico: sed veluti de persona familiari, & amica sermocinari: Quæ omnia sunt signa, eos generosa fide, ac fiducia in Deum, & eorum, quæ ad suam liberationem obtinendam necessaria sunt, carere.

Marci 10.48.

QVÆSTIO IV.

Quænam sint remedia particularia pro primi generis Obsessis.

721. *Documenta ab Exorcista tradenda obsessis peccatoribus.*

REspondetur, cùm huiusmodi obsessi sint inueterati peccatores, Deum ad eorū delicta purganda, ob quæ æternis essent destinandi supplicijs, hos dæmoniacis vexationibus à dæmone torqueri permittere; nihilominus, vt

Digitized by Google

vt per exorcisticũ munus à tali vexatione liberari ualeant, esse admonẽdos.

Primò, ut ex totis præcordijs conuertantur ad Deum, ut Deus per Ioelem c. 2. monet, dicens: *Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & planctu*, ut latè supra docui *num.* 352. *& sequentibus*. Vtilissimũq; erit, eos ad omnia peccata etiam aliàs confessa, sed grauiora iterum in confessione aperienda, ac detestanda, adhortari.

Secundò, ut citiùs quàm poterunt, diuinæ iustitiæ satisfaciant uindicanti, hos Exorcista commoneat, ut corpus suum ieiunijs, disciplinis, abstinentijs, mortificationibusq; castigent, (& si diuites sint) eleemosinis: quia, ut D. Ambrosius docet ad Virginem lapsam cap. 18. *Grandi plaga alta, & prolixa est medicina, grande scelus grandem habet necessariam satisfactionem.* Nam si huiusmodi afflictiuis pœnis diuinæ iustitiæ satisfecerint, facillimè à Deo suam de dæmonis uexatione liberationem obtinebunt: quia Deus, qui iustissimus est, bis in idipsum non iudicat, nec supra dèmerita castigationes puniendo infligit. Sup. nu. 556.

Tertiò, vt liberatio à dæmone eis profutura sit, iubeat Exorcista, vt aliqua exercitia spiritualia eligant, quibus toto tempore vitæ suę continuè incumbant: puta orationi, nedum vocali, sed mentali, Eucharistię sępiùs sumendę, & alijs huiusmodi; vt sic peccata cauentes, occasionem etiam caueant, ob quam à dęmone post liberationem iterum possideantur.

Quartò tandem, cùm illos perfectè probatos esse iuxta regulas generales supra positas *num.* 647. *& sequentibus*, nouerit, poterit ad præcepta expulsiua iuxta ordinem positum *Articulo sequenti num.* 737. *& seqq.* deuenire.

QVÆSTIO V.

Quæ sint remedia particularia pro Obsessis secundi generis.

722. *Monita tradenda Vexatis ab incubis.*

REspondetur, vt ab huiusmodi obsessis Exorcista, diuino fauente Numine, dæmonum repugnantiam auferre valeat, ab eo, quæ sequũtur esse obseruanda.

Primò obsessam diligenter de principio, & ordine talis passionis interroget, vt faciliùs eijciantur: maximè, an fidem negauerit, vel aliquem actum contra eam fecerit: an illos dæmones, nec ne inuocauerit: an aliquod interuenerit pactum: an in forma alicuius amasij, vel dæmonis forma, puta monstruosa, se cum illa commiscuerit. Item de loco, & tempore, & alijs circumstantijs, vt pluries solet euenire.

Secundò admoneat, quòd dæmon in nobis, quæ peccata sunt, sine nobis operari non potest, idest nisi aliquis consensus, saltem implicitus, & tacitus adsit, seu interpretatiuus. Nam subiacere, vel spiritibus immundis in actibus lasciuiæ supponi, ad substantiam, & ad peccati modum spectat; ideò ne dicatur, quòd interiùs consensus negatur, & quòd certè corpus ad tales actus impellitur: quia subtiliter decipitur, dum dæmon in virtute primi cõsensus dati habitualiter perseuerantis, eum non ampliùs retrotrahi posse, & corpus eius in sua esse potestate, credere facit. Sed hoc est falsissimũ, quia semper

Digitized by Google

semper consensus liber existit, & quilibet per liberum arbitrium, mediante Dei auxilio, dæmonis audaciam vincere potest, ac totaliter eius impetus exterminare. Sed difficultas tantùm ex habitu prouenit dæmoni subiacēdi. Sup. nu. 105.

Tertiò ostendatur ei peccati grauitas, ideòque ad contritionem, ad lacrymas, ad firmum propositum ab eo, diuino opitulante Numine, recedendi, inducatur: quotidiè peccata sua, & omnia, quę sibi eueniunt, & euenerunt à principio, quo à dæmone comprimi cœpit, confiteatur, ac sæpiùs sacratissima Eucharistia reficiatur.

Quartò suadeat, vt ex totis præcordijs coram Deo sæpissimè se super omnia Deum amare velle, nec tunc, nec vnquam dæmoniacis suggestionibus, & agitationibus assentiri, protestetur.

§. I.

QVintò, vt sępissimè Iesu inuocet nomen, ac humiliter, & deuotè sequentem, aut similem proferat orationem, adhortetur. 723. *Orationes recitandæ ab Obsessis præmissis.*

Signor mio Giesù Christo, che sete il mio Redentore, Signore, e Protettore, difendetemi, & aiutatemi contro questo diauolo maladetto, immondo, e sporco; e non permettete, che habbia potestà alcuna sopra il mio corpo.

Deinde oratione, quæ sequitur, Sancti Spiritus suffragia deprecetur.

Vre igne Sancti Spiritus renes nostros, & cor nostrum, Domine, vt tibi casto corpore seruiamus, & mundo corde placeamus: qui viuis, & regnas in sæcula sæculorum.

Postea Beatissimam Virginem Genitricem Dei Mariam inuocet, atque eam in matrem, tutricem, ac protectricem eligat, nec non Angelum custodem suum, & alios Sanctos suos deuotos sibi postulet suffragari.

Sextò, moneat illam, vt numquam, quoad fieri potest, maneat sola die, vel nocte: nec se ad solitaria loca recipiat; sed secum aliquam mulierem, (si persona vexata sit mulier) deuotam, humilem, ac Deum timentem habeat, cui, quotiescumque à dęmone molestatur, statim suam manifestet vexationem; quæ statim ambo genuflexæ deuotè sanctissimum nomen Iesu inuocent modo supradicto. Deinde ambo dæmonem detestentur, ac in Iesu nomine ei præcipiant, vt recedat, nec illam audeat siue in anima, siue in corpore molestare. Et hoc maximè est obseruandum. Poterunt autem sequenti formula vti.

IO N. benche vilissima creatura, indegna di nominare il nome Santissimo di Giesù Christo, pure confidata nella sua gran bontà, e misericordia, per l'autorità cōcessami da Giesù Christo nella fede posta nel nome di Giesù Christo vengo cōtro di te spirito maladetto, ribelle del mio, e tuo Dio, apostata del mio, e tuo *Atto di detestatione contro il diauolo incubo, e succubo.*

Digitized by Google

e tuo Creatore, incubo puzzolente, asmodeo immondo, che per mezzo dell'immonditie carnali procuri di tirare le creature in precipitio: & in virtù del santissimo nome di Giesù ti comando, che subito ti parti, & allontani dal mio corpo, dal mio cuore, dalla mia fantasia, e da tutte le potenze mie interne,& esterne, e per l'auuenire non habbi più potestà sopra il mio corpo, ne sopra i miei sentimenti: perche io son posta sotto la protettione del santissimo nome di GIESV.

Mulier, quæ manet ad custodiam, verba diriget non super seipsam; sed super personam à dæmone vexatam.

§. II.

724. *Exercitia adimplenda à Vexatis ab incubis.*

SEptimò, vt in pœnalibus operibus, scilicet ieiunijs, disciplinis, ac mortificationibus exerceatur, vt supra declaratum est *num.* 560. *& sequentibus*, nec non assiduè orationi incumbat: vt latè supra docuimus à *num.*387. *inclusiuè, vsq; ad num.* 528. *exclusiuè*, admoneat.

Octauò, vt excludat omnẽ dæmonis timorem, minas, atque blandimenta contemnat, nec vllo modo mente eius suasionibus attendat; sed cùm aliquid suggerit, statim ad Iesum eleuet mentem, ac quandiù tentationis impulsus durauerit, sequentia repetat verba.

Sia laudato, e glorificato il Santissimo Nome di Giesù.

Nonò, vt dæmonem contemnat, ac vilipendat, illumque multis opprobrijs,ac cõuitijs indignabunda afficiat,ac se dæmoniorum sociam fieri nolle protestetur.

1. Cor. c.10.

Decimò, vt aliquas secum Sanctorũ reliquias deferat, Agnus Dei, aliasq; res benedictas; imò laudabile erit, si etiam Exorcista eius vestes benedicat; sed super omnia sæpiùs actus fidei, ac confidentiæ in Deum eliciat; hoc .n. est maximum omnium remediorum.

Vndecimò cùm persona vexata plenum super dæmonem dominium acquisiuerit, ita vt ad crucis signum ab ipsa formatum, & ad Sanctissimi Iesu Nominis inuocationem illicò dæmon aufugiat; & Exorcista eam in fide, ac fiducia iam perfectè probatam esse cognouerit, ad præcepta expulsiua, de quibus *sequenti articulo agitur*, poterit deuenire.

Benedictio pro Vexatis ab incubis.

Deinde eius cubiculum, vbi pluries talis carnalis commixtio contingebat, sacris munire benedictionibus,ac dæmoni in nomine Iesu præcipere,ne ad talem locum ampliùs accedere præsumat. Postea creaturam benedictione sequenti benedicat.

Dominus Iesus Christus ✠ apud te sit, vt ab hoste immundo te defendat: intra te ✠ sit, vt à spurcitijs carnalibus te conseruet: ante te ✠ sit, vt in via mandatorum Dei te perducat: post

te

Digitized by Google

te ✠ sit, vt ab incubo spiritu te custodiat, ita vt amplius ad te accedere nequeat: super te ✠ sit vt te benedicat, qui cum Patre, & Spiritu Sancto in vnitate perfecta viuit & regnat in sacula saculorum. Amen.

Duodecimò tandem, cùm Exorcista eam à dæmone totaliter liberam esse cognouerit, moneat, vt de accepto beneficio Deo quotidie gratias referat: sæpiùs fidei actus, ac confidentiæ in Deum eliciat, se imposterum, diuino fauente auxilio, mundam, & à quacunq; dæmoniaca vexatione illæsam fore, ac præseruandam.

QVÆSTIO VI.

Quænam sint remedia particularia pro Obsessis tertij generis.

725. *Documenta seruanda ab Obsessis ab infantia.*

REspondetur, vt ab Obsessis tertij generis (adultis videlicet, & qui ab infantia à dæmone fuere possessi) obex, quo impediuntur, ne à dæmoniaca tyrannide subtrahantur, auferatur, vtilissimum fore sequentia seruare documenta.

Primò, cùm isti Energumeni ob longum habitum ex frequentatis actibus assentiendi dæmoniacis suggestionibus elicitum ad minimum diaboli nutum trahantur, ac consequenter ad diffidendum de diuina protectione excitentur, ita vt se liberali eius concursu à dæmoniacis vexationibus eripiendos fore non credant; etiam per habitum illi contrarium sunt subleuandi; qui quidem confidendi in Deum habitus ex frequentatis actibus coalescat, necesse est. Vnde præter ea, quę supra habentur in instructione communi *à num. 622. vsq; ad nu. 646.* de quibus diligentissimè sunt instruendi, sæpiùs etiam sunt admonendi, vt in Deum orando, & suppliciter eius diuinam opē implorando ad dæmoni resistendum perseuerent, vt veram, certam, & inhæsitantem sibi fidem, ac confidentiam, qua mediante suam liberationem obtinere valeant, communicare dignetur. Nam, *licèt Deus præstare possit*, ait Chrisostomus, *prius, quàm petamus: verùm per hoc differt, & expectat, vt occasionem accipiat, qua iustè nos sua cura dignos faciat.* Propterea Exorcista ad manum habeat doctrinam de perseuerantia in orando supra positam *à num. 459. vsq; ad num. 466.* vt per illam vexati, & corde, & animo ad diuinę bonitati credendum, ac in eius protectione fidendum roborentur.

Chrisost. homil. 30. in Genesim.

§. I.

726. SEcundò Vexatum moneat Exorcista, ne dæmoni aliquid suggerenti attentas præbeat aures, nec cum eo contendat; sed ex tali suggestione, tanquam ex stimulo ad Deum laudandum, ac sanctum nomen eius glorificandum excitetur; idcircò toties, quoties tentatorem præsentem apprehenderit, sequentibus verbis illum fugare conetur.

Digitized by Google

Sia sempre laudato, & da tutti glorificato il santissimo nome di Giesù.

Sæpissimè verò, cùm opportunum aderit tempus, ante Crucifixi imaginẽ ad Iesum deuotè conuersus, ac genuflexus sequentem, vel aliam similem in sua materna lingua recitet orationem.

Oratione da recitarsi dalli Obsessi di longo tempo.

Voi, Signor mio Giesù Christo, sete il mio Redentore, Conseruatore, e Protettore, il mio refugio, il mio conforto, la virtù, e fortezza dell'anima mia: in voi hò posto tutta la mia confidẽza: defendetemi dunque contro questo maligno spirito, reprimete la sua tirannia, e non permettete, che habbia potestà di mouermi tanto efficacemente la fantasia, & imaginatiua con le sue false, e vane rappresentationi: mà datemi aiuto, acciò fortemente possa resistere alle sue maligne persuasioni, e tenere il mio cuore, e la mia mente à voi vnita, accio finalmente per la grandezza della vostra bontà, e misericordia io resti totalmẽte libero dalla tirannia di così crudel nemico, e possa via sempre lodare, e glorificare il vostro santissimo nome.

Deinde immediatè post prædictos confidentię actus, sequentem detestationis actum contra dęmonem animo virili, sed irato, & indignabundo vultu eliciat, dicens:

Atto di detestatione contro il demonio.

E tù, diauolo maladetto, seduttore delle menti diuote, apostata del mio, e tuo Dio, ribelle del mio, e tuo Creatore, partiti da me senza dimora alcuna, che così ti comando nel nome di Giesù Christo.

Interim frontem, os, guttur, pectus, cor, aures, & partem à dæmone vexatam crucis ✠ signo muniat, illud sæpiùs pollice efformando.

Obsessus in duobus prædictis actibus, nempe confidentiæ in Deum, ac detestationis dæmonis se sæpissimè exerceat, sicque breui tempore pro sua liberatione erit dispositus.

Tandem Exorcista, cùm ipsum obsessum nõ ab alijs persuasum, sed sponte, humiliter, ac suppliciter ab eo petere viderit, vt dæmonem expellat, si ex ipsius verbis illum perfectè esse dispositum, ac benè probatum agnouerit, iuxta communes regulas superiùs positas *nu. 646. & seqq.*, ad præcepta expulsiua deuenire poterit, iuxta doctrinam articulo sequenti tradendã.

QVÆSTIO VII.

Quanam sint remedia particularia pro Obsessis quarti generis.

727. REspondetur, cùm huiusmodi personæ energumenæ spirituales sint, & exercitijs spiritualibus semper intentæ, non opus esse, illas admonere,

vt

Digitized by Google

vt peccatorum suorum contritionis actus eliciant, Sacramenta frequentent, ieiunio, & orationi vacent, disciplinis, ac mortificationibus corpus suum castigent: quia his omnibus iugiter, ac sedulò incumbunt; sed circa ea, quæ sequuntur, Exorcista, vel Parochus eas diligenter instruere valebit.

De quibus instruenda sine persona spirituales obsessa, vt à dæmone liberentur. Supra nu 541. & sequent.

Primò circa Dei voluntatem, videlicet quamuis multa mala Deus euenire permittat, quatenus illa non impedit, vt latè prosecuti sumus *à nu.* 128. *& sequentibus*: attamen cum mala aliquo modo in se peccatum includant, vel ad illud inducant, puta ad Dei, vel proximi offensam: vel homines à bono reuocent, vel maius bonum impediant, v.g. virtutum exercitia, & charitatis opera, Deus illa non vult, nec approbat. Ideò efficaciter illis Exorcista suadeat, vt firmiter credant, quæ posita sunt credenda in instructione communi *à num.* 622. *vsq; ad num.* 646. videlicet Deum eas à dæmoniaca possessione liberare velle, si talis liberatio eis sit salutaris; ac pro sua infinita bonitate, ac fidelitate ipsis huiusmodi beneficium collaturum: quia promisit, quòd omnes in se credentes dæmones forent eiecturi. Si autem ab alijs, eò magis à seipsis. Et ipsemet Christus quotquot obsessos, aut maleficiatos inuenit, à dæmone liberauit: vt testatur Petrus Actuum c. 10. dicens: *Qui pertransijt benefaciendo, & sanando omnes oppressos à diabolo.* Et subdit: *Et nos testes sumus.* Si ergo omnes sanabat, signum est, quòd voluntas eius est illos liberandi. Quare à se omnem dubietatem repellere debent, ac totam suam fiduciam in Dei bonitate, ac fidelitate collocare.

Marci 16.

Supra nu. 394. & sequent. Supra nu. 405. & sequent.

§. I.

728. *Quæ ab Exorcista huiusmodi obsessis sint proponenda.*

SEcundò, vt Exorcista liberationem à dæmone ipsis futuram esse animæ salutarem eis persuadere queat, eis ob oculos ponere debet, Primò bona, quæ dæmon impedit in obsessis, v. g. ne sua confiteantur peccata; vel saltem maxima cum difficultate: ne alias doceant personas res ad salutem necessarias: ne Eucharistiæ frequentent Sacramentum: ne opera misericordiæ, & alia huiusmodi bona exerceant, quæ, nisi à dæmone essent impediti, executioni mandarent. Secundò mala, ad quæ dæmon eos inducit, nempe ad Deum blasphemandum, proximum infamandum, eius occulta peccata patefacienda, ad seipsos saxis collidendum, igne adurendum, aquis præfocandum, ab alto præcipitandum, laqueo suspendendum, & alia id generis mala, ad quæ sæpiùs Energumenos à dæmone induci experientia comprobatur. Tertiò damna, ac perturbationes, quę non tantùm personis parentum, consanguineorum, ac domesticorum inferre solet; sed in rebus etiam eorum, ac bonis fortunæ: vt rumores, tumultus, strepitus commouere: odia, inuidiam, ac zelotipiam excitare: rixas, atq; discordias disseminare: suppellectilem dissipare, vinum fundere, omnia in perditionem emittere, aliaque innumera mala, quę, vt ad malum culpę sunt inducentia, non dicenda sunt esse à Deo iubente, ac volente, sed tantùm permittente, vt ex illis magis, ac magis obsessi, eiusq; parentes, ac domestici ad Deum pro liberatione obsessi humiliter exorandum, eiusque diuinum auxilium implorandum excitentur.

Supra nu. 541.

Digitized by Google

§. II.

729. TErtiò admonere debet, non esse secundùm regulas prudentiæ, hoc, vel illud grauissimum malum pœnę secundū propriam voluntatem sibi eligere velle, vt in virtutis, ac perfectionis palestra se exerceat; & eò magis à Deo petere, vt in corpus suum diabolū immittat, cùm per voluntatē signi constet, Deum opposita confirmare. Ideò melius esse consiliū semper à Sapiente perquirere, vt docet Tobias *cap.* 4. Nam varia sunt media, quibus homo in perfectionis schola progredi potest; *Non enim*, ait Paulus Sherlogus in Cantic. Anteloq. 12. n. 18., *vnica est via, qua itur ad Olympum. Hei mihi*, ait S. Io. Chrisostomus homil. 61. ad Populum Antiochenum, *quot ad salutem nobis viæ!* Illa media ex spiritualis, docti, & pij Patris consilio elicere debet, quibus in perfectionis via liberè, & sine impedimento proficere possit.

Supra nu. 727. Supra nu. 486.

Quartò, iubeat Exorcista, vt persona obsessa genuflexa ante Crucifixi imaginem fidei actum, iuxtà sequentem, vel aliam similem formulam, eliciat.

Oratione da farsi à Dio dalle persone spirituali impossessate dal demonio.

730. *Oratio deprecatiua.*

SIgnor mio Giesù Christo Redentor mio, refugio, e conforto dell'anima mia, ecco me vilissima creatura serua vostra indegnissima, conosco, che à tanti beneficij riceuuti, e che di continuo riceuo dalla Maestà vostra, non hò mai corrisposto, ne corrispondo, conforme il mio debito: però hora non potendo in altro modo corrispondere, v'offero quest'anima mia, e questo mio corpo, tutti i miei pensieri, parole, & operationi, protestandomi, che tutto quello, che per l'auuenire farò, dirò, e pensarò, di volerlo fare, dire, e pensare solo per dar gusto a voi, e fare in tutto, e per tutto la vostra diuina volontà, con prōtezza di patire qualsiuoglia pena, e tormento, che piacerà alla Maestà uostra, ch'io patisca; sì che anco adesso, se io sapessi di certo, che fosse la volontà vostra, ch'io fossi dal demonio posseduta, e tormentata fino al fine di mia vita, molto volontieri m'offero à patire questo, e qualsiuoglia altro tormento, che piacerà alla Maestà vostra di mādarmi. Mà perche nō mi cōsta essere il vostro diuin volere, che sia dal demonio vostro inimico impossessata; mà più tosto, che la vostra diuina volontà è di far

bene

Digitized by Google

bene à tutti, & in particolare di liberar dal demonio tutti quelli, che à voi ricorrono, credono, e confidano nella virtù, & efficacia del vostro santissimo nome: sì come l'hauete dimostrata, mentre, essendo in questo mondo vestito di carne mortale, hauete liberato dal demonio tutti quelli, che à voi sono ricorsi. Et affinche giamai mācasse l'aiuto vostro, hauete lasciato la potestà di scacciar' i demonij non solo alli vostri discepoli, e suoi successori; mà tutti i fedeli Christiani ancora, che' n voi hauessero creduto, e confidato; nel che è chiaro, che la vostra diuina voluntà è di liberare dal demonio tutti quelli, che à voi ricorrono, & in voi confidano, quando tal liberatione li è salulutare. Per tanto hora io credo fermamente, che per la grandezza della vostra bontà, e misericordia sete pronto, e preparato a liberarmi da questo maladetto demonio, mentre questa liberatione mi sia gioueuole. Affinche dunque questa liberatione sia conforme il vostro diuin volere, vi prego, e supplico per l'infinita vostra clemenza, e liberalità, per la verità della vostra parola, e fedeltà nel seruare le promesse vostre vogliate liberarmi da questo maladetto demonio nemico vostro, & insieme concedermi gratia efficace, affinche questa liberatione sia salutare all'anima mia; acciò con maggior libertà di spirito possa seruirui, & con maggior feruore attendere à frequentare i Santissimi Sacramenti, impiegarmi nell'opere di misericordia e spirituali, e corporali, & eccitare non solo me stessa, mà gli altri ancora à maggiormente lodare, e glorificare il vostro santissimo nome. In voi dūque hò posto tutta la mia confidenza, e credo per certo, per la grandezza della vostra pietà, e misericordia, e fedeltà delle vostre promesse, non solo di restar totalmente libera dal demonio, mà di ottenere ancora dalla vostra liberalità vn' aiuto efficace, acciò cotesta liberatione all'anima mia fia gioueuole, e salutare, & con maggior libertà di spirito vià maggiormente sij per attendere à lodare, e glorificare la grandezza della vostra bontà, e misericordia.

Breuiter autem sępiùs liberationem sequenti formula poterit postulare.

Digitized by Google

Atto breuissimo di confidenza in Dio.

SIgnor mio Giesù Christo, in voi hò posto tutta la mia confidenza; perche voi sete il mio protettore, e difensore; però liberatemi voi da questo maladetto demonio per honor, e gloria del vostro santissimo Nome.

Atto di detestatione da fare contro il demonio.

731. *Actus detestationis in damonem.*

ETù maladetto diauolo nemico di Dio, ribelle del mio, e tuo Creatore, apostata del mio, e tuo Signore, perturbatore della pace, che ad altro non attendi, che à far male, indurre al peccato, & impedire le buone operationi, con che ardire presumerai tù di star più in questo mio corpo adesso, ch'io credo, e confido nel mio Signor Giesù Christo, che mi vuol liberare dalla tua tirannia; e che mi son eletta per l'auuenire di esercitarmi in quei patimenti, & altre opere spirituali, che dal mio Padre spirituale mi saranno imposte? Per tanto per l'autorità concessami da Christo nella Fede, ti comando nel nome di Giesù, che ti parti da me, e non habbi più potestà di molestarmi.

Iubeat Exorcista, vt sæpiùs etiam, sed breuiùs prędictos confidentiæ, ac detestationis actus repetat; & cùm eam iam perfectè probatam esse crediderit, iuxta probationes supra positas *num. 646. & sequentibus*, poterit ad præcepta expulsiua, iuxta regulas positas *sequenti Articulo* deuenire.

QVÆSTIO VIII.

Quænam sint remedia pro Obsessis quinti generis.

732. *De quibus instruendi sint Obsessi circa cernicis.*

CVm istis obsessis Exorcista instructiones, & communes probationes pro Vexato præparando, de quibus supra *toto capite præcedenti*, adhibere valebit. Præcipuè tamen per signa certa, & euidentia coram personis sapientibus, ac prudentibus ostendere studebit personæ obsessæ, aut maleficiatæ, illam ægritudinem non esse à causa naturali; sed à dęmone prouenire, quod per prędicta probatiua, & instructiua dęmoni imposita, nedum per seipsum, sed etiam per ipsammet personam obsessam prędabit: de quibus supra *num. 663. & 665.* Cogitationes verò, quæ illi, infirmitatem naturalem esse suadent, moneat, non ab intellectu, ac ratione recta prouenire, sed ab imaginatiua, seu phantasia, cui a dęmone suggeruntur, quas repellere debet,

Digitized by Google

debet, ac credere Exorcistæ. Si verò adhuc non crediderit, talem personam dimittat, & à quacumque functione desistat, vt supra docui *num. 619. vers. quod si naturalem*. Seorsum tamen consanguineos, vel domesticos admonere poterit, vt ipsi personæ vexatæ suadeant, vexationem istam non à naturali causa, sed à dæmone exoriri. Et postea, cùm illam perfectè dispositam esse, iuxta instructiones, & probationes communes viderit, ad expulsiua præcepta, de quibus *in sequenti articulo*, poterit deuenire.

ARTICVLVS V.

De Dæmone Fugiente, seu Exeunte.

733. *Dæmones in aliquibus Obsessis non semper præsentes manent; sed ad tempus eos deserũt, & postea redeunt.*

DVobus modis dæmones è corpore, quod possident, exire, nos indies experientia rerum magistra demonstrat. Vno modo præsentialiter tantùm, sed non potestatiuè. Alio modo præsentialiter, & potestatiuè. Primo modo dæmones in corpore aliquo existentes ab eo exire dicuntur, cùm per aliquod tempus, puta per diem, vel horam illud totaliter torquere cessant, & vltrò se aliò transferentes illud deserunt, sed postea, Deo sic permittente, ad idem redeunt: quia adhuc in illud intrandi, atque vexandi potestatem retinent: ita etiam docent Petrus Thyreus *lib. de dæmoniacis c. 8.* & Sanchez *lib. 2. in præcepta Decal. c. 42. num. 7.* Et exemplo à Cæsario ab Alexandro Calamato relato *in praxi benè moriendi* comprobatur. Alio modo dæmones è corpore, quod possident, præsentialiter, & potestatiuè exire dicuntur, cùm à diuina virtute ab eo exire compelluntur, eisq; omnis potestas illud diuexandi totaliter aufertur. Et de hoc exitu impræsentiarum loquimur, in quo, certum est, quòd dæmones propter suam inuidiam, superbiam, crudelitatem, odium, iram, & iniquitatem, omne malum, quod possunt, Vexato inferre vellent; sed si Vexatus erit benè instructus, & Exorcista prudens fuerit, dæmones sine minima ipsius Vexati, & aliorum quorumcumque læsione exire compellentur.

Antiqui Exorcistæ multa credebant esse necessariò seruanda in expulsione dæmonis, Quæ à nobis sũt reprobata.

Vnde antiquis Exorcistis visum fuit, dæmones exire non posse, vel eijciendos non esse, nisi priùs ex maleficiati corpore maleficia expellerentur, ac destruerentur, quæ alibi essent abscondita, & nisi superiores dæmones eijcerent inferiores, & alia id generis, quorum primum non necessarium esse, supra ostendimus *num. 125. & 280.* Secundum verò, vt vanum reprobauimus supra *num. 268. & num. 285. & sequentibus*. Hac de causa prælati Exorcistæ, dæmones in exitu, tanquam compulsos, dirè semper corpora vexare credebant; & quamuis præcepta grauissima adhiberentur; nõ tamen adhuc à vexatione abstinere; & ideò Vexati communiter voces terribiles, ac mugitus emittere, dolores acerbissimos sustinere, membra propria dilaniare, incompositè saltare, ora latissimè aperire, oculos quasi extra caput educere videbantur, qui si à pluribus non sustinerentur, terribiliora paterentur.

Digitized by Google

§. I.

734. *Possunt dæmones ab obsesso exire sine vlla ipsius læsione.*

AT nunc, Deo dante, dæmones è corpore Energumeni sine vlla ipsius torsione, & vexatione exire videmus, & experimur, quando ipse secundùm regulas præpositas *capite præcedenti* est benè instructus, ac perfectè probatus; & Exorcista secundùm easdem, & alias *in hoc opusculo* assignatas ad dæmones præcepta dirigit expulsiua.

Nec his repugnat, quòd vexatio ex maleficijs, vel ex timore fuerit; vel si vnus, vel plures dæmones, aut etiam legiones fuerint: & quicquid priùs in corpore fuerint operati: quia dæmones omnes exient, & omnia maleficia sine vllo corporis dolore, ac perturbatione dissoluentur.

Quod facilè ex lenitiuis, & instructiuis præceptis poteris argumentari. Sup.num.664. & 665. Si enim per præcepta lenitiua, & instructiua facta, vt supra docuimus, dæmon ad talem obedientiam reducitur, quòd omnibus præceptis indifferenter obediat, cur non etiam præceptis obediet, quæ ad illius expulsionem fiunt, vt scilicet nullam Vexato in exitu læsionem inferat? Imò si dæmones insensibiliter in corpus ingredi possunt, & in eo insensibiliter manere, poterunt etiam insensibiliter exire.

Si autem instetur, quòd contrarium experientia docet: Respondetur hoc prouenire, quia non est benè instructus Energumenus, & non est cautus Exorcista in dæmonē eijciendo, quando ad obedientiā totaliter est reductus.

§. II.

735. *Obiectio. Solutio.* Toſtat. q.123. in c. 8. Matth. ad 3.

SI verò obijciatur, quòd etiam ad Christi præceptum, dum aliquando dæmones expelleret, Energumenus quidam Marci 9. volutabatur spumans, cruciabatur valdè, & factus est velut mortuus. Respondetur, hoc permisisse Christum, non quòd diabolus sine vlla obsessi vexatione exire non posset; sed vt astantes dæmonis crudelitatem viderent, qui de corpore exire noluisset, si potuisset, & propter alia mysteria; Ideò Christus præceptum non addidit de nulla læsione facienda. Alijs autem vicibus Christus

Lucæ 4. 35. dæmonia sine vllo Energumeni dolore eiecit; *Obmutesce*, dicebat, *& exi ab eo. Et cùm proiecisset illum dæmonium in medium: exijt ab illo, nihilq; illum nocuit.* Sic Discipuli Christi eodem modo dæmonia eijciebant.

736. *Superfluū est, dæmone præcipere, vt in exitu det signum.*

Nec opus est, dæmoni præcipere, vt sui exitus det signum, puta lampadem ardentem, seu candelam accensam extinguendo, vel vitrum frangendo, vel similia: quia multoties, vt à fide dignis audiui, dæmon talia dedit signa; imo anno 1649. cum quidam Exorcista tale signum quæsiuisset, dæmon nedum lampadis lumen extinxit, sed & ipsam, licèt argentea esset, confregit, nec tamen è corpore est egressus.

Certum ergo dæmonij exitus erit signum, cùm persona priùs obsessa, aut maleficiata post vltimum expulsiuum præceptum se veluti à quodam pondere exoneratam, à quodam ligamine solutam, & à quocumque dolore, & grauamine subleuatam, ac cor suum ob liberationem hilaritate, ac iucunditate

Digitized by Google

ditate repletum habere, experietur. Dæmoni tamen Energumenorum linguam possidenti ad maiorem pœnam, & cõfusionem præcipere posset Exorcista, vt in exitu ter clamaret, non inuocando, vel deprecando, sed quasi deterritus pertimescendo nomen Iesu, sic: *Iesu tu me eycis: Iesu tu me eycis: Iesu tu me eycis:* vel idiomate vulgari dicendo: *Giesù tu mi scacci: Giesù tu mi scacci: Giesù tu mi scacci.* Hoc tamen non est necessarium.

QVÆSTIO I.

Quomodo se debeat habere Exorcista erga Energumenum in actu liberationis.

737. *Documẽta tradẽda ab Exorcista in actu liberationis.*

REspondetur Exorcistam, cùm ad vltimum actum peruenerit, nempe ad dæmonem ab Energumeno expellendum, ipsumq; obsessum benè instructum, ac perfectè probatum iuxta doctrinam traditam *capite antecedenti* viderit, præsentibus Vexati consanguineis, vel domesticis, alijsq; personis spiritualibus, debere illi à Deo accepta beneficia in memoriam recitare; insidias nempe dæmonis iam patefactas, sicut & modos, quibus ipse decipiebatur: eum didicisse remedium, quo dæmon est expellendus, nempe fidem, & confidentiam certam in Santissimo Iesu nomine; ac præceptum ab Exorcista, tanquam ipsius Dei, & Ecclesiæ ministro faciendum: iam dæmoni à Deo omnem potestatem super eum esse ablatam: Deumq; ad eius peccata non respecturum; Nam expulsio fiet virtute diuina ob diuinæ misericordiæ magnitudinem, ob Dei fidelitatem, & ob Sanctissimi Nominis Iesu honorem.

Præterea Exorcista Energumenum diligenter instruat, ne diabolicis tentationibus vmquam assentiatur; imò quòd neque attendat. Videns .n. malignus ille spiritus, quòd nihil ampliùs contra Energumenum potest, destructa totaliter sua potestate, ad tentationes, insidias, suggestiones, ac deceptiones confugit, vt saltem per illas aliquid possit, puta Energumenum ad diffidentiam inducere de concursu diuini auxilij; Ideò Energumenus cautus sit, vt fide firma, ac confidentia certa dæmonibus resistat, omnibus illis insultet, eos spernat, ac contemnat, & in Deum semper omnem spem suam collocet, omnibusque diligenter attendat, quæ sibi ab Exorcista proponuntur.

QVÆSTIO II.

Quenam sint suggestiones speciales, quibus dæmon Energumenum inuadere solet tempore liberationis.

738. *Varia dæmonis tentationes.*

REspondetur varias esse tentationes, quas Energumenus patitur durante instructione, & probatione; sed in actu liberationis, & immediatè post liberationem sunt innumeræ, & subtilissimæ, inter quas sequentes sunt speciales, quibus ad solita remedia est recurrendum.

Prima

Digitized by Google

Prima tentatio est, de non futuro dæmonis discessu, & illius inobedientia pertinaci; & quòd potiùs dæmon omnia pœnarum genera eliget, quàm è possesso corpore exire.

2. Quòd finget quidem exire, sed non terminabit exitum, prout præcedentes obedientias finxit, nec terminauit: quia diabolus callidus est, & mendax; idcircò in aliquo decipiet, & in corpore remanebit.

3. Quòd Energumenus non est sufficienter ad liberationem dispositus: quia est aliquod peccatum occultum, propter quod liberari non potest.

4. Quòd Exorcista plenam auctoritatem non habet: quia non est benè dispositus: eò quòd consuetis exorcismis non vtatur, nec dæmonem de omnibus ad liberationem necessarijs interrogauit.

5. Quòd non est voluntas Dei, vt modò exeat: quia ipse Energumenus hanc tribulationem meretur, cui melius est non liberari: eò quòd ista est crux sibi data à Deo (vt dicunt etiam quidam spirituales ignari) ideòq; illã respuere non debere.

6. Quòd post factum clarè videbitur, quòd creatura liberata non erit: nam ijdem, qui priùs, effectus videbuntur: & quòd etiam dictum fuit, & credidit esse liberatam, & tamen non fuit: sic erit & modò.

7. Quòd non datur aliqua virtus, quę dęmones expellere valeat: quia dæmones possidentes fortes sunt, obstinati, & maligni.

8. Quòd exiet verè, sed modò non est tempus opportunum: exiet autem alia occasione, alio tempore, alio loco, per alium ministrum: quòd adhuc requiruntur hæc, & illa.

9. Quòd nullus Energumenorum à spiritibus verè liberatur; semper enim aliquid mali sentiunt, ita vt ab eis dæmones nõ sint egressi: vel statim ad idem sint reuersi.

10. Quòd priùs maleficia inuenire, & illa destruere oportet: quòd per vomitum, vel alio modo expelli debent: quòd sunt fortissima, & insolubilia: quòd maleficus est viuus, & illa recenter ordietur: vel quòd iam sunt renouata: quòd priùs tales maleficos castigare oportet, & cęt.

11. Quòd exibit, & quòd non exire non potest; sed statim, & post modicum ad pristinam habitationem reuertetur: quòd tantùm insidiabitur, donec, quod perdidit, acquirat: quòd insensibiliter ingredietur.

12. Quòd in exitu se in aliquo corporis latibulo, post datum signum, absconder: quòd quiescet, donec ibi fuerit Exorcista; sed in vestimentis, in capillis, & cæt. remanebit.

13. Blanditijs Energumenum hortatur intrinsecè, vt illum in corpore relinquat; quia se deinceps nullum malum, sed bona potiùs illaturum promittit.

14. Quòd varios timores immittet: quòd per maleficos hæc, & illa operabitur: quòd secum alios dæmones adducet: quòd alios mittet, &c.

15. Quòd si exire cogatur, infinita mala facere spondet; nam se creaturam suffocare velle, intestina extrahere, os extorquere, ossa comminuere, & alia multa mala facere minatur.

16. Quòd malum in Exorcistam, vel obsessi parentes, vel astantes, vel agros, vineas, prata tentabit, &c.

Alia

Digitized by Google

Alia multa proponet versipellis dæmon, vt liberationem impediat, Energumenum ad timorem, pusillanimitatem, & ad diffidentiam de concursu diuini auxilij inducendo. Sed hisce omnibus Energumenus, vt fortis miles fidei firmæ, ac confidentiæ in Deum scuto validissimæ resistere debet, & omnium tentationum, ac suggestionum exercitum pro virili debellare.

§. I.

739. *Energumenus instruendus ab Exorcista ad tentationes repellendas.*

QVare Exorcista, dum prædictas Energumeno suggestiones proponit, hilari fronte eas contemnere debet, & cuilibet remedium præstare; & illis præcipuè, in quibus Vexatus fuerit tentatus obuiare. Propterea hortetur illum, vt clarè manifestet quas patitur tentationes: si istas, vel illas, vel alias, & continuò remedium ex suprapositis instructionibus *capite præcedenti*, desumendum proponat.

Insuper Exorcista, expositis dictis tentationibus, Vexatum animare debet, & cor eius ad contemnendum illas roborare: quia omnia sunt mendacia; & quòd diabolus, cùm minimæ potestatis sit, subiacere debet Exorcistæ, & in omnibus, & per omnia obedire; & nullatenus ei aduersari potest in his, quæ ad suam expulsionem spectant: idcircò Vexatus minas eius non timeat, ac blandimenta repellat.

Vt autè Energumenus viriliter tentationes diabolicas propulsare queat, & à Deo perfectâ fiduciam obtinere, qua sine vlla hæsitatione credat, quòd ad præceptum expulsiuum dæmonis faciendum ab Exorcista Deus concurret, ac virtute sua infinita dæmonem expeller, vertet in fugam, destruet omnia opera eius, ac perfectam sibi impertietur sanitatem, Exorcista vnà cũ omnibus astantibus genuflexus ante Domini Nostri Iesu Christi, ac Beatissimæ Virginis imaginem humiliter, ac deuotè sequentes, vel aliquam ex sequentibus orationibus, prout opportunum iudicauerit, recitabit.

Ad Spiritum S. Antiphona.

740. *Oratio deprecatiua.*

℣. Veni Sancte Spiritus, reple tuorũ corda fidelium, & tui amoris in nobis ignem accende.

℣. Emitte spiritum tuum, & creabuntur.

℟. Et renouabis faciem terræ. ℣. Domine exaudi, &c. ℣. Dominus vobiscum, &c.

Oremus.

Deus, qui Apostolis tuis sanctum dedisti spiritum, concede plebi tuæ piæ petitionis effectum; vt quibus dedisti fidem, largiaris & pacem.

Omnipotens Domine, Verbum Dei Patris, Christe Iesu, Deus, & Dominus vniuersæ creaturæ, qui Sanctis Apostolis tuis dedisti potestatem calcandi super serpentes, & scorpiones, qui

inter

Digitized by Google

Ex thesauro Exorcismorũ.

inter cætera mirabilium tuorum præcepta, dignatus es dicere: *dæmones effugate*: cuius virtute motus tanquam fulgur de cælo sathanas cecidit: tuum sanctum numen cum timore, & tremore suppliciter deprecamur, vt indignissimo mihi seruo, data venia omnium delictorum meorum, constantem fidem, & potestatem donare digneris: vt hunc crudelem dæmonem, brachij tui sancti munitus potentia, fidenter, & securus aggrediar, & expellam, per te Iesu Christe Domine Deus noster, qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & sæculum per ignem. Amen.

Oremus.

Deus, & Pater Domini Nostri Iesu Christi, inuoco nomen sanctum tuum, & clementiam tuam supplex exposco, vt aduersus hunc, & omnem immundum spiritum, qui vexat hoc plasma tuum, mihi auxilium præstare digneris.

Excita quæsumus Domine potentiam tuam, & veni; vt hi, qui in tua pietate confidunt, ab omni citius aduersitate liberentur.

Deus, qui iustificas impium, & non vis mortem peccatoris, Maiestatem tuam suppliciter deprecamur, & famulum tuum (si fœmina est, & famulam tuam) de tua misericordia confidentem cælesti protegas benignus auxilio, & assidua protectione conserues, vt tibi iugiter famuletur, & nullis tentationibus à te separetur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

741. *Oratio deprecatiua.*

Ad Beatissimam Virginem Antiphona.

Sub tuum præsidium confugimus Sancta Dei Genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris, sed à periculis cũctis libera nos semper Virgo gloriosa, & benedicta.

℣. Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix.

℟. Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus.

Defende quæsumus Domine Beata Maria semper Virgine intercedente istam ab omni diabolica aduersitate creaturam, & toto corde tibi prostratam à dæmoniacis propitius tuere clementer insidijs.

Adesto supplicationibus nostris omnipotens Deus, & quibus fidu-

Digitized by Google

fiduciam sperandæ pietatis indulges, consuetæ misericordiæ tribue benignus effectum.

Deus, qui miro ordine Angelorum ministeria, hominumq; dispensas, concede propitius, vt à quibus tibi ministrantibus in cœlo semper assistitur, ab his in terra vita nostra muniatur. Per Christum Dominum nostrum.

AD SANCTVM ANTONIVM DE PADVA

742. *Responsorium S Bonaventuræ ad D. Antonium à Padua.*

Responsorium.

SI quæris Miracula, Mors, Error, Calamitas,
Dæmon, Lepra fugiunt: Ægri surgunt sani:
Cedunt Mare, Vincula: Membra, Resq; perditas
Petunt, & accipiunt iuuenes, & cani:
Pereunt pericula, cessat & necessitas.
Narrent hi, qui sentiunt: dicant Paduani.
Cedunt Mare, Vincula: Membra, Resq; perditas
Petunt, & accipiunt iuuenes, & cani.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.
Cedunt Mare, Vincula: Membra, Resq; perditas
Petunt, & accipiunt iuuenes, & cani.

℣. Ora pro nobis Beate Antoni.

℟. Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus.

Ecclesiam tuam, Deus, Beati Antonij Confessoris tui deprecatio votiua lætificet, vt spiritualibus semper muniatur auxilijs, & gaudijs perfrui mereatur æternis.

Da, quæsumus Domine, famuis tuis ad te confugientibus, & nomen sanctum tuum inuocantibus diabolica vitare contagia; & te solum Deum pura mente sectari.

Prætende, quæsumus Domine, fidelibus tuis dexteram cœlestis auxilij, vt te toto corde perquirant, & quæ dignè postulant, consequi mereantur. Per Christum Dominum nostrum. Amẽ.

§. I.

743. POst hęc sedeat Exorcista, cęteris omnibus genuflexis, & iubeat, vt Energumenus fidem, ac fiduciam, quam protestatur mente se habere, verbis comprobet, iuxta formulam, vel aliam similem, positam supra *num.* 656.

Deinde

Digitized by Google

Deinde deteſtationis actum in dæmonem, vt *num.* 657. enunciet.

Poſtea breuiter rememoret, primò, vt firmiter credat, nec vllatenus dubitet, quòd ad præceptum expulſiuum mox dæmoni faciendum infallibiliter dæmon obediet, ſi talis liberatio ei ſit profutura. Secundò iubeat, vt ipſemet obſeſſus reſpondeat dicens.

Credo fermamente, che hor'hora il demonio ſi partirà da me, ſcacciato dalla virtù diuina, mentre queſta liberatione mi ſia ſalutare, sì come ſpero, e confido in Dio.

Tertiò moneat, quòd Deus ibi verè per eſſentiam, per præſentiam, ac per potentiam adeſt, qui virtute ſua infinita ad tale præceptum dæmonem propulſabit; immò ſi eſſent mille dæmonum legiones omnes in fugam verterentur; Idcircò ipſe interim eleuata mente ad Dominum Ieſum inceſſanter magno affectu ſequentia repetat verba, dum Exorciſta præceptum enunciat.

Verba dicenda ab obſeſſo in actu liberationis.

Signor mio Giesù Chriſto ſcacciate da me queſto maladetto diauolo.

E tù, maladetto diauolo, partiti da me ſubito, che così ti comando nel ſantiſſimo nome di Giesù.

Interim cernuus ad Exorciſtæ pedes prædicta verba repetat.

Tunc ergo Exorciſta ſedens, capite cooperto, voce graui, & horribili cõtra dęmonem conuerſus, quaſi iudex contra reum victum, & conuictum præceptum expulſiuum ſequenti, vel ſimili forma proferat.

Exorciſmus ad dæmonem ab Energumeno expellendum.

744. *Præceptum expulſiuum.*

COntra te, maledicte dæmon (vel ſi plures eſtis) contra vos, ſpiritus immundi, & apoſtatici, qui Dominum Deum veſtrum dereliquiſtis, & obliti eſtis Dei Creatoris veſtri, conſtitutus ſum à Deo ego N. miniſter Chriſti, & Eccleſiæ; ideò auctoritate, quam accepi à Deo, & ab Eccleſia in Ordine Exorciſtatus, in nomine ſanctiſsimæ Trinitatis, & in virtute Domini noſtri Ieſu Chriſti præcipio vobis omnibus, & ſingulis, vt in omnibus, quæ nunc vobis præcepero, ſine vlla mora adamuſsim mihi obediatis.

Præcipio ergo vobis eadem auctoritate, quòd in exitu veſtro non audeatis uos, nec quicunq; alij dæmones aliquod malum facere, uel nocumentum inferre iſti creaturæ, nec mihi, nec aſtãtibus, nec quibuſcunq; alijs creaturis, tàm animatis, quàm inanimatis; quinimmò in exitu ueſtro uobiſcum trahatis omnes ueſtras diabolicas infectiones; ac remoueatis omnia noxia, quę hucuſq; ſiue extrinſecè, ſiue intrinſecè intuliſtis corpori iſtius

crea-

Digitized by Google

creaturæ: ac destruatis omnia maleficia, facturas, ac ligaturas, quas feciſti contra hanc creaturam Dei.

Audite ergo ſpiritus rebelles, & apoſtatici, vltimum meum præceptum, quod illicò, ac feſtinanter adimplere debetis: Eadē auctoritate, qua ſupra, In nomine Sanctiſsimæ Trinitatis, & in virtute ſanctiſsimi nominis Domini noſtri Ieſu Chriſti præcipio vobis, dæmones infernales, vt exeatis è corpore iſtius creaturæ Dei, & totaliter ab ea recedatis, ita vt nō ampliùs habeatis poteſtatem nocendi ei intrinſecè, neq; extrinſecè, nec vllo modo eam perturbandi infirmitatibus, timoribus, viſionibus, apparitionibus, nec alijs quibuſcunq; modis. Exite ergo ſpiritus immundi; ſic volo, ſic iubeo vobis, vt miniſter Chriſti, & Eccleſię: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

§. III.

PRædicta præcepta poterit Exorciſta, ſi expedire iudicauerit, formare in lingua materna patientis, vt ipſe meliùs intelligat, & Exorciſtæ ſe cōformet in dæmone expellendo eo modo, quo Exorciſta expellit. Et ad vltimum præceptum iubeat, vt Energumenus ceruicem inclinet, vt ſupra dictum eſt; & ſi non eſt perſona valdè grauis, poterit etiam, ſi opus fuerit, pede dextro, ſed leuiter, caput eius ad maiorem dæmonis confuſionem, conculcare. 745. *Præceptum expulſiuum quomodo formandum.*

Formato, & iam enunciato cōtra dæmonem vltimo præcepto expulſiuo, iubeat Exorciſta, vt ſtatim patiens ſurgat, & ſe hilari animo oſtendat, & dicat, quomodo ſe habeat, & ſuomet ore fateatur, num ſe liberum ſentiat, & credat: & quando, & quomodo ſenſit à ſe dæmonem exiiſſe. Multi enim dicunt, ſentire illum, vt ventum validum ab auribus: alij, vt fumum fetidū, ab ore exeuntem: alij, vt plumbum graue, vel lapidem à corde ſuo diuelli; poſtea ſe omni grauitate, dolore, ac moleſtia exoneratos ſentire fatentur. *Dæmon quomodo exeat à corpore.*

Si ergo Patiens hilari fronte dicat, ac ſe dubio procul credere ab omni dæmoniaca poteſtate, ac vexatione liberum eſſe fateatur, etiam Exorciſta dicat, ſe quoq; hoc probabiliter credere; nihilominus probare poterit: an verè, vel fictè dæmon exierit.

§. IV.

Modus probandi, an qui fuerat Energumenus, verè à dæmone ſit liberatus.

IN primis admoneat Exorciſta perſonam à dæmone liberatam, timendū de dæmone vlteriùs non eſſe: quia ſi libera eſt, ſicut ipſa credit, & pro certo habet, quamuis Exorciſta dęmoni præcipiat, vt illam vexet, ſicut priùs, nihi- 746.

Digitized by Google

nihilominus in eam nil vltra poterit dęmon: quia Deus ab eo omnem potestatem abstulit. Talis igitur persona liberata coram Exorcista sequentẽ protestationem efformet.

Padre, io credo fermamente, che Iddio per la sua gran bontà, e misericordia, al commandamento fatto da voi al demonio, acciò da me si partisse, habbia con la sua diuina virtù scacciato lontano da me cotesto diauolo maladetto in modo tale, che sopra di me non habbia più potestà alcuna; per tanto prouate pure à comandarli di nuouo, che mi tormenti, come faceua prima, che vederete, che non potrà più darmi fastidio, nè molestarmi in modo alcuno; perche tengo per certo, che sopra di me non habbia più potestà alcuna, e che da me sia allontanato.

Tunc Exorcista sedens dicat:

Præceptũ probatiuum.

Et ego, licèt probabiliter credam, hanc creaturam Dei à dęmone totaliter esse liberam; nihilominus pro maiori cautela, si fortasse ob defectum fidei perfectæ ipsius, ac cõfidentiæ in Deũ inhæsitantis: vel, si pro nunc salutaris ei nõ foret talis liberatio, adhuc aliquis dæmon, vel aliqui dæmones essent in corpore ipsius: vel si verè, ac certè à quacunq; dæmonis possessione, & obsessione sit immunis; vt nobis hoc magìs, ac magìs innotescat, ac Deus à nobis laudetur, ac glorificetur, iterum, vt minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Iesu Christi præcipio omnibus, ac singulis dæmonibus, si adhuc aliqui in hac creatura Dei aliquam habere potestatem præsumant, vt statim dent mihi signũ euidens suę potestatis, ac præsentiæ, aliquam in ea causando vexationem earum, quas priùs causare consueuerant.

Si iterum eam vexarent, signũ esset, quòd liberta non erat, eò quòd perfectam dispositionem pro sua liberatione non habuerat, vel ei liberatio non fuerat salutaris. Et tunc ab opere desistere debet, & debita adhibere remedia alijs diebus, vt meliùs per orationem, & ieiuenum, & alia remedia generalia, & particularia supra relata se disponat.

§. V.

747. SI verò nullum dent dęmones suę præsentię signum, nec aliquam in tali persona causent vexationem; sed ipsa permaneat hilaris, ac iucunda, statim iubeat Exorcista, vt persona à dęmone liberata cum cęteris astantibus ante Iesu Christi imaginem genuflexa de beneficio accepto Deo gratias sequenti, vel alia simili forma persoluat.

Signor

Digitized by Google

Rendimento di gratie da farsi à Dio dalla persona liberata.

SIgnor mio Giesù Christo vi ringratio di tutto cuore, che per l'infinita vostra bontà, e misericordia, e per honor, e gloria del vostro santissimo Nome, vi sete degnato di liberarmi dal demonio, e da' suoi maleficij: così vi prego, e supplico ancora vogliate preseruarmi, e custodirmi, che per l'auuenire non possa più molestarmi in modo alcuno: perche intendo di voler viuere, e morire sotto la protettione del vostro santissimo Nome. *Gratiarum actio.*

Deinde Exorcista cum omnibus astantibus deuotè recitet sequentem Hymnum.

HYMNVS *Sanctorum Ambrosij, & Augustini.*

TE Deum laudamus: te Dominum confitemur.
Te æternum Patrem: omnis terra veneratur.
Tibi omnes Angeli: tibi cœli, & vniuersæ potestates.
Tibi Cherubim, & Seraphim: incessabili voce proclamant:
Sanctus, Sanctus, Sanctus: Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt cœli, & terra: maiestatis gloriæ tuæ.
Te glorioſus Apostolorum Chorus,
Te Prophetarum laudabilis numerus,
Te Martyrum candidatus laudat exercitus.
Te per orbem terrarum, sancta confitetur Ecclesia,
Patrem immensæ maiestatis,
Venerandum tuum verum, & vnicum Filium.
Sanctum quoque Paraclytum Spiritum.
Tu Rex gloriæ Christe.
Tu Patris sempiternus es Filius.
Tu ad liberandum suscepturus hominem: non horruisti virginis vterum.
Tu, deuicto mortis aculeo: aperuisti credentibus regna cœlorum.
Tu ad dexteram Dei sedes: in gloria Patris.
Iudex crederis esse ventnrus.
Te ergo quæsumus, tuis famulis subueni, quos pretioso San-

Digitized by Google

guine redemisti.

Æterna fac cum Sanctis tuis: gloria munerari.

Saluũ fac populũ tuum, Domine: & benedic hæreditati tuæ.

Et rege eos: & extolle illos vsque in æternum.

Per singulos dies, benedicimus te.

Et laudamus nomen tuum in sæculum: & in sæculũ sæculi.

Dignare, Domine, die isto: sine peccato nos custodire.

Miserere nostri, Domine: miserere nostri.

Fiat misericordia tua, Domine, super nos: quemadmodum speranimus in te.

In te, Domine, speraui: non confundar in æternum.

Quo finito, Exorcista leget sequentia.

Orationes deprecatiuæ ad Deum, vt confirmet, quod operatus est.

℣. Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

℟. A templo sancto tuo, quod est in Ierusalem.

℣. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

℟. Et salutare tuum da nobis.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEVS, qui neminem in te sperantem nimiùm affligi permittis; sed pium precibus præstas auditum, pro beneficio accepto, votisque susceptis gratias agimus, te pijssimè deprecantes, vt per tuam pijssimam misericordiam à cunctis eripi mereamur aduersis. Per Christum Dominum nostrum.

Oremus.

GRatias agimus tibi, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus: gratias agimus tibi Christe, Verbũ æterni Patris: gratias agimus tibi Spiritus alme: gratias agimus Sanctis omnibus, tum Angelis, tum hominibus; quia omnipotenti virtute Dei elisus est draco. Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, miserere famulo tuo N. à diabolica potestate liberato, & in eius adiutorium Sanctum dirige Michaelem, qui eum protegat, visitet, atque defendat ab omnibus inimicis suis. Qui vivis, & regnas, &c.

Ore-

Digitized by Google

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, qui liberare dignatus es hũc famulum tuum N. à vexatione Sathanæ, & ministrorum eius, mitte in eũ septiformem Spiritum sanctum paraclytum de cœlis.

QVesumus omnipotens Deus, famulum tuum N. propitius respice: vt te largiente regatur in corpore, & te seruante custodiatur in mente. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Post hæc Exorcista personam liberatam genuflexam pollice signans in fronte dicat:

DOminus Iesus Christus apud te sit, ✠ vt te defendat: intra te sit, ✠ vt te conseruet: ante te sit, ✠ vt te ducat: post te sit, ✠ vt te custodiat; ita vt dæmones non amplius possint nocere tibi vllo modo; sed totaliter à te recedant: super te sit, ✠ vt te benedicat, qui cum Patre, & Spiritu Sancto in vnitate perfecta viuit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Tandem adstantes aqua benedicta aspergendo benedicat dicens:

Benedictio Dei omnipotentis Patris, ✠ & Filij, ✠ & Spiritus Sancti ✠ descendat super vos, & maneat semper. Amen.

Admoneat postea, vt pro gratiarum actione persona liberata Sacratissima Eucharistia se tanquam scuto inuincibili muniat: imò si tempus opportunũ fuerit, ipsemet Exorcista (si Sacerdos sit) illã ei poterit administrare.

ARTICVLVS VI.

De Dæmone Tentante suum regressum.

748. *Dæmon tentat iterum possidere eum, à cuius corpore fuit expulsus.*

EA est diabolicæ superbiæ conditio, vt, cùm dæmon se ab homine despectum, opprobrijs, ac conuicijs affectum, à sua sede expulsum videt, indignatione repletus, & ira excandescens omnem mouetat lapidem, cunctos conatus adhibeat; vt corpus, quod possidebat, iterum ingrediatur; & vt fiant nouissima peiora prioribus. Quare sicut astutijs, dolis, ac suggestionibus prius hominem, quem possidebat; ad timorem; deinde ad pusillanimitatem, ac tandem ad diffidentiam de diuina protectione induxerat, per quam sibi aditum ad ingressum aperuit: ita eisdem astutijs, dolis, ac suggestionibus versipellis nititur, iterum in corpus habere regressum. Idcirco diuinissimum, ac grauissimum post liberationem innumeris tentationibus, ac suggestionibus excusciat bellum, quibus ad diffidendũ de diuina bonitate,

Digitized by Google

ac protectione liberatum inducere valeat: quæ suggestiones, ac tentationes nihilominus, si cognitæ fuerint, facillimè etiam poterunt propulsari. Quare earum principaliores, ac communiores hic subijcientur, ex quibus Exorcista, & liberatus cæteras omnes cognoscere, ac facilè poterunt exterminare.

QVÆSTIO I.

Quænam sint communiores suggestiones, quibus dæmon quærit iterum in corpus liberati suum regressum.

749. *Dæmon expulsus non relegatur in inferno, nec in deserto; sed tentat ingredi corpus, vndè exiuit. Quomodo*

REspondetur, dæmonem, postquam ab aliquo corpore est eiectus, cùm nec in profundum inferni, nec in desertum relegetur, vt putant aliqui; imò multi antiqui Exorcistæ, sed falsò, vt latè demonstrauimus supra *n.* 292. *& sequent.* sed ad alios obsidendos, aut possidendos accedat, adhuc exterius saltem per aliquod tempus ad tentandum remanere, & hùc, illucq; discurrere ad nouos inueniendos modos, quibus homines seducere valeat, ac possidere. Propterea inter alias tentationes, ac suggestiones, quibus hominem impetere satagit, sequentes sunt communiores.

1. Suggerere solet, quòd talis homo verè liberatus non sit: in qua tentatione si vacillet, consequenter de diuinæ virtutis concursu diffidit, & sic meritò à Deo permittitur, vt ille saltem extrinsecè à dæmone aliqualiter vexetur.

2. Suggerit, quod diabolus absconditus manet: quòd motionem non facit, quia Exorcistam timet; sed cùm fuerit ille remotus, faciet sicut priùs: nam omnia, quæ fuerunt facta, diabolicæ fraudes fuerunt nihil veritatis continentes.

3. Quòd diabolus verè exijt; sed iam est reuersus: quia ipse tentationibus consensit; ideò talem, & talem motum in corpore operatur.

4. Quòd Deus vult, vt reuertatur; quia ei peccata sua nundum dimisit, & vt debitas pœnas luat, vult Deus, vt dæmon iterum illum torqueat; ideò certè reuertetur.

5. Quòd ipse liberatus diù in resistendo perseuerare nõ poterit: sed animo tandem deficiet, ac de diuina protectione diffidet: quòd difficillimum est velle semper confidere in Deum.

6. Nisi consensum, vt ingrediatur, præstiterit, innumera mala se patraturum minatur. Si verò præstiterit, non amplius malum, sed bonum ei facturum pollicetur.

7. Quòd in liberatione ab Exorcista omnes conditiones requisitæ non fuere seruatæ: non enim de dæmonum nomine, numero, superiore, principe, tempore exitus, & loco, & alijs ab antiquis Exorcistis seruari consuetis interrogauit, ideò non exijt: vel iterum redibit.

8. Quòd in corpore aliquæ reliquiæ diabolicæ remanserunt, propter quas dæmones habent liberum ingressum.

9. Quòd iam alia maleficia sunt patrata: vel fiunt, vel fient in posterum, & sic diabolus liberè intrabit. Nonne (suggerit dæmon) illam mulierem sic dicentem, ac talia operantem vidisti?

10. Quòd

Digitized by Google

10. Quòd iterum tibi illa infirmitas, quam priùs habebas, eueniet, illud malum, quod patiebaris, obuiabit; infirmitas enim naturalis erat ex hac, vel illa cauſa procedens.

11. Tu numquam vexatus fuiſti; ſed apparentia tantùm fuit, quod verũ eſſe credebas: melancholicus humor, & mentis ſtultitia erat oppreſſio, quã patiebaris, quæ omnia iterum euenient tibi, cùm ad id maxime inclineris.

12. In liberatione ſufficiens fides tibi minimè fuit: non feciſti, quod in te erat; perfectior alia diſpoſitio requirebatur: memento, quòd præparationis tempore nullam deuotionem habuiſti: tempore liberationis à ſenſibus eras alienus, ideoq; verè non es liberatus.

13. Tot tentationes ſuſtinere non poteris; ſed illis tandem ſuccumbes: tu es negligens, non facis, quæ tibi ad preſeruationem ſunt impoſita; nec facere potes, quia nimis difficilia ſunt; in hac infirmitate mori oportet, nam vſque ad mortem ſiue velis, ſiue nolis, durabit.

14. Vide, quot tribulationes pateris: quot miſerias ſuſtines; melius tibi erat, diabolicam vexationem, quàm iſtam tribulationem habere: multoties quietem habebas, & tunc deuotio feruentior erat: & proximus tuus tibi magis magisq; compatiebatur: priùs torquebaris in corpore, nunc grauior eſt tortura in mente; priorem ergo à Deo corporis tribulationem expoſce; vel dæmonem voca, vt corpus tuum iterum ingrediatur.

15. Obſerua, quæſo, quale ſit hoc malum, quod pateris; oportet, vt illud benè, & attentè conſideres, ne decipiaris: ex vna parte quidem naturale: ex altera verò diabolicum videtur, fac ergo experientiam, ad alterum Exorciſtam accede, qui te Patris Menghi, vel Patris Zachariæ Vicecomitis oleo perungat; & an infirmitas tua à dæmone ſit, nec ne, certò ſcies.

16. Ille rumor, quem in ventre experiris, illud frigus, quo in dorſo, ille dolor, quo in capite cruciaris, diabolicus eſt; adhuc dæmon in te aliqualiter præualet: ad te ſæpiùs appropinquat; nil aliud igitur remanet, niſi vt ingrediatur, & hoc tibi citiùs, quàm credas, eueniet.

17. In imaginatione tua ſemper præſentis horrentia, in ſomnijs viſiones teterrimas, in vigilijs terrores: ſemper retro habes, qui te retiaculis implicare videtur: ſemper contremiſcis: ſemper vmbram vides: nonne ſemper timidus es? Hæc clariſſima ſigna ſunt, quòd poſſideris, vel citiùs à dæmone opprimeris.

Hæc, & alia huiuſmodi à dæmone ei ſuggeruntur, qui ab eius tyrannide liber euaſit, vt dæmonẽ timere, & pauere incipiat, ac timore depreſſus animo ſuccumbat, ac diuinæ pietatis, clementiæq; oblitus de eius aſſidua protectione diffidat, & ſic ingratus de accepto liberationis beneficio gratias Deo non referat, Deumq; piiſſimum, ac in ſe confidentibus ſummè beneficum eſſe non credat. Exindè faciliùs à Deo aliquo modo deſeratur, dæmoniq; regreſſus iterum permittatur. Quod facillimè dæmon aſſequitur, ſi liberatus ei patientem auditum largiatur.

Digitized by Google

QVÆSTIO II.

Vnde sumat dæmon tentandi occasionem.

750. *Ex varijs casibus dæmon sumit tentandi occasionem.*

REspondetur, sibi dæmonem ex varijs rerum euentibus, & contingentijs ad prædictas suggestiones liberatum faciliùs excitandi arripere occasionem.

1. Quando liberatus in obscuro aliquo loco inhabitat, ei pauores, & tremores plurimos suggerit, vt timore perterritus animi vigorē, ac fiduciam amittat, & consequenter de diuina protectione diffidat.

2. Quando naturalis aliqua infirmitas occurrit, dæmon se cum sui præsentia illius auctorem esse, & causam phantasiæ fortiter suadere enititur; quæ tentatio maxima quidem est; eiusque principijs quàmmaximè vexatus obsistere debet, ne per successiuum augmentum in deteriora tam animi, quàm corporis damna prolabatur.

3. Quando melancholicus humor superuenit, qui diabolico excitatur impulsu, statim dæmon cum illo se ingerit, & timores exsuscitans, illos eosdem esse effectus, qui fuerant priùs, credere facit, vt exinde vexatus adesse dæmonem firmiter credens, deficiat animo, ac de Deo fiduciam prorsus abijciat; & ita sibi faciliùs aditus, & regressus aperiatur.

4. Quando liberatus ab aliqua est passione perterritus: vt ira, odio, inuidia, amore venereo, tristitia, desperatione, & alijs huiusmodi, diabolus maximum aliquod ei suggerit malum, vt ipsius imploret auxilium, ac Deum, quantum est ex se, blasphemando depellat: vel similia mala operando: & cùm per huiusmodi peccata tunc à Deo, qui hostiles dolos euertit, sit maximè distans, faciliùs dæmoni aditus aperitur.

5. Cùm tunc temporis ab aliquo personam aliquam maleficijs obnoxiā esse: vel aliquem à dæmone possideri, aut simile quidpiam intelligat, illicò malignus spiritus idem sibi euenisse repræsentat.

6. Cùm talem personam energumenam exorcizatam, & non liberatam fuisse: alium tanto tempore vexatum: alterum, qui liberatus fuerat in laqueos iterum incurrisse deprehendat, vexato versipellis dæmon tunc suggerit se eodem modo, quo priùs, subiacere insidijs, & hoc vel illud euenturum persuadet.

Nec hoc tantùm per seipsum suggerit; sed etiam per suos ministros Magos, Maleficos, & Sagas, quorum aliqui se esse Energumenos, aut maleficio affectos effingunt, vt Exorcistas decipiant, cæterisq; hominibus à dæmone liberatis eos non verè liberatos esse suadeant; vt latè supra declarauimus *num.* 375. Nonnulli Energumenos comitantur, cùm ad Exorcistas accedunt, vt exorcizentur, eisq; infirmitatem naturalem esse suadere conantur; idcircò ad Ecclesiam confugere, & exorcismos adhibere superfluum esse: quia post exorcismos adhuc sicut priùs existent, nec Exorcistæ verbis credendum esse; sed experientiæ rerum magistræ. Hisce, & alijs huiusmodi suasionibus, falsas esse Exorcistæ instructiones, illis suadere conantur, ac

meliùs

Digitized by Google

meliùs esse, se matri naturæ, ac dęmonis discretioni, quàm diuinæ protectioni committere, ac Ecclesiæ ministrorum directioni.

7. Quando aliquis excitatur rumor, vel horribile aliquid inopinatò apparet, & liberatus ob timorem contremiscit, malignus tunc spiritus diabolicum properasse ingressum, & se aliquibus vmbris suppressisse persuadet.

8. Cùm in somnijs vexato horribile aliquod siue naturaliter, siue à dæmonibus causatum ostensum fuerit, expectat dęmon, donec euigilauerit homo, & dum adhuc benè sui compos non est, phantasiæ, quod in somnis apparuit, repræsentat, vt sic euigilans timori aditum præbeat, ac animi timore constratus succumbat, ac de diuina protectione diffidat, Deumq; vt suum adiutorem, ac defensorem non inuocet, in eo spem suam nō collocet, nec se eius diuina protectione à dæmoniacis infestationibus illæsum seruādum fore existimet, vt sic de Deo diffisus, à Deo in dæmoniacam iterum potestatem corruere permittatur.

Hæc machinamenta diabolica sunt, hæ sunt technæ, doli, laquei, atque impostura, quibus homines dęmon impetere satagit, vt si non sibi in anima, saltem in corpore detur potestas, vt docet Tostatus *qu.* 121. *in c.* 8. *Matth.* sed arma, quibus à dæmonis tyrannide erepti illum impugnare, omnesque eius suggestiones, & fallacias, vt fumum dispergere valeant, contemplemur.

QVÆSTIO III.

Quibus remedijs præseruatiuis diabolicæ suggestiones in hominibus à dæmone liberatis euanescant.

751. *Remedia præseruatiua*

REspondetur, ei, qui diuino fauente auxilio à dæmonis est ereptus tyrānide, vt à noua se dæmonis vexatione præseruare valeat, duo principaliter (quorum primum est in ordine ad Deum: alterum in ordine ad dęmonem) esse adimplenda.

In ordine ad Deum.

In ordine ad Deum.

CVM Deus summum bonum sit, fonsque omnium bonorum, à quo, sicut à primo principio cuncta bona procedunt, & ad quem, sicut ad vltimum finem omnia bona protendunt; quemadmodum ab ipso liberationis bonum processit, ita ab eo præseruationis bonum orietur, ac propterea liberatum aliquos erga Deum confidentiæ actus elicere, consonum erit.

Primò, se non proprijs meritis, sed diuina principaliter pietate, ac clementia suam obtinuisse liberationem certissimè credere debet: nec super hoc dubitatio aliqua debet oriri, sed firmissima credulitas, non obstantibus quibuscunque tentationibus, suggestionibus, & apparentijs spirituum malignorum.

Secundò confidere debet, vt sicut Deus sua infinita bonitate, ac pietate ipsum à dęmonibus liberare dignatus est; ita eadem bonitate, & clementia eum ab illorum regressu præseruare non desinet, nisi ipse voluntariè dęmonis suggestionibus assentiri, ac de infinita Dei bonitate, secura protectione,

Digitized by Google

Psal.90.ver.1. ac defensione diffidere velit. Deus enim, cuius perfecta sunt opera, omnibus in se confidentibus, ac in adiutorio suo habitantibus diuinam protectionem adfuturam promisit; nec deficiet: quia mentiri non potest. Ergo ficiit se à Deo verè liberatum esse existimat; ita firmiter speret, ac diuina se protegente virtute, ab omnibus dæmonum infestationibus illæsum præseruandum confidat.

§. I.

752. TErtiò frequenter cœlestia meditetur mysteria, fidei scilicet, omnipotentiæ Dei, sapientiæ, bonitatis, clementiæ, pietatis, ac misericordiæ, vitæ, ac passionis Christi; vt, dum mēs in sanctis meditationibus occupatur, dæmoniacis suggestionibus locus prohibeatur.

Quartò in Deum toto corde feratur: quia perfecta charitas timorem proeul expellit, sine quo dæmon aut nihil, aut parum valet. Charitas enim dat inhabitationem Spiritui sancto, qui spiritum malignum excludit: Nam *Deus charitas est*, ait Ioan. prima sua canon. cap. 4. *& qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.*

Quintò in Domino gaudeat, & melancholiæ, super quam dæmon fundatur, passionem excludat. Quod faciet, sæpiùs mentem, ac cogitationem suam ad diuinam pietatem, clementiam, ac misericordiam, ad innumeraq; beneficia à Deo accepta contemplanda conuertendo: vt benè docet, ac testatur Seraphicus P.S. Franciscus Assisiates *to. 3. opusculorum, collatione* 11. apud Ioannem de la Haye Parisinum, *Sanctam*, ait, *Fratres charissimi interiùs, & exteriùs latitiam Dei habete. Si enim seruus Dei studuerit habere, & conseruare latitiam spiritualem, qua prouenit ex munditia cordis, & acquiritur per deuotionem orationis, dæmones nihil possunt ei nocere dicentes: Ex quo in tribulatione, & prosperitate latitiam habet seruus Dei, non possumus inuenire aditum intrandi ad ipsum, nec illi nocere.*

§. II.

753. SExtò, nisi liberatus se Deo velit exhibere ingratum, accepta à Deo quotidiè beneficia commemorare iugiter debet, vt potè qui à dæmonis tyrannide est ereptus, de infernalis tortoris catenis solutus, de tot doloribus, vexationibus, & infestationibus erutus, & qui inferna malignitate erat oppressus, ab illa liber euaserit: & quia gratiarum actio beneficia multiplicat, de omnibus supradictis, & alijs multis continuè quàm maximas Deo gratias soluere non desistat: Idcircò Exorcista illum iuxta ipsius capacitatem edoceat de modo ad Deo gratias referendas obseruando.

Supra nu.68. Septimò, cùm præcipuum diaboli instrumentum sit peccatum, & vbi hoc fuerit, diabolus magnam auctoritatem possideat, persona à dæmone liberata à mortali peccato quàm maximè caueat; imò quantum ab alto sibi dabitur, à venialibus quoque abstinere se debet. Quod Sacramentorum frequentia, ac spiritualium operationum exercitio facillimè consequetur.

Octauò

Digitized by Google

Octauò præſeruationis donum, lumen ad diabolicas cognoſcendas tentationes, vim, & efficaciam ad ipſis reſiſtendum à Deo petere debet: nec non etiam ſuper hoc Beatiſſimæ Virginis, & aliorum Sanctorum implorare ſuffragia; ad quod plurimùm valebit oratio illa ſupra poſita *num.* 602. ſed iuxta monitum immediatè traditum poſt illam *num.* 603.

§. III.

NOnò maximam in Deo confidentiam habeat: nam hoc eſt principaliſſimum remedium. Qui enim ita in Deo confidunt, ac præcipuè in Sanctiſſimi Nominis Ieſu virtute ſuam fiduciam collocant, vt ſine vlla hæſitatione, ſe nedum à dæmonibus, Maleficis, ac maleficijs, ſed à veneno, ſerpentum morſibus, aliorum animantium infeſtationibus, nec non ab inimicis, alijsque periculis animæ, & corporis nequaquam offendendos, aut perturbandos, prout fuerit ſibi ſalutare, credant, hi dubio procul quodcunque fieri dixerint, fiet eis: quia *credenti omnia ſunt poſſibilia*, vt ipſamet Veritas docet Mar. 9. & contra iſtos tota infernalium dæmonum cohors fruſtrabitur, proprias vires deperdendo. Quare quotidiè, non ſemel tantùm, ſed ſæpiùs animam ſuam, ac corpus, cunctaque omnia ad ſe pertinentia ſacratiſſimi Nominis Ieſu protectioni commendare debet, ſequentia, vel ſimilia verba proferendo. 754.

Signor mio Gieſù Chriſto, voi ſete il mio refugio, protettore, e difenſore dell'anima mia, e del mio corpo, di tutte le mie operationi, e di tutte le coſe à me ſpettanti; però io non temo ne demonij, ne malefici, ne maleficij, ne nemici, ne qualſiuoglia altra coſa auuerſaria, che mi poſſa offendere; perche io viuo, & intendo di viuere ſotto la voſtra diuina protettione, ſotto la quale ancora intendo di collocare tutte le coſe, che à me s'aſpettano. *Atto di confidenza in Dio per preſeruarſi da maleficij.*

§. IV.

Remedia in ordine ad dæmones.

CVm immediatum præſeruationis remedium à reſiſtentijs dæmonum ſuggeſtionibus faciendis, de quibus ſupra, vim ſumat, illis cognitis, in eis reſiſtendo maximoperè eſt inuigilandum. Præter autem reſiſtendi modos, de quibus ſupra paſſim *præcedentibus articulis* actum eſt, nonnulli hic breuiter ſunt ſubijciendi. 755. *Remedia præſeruatiua contra dæmones.*

Primus modus conſiſtit in diuertendo ab his, quæ ſibi à dæmone proponuntur, ad quod valet mentis applicatio ad alia vtilia, ac neceſſaria, ſed lęta, ac delectabilia.

Secundus, vt in promptu breuem aliquam orationem habeat, qua Deo gratiarum reddantur actiones pro liberatione: vel ab eo præſeruatio petatur: vel ad Deum aliquo modo mens (vt modis ſequentibus proponitur) eleuetur.

Vi

Digitized by Google

Orationi breui per vincere le tentationi.

Vi ringratio, mio Dio, che m'hauete liberato dal demonio vostro nemico; così credo ancora per certo, che mi vogliate difendere da suoi inganni.

O Signor mio, quanto son tenuto ad amarui, e seruirui: poiche m'hauete liberato dal demonio tiranno crudele dell'anima mia, e del mio corpo.

Vorrei poter hauere il cuore, e la lingua di S. Paolo, ò di Maria Madalena per poterui più perfettamente amare, e lodare.

Sia per tanto sempre lodato, e glorificato il Santissimo nome di Giesù.

Poterit aliquam, vel aliquas dictarum oratiuncularum toties repetere, quoties dæmon aliquid contra eius liberationem illi suggesserit.

Scias autem, mi lector, hoc remedium melius, ac securius esse, quàm cum dæmone contendere velle; imò etiam quàm illum contemnere, & opprobrijs, ac conuicijs impetere: quia per hoc dæmoni non tantùm resistitur, sed de eo victoria reportatur; nam plus est vincere, quàm resistere: qui enim resistit, tantùm ab inimico non vincitur: sed qui inimicum vincit, illum conterit, & prosternit. Per huiusmodi autem actus elicitos persona à dæmoniaca obsessione liberata oppositum illius assequitur, ad quod illam diabolus pertrahere conabatur. Hic enim per impulsum ad diffidendum de diuina bonitate, ad ingratitudinis, impatientiæ, & odij erga Deum, & id generis actus illam inducere decreuerat: illa verò per huiusmodi orationes Deum laudandi, de acceptis beneficijs gratias reddendi, actus amoris erga illum eliciendi ex diaboli tentatione occasionem desumit, & sic dæmon confusus recedere cogitur; nec illam amplius suggestionibus audet perturbare.

D. Bonauentura in 2. sent. dist. 24. ar. 1. quæst. 2.

§. V.

756. Supra nu. 401. & sequent.

TErtiò, considerare Deum vbique præsentem esse, eiq; æqualiter curam esse de omnibus, & maximè de illis, qui eius diuinum implorant auxilium, plurimùm valet, ideòq; ad ipsum cor eleuare, & ab eo, vt à nobis inimicorum timorem expellat, valebit, sæpissimè dicendo:

Si Deus pro me, quis contra me? se Iddio mi protegge, chi mi potrà offendere?

Hoc modo tota dæmonum caterua, omnes tenebrarum principes cum suis satellitibus, ac maleficiorum concinnatoribus vertentur in fugam, & ad nihilum redigentur.

Quartò, per aliquot dies post liberationem omnibus cibis benedictio adhibeatur, saltem per ipsum Vexatum iam liberatum, super cibum & potum crucis ✠ signum formando, Dominum Iesum Christum, vt ipse benedicat, inuocando. Quam consuetudinem, vt catholicam, debet toto vitæ decursu obseruare.

Quintò,

Digitized by Google

Quintò, an intra corpus dolor exiſtat, vel aliquid per membra decurrens, vel aliquæ vexationis reliquiæ remanſerint, obſeruare deſiſtat: quia diabolus, quæ non ſunt, apparere facit, quibus ſi fides adhibeatur, & confidentiam ſuæ præſeruationis amittat, aliquando permittit Deus, vt ex apparentibus fiant realia nocumenta; ideò ad illa nullo modo animum, ſiue mentem conuertat.

Sextò, quando dolores veros eſſe contingit, ſi illos naturales eſſe clarè non conſtet, aliquam deceptionem interueniſſe exiſtimet, quam ſpeciali modo minimè perquirat; ſed citò illam contemnat, & ab ea diuertens, maxima fiducia Ieſu inuocet nomen, ſe eius virtute ab omni dolore credens liberandum.

Septimò, quando aliquid, pro voto ſuo, ex his, quæ ad corporis, vel animæ neceſſitatem ſpectant, vel iuxta artem ſuam operari non poſſe ſibi videtur: vel aliquam in corpore habere debilitatem, & cauſam naturalem non habet, omninò illam operationem efficiat, non quidem membris violentiam inferendo, ſed per liberi arbitrij actum ſic volendo, & determinando illam in Ieſu nomine facere, eius diuino fretus auxilio, interim pollice crucis ✠ ſignum ſuper partem læſam efformando. Sed aduertat, quòd in iſtis actibus non dubitando; ſed viriliter, ac liberè, & inhęſitanter operando ſe habere, eſt neceſſe.

§. VI.

757. *Breuis oratio contra infeſtationes damonũ.*

OCtauò, optimum erit poſt liberationem, nedum omnia habitationis loca benedicere, lectum puta, cellam, ſeu cubiculum, veſtes, & alia huiuſmodi; ſed præcipuè ſerò aqua benedicta cubiculum aſpergere, illudque cruce benedicere dicendo:

Ecce crucem ✠ Domini, fugite partes aduerſæ: vicit leo de tribu Iuda radix Dauid, Alleluia.

Vel illam orationem ſupra poſitam *num.* 601.

Nonò, Eccleſias frequentet, & in eis miſſas, & alia diuina officia audiat: ſacram Euchariſtiam ſuſcipiat, Deumq; humiliter, nedum pro ſeipſo, ſed pro omnibus amicis, & inimicis, viuis, atque defunctis, & præcipuè pro animabus purgantibus, quarum non eſt ſpecialis memoria, exoret.

Decimò, quodcumq; remedium ſpirituale, in quo liberatus ſperat, optimum erit ad preſeruationem. Nam omnium remediorum anima, ſeu formalitas fides eſt, ſeu confidentia liberati; ideò ſi in aliquo remedio nullam habeat fidem, adhibendum non eſt: quia parum, vel nihil proderit; & cum fide omnia, quamuis minima remedia, maximi ſunt valoris.

In his autem cunctis remedijs aduertendum eſt, quòd prædicta, ſicut & alia quæcumq; non ſic ponuntur, vt omnia ſint neceſſariò adhibenda; ità quòd ſine illis preſeruatio eſſe non poſſit; ſed quia ſunt valde vtilia. Tot autem poſita ſunt, non vt omnibus ſit vtendum; ſed vt ab vnoquoque, quæ iuxta diſpoſitionem ſubiecti ſibi magis opportuna videbuntur, ſeligantur.

Non

Non enim omnes ęgroti vnica medicina ſunt medicandi: nec omnes homines eodem cibo reficiendi: ſic nec omnes maleficiati, & obſeſſi ijſdem remedijs ad ſuam liberationem, vel preſeruationem diſponendi.

ARTICVLVS VII.

De Dæmone Repetente, ſeu Redeunte.

758. *Dæmones quãdoque reuertũtur.*

CVM dęmones egreſſos è corporibus humanis iterum in illa ingredi, vti experientia rerum magiſtra teſtatur, ſæpe contingat, vt hæc ars Exorciſtica ſuum habeat complementum, quid in nouæ dęmonis inuaſionis caſu cum iam liberato, in quem dęmones iterum ſunt ingreſſi, agere debeamus, reſtat inquirendum; quod duabus ſequentibus quęſtionibus diſcutietur.

QVÆSTIO I.

Quanam ſit cauſa regreſſus.

Cauſa regreſſus ex parte dæmonis eſt malitia, & alia vitia.

REſpondetur, cauſam ex parte dęmonis non eſſe requirendam, malitiã .n. ſuperbiam, inuidiam, iram, odium, & vindictam eſſe, notiſſimum eſt; *Tanquam .n. leo rugiens circuit, quærens quem deuoret*. 1. Petr. c. 5. ſemperque dęmon ad ingreſſum, & regreſſum, ſi aditus ſibi pateat, eſt paratus. Neque ex parte Dei regulariter: quia ipſe ab bonum noſtrum, & non ad malum inclinatur. Neque ex parte Exorciſtæ, qui ſufficientia tribuit medicamenta. Solùm ergo ex parte Energumeni cauſa eſt requirenda.

Ad cuius euidentiam aliqui moderni Exorciſtæ dęmones dupliciter de corporibus obſeſſis eijci poſſe fatentur.

759. *Dæmones quãdoque eijciuntur miraculosè.*

Vno modo miraculosè, cùm ſcilicet per virum magna ſanctitate prędituũ adhuc in terris viuentem: vel per alicuius Sancti inuocationem: vel per aliquam miraculoſam imaginem, aut alia huiuſmodi dęmones eijciuntur, & tunc eiecti ſemel nõ amplius ingrediuntur: quia tales expulſiones etiam ſine patientis diſpoſitione fiunt: opera .n. miraculoſa facientis atteſtantur potentiam, & non recipientis diſpoſitionem; & de his in ſpeciali ſermo nõ agitur: quia nec ad talem expulſionem iſte actus requiritur: quia eiecti numquam regrediuntur. Virtus enim illa, quæ dæmones ad exitum cogit, abeſſe etiam cogit, vt amplius intrare non poſſint; tota enim miraculi ratio, eſt potentia facientis.

Ordinariè eijciuntur per poteſtatem exorciſticam.

Alio modo per exorciſticam artem, & exorciſtatus miniſteriũ eijciuntur, & tunc quia cum Exorciſtæ auctoritate regulariter, & efficaciter ſuſcipientis diſpoſitio requiritur, quando dęmones ſunt eiecti, ſi patiens paratus in reſiſtendo non perſeueret, iterum ingrediuntur.

Hæc expulſio ſimilis eſt expulſioni peccati.

Declarant à ſimili de peccatore pęnitente. Nam dupliciter aliquis à peccato auerti poteſt, & ad Deum conuerti, vel miraculosè, vt patet de Paulo Apoſtolo, de Magdalena, & alijs, qui non amplius ad peccatum ſunt reuerſi: vel modo ordinario per Pęnitentię Sacramentum, & tunc ſi peccati habitus

Digitized by Google

habitus non sit destructus, faciliter ad vomitum reuertitur: Sic in dæmonum expulsionibus quoad ordinarium modum, & non absolutū contingit.

§. I.

VErùm huiusmodi positio, etsi vera sit, aliqua tamen indiget expositione. Nam miracula vel ad augendam fidem, vel ad eam confirmandam, vel ad alicuius Sancti gloriam manifestandam, vel ad aliorum vtilitatem, puta ad infirmorum sanitatem, & obsessorum liberationem patrantur: vt docent Guilhelmus Vorill. & D. Thom. in 2. *dist.* 7. *q.* 1. *art.* 3. Pelbartus *par.* 2. *Aurei Sacræ Theol. Rosarij, verbo Dæmones V.* & Tostatus *quæst.* 7. *in Matth. c.* 8. Verum est ergo, quòd miracula, quæ ad propagandam fidem, vel confirmandam fiunt, in recipiente dispositionem non requirunt: vt patet de illo cæco à D. Dionysio sanato, dum adhuc paganus esset, de quo supra *num.* 502. de illa puella, à qua Paulus Apostolus spiritum pythonem eiecit, Act. 16. etiam contradicentibus, ac conquærentibus dominis ipsius: ac de illo obsesso, qui domicilium in monumento habebat, Marci 5. à quo Christus dæmones eiecit, nullam in obsesso dispositionem requirendo. Sic in morte, vel immediatè post alicuius personæ magna sanctitate præditæ mortem, vt ipsius gloria, qua fruitur in cœlis, manifestetur in terris, multa Deus operatur miracula in hominibus, sine vlla eorum præcedente dispositione, puta infirmos sanando, & obsessos à dæmone liberando. Qui autem hisce signatis causis à dæmone liberantur, imposterùm à dæmone non possidentur: quia illæ expulsiones non principaliter ob ipsius liberati vtilitatem fiunt, sed ob fidei propagationē, vel confirmationem, vel ad Sanctum aliquem honorandum; propterea Deus, qui tali de causa miraculum operatus est, etiam ob eandem rationem vult defendere, ac patratum conseruare. Aliquandò autem miracula fiunt ob misericordiam Dei ad infirmorum, vel obsessorum vtilitatem, vt docent allegati Auctores, & in istis (si adulti sint, rationis scilicet compotes) fides, ac fiducia in Deum requiritur: vel ob ipsius infinitam misericordiam, ac fidelitatem, vel ob alicuius Sancti merita, & intercessionem, vt liberationem efficaciter obtineat; & sine hac præuia dispositione patiens miraculi beneficium non obtinet, vt benè docet Suarez *disp.* 8. *de distinct. fidei ab omnibus donis sect.* 1. & sicut fides requiritur, vt à dæmonis possessione efficaciter liberetur, ita eadem requiritur, vt à noua dæmonis inuasione præseruetur.

760. *Quomodo eiiciantur miraculosè, explicatur.*

Matthæi 8.

Concludendum ergo est, causam, ob quam diabolus corpus, à quo eiectus fuerat, iterum ingreditur, se ex patientis parte teneri, qui, cùm per malum habitum diabolicis suggestionibus magis, quàm Christo suum auxilium in se credentibus, ac confidentibus pollicenti, credere, & assentiri sit assuetus, ideò post liberationem etiam simili modo tentatus succumbit; ex quo ad diffidentiam inducitur, ratione cuius à Deo denuò sub dæmonis potestate cadere permittitur, qui iterum corpus illius ingreditur, ac iuxta Dei permissionem, suam in eo tyrannidem exercet.

Supra nu. 67.

QVAE-

Digitized by Google

QVÆSTIO II.

Quomodo se habere debeat Exorcista cum eo, qui post liberationem iterum à dæmone possidetur.

761. *Documenta pro liberatis suspicantibus de noua inuasione dæmonis.*

CVM distinctione respondetur: Nam ille, qui à dæmonis possessione liberatus est, vel se iterum à dæmone possideri suspicatur, sed nihil certitudinis habet: vel certus est, dæmonem iterum in suum corpus esse ingressum, illudque possidere.

Cum Vexatis primo modo Exorcista ad inuestigationem, & probationē recurrere debet, de quibus supra *à num. 618. & sequentibus*. Si enim ex huiusmodi inuestigatione, ac probatione nullum euidens diabolicæ præsentiæ signum habuerit, tunc dimittatur vexatus, & illum Exorcista à falsa existimatione remoueat, declarando, illas esse diaboli deceptiones, & illusiones, vt illum ad diffidendum de diuina protectione inducat: horteturque ad diuinum continuè auxilium implorandum: vt docuimus supra *nu. 620.* verbò *quòd si patiens*. Quod intellige, quando tam ex parte Exorcistæ, quàm ex parte Vexati perfecta pro dæmone ad obedientiam præceptis ecclesiasticis exhibendam compellendo fuerit dispositio.

Si verò Exorcista ex euidentibus signis nouam dæmonis inuasionem certam esse cognouerit, tunc Vexato persuadere potest, vt certam esse inuasionem credat: eumque interroget, an cupiat liberari, qui si negatiuè responderit, & pro tunc Exorcista dæmoni absolutè exitum præcipere, expediens esse non iudicauerit, actum suum suspendere debet: quia de lege ordinaria, si patiens rationis sit compos, ex parte eius voluntatis actus requiritur, vt ex Christi curationibus constat, in quibus ipse dicebat patienti: *Vis sanus fieri?* Ioan. 5. *Creditis, quia possum facere hoc?* Matth. 9. *Quid vis, vt faciam tibi?* Lucæ 18. *Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti*. Matei 11. Si autem liberationis desiderium ostendat, breuiter patiens instructionibus communibus superiùs positis *num. 622. & sequentibus* instruatur. Et exēplificetur de illo, qui à peccato, quod est grauius vinculum, & acerbior vexatio, solutus, iterum in peccatum incidit, & iterum à peccato absolutus euasit: sic etiam iterum vexatus iterum liberatur. Ostendat, priores experientias necessarias non esse; sed tantùm præceptum sufficere expulsiuum.

Exemplum. Sup. nu. 573.

§. I.

762. CVM ergo diligenter fuerit instructus, quod mirum non est, si fuerit iterum propter fragilitatem suam vexatus: quòd liberatio facillima erit: quòd cautior erit imposterùm in resistendo diabolicis suggestionibus: quòd Exorcistæ præceptum præstabit id, quod priùs: quòd statim facto præcepto meliùs se habebit, si ipse perfectam suæ liberationis fiduciam habuerit; tandem breui oratione peracta, genuflexo Vexato ante Crucifixi imaginem, sequens potest præceptum enunciare.

Exor-

Digitized by Google

Exorcismus ad dæmonem expellendum post nouam inuasionem.

EGO N. minister Christi, & Ecclesiæ auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Ecclesia in ordine Exorcistatus, In nomine Sanctissimæ Trinitatis, & in virtute Sanctissimi nominis Domini Nostri Iesu Christi, præcipio vobis spiritibus malignis, qui in corpore istius creaturæ Dei iterum ingressi estis, vt statim exeatis, & recedatis ab ea, ac destruatis omne maleficium, quod præstitistis in ea; ita quòd amplius nõ habeatis potestatem eam molestandi intrinsecè, vel extrinsecè quacumque ratione, vel quocumque modo; neq; apparendi ei sub quacumque forma, vel figura, neq; vllo modo eam perturbandi: Exite ergo spiritus immundi, ac recedite ab ea: quia sic vobis præcipio, vt minister Christi, & Ecclesiæ: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Præceptum expulsiuum.

§. II.

CVm vexatis autem, qui de regressu dæmonum in corpus suum certi sunt, maxima prudentia procedere debet Exorcista. Nam si conciperent, quòd dæmones pro sua libertate corpora ingrediuntur: vel quòd eis sufficiens resistentia fieri nequit: vel quòd semper sic erit: vel quòd nũc, aut aliàs liberari non poterunt: aut quòd fides notabiliter debilitata, & infirmata sit, dum talibus detinentur erroribus, cum maiori difficultate, quàm priùs liberabuntur; ideò pro illorum cura vtillimum erit, quæ sequuntur ab Exorcista seruari.

763. *Documenta seruanda pro Vexatis liberatis certis de noua inuasione.*

Primò examinandus est diligenter Vexatus pro inuenienda vera regressus causa: vt si nouum maleficium fuerit factum: si aliquem pauorem, aut timorem habuerit: si in resistendo tentationibus, ac suggestionibus diabolicis ad diffidentiam de Dei protectione inducentibus negligens fuerit: vel si habitus eis assentiendi destructus non fuerit: vel alia huiusmodi causa: qua inuenta, circa illam Exorcista quàm maximè immoretur, vt illa totaliter remota, nullus per eam ad vexandum amplius reuertendi dæmonibus aditus aperiatur.

Secundò diligenter obseruetur, an credat, vel crediderit post liberationem dæmones non verè exisse: & tunc dæmones eijcere difficile erit: quia si tot adhibitis hęsitauit, & Deum ad Exorcistæ præceptum dæmonem eijcere velle non credidit, quid erit nunc? Ergo donec priùs ista falsa remoueatur opinio, tota ministerij exorcistici operatio est suspendenda.

Tertio breuiter communis instructio quoad principalia puncta, de quibus supra *num. 622. & sequentibus*, repetatur. Et probetur per ea, quæ sæpiùs vidit, & in seipso expertus est, donec de omnibus sit certissimus: & præci-

Digitized by Google

præcipuè quòd dæmonum regreſſus ob eius negligentiam in reſiſtendo diabolicis ſuggeſtionis, & ob minimam, aut nullam in Deum confidentiam fuit; Idcircò facillimum eſſe commoneat, iterum eum liberari, ſi ex prædictis iterum in Deum ſuam fiduciam collocauerit: & quòd ſimilis eſt expulſio dæmonum à corpore vexato expulſioni peccatorum ab anima peccante. Peccata enim per contritionem, confeſſionem, & abſolutionem delentur: dæmones verò per fiduciam, & confidentiam in Deum, & deteſtationem in dæmonem, ac per præceptum ab Exorciſta contra dæmonem factum expelluntur.

§. III.

764. *Quando præcepta ab Exorciſta ſint formanda.*

QVartò Exorciſta præcepta pro experientijs non formet, niſi Vexatus ipſe pro maiori ſua ſecuritate id requiſierit. Nam antea omnia, quæ neceſſaria ſunt, ſufficienter vidit. Poteſt tamen Vexatum ipſum admonere, vt ipſemet per ſeipſum vexationes remoueat iuxta regulas ſuperiùs poſitas *num.* 651. *& ſequentibus*, & *num.* 658. *& ſequentibus*, & ſic, donec dæmon, ſicut priùs, totaliter fuerit depreſſus, atq; ſubiectus, exerceatur.

Quintò, ſi Vexatus ex fidei debilitate tentationibus, ac ſuggeſtionibus diabolicis ad diffidentiam inducentibus imperfectè reſtiterit, præcepto lenitiuo iuuetur, donec perfectè ſuarum operationum dominus fuerit, ac cunctis dæmonum ſuperior machinamentis; ſemper tamen breuiter fidei actu præmiſſo, quo neceſſariò dæmon ad obedientiam præſtandam compellatur, vt ſupra annui *num.* 368. *&* 664.

Sextò totum exercitium hoc tempore adimplendum ordinatum erit ad deſtruendum attendendi, & dæmoniacis ſuggeſtionibus aſſentiendi habitũ, & ad remouendum totaliter cauſam regreſſus, diffidentiam ſcilicet de concurſu Dei ad dæmonem expellendum; ac donec firmiter crediderit Deum abſque dubio ad Exorciſtæ præceptum dæmonem ab eo totaliter expellere velle ratione ſuæ infinitæ bonitatis, ac inuariabilis fidelitatis.

Septimò poterit Exorciſta ad probationes venire; ac præcipere, vt confidentiæ in Deum, ac deteſtationis in dæmonem actus eliciat: ac cætera, de quibus ſupra *art.* 5. *de dæmone fugiente, & exeunte*, adimplere. Tandem hortari, eumq; admonere, vt impoſterum maior ſibi ſit cura, maiusq; de eorum obſeruantia ſtudium, quæ ſunt ad præſeruationem neceſſaria, Deum iugiter, ac ſuppliciter exorando, vt ab eo diuinum petentibus auxilium præſtare dignetur, qui eſt benedictus, & glorioſus in ſæcula.

ARTICVLVS VIII.

De Dæmone infeſtante ea, quæ ad hominem ſpectant.

765. *Dæmon ob odiũ in hominẽ eius rebus nocere ſtudet.*

EA eſt dæmonis malitia, & inueteratum aduerſus hominem odium, vt nihil detur in orbe tam abſconditum, quod nõ penetret: diſtans, quod non attingat: fædum, quod non ſubeat, vt hominem quoquomodo queat per-

Digitized by Google

perturbare: Nam cùm eius personæ malum inferre prohibetur, in rebus saltem ad eius vsum spectantibus virus suum diffundere, ac totalem earum destructionem perquirere non desistit, vt benè docet Tostatus quæst. 126. in cap. 8. Matthæi: *Dæmones*, inquit, *tanto ardore hominibus nocere desiderant, quòd si non possunt nocere eis in seipsis, saltem volunt nocere in quibuscũq; rebus eorum*. Quapropter illum ex humanis corporibus expellere non sufficit; sed adhuc verbi Dei, & exorcismi gladio coercendus est in omnibus rebus ad hominis vsum spectantibus, animalibus scilicet, domibus, locis habitabilibus, aere, campis, terræ frugibus, comestibilibus, potabilibus, medicinis, vestimentis, suppellectili, ac cęteris quibuscumque aliquo modo homini conuenientibus, vt ex omnibus deturbetur hic antiquus, ac veternosus serpens, eiusq; venenatum virus possit expulsari.

Gladio exorcismi est coercendus.

At quia irrationabilia verbi Dei, seu exorcismorum incapacia esse, incomperto est, ad ea verbi diuini gladium, seu adiurationem dirigemus secundùm quod ab alio ad nocendum mouentur, videlicet vel à Deo vlciscẽte, vel à dęmone in illis operante. Si à Deo, Diuinam Maiestatem deprecando, vt id malum auertat: Si à dæmone, imperando illi in nomine Iesu, ne noceat, vel vt nocere desistat, iuxta doctrinam D. Thomæ 2. 2. *q.* 90. *ar.* 3. & alios supra relatos *num.* 357. & 358. à maleficijs autem, quibus animalia bruta ad vsum hominis spectantia affici consueuerunt, incipiemus.

Irrationalia exorcizantur, vt mouentur ab alio.

QVÆSTIO I.

Quibus modis animalia bruta à dæmonibus vexentur.

766. *Vexationes brutis à dæmone inflictæ.*

Respondetur, tripliciter animalia à dæmonibus molestari. Primò eorũ corpora ingrediendo, & in ipsis aliquod vel bonum, vel malum supra bestiarum naturam operando: quo modo permittente Christo porcorũ corpora inuaserunt. Sed hic modus frequens nõ est. Secundo modo extrinsecè impedimentum eorum operationibus ponendo: vt equis in via, ne progrediantur: canibus, ne latrent: bobus, ne rectè operentur, & id generis. Tertiò damnum eorum corpori inferendo, ita vt vel moriantur, vel penitus mutilentur.

QVÆSTIO II.

Quomodo sit eis subueniendum.

767. *Modus cognoscendi quando bestiæ sunt maleficio affectæ*

Respondetur, vt debita remedia illis applicari valeant, opus esse priùs cognoscere, quando huiusmodi bestiæ sint maleficijs perturbatæ. Coniecturare ergo possumus, in eis dęmonem operari, quando aliquid pręter naturæ cursum operantur, quarum operatio ad pręceptum dęmoni factum ab Exorcista desistit: tunc .n. euidens est diabolicæ pręsentiæ signum, cùm bestiæ in operando obediunt præceptis Exorcistæ.

Verùm, cùm dęmon prędictas operationes in bestijs, nisi per relationem

Digitized by Google

Custos bestiarum quomodo instruēdus pro earum liberatione.

ad hominē minimè exçitet (nam cùm hominis sint, illas regulariter propter odium, quo hominem ipsum prosequitur cruciat, vt docet Tostatus *quæst.* 120. *in cap.* 8. *Matthæi*: non enim nocet bestijs, quæ sunt in deserto) ideò dominus, vel bestiarū custos est in his, quæ hìc subijciūtur, instruendus.

Primò ergo ab Exorcista, vel Parocho instruendus est, & admonendus, vt confiteatur peccata sua: vt, si Deus hæc propter illa permisisset, per pœnitentiam vlciscenti Dei iustitiæ satisfaciat; idcircò humiliter, deuotè, & ex præcordijs peccata sua detestetur, Deumq; suppliciter, vt sibi omnia peccata sua dimittat, exoret.

Secundò admonendus, vt firmiter super res suas nihil dæmonem posse, si ipse & pro se, & pro omnibus, quæ ad se spectant, in Deum suam fiduciā constituerit; & quòd dubio procul Deus & ipsum, & omnia ipsius sit à quacumque dæmonis inuasione, & infestatione protecturus: vt latè prosecuti sumus supra vbi *de fructibus fiducia in Deum*.

Tertiò iubeat Exorcista, vel Parochus, vt dominus, vel bestiarum custos genuflexus humiliter, ac deuotè, & peccatorum suorum contritionis, & cōfidentiæ in Deum, ac detestationis in dæmonem sequenti, vel alia simili formula actum eliciat, quam, si legere nesciat, de verbo ad verbum Exorcista dictabit.

Oratione da farsi à Dio da' padroni, ò custodi delli animali maleficiati, per liberarli da' maleficij.

768. *Actus contritionis.*

SIgnor mio Giesù Christo, eccomi io seruo vostro indegnissimo quì prostrato inanzi la Maestà vostra, confesso, che v'hò offeso in varij modi; mà in particolare nell'amar troppo la robba, e le cose à me spettanti, hauendo molte volte anteposto la cura, e diligenza nel custodire le cose temporali alla cura, e diligenza nel custodire pura, e senza macchia l'anima mia nel conspetto vostro; & quel tempo, che impiegar douuo nel lodare, e glorificare il vostro santissimo Nome, ascoltare i diuini Officij, e frequentare li santissimi Sacramenti, l'hò impiegato solo negl'interessi temporali, e però meritamente la Maestà vostra hà permesso, che questi miei animali, de' quali mi seruo negl'interessi temporali, siano dal demonio ministro della vostra giustitia vessati, e mal trattati. Però hora di tutto cuore di tutti i miei peccati ve ne chieggo perdono, protestandomi, che per l'auuenire non voglio più offenderui; mà coll'aiuto vostro vi voglio amare sopra tutte le cose con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le forze mie; & affaticarmi, che dalli

Actus amoris erga Deum.

Digitized by Google

li altri ancora della mia casa siate amato, e seruito; così intendo per l'auuenire, tutto quello, che farò, dirò, e pensarò, di farlo, dirlo, e pensarlo à laude, e gloria vostra. Vi prego dunque per la grandezza della vostra bontà, e misericordia, per l'infinita vostra clemenza, e pietà, per honor, e gloria del vostro santissimo Nome vogliate perdonarmi i miei peccati, e concedermi gratia, che per l'auuenire non vi offenda, mà che vi ami sopra tutte le cose, & indrizzi in ordine alla gloria vostra non solo tutti i miei pensieri, parole, & operationi; mà tutte le cose ancora à me spettanti: quali hora vi prego vogliate custodire, e liberare da qualsiuoglia infortunio, & in particolare questi miei animali ordinati per vso della mia casa vogliate liberare da qualsiuoglia maleficio, ligatura, incantesimo, vessatione, e molestia de' demonij, e de' suoi ministri. Così vi prego ancora vogliate proteggere tutte l'altre cose à me spettanti, campi, vigne, prati, frutti, merci, vtensilij, e robbe di qualsiuoglia genere poste sotto la mia cura, preseruandole da qualsiuoglia infortunio, & auuersità; poiche intendo, che per l'auuenire il tutto sia collocato, e custodito dalli Angeli sotto la protettione del vostro santissimo Nome.

Actus confidentiæ in Dei protectione.

§. I.

HAC protestatione peracta, Exorcista, vel Parochus præceptum, seu exorcismum contra dæmones sequenti formula efformet.

Exorcismus ad dæmones ab animalibus expellendos.

769. *Præceptum expulsiuum.*

EGO N. vt minister Christi, & Ecclesiæ contra vos, spiritus maligni, qui vestris maleficijs has bestias, & alia ad vsum istius hominis spectantia infestatis, venio: & in nomine Iesu præcipio vobis, vt statim exeatis ab hisce animalibus sub dominio, vel cura istius hominis constitutis, & à quibuscunque rebus ad illum pertinentibus, ac totaliter recedatis à loco isto, ac destruatis omne, quod perfeciſtis maleficium: nec amplius potestatem habeatis nocendi eis, ac vexandi ea siue intrinsecè, siue extrinsecè: nec apparendi eis sub quacumque forma, vel

Digitized by Google

figura: nec impediendi eorum operationes naturales, ita vt liberè, & sine vlla molestia, vel retardatione eorum dominus, vel custos eis vti possit, quandocumq; opus fuerit. Fugite ergo, ac recedite spiritus maledicti: quia sic præcipio vobis, vt minister Christi, & Ecclesiæ. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Oratio deprecatiua ad Deum pro bestijs à maleficijs liberandis.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio deprecatiua.

OMnipotens sempiterne Deus, qui ab origine mundi creans hominem ad imaginem, & similitudinem tuam, ad ipsius vsum, & leuamen fecisti etiam animam viuentem super terram in genere suo: iumenta, equos, boues, & oues, cæteraque animalia, & bestias terræ iuxta species suas: te humiliter deprecamur, vt hoc animal (*si plura fuerint, dicatur*: vt hæc animalia) liberare digneris à quocumque maleficio, ligatura, signatura, infestatione dæmonum, ac ministrorum eius, & à qualibet lue, peste, ac morbo contagioso, vt tradita ei (vel eis) sanitate, deseruire possit (vel possint) ad vsum domini sui, qui in Ecclesia tua gratiarum tibi referat actiones. Qui viuis, & regnas in sæcula sæculorum.

Postea Exorcista animalia aqua benedicta aspergat, ac benedicat ouilia, fœnum, aquam, sal, & alia huiusmodi benedictione posita infra *num.* 783. ea omnia aqua benedicta aspergendo.

Tandem dominum, vel eorum custodem admoneat, vt illis liberè vtatur, & de eis sine vllo timore disponat, nec ea maleficio esse infecta amplius cogitet: ac sine vlla hæsitatione Deum pro sua infinita bonitate, ac pietate, & ob honorem Sanctissimi nominis Iesu huiusmodi animalia, seu bestias à quacumque dæmonum infestatione, aut alio infortunio protecturum esse confidat.

QVAE-

Digitized by Google

QVÆSTIO III.

Quibus modis à dæmonibus domus soleant molestari.

REspondetur, domus à spiritibus immundis diuersimodè vexari solere, ita vt multoties inhabitabiles reddantur. Nam in illis quandoq; in vmbrarum forma ad habitatores, aliosq; homines terrendos se ostendunt. Aliquando sibilant, loquuntur, rident, aliosq; plures fingunt rumores. Aliquando vasa confringunt, illa euertunt, habitantes perturbant, dormitionē, seu somnum impediunt, aliaq; mala grauissima inferunt, vt lapidum iactus, gladiorum, & id generis demonstrationes, sæpissimè percussiones infligendo. Quandoq; sub hircorum veruecum, ac felum forma apparent, vel monstrorum. Aliquando leuiores turbationes efficiunt, vt suscitare dormientes, eos tegumentis detegere, coopertoria, & linteola trahere, & alia huiusce generis plura operari: de quibus latissimè, cùm de terriculamentis diurnis, ac nocturnis, alijsq; dæmonum apparitionibus aliàs, cùm diuinum Numen nobis fauere dignabitur, peragemus.

770. *Molestia domibus à dæmonibus effecta.*

QVÆSTIO IV.

Quomodo domus à spiritibus malignis sint purgandæ.

REspondetur, Primò, antequam ad infestatum locum Exorcista accedat, interrogandos esse dominos, vel habitatores domus de infestationis tempore, quando scilicet, & quomodo inceperit, & quandiù durauerit: & quo tempore soleat esse molestia maior: item de speciali loco: si per totam domum: vel in aliquo speciali cubiculo: Pari modo, an scire, aut imaginari possit vexationis causa: & quid credant: Item si molestent omnes habitantes, vel dominos tantùm: & si hos tantùm in domo, vel etiam extra domum: Item quos, & quantos producant effectus: Item si aliquod vmquam adhibitum remedium fuerit; & quodnam, & quale sit præstitum: Si aliquid petierint spiritus, & quid: si maior vni, quàm alteri habitatori molestia inferatur: Si extra domum à vicinis, vel ab ipsis habitantibus aliquid audiatur, vel videatur: Si in oratione, vel alijs spiritualibus exercitijs habitatores molestentur.

771. *Inuestigatio faciendæ de vexatione domus.*

Secundò, conuocatis vexatæ domus habitatoribus, instruantur ab Exorcista circa ea, quæ in communi instructione *à num. 622. & sequentibus*, credenda proponuntur; præcipuè Deum dæmonibus, vt animæ, vel corpori, vel in rebus ad ipsos homines spectantibus noceant, nisi ob aliquam iustam causam, permittere non solere. In anima numquā, vt dæmon eam in mortalem culpam inducat, permittere sine ipsius voluntatis consensu: In corpore verò, & rebus, ex parte ipsius Dei ob eius gloriam, & Ecclesiæ suæ Sponsæ splendorem: ex parte hominum ob bonorum profectum, & ob malorum pœnam, & alijs de causis, de quibus supra latissimè vbi *de permissione*

Instruendi habitatores domus pro liberatione.

Digitized by Google

sione à num. 133. *inclusiuè vsque ad* 147. *exclusiuè*.

Tertiò, admonendi sunt habitatores, ne dæmonibus, vel hominibus asserentibus, talem vexationem à quibusdam animabus, vel purgantibus, vel damnatis fieri facilè credant: quia purgantes suffragia petunt, & post suffragia accepta quiescunt, nec ampliùs aliquem perturbant: damnatæ verò in inferno recluduntur, vt benè pluribus auctoribus probauimus supra n. 88.

§. I.

772. QVartò, habitatores Exorcistæ se maximè conformare debent, illique fidem præstare, ac suam in Deo fiduciam collocare, nulloq; modo diuina freti protectione dæmones pertimescere: quia, vt planè ex diuina scriptura constat, nihil possunt dæmones contra eos, qui sine hæsitatione in Deo suam fiduciam collocarunt. Ideò dæmonibus, ac dæmoniacis suggestionibus resistere debent, quas instillare solent, vt homines ad diffidendum de Dei bonitate, eiusq; assidua custodia, ac protectione inducant: sed animo virili, ac hilari corde, quæ ab Exorcista præcipiuntur, studeant adimplere.

Sup. num. 65. & 66.

Quintò, Exorcista eos moneat, quòd diabolus sæpissimè vexatæ domus habitatoribus falsas solet cogitationes immittere, phantasiæ obijciendo, quòd domus illa sub eorum spirituum dominio est: quòd numquam discedent; quod ibi ad aliquem custodiendum thesaurum: vel ad torquendas animas: vel quia in ea domo peccator aliquis mortuus est; vel propter alia huiusmodi debent permanere. Ideoq; huiusmodi suggestionibus faciliter aures non præbeant; nam hæc, licèt quandoque eueniant; tamen vt plurimùm sunt falsa, & figmenta.

QVÆSTIO V.

Quid agendum ab Exorcista, & domus habitatoribus in actu liberationis.

773. *Ordo seruandus in liberandis domibus à vexationibus.*

IN liberationis actu hunc ordinem seruare vtillimum erit.

Primò, post instructionem, accepta cruce cum candelis benedictis aceensis, & aqua benedicta, domus Habitatores vnà cum Exorcista stolam ad collum gestante ad portam domus principalem processionaliter accedant, & ibi aliquantulum orent, Litanias Sanctorum, vel aliud huiusmodi recitando.

Secundò, sic processionaliter procedentes locum principaliter vexatum ingrediantur, vbi iterum orent recitantes Psal. 90. *Qui habitat in adiutorio Altissimi*. Postea eos hortetur Exorcista ad fidei, ac confidentiæ actus in Deum eliciendos, ita vt Deum ad præceptum Exorcistæ eius ministri, qui in eius nomine præcipit, ac ipsius virtute operatur firmiter credant concursurum. Quare Exorcista dæmonibus, si adsint, præcipere poterit, vt leuem aliquem ex ijs, quos causare soliti erant, causent rumorem, sine vlla tamen

Exor-

Digitized by Google

Exorcistæ, & habitatorum ne minimam quidem lesione: quem si efficient, statim præcipiat, vt à tali rumore desistant; postea habitatores ad credendū hortetur, quòd sicut huic præcepto obedierunt, ita vltimo præcepto obedient expulsiuo. Si verò dæmones ad præceptum ab Exorcista factum nullum causent rumorem, sicuti causare consueuerant, nec aliud suæ præsentiæ signum exhibeant, subiungat Exorcista, & habitatores commoneat, quòd dæmones nullum signum dederunt, eo quia iam à Deo facultas vlterius habitatores diuexandi eis facilè est sublata.

Tertiò iubeat, vt dominus, vel habitator, seu domus custos cum cæteris genuflexus contritionis, ac confidentiæ in Deum actus eliciat, dæmonem sequenti, vel alio modo detestando:

Oratione da farsi à Dio dalli habitatori delle Case molestate, per liberarle da dette vessationi diaboliche.

774. *Actus confidentiæ in Deum ad domus à vexationibus diabolicis liberandas.*

SIgnor mio Giesù Christo, ecco, ch'io viliſſimo ſeruo voſtro indegno proſtrato inanzi la Maeſtà voſtra conoſco, e confeſſo, che v'hò più volte grauemente offeſo, e l'iſteſſo facilmente haueranno fatto ancora li altri miei di caſa, così hora viuenti, come anco quelli, che di già ſono morti in queſta caſa; che però di tutte l'offeſe, ch'io, e tutti quelli di queſta caſa così viuenti, come morti, v'habbiamo fatte, io ve ne dimando perdono, sì come queſti, che hora ſono preſenti quì inginocchiati, intendono di fare, e confermare queſta mia proteſta. Vi prego dunque per l'infinita voſtra bontà, e miſericordia, per la fedeltà nelle promeſſe voſtre, per honor, e gloria del voſtro ſantiſſimo nome, per l'efficacia della voſtra ſantiſſima paſſione, per i meriti della Vergine ſantiſſima voſtra dilettiſſima Madre, e delli Angeli noſtri cuſtodi, e Santi N. N. noſtri deuoti vogliate à noi viuenti rimettere le noſtre colpe, & a' morti purganti, che ſono in luoco di ſalute, rimettere le pene, che patir deuono per le loro colpe, offerendomi d'adempire per eſſi quelle opere ſatisfattorie, che da' Padri ſpirituali mi ſaranno impoſte. Così humilmente vi ſupplico concedere à tutti noi la gratia voſtra, e difenderci dall'inſidie, e moleſtie de' demonij, & in particolare da quelle, che ſogliono cagionare in queſta caſa, degnandoui con la virtù, e poteſtà voſtra infinita al precetto, che li farà à nome voſtro queſto Reuerendo voſtro miniſtro, e rappreſentā-

Digitized by Google

te, scacciarli, e bandirli subito fuori lontani da questa casa, sì che per l'auuenire non possano più molestare, ne internamente, ne esternamẽte li habitatori di essa, ne apparirgli sotto qualsiuoglia forma, ò figura: poiche intendo, che per l'auuenire e la casa, e li habitatori di essa siano collocati sotto la protettione del vostro santissimo nome.

§. I.

Atto di detestatione contro di demonij.

775. *Actus detestationis in dæmones.*

ET à voi diauoli maladetti ribelli di Dio, perturbatori della pace, e della quiete, per la fede, e confidenza, che hò posto in Giesù Christo, hauendo io cura di questa casa, comando nel nome di Giesù Christo, ch'al precetto, che farà questo Padre Sacerdote, dobbiate subito partirui da questa habitatione: perche essendo da me posta sotto la protettione del santissimo nome di Giesù, nel quale hò posto tutta la mia confidenza, pretendo, che non habbiate più potestà di star' in essa, ne di molestare in modo alcuno li habitatori di quella.

His actibus elicitis, & enunciatis à domino, vel principali habitatore, vel domus custode, Exorcista immediatè stans cęteris genuflexis cum maiestate terribili, ac voce grandi, dextera eleuata manu ad instar minitantis, exorcismum sequenti, vel simili forma pronunciet.

§. II.

Exorcismus ad expellendos dæmones à domibus vexatis.

776. *Præceptum expulsiuum.*

COntra vos, spiritus apostatici, osores hominum, perturbatores pacis, pleni omni dolo, & fallacia, nequissimi dracones, Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ venio, & in nomine Domini nostri Iesu Christi præcipio vobis, vt illicò, ac sine mora recedatis ab hac domo, nec amplius potestatem habeatis habitandi, vel discurrendi in ea: vel eius habitatores diuexandi, aut quocumque modo inquietandi, vel perturbandi die, vel nocte: vel eis apparendi sub quacumque forma, vel figura: vel strepitus, tumultus, ac rumores excitandi: aut voces for-

Digitized by Google

formandi: aut quicquid aliud operandi; sed prorsus, & eminus ab ea recedatis. Exite ergo spiritus maledicti, ac fugite sine mora: quia sic præcipio vobis in nomine Iesu: sic volo, sic iubeo, vt minister Christi, & Ecclesiæ, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Deinde locum, & habitatores aspergat aqua benedicta.

Eodem modo Exorcista ad omnes cellas, cameras, ac cubicula vexata se gerat, iubeatque omnes genuflectere, & orare, ac præcipuè principalem illius cubiculi habitatorem actum fidei, ac confidentiæ in Deum, nec non detestationis in dæmonem elicere, & prescripto modo, seu breuiori ad Exorcistæ libitum, & iuxta vniuscuiusque deuotionem pronunciare: ac postea Exorcista præposita, seu breuiori formula præceptum repetat expulsiuum.

§. III.

777. *Orationes deprecatiuæ recitandæ ab Exorcista.*

POst quodlibet præceptum, seu exorcismum expulsiuum Exorcista sequentes orationes deprecatiuas subiungat, vt Deus virtute sua, quod ab Exorcista operatur, perficere dignetur.

Orationes deprecatiuæ ad obtinendum à Deo expulsionem dæmonum à domibus, quas infestant.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Fiant aures tuæ intendentes.
℟. In vocem deprecationis meæ.
℣. Dominus sit in loco isto.
℟. Et cum omnibus habitantibus in eo.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

INclina, quæsumus Domine, aures tuas ad preces nostras, quibus te humiliter deprecamur, vt locum istum (vel domũ istam) tua benedictione impleas, & efficias, vt in eo (vel in ea) sit sanitas, castitas, victoria, virtus, humilitas, bonitas, mansuetudo, plenitudo legis, confidentia in nomine tuo, & gratiarum actio tibi Deo trino, & vno: neque contra cum (vel contra eã) amplius

Digitized by Google

ampliùs prævalere possit teterrimus dæmon: nec possint habitatores eius à dæmonum illusionibus, præstigijs, incantationibus, maleficijs, apparitionibus, infestationibus, ac vexationibus perturbari; sed omnes sentiant in eo (vel in ea) tuam omnipotentem in hac sacerdotali benedictione concurrisse, qua potenter eripiantur, liberentur, ac præseruentur ab omnibus diabolicis insidijs, molestijs, atque nequitijs, & à quocumqne malo mentis, & corporis. Per Christum Dominum nostrum. Am.

Oremus.

VIsita, quæsumus Domine, habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longè repelle. Angeli tui sancti habitent in ea, qui habitantes in pace custodiant; & benedictio tua sit super eos semper.

Exaudi nos Domine Sancte, Pater omnipotēs, æterne Deus, & mittere digneris Sanctum Angelum tuum de cęlis, qui custodiat, foueat, protegat, visitet, atq; defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominū nostrum. Amen.

Deinde aspergatur aqua benedicta; postea incenso, (si adsit) thurificetur.

Tandem Exorcista domum, & omnes in ea habitantes genuflexos benedicat, dicens:

Benedictio Dei omnipotentis Patris, ✠ & Filij, ✠ & Spiritus ✠ Sancti descendat super hanc domum, & omnes habitantes in ea, & maneat semper. Amen.

QVÆSTIO VI.

Quomodo domus à dæmonum molestijs sint præseruanda.

778. *Modus præseruandi domos à molestijs diabolicis.*

REspondetur pro præseruatione eligenda esse ex his, quæ dicta sunt de præseruatione à maleficijs supra *num.* 751. *& sequent.* ea, quæ magis opportuna videntur. Poterunt nihilominus etiam, quæ sequuntur adimpleri.

Primò domus illius dominus cum tota sua familia saltem tribus diebus ad Sanctissimæ Trinitatis honorem, antequā stratum petant, in domo iam vexata genuflexus Sanctorum recitet Litanias, vel Beatissimæ Virginis, addendo orationem, *Visita quæsumus, &c.* supra positam, vna vel duabus candelis benedictis accensis, ac thure benedicto fumigante; ac tandem aqua benedicta domum, ac omnes in ea habitantes aspergat.

Secundò considerent habitatores, quòd dęmones ab illa totaliter domo facti sint exules: & quòd iam Angeli Sancti eam in habitationem sibi elegerint;

Digitized by Google

gerint; ideò quilibet eorum die, noctuq; associatus, vel solus sine timore, aut tremore, imò cum gaudio, ac lętitia in ea discurrat, ambulet, & securus permaneat, Deum semper laudando, ac glorificando, qui numquam in se sperantes, ac confidentes confundit, vel derelinquit; sed semper adiuuat, ac tuetur.

Tandem super omnia habitatores certam liberationis, ac præseruationis habeant fidem, quæ inter omnia primum, ac principalissimum præseruatiuum est, & inexpugnabile scutum, in quo omnia nequissimi hostis tela facillimè poterunt retorquere.

QVÆSTIO VII.

Quomodo aues, vermes, mures, locusta, & alia animalia terram, vel fructus vastantia sint destruenda.

779. *Mod⁹ destruẽdi animalia fructus terra deuastantia.*

REspondetur in primis à Parocho eorum agrorum, vel fructuum, quos noxia adeò animalia depopulantur, dominos instruendos esse, vt credant, quæ credenda docentur, & quæ adimplenda traduntur, adimpleant, vt superius *num. 767. & sequentibus*, habetur, & in Deum confidentiæ, ac detestationis in dæmonem actus eliciant, vt supra *num.768.* mutatis mutandis, & additis addendis.

Secundò Parochus conditionatũ exorcismum efformet, addendo: si fortasse dæmones ipsi sint propinqua, vel saltem remota huiusmodi deuastationis causa, sequenti tenore:

Exorcismus contra dæmones, aues, vermes, mures, locustas, & alia animalia producentes, vel ducentes ad campos, ac fructus deuastandos.

Præceptum expulsiuum conditionatum.

EGO N. vt minister Christi, & Ecclesiæ contra vos, maledicti dæmones, qui ad aliud non collimatis, quàm ad damna hominibus inferenda: & cùm à Deo vobis non permittitur, eis nocere in anima, vel in corpore, saltem in rebus temporalibus illis officere nitimini, nunc venio, & si fortasse vos iniquissimi has aues, vermes, mures, vel locustas, & alia huiusmodi animalcula has vineas, has fruges, hæc prata, ac fructus deuastantia, actiua passiuis applicando, produxistis, illa de potentia materiæ educendo: vel iam educta naturaliter collegistis, & collecta huc deduxistis, ac per hos agros, hortos, vineas, plantas, ac fruges dispersistis, auctoritate mihi tradita à Deo, & ab Ecclesia in nomine Iesu Christi præcipio vobis, vt iterum illa destruatis,

Digitized by Google

ſtruatis, corrumpatis, & in priſtinam materiam reducatis: vel aliò transferatis, vbi nemini nocere valeant: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

§. I.

TErtiò Deum deprecetur, vt ipſe virtute ſua, vel per Angelos ſuos deſtruat, & ad nihilum huiuſmodi animalcula redigat, à quacumque cauſa ſiue naturali, ſiue tranſnaturali ad talem perniciem inferendam ſint producta.

Orationes deprecatiuæ contra aues, vermes, mures, locuſtas, vel alia animalcula arbores, vel fructus deuaſtantia.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.

780. *Orationes deprecatiuæ contra animalcula fructus terra deuaſtãtia.*

℟. Qui fecit cęlum, & terram.

℣. Domine exaudi orat. ℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

PReces noſtras, quæſumus Domine, clementer exaudi: vt qui iuſtè pro peccatis noſtris affligimur, & hanc auium, vermium, ſeu murium, aut locuſtarum, vel aliorum animalium infeſtationem patimur, pro tui nominis gloria ab ea miſericorditer liberemur, vt procul à tua potentia expulſi nulli noceant: & hos campos, agros, arbores, fruges, vel vineas in tranquillitate, & quiete dimittant: quatenus ex eis ſurgentia, & orta tuæ Maieſtati deſeruiant, & noſtræ neceſſitati ſubueniant. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus omnium bonorum remunerator, & peccatorum maximus miſerator, in cuius nomine omnia genuflectuntur, cæleſtia, terreſtria, & infernalia, tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, vt quod de tua miſericordia confiſi agimus, per tuam gratiam efficacem conſequatur effectum: quatenus hos peſtiferos vermes, vel mures, aues, uel locuſtas, aut alia animalcula per nos ſeruos tuos maledicendo maledicas, ſegregando ſegreges, exterminando extermines, ut per tuam clementiam ab hac peſte liberati gratiarum

Digitized by Google

tiarum actiones maiestati tuæ liberè referamus. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

§. II.

Benedictio communis supra fruges, & vineas. 781.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus uobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

ORamus pietatem tuam omnipotens Deus, ut has primitias creaturæ tuæ, quas aeris, & pluuiæ temperamento nutrire dignatus es, benedictionis tuæ imbre perfundas; & fructus terræ tuæ usque ad maturitatem perducas. Tribuas quoq; populo tuo de tuis muneribus tibi semper gratias agere, vt à fertilitate terræ esurientium animas bonis affluentibus repleas, & egenus, & pauper laudent nomen gloriæ tuæ. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Aspergat illas aqua benedicta.

Alia benedictio super easdem.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cęlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

TE, Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, supplices deprecamur, vt misericordia tua iugiter nobis cõcedas sufficientem messium copiam, fructuum omnium largitatem tribuas: vinearum quoq; substantiam abundanter, arborũ fętus, prouentusq; omnium rerum: atq; ab ipsis omnibus pestiferum sydus, tempestatis procellam, & grandinis fragorem, & vniuersa mala auertere digneris. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen. Ore-

Digitized by Google

Oremus.

OMnipotens ſempiterne Deus multiplica ſuper nos miſericordiam tuam: & preces noſtras benignus exaudi: vt ſuper has fruges famulorum tuorum veniat ſperatæ bene ✠ dictionis vbertas: vt repleti de frugibus tuis in tuo nomine de tua gratia ſemper exultent, Per Chriſtum Dominum &c.

Aſpergantur aqua benedicta.

§. III.

Benedictio fœni, paſcuorum, ſalis, & aquæ pro animalibus à maleficijs liberandis, ac præſeruandis.

782.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

Pſal. 103. Pſal. 144. OMnipotens æterne Deus, qui producis fœnum iumentis, & herbam ſeruituti hominum, quiq; aperis manum tuã, & imples omne animal benedictione, dans eſcam omnibus in tempore opportuno; exaudi preces ſeruorum tuorum, & ſuper hoc fœnum, paſcua, ſalem, & aquam, tuam ſanctiſſimam ✠ benedictionem infundere digneris, vt quæcumq; animalia ex eis ſumpſerint, ab eis diſcedant omnes inſidiæ latentis inimici, liberentur, ac præſeruentur ab omni maleficio, noxa, & infeſtatione dæmoniaca: & à quacumque lue, peſte, ac morbo contagioſo: vt illis tua diuina virtute adiutis, atque protectis, eorum domini, ac cuſtodes gratiarum tibi in Eccleſia tua referant actiones. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

Aſpergantur deinde aqua benedicta.

Alij exorciſmi, coniurationes, ac benedictiones pro dæmonibus coercẽdis aereas tempeſtates cientibus, fulmina, ac grandines excitantibus, ac per ipſas, ſicut & per vermes, bruchos, locuſtas, erucas, & id generis animalcula, vineas, campos, & fruges deuaſtantibus, ac deſtruentibus ex Rituali Romano nouiſſimæ impreſſionis ſunt petendi.

Hìc

Digitized by Google

§. IV.

783. *Varia benedictiones.*

HIC tamen omittendæ non sunt communes aliarum rerum ad vsum hominis spectantium benedictiones, quæ maximæ hominum conferunt vtilitati. Nam cùm dæmon diuinam obscurare benignitatem, ac liberalitatem maximoperè tentet, qua Deus ad nobis abundè dona elargienda excitatur, nos, per huiusmodi benedictiones, ipsius in bonis nobis conferendis abundantiam testamur: Benedictio enim abundantiam significat secundùm illud Geneſis 22. *Et benedicentur in semine tuo omnes gentes.* Vers. 18. vt eruditè docet Paulus Carraria *tom. 2. de Regulari, ac mystica Regularum Iuris canon. interpret. & verit. Reg. 3. art. 1. pun. 5. num. 7.* Idcircò sequentes, vt visitatiores subijciemus.

Benedictio Panis, & vini, & quorumcumque comestibilium.

Adiutorium ✠ nostrum in nomine Domini.
Qui fecit cælum, & terram.

Exorcismus.

EXorcizo uos creaturæ panis, & uini, & cuiuscumque comestibilis, In nomine ✠ illius, qui panes in deserto benedixit, & multiplicauit: qui aquam in uinum conuertit, & manna in deserto patribus dedit omne delectamentū in se habentē, ut sitis fortitudo, sanitas, & purificatio huic, & omnibus Dei creaturis ex uobis sumentibus ad effugandos omnes spiritus immūdos, omnemque nefariam uim Diaboli, & omnes figuras Sathanæ exterminandas: Per eum, qui uenturus est iudicare uiuos, & mortuos, & sæculum sæculorum. Amen.

Oremus.

OMnipotens Deus, æternę vitę, & Angelorum panis viuus, qui Eliam in fortudine subcinericij panis vsq; ad mōtem Oreb ambulare fecisti, & quinque panes in deserto tua sancta benedictione multiplicasti, aquam in optimum vinum transubstantiasti, Moysemque, & populum tuum in deserto cibis suauissimis cibasti, purificare, † benedicere, † & sanctificare † digneris has creaturas cibi, & potus, quas in nomine sancto tuo purifico, † benedico, † & sanctifico, † vt omnibus ex eis comedentibus,

ac

Digitized by Google

ac bibētibus ſint contra maleficia, inſidias, & callidi hoſtis morbos præſidium, & tutamen: & comedentium corda, viſcera, & cuncta corporis membra per Spiritus ſancti gratiam benedicentur. Quæ omnia maleficia, incantationes, ligationes, ſignaturas, & facturas, per hæc comeſtibilia, & potabilia benedicta deſtruo, † annihilo, † & à corporibus humanis eradico: † Per te Ieſu Chriſte, qui viuis, & regnas in ſæcula ſæculorum. Amen.

Aſpergatur aqua benedicta.

Alia Benedictio Panis.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DOmine ſancte, Pater omnipotens, ęterne Deus, bene † dicere digneris hunc panem tua ſancta ſpirituali benedictione: vt ſit omnibus ſumentibus ſalus mentis, & corporis; atq; contra omnes morbos, & vniuerſas inimicorū inſidias tutamen. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, panem viuum, qui de cęlo deſcendit, & dat vitam, & ſalutem mundo: & tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus: per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. Amen.

Aſpergatur aqua benedicta.

Alia Benedictio ad quodcumque comeſtibile.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cęlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus,

BEne † dic, Domine, creaturam iſtam N. vt ſit remedium ſalutare generi humano: & præſta per inuocationem ſancti nominis tui, vt quicumque ex ea ſumpſerint, corporis ſanitatē, & animæ tutelam percipiant. Per Chriſtum Dominum noſtrū. ℟. Amen.

Aſpergat aqua benedicta.

Bene-

Digitized by Google

Benèdictio Salis.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cęlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus, Pater omnipotens, qui hanc gratiam cęlitùs sali tribuere dignatus es, vt ex illo possint vniuersa condiri, quę hominibus ad escam procreasti, bene † dic hanc creaturam salis ad effugandum inimicum: & ei salubrem medicinam immitte, vt proficiat sumentibus ad animæ, & corporis sanitatem. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio Agni, & aliarum carnium.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui per famulum tuum Moysen, in liberatione populi tui de Ægypto agnũ occidi iussisti in similitudinem Domini nostri Iesu Christi, & vtrosque postes domorum de sanguine eiusdem agni perungi præcepisti: quique in priori Testamento carnes animalium in sacrificio offerri voluisti, & in cibum & refectionem hominibus concessisti: quæsumus vt hanc carnem bene ✠ dicere & sancti ✠ ficare digneris, quam famuli tui ad laudem tuam sumere desiderant, per resurrectionem eiusdem Domini nostri Iesu Christi: Qui tecum viuit, & regnat in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Et mox aspergat aqua benedicta.

Benedictio ouorum.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cęlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum: ℟. Et cum spiritu tuo.

Digitized by Google

Oremus.

SVperueniat, quæsumus Domine, tuæ benedictionis gratia huic ouorum creaturæ: vt cibus salubris fiat fidelibus tuis in gratiarum actione sumentibus, ob resurrectionem Domini nostri Iesu Christi. Qui tecum viuit, & regnat in sæcula sæculorum. ℟. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio quorumcumque fructuum.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne ✠ dic Domine hos fructus, & præsta: vt qui ex eis in tuo sancto nomine vescentur, corporis & animæ salute potiantur. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio vini, cerusiæ, vel alterius potabilis materiæ.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus, Pater omnipotens, statutor omnium elementorum & fructuum, qui per Iesum Christum filium tuum Dominum nostrum, substantiam hanc in refocillationem sitis, & corporum salutem esse voluisti; te supplices deprecamur, vt ex auditis orationibus nostris, eam tuæ pietatis aspectu sanctifices ✠: atque ita omnium spirituum immundorum ab ea recedat incursio, vt quicumque ex ea sumpserit, ei gratia tuæ benedictionis adueniat, & mala omnia te propitiante ab eo procul recedant. Per eumdem Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit, &c. Resp. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Alia

Digitized by Google

Alia benedictio vino propria.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Iesu Christe, qui in Cana Galilææ ex aqua vinum fecisti, qui es vitis vera, multiplica super nos misericordiam tuam, & bene ✠ dicere, & sanctificare digneris hanc creaturam vini, vt quicumque ex eo sumet, diuinæ benedictionis tuæ opulentia repleatur & sanctificetur, & corporis sanitatem, & animæ tutelam percipiat. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuis, & regnas, &c. Resp. Amen.

Et aspergat aqua benedicta.

Benedictio olei.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

EMitte, quæsumus Domine, Spiritum sanctum tuum paraclitum de cœlis in hanc pinguedinem oliuæ, quam de viridi ligno producere dignatus es, ad refectionem mentis & corporis, vt tua sancta bene ✠ dictione sit omnibus hoc vnguento cœlestis medicinæ perunctis tutamen mētis & corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnesq; infirmitates, omnemque ęgritudinem mentis & corporis, & si quod illis aduersantium spirituum adhæreat nocumentum, ad tactum & sumptionem sanctificati olei huius abscedat, nullus spiritualibus nequitijs locus, nulla refugis virtutibus sit facultas, nulla insidiantibus malis latendi licentia relinquatur. Per Christum Dominum nostrum. Resp. Amen.

Benedictio quarumcunque medicinarum.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

Digitized by Google

Resp. Qui fecit cœlum, & terram.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

SVmme Deus, qui summa & media, imaque custodis, qui omnem creaturam intrinsecùs ambiendo concludis, sanctificare, & bene ✠ dicere digneris hanc medicinam, & benedictionem tuam super eam digneris effundere, vt per tuam sanctissimam virtutem, & copiosissimam benedictionem per signũ sanctæ Crucis ✠ impertitam, omnis virtus diabolica ab hac creatura, quæ hanc medicinam sumptura est, expellatur & annihiletur, tantamque virtutem merito Passionis tuæ, & viuificæ Crucis † recipiat, vt omnes immundos spiritus, incantationes, ligaturas, signaturas, facturas, & omnia maleficia possit expellere, & diuertere à famulo tuo, qui ea vtetur, exhibeatque ei plenum sanitatis effectum. Per Christũ Dominũ &c. ℟. Amen.

Oremus.

BEnedico te, creatura medicinæ, in nomine altissimi Patris, † & Filij, † & Spiritus † sancti, qui te creauit pro tutela humani generis. Et rogamus te, Domine Deus noster, vt hęc creatura medicinæ famulo tuo, qui ea vtetur, in nomine Sanctæ Trinitatis efficiatur salutare remedium, sitq; perfecta medicina in visceribus eius. Qui in Trinitate perfecta viuis, & regnas in sæcula sæculorum. Resp. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

Benedictio Thalami.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cęlum, & terram.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne † dic Domine, thalamum hunc: vt omnes habitantes in eo, in tua pace consistant, & senescant, & multiplicentur in longitudinem dierum cum incolumitate mentis & corporis, & ad regna cęlorum perueniant. Per Christum Dominum nostrum &c. Resp. Amen.

Ore-

Digitized by Google

Oremus.

CReator & conseruator humani generis, dator gratiæ spiritualis, largitor æternæ salutis, tu Domine emitte benedictionem tuam super hunc thalamum, vt, quicumque in eo requieſcet, in virtute cęlestis defensionis ad vitam æternam proficiat, & à suis languoribus & doloribus, omnibusque insidijs & machinationibus diaboli & ministrorum eius liberetur. Per Christum Dominum &c. Resp. Amen.

Postea aspergat aqua benedicta.

Benedictio Cubiculi.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cęlum, & terram.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEne † dic, Domine Deus omnipotens, locum istum, vt sit in eo sanitas, castitas, victoria, fortitudo, humilitas, bonitas, & mansuetudo, plenitudo legis, & gratiarum actio Deo Patri, & Filio, & Spiritui sancto: & hæc benedictio maneat super hunc locum, & super habitantes in eo, Angeli tuæ lucis eum inhabitent, eumque, & eius habitatores custodiant & defendant contra omnes insidias inimici, & si quæ aduersa, et contraria sunt ab eo in hoc loco machinata, et fabricata, auctoritate maiestatis tuæ expellant. Per Christum Dominum etc. Resp. Amen.

Oremus.

PRopitiare, Domine, supplicationibus nostris, & bene † dic locum istum dextera tua sancta, & omnes, qui in eo commorantur; illumque visitare, & inhabitantibus gratiam sanitatis impertiri digneris, sicut benedicere dignatus es cubiculo, & domui, in quo exceptus fuit hospitio Propheta Eliseus; & sicut visitasti, & sanasti socrum Petri; mitte, Domine, sanctum Angelũ tuum de cęlis, qui liberet & defendat hunc locum ab imminentibus malis cum omnibus, qui in eo commorantur, nullaque eos nequitia contrariæ potestatis infestet; sed virtute Spiritus sancti fiat hìc tibi debitum, & deuota libertate securum seruitium.

Digitized by Google

Per Dominum noſtrum, &c. Reſp. Amen.

Deinde aſpergat aqua benedicta.

Benedictio ignis, quo cremabuntur ſigna maleficij inuenta.

Verſ. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
Reſp. Qui fecit cęlum, & terram.
Verſ. Dominus vobiſcum. Reſp. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

DOmine Deus omnipotens, cui aſſiſtit exercitus Angelorũ cum tremore, quorum ſeruitium ſpirituale, & igneum eſſe cognoſcitur, dignare reſpicere, bene † dicere & ſanctificare hanc creaturam ignis, vt eo combuſtis maleficij ſignis, omnes languores, omnesq; infirmitates atque inſidiæ inimici effugiant, & ſeparentur à plaſmate tuo. Numquam lædatur à morſu antiqui ſerpentis, quod pretioſo Sanguine Filij tui redemiſti. Qui tecum viuit, & regnat, &c. Reſp. Amen.

Aſpergat aqua benedicta.

Benedictio Thuris, ſeu Incenſi.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cęlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

PER interceſſionem Beati Michaelis Archangeli ſtantis à dextris altaris incenſi, & omnium electorum ſuorum, incenſum iſtud dignetur Dominus bene † dicere, & in odorem ſuauitatis accipere. Sit, quæſumus Domine, famulis tuis pretioſo Sanguine tuo redemptis, defenſio perpetua contra omnes ſpiritus malignos, & omnes incantationes, preſtigia, & diabolicas vexationes: ſit perpetua expulſio malignorum ſpirituum, & in quocumque loco odor huius incenſi fuerit, nullum maleficium, nullaq; moleſtatio diabolica poſſit perdurare, ſed ſtatim tua immenſa potentia, & virtute tollatur & abigatur per ſignum ſanctæ Crucis † tuæ. Qui viuis, &c. Reſp. Amen.

Ore-

Digitized by Google

Oremus.

DOmine Deus omnipotens, cui astat exercitus Angelorum cum tremore, dignare benè † dicere & sancti † ficare hãc creaturam incensi, vt omnes languores, omnesq; infirmitates atque insidiæ inimici odorem incensi huius sentientes fugiant procul, vt de cætero non audeant lædere, molestare, aut infestare creaturas tuas, aut loca habitationis earum. Per te Iesu Christe Saluator mundi, qui viuis, &c. ℟. Amen.

Aspergat aqua benedicta.

Benedictio Aquæ.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEnè † dic omnipotens Deus hanc aquam, qui ad vsum humani generis ad abluendum omnium peccatorum crimina præstitisti, vt inuocato super eas nomine tuo sancto, quicunque in ea locus fuerit, vel vbicunque aspersa fuerit, seu à qualibet creatura rationali potata, salutaris tui munus inuisibile per hanc aquam tribuatur, vt omne quod sordidum est effugetur, & tuæ pietatis beneficium in omnibus conualescat. Per Dominũ nostrum Iesum Christum, &c. Amen.

Oremus.

DOmine Sancte Pater, æterne Deus, exaudi preces nostras, sicut exaudire dignatus es famulum tuum Moysen in mari rubro, propter hoc, quia Pharao in populo tuo cor suum exacerbauit, vt ipsum manu sua exercitus necaret; et sicut Heliseus Propheta cum populus tuus aquam gustare non posset, sal accepit, et proiecit ad exitus aquarum, et benedixit eas, et dixit: Sanauit Dominus aquas istas, et non erit in eis mors, neq; infirmitas, et sanatæ sunt aquæ: ita tu Domine sana aquam istã, vt vbicunque aspersa fuerit per domos, siue angulos domorum, et vbicunque maleficium diabolicum delatum fuerit, statim cõfusum, et increpatum abscedat, et fugiat; et sit nobis Domine

Ex thesauro Exorcismorum pag. mihi 396.

Digitized by Google

hæc aqua aſperſa, aqua omnis virtutis, aqua refrigerans, et diaboli interitus: et liberatus hic famulus tuus N. laudes, et gratias tibi, Domine Sancte Pater omnipotens, agat ſempiternas. Per Chriſtum Dominum noſtrum etc. Amen.

Benedictio veſtimentorum.

℣. Adiutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens æterne Deus, qui inter cætera mirabilia creaturas tuas diuerſis ornamentis decoraſti: & tunicas pelliceas Adæ, & Euæ feciſti: nosque veſte miſericordiæ tuæ in hoc ſæculo, & in regno tuo peruenientes ſtola gloriæ circũdas: quæſumus, vt hoc induſium, ſeu hæc indumenta, pro tui nominis amore, purificare, † mundare, † & benedicere † digneris; vt quicumque ea portauerit, & induerit, cœleſtis gratiæ plenitudinem in eis, & munimen valeat tuæ benedictionis percipere, vt ab omnibus inimicorum maleficijs, incantationibus, ligaturis, ſignaturis, & facturis, & inſidijs defenſus, incolumis te in ſæcula glorificare poſſit. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Deinde aſpergat aqua benedicta.

Benedictio Nauis.

℣. Adutorium noſtrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cęlum, & terram.
℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

REſpice in nos, omnipotẽs Deus, de cęlo sãcto tuo: & dignare bene † dictione cœleſti huic benedicere naui, in qua, ſancto comitante Angelo tuo, ambulantes itinere recto, & proſpero dirigere, & ab omni periculo, & infortunio eripere digneris, vt ad patriam, & ad portum ſalutis reuerſi, te cum alacritate mentis exultantes laudent creatorem vniuerſorum. Qui cum

Filio

Filio tuo benedicto Domino nostro Iesu Christo, & cum Spiritu sancto viuis, & regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

Benedictio ad quodcumque volueris.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.
℣. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

BEnę † dic, Domine, creaturam istam N. vel N. vt sit remedium salutare generi humano; & præsta per inuocationē sancti tui nominis; vt quicumque ex ea sumpserint, vel gustauerint, corporis sanitatem, & animæ tutelam accipiant. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

ARTICVLVS IX.

De modo, & ordine exorcizandi.

EX omnibus prædictis in hoc capite facillimè colligi potest, nullum determinatū exorcizandi ordinem necessariò assignari; sed posse Exorcistam pro voto suo ex exorcismis, coniurationibus, ac benedictionibus iuxta patientis conditionem, & vexationem, ipsius dispositionem, ac temporis opportunitatem, eos seligere, qui magis sibi opportuni videbuntur. Non enim idem ordo cum omnibus obsessis, ac maleficiatis est seruandus: quia non eędem omnium sunt obsessiones, ac vexationes. Si quis enim Exorcista, cùm sibi aliquis maleficio affectus adducitur, in quo dæmon super sensitiuas potentias, ac super linguæ vsum ad loquendum potestatem non habet; sed tantùm aliquam aliam corporis partem diuexat, puta stomachū, renes, caput, & id generis, Si, inquam Exorcista dæmoni præcipere vellet, vt per os obsessi loqueretur, & ad sit interrogata respōderet, quid ageret Exorcista huiusmodi interrogationibus? surdum alloqueretur, oleum, & operā perderet, ac diu maiores Vexato cruciatus augeret. Prædictis ergo exorcismis, obiurgationibus, præceptis, ac benedictionibus secundùm obsessorum, Energumenorum, ac maleficio affectorum diuersitatem, dispositionē variam, ac diuersam temporis, & loci opportunitatem est vtendum.

784. *Quomodo vtendum sit exorcismis.*

Nihilominus mutile minimè erit, maximè pro tyronibus in exorcistatus ordine, seruandam seriem assignare, quæ in huius artis praxi talis erit.

Primò,

Digitized by Google

§. I.

785. *Quid considerandũ ab Exorcista circa seipsum.*

PRimò, Exorcista experiatur, num ipsemet debitas conditiones pro munere suo ritè, ac turò obeundo possideat, nempè num præter ordinis, ac iurisdictionis potestatem, sufficienti sit scientia præditus in ordine ad cognoscendum maleficiorum, & obsessionum causam permissiuam, Deum scilicet, ac rationem permissionis: causam efficientem, & operantem, Dæmonem nempe; ministerialem, & cooperantem, Maleficum scilicet: instrumentalem, seu moralem, res naturales nempe: nec non eorum signa tam probabilia: quàm euidentia: num virtutibus sit ornatus, fide theologica scilicet, & maximè respectu eorum, quæ sui muneris sunt, nedum implicitè, sed & explicitè: Spe, seu fiducia firma, & inhęsitanti, quòd dæmonem sit expulsurus, si talis expulsio fuerit salutaris: Charitate erga Deum, & proximum: Fortitudine in sustinendo, & perseuerando; & Prudentia in vitandis erroribus circa adiurationem, & in rectis semitis circa eandem eligendis.

§. II.

786. *Quid considerandum circa obsessum.*

SEcundò, antequam exorcizandi opus aggrediatur, priùs agnoscat, an ille, qui proponitur, energumenus, aut maleficiatus verè, & certè, vel saltem probabiliter sit, aliter si aliqua signa saltem probabilia non habeat, non vltra procedat iuxta regulas *à num.* 618. *inclusiuè vsq; ad num.* 621. *exclusiuè*, assignatas.

Tertiò, diligenter aduertat, an in Patiente conditiones requisitæ, capacitas scilicet ad intelligendam instructionem; propriæ liberationis desiderium; fides spei firmæ, seu suæ liberationis fiduciæ coniuncta; obedientia, quam in omnibus Exorcistæ præstare debet; ac tandem pura conscientia habeantur: Nam si Energumenus prædictis careat, difficillimè optatam sanitatem consequetur.

Quartò, quòd exorcizandus contritus, & etiam, si fieri potest, confessus sit, & sacra communione refectus; sitq; honestis parentibus, vel amicis associatus, & in locum ad hoc aptum, scilicet quietum, deuotum, & à populi multitudine remotum perductus.

Supra nu 574. & sequent.

§. III.

787. *Inuocandũ est ab Exorcista diuinum Numen.*

QVintò, cognito, quòd verè maleficiatus, vel Energumenus sit, Exorcista cum omnibus astantibus genuflexus Spiritum Sanctum imploret, vt ab eo in suo ministerio dirigatur;

Antiphona ad inuocationem Spiritus Sancti.

Veni Sancte Spiritus, reple tuorum corda fidelium, & tui amoris in eis ignem accende.

℣. Emitte spiritum tuum, & creabuntur.

℟. Et renouabis faciem terræ. Ore-

Digitized by Google

Oremus.

ADsit nobis, quæsumus Domine, virtus Spiritus Sancti, quæ & corda nostra clementer expurget, & ab omnibus tueatur aduersis. Per Christum Dominum nostrum.

DA, quæsumus, nobis omnipotens, & misericors Deus: vt Sancto Spiritu congregati, hostili nullatenus incursione turbemur.

ACtiones nostras, quæsumus Domine, adspirando præueni, & adiuuando prosequere: vt cuncta nostra oratio, & operatio à te semper incipiat, & per te cœpta finiatur.

DEVS, à quo bona cuncta procedunt, largire supplicibus tuis: vt cogitemus, te inspirante, quæ recta sunt: & te gubernante eadem faciamus.

PAteant aures misericordiæ tuæ, Domine, precibus supplicantium: & vt petentibus desiderata concedas: fac eos, quæ tibi sunt placita postulare. Per Christum, &c. ℟. Amen.

§. IV.

788. *Quid agendum oratione soluta ab Exorcista, & circumstantibus.*

SExto, oratione soluta, sedeant omnes ad instructionem audiendam, quę non solùm Energumeno, sed circumstantibus etiam plurimùm valebit: in qua instructione Exorcista vulgari idiomate clarè, & distinctè, iuxta Energumeni capacitatem, quæ sint credenda erga Deum, Exorcistam, dæmonem, & seipsum, iuxta doctrinam traditam à *n. 622. inclusiuè vsque ad 646. exclusiuè*, declarabit.

Interrogationes faciendæ.

Septimò Exorcista patientem interroget, quo malo, & in qua corporis parte regulariter à dæmone diuexetur. Quo respondente, sic & sic: & in tali parte, &c. tunc Exorcista præcepto instructiuo dæmonis obedientiam probet iuxta regulas supra *à num. 368. vsq; ad 377. & 665. vbi de præcepto instructiuo agitur*, assignatas.

Probationes peragendæ.

Octauò, postquam Exorcista Energumenum perfectè instruxerit, eum probet, an perfectè credat, quæ ad expulsionem necessaria sunt iuxta regulas traditas supra *à num. 646. inclusiuè, vsq; ad 654. exclusiuè*.

Nonò, cognito, quòd Energumenus benè dispositus sit, ac perfectè pro sua liberatione probatus, Exorcista illum admoneat de tentationibus, ac suggestionibus, quas in liberatione illi versipellis hostis obijciet, vt eum ad diffidentiam de diuini auxilij cœcutsu inducere valeat; poteritq; aliquas earum, quæ ponuntur supra *num. 738.* secundùm doctrinam illo articulo traditam adducere. Moneatq; ac doceat illis resistendi modum, suis locis distinctis, nempe *art. 2. 3. & 4. huius quarti capitis* assignatum.

Deci-

Digitized by Google

§. V.

789. *Diuinum implorandum auxilium.*

DEcimò, inuento ab Exorcista Energumeno benè disposito, perfectè probato, & ad dęmoniacis tentationibus resistendum ritè parato, Exorcista vnà cum omnibus astantibus genuflexus ante Crucifixi, ac Beatissimæ Virginis imaginem, diuinum imploret auxilium pro dæmonis expulsione, humiliter, ac deuotè aliquam, vel aliquas ex orationibus positis supra *à num.* 740. 741. & 742. recitando.

Actus fidei, ac cõfidentiæ enũciandus.

Vndecimò, post orationem sedeat Exorcista, cæteris omnibus genuflexis, & iubeat, vt Energumenus fidem, ac fiduciam, quam mente se habere fatetur, verbis explicet, iuxta propriam sui ipsius deuotionem. Poterit tamen Exorcista formulam supra *nu.* 656. vel alias suis locis distinctis positas proponere iuxta obsessionum, ac maleficiorum varietatem. Deinde statim detestationis actum in dæmonem eisdem locis positum renouare.

Nec non actus detestationis.

Duodecimò, Exorcista ea, quæ *à num.* 743. *inclusiuè vsq; ad num.* 765. *exclusiuè* habentur, iuxta ordinem ibi positum, & monita ibi tradita prosequatur.

Modus breuis aptissimus ad dæmones expellendos, & maleficia dissoluenda.

790. *Modus breuis dæmones expellendi.*

DVcto Vexato coram Exorcista in loco decenti, deuoto, & à populi multitudine remoto, præsentibus aliquibus ex eius parentibus, vel amicis: ex signis eius vexatione præcognita, probet Exorcista ad maiorem euidentiam, an verè vexatus sit, & hoc per præceptum probatiuum, sic conditionaliter dęmoni præcipiendo:

Præceptum probatiuum.

In nomine Iesu præcipio tibi dæmon, si tu es in corpore istius creaturæ Dei, vt me præsente illos humores commoueas vel in stomacho, vel in altera parte corporis, quos solitos es commouere me absente, sine vlla tamen læsione ipsius patientis.

Deinde statim præcipiat, vt à tali commotione desistat.

Cognito ex dęmonis obedientia, quòd infirmitas certitudinaliter à dæmone est excitata, Exorcista breuiter Energumenum instruat.

Primò, vt credat, quantum est ex parte sua, ad illum à dæmone liberandũ paratissimum esse, si ipse sanitate benè sit vsurus, ad Deum nempè magis ac magis laudandum, & glorificandum, & salutem animæ suæ maiori studio procurandam; & confidenter credat, se à Deo tale beneficium obtenturum.

Secundò, Exorcistam à Deo, & ab Ecclesia in Exorcistatus ordine dæmones eijciendi potestatem accepisse: & quòd ipse, cùm sit Exorcista, talem habet facultatem.

Tertiò, dæmonem ad ipsius Exorcistæ pręceptum cogendum fore ab ipso Energumeno exire: quia à diuina virtute, quæ præsens est, expelletur.

Quartò, Deũ ad ipsius obsessi peccata minimè respecturum, dummodò illicò

illicò ex corde perfectum doloris, ac contritionis actum cũ proposito firmo quamprimùm fideliter confitendi peccata sua, ac satisfaciendi, producat.

Quintò, Exorcista vexatum interroget, an firmiter credat, quod ipse illũ docuit: similiter, an confidat, nunc immediatè Deum ob suam infinitam bonitatem, ac misericordiam, eum esse liberaturum. Si hilari fronte respondeat, quòd sic: tunc iubeat, vt genuflexus corde, & ore contritionis actũ eliciat, & proferat; deinde humiliter, deuotè, ac confidenter à Deo suam liberationem deposcat; dęmoniq; præcipiat in nomine Iesu, vt recedat: poteritq; Exorcista illum ad huiusmodi actus formandos, & exprimendos adiuuare.

Tandem Exorcista sedens, patiente genuflexo, & cernuo, contra dæmonem præceptum proferat expulsiuum, dicens:

Præceptum expulsiuum.

Ego N. vt minister Christi, & Ecclesiæ in nomine Iesu Christi præcipio tibi, dæmon, vt immediatè, & sine vlla mora exeas ex corpore istius creaturæ Dei, nec amplius habeas potestatem nocendi ei intrinsecè, vel extrinsecè, vel quocumque modo eam perturbandi, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Deo gratia agenda.

Post liberationem iubeat, vt immediatè breuiter gratiarum actionis actũ erga Deum eliciat, poteritq; ipsemet Exorcista ei dictare iuxta formulam positam supra *num.* 747. Et admonere, vt imposterum spiritualia, ac præseruatiua remedia adhibeat, ne dæmon amplius illum inuadere queat, ac perturbare.

Modus breuissimus ad dæmones expellendos, & maleficia destruenda.

PRæsentato Energumeno, vel maleficiato ad suam liberationem consequendam perfectissimè disposito coram Exorcista, vel Parocho, iubeat Exorcista, vel Parochus, vt dicat, nùm ipsum Dei, & Ecclesiæ ministrum esse credat, & vt talem se dęmones eijciendi, eiusq; maleficia destruendi facultatem habere. Qui si hilari vultu, magnaq; deuotione, ac fiducia se firmiter credere, ac sine vlla hæsitatione confidere asserat, quòd mox à quacumque dęmonum vexatione liberabitur, nec contra ipsum dæmones quicquam vlteriùs poterunt, Exorcista sedens, patiente ad pedes eius genuflexo, præceptum contra dæmonem hac, vel alia formula efformet.

791. *Modus breuissimus dæmones expellendi.*

In nomine Iesu Christi præcipio tibi, dæmon, vt exeas ex corpore istius creaturæ Dei, numquam in illud rediturus.

Præceptum expulsiuum.

Formato hoc præcepto, iubeat, vt persona liberata surgat, ac suam liberationem contestetur.

Cognito, quòd verè sit liberata, iubeat, vt genuflexa Deo gratias referat, cui soli honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Cap.

Digitized by Google

Cap. V.
De Remedijs pro afflictis, & tribulatis.

792. QVamuis Parochorum sit proprium munus, afflictis, ac tribulatis suæ curæ subiectis opem tribuere, sicut eis in Rituali Romano *cap. de Visitatione, & cura infirmorum* insinuatur. Veruntamen, quia *vnicuique Deus mandauit de proximo suo*; vt quilibet etiam latinæ linguæ ignarus & sibi, & proximò, cùm necessitas postulat, in tribulationibus, ac necessitatibus opportuna possit adhibere remedia, hìc nonnullas vulgari idiomate (sic rogatus) breues instructiones cum quibusdam orationibus deprecatiuis subijciam, maximè pro afflictis, ac tribulatis in infirmitatibus naturalibus subleuandis; eosq; ab inimicis, ac persecutoribus tuendis. Quod duobus articulis discutietur.

Eccles. c. 17.

ARTICVLVS I.

De afflictis, ac tribulatis in infirmitatibus naturalibus subleuandis.

SVppositis instructionibus pro Parochis, quæ in Rituali Romano *loco cit.* habentur, quas ipsi, cùm necessitas exigit, semper in oculis habere tenentur, sequentes pro omnibus breuiter propono.

Instructione prima.

793. QVello, che desidera nelle sue infermità d'essere da Dio consolato, & aiutato, deue

Primieramente considerare, e riceuere quell'infermità, e tribulatione, come venuta dalla mano di Dio per salute dell'anima sua, acciò si emendi di qualche suo peccato, ò difetto, e disponga meglio la vita sua, corregga i suoi costumi, e faccia maggior profitto per l'auuenire nella via del Paradiso. E però deue subito ringratiare Sua Diuina Maestà, che si sia compiaciuto di visitarlo con quell'infermità, e tribulatione, e di darli quella piccola Croce.

Secondariamente, deue pregar Iddio, che gli dia aiuto, acciò da questa visitatione, qual si sia, possi cauare quel frutto, e profitto, che Iddio desidera, ne dalla sua impatienza, & ingratitudine venghi impedito.

Terzo, se per sorte quell'infermità le fosse stata da Dio mandata per i suoi peccati, subito faccia vn'atto vero di dolore, e contritione de' suoi peccati con proposito fermo d'emendarsi, e di farne la douuta penitenza; che, leuata la causa dell'infermità, si leuarà l'effetto, conforme anço Santa Chiesa nell'infrascritte Collette, ò Orationi costuma di domandare.

Infra nu. 795. & nu. 815.

Quarto, se quell'infermità da Dio gli fosse mandata per la sua negligẽza nel

Digitized by Google

nel caminare nella via della Christiana perfettione, si stabilisca di cuore, di volere per l'auuenire viuere puramente, e con tutte le sue forze affaticarsi per seruir Dio con maggior affetto, e sollecitudine: e però preghi Iddio, che per la sua bontà, e misericordia, e per i meriti della sua sacratissima Passione, si degni perdonarli i suoi peccati, e concederli gratia, di poter per l'auuenire amarlo, e seruirlo con tutto il cuore, con tutta l'anima, e con tutte le forze: & adempire quell'opere, che saranno più conformi al suo diuino volere.

Quinto, s'offerisca à patire per amor di Dio quell'infermità, e tutte quelle pene, e tormenti, che sono più conformi al suo diuin beneplacito.

E per mettere in pratica questi precedēti atti, seruiranno le seguenti orationi, prima descritte in latino per i dotti, di puoi in volgare per quelli, che non intendono la lingua latina.

I. ORATIO

Ad accipiendam infirmitatem, vt à diuina prouidentia immissam: ac pro ipsa Deo gratias agendum.

DOmine Iesu Christe, qui ad gloriam tuam, & salutem nostram læta permisces tristibus, & ad profectum nostrum secunda, aduersaq; euenire permittis, bonitati tuæ gratias ago, quòd mei fueris recordatus, & hac exigua cruce seruum inutilē visitaueris. Peto autem gratiam, vt ex hac qualicumque visitatione tua fructus, & prouentus, quem tu desideras, consequatur; neque impatientia, vel ingratitudine mea impediatur. Tuam, quæso, manum porrigas infirmo mihi, meq; sicut Petrū Apostolum: cùm mergi cœpisset marinis fluctibus, potenti dextera erige, ne sub hac cruce labascam, & concidam. 794.

Oremus.

DEVS, qui conspicis, quia ex nostra prauitate affligimur: concede propitius, vt ex tua visitatione consolemur. Qui viuis, & regnas in sæcula sæculorum. Amen. Sabbato quatuor temporū Aduentus.

II. ORATIO

Ad impetrandum à Deo veniam peccatorum.

O Domine Deus meus, confiteor me non vixisse, proh dolor, sicut debuissem, & per gratiam tuam potuissem: Vnde iam toto corde doleo, & me nō satis dolere doleo. Ob- 795.

secro

ſecro igitur te, Domine, & ſuppliciter rogo, vt non facias mihi ſecundùm peccata mea, ſed ſecundùm magnam miſericordiam tuam, quæ ſuperat peccata totius mundi. Miſerere mei Domine, miſerere mei, & adiuua me, ſicut tu noſti, quòd mihi neceſſe eſt in corpore, & anima. Scis omnia, potes omnia, qui viuis in ſæculorum ſæcula.

Oremus.

Feria 6. Cinerum ad Veſp.

TVere, Domine, me famulum tuum, & ab omnibus peccatis clementer emunda: quia nulla mihi nocebit aduerſitas, ſi nulla mihi dominetur iniquitas. Per Chriſtum, &c.

III. ORATIO
Ad proficiendum in via perfectionis.

796. DOmine Ieſu Chriſte, ecce ego miſer repletus multis miſerijs, fateor me hac tua paterna correptione dignum eſſe, quia tibi, vt debueram, obſequium, ac ſeruitutem non impendi, ac multa bona opera, quæ operari debueram, prætermiſi: ſed tu, Domine Ieſu, cuius eſt totum, quod eſt optimum, inſere meo pectori amorem tui nominis, & in me præſta religionis augmentum, vt quæ ſunt bona, nutrias: ac pietatis ſtudio, quæ ſunt nutrita, cuſtodias.

Oremus.

Domin. 8. poſt Pentecoſt.

LArgire nobis, quæſumus Domine, ſemper ſpiritum cogitandi, quæ recta ſunt, propitius & agendi: vt qui ſine te eſſe non poſſumus, ſecundùm te viuere valeamus. Per Chriſtũ Dominum noſtrum. Amen.

IV. ORATIO
Ad ſeipſum offerendum diuino beneplacito.

797. DVlciſſime Domine Ieſu Chriſte, in vnione illius charitatis, qua teipſum Patri obtuliſti in mortem, offero tibi cor meum, vt de me, & per me fiat beneplacitum tuum. Dulcis Ieſu, hoc beneplacitum tuum eligo, & deſidero, quantalibet aduerſa, morbus, & mors inſtent, & me totum fideliſſimæ tuæ prouidentiæ, ac ſanctiſſimæ voluntati tuæ committo. Spero enim, & rogo,

Digitized by Google

rogo, vt me, & omnia, quæ circa me sunt, dirigas ad gloriam tuam, & animæ meæ salutem. O mi amantissime Pater, argue, corripe, castiga, vre, seca hoc tempore, vt in æternum parcas, neq in furore tuo peccata nostra inferni flammis exuras. Scio multis prodesse virgam tuam, cùm dilectos filios corripis, & corripiendo purgas, exerces, probas, priùsquam electos coronas. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum, quomodo, & quamdiù tibi placuerit, me virgæ tuæ paternæ subijci, meamque patientiam in cruce probari. In te, Domine, speraui, non confundar in æternum. Me totum sanctissimæ voluntati tuæ submitto, atque committo. Etiamsi mortem immittas, tamen in te vitę fontem sperare non desinam. In manibus tuis sunt sortes meæ.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, dirige actus nostros in beneplacito tuo: vt in nomine dilecti filij tui mereamur bonis operibus abundare. Domin. infra Oct. Natiu.

COrdibus nostris, quæsumus Domine, gratiam tuam benignus infunde: vt peccata nostra castigatione voluntaria cohibentes, temporaliter potiùs maceremur, quàm supplicijs deputemur æternis. Per Christum Dominum nostrum. Feria 6. post Dom. Passion.

℟. Amen.

V. ORATIO

Ad stabiliendam humanæ voluntatis cum diuina conformitatem.

ODulcis Iesu, neq; vitam, neque mortem, sed tuum beneplacitum desidero, te expecto: fiat mihi secundùm voluntatem tuam. Si vis, vt moriar, dulcis Iesu, suscipe spiritum meum. Et licèt ad vesperam venerim omnium nouissimus, da mihi, vt tecum, & in te requiem accipiam sempiternam. Si verò vis, vt diutiùs viuam, dulcis Iesu, hoc propono, & pro hoc gratiæ tuæ suffragium rogo, reliquum vitæ meæ corrigere, atq; in holocaustum tibi totum offerre ad gloriam tuam, & secundùm beneplacitum tuum. 798.

Digitized by Google

VI. ORATIO

Ad hoc idem impetrandum, quod summè, & vnicè est necessarium.

799. DOmine Iesu Christe, obsecro te per amorem, quo omnium hominum onera portasti, vt faciss me onus tristitiæ meæ cum gratitudine suscipere de manu prouidentiæ tuæ, & de voluntate paterni cordis tui, & pro tui amore, quamdiù tibi placuerit, cum plenissima mei ipsius resignatione, longanimiter sustinere, ita duntaxat, vt me tua gratia confirmes, ne vnquam te vel in modico offendam, aut à sanctissima voluntate tua vel minimùm recedam. Atque vtinam possem omnium, & singulorum, qui pro te passi sunt, hominum pressuras sufferre, vt qualemcumque vicem redderem infinitæ charitati tuæ. Eia benignissime Iesu, ita, quæso, vnias voluntatem meam cum sanctissimo beneplacito tuo, vt aliud optare nequeam; quàm quod tu vis.

VII. ORATIO

Ad perfectam sui ipsius in diuinam voluntatem resignationem. è Ludouico Blosio.

800. DVlcissime Domine, Deus meus, memor esto, quæso, benignèque considera me pauperem creaturam tuam esse, te verò Dominum, & Creatorem meum. Ecce ego me in æquissimum iudicium tuum offero, & gratissimæ voluntati tuæ integrè resigno, paratus hunc, & alium quemuis cruciatum, quamdiù tibi placuerit, sustinere. Vtere me, sicut vis, in tempore, & in æternitate. Quidquid tu Pater cœlestis in me, & de me facere decreueris, facito; nam ad omnia, qua possum humilitate, me totum tibi offero, trado, & resigno. Libenter patiar pro te quidquid super me venire volueris, indifferenter enim volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste, suscipere, & pro omnibus gratias agere. Custodi me solùm, Deus, ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum, dummodo in æternum me non proijcias, nec deleas de libro vitæ, non mihi nocebit quidquid venerit tribulationis super me.

Adesto

Digitized by Google

Adesto mihi Domine Iesu in omni loco & tempore, sito; hæc mihi consolatio, libenter pro te velle carere omni humano solatio. Et si tua mihi defuerit consolatio, tua voluntas, & iusta probatio erit mihi pro summo solatio. Sit nomen sanctum tuum nunc, & in æternum super omnia benedictum.

Oremus.

OMnipotens sempiterne Deus, fac nos tibi semper & deuotam gerere voluntatem, & Maiestati tuæ sincero corde seruire. Per Christum Dominum nostrum. Amen. Domin. infra Octauã Ascẽsionis.

ORATIONE PRIMA.

Per rendere gratie à Dio dell'infermità mandataci per vtilità dell'anima nostra.

SIgnor mio Giesù Christo, che per gloria vostra, e salute nostra accompagnate le cose allegre con le triste, e melanconiche, e per il nostro profitto permettete, che accadano le cose prospere insieme con le auerse, rendo gratie alla vostra bontà, che di me vi siete ricordato, e con questa picciola croce hauete visitato questo vostro seruo inutile. Però vi domando gratia, acciò da questa, qual si sia visitatione, ne segua quel frutto, e profitto, che desidera la Maestà vostra: ne dalla mia impatienza, & ingratitudine venghi impedito. Pregoui dunque, e supplico vogliate porgere la mano à me infermo, e con la potente vostra destra vi degnate ereggermi, come Pietro Apostolo, quando cominciaua sommergersi nell'onde del mare, acciò sotto questa croce non mi perda d'animo, e cada miserabilmente. 801.

ORATIONE SECONDA.

Per impetrar da Dio il perdono de suoi peccati.

OSignor mio Dio, confesso di non esser vissuto (misero me) conforme hauerei douuto, & hauerei potuto per mezzo della gratia vostra. Perilche hora di tutto cuore me ne dolgo, e mi dispiace di non dolermi à bastanza. Vi supplico dunque, mio Signore, & humilmente vi prego, acciò non riguardate à 802.

Digitized by Google

miei peccati; ma alla grandezza della voſtra bontà, e miſericordia, la qual ſupera i peccati di tutto il mondo. Habbiate di me pietà ò mio Dio, pietà, pietà ò mio Dio, & aiutatemi, ſi come voi conoſcete, che mi è neceſſario nell'anima, e nel corpo. Voi ſapete il tutto, potete il tutto, che viuete ne ſecoli de ſecoli.

ORATIONE TERZA

Per far profitto nella via della perfettione.

803. SIgnor mio Gieſù Chriſto, eccomi io miſero ripieno di molte miſerie, confeſſo eſſere degno di queſta voſtra paterna correttione; poiche nõ vi hò reſo quell'oſſequio, e ſeruitù, ch'io doueuo: & hò tralaſciato d'operare molte buone opere, le quali hauerei potuto con l'àiuto voſtro operare. Mà voi Gieſù mio dolce, di cui è tutto, e dipende il tutto, che è ottimo, inſerite nel mio petto l'amore del voſtro ſanto nome, & operate in me l'accreſcimento della chriſtiana perfettione; e venite à nutrire in me tutte quell'opere, che ſono buone, e perfette; e col ſtudio della voſtra pietà cuſtodite quelle, che ſono già nutrite.

ORATIONE QVARTA

Per offerir ſe ſteſſo à patire ſecondo il diuino beneplacito.

804. DOlciſſimo Signore Gieſù Chriſto, in vnione di quella carità, con la quale voi ſteſſo offeriſti alla morte al Padre eterno, à voi offeriſco il mio cuore, acciò da me, e per me ſi faccia il voſtro beneplacito. Dolce Gieſù, queſto voſtro beneplacito eleggo, e deſidero: venghino pure ſopra di me auerſità, e la morte iſteſſa, tutto me ſteſſo commetto alla fedeliſſima voſtra prouidenza, e ſantiſſima voſtra volontà. Imperoche ſpero, e prego, acciò e'me, e tutte le coſe circa di me indrizzate alla gloria voſtra, e ſalute dell'anima mia. O mio amantiſſimo Padre, riprendete, correggete, caſtigate, ferite, mortificate me ſeruo voſtro in queſta vita temporale, acciò mi perdonate in eterno, ne habbiate da punire nel furor voſtro i miei peccati coll'eterne fiamme dell'inferno. Conoſco, à molti giouare il voſtro flagello, mentre correggete i voſtri diletti figli, e col correggerli

li

Digitized by Google

li purgate, essercitate, prouate, auanti che eletti li coronate. In voi Signore hò sperato, non restarò confuso in eterno. Me tutto sottometto, e commetto alla vostra Santissima uolontà. Ancorche mi deste la morte, nondimeno non restarò di sperare, e confidare in uoi fonte di uita. Nelle uostre mani sono le mie sorti.

ORATIONE QVINTA

Per stabilire la conformità della humana volontà con la diuina.

O Dolce Giesù, nè uita, nè morte io desidero, mà solo il uostro diuino beneplacito, e uostro aspetto: sia fatto di me secondo il uostro diuin uolere. Se uolete, ch'io muora, dolce Giesù, pigliate il mio spirito. E benche l'ultimo di tutti sù'l tardi io sia uenuto, concedetemi, che con uoi, & in uoi riceua requie sempiterna. Se poi uolete, che longo tempo io uiua, dolce Giesù, questo propongo, e per questo domando l'aiuto della gratia uostra di correggere il restante della uita mia, & d'offerire tutto à uoi in holocausto à gloria uostra, e secondo il uostro beneplacito. 805.

ORATIONE SESTA

Per impetrare l'istessa conformità, la quale è somma, & vnicamente necessaria.

SIgnor mio Giesù Christo, vi prego per l'amore, col quale hauete portato i pesi di tutti gli huomini, vogliate fare, ch' io pigli il peso della mia tristezza con gratitudine dalla mano della vostra prouidenza, e dalla volontà del vostro paterno cuore; e per amor vostro lo porti con patienza finche piacerà à voi, con pienissima rassegnatione di me stesso: purche voi cõ la gratia vostra mi confermiate, & fortificate, sì che già mai nõ v'offenda, ne anco in vn minimo neo, nè dalla vostra santissima volontà pur' vn tantino m'allontani. Oh Dio volesse, ch'io solo potessi sofferire tutte le afflittioni di tutti gl'huomini, e di ciascheduno di essi, che per amor vostro hanno patito, acciò in qualche parte potessi corrispondere all'infinita vostra carità. 806.

Digitized by Google

Horsù benigniſsimo Giesù così vi prego, vnite la mia volontà col ſantiſsimo voſtro beneplacito, accioche altro deſiderar nō poſſa, che quello, che voi volete.

ORATIONE SETTIMA

Che abbraccia vna perfetta raſſegnatione di ſe ſteſſo nella diuina volontà.

807. DOlciſsimo Signor Dio mio, ricordateui, vi prego, e benignamente conſiderate, ch'io ſon pouera creatura voſtra, e che voi ſete Signore, e Creator mio. Ecco, ch'io offeriſco me ſteſſo nel ſantiſsimo giuditio voſtro, & interamente mi raſſegno alla gratiſsima voſtra volontà, pronto, e preparato à ſopportare queſta, e qualſiuoglia altra afflittione fin tanto, che piacerà alla Maeſtà voſtra. Seruiteui di me, come volete in tempo, e nell'eternità. Fate pur di me, Padre celeſte, & operate in me tutto ciò, che determinato hauete di fare; imperòche cō quella humiltà, che poſſo, à tutte le coſe tutto me ſteſſo offeriſco, dono, e raſſegno. Volontieri patirò per voi tutto quello, che vorrete, che mi ſoprauenga; imperòche indifferentemente voglio dalla voſtra mano riceuere il bene, & il male, il dolce, e l'amaro, l'allegro, & il meſto, & per tutte le coſe vi voglio ringratiare. Cuſtoditemi ſolamente, ò mio Dio, da ogni peccato, e non temerò la morte, ne l'inferno, purche in eterno non mi rigettate, e riprouate, ne cancellate dal libro della vita, non mi nocerà tutto ciò, che di contrarietà, ò tribulatione mi ſopraueneràà. Siatemi preſente, Signor mio Giesù, in ogni luogo, e tempo: e queſta ſia la mia conſolatione, di voler volontieri eſſer priuo d'ogni humano ſolazzo per amor voſtro. E ſe mi mācarà la voſtra conſolatione, la voſtra volontà, e giuſta prouatione mi ſarà per ſommo ſolazzo, e dilettatione. Sia hora, & in eterno ſopra tutte le coſe benedetto, e glorificato il voſtro ſanto nome.

Inſtruttione ſeconda.

808. VTiliſſime ſono le precedenti orationi per conſolatione de gl'infermi, tribulati, maſſime che deſiderano d'acquiſtare in breue tempo la per-

Digitized by Google

perfettione. Mà perche con la ſanità ancora ſi ponno fare molte opere di perfettione, non eſſendo alcun'infermo in queſto mondo, il quale poſſa ſaper di certo, ſe non per diuina riuelatione, ſe ſia la volontà di Dio di beneplacito, che egli ſtij longamente oppreſſo da quell'infermità: ò pure ſe vogli liberarlo quanto prima, deue ricorrere alla volontà di ſegno manifeſtata nella diuina ſcrittura in molti luoghi, oue Iddio notifica all'huomo, che la ſua volontà è, che nell'infermità, angoſtie, e tribulationi ſi ricorra alla Maeſtà ſua: e promette di concedere infallibilmente e la ſanità, e tutto quello, che ſi domanda, mentre ſi domandi con gran fiducia, e ſia per eſſere ſalutare all'anima, ò almeno non ſia nociuo, mà però indrizzato à gloria di Dio: ouero non impediſca il maggior bene. Supra nu. 472.

809. Acciò donque la ſanità, che brami, ti ſia all'anima gioueuole, deui indrizzarla, come mezo per poter meglio arriuare all'vltimo fine, ci oè à dar gloria, & honore à Sua Diuina Maeſtà, che così coſtuma ancora S. Chieſa in tutte le orationi, che dice nell'officio, e nella meſſa, oue domanda à Dio la ſanità per gl'infermi; ouero che ci liberi dall'auerſità, come ſi può vedere nell'infraſcritte *al num.* 815. Domanda donque à Dio la ſanità liberamente, mà inſieme domandali vn'aiuto grande, & efficace per poterti ſeruir bene della ſanità ſolo per impiegarti à dar gloria à Dio, à ſeruire, & amare con puro cuore Sua Diuina Maeſtà, & impiegarti in opere di miſericordia e ſpirituali, e corporali per ſouenire il tuo proſſimo; proteſtandoti a Dio, che mentre la ſanità foſſe per eſſere nociua all'anima tua; più toſto vuoi patire, e morire, che offendere Dio. Sup. num. 429. & nu. 476.

810. Et affinche poſſi eccitarti à confidare in Dio, di ottenere la gratia, che domandi, conſidera, che Iddio è preſente in ogni luogo, & hà tanta cura di te, come ſe tu ſolo ti ritrouaſſi al mondo; e non ſolo cerca il tuo bene, mà deſidera il tuo maggior bene. Se donque ti proponi, e riſolui da douero di ſeruir meglio Iddio, e di far opere di maggior perfettione di quello, che fai nell'infermità, Iddio ti leuarà l'infermità, e ti darà la ſanità, mentre veda, che certamente ſij per adempire quello, che gli prometti: Sup. nu. 391. Sup. nu. 473.

811. In oltre ſolleua la tua mente alla grandezza della bontà, e pietà diuina, che è tale, che non può trattenerſi, che non communichi i ſuoi fauori, e le ſue gratie, mentre ritroua ſoggetti à riceuerle preparati, e ben diſpoſti. Et è come il Sole, che à neſſuno nega di communicare i ſuoi raggi, mentre dalle creature inferiori col inftaponere qualche corpo opaco, non vengano impediti. Sup. nu. 394. & ſeq. Sup. num. 474.

812. Appreſſo deui conſiderare la promeſſa di Dio, che è vniuerſale di aiutarci in tutte le neceſſità ſpirituali, e corporali ſenza eccettuatione alcuna, e promette di concedere tutto quello, che li ſarà domandato nel nome di Gieſù, mentre che ſia ſecondo l'honeſtà, e retta ragione, & ordinato à gloria, & honore di Sua Diuina Maeſtà; che ſe in fatti ſarà per riſultare à gloria ſua, credi per certo, che Iddio non mancarà della ſua promeſſa. Sup. nu. 405. & ſeq.

813. Finalmente perſeuera in queſte conſiderationi, e nō ti perdere d'animo; perche molte volte Iddio non concede ſubito qualche gratia per far proua della coſtanza, e fiducia de ſuoi ſerui; eſſendoche la vera, e perfetta confi- Sup. num. 459 & ſeq.

Digitized by Google

denza in Dio non si manifesta, se non nelle contrarietà, nelle quali il seruo di Dio non s'allontana dalla conformità alla diuina volunta, e confidenza posta nella diuina Prouidenza. Per ottenere donque la bramata sanità, & aiuto in tutte le tribulationi, mirabilmente seruirà il recitare con gran deuotione, e confidenza in Dio le seguenti orationi, nelle quali si rappresentano à Dio le cure, e gratie fatte da Christo à gl'infermi, obsessi, e tribulati, e si domanda il perdono, e remissione de' peccati, & aiuto in tutte le necessità spirituali, e corporali.

Oratio ab infirmis, ac tribulatis recitanda ad impetrandum diuinum auxilium.

814. DOmine Deus omnipotens, sapientissime, ac clementissime, qui propter misericordiam tuam magnam, saluos facis omnes sperantes in te: qui sanas contritos corde, vulneras, & mederis, mortificas, & viuificas, deducis ad inferos, & reducis, & orantes in sua infirmitate curare consueuisti, auxiliare nobis ad te clamantibus in hac, & in omni tribulatione nostra. Pientissime Deus, qui Ezechiam ad te clamantem à morbo liberasti: Iob vlcere pessimo percussum sanasti: dæmonem à Sara depulisti: ac Tobiam lumen cœli videre fecisti, Spiritus sancti gratia nos visitare, ac consolare dignare. Exurge Christe, adiuua nos, qui Chananeam pro filia deprecantem exaudisti: Socrum Petri à febri liberasti: mulierem spiritu infirmitatis annis octodecim inclinatam ad sanitatem perfectam erexisti: filium Principis mori incipientem à febri saluasti: puerum Centurionis verbo sanasti: paralyticos, & leprosos curasti, & mundasti: à spiritibus immundis vexatos, & obsessos liberasti: ac mulierē per tactum fimbriæ tuæ à sanguinis fluxu sanasti, sanitatem mentis, & corporis nobis largire. Benignissime Iesu, qui surdos audire fecisti: claudis gressum restituisti: mutorum ora aperuisti: cæcos illuminasti: Filium mortuum matri viduæ vitum restituisti: Filiam Archisynagogi ad vitā reuocasti: Lazarum quatriduanum à mortuis resuscitasti, ne derelinquas nos orphanos in angustijs nostris, neque despicias nos Deus salutaris noster. Salua nos Christe Saluator, & Redemptor noster, susceptor & liberator noster, Deus adiutor & protector noster, Refugium nostrum, & cornu salutis nostræ, fortitudo & patien-

tia

tia noſtra, auxilium tuum nobis benignus impende, vt gratia tua, ac ſubſidio tuo ſufficienter adiuti, à præſentibus malis liberati quàm maximas tibi referamus gratias, ac maiori conatu, ac feruore ſemper te diligere appetamus.

℣. Adiutor noſter eſto, ne derelinquas nos.
℟. Neque deſpicias nos Deus ſalutaris noſter.
℣. Adiuua nos Deus auxiliator noſter.
℟. Et propter gloriam nominis tui libera nos.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

DEus, qui Vnigeniti tui patientia antiqui hoſtis ſuperbiam contriuiſti, da nobis quæſumus, quæ idem pro nobis pertulit, dignè recolere, ſicque exemplo eius cuncta nobis aduerſantia æquanimiter tolerare.

Deus humani generis benigniſſime Conditor, & miſericordiſſime reformator, qui hominem inuidia diaboli ab æterna felicitate deiectum, vnigeniti Filij tui pretioſo ſanguine redemiſti, viuifica nos famulos tuos gratiæ tuæ vigore, & iacentibus manum porrige ſalutarem: reple nos gaudio cordis, & lętitia ſpiritus; expelle à nobis omnes hoſtiles inſidias, & mitte nobis medicum ſalutis, Angelum pacis, qui nos in anguſtijs poſitos conſola ſonibus tuis attollat, quibus in pręſenti conſequamur auxilium, & in futuro præmia obtineamus æterna.

Miſericordiam tuam humiliter deprecamur, omnipotens Deus, quæ amiſſam gratiam nobis reconciliet, atque munus patientiæ in illatis omnibus, ſemper & vbiq; protegendo impertiat. Deus ſub cuius nutibus vitæ noſtræ momenta decurrunt, ſuſcipe preces humiliter ad te clamantium, vt de omni aduerſitate, & ægritudine liberati, perpetua te gratiarum actione laudemus. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Aliæ orationes ad obtinendam ſanitatem, ex Breuiario Romano.

DA, quæſumus Domine, nobis ſalutem mentis, & corporis: vt bonis operibus inhęrendo, tuæ ſemper virtutis mereamur protectione defendi. Deus, 815. Fer. 6 Dom. 2. Quadrag. ad Veſp.

Digitized by Google

Sabbat. Dom. 1. Quadr. ad Vesp.

Deus, qui conſpicis omni nos virtute deſtitui: interiùs, exteriùsq; cuſtodi: vt ab omnibus aduerſitatibus muniamur in corpore, & à prauis cogitationibus mundemur in mente.

Dom. 4. poſt Epiph.

Deus, qui nos in tantis periculis conſtitutos, pro humana ſcis fragilitate non poſſe ſubſiſtere: da nobis ſalutem mentis, & corporis: vt ea, quæ pro peccatis patimur, te adiuuante vincamus.

Eccleſ. in Miſſa pro infirm.

Deus infirmitatis humanæ ſingulare præſidium, auxilij tui ſuper nos famulos tuos oſtende virtutem, vt opere miſericordiæ tuæ adiuti, Eccleſiæ tuæ Sanctæ incolumes repræſentari mereamur.

Fer. 4. Dom. 3. Quad. ad Veſ.

Concede, quæſumus, omnipotens Deus, vt qui protectionis tuæ gratiam quærimus, liberati à malis omnibus ſecura tibi mente ſeruiamus. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

Benedictio pro infirmis.

816. PArochus, cùm ægrotos ſibi viſitare contigerit, præter ea, quæ in Rituali Romano *de Viſitatione infirmorum*, habentur, poterit etiam ad libitum ſequentibus orationibus vti pro ſanitate ægrotis à Deo impetranda.

In primis ægrotum in iis inſtruat, quæ in hoc articulo ſuperiùs habentur, & aliquam, vel aliquas ei orationes ex præmiſſis deuotè recitandas proponat, quæ magis videntur opportunæ. Poſtea eum hortetur, humiliter, ac deuotè ſequentem orationem recitare.

Oratione per impetrare da Dio la ſanità di mente, e di corpo.

DOlciſſimo Signor mio Gieſù Chriſto, che ſete il mio Redentore, Saluatore, Signore, e Protettore, Conſolatore delli afflitti, Solleuatore de caduti, Medico de gli infermi, che ſanate i contriti di cuore, e curate quelli, che nelle loro infermità à voi ricorrono, ecco me, viliſſimo ſeruo voſtro, confuſo, e tutto afflitto, conoſco, che per l'offeſe fatte alla Maeſtà voſtra non merito di riceuere da voi gratia alcuna. Conoſco però ancora, che ſete Dio non ſolo onnipotente, e ſapientiſſimo, mà ancora benigniſſimo, pietoſiſſimo, miſericordioſiſſimo, clemẽtiſſimo, e liberaliſſimo, prontiſſimo à perdonare à chi con puro cuore de ſuoi errori vi chiede perdono: Però eccomi qui humiliato auanti la Maeſtà uoſtra, di puro cuore de' miei peccati

vi

Digitized by Google

vi domando perdono; e ui prego per la grandezza della uostra bontà, e fedeltà nelle promesse uostre: per honor, e gloria del vostro Santissimo nome; per l'efficacia della uostra sacratissima Passione; e per i meriti della Vergine Santissima uostra dilettissima Madre, del mio Angelo Custode, e de' Santi N. e Sante N. miei deuoti, uogliate perdonarmi i miei peccati, e darmi gratia, che per l'auuenire m'astenga da qualsiuoglia offesa, e ui ami sopra tutte le cose con tutto il mio cuore, con tutta l'anima mia, e con tutte le mie forze. Parimente ui supplico, uogliate liberarmi da questa infermità, e concedermi perfetta sanità di mente, e di corpo, acciò sotto la uostra diuina protettione collocato, con più libertà di mente, e di corpo attenda à seruirui, & amarui, & impiegarmi per amor uostro in opere di misericordia e spirituali, e corporali; & adempisca sempre in tutto, e per tutto il uostro diuino uolere; e di tutto renda gratie à uoi mio Dio, che col Padre, e Spirito Santo uiuete, e regnate ne' secoli de secoli. Amen.

Hac oratione ab infirmo deuotè, ac humiliter recitata, Parochus poterit sequentem, vel aliam ad libitum suum ex approbatis ab Ecclesia formare benedictionem.

Oratio pro infirmis.

POtentia ✠ Dei Patris adiuuet te. Sapientia ✠ Dei Filij instruat te. Virtus spiritus ✠ Sancti liberet te ab omnibus malis, & periculis animæ, & corporis. 817.

Benedicat tibi Dominus, & custodiat te, ostendat Dominus faciem suam tibi, & misereatur tui, conuertat Dominus uultum suum ad te, & det tibi pacem, & sanitatem.

℣. Adutorium nostrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit cælum, & terram.

℣. Domine exaudi orat. ℟. Et clamor meus, &c.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui fragilitatem humanæ conditionis infusa uirtutis tuæ dignatione

Digitized by Google

tione confirmas: vt ſalutaribus remedijs, corpora noſtra, & mẽtes vegetentur, ſuper hunc famulum tuum N. propitius intende, vt omni neceſsitate corporeæ infirmitatis excluſa, gratia in eo priſtinæ ſanitatis perfectæ reparetur.

Omnipotens æterne Deus, qui benedictionis tuæ gratiam ægris infundendo corporibus, facturam tuam multiplici pietate cuſtodis, ad inuocationem Sanctiſsimi Nominis tui benignus aſsiſte, vt famulum tuum N. ab ægritudine liberatum, & ſanitati donatum dextera tua erigas, virtute confirmes, poteſtate tuearis, atque Eccleſiæ tuæ Sanctæ cum omni deſiderata proſperitate reſtituas.

Omnipotens ſempiterne Deus ſalus æterna credentiũ exaudi nos pro famulo tuo infirmo, pro quo miſericordiæ tuæ imploramus auxilium: vt reddita ſibi ſanitate, gratiarum tibi in Eccleſia tua referat actiones. Per Chriſtum Dñm noſtrũ. Amẽ.

Dominus Ieſus Chriſtus apud te ✠ ſit, ut te defendat, intra ✠ te ſit, ut te conſeruet, ante ✠ te ſit, ut te ducat, poſt ✠ te ſit, ut te cuſtodiat, ſuper ✠ te ſit, ut te bene ✠ dicat: Qui cum Patre, & Spiritu Sancto regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

Benedictio Dei omnipotentis Pa ✠ tris, & Fi ✠ lij, & Spiritus ✠ Sancti deſcendat ſuper te, & maneat ſemper. Amen.

Orationes recitandæ ab Ægroto ad aquirendam patientiam, dum durat infirmitas, & tribulatio.

818. NOſti omnipotens Deus, quàm vile ſit, & fragile hoc manuum tuarum figmentum, quod ex puluere formatum à leui vento concutitur, frangitur, & tandem iterum in puluerem euaneſcit. Adeò nihil eſt, quod meis ego viribus fidam, qui carne contra ſpiritum ſemper reluctante, tot ſentio motus indignationis, impatientiæ, puſillanimitatis, diffidentiæ, aliarumq; perturbationum, quando vel leuiter tangor. Tuam igitur opẽ imploro, cœleſtis medice, diuinum tuum pharmacum, quod PATIENTIA dicitur, mihi cupio communicari. Summum nempe in morbis etiam acerbiſſimis leuamentum eſt Patientia. Tu ergo, Domine, qui exteriùs flagella irrogas, da interiùs indefi-

Digitized by Google

deficientem Patientiam, ita vt laus tua nunquam recedat de ore meo.

DA mihi, quæso, Domine, præsenti, & æquo esse animo, vt velut ambidexter læta & tristia, suauia & aspera non aliunde, quàm à paternis tuis manibus profecta, suscipiam, mihique diuinitùs esse immissa certissimò credam, quoniam ad filiorum tuorum exercitationem, ac profectum dirigis omnia.

DOceat me, obsecro, spiritus tuus, quo confortante possumus omnia, vt sciam animam in patientia possidere vsq; ad mortem. Tu es Dominus, qui aculeos, & dolores omnium, & singulorum laborantium considerasti: ego verò licèt nondum ad sanguinem vsque restiterim; tamen carnis imbecillitatem, & reca citrantis naturæ vim sæpè vel inuitùs experior. Tantò igitur magis adiuua, Domine, imperfectum meum, vt virtus in infirmitate perficiatur, & ego sincerè testari possim, *Virga, & baculus tuus ipsa me consolata sunt.* Ad hæc, gratia tua duce, respiciam sæpè in faciem Christi mei, & Filij tui Crucifixi, qui se patientibus omnibus absolutum patientiæ speculum, & exemplar præbet. Sed & lectissimi, ac fidelissimi amici tui in cruce mea me consolentur, qui tanquam aurum in ardenti fornace à te probati, ac purgati, atrocissima quæque supplicia pro te vti patientissimè, ita & fortissimè pertulerunt, tantò nunc capiti similiores in cœlestibus delitijs, quantò antea patientiores fuerunt in grauibus tormentis. Psal. 22. ver. 4.

Oratio ad augendam Patientiam.

VIta hæc nostra peregrinatio est ab exilio ad patriam. Et ne detineat nos amænitas viæ, quò minùs ad te, Deus, rectò, & celeriter contendamus, excitas nos stimulis, & spinis pungis, vt concupiscamus requiem, & finem itineris. Sunt ergo morbi, fletus, luctus, mœror, aduersa omnia, velut calcaria, quibus segnis hic equus, vel verius, asinus vrgetur, ne semper in via subsistat. Fac nos, Domine, ob iniuicti viæ; meminisse patriæ; atque, si adijcis pondus aduersorum, adde etiam robur, ne succumbamus oneri, ad te perpetuò intenti, & erecti. Cæterùm

terum tua, Domine, sunt omnia; fac de omnibus sine exceptione quod inscrutabili tuo iudicio visum fuerit, hoc vno dempto, ne me tibi inimicum esse patiaris.

Ad repentinam mortem auertendam,

Oratio I.

819. O Misericordissime Domine Iesu, per lacrymas tuas, per agoniam, & sanguineum sudorem tuum, per mortem tuã rogo te, à subitanea, & improuisa morte libera me.

Oratio II.

O Benignissime Domine Iesu, per acerbissimam, & ignominiosissimam flagellationem, ac coronationem tuam, per crucem, & passionem tuam amantissimam, per omnem bonitatem tuam, humillimè te precor, ne permittas, me sine Sacramentis morte repentina ex hac vita migrare.

Oratio III.

O Mi amantissime Iesu, ò Dominus meus, & Deus meus, per omnes labores, ac dolores tuos, per pretiosum sanguinem tuum, per sacrosancta vulnera tua, per illas tuas, ò mi dulcissime Iesu, supremas in cruce voces: *Deus meus, Deus meus,* Psal. 21. ver. 1. *vt quid derelinquisti me.* Per validum illum clamorem tuum; Psal. 30. ver. 6. *Pater, In manus tuas commendo spiritum meum*, ardentissimè te, rogo, ne subitò hinc tollas me. Manus tuæ, ò mi Redemptor, fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu: ne, quæso, sic repentè præcipites me. Da, oro, spatium pœnitentiæ, da felicem, & in gratia tua obitum, vt ego te tota mente diligam, laudem, & benedicam in æternum.

ARTICVLVS II.

De Afflictis, ac Tribulatis tuendis ab inimicis, ac persecutoribus.

820. *Modus se tuendi ab inimicis, ac persecutoribus.* VT Parochus, vel Pater spiritualis afflictis, ac tribulatis modum, quo seipsos ab inimicis, ac persecutoribus tueri queant, insinuare possit, cum sequentia considerare non pigeat monumenta. Quæ, vt etiam ab ipsismet afflictis, ac tribulatis latini sermonis ignaris percipiantur, vulgari idiomate proponam.

Pri-

Digitized by Google

Primieramente, quando ti ritroui afflitto, e perseguitato, considera quella tribulatione, come venuta dalla mano di Dio, e dalla sua soauissima dispositione, e prouidenza. Dio è quello, che regge la destra di quello, che ti percuote. Dio è quello, che muoue la lingua di quello, che di te mormora. Dio è quello, che diede forze à quello, che empiamente ti percosse; e però deui subito ringratiar Dio non solo de' beneficij riceuuti; mà ancora delle tribulationi, e contrarietà à te venute, e nel luogo de beneficij, e fauori annouerarle. Drexel. de Conform. volunt. lib. 1. c. 1. §. 4. Isaię c. 45. v. 7. Amos c. 3. v. 6.

Secondo, deui offerir te stesso à patire per amor di Dio, & in satisfattione de' tuoi peccati, queste, e tutte quelle tribulationi, che più piacerà alla Maestà sua di mandarti nel modo insegnato nell'articolo precedente.

Terzo, non deui mormorare, nè lamentarti di quelli, che t'hanno offeso, & ingiuriato, mà considerare, che sono stati solo instromento della mano di Dio, per farti rauedere de' tuoi peccati, e nella via della perfettione profittare. Drexel. de Patientia par. 2. cap. 5.

Quarto, deui prontamente perdonare per amor di Dio l'ingiuria riceuuta, determinandoti fermamente non solo di non offendere chi t'hà offeso, mà nè anco di dir mal di lui, e di contenere il tuo cuore da pensieri di odio, e di rancore.

Quinto, deui considerare, che Iddio è presente in ogni luogo, e vede il tuo cuore, e quello, che patisti per amor suo; si come anco vede l'ingiuria, & offesa, che hai riceuuta: e mentre tu per amor suo perdoni al tuo nemico: e per satisfare, & osseruare quello, che Iddio commanda nel Vangelo, rimetti l'offesa riceuuta, Iddio resta obligato à rimunerarti; perilche deui credere, ch'egli hauerà cura di te, e si pigliarà à petto di vendicar l'offesa, che ti fu fatta, e ciò à tempo opportuno. Drexel. de Conform. volunt. lib. 2. c. 5. §. 4. Matthæi c. 5.

Tu donque sottometti te stesso tutto alla diuina protettione, & al suo diuin volere, e tien per certo, e per sicuro, che Iddio ti proteggerà, e non ti permetterà se non quello, che sia per essere per tuo maggior bene; anzi farà, che le persecutioni si conuertino in tuo vtile, e commodo. Psal. 90. ver. 1.

Sesto, considera, che nell'offesa, che ti può fare il tuo nemico, due cose hanno da concorrere, cioè la volontà mala, e peruersa d'offenderti, e l'opera esteriore, cioè l'offesa, che ti potrebbe fare. La volontà, quantunque iniqua, e peruersa non ti può nuocere, nè farti danno alcuno. L'opera esteriore ne anco ti può nuocere, se Iddio non concorre, ouero s'egli s'oppone. Sia pur forte, e potente il tuo nemico, quanto può essere, di finissime arme ben guarnito, da huomini forti, e robusti sitibondi del tuo sangue accompagnato, se Dio non concorre all'atto fisico, e materiale dell'offesa: ouero s'opponerà, ò per se stesso, ò per mezo de' suoi ministri gl'Angeli celesti: l'inimico perderà le forze, l'arme non ti offenderanno, e gli huomini forti, e robusti s'auuiliranno in se stessi, si perderanno d'animo, nè ti potranno offendere, nè darti alcun danno. Metti donque tutta la tua confidenza in Dio, e chiamalo ad ogn'hora, & ogni momento per tuo Signore, Saluatore, protettore, difensore: à lui commetti te stesso, e tutte le tue cause, e pregalo, che ti difenda, e protegga: E supplica ancora ogni giorno la Maestà sua, che 821. Supra nu. 147. & 148.

Digitized by Google

che si compiaccia di perdonare al tuo nemico, e dargli lume, e cognitione de' suoi errori; confonda i suoi machinamenti, e pensieri peruersi, distrugga l'insidie contro di te ordite, e lo corregga in quel modo, che è più conueniente al suo diuin volere: così sperimentarai, come Iddio con modo marauiglioso conuertirà l'amaro in dolce, la mestitia in allegrezza, e la persecutione in consolatione.

Al che seruiranno le seguenti orationi. Per i dotti seruirà ancora ciò ch'habbiamo detto di sopra, trattando de frutti della confidenza in Dio *al numero marginale* 200. *e seguenti, & al num.* 210. *e seguenti, e* 227. *e seguenti.*

Oratione per difendere se stesso da nemici, e persecutori.

822. SIgnor mio Giesù Christo dolcissimo, & amantissimo, ecco me seruo vostro afflitto, e perseguitato, da voi riceuo questa tribolatione, come venuta dalla volontà del vostro paterno cuore per farmi riconoscere de' miei errori, e nella via della Christiana perfettione profittare. Per amor vostro l'accetto, e sopporto volontieri, e vi ringratio, che degnato vi sete di visitarmi. Offerisco me stesso pronto non solo à patire questa persecutione, mà qualsiuoglia altra tribolatione ancora, che più piacerà alla Maestà vostra di mandarmi. Solo vi prego, che vi degnate ancora di darmi patienza, acciò non mi conturbi, nè mi quereli, nè in me s'eccittino pensieri d'odio, ò di vendetta; mà che di tutto cuore à voi dij lode, gloria, & honore.

Io rimetto volentieri, e di tutto cuore, e perdono per amor vostro quest'offesa, e prego la Maestà vostra à perdonare à chi m'hà offeso, e dargli lume, e cognitione, acciò conosca l'error suo, e si emendi. E quando à i vostri diuini impulsi faccia resistenza, voi, che del tutto Signor sete, e che uedete il tutto, correggetelo in quel modo, che al uostro diuin beneplacito è più conueniente; confondete i suoi pensieri peruersi, e maligni; scoprite le sue insidie, distruggete i suoi machinamenti, & impedite l'offese, che mi potrebbe fare. A uoi s'aspetta il difendermi, e proteggermi in ogni hora, & ogni momento, & impedire, che non solo cotesto mio nemico, mà qualsiuoglia altra cosa contraria, e nociua non mi possa offendere; poiche voi sete il mio Signore, Redentore, Saluatore, protettore, tutore, difensore, e conseruatore, refugio, conforto, vita, salute, e consolatione dell'anima mia, e del mio corpo. Essendo donque voi il

mio

Digitized by Google

mio protettore, e di che coſa potrò io temere. Eſſendo voi in mia difeſa, e qual forza, qual potenza mi potrà offendere? Iob. c. 17. v. 3. *Pone me iuxta te, & cuiuſuis manus pugnet contra me? Si Deus pro me, quis contra me?* Roman. c. 8. verſ. 31.

Potrà ancora ad ogn'hora, e più ſpeſſo col cuore, e con la bocca dire le ſeguenti parole:

Voi mio Dio, che ſete Signor del tutto, che potete il tutto, che vedete il tutto, e che volete far beneficio à tutti, & in particolare à quelli, che'n voi confidano, e uiuono ſotto la uoſtra diuina protettione, difendetemi, e proteggetemi da miei nemici.

A queſto effètto ſeruirà ancora il recitare ſpeſſo quei verſetti de Salmi poſti di ſopra al *num.* 604. come anco il recitare il Salmo 53. *Deus in nomine tuo ſaluum me fac, &c.* & il Salmo 5. *Verba mea auribus percipe, &c.*

Finalmente potrà aggiongere le ſeguenti orationi, ciaſcheduno così da quelle, come dalle precedenti eleggendo quella, ò quelle, ò tutte, ò in parte, che più ſaranno conforme la ſua deuotione.

Orationes ad tuendum ſe ab inimicis. Ex Pſalmorum verſiculis.

823.

DEus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina. Pſal. 69. ver. 1.

Confundantur, & reuereantur, qui quærunt animam meam. verſ. 2.

Auertantur retrorſum, & erubeſcant, qui volunt mihi mala. verſ. 3.

In te Domine ſperaui, non confundar in æternum, in iuſtitia tua libera me. Pſal. 30. ver. 1.

Eſto mihi in Deum protectorem, & in locum refugij, vt ſaluum me facias. verſ. 3.

Quoniam firmamentum meum, & refugium meum es tu: & propter nomen tuum dux mihi eris, & enutries me. verſ. 4.

Eripe me de manu inimicorũ meorũ, & à perſequentibus me. verſ. 17.

Ad te Domine leuaui animam meam: Deus meus in te confido, non erubeſcam. Pſal. 24. ver. 1.

Neque irrideant me inimici mei: etenim vniuerſi, qui ſuſtinent te, non confundentur. verſ. 2.

Confundantur omnes iniqua agentes ſuperuacuè. verſ. 3.

Libera nos Deus Iſrael ex omnibus anguſtijs noſtris. verſ. 22.

Digitized by Google

Psal. 34. ver. 1. Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me.
vers. 2. Apprehende arma & scutum, & exurge in adiutorium mihi.
vers. 3. Effunde framea, & conclude aduersus eos, qui persequuntur me: dic animæ meæ, salus tua ego sum.
vers. 6. Fiant tanquam puluis ante faciem venti: & Angelus Domini coarctans illos.
vers. 7. Fiat via illorum tenebræ & lubricum: & Angelus Domini persequens eos.
Psal. 55. v. 11. In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem: in Deo speraui, non timebo, quid faciat mihi homo.
Psal 17. ver. 1. Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.
vers. 2. Deus meus adiutor meus, & sperabo in eum.
vers. 3. Protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus.
vers. 4. Laudans inuocabo Dominũ: & ab inimicis meis saluus ero.

℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum & terram.
℣. Saluos fac seruos tuos.
℟. Deus meus sperantes in te.
℣. Esto nobis Domine turris fortitudinis.
℟. A facie inimici.
℣. Nihil proficiat inimicus in nobis.
℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.
℣. Mitte nobis auxilium de Sancto.
℟. Et de Syon tuere nos.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

PRotector noster aspice Deus, & inimicorum nostrorum elide superbiam, eorumque contumaciam dexteræ tuæ virtute prosterne, vt tuo auxilio ab eorum periculis tuti, & omni perturbatione submota, liberis tibi mentibus seruiamus.

QVæsumus omnipotens Deus, vota humilium respice, atq; ad defensionem nostram dexteram tuæ Maiestatis extende.

Præsta

PRæsta, quæsumus, omnipotens Deus, vt qui in tua protectione confidimus, cuncta nobis aduersantia, te adiuuante, vincamus. Per Christum Dominum nostrum.

ORATIO

Ad Beatissimam Virginem Mariam Matrem Domini.

O Mater misericordiæ, Mater æterni Regis, perueniant ad te preces meæ. Scio me peccatis meis graues pœnas cõmeruisse, sed tamen impetra mihi à Filio tuo misericordiam, vt antequam moriar, ex animo conuertar, & sinceram agam pœnitentiam. O Virgo clementissima consolatrix afflictorum, auxilium Christianorum, adiuua me in hac tribulatione, & ab omnibus insidijs inimicorum tàm visibilium, quàm inuisibilium, & à cunctis me periculis protege. O Mater Domini, assiste mihi, & subueni tuis patrocinijs, ac meritis, in omnibus doloribus meis, & præsertim in vltima necessitate mea succurre mihi. O Mater afflictorum, non me deseras in hora mortis meæ. 824.

Ad Sanctissimos Angelos.

O Purissimi spiritus, Angeli beatissimi, assistite, quæso, mihi, & ab hominum iniquorum offensis me defendite, occurrite mihi in periculis cunctis, & seruate me in angustijs, ac consolamini, & maximè præsentes mihi estote migranti ex hoc sæculo, & potenter eripite me ab immundorum spirituum insidijs, & animam meam in vestrum consortium assumite. Tu præcipuè Angele bone, qui custos es meus fidelissimus, defende me in prælio, vt non peream in tremendo iudicio: Nec me deseras in quacunque necessitate, sed tuum mihi benignum impende auxilium. O vos omnes Sancti Angeli Dei, vestris obsecro intercessionibus defendar, vt infernalis canis mihi non noceat, & anima mea ad suum Creatorem pura perueniat.

Ad Patronum, aut Patronos cœlites.

O Patrone optime, Sancte N. etiam in te spem aliquam subsidij, & confidentiam collocaui. Tuis, obsecro, deprecatio-

Digitized by Google

cationibus apud Deum, & nunc, & in cunctis aduersitatibus mihi adsis, & præsertim in extremæ necessitatis articulo. Impetra mihi, quæso, benignam sententiam, vt à Iudice meo audire merear: *Veni benedicte Patris mei, accipe regnum, quod tibi paratum est ab initio mundi*: Vt ita tecum, ò Sancte N. communem, & immortalem Dominum glorificem in sæcula sæculorum. Amen.

FINIS.

Ad maiorem Dei, Sanctissimi nominis Iesu, Virginis Mariæ, Angelicorum spirituum, Sanctorumq; omnium gloriam.

INDEX

Digitized by Google

INDEX RERVM OMNIVM,

Quæ toto hoc volumine continentur.

Prior numerum paginam, secundus paragraphum marginalem designant.

A

Abrahami victoria ob fiduciam in Deo collocatam. pag. 125. num. 228.

Abraham fuit exaltatus ob fiduciam in Deo collocatam. 130. 235.

Abstinentia à peccato necessaria est obsesso. 277. 529.

Abstinentia ab illicitis voluptatibus est necessaria obsesso. 277. 530.

Actus exercendi à vexato, vt dæmonis impetus repellat. 339. 668.

Actus confidentiæ in Deum contra dæmonem possidentem. 349. 689.

Actus detestationis in dæmonem possidentem. 349. 689.

Adiurandus est dæmon non rogando, sed obiurgando, & imperando. 193. 354.

Adiurari potest Deus deprecatiuè. pag. 191. 349.

Adiurari licitè possunt à nobis Angeli, & Sancti. 192. 351.

Adiurari à nobis licitè possunt dæmones. 192. 351.

Adiuratio quid sit, & quotuplex sit. pag. 190. 347.

Adiuratio quomodo conueniat cum iuramento, & oratione, & quomodo differat. 191. 347.

Adiuratio tria continet. 191. 348.

Adiuratio obsecratio quædam est. 191. 349.

Adiuratores aliqui sunt obsessorum carnifices, & tortores. 178. 321.

Adulti vexati vsquè ab infantia difficillimè liberantur. & quare. 361. 713.

Ægritudinis, & sanitatis causæ naturales quænam sint. 61. 119.

Ægroti exercitium debet esse oratio, vt maximam in Deum valeat elicere fiduciam. 207. 387.

Ægroti iuxta fidei suæ magnitudinem sanitatem accipiunt. 121. 221.

Ægroti medicinas corporales accipientes ab Exorcistis, vt cæci in foueam cadunt nęcis corporeæ. 174. 315.

Ægroti super omnia cor suum debent à vitijs purgare. 218. 404.

Ægroto quid agendum, vt sanitas, quam petit, sibi sit salutaris. 250 473.

Ægrotus obsessus figuratus est per Ioannem in Patmos relegatum ærumnis affectum. 203. 383.

Afflictio carnis secundùm gustum, & tactum necessaria est obsesso. 277. 531.

Afflicti, & tribulati quomodo subleuandi in infirmitatibus. 430. 792.

Afflicti & tribulati quomodo tuendi ab inimicis. 820.

Afflictiones causatæ à dæmone diuersimodè videas, *Dæmon*, & verbo *Molestia*.

Agni Dei virtus contra dæmones. 308. 607.

Agnus Dei cereis formis impressus quid impotet. 308. 606.

Digitized by Google

Amuleta deferendi mos non contemnendus. 307. 605.
Angeli, & Sancti licitè, ac rectè à nobis adiurari possunt. 192. 251.
Angeli, ac Sancti militis, ac medici munere funguntur. 267. 511.
Angeli Superiores varia ministeria exercent in obsequium hominū. 268. 512.
Angeli inferiores in necessitatibus hominibus succurrunt. 268. 513.
Angeli auxilium præstant populo Israelitico. 269. 514.
Angeli tuentur Iudam Machabæum. 269. 515.
Angeli superiores naturæ virtute naturali coercent inferiores. 77. 149.
Angeli sunt medici magis solliciti ad benefaciendum nobis, quàm dæmones ad malefaciendum. 271. 518.
Angeli non semper dæmones repellunt; quia nosmetipsos eis quotidiè non commendamus. 271. 519.
Angeli ab hominibus sunt inuocandi. 272. 519.
Angelus quilibet virtute diuina potest omnes dæmones cohibere. 77. 150.
Angelus insinuauit duobus Fratribus minoribus fiduciam in Deo esse collocandam, vt liberarentur à fame. 119. 217.
Animalia bruta quibus modis à dæmonibus vexentur. Et quomodo liberentur. 401. 766.
Antiochia seruata fuit à terræmotu ob fiduciam ab Antiochenis in Deo collocatam. 122. 222.
Antiphona, & orationes pro diuino Numine inuocando. 379. 740.
Antiphona, & orationes pro auxilio Beatiss. Virginis, & Angelorum implorando. 380. 741.
Antistes Magdeburgicus ob maximam fiduciam in Deo positam liberatus fuit ab inimicis suis. 112. 204.
S. Antonij à Padua res gesta. 303. 600.
S. Antonius à Padua venenum mortiferum bibit, & nihil ei nocuit. & quare. 114. 207.
Apostoli quanam forma verborum vterentur ad dæmones expellendos. 10. 15.
Apostoli, & Sancti miracula patrarunt ob fiduciam in Deo positā. 132. 239.
Aquæ benedictæ virtus duplex. 311. 612.
Argumentum diuinæ prouidentiæ sumitur ab auibus. 208. 389.
Argumentum diuinæ prouidentiæ sumitur à floribus. 208. 390.
Argumentum perseuerantiæ sumptum ab Amico tres panes petēte. 245. 459.
Argumentum aliud sumptum à Vidua se vindicari cupiente. 243. 460.
Arreptitij non possunt ordines suscipere, nec susceptos administrare. 296. 583.
Arreptitij quinam dicantur. 297. 584.
Arreptitius quando quis dicatur. 44. 87. & 339. 667.
Asmodæus non fuit alligatus in deserto ab Exorcista; sed ab Angelo. 165. 293.
Atto di detestatione da farsi dall'obsesso, per scacciar da se il demonio. 332. 657.
Atto di detestatione contro il demonio da farsi dal Vessato nell'vso del matrimonio. 349. 689.
Atto di detestatione da farsi contro il demonio da quelli, che tengono cura de figliuoli per liberarli da maleficij. 355. 700.
Atto di detestatione contro il dianolo incubo. 367. 723.
Atto di detestatione contro il demonio. 370. 726.
Atto di detestatione contro il demonio. 374. 731.
Atto breuissimo di confidenza in Dio. 374. 730.
Atto di cōfidenza in Dio per preseruarsi dalla noua inuasione del demonio. 393. 754.
Atto di detestatione contro li demonij. 408. 775.

Auari-

Digitized by Google

Auaritia est sagitta, qua dæmon ferire tentat Exorcistam. 142. 254.
Auctores antiqui, & moderni cauté legendi circa destructionem maleficij. & quare. 160. 281.

B

BAptismi ritus ostendit virtutem eius contra dæmones. 291. 566.
Baptismi virtus contra dæmones. 290. 562.
Benedictio pro infirmis liberandis. 816.
Benedictio pro vexatis ab incubis spiritibus liberandis. 368. 724.
Benedictio communis super fruges, & vineas. 413. 781.
Benedictio altera super easdem. 413. ibi.
Benedictio fœni, pascuorũ, salis, & aquæ pro animalibus a maleficijs liberãdis, & præseruandis. 414. 782.
Benedictiones variæ. 415. 783.
Benedictio panis, & vini, & quorũcumq; comestibilium. 415. ibi.
Benedictio alia panis. 416. ibi.
Benedictio ad quodcumq; comestibile. 416. ibi.
Benedictio salis. 417. ibi.
Benedictio Agni, & aliarum carnium. 417. ibi.
Benedictio ouorum. 417. ibi.
Benedictio quorũcũq; fructuum. 418. ibi.
Benedictio vini, ceruisiæ, vel alterius potabilis materiæ. 418. ibi.
Benedictio vino propria. 419. ibi.
Benedictio olei. 419. ibi.
Benedictio quarumcumque medicinarum. 419. ibi.
Benedictio thalami. 420. ibi.
Benedictio cubiculi. 421. ibi.
Benedictio ignis, quo cremabuntur signa maleficij inuenta. 422. ibi.
Benedictio Thuris, seu incensi. 422. ibi.
Benedictio aquæ. 423. ibi.
Benedictio vestimentorum. 424. ibi.
Benedictio Nauis. 424. ibi.
Benedictio ad quodcunque volueris. 425. ibi.
S. Bernardinus à Senis præseruatus fuit a peste, & quare. 115. 209.
Bona spiritualia quænam sint. 227. 421.
Bona spiritualia absolutè petenda sunt. 228. 422.
Bona temporalia quænam sint. 227. 421.
Bona temporalia conuenientia naturæ licitè peti possunt, vt fines proximi, dummodo secundùm rectam fidem petantur. 230. 426.
Bona temporalia conuenientia naturæ absolutè petere non est temeritas. 231. 429.
Bona indifferẽtia cum moderatione honesta absolutè peti possunt. 232. 431.
Bona indifferentia non sunt absolutè petenda cum excessu, vel abũdantia sine moderata limitatione. 233. 434.
Bona temporalia, licèt per se non conferant ad salutem; dummodo illam, aut maius bonum non impediant, si petantur ex fide, habent impetrationem infallibilem. 238. 447.
Boni ob maleficia proficiunt in schola perfectionis; & quomodo. 73. 141.
Bonitas Dei in meditando non est separanda à prouidentia Dei. 211. 394.
Bonitatis suæ Deus vult nos participes fieri. 212. 395.
Bonitatis diuinæ meditatio fiduciam auget. 213. 398.
Bonorũ temporaliũ quædam sunt per se appetibilia secundùm rectã rationem: quædam sunt indifferentia. 227. 421.
Bonorum quædam sunt spiritualia, quædam temporalia. 227. 421.
Bonum, quod petitur vt medium, potest peti & propter se, & propter aliud. 229. 424.
Bonũ subſtratũ malitiæ quid sit. 70. 134.
Bonum tam propter se, quàm propter aliud potest peti & absolutè, & conditionatè. 230. 425.

Digitized by Google

C

CArolus V. illæsus seruatus fuit in bello, & quare. 116.211.
Causæ morales maleficiorum quænam sint. 58. 113.
Causæ naturales maleficiorum quænam sint. 56. 110.
Causæ naturales maleficiorum quomodo habeant vim nocendi à natura. 57. 110.
Causæ ordinis Exorcistatus quænã sint, vide verbo *Exorcistatus*.
Causæ sanitatis, & ægritudinis naturalis quænam sint. 61. 119.
Cautela seruanda circa animarum apparitiones. 38. 80.
Cautela seruanda ab Exorcista, cùm suspicatur, aliquem esse tantummodo fictè, vel imaginariè obsessũ. 201. 376.
Cautela seruanda cõtra Striges. 357. 703.
Cautelæ quædam seruandæ ab Exorcista, vt adiuratio suum consequatur effectum. 197. 365.
Cautelæ seruandæ ab Exorcista, vt cognoscat Energumenos habere debitã in Deo confidentiam. 375. 720.
Charitas, vt respicit Deum, qua ratione sit Exorcistæ necessaria. 139. 246.
Charitas quid operetur in habente. 140. 247.
Charitas quomodo proximo sit exhibenda. 140. 249.
Charitate carere non debet Exorcista, vt tutò, & efficaciter suo munere fungatur. 139. 245.
Charitatis definitio. 139. 245.
Chirographum malefici quando est in potestate dæmonis, non tenetur maleficus illud quærere à dæmone, vt destruat illud. 66. 126.
Chirographum quando est in potestate malefici tenetur illud consignare, & lacerare. 67. 126.
Christi fideles omnes in nomine Iesu possunt dæmones expellere. 260. 495.
Christi fideles multa mirabilia operantur in nomine Iesu. 262. 500.
Christus nobis meruit omnia bona honesta. 239. 449.
Christus reliquit hoc memoriale, vt in cunctis necessitatibus fideles nomen eius inuocent. 264. 504.
S. Clara fuit à Deo cibo refecta ob fiduciam in Deo collocatam. 119. 216.
Clerici qua potestate exorcizent. 25. 51.
Coercendus est dæmon obiurgatione, & præcepto. 332. 658.
Confidentia in Deum est galea, lorica, & anchora. 112. 203.
Confidentia in Deũ, vide verbo *Fiducia*.
Confidentiæ in Deum plura exempla. 112. 204.
Confirmatio hominem corroborat contra dæmonem. 291. 567.
Confirmationis Sacramento muniri debent pueri, ac puellæ à dæmone vexati. 292. 560.
Coniuratio duo continet, scilicet, obiurgationem, & præceptum. 194. 355.
Consideratio diuinæ promissionis generat in considerante maximam in Deũ fiduciam. 219. 405.
Cõsuetudo os signo ✠ crucis muniendi, cũ homo oscitat, vnde orta sit. 36. 74.
Contemplatio diuinæ prouidentiæ generat in contemplante perfectam in Deum fiduciam. 207. 388.
Contemplatio diuinæ prouidentiæ altissimam in animo nostro pacem conciliat. 209. 391.
Conuincuntur Saducæi, & Athæi ex maleficiorum permissione. 73. 139.
Creaturæ insensibiles obediunt ei, qui confidit in Deum. 132. 238.
Creaturæ insensibiles quomodo sentiant præcipientis verba. 132. 238.
Creaturæ irrationales secundùm se non possunt propriè adiurari. 194. 357.
Creaturæ irrationales, vt mouentur ab alio

Digitized by Google

alio possunt licitè adiurari. & quomodo. 195.358.
Credentium diuersitas. 100.182.
Crimina magorum puniri iubet Innocentius VIII. Eius Bulla recitatur. 55. 109.
Crucis signo dæmones expelluntur. 299. 592.

D

Daniel fuit exaltatus ob fiduciàm in Deo collocatam. 130.235.
Danieli Leones non nocuerunt, & quare. 114.206.
Dauid enarrat victorias à seipso reportatas ob fiduciam in Deo collocatam. 124.227.
Dauid à Deo fuit exaltatus ob maximã fiduciam in Deo collocatã. 130.235.
Dæmon est causa efficiens omnium maleficiorum, & obsessionum. 28.61.
Dæmon in concinnandis maleficijs vtitur scientia, potentia, malitia. 28.62.
Dæmon maiorem habet potestatem super maximos peccatores, quàm super iustos. 32.68.
Dæmon maximos peccatores rarò torquet in corpore, nisi iussus à Deo, vt magis torqueat in anima. 33.70.
Dæmon vexat extrinsecè homines per imaginarias apparitiones. 35.72.
Dæmon quomodo torqueat homines in vigilia. 35.72.
Dæmon quomodo visiones causet in somnis. 35.73.
Dæmon quomodo vexet homines per visiones corporales. 36.74.
Dæmon quandoque ingreditur corpora humana iussus à Deo: & quando ingrediatur. 40.82.
Dæmon quandoque ingreditur corpora humana per timorem. 41.83.
Dæmon qua ratione dicatur ingredi corpora humana per timorem. 41.84.
Dæmon aliquãdo ingreditur corpus alicuius hominis sumpta occasione ex eius ira, & indignatione. 42.85.
Dæmon sæpiùs ingreditur corpora humana per maleficia. 44.87.
Dæmon quomodo potestatem sumat intrandi corpora humana per maleficia. 45.87.
Dæmon quandoque ingreditur corpora humana per imaginationem: & quomodo. 45.88.
Dæmon cur ingrediatur corpora infantium, & puerulorum. 45.89.
Dæmon sæpe humores in corporibus humanis excitat, & perturbat. 48.94.
Dæmon sæpiùs hominum vires debilitat, dissoluit, vel destruit. 49.95.
Dæmon corporis humani organa sæpè corrumpit. 49.96.
Dæmon humani corporis membra sæpè distrahit, vel contrahit. 49.96.
Dæmon in varia pericula homines impellit. 49.97.
Dæmon sæpe hominibus mortem ipsam infert. 49.97.
Dæmon in maleficijs vtitur rebus naturalibus vel vt causis naturalibus, vel vt causis moralibus. 56.110.
Dæmon vtitur rebus naturalibus in maleficijs vel per motum localem: vel per alterationem, actiua passiuis applicando. 56.110.
Dæmon vtitur agentibus naturalibus, vt instrumentis ad malefaciendum, quæ non excedunt naturæ terminos, vel vim naturalem causæ. 57.112.
Dæmon nihil potest operari sine permissione diuina. 68.128.
Dæmon per superbiam maximè tentat Exorcistam. 141.250.
Dæmon tentat Exorcistam per auaritiã. 142.251.
Dæmon calcitrare potest contra obiurgationes, sed non contra præcepta, si adsint debita requisita tam ex parte ministri, quàm obsessi. 156.277.

Digitized by Google

Dæmon non potest alligari signis. 159. 280.
Dæmon adiurandus est nō rogando; sed obiurgando, & imperando. 193. 354.
Dæmon ab obsesso non motibus corporis; sed actibus fidei est impellendus ad obedientiam. 201. 377.
Dæmon est coercendus obiurgatione, & præcepto. 332. 658.
Dæmon non timendus; sed Deo fidendum. 341. 670.
Dæmon energumenum vexat non iuxta vires suas; sed iuxta Dei permissionem. 358. 705.
Dæmon non semper præsens est in dæmoniaco; sed ad breue tempus eum deserit, & postea redit. 375. 735.
Dæmon quomodo exeat ex corpore in liberatione. 383. 745.
Dæmon tentat iterum possidere eum, à cuius corpore fuerat expulsus. 387. 748.
Dæmon nō potest religari in infernum, vt quidam aiunt. 388. 749.
Dæmon vnde sumat tentandi occasionem. 390. 750.
Dæmon gladio exorcismi est coercendus. 401. 765.
Dæmon ob odium in hominem eius rebus nocere studet. 400. 765.
Dæmones expellere ex cōsuetudine Ecclesiæ ad Sacerdotes spectat. 14. 25.
Dæmones quandoque fingunt se esse animas mortuorum. 38. 80.
Dæmones quandoque plures, quandoq; vnus tantùm existunt in corpore humano. 46 90.
Dæmones quomodo insint corpori humano. 46. 90.
Dæmones in qua parte corporis resideant in obsessis. 46. 91.
Dæmones non possunt illabi in animabus nostris. 47. 91.
Dæmones sensibus internis illudunt, & quomodo. 47. 92.
Dæmones possunt plura mala hominibus inferre existentes extra corpora ipsorum. 50. 98.
Dæmones quasdam operationes exercēt in corporibus humanis nonnisi existentes in ipsis. 50. 99.
Dæmones sæpissimè sunt in corpore hominis, etiamsi non loquantur per os ipsius. 50. 100.
Dæmones superiores cur obediant Magis, & Maleficis. 162. 286.
Dæmones à nobis licitè adiurari possunt. 192. 352.
Dæmones per Deum ipsum vel expressè, vel tacitè, & non aliter sunt adiurandi. 196. 363.
Dæmones inuiti honorem impendunt Sanctissimo Nomini Iesu. 260. 494.
Dæmones fatentur se signo crucis ab hominibus expelli. 301. 595.
Dæmones, & Malefici in maleficijs operandis sæpiùs reprimuntur à Deo. 76. 147.
Dæmones possunt exire ab obsesso sine vlla ipsius torsione. 376. 734.
Dæmones eijci possunt ex obsessis miraculosè. 396. 759.
Dæmones regulariter eijciuntur per potestatem exorcisticam. 396. 759.
Dæmones quomodo eijciantur miraculosè. 397. 760.
Dæmoni non est credendum dicenti per os obsessi, se esse animam defuncti. 39. 81.
Dæmonis scientia maxima. 28. 62.
Dæmonis potentia eminētissima. 29. 63.
Dæmonis malitia insignis. 29. 63.
Dæmonis potestas cæpit aliqualiter ligari ab origine mundi, ne omnia posset, quæ vellet. 29. 64.
Dæmonis potestas hominibus nocendi omnino est ablata per passionē Christi, & quomodo sit ablata. 30. 65.
Dæmonis potestas pro quibus sit ligata. 31. 66.

Dæmo-

Digitized by Google

Dæmonis potestas relaxatur respectu eorum, qui diffidunt de Dei protectione. 32. 67.
Dæmonis obsidentis impetus quomodo sint à Vexato repellendi. 339. 668.
Dæmonum resistentia facta præceptis ecclesiasticis vnde proueniat. 358. 705
Defectus fiduciæ vnde proueniat. 106. 191.
Dei promissio ad liberandum Energumenos duas conditiones requirit. & quas. 359. 708.
Deum velle nos continuè malis affligi, nobis est ignotum. 250. 472.
Deum velle nos vti remedijs licitis ad mala auertenda, nobis est notum. 250. 472.
Deus quomodo maleficia velit pro materiali. 68. 129.
Deus maleficia nó vult pro formali; sed permittit. 69. 131.
Deus, licèt peccata non velit, illa tamen ab hominibus patrata ordinat in finẽ bonum. 70. 133.
Deus maleficia permittit, ne libertas arbitrij impediatur. 70. 134.
Deus permittit maleficia, vt bonum oppositum clariùs agnoscatur, ardentiùs appetatur. 71. 136.
Deus maleficia permittit: quia multa bona elicit. 71. 137.
Deus maleficia permittit ex ordine rerũ in finem. 72. 138.
Deus punit peccatores per maleficia. 74. 143.
Deus per seipsum positiuè impedit dæmonum, ac maleficorum operationes, eis obsistendo. 75. 147.
Deus maleficos, ac dæmones impedit negatiuè, eis, dum malefacere tentãt, suum concursum denegando. 76. 148.
Deus per Angelos dæmones coercet. 77. 149.
Deus qua ratione sit obiectum materiale fidei. 94. 171.
Deus est prima ratio credendi. 95. 175.
Deus qua ratione sit obiectum formale fidei. 95. 174.
Deus protegit etiam qui sunt ex familia confidentium in se. 116. 212.
Deus licitè, ac rectè à nobis adiurari potest deprecatiuè. 191. 349.
Deus adiurari potest per Deum ipsum. 195. 359.
Deus adiurari potest per Christum. 195. 360.
Deus adiurari potest per Angelos beatos; & Sanctos tam regnãtes in cœlo, quàm viatores iustos. 196. 361.
Deus non potest adiurari per creaturas inferiores. 196. 362.
Deus ea prouidẽtia gubernat vniuersos, qua singulos. 210. 392.
Deus vult nos participes fieri suæ bonitatis. 212. 395.
Deus sicut fidelis est in promissis seruandis; ita requirit ab homine hanc fidẽ. 219. 406.
Deus ob nostram longam orationem, sæpiùs concedit nobis beneficia potiora, quàm nos petimus. 247. 466.
Deus exoratus ab ægroto paratus est illi infallibiliter sanitatem dare, si sanitas ei sit profutura. 249. 472.
Deus vult cõcedere nobis beneficia; sed iuxta ordinem diuinæ prouidentiæ. 275. 526.
Deus disposuit aliqua dare rogatus, quæ non vult dare non rogatus, ideò rogandi sunt Sancti. 276. 526.
Deus cur semper non concurrat, inuocato nomine eius ab Exorcista, vel Christifidelibus. 358. 706.
Deus voluntate signi, ac conditionata vult omnes Energumenos à dæmone liberare. 359. 708.
Diffidentes de Deo plures sunt in orbe. 214. 399.
Diffidentia in Deum facit succumbere tentationibus. 109. 197.

S. Dio-

Digitized by Google

S. Dionysius Areopagita antequam baptizaretur, cæcum illuminauit, inuocato nomine Iesu. 263.502.
Dispositio requisita in obsesso est fides theologica, ac fiducia in Deum collocata, in actu exercito. 206.385.
Diuersitas credentium. 100.182.
Documenta pulcherrima ad fortiter sustinendum, ac constanter perseuerandum. 144.255.
Documenta seruanda pro maleficis à potestate dæmonis eripiēdis. 345.682.
Documenta ab Exorcista obsessis peccatoribus tradenda, vt liberentur à dæmone. 365.721.
Documēta tradenda vexatis ab incubis. 366.722.
Documenta seruanda ab obsessis ab infantia. 369.725.
Documenta tradenda obsessis spiritualibus. 371.727.
Documenta pro obsessis duræ ceruicis. 374.732.
Documenta seruanda ab Energumeno in actu liberationis. 377.737.
Documenta pro vexatis liberatis suspicantibus de noua inuasione. 398.761.
Documenta pro vexatis liberatis certis de noua inuasione. 398.762.
Domus varijs modis à dæmonibus vexari solent. 405.770.
Domus quibus modis à diabolicis vexationibus sint purgandæ. 405.771.
Domus habitatores quid agere debeant in actu liberationis à dæmoniaca vexatione. 405.772.
Duces militum plures illæsi seruati sunt in bello. & quare. 116.211.

E

Ecclesiæ splendor lucescit ex maleficiorum permissione. 73.140.
Effectus extraordinarij in homine quandoque procedunt ex illusionibus diabolicis. 47.93.
Eiectio dæmonis ex corpore humano quomodo fieri possit. vide verbo *Dæmon*.
S. Elzearius à submersione aquarū præseruatur ob fiduciam in Deo collocatam. 123.224.
Eligendum est in dubijs quod magis ratio dictat, & sensui repugnat. 256.487.
Energumeni per solum dissensum volūtatis non possunt seipsos à dæmoniaca vexatione liberare. 179.323.
Energumenus quādo quis dicatur. 44.87
Energumenus vnde dicatur. 348.686.
Energumenus duræ ceruicis difficillimè liberatur. & quare. 363.717.
Episcopi non possunt prohibere munus exorcizandi quoad potestatem generalem à Christo, & à iure communi acceptam. 18.32.
Episcopi possunt prohibere munus exorcizandi quoad potestatem particularem. 19.33.
Episcopi ob aliquam causam particularem possunt suspendere suos subditos quoad functionem publicam: quoad priuatam verò tantùm delinquentes in ea. 19.34.
Episcopi possunt statuere, vt subditi modestè, & ordinatè exorcizandi facultate vtantur. 19.35.
Episcopi possunt examinare suos subditos de modis, & formulis, quibus vtūtur in exorcizando. 20.36.
Episcopi plures arti exorcisticæ operam nauarunt. 20.38.
Episcopi tenentur ex charitate, & iustitia per se, vel per alios exercere munus exorcisticum, cùm necessitas postulat. 21.39.
Error aliquorum reprobatur circa effectum ab exorcismo productū. 11.19.
Error ex parte Exorcistæ quando eueniat. 12.20.
Error ex parte intentionis quando occurrat. 12.21.

Digitized by Google

Error ex parte formæ, quando eueniat. 13. 22.
Error ex parte materiæ remotæ. 13. 23.
Error ex parte actuum liberi arbitrij. 14. 24.
Error plurium Exorcistarum ostenditur. 156. 277.
Error grauissimus Exorcistarũ. 172. 311.
Euangelij virtus contra dęmones. 301. 596.
Eucharistia obsessi, ac maleficiati sunt muniendi. 295. 581.
Eucharistiæ virtus contra dęmones. 294. 576.
Exempla de Sanctissimæ Eucharistiæ virtute contra dæmones. 577.
Exempla de efficacia Baptismi contra dæmones. 290. 563.
Exempla Sãctorum de virtute aquæ benedictæ contra dæmones. 312. 613.
Exempla de Pœnitentiæ Sacramẽti virtute contra dęmones. 292. 570.
Exemplum relatum ab Auctore de quadam iuuencula à dęmone incubo vexata. 285. 549.
Exemplum de virtute imaginum Sanctorum contra dęmones. 310. 611.
Exemplum de Confirmationis virtute contra dęmones. 292. 568.
Exemplum ab Auctore relatum de molestijs dęmoniacis. 37. 78.
Exemplum relatum ab Auctore de ingressu dęmonis in corpore cuiusdam. 42. 86.
Exemplum relatum ab Auctore de effectibus extraordinarijs causatis ab illusionibus diabolicis. 47. 93.
Exemplum D. Hilarionis de signis in maleficio adhibitis. 65. 125.
Exemplum relatum ab Auctore de quodam obsesso liberato ob fiduciam in Deo collocatam. 110. 198.
Exemplum relatum ab Auctore de dæmonis fallacia, sumpta occasione ex quadam interrogatione sibi facta à quodam Exorcista. 153. 272.
Exercitia adimplenda à Vexatis ab incubis. 366. 722.
Exorcismorum multitudo vnde proueniat. 13. 22.
Exorcismus infallibiliter suum producit effectum, si adsint omnia requisita. 10. 17.
Exorcismus, seu præceptum faciendum dæmoni obsidenti, vel corpus ingredienti. 342. 675.
Exorcismus ad dæmonem expellendum obsidentem Maleficos, vel Sagas, ac impedientem, ne Iudicibus veritatem fateantur. 344. 681.
Exorcismus ad expellendum dæmonem à Strigibus, ac Maleficis ad pœnitentiam reuertentibus. 346. 683.
Exorcismus ad dissoluendum maleficiũ in matrimonio factum. 353. 697.
Exorcismus ad maleficium destruendũ puerulis illatum. 356. 701.
Exorcismus ad dæmonem ab Energumeno expellendum. 382. 744.
Exorcismus ad dæmonem expellendum post nouam inuasionem. 398. 762.
Exorcismus est gladius pro dæmone coercendo. 401. 765.
Exorcismus ad dæmones ab animalibus expellendos. 403. 769.
Exorcismus ad expellendos dæmones à domibus vexatis. 408. 776.
Exorcismus contra dæmones producentes, vel congregantes aues, vermes, mures, locustas, & alia animalcula fructus terræ deuastantia. 411. 779.
Exorcista adiurans interpretatur. 1. 1.
Exorcista cognoscere debet causas maleficiorum. 59. 28.
Exorcista non sit præceps in iudicio ferendo de maleficio. 60. 117.
Exorcista per similem filio hominis figuratur. 1. 1.
Exorcista potest licitè tollere, ac destruere signa maleficij. 65. 125.

Exor-

Digitized by Google

Exorciſta poteſt maleficia deſtruere ſine ſignorum maleficorum deſtructione. 65. 125.
Exorciſta deberet eſſe imbutus ſcientijs philoſophiæ, ac theologiæ, vt ritè ac perfectè ſuum valeret obire miniſterium. 78. 151.
Exorciſta per fidem fit ſimilis filio hominis in facie lucente ſicut Sol. 92. 166.
Exorciſta ſeipſum purgare debet à vitijs. 140. 248.
Exorciſta, vt amet Deum, debet amare proximum. 140. 249.
Exorciſta quando erret circa interrogationes dæmoni faciendas, vide verbo *Interrogatio*.
Exorciſta illicitè ægrotis medicinas corporales exhibet. 172. 311.
Exorciſta quando peccet mortaliter, ægrotis medicinas corporales exhibendo. 173. 312.
Exorciſta tradendo corporales medicinas ignorantem ſe prodit, & auarum ſe oſtendit. 173. 313.
Exorciſta non debet Energumenum vexare flagellis, dehoneſtare opprobrijs, & alia huiuſmodi facere. 178. 321.
Exorciſta non debet vti fictionibus ad probandũ, an aliquis ſit verè, vel fictè obſeſſus. 178. 322.
Exorciſta conſiderare debet media neceſſaria ad dæmonem expellendum. 190. 347.
Exorciſta nihil dæmoni præcipiat, niſi quæ conducunt ad expulſionem. 192. 353.
Exorciſta incumbere debet orationi, & ieiunio. 197. 365.
Exorciſta accedere debet ad dæmonem expellendum, vt Iudex delegatus contra reum victũ, & conuictũ. 198. 366.
Exorciſta inſtruere debet obſeſſum, vt credat, illum habere poteſtatem dæmones expellendi. 198. 367.
Exorciſta præcepta formare poteſt vulgari idiomate, vt illa vexatus intelligat, ſi tamen aliter expedire quandoq; non iudicet. 199. 368.
Exorciſta præcepta enunciare nõ debet, quando vexatus eſt aliqua paſſione perturbatus. 199. 369.
Exorciſta non debet ſinere obſeſſum diù à dæmone vexari. 199. 370.
Exorciſta præcipere debet dæmoni, ne vſum ſenſuum impediat. 199. 371.
Exorciſta ſilentium dæmoni imponat. 199. 372.
Exorciſta poteſt dæmonem interrogare de tempore ingreſſus; ſed priùs interrogandi ſunt parentes obſeſſi, & obſeſſus ipſe. 200. 373.
Exorciſta ſemper ſit paratus ad ritè munus ſuum obeundum. 203. 382.
Exorciſta ex quibus cognoſcet vexatum eſſe benè diſpoſitum erga Deum ad ſuam liberationem. 325. 647.
Exorciſta quænam requirere debet à Vexato, vt cognoſcat eum eſſe perfectè diſpoſitum ad liberationem. 326. 648.
Exorciſta ex quo cognoſcet Vexatum eſſe benè diſpoſitũ erga Exorciſtam. 327. 649.
Exorciſta de quibus reſpectu ſui ipſius poſſit interrogare Vexatum. 329. 653.
Exorciſta quænam obſeruare debeat, vt cognoſcat Vexatum eſſe benè diſpoſitum aduerſus dæmonem. 328. 651.
Exorciſta quomodo ſe habere debeat cũ eo, qui poſt liberationem iterum à dæmone poſſidetur. 398. 761.
Exorciſtæ dignitas humanam ſuperat, angelicam exæquat, diuinam attingit. 1. 2. 3.
Exorciſtæ fides theologica ſimpliciter, & abſolutè non eſt neceſſaria ad dæmonem expellendum. 105. 186.
Exorciſtæ neceſſaria eſt fides in Deum, vt tutò & efficaciter dæmones expellat. 105. 187.

Exor-

Digitized by Google

Exorciſtæ neceſſaria eſt fiducia in Deũ, vt tutò, & efficaciter dæmones expellat. 105. 189.
Exorciſtæ qua ratione charitas ſit neceſſaria. 139. 245.
Exorciſtæ quàm ſit neceſſariæ patientia, ac perſeuerantia. 144. 254.
Exorciſtæ neceſſaria eſt prudentia ad errores vitandos, & ſemitas rectas eligendas. 147. 261.
Exorciſtæ tantùm ea ſunt licita, quæ ex poteſtate à Chriſto accepta expulſioni dæmonis conducunt. 164. 290.
Exorciſtæ poteſtas non ſe extendit ad dæmones alligandos hìc, vel illic. 164. 292.
Exorciſtæ quamuis arte medica præditi, prohibentur medicinas exhibere corporeas. 175. 316.
Exorciſtæ eſt illicitum cum ægrotis, & obſeſſis chirurgi munere fungi. 175. 317.
Exorciſtæ plures munus chirurgi ſibi aſciſcunt: ex quo multa ſcandala oriuntur. 176. 317.
Exorciſtæ aliqui vtuntur balneis, ac ſuffumigijs, ſed cum maximo patientis detrimento. 177. 319.
Exorciſtæ antiqui multa putabant eſſe neceſſaria in expulſione dæmonis, quæ ab Auctore reprobãtur. 376. 734.
Exorciſtæ, ac Parochi ſuadere debẽt obſeſſis, vt per Pœnitentiæ Sacramentũ peccata expurgent. 294. 575.
Exorciſtæ, ac Sacerdotes potentiſſimi ſunt ad dæmones expellendos ratione ordinis exorciſtatus. 296. 582.
Exorciſtæ quando incaſſum dæmonem exorcizent. 357. 704.
Exorciſtatus ordo quid ſit, & quando ſit inſtitutus. vide verbo *Ordo*.
Exorciſtatus miniſterium includit omnia proportionaliter, quæ in Sacramentis. 7. 11.
Exorciſtatus cauſa efficiens principalis eſt Deus. Miniſterialis Exorciſta. 8. 12.
Exorciſtatus, vt miniſterium eſt, cauſa materialis tam remota, quam propinqua. 8. 13.
Exorciſtatus forma remota, ac propinqua. 9. 15.
Exorciſtatus finis eſt intentio Exorciſtæ dæmones expellendi. 10. 16.
Exorcizare dæmonem præcepto expulſiuo ſine aliquo ſigno euidenti præſentiæ diabolicæ eſt illicitũ. 147. 262.
Experientiæ in quibus priùs ſint faciendæ. 202. 378.
Expulſio dæmonis ex corpore obſeſſi nõ dependet à voluntate dæmonis; ſed Dei. 156. 276.
Expulſio dæmonis per poteſtatem exorciſticam declaratur. 396. 759.
Expulſio dæmonum videtur quaſi ſimilis peccatorum expulſioni. 396. 759.
Extremæ vnctionis virtus ad tẽtationes diabolicas repellendas, & ad ſanitatem ægris conferendam. 298. 588.
Ezechias mirabilia operatus eſt ob fiduciam in Deo collocatam. 132. 239.
Ezechiæ Regis victoria inſignis recenſetur. 125. 228.

F

FErdinandus à Caſtro Palao ſuſtinet poſſe Exorciſtam licitè conniuere dæmoni offerenti egreſſum ex homine, ſi ei permittatur in alium ingredi. 189. 344.
Fictiones debent vitari ab Exorciſta in ſuo miniſterio obeundo. 178. 322.
Fidei humanæ deſcriptio. 92. 167.
Fidei obiectum triplex. 93. 169.
Fidei obiectum primarium quodnam ſit. 94. 170.
Fidei obiectum materiale adæquatum eſt quodlibet ens reuelabile à Deo. 95. 172.
Fidei actus definitio. 95. 175.
Fidei theologicæ definitio. 96. 176.

Fidei

Digitized by Google

Fidei tres distinctiones. 100.181.
Fidem habent multi speculatiuam; sed carent practica. 245.463.
Fidem multi habent habitualem; sed deficiunt in fide actuali quoad exercitium. 245.464.
Fides gratia gratis data quæ. 93.167.
Fides quomodo sumatur aliquando pro fiducia. 93.167.
Fides diuina includit tria: obiectū, actus, & habitus. 93.168.
Fides theologica duplex, altera vniuersalis, altera particularis. 97.177.
Fides miraculorum, & promissionū est eadem cum fide catholica. 98.179.
Fides theologica qua ratione sit maior in vno homine, quā in alio. 100.182.
Fides theologica distinguitur à fide gratia gratis data, & à cęteris gratijs gratis datis. 103.185.
Fides theologica simpliciter, & absolutè non est necessaria Exorcistæ, vt dęmones expellat. 103.186.
Fides theologica necessaria est Exorcistæ, vt tutò, & efficaciter dæmones expellat. 103.187.
Fiducia in Deum necessaria est Exorcistæ, vt tutò & efficaciter dęmones expellat. 105.189.
Fiducia quomodo augeatur. 106.190.
Fiducia quomodo tollat hęsitationem. 106. 192.
Fiducia in miraculis operandis quæ. 107. 193.
Fiducia est armatura, ac veluti virga Mosayca in manu confidentium in Deum. 107.194.
Fiducia est spes robustissima, & perfecta. 105. 193.
Fiducia pręseruat à vitijs, & peccatis plurimis. 108.195.
Fiducia in Deum non finit ita facilè homines cadere in tentationes. 108.197.
Fiducia in Deum liberat, & pręseruat à maleficijs, & obsessionibus. 110.198.
Fiducia in Deum pręseruat à dęmonis timore, apparitionibus, & nocturnis terriculamentis. 110.199.
Fiducia in Deum defendit ab inimicis, ac persecutoribus. 111.200.
Fiducia in Deum est galea, lorica, & anchora. 112.203.
Fiducia in Deum liberat, ac pręseruat à morsu, ac veneno brutorum animalium. 113.205.
Fiducia in Deū liberat à peste. 115.208.
Fiducia in Deum illęsos præseruat in bello. 115.211.
Fiducia in Deum protegit nedum confidentes in eum; sed etiam qui sunt de familia eorum. 116.212.
Fiducia in Deum famem tollit, & dat escam esurientibus. 117.213.
Fiducia in Deum infirmitates curat. 120. 218.
Fiducia in Deum requiritur etiam in eo, qui curandus est. 121.220.
Fiducia in Deum defendit à terræmotu, fulmine, aquarum submersione, alijsq; periculis. 122.222.
Fiducia in Deum asylum est securissimū in omnibus periculis. 123.225.
Fiducia in Deum victoriam reportare facit de inimicis. 124.227.
Fiducia in Deum neminem fallit, aut confundit. 127.231.
Fiducia in Deum maximam affert vitæ tranquillitatem. 129.233.
Fiducia in Deum exaltat homines etiā in hac vita. 129.235.
Fiducia in Deum facit homines quasi omnipotentes. 131.237.
Fiducia quoquomodo sumpta debet esse firma, & non hæsitans. 133.240.
Fiducia in Deum dat vitam longam in præsenti sæculo, & Beatitudinem in futuro. 133.241.
Fiducia in Deum facilè acquiritur per attentam diuinarum scripturarum cōsiderationem. 134.242.

Fidu-

Digitized by Google

Fiducia innititur patientiæ, ac perseuerantiæ. 143.253.
Fiducia perfecta emanat in homine ex contemplatione diuinæ prouidentiæ. 207.388.
Fiducia erga Deum augetur ex meditatione diuinæ Bonitatis. 213.398.
Fiducia in Deum plures carent, & quare. 216.401.
Fiducia nutritur, & augetur cõtemplando Deum vt præsentem. 217.402.
Fiducia magna enascitur ex consideratione diuinæ fidelitatis. 219.405.
Fiducia, & perseuerantia sunt sibi inuicem coadiutrices. 245.463.
Fiducia firma deficiente deficit perseuerantia. 245.464.
Fiduciæ definitio. 105.189.
Fiduciæ defectus vnde pueniat. 106.191
Filij suppositicij quinam sint. 91.162.
Filij Israel plures in deserto à serpẽtibus illæsi seruati fuerũt, & quare. 114.206.
Forma propinqua ministerij exorcistatus. 9.15.
Forma remota ministerij exorcistatus. 9.15.
Fortitudinis definitio. 142.252.
S. Franciscus pluries fuit à Deo cibo refectus corporali ob fiduciam in Deo positam. 118.215.

G

Gedeonis victoria insignis ob fiduciam ab eo in Deo collocatam. 125.228.
Gloria Dei exurgit ex maleficiorũ permissione. 72.138.
Gloria Dei est ratio omnium potissima permissionis maleficiorum. 75.146.
Gratiarum actiones Deo reddẽdæ à persona liberata. 385.747.
Gratiarum actiones Deo reddendæ ab Exorcista vnà cum persona liberata, ac cæteris astantibus. 385.747.
Gratiæ gratis datæ quot, & quæ describuntur. 102.184.
Gratiæ gratis datæ distinguuntur à fide theologica. 103.185.

H

Hæreticis quid acciderit dæmones eijcere tentantibus. 104.188.
Hæreticus nullus, vel infidelis de facto dæmones eijcere, aut miracula facere solet. 104.188.
Homines fiunt quasi omnipotentes ob fiduciam in Deo collocatã. 131.237.
Homines maxima fruuntur tranquillitate ob fiduciam in Deo collocatam. 129.233.
Homines per fiduciam in Deum possunt mirabilia operari. 132.239.
Homines sanctos iam beatos, & Angelos certo modo vtiliter, & sanctè posse à nobis orari fides catholica docet. 273.521.

I

B. Iacobus à Marchia venenum bibit, & nihil ei nocuit. 114.207.
Ieiunantes non est cur putent, Deum velle eos à dæmone possideri, vt suorũ peccatorum pœnitentiam agant. 281.538.
Ieiunantes à morbis corporalibus liberantur. 283.546.
Ieiunio hostes inuisibiles maximè profligantur. 287.555.
Ieiunio hostes visibiles superantur à Iudæis, Iudith, & Esther. 286.552.
Ieiunium obsesso est necessarium, vt ad perfectã fiduciã se disponat. 276.528.
Ieiunium efficax est ad leues culpas delendas, & in via Dei vtiliter progrediendum. 280.537.
Ieiunium pharmacũ est efficax ad abolendum peccatum. 284.547.
Ieiunium colendum est ab obsessis, maximè qui ab incubis, vel succubis vexantur. 285.548.

Digitized by Google

Ieiunium est optimum remediũ ad dæmonem superandum. 286.550.
Iesus, & Maria non sunt separandi; ideò eorum nomina simul inuocanda. 259. 491.
Iesu nomine dæmones expelluntur. 260. 495.
Iesu nomine inuocato Apostoli dæmones eiecerunt. 260.496.
Iesu nomine inuocato Sancti multa mirabilia operantur. 260.496.
Iesus quandoq; dona facilius concedit nomine Mariæ, quàm suo proprio inuocato. 266.509.
Illicitum est vti præceptis probatiuis, vel lenitiuis sine aliquo signo probabili. 148. 262.
Illicitũ est vti præceptis expulsiuis sine aliquo signo euidenti. 147.262.
Illicitum est quærere à dæmone, an aliquo pacto, vel maleficio sit ligatus. 159. 280.
Illicitum est petere à dæmone modum, quo maleficium destruatur. 160.282.
Illicitum est quærere à dæmone, vt dicat, quis sit eorũ princeps in illo corpore. 161.283.
Illicitum est Exorcistæ præcipere dæmoni superioris ordinis, vt dæmones inferiores inobedientes excruciet in infernο. 161.285.
Illicitum est præcipere spiritui principali in corpore obsessi, vt secum educat totam societatem. 161.285.
Illicitum est præcepta formare contra dæmonem sub pœna excommunicationis. 169.301.
Illicitum est Exorcistæ fictionibus vti ad probandum, an aliquis sit verè, vel imaginariè, aut fictè obsessus. 178.322
Illicitum est, annuere dæmoni offerenti egressum ex homine, si permittatur ei in alium ingredi. 189.343.
Imaginum Sanctorum gloria. 310.610.
Imaginum Sanctorum virtus contra dæmones. 310.611.
Impetrare ratione diuinæ bonitatis, & impetrare ex vi promissionis Dei quomodo differant. 241.456.
Impetrationem infallibilem ex vi diuinæ promissionis habet petitio bonorum spiritualium, vide verbo *Petitio*. 237.444.
Imprecari malum mortuo quando sit licitum, & quando non. 235.438.
Imprecari viatori damnationem æternã numquam licet. 235.439.
Imprecationes faciendæ hominibus perniciosis Reipublicæ quatuor modis intelligi possunt. 236.442.
In cunctis necessitatibus confugiendum est ad remedia à Deo, & ab Ecclesia tradita. 283.545.
In dubijs eligendum quod magis ratio dictat, & sensui repugnat. 256.487.
Infirmitates plures procedunt ex illusionibus diabolicis. 47.93.
Ingluuies morbos efficit, & vitijs animã replet. 283.545.
Inquisitores quid agere debeant, vt tollant maleficium taciturnitatis à dæmone strigibus inductum. 343.677.
In re indifferenti ratio, & conscientia sunt boni consiliarij. 257.488.
Institutores Religionum arti exorcisticæ operam nauarunt. 27.57.
Instructio facienda custodi bestiarum pro earum liberatione. 338.767.
Instructio pro afflictis, & tribulatis subleuandis. 351.793.
Instructiones faciendæ Vexato, vide verbo *Modus instruendi*. 317.622.
Instruendi habitatores domus pro liberatione. 405.771.
Instruttione per disponersi ad vna perfetta confidenza in Dio per impetrare la sanità corporale. 450.793.
Intentio, quam debet habere Exorcista in suo ministerio exercendo. 10.16.
Interrogare dæmones de numero in corpore

Digitized by Google

pore obsessi iniuriosũ est diuinæ omnipotentiæ. 151.268.
Interrogare dæmonẽ in corpore obsessi existentem, vt dicat, per quam personam, & per quem Sanctum sit expellendus, est illicitum, & ipsi Exorcistæ pernicioſum. 152.271.
Interrogare dæmonem, vt dicat, quinam sint sui inimici in cœlo, est ipsis Sanctis iniuriosum. 154.273.
Interrogare dæmonem, vt dicat, quibus verbis magis crudietur, manifestat Exorcistam ignorantem. 155.275.
Interrogare dæmonem, vt dicat, qua die, & hora sit egressurus, Diuinæ Maiestati est iniuriosum. 156.276.
Interrogare dæmonem de vanis, & inutilibus, est peccatum. 167.297.
Interrogare dæmonem ex leuitate, & curiositate, potest esse peccatum venialè ex mente aliquorum, ex mente Castro Palao est mortale. 168.300.
Interrogare dæmonem de nomine est superfluum, & periculosum, 149.265.
Interrogatio facta dæmoni de causis ingressus in corpus obsessi satiùs est relinquenda, quã practicanda. 151.269.
Interrogari debet obsessus de accidentibus tempore instructionis. 203.381.
Interrogationes faciendæ Vexato, & parentibus eius, vide verbo *Modus*.
Inuestigatio facienda de vexatione domus. 405.771.
S. Ioannes Euangelista venenum bibit, & nihil ei nocuit. 114.207.
Iob fuit à Deo exaltatus ob fiduciam in Deo collocatam. 130.236.
Iosaphati Regis victoria insignis ob fiduciam in Deo collocatam. 126.229.
Ioseph Patriarcha fuit à Deo exaltatus ob fiduciam in Deo collocatam. 130. 236.
Iosue mirabilia operatus est ob fiduciã in Deo collocatam. 132.239.
Irrationales creaturæ quo modo adiurari possint, vide verbo *Creaturæ*.
Irrationalia exorcizantur, vt mouentur ab alio. 400.764.
Iudæ Machabæi victoriæ ob fiduciam in Deo collocatam. 126.229.
Iudith victoria insignis ob fiduciam in Deo collocatam. 126.236.
Iure ordinario excluduntur à munere exorcizandi laici, & Clerici simplices. 4.5.
Iustos viatores à nobis orari posse, fides docet. 276.527.

L

LEones Danieli Prophetæ nõ nocuerunt, & quare. 114.206.
Litem instituere cum dæmonibus est superstitioſum. 169.302.
Litem instituere contra irrationalia est superstitioſum. 171.304.
Locus quinam magis sit aptus ad exorcizandum. 203.380.
Locus vnus, si conferat ad maiorem deuotionem, tunc ab Exorcista, & non à dæmone est eligendus. 203.279.

M

MAgnificentiæ descriptio. 142.254.
Mala pœnæ licitè peti possunt propter finem simpliciter bonum. vide verbo, *Petere*. 234.436.
Mala pœnæ nobis inflicta sunt à Deo. 249. 472.
Mala pœnæ, quæ sunt tantùm ad exercitium virtutis, sunt à Deo permittente, sed non iubente. 282.541.
Malefici quibus modis concinnent sua maleficia. 52.103.
Malefici quid operentur per maleficium somniferum. 52.103.
Malefici, ac dæmones in maleficijs operandis sæpiùs coercentur à Deo. 76. 147.
Maleficia possunt destrui sine signorum maleficorum destructione. 65.125.

Digitized by Google

Maleficia infantium, ac puerulorū quomodo destruenda, 354.698.
Maleficiatus quādo quis dicatur. 44.87.
Maleficij definitio. 28.59.
Maleficij causę sunt quatuor, & quæ sint. 28.59.
Maleficio affecti per solum dissensum voluntatis non possunt seipsos à maleficio liberare. 179.323.
Maleficiorum signa, vide verbo *Signa*.
Maleficium non potest fieri sine libera hominis in maleficium consentientis voluntate. 51.101.
Maleficium amatorium quid operetur in hominibus. 53.104.
Maleficium amatorium non potest cogere hominis voluntatem ad amandum. 53.105.
Maleficium hostile, quæ damna homini inferat in anima, & corpore. 54.106.
Maleficium quando dicatur temporale, & quando perpetuum. 67.127.
Maleficium matrimonij quomodo destruendum. 351.693.
Maleficiū taciturnitatis quomodo tollendum. 343.677.
Maleficorum varia nomina. 51.102.
Maleficus non tenetur quærere à dæmone chirographum, quando est in potestate eius. 66.126.
Maleficus tenetur chirographum consignare, ac lacerare, quando est in sua potestate. 66.126.
Malum imprecari mortuo quando sit licitum, & quando non. 235.438.
Maria interpretatur Domina. 265.506.
Maria dominatur dæmonibus. 265.506.
Maria est inuocāda ab obsessis, & ægrotis. 267.510.
Mariæ nomen inuocandum. 265.507.
S. Martinus Episcopus ob maximam fiduciam in Deum illæsus seruatus fuit à vulnere, quod ei quidam infligere tentauit. 113.204.
Materia propinqua, & remota ministerij exorcistatus quæ. 8.13.
Matrimonij virtus contra dæmones. 297.586.
Medici partes non sunt, curare maleficia, vt maleficiarsunt. 62.121.
Medici sæpiùs non possunt cognoscere res naturales etiam naturaliter applicatas à dæmone, & maleficis. & quare. 63.123.
Medicinæ definitio adducitur. 61.119.
Medicinæ corporales illicitè ægrotis exhibentur ab Exorcista. 172.321.
Medicis quid agendum, cùm suspicantur, aliquem esse maleficio affectum. 64.124.
Medicorum ars quandoq; non potest auferre morbum maleficum, quamuis per causas naturales sit inductus. 61.118.
Medicus iudicare debet de rebus naturalibus adhibitis in maleficijs, quando sunt adhibitæ vt causæ physicæ. 59.115.
Medicus potest sententiam ferre de maleficio negatiuè, & indirectè, & quando. 59.116.
Medicus non potest rectè iudicare de maleficijs, quando res naturales adhibentur, vt signa. 61.119.
Medicus per se quid considerare debeat. 62.120.
Medicus, vt suo ritè fungatur officio, qua scientia præditus esse debeat. 171.306.
Meditatio diuinæ Bonitatis fiduciam auget. 213.398.
Miraculum vt fiat quot conditiones requirantur. 97.178.
Miseriæ, quibus inuoluimur, objiciuntur. 215.400.
Missionarij Apostolici debent vti Sacramento Baptismi ad obsessos infideles à dæmone liberandos. 291.566.
Modi, quibus cognoscuntur mali à bonis spiritibus, & veræ à fictis animabus, seu

Digitized by Google

seu illusionibus dæmoniacis. 39.81.
Modo eodem non semper cum omnibus Vexatis est procedendum. 202.379.
Modus interrogandi domesticos obsessi. 314.618.
Modus interrogandi, & obseruandi obsessum. 315.619.
Modus faciendi experimentum certum de obsessione, seu presentia diabolica in corpore vexati. 316.620.
Modus instruendi Vexatum erga Deum pro sua liberatione preparandum. 317.622.
Modus instruendi Vexatum erga Exorcistam. 321.634.
Modus instruendi Vexatum aduersus dæmonem. 322.638.
Modus instruendi Vexatum erga seipsũ. 323.639.
Modus probandi Vexatum erga Deum. 325.647.
Modus probandi Vexatum erga Exorcistam. 327.649.
Modus probandi Vexatum aduersus dæmonem. 328.651.
Modus probandi Vexatum erga seipsũ. 329.653.
Modus faciendi obiurgationes contra dæmonem. 333.659.
Modus repellendi impetus dæmonis. 339.668.
Modus repellendi visiones imaginarias. 340.669.
Modus tollendi maleficium taciturnitatis in Maleficis cõstituendis. 343.677.
Modus se preseruandi à dæmoniacis insultibus. 347.685.
Modus destruendi maleficium in matrimonio factum. 351.693.
Modus probandi, an qui fuerat obsessus, verè à dæmone sit liberatus. 383.746.
Modus cognoscendi bestias; quando sint maleficio affectæ. 401.767.
Modus destruendi aues, vermes, locustas, & alia animalcula terræ fructus vastantia. 411.779.
Modus vtendi exorcismis. 425.784.
Modus breuis expellendi dæmones, & maleficia dissoluendi. 428.790.
Modus breuissimus dæmones eijciendi, ac destruendi maleficia. 429.791.
Molestiæ causatæ à dæmone per visiones corporales. 36.73.
Molestiæ à dæmone causatæ per auditũ. 36.75.
Molestiæ à dæmone causatæ per odoratum. 36.76.
Molestiæ à dæmone causatæ per gustum. 37.77.
Molestiæ à dæmone causatæ per tactum. 38.79.
Monaci Cassinenses à fulmine preseruantur ob fiduciam in Deo collocatam. 122.223.
Monimentum vtilissimum pro Missionarijs Apostolicis. 242.458.
Monita tradẽda maleficiatis in vsu matrimonij. 351.693.
Morales causæ maleficiorum quænam sint. 58.113.
Morbos maleficos cognoscere, ac curare spectat ad Exorcistam Theologum. 63.123.
Morbus maleficus à dæmone inductus per causas naturales naturaliter operantes potest quandoque curari à perito Medico, si dæmon nocere cessauerit. 60.117.
Mos amuleta deferendi nõ contemnendus. 307.605.
Moyses mirabilia operatus est ob fiduciam in Deo collocatam. 132.239.
Moyses Abbas visione Angelorum, & dæmonũ tentationem fugat. 268.513.
Moysis ingens fiducia in Deũ. 128.231.
Moysis victoriæ ob fiduciam in Deo collocatam. 125.228.
Mulieres, & adolescentes ab incubis vexati difficillimè liberantur, & quare. 561.712.

Digitized by Google

Multi promissionem Dei ignorant, & tamen impetrant. & quare. 220.407.
Multi fidem habent speculatiuam, sed carent practica. 245.464.
Multi fidem habent habitualem, sed deficiunt in fide actuali quoad exercitium. 245.464.
Multi fiduciam habent speculatiuam, sed carent practica. 245.464.
Multi spem habent habitualem; sed carent spe actuali quoad exercitium. 245.464.
Mundani malè sentiunt de diuina permissione. 70. 133.

N

Necessitas exercendi artem exorcisticam manifestatur. 21.39.
Nomen Iesu suffragatur in cunctis necessitatibus. 264.503.
Nomina varia maleficorum. 51.102.
Nomina, vt sunt imposita ad distinctionem personarum, non sunt in Angelis, nec in dæmonibus. 149.264.
Nomina imposita ratione officiorum, sunt in Angelis, & in dæmonibus. 149.265.
Nomina Iesu & Mariæ sunt inuocanda. 164.291.
Nomina Dei valent contra dæmones. 302.598.
Nomini Iesu dæmones inuiti honorem impendunt. 260.494.
Nominis Iesu gloria extenditur ad Angelos, homines, & dæmones. 259.492.
Nominis Iesu virtutem non possunt dæmones sustinere. 261.495.
Nocumēta illata per maleficium in bonis fortunæ. 55.108.
Nocumenta varia illata per maleficium in vsu matrimonij mulieribus vterum gerentibus. 54.107.
Nullus inferior Papa potest prohibere ministerium exorcizādi quoad facultatem generalem à iure diuino acceptam. Imo nec ipse Papa in toto. 18.31.

O

Obiectum fidei triplex. 93.169.
Obiectum fidei primarium quodnam sit. 94.170.
Obiectum fiduciæ. 105.189.
Obiectum materiale adequatum fidei est quodlibet ens reuelabile à Deo. 95.172.
Obiectum spei quodnam sit. 105.189.
Obiurgatio describitur. 194.355.
Obiurgatio aduersus dæmones quomodo facienda sit ab Exorcista. 333.659.
Obiurgationes aptissimæ ad dæmonis superbiam conculcandam. 333.660.
Obsessi communiter dicuntur possessi à dæmone, seu Energumeni. 338.667.
Obsessi propriè quinam sint, & quot nominibus vocentur. 339.667.
Obsessi per solum dissensum voluntatis non possunt seipsos à dæmoniaca vexatione liberare. 179.323.
Obsessionum cognoscendarum signa, vide verbo *Signa*.
Obsesso, & ægroto necessaria est fides theologica, ac confidentia in Deum, vt sanitatem à Deo infallibiliter accipiat. 241.455.
Obsessus interrogandus de accidentibus tempore instructionis. 203.381.
Obsessus debet esse bene dispositus, vt exorcismi virtute à dæmonis vexatione liberari queat. 205.384.
Obsessus figuratus per Ioannem in Patmos relegatum æruminis affectum. 205.383.
Obsessus quid agere debeat, vt se disponat ad liberationem. 341.670.
Obsessus perfectè dispositus quid agere debeat, vt à dæmonis obsessione liberetur. 342.673.
Obsessus instruendus ad tentationes repellendas. 379.739.
Obsessus peccator in malo inueteratus diffi-

Digitized by Google

difficillimè à dęmone liberatur. 360. 710.
Obsessus cur ad Exorcistas accedat. 364. 719.
Odo antistes Regis Anglię frater decep-tus à dęmone. 128.232.
Olei benedicti virtus contra dęmones. 312.615.
Orans facilius potest seipsum, quàm aliū reddere idoneum ad impetrandum. 249. 470.
Orantes tenentur habere notitiam pro-missionis diuinæ, vt infallibiliter va-leant impetrare. 220.497.
Orare pro fratribus est secundùm volū-tatem Dei. 248.469.
Orare possumus Sanctos, vt nobis ali-quod pręstent beneficium etiam coo-perando. 275.525.
Oratio, vt petitio est, ex se est apta ad impetrandum. 221.408.
Oratio, vt infallibiliter consequatur ef-fectum, requirit promissionē. 221.409.
Oratio ex vi promissionis non impetrat, nisi conditione adimpleta. 222.410.
Oratio, vt infallibiliter impetret, debet esse de re bona, & honesta. 223.412.
Oratio habet impetrationem infallibi-lem, quando quis debitis conditioni-bus munitus orat pro seipso. 247.467.
Oratio pro alio habet suum effectum, nisi ille sit incapax ad recipiendum. 248.470.
Oratio Iudith est exemplar, quod sequi debēt qui aliquid à Deo infallibiliter consequi desiderant. 252.477.
Oratio Iudit habuit omnes conditiones ad impetrationem infallibilem requi-sitas. 254.480.
Oratio ad Sanctos est actus bonus, & vtilis. 274.523.
Oratio qua ratione dirigatur ad Deum, & qua ad Sanctos. 275.524.
Oratio breuis contra dęmones, ac male-ficia. 304.601.
Oratio deprecatiua ad Deum pro impe-trando diuino auxilio. 346.684.
Oratio breuis contra infestationes dę-moniacas. 395.757.
Oratio deprecatiua ad Deum pro bestijs à maleficijs liberandis. 409.769.
Oratio ab infirmis, & tribulatis recitan-da ad impetrandum diuinum auxiliū. 440. 814.
Oratio pro infirmis. 443.817.
Oratio ad acquirendam patientiam. 444. 818.
Oratio ad augendam patientiā. 444.818.
Oratio pro ipso orante habet suum effe-ctum, nisi ipse sit incapax ad recipien-dum. 248.470.
Oratione da recitare, ò portar seco per impetrar da Dio la liberatione, e pre-seruatione da maleficij, dalla febre, & altri mali. 304.602.
Oratione à Giesù Christo per esser libe-rato dalla tirannia del demonio, e de suoi maleficij. 350.656.
Oratione à Giesù Christo per ottener la liberatione dal maleficio fatto nell' vso del matrimonio. 352.694.
Oratione à Giesù Christo per impetrar la liberatione da maleficij fatti à fan-ciulli. 354.699.
Oratione da recitarsi dalli obsessi di lō-go tempo per ottenere da Giesù Chri-sto la sua protettione. 369.726.
Oratione da recitarsi dalle persone spi-rituali impossessate dal demonio. 372.730.
Oratione da recitarsi dalli padroni, ò custodi delli animali per liberarli da maleficij. 402.768.
Oratione da recitarsi dalli habitatori delle case molestate per liberarle da quelle molestie. 407.774.
Oratione per rendere à Dio gratie dell' infermità mandataci per vtilità dell' anima nostra. 435.801.
Oratione per impetrar da Dio il perdo-

Digitized by Google

no de peccati. 435.802.
Oratione per far profitto nella via della perfettione. 436.803.
Oratione per offerir se stesso à patire secondo il diuin volere. 436.804.
Oratione per stabilire la cõformità della nostra volontà con la diuina. 437.805.
Oratione per impetrar da Dio la cõformità della nostra volontà con la diuina. 437.806.
Oratione, che abbraccia vna perfetta rassegnatione di se stesso nella diuina volontà. 438.807.
Oratione per impetrar da Dio la sanità di mente, e di corpo. 442.816.
Oratione per diffender se stesso da suoi nemici, e persecutori. 448.822.
Orationes Ecclesiæ præcipuè de quibus sint. 237.443.
Orationes recitandæ à Vexato, vt vexationem reprimat. 350.692.
Orationes breues recitandæ à Vexatis à dęmonibus incubis. 367.723.
Orationes Deo offerendæ, vt confirmet quod operatus est in liberatione. 385.747.
Orationes deprecatiuæ ad obtinendum à Deo expulsionem dęmonum à domibus molestatis. 409.777.
Orationes deprecatiuæ contra aues, vermes, mures, locustas, & alia animalcula arbores, vel fructus deuastantia. 412.780.
Orationes ad impetrandam à Deo sanitatem. 441.815.
Orationes recitãdæ ab ægroto ad acquirendam patientiam, dum durat infirmitas, vel tribulatio. 444.818.
Orationes ad repentinam mortem auertendam. 446.819.
Orationes ad tuendum se ab inimicis. 449.823.
Orationi breui per vincere le tentationi del demonio. 393.755.
Ordines plures sunt in Ecclesia. 3.4.
Ordo exorcistatus definitur. 4.4.
Ordo exorcistatus est vnus ex minoribus. 4.6.
Ordo exorcistatus figuratus fuit in lege veteri. 4.6.
Ordo exorcistatus institutus fuit in lege noua. 5.7.
Ordo exorcistatus quando sit institutus. 5.7.
Ordo Exorcistatus est Sacramentũ. 6.9.
Ordo exorcistatus producit suum effectum ex opere operato, si adsint debita requisita. 6.9.
Ordo exorcizandi. 425.784.
Ordo seruandus ab Exorcista in liberandis domibus à vexationibus. 406.775.
Ordo genericè sumptus quid sit. 3.4.

P

PAnis benedicti virtus contra dæmones. 312.614.
Parochi tenentur ex charitate, & iustitia per se, vel per alios exercere munus exorcisticum, cùm necessitas exigit. 22.42.
Parochi nõ possunt prohiberi ab Episcopis, quin munus exorcisticum exerceant. 22.41.
Parochi nõ excusãtur à ministerio exorcistico exercendo, quamuis graue sit onus. 24.46.
Parochi nõ possunt prohibere, quin sui subditi ad quoscũque accedant Exorcistas, vt liberentur à dæmoniũ vexatione. 24.47.
Patientia, ac perseuerantia quàm sint necessariæ Exorcistæ. 144.254.
Patientia facit hilariter sustinere persecutiones. 144.254.
Patientiæ definitio. 142.252.
Patientiæ, ac perseuerãtię innititur fiducia. 143.253.
Paulus Apostolus percussus à vipera illæsus permansit. & quare. 113.206.

Digitized by Google

Paulus Anachoreta ob fiduciã in Deo collocatam diù refectus fuit à Corbo pane corporali. 118.215.
Peccatores obsessi in malo inueterati difficillimè à dæmone liberantur. & quare. 360.710.
Peccatores puniuntur à Deo quandoq; per maleficia. 75.143.
Peccatum est interrogare dæmonem de vanis, & inutilibus. & quale. 167.297.
Permissionem maleficiorum, vide verbo *Deus*.
Perseuerantiæ descriptio. 142.252.
Perseuerantiã facit palmam obtinere. 144. 254.
Perseuerantia in oratione est conditio necessaria ad impetrationem infallibilem requisita. 243.459.
Perseuerantia, & fiducia sunt sibi inuicè coadiutrices. 245.463.
Perseuerántia longa in oratione non minuit fiduciam, sed auget. 247.466.
Personæ spirituales obsessæ difficillimè liberantur, & quare. 362.715.
Petere propter se est petere tãquam bonum propter se amabile, ideſt propter finem. 229.424.
Petere propter aliud est petere vt medium. 229.424.
Petere absolutè bona temporalia conuenientia naturæ non est temeritas. 231.429.
Petere à Deo singulare auxilium in omnibus rebus nostris non est tentare Deum, quamuis ad impetrationem miraculum requiratur. 234.435.
Petere mala pænæ sibi, vel alteri non est intrinsecè malum. 234.436.
Petere sibi mala pænæ, quamuis sit licitum, non est tamen hic modus consulendus. 235.437.
Petere orando aliquod malum proximo ob maius bonum, licitum est, & catholicum. 236.440.
Petere à Deo, vt mittat mala, & damna temporalia, & mortem ipsam homini pernicioso Reipublicæ, aut publico hosti Ecclesiæ, est licitum. 236.441.
Petere à Deo aliquam rem malam est peccatum mortale. 240.452.
Petere bona temporalia, vt vltimum finem, est peccatum mortale. 241.453.
Peti non potest aliquid, vt finis vltimus, nisi propter se. 229.424.
Peti potest tam propter se, quam propter aliud id, quod petitur vt medium. 229.424.
Peti potest & absolutè, & sub conditione aliqua bonũ tam propter se, quam propter aliud. 230.425.
Peti possunt licitè mala pænæ propter finem simpliciter bonum. 234.436.
Petitio bonorum spiritualium habet infallibilem impetrationem ex vi diuinæ promissionis. 237.444.
Petitio bonorum temporalium, si vtilia sint ad salutem, habet infallibilem promissionem. 237.445.
Petitio rei indifferentis non relatæ ad honestatem non habet infallibilem impetrationem. 240.450.
Petitio, vt impetret infallibiliter, debet esse ex fide theologica, ac fiducia inhæsitante. 241.454.
Petitio, vt infallibiliter obtineat, fieri debet non tantùm ratione bonitatis; sed etiam ratione diuinæ promissionis. 242.457.
Petitio, si vtilis sit ad salutem vel aliquo modo habeat rationem ad salutem, numquam desistendum est ab ea. 246.465.
Petitiones dominicales exponuntur. 223.414.
Plures fiducia carent: quia meditantur Deum vt absentem, nõ vt præsentem. 216.401.
Plures sunt in orbe, qui de Deo diffidunt. 214.399.
Plurimum valet ad faciendam diuinam volun-

Digitized by Google

voluntatem, dicere cum Paulo: *Domine quid me vis facere?* 258.489.
Pœnitentia Deus est placandus ab obsessis, ac cæteris Vexatis peccatoribus. 278.352.
Pœnitentia complecti debet internum dolorem peccatorum, & externam membrorum punitionem. 278.553.
Pœnitentia quidam Sacerdos obsessus seipsum à dæmoniaca vexatione liberauit. 279.534.
Possideri à dæmone quid sit. 348.686.
Potestas ecclesiastica Exorcistæ est necessaria ad debitam officij exercitationem. 2.3.
Potestas ecclesiastica duplex est. 3.3.
Potestas ejiciendi dæmones non dependet à loco. 158.279.
Potestas delegata alia limitata, alia media. 25.50.
Potestas dæmonis quando, & quomodo fuerit ligata, vide verbo *Dæmon*.
Potestas exorcizandi ab Episcopis multis fuit practicata. 36.38.
Potestas Exorcistæ non se extendit ad dæmones alligandos in deserto. 164.392.
Potestas in dæmones exerceri debet ab iis, qui sunt in ordine exorcistatus. 4.3.
Potestas iurisdictionis ad dæmones expellendos nō est necessaria iure communi. 18.31.
Potestas iurisdictionis est necessaria iure particulari aliquorum Episcoporum. & quomodo. 18.31.
Potestas ordinaria fluit à Papa in Prælatos, & Plebanos. 36.37.
Potestatem non habet Exorcista dæmones mittendi in infernum. 165.294.
Potestatis ecclesiasticæ quatuor causæ explicantur. 3.3.
Præcepta debent fieri in nomine Iesu. 9.14.
Præcepta instructiua ad quid deseruiant. 336.662.
Præcepta expulsiua quādo sint facienda. 338.666.
Præcepta quomodo sint formanda. 383.745.
Præceptis probatiuis, lenitiuis, & expulsiuis, quando sit licitum, vti. 147.262.
Præceptum dæmoni faciendum describitur. 194.356.
Præceptum quid sit, & quotuplex. 335.663.
Præceptū cōmune describitur. 335.662.
Præceptum probatiuum explicatur. 336.663.
Præceptū lenitiuū declaratur. 336.664.
Præceptū quando sit faciendū. 336.664.
Præceptum instructiuum quodnam sit. 336.665.
Præceptum expulsiuum describitur. 338.666.
Præceptum lenitiuum contra dæmonem possidentem. 349.688.
Præcipere dæmoni, vt in exitu iuret se exiturum, nec amplius reuersurum, est superfluum. 188.342.
Probationes ab Exorcista faciendæ de Vexato, vide verbo *Modus faciendi, & cæt.*
Promissio Dei de liberandis Energumenis duas cōditiones requirit. 359.708.
Promissio Dei non est absoluta; sed conditionata. 222.410.
Promissionē Dei oportet cognoscere, & ex fide illius petere, vt oratio habeat cōditionem requisitam ad infallibiliter impetrandum. 220.407.
Promissiones Dei quæ. 219.405.
Prouidentia Dei describitur. 207.388.
Prouidentiæ diuinæ contemplatio perfectam generat fiduciam. 207.388.
Prudentia necessaria est Exorcistæ ad errores vitandos, & semitas rectas eligendas. 147.261.
Prudentiæ descriptio. 147.261.
Prudentiæ effectus. 147.261.

Quæ-

Digitized by Google

Q

QVærere à dæmone, vt dicat, an persona, quam possidet, verè sit energumena, ridiculũ est. 161.284.
Qui à Deo petit aliquid confidenter, facit Deum esse Deum. 212.396.
Quicquid abducit à Deo non est secundùm Dei voluntatem. 255.483.
Qui de Deo diffidit, ac sibi ipsi fidit stultus est. 210.392.
Quid agendum ab Exorcista pro remouenda causa ingressus dæmonis ex corpore obsessi. 152.270.
Qui diuinam contemplatur bonitatem, suam debet arguere malitiã. 217.403.
Qui diuinæ voluntati se conformare desiderat, ille cęteris certiùs illam explorat. 258.490.
Qui orat Deum fiducialiter, Deum honorat. 213.397.
Quomodo charitas proximo sit exhibẽda. 140.249.
Quomodo creaturæ insensibiles intelligant præcipientis verba. 132.238.

R

RAtio cur aliqui obsessi exorcizati non liberentur. 11.17.
Ratio omnium potissima permissionis maleficiorum est gloria Dei. 75.146.
Ratio, & conscientia in re indifferenti sunt boni consiliarij. 257.488.
Rationes diuinæ permissionis epilogantur. 74.144.
Regulares qua potestate exorcizẽt. 25.52
Regulares possunt arreptitios exorcizare absque licentia Episcopi. 25.52.
Regulares qua ratione possint exorcizare. 26.53.
Regulares nõ incidunt in pœnas ab Episcopis latas contra exorcizãtes. 26.54.
Regulares præcipuè mendicantes tenẽtur ex charitate artem exorcisticam exercere. 26.56.
Regulæ, quibus diuina voluntas explorari potest. 254.482.
Religionum Institutores arti exorcisticæ operam nauarunt. 27.57.
Reliquiarum Sanctorum virtus contra dæmones. 309.608.
Reliquijs sacris vti possunt obsessi, ac maleficiati. 309.609.
Remedia generalia sunt Sacramenta, & Sacramentalia. 289.560.
Remedia particularia pro obsessis peccatoribus liberandis vide verbo *Documenta*. 366.722.
Remedia pro obsessis duræ ceruicis. 374.732.
Remedia præseruatiua in ordine ad Deũ ad tentationes dæmonis repellendas. 391.751.
Remedia præseruatiua in ordine ad dæmones, & eorum tentationes repellendas. 393.755.
Remedia pro afflictis, & tribulatis. 430. 792.
Remedia spiritualia Deus instituit iuuãdis hominibus. 289.559.
Remedia spiritualia alia generalia, alia particularia. 289.559.
Remedium particulare contra dæmones est gladius verbi Dei, scilicet exorcismus. 314.617.
Remedium potissimum ad tollendum maleficium taciturnitatis. 343.680.
Rendimento di gratie da farsi à Dio dalla persona liberata. 385.747.
Rendimento di gratie per l'infermità ricenute dalla mano di Dio. 801.
Repetitio causæ, ob quam plures obsessi difficillimè à dæmone liberantur. 364.718.
Repugnantia præceptis ecclesiasticis à dæmone facta quomodo sit auferenda. 365.720.
Res naturales adhibitæ in maleficijs, vt naturaliter operantes, non excedunt naturæ terminos, vel vim naturalem causæ. 57.112. Re-

Digitized by Google

Reſiſtentia dæmonum facta præceptis eccleſiaſticis vnde procedat. 358.705.
Reſponſorium S. Bonauenturæ ad D. Antonium à Padua. 381.742.

S

SAcramentalium dignitas, vſus, & efficacia. 299.591.
Sacramẽtorum virtus magna eſt ad mala expellenda, & bona conſequenda. 290. 561.
Sanchez conditiones quatuor ponit, quibus ſeruatis, ait, licere Exorciſtæ conniuere dæmoni offerenti egreſsũ, ſi ei permittatur in aliũ ingredi. 189.343.
Sancti plures fuerunt à Deo cibo corporali refecti ob ſuam confidentiam in eo poſitam. 117.214.
Sancti rectè, ac licitè à nobis adiurari poſſunt. 192.351.
Sancti imitantur Angelos in charitate erga homines. 272.520.
Sancti dicuntur habere gladios ad nos tuendum contra inimicos. 272.520.
Sancti tenent phialas, vt nobis benefaciant. 273.521.
Sancti ab Exorciſtis, & Ægrotis ſunt inuocandi. 274.522.
Sancti cur ſint rogãdi vide verbo *Deus*. 275. 526.
Sanctos homines à nobis orari poſſe, fides docet. 273.521.
Sanitas collata S. Agathæ à D. Petro Apoſtolo. 272.520.
Sanitas, vt animæ ſit ſalutaris, quid agẽdum ęgrotis. 250.473.
Sanitatis, & ægritudinis naturalis cauſæ quænam ſint.
Saulis vexatio vnde. 160.281.
Scientia requiſita in perfecto Medico recenſetur. 171.306.
Sententiarum diuinæ ſcripturæ veritas eſt infallibilis. 138.244.
Signa, quibus in rebus omnibus cognoſci poteſt diuina voluntas. 254.480.
Signa maleficiorum, & obſeſſionũ quænam ſint. 79.154.
Signa certa, & euidentia quæ. & quæna probabilia. 79.154.
Signa deſumpta ex intellectus, & voluntatis operationibus. 79.155.
Signa deſumpta ex Æſtimatiua, imaginatiua, phantaſia, & memoria. 81.156
Signa deſumpta ex paſſionibus concupiſcibilis. 82.157.
Signa deſumpta ex paſſionibus iraſcibilis. 84.158.
Signa deſumpta ex ſenſibus exterioribus. 85.159.
Signa deſumpta ex potẽtijs vegetatiuis. 87. 160.
Signa deſumpta ex corpore ægroti, inchoante morbo. 89.161.
Signa, quibus cognoſcuntur paruuli, & infantes maleficio affecti. 90.162.
Signa deſumpta ex corpore ægroti, augente morbo. 91.163.
Signa deſumpta ex corpore ægroti, perſeuerante morbo. 91.164.
Signa maleficiorum, ſeu inſtrumenta maleficiorum ſunt ſigna falſa, & deceptoria, Cur dæmon eis vtatur. 58. 114.
Signum euidens, ac probabile deſcribitur. 147.262.
Simile perpolitum, vt vexatus ſe eripiat à vexatione. 349.690.
Spei definitio quæ. 105.189.
Spei obiectum deſcribitur. 105.189.
Spes, ſeu fiducia in Deum neceſſaria eſt Exorciſtę, vt tutò, & efficaciter dęmones expellat. 105.189.
Spes mũdo, vel viribus humanis innixa fallit, & confundit. 128.232.
Spiritus incubi, ac ſuccubi quinam ſint. 361.712.
Stolæ vſus non eſt neceſſarius Exorciſtæ ad dæmones expellendos. 16.28.
Stolæ vſus eſt neceſſarius neceſſitate præcepti in ritu Exorciſmorum, qui

Digitized by Google

ante baptismum præmittuntur. 17.29.
Stultus est qui de Deo diffidit, ac sibi ipsi fidit. 210.392.
Suggestiones speciales, quibus dæmon obsessum inuadere solet in tempore liberationis. 377.738.
Superfluum est imperare dæmoni, vt in exitu det signum. 376.736.
Superstitio cauenda in tollendo maleficio taciturnitatis. 343.679.
Superstitiosum est instituere litem cum irrationabilibus. 171.304.
Sylua parua diuinarum scripturarū pro fiducia erga Deū acquirenda. 134.242.

T

TEntationes, quibus dæmon inuadere solet Energumenum in tempore liberationis. 377.738.
Tentationes communiores, quibus dæmon quærit iterum in corpus liberati ingredi. 387.748.
Tobias exaltatus fuit à Deo ob fiduciā in ipso collocatam. 132.238.
Tranquillitatem maximam sentiunt qui confidunt in Domino. 129.233.
Tres distinctiones fidei. 100.181.
Tria considerantur in eo, qui facturus est miraculum, & quæ sint. 97.178.
Tuetur Deus confidentes in se etiam in periculis iacturæ bonorum temporalium. 113.205.

V

VErba aliqua sacra contra dæmones vim habentia. 303.599.
Verba dicenda ab obsesso in actu liberationis. 381.743.
Veritas sententiarum diuinæ scripturæ est infallibilis. 138.244.
Vexati ab incubis difficillimè liberātur. & quare. 361.712.
Vexati ab incubis sunt in triplici differentia. 361.712.
Vexati ab infantia, sed adulti, difficillimè liberantur. & quare. 361.713.
Vexati spirituales difficillimè liberantur. & quare. 362.715.
Vexati duræ cervicis difficillimè liberātur. & quare. 381.743.
Vexatio Saulis vnde. 160.281.
Vexatus quid obseruare debeat erga Exorcistam. 321.634.
Vexatus quomodo reprimere, & auferre debeat vexationes sibi inflictas à dæmone possidente. 348.687.
Vexatus in quibus sit instruendus. 348.687.
Viatores iustos posse à nobis orari, fides docet. 276.527.
Victoriæ à Dauid reportatæ ob fiduciam in Deo collocatam. 124.227.
Victoriæ plurimorum ob fiduciam ab eis in Deo collocatam. 125.228.
Virtus describitur. 91.165.
Virtutes theologicæ, ac morales qua ratione sint Exorcist. necessariæ. 92.165.
Visio D. Pauli manifestat gloriam Sanctissimi nominis Iesu. 260.493.
Visiones imaginariæ quomodo à dæmone causentur. 35.72.
Visiones in somnis quomodo à dæmone formentur. 35.73.
Visiones corporales quomodo à dæmone causentur. 36.74.
Visiones horrendæ, ac rerum terribilium sūt præludia futuræ obsessionis. 35.73.
Voluntas Dei manifestatur per legem Dei, & Ecclesiæ. 255.484.
Voluntati diuinæ qui conformari desiderat, ille cæteris eam certiùs explorat. 258.490.
Voluntatis diuinæ interpretes sunt Magistratus tam politicus, quàm sacer, Confessarij, Curiones, Maiores, & Præsides. 256.486.
Vtilè est ad salutem quod actu est, causa alicuius boni, & non est occasio alicuius peccati, nec impedit maius bonum. 238.446.

INDEX

Digitized by Google

INDEX CONCIONVM

Per totum annum occurrentium.

Tàm de Dominicis diebus, quàm de D. N. Iesu Christi solemnitatibus, ac de Sanctorum communi; ostendens accuratè, quod singulis diebus ex Manuali Exorcistarum, ac Parochorum Parochi, ac Verbi Dei Præcones Populo fideli audiendum proponant.

PROPRIVM DE TEMPORE.

Dominica 1. Aduentus. *Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Lucæ 21. vers. 33.*

De veritate, ac fidelitate Dei in seruandis suis promissis. Vide pag. 219. nu. 405. & sequentibus.

Dominica 2. Aduentus. *Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi. Matthæi 11. vers. 2.*

De patientia, & fortitudine in tribulationibus perferendis. pag 142. num. 252. & sequent. & nu. 793. & 820.

Vel de operibus Christi. pag. 318. num. 627.

Dominica 3. Aduentus. *Et confessus est, & non negauit; & confessus est, quia non sum ego Christus. Ioan. 1. vers. 20.*

De vana existimatione fugienda in ministerijs suis obeundis. pag. 140. num. 249.

Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias. vers. 23.

De necessaria præparatione ex parte nostra ad Christi gratiam, & beneficia recipienda pag. 217. nu. 403. pag. 206. nu. 385. & pag. 317. nu. 627.

Medius vestrum stetit, quem vos nescitis. vers. 26. De præsentia Dei. pag. 216. num. 401.

Dominica 4. Aduentus. *Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Lucæ 3. vers. 4.*

De vijs Iustorum rectis, per quas ambulandum est. pag. 254 nu. 482. & sequent.

Dominica infra octauam Natiuit. Domini. *Erant Ioseph, & Maria Mater Iesu mirantes super his, quæ dicebantur de illo. Lucæ 2. vers. 33.*

De meditatione operum Christi. pag. 30. nu. 65.

Hæc vidua, & cæt. non discedebat de templo, ieiunijs, & obsecrationibus seruiens die, ac nocte. vers. 37.

De ieiunio cum oratione coniungendo. pag 207. nu. 387. & seq.

Dominica 1. post Epiphaniam. *Remansit puer Iesus in Hierusalem. Lucæ 2. vers. 43.*

De

Digitized by Google

De Parentum officio circa curam liberorum. pag. 8. num. 13. & 14.
Dominica 2. post Epiphaniam. *Dicit Mater Iesu ad eum, vinum non habent. Ioan. 2. vers. 4.* quomodo pro aliis orandum. pag. 247. nu. 468.
Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas usq; ad summum. vers. 7. Voluit Christus vt & ipsi apponerent aquam.
De necessaria cooperatione nostra ad Dei beneficia, & auxilia obtinenda pag. 121. nu. 220. pag. 205. nu. 384 pag. 250. nun. 473.
Dominica 3. post Epiphaniam. *Sed vade ostende te Sacerdoti. Matthæi 8. vers. 4.*
De debito honore, ac reuerentia ordini Sacerdotali exhibenda. pag. 14. nu. 25.
Audiens autem Iesus miratus est; & sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israel. vers. 10.
De magnitudine fidei, ac cõfidentiæ in Deum. pag. 95. num. 175. & seqq. & pag. 105. nu. 189.
Dominica 4. post Epiph. *Motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus Matthæi. cap. 8. vers. 24.*
De tribulationibus fidelium ad patientiæ virtutem exercendam. pag. 142. num. 252. & sequent. & num. 792. & sequent.
Et suscitauerunt eum dicentes: Domine salua nos; perimus. vers. 25.
De inuocando per orationẽ Christo in omni necessitate. pag. 259. num. 491. & sequent.
Quid timidi estis modicæ fidei? vers. 26.
De fiducia in Deum numquam deponenda. pag. 105. num. 189. & pag. 246. nu. 465.
Tunc surgens, imperauit ventis, & mari.
De potentia magna confidentium in Deum. pag. 131. num. 237. & sequent.
Et facta est tranquillitas magna.
De Dei clementia, qui post procellas serenitatem affert. p. 129. nu. 233.
Dominica 5. post Epiph. *Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius. Matthæi 13. vers. 25.*
De negligentia Christianorum in inuestigando Dei bonitatem: & arguendo suam improbitatẽ. pag. 211. nu. 394 & pag. 217. nu. 403.
venit inimicus eius, & superseminauit zizania.
De arte diaboli in tẽtando. pag. 35. nu. 72. & seqq. & pag. 377. num. 738. pag. 388. nu. 749.
Inimicus homo hoc fecit. vers. 28.
De resistentia nostra facienda diabolicis tentationibus. pag. 379. nu. 739. & pag 391. nu. 751.
Dominica 6. post Epiph. *Simile est regnum cœlorum grano sinapis. Matthæi 13. vers. 31.*
De fidei virtute, excellentia, & effectibus. pag. 92. nu. 166. & pag. 100. nu. 181. & sequent.
Dominica Septuagesimæ. *Exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Matthæi 20. vers. 1.*
De Prouidẽtia, & benignitate Dei in procuranda hominum salute. pag. 207. num. 388. & sequent. & pag. 211. num. 394.
Dominica Sexagesimæ. *Venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant. Lucæ 8. ver. 12.*

De

Digitized by Google

De varijs diaboli tentationibus. pag. 35. num. 72. pag. 54. nu. 106. & pag. 377. nu. 738.
De diffidentia pag. 108. num. 196. & sequent. vnde proueniat. pag. 106. num. 191.
Dominica Quinquagesimæ. *Cæcus multò magis clamabat: Fili Dauid, miserere mei. Lucæ 18. vers. 39.*
De oratione efficaci, ac perseueranti. pag. 207. num. 387. & pag. 243. nu. 459. & seqq.
Iesus autem interrogauit illum dicens: quid tibi vis faciam. vers. 41.
De necessaria cooperatione liberi arbitrij ex parte ægroti adulti. pag. 121. num. 220.
Dominica 1. Quadragesimæ. *Ductus est Iesus à spiritu in desertum, vt tentaretur à diabolo. Matthæi 4.*
De varijs tentationibus, ac molestijs, quas dæmon solet hominibus inferre. pag. 35. n. 72. & seqq.
Cum ieiunasset quadraginta diebus, &c. vers. 2.
De ieiunij vtilitate. pag. 276. n. 527.
Non in solo pane viuit homo; sed de omni verbo, quod procedit de ore Dei. v. 4.
De perpetua, & infallibili Dei prouidentia circa suorum amicorũ necessitates. pag. 207. num. 388. & seqq.
Angelis suis Deus mandauit de te, & in manibus tollent te, &c. vers. 6.
De custodia angelica. pag. 268. num. 512.
Vade Sathana, scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, &c. ver. 10.
De generali victoria omnium tentationum. pag. 391. num. 751. & pag. 393. nu. 755.
Dominica 2. Quadrag. *Ecce apparuerunt illis Moyses, & Elias cum illo loquentes. Matthæi 17. vers. 3.*
De modo cognoscendi veras animas ab illusionibus diabolicis. pag. 39. nu. 81.
Dominica 3. Quadrag. *Erat Iesus eijciens dæmonium. Lucæ 11.*
De potestate dæmonis super corpora humana. pag. 29. num. 63.
De antiquitate artis exorcisticæ pag. 4. nu. 6. Quomodo potestas dæmonis fuerit ligata per passionem Christi. pag. 30. num. 65. & sequent.
Dominica 4. Quadrag. *Cum subleuasset oculos Iesus, & vidisset, quia multitudo maxima veniret ad eum, dicit ad Philippum: Vnde ememus panes, vt manducent hi? Ioan. 6. vers. 5.*
De prouidentia Dei erga illos, qui in eo suam cõstituunt fiduciam. pag. 117. nu. 213. & seqq. & pag. 207. nu. 388. & seqq. & num. 402.
Ducentorum denariorum panes non sufficiunt, vt vnusquisq; modicum quid accipiat. vers. 7.
Contra diffidentiam humanã circa Dei auxilium. pag. 215. n. 400.
Dominica Passionis. *Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi. Ioan. 8. vers. 46.*
De modo captiuandi intellectum veritati Dei. pag. 138. num. 244.
De veritate, ac fidelitate Dei in promissis seruandis. pag. 215. num. 405.
Nonne bene dicimus nos, quia samaritanus es tu, & dæmonium habes? vers. 49.
De cõtumelijs patienter ferendis. pag. 142. num. 22.
Iesus autem abscondit se, & exiuit de templo. vers. 59.

De

Digitized by Google

De non vlciſcendo proprias iniurias. pag. 447. nu. 820.
Dominica Palmarum. *Accepit Ieſus panem, & cæt. & ait: Accipite, & comedite, hoc eſt corpus meum. Matth. 26.*
De Sanctiſs. Euchariſtiæ Sacramẽto: quomodo defendat à dæmonibus. pag. 294. nu. 576.
Super Epiſtolam Philipp. 2. *Chriſtus humiliauit ſemetipſum, factus obediens, & cæt.*
De efficacia Sanctiſs. Nominis Ieſu. pag. 259. num. 492. & ſeq.
Dominica Reſurrectionis. *Ieſum quæritis Crucifixum: ſurrexit, non eſt hic. Marci 16.*
De victoria Chriſti contra diabolum: ſuper illa verba: *Nunc princeps huius mundi, & cæt.* pag. 30. nu. 65. & 66.
Feria 2. Paſchæ. *O ſtulti, & tardi corde ad credendum. Lucæ 24. verſ. 25.*
De fide vigoroſa, ac perſeueranti pag. 100. nu. 181. & ſeqq. & pag. 247. n. 466.
Feria 3. Paſchæ. *Stetit Ieſus in medio Diſcipulorum ſuorum, & dixit eis: Pax vobis. Lucæ 24. verſ. 36.*
De pace, quæ conſiſtit in dilectione Dei, & proximi. p. 139. n 245.
Conturbati verò, & conterriti, exiſtimabant ſe ſpiritum videre. verſ 37.
De varijs dæmonum apparitionibus. pag. 35 nu 72. & pag. 39. n. 81.
Dominica in Albis. *Cum factus eſſet ſero die illa. Ioan. 20. verſ. 19.*
De ſpe, ac fiducia in Deum nõ deponenda. pag. 245. n 463.
Stetit Ieſus in medio eorum.
De præſentia Dei. pag. 216. n 401.
Quorũ remiſeritis peccata, remittũtur eis, & quorũ retinueritis, retẽta ſunt. v. 23.
De Sacramentalis peccatorũ confeſſionis neceſſitate, ac vtilitate ad ſe tuendum à dæmonibus. pag. 292. nu. 570. & ſeqq.
Quia vidiſti me Thoma, credidiſti: Beati, qui non viderunt, & crediderunt. v. 29.
De fidei actualis merito, & efficacia. pag. 97. n. 177. & ſeqq.
Dominica 2. poſt Paſcha. *Bonus Paſtor animam ſuam dat pro ouibus ſuis. Ioan. 10. verſ. 11.*
De cura, quam habere tenentur Parochi ouium ſuarum, defendendo eas à lupo infernali. pag. 21. nu. 39. & ſeqq.
Dominica 3. poſt Paſcha. *Amen, amen dico vobis, quia plorabitis, & flebitis vos, mundus autẽ gaudebit. Io. 16.*
De afflictione Iuſtorum, & maximè Exorciſtarum: ac de Fortitudine in perferendis aduerſitatibus. pag. 143. nu. 253.
Dominica 4. poſt Paſcha. *Cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iuſtitia, & de iudicio, & cæt. De iudicio autem, quia princeps huius mundi iam iudicatus eſt. Ioan. 16. verſ. 11.*
De poteſtate diaboli ſuper animas credentium ſublata per paſſionẽ Chriſti. pag. 30. n. 65. 66. & ſeqq.
Dominica 5. poſt Paſcha. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16. verſ. 24.*
De orationis admirabili virtute, & vario effectu: ac de conditionibus bonæ orationi debitis. pag. 207. nu. 387. ac ſeqq. & pag. 222. nu. 411. & ſeqq.
vſque modò non petiſtis quicquam in nomine meo. verſ. 24.
De excellentia, & efficacia Sãctiſſimi Nominis Ieſu ad orationis

Digitized by Google

effectus consequendos. pag. 259. nu. 492. & seqq.
Dominica infra octauam Ascēsionis. *Et hæc facient vobis, quia non nouerunt Patrem, neque me. Ioan. 16. vers. 3.*
De signis cognoscendi diuinam voluntatem. pag. 254. nu. 482.
Ignorantia de Deo, ac eius bonitate gladio verbi Dei ab hominibus est resecanda. pag. 314. num. 617. & seqq.
Dominica Pentecostes. *Non turbetur cor vestrum, neq; formidet. Ioan. 14. vers. 27.*
De animi fortitudine, & patientia in rebus aduersis seruanda. pag. 142. nu. 252.
Venit princeps huius mundi, & in me non habet quicquam. vers. 3.
De assidua diaboli circa cuiusque mortem vexatione. pag. 47. nu. 92. & seqq.
Loquebantur varijs linguis Apostoli magnalia Dei. Act. 2.
Monitum vtilissimū pro Missionarijs apostolicis. pag. 242. n. 458.
Feria 2. post Pentec. *Sic Deus dilexit mundum, & cæt. vt omnis, qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitā æternam, Ioan. 3. vers. 16.*
De fide, ac fiducia, qua homo præseruatur à vitijs, & peccatis plurimis, ac æternam consequitur beatitudinem. pag. 108. nu. 195. & pag. 133. nu. 241.
Feria 3. post Pentec. *Amen, amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ouile ouium; sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro. Ioan. 10. vers. 1.*
Non potest aliquod beneficium à Deo obtineri, nisi per Christum; quia ipse omnia nobis meruit bona. pag. 239. nu. 449.
Dominica 1. post Pentec. *Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Lucæ 6. vers. 36.*
De operibus misericordiæ exercendis. pag. 27. num. 58. & pag. 140. nu. 249.
Dominica 2. post Pentec. *Misit seruum suum dicere inuitatis, vt venirent: quia parata sunt omnia. Lucæ 14. v. 17.*
De summa Dei benignitate, ex cuius parte nihil deest, quod ad nostram salutem spectet. pag. 211. nu. 394. & seqq.
Dominica 3. post Pentec. *Erant appropinquantes ad Iesum publicani, & peccatores, vt audirent illum. Lucæ 15. vers. 1.*
Bonus Sacerdos omnibus quāuis peccatoribus suum debet impēdere auxilium. pag. 22. nu. 41. & seqq.
Gaudium erit coram Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente. v. 7.
Peccator suam debet arguere malitiam, vt à Deo gratias obtinere valeat. pag. 217. nu. 403.
Dominica 4. post Pentec. *Cum turba irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei. Lucæ 5. vers. 1.*
Aegroti, ac in quacumq; necessitate constituti per verbum Dei sunt disponendi ad fiduciam in Deo collocandam. p. 314. n. 617.
Sed in verbo tuo laxabo rete. vers. 5.
De fiducia in Deum circa difficilia. pag. 252. nu. 477. & seqq.
Dominica 5. post Pentec. *Ego autem dico vobis: qui iratus fuerit fratri suo, reus erit iudicio. Matthæi 5. vers. 22.*
De ira, quæ aliquando est occasio, quòd

Digitized by Google

quòd aliquis à dæmone possideatur. pag. 42. nu. 85. & seqq.
Si offers munus tuum ad altare, & cæt. vade priùs reconciliari fratri tuo. v. 23.
De offensis, & iniurijs dimittendis pro amore Dei. pag. 225. n. 418.
Dominica 6. post Pentec. *Cum turba multa esset, & cæt. ait Iesus: Misereor super turbam. Marci 8. vers. 1. & 1.*
De prouidentia Dei circa necessaria nobis communicanda. p. 117. n. 213. & seqq. & pag. 207. n. 388.
Quia ecce iam triduo sustinent me. v. 2.
De perseuerantia in petendo, & benè operando. pag. 243. n. 459. & seqq.
Vnde illos quis poterit hic saturare in deserto? vers. 4.
Contra diffidentiam. p. 214. n. 399.
Dominica 7. post Pentec. *Attendite à falsis Prophetis, & cæt. A fructibus eorum cognoscetis eos. Matthæi 7. vers. 15. & 16.*
De signis cognoscendi homines diabolicos. pag. 79. num. 155. & seqq. Ac de operibus maleficorum. pag. 52. nu. 103. & seqq.
Dominica 8. post Pentec. *Homo quidam erat diues, & cæt. & ait ei: Redde rationem villicationis tuæ. Lucæ 16. vers. 1. & 2.*
De ratione, quam Deo reddere debent Parochi, qui negligunt suorum Parochianorum necessitatibus spiritualibus subuenire. pag. 22. nu. 42. & seqq.
Dominica 9. post Pentec. *Cum appropinquasset Iesus Hierusalem, videns ciuitatem, fleuit super eam. Lucæ 19. vers. 41.*
De flēdis peccatis proprijs, & alienis, vt possimus à Deo consequi id, quod petimus. pag. 278. num. 532. & sequentibus.
Domus mea domus orationis est. ver. 46.
De orationis studio frequētando. pag. 207. nu. 387. & seqq.
Dominica 10. post Pentec. *Duo homines ascenderunt in templum, & cæt. Qui se humiliat exaltabitur.* Lucæ 18. *vers. 10. & 14.*
Humilitas cum fiducia in Deum vnita exaltat homines etiam in hac vita. pag. 129. nu. 235. & 236.
Dominica 11. post Pentec. *Adducunt ei surdum, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum. Marcē 7.* ver. 32.
De prompta voluntate in subleuandis proximorum necessitatibus. pag. 27. nu. 57. & seqq.
Dominica 12. post Pentec. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto cor de tuo & cæt. & proximum sicut teipsum. Lucæ 10. vers. 27.*
De charitate erga Deum, & proximum. pag. 139. nu. 245. & seqq.
Dominica 13. post Pentec. *Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt longè, & leuauerunt vocem suam. Lucæ 17. vers. 13.*
De fide explicita requisita in his qui sanitatē à Deo obtinere cupiunt. pag. 100. nu. 182. & seqq. & pag. 120. nu. 18. & seqq.
Regressus est, cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in faciem suam ante pedes Iesu, gratias agens. vers. 15.
De gratijs Deo agendis pro acceptis beneficijs. pag. 385. num. 757.
Nonne decem mundati sunt, & nouem vbi sunt? vers. 17.
De bono perseuerantiæ ad salutē necessario. pag. 243. num. 452. & seqq.

Digitized by Google

Dominica 14. post Pentec. *Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid mãducetis: neq; corpori vestro, quid induamini. Matthæi 6. vers. 25.*

Contra curas, & sollicitudines huius vitæ auaris proprias. pag. 117. nu. 213. & seqq.

Hæc omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester cælestis, quia his indigetis. vers. 32.

Contra diffidentiam de continua Dei prouidentia. pag. 214. n. 399. & seqq.

Primùm quærite regnum Dei, & iustitiã eius, & hæc omnia adijcientur vobis. vers. 33.

De ordine seruando in petitionibus nostris. pag. 222. num. 411. & seqq.

Dominica 15. post Pentec. *Quam cùm vidisset Dominus misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Lucæ 7. vers. 13.*

De misericordia obsessis, & ægrotis exemplo Christi ab Episcopis, & alijs prælatis exhibenda. p. 21. nu. 39. & seqq. & pag. 26. nu. 54.

Dominica 16. post Pentec. *Ecce quidam homo hydropicus erat ante Iesum. Ipse verò apprehensum sanauit eum. Lucæ 14. vers. 2.*

De pietate, ac misericordia Domini N. Iesu Christi erga infirmos. pag. 318. nu. 627.

Dominica 17. post Pentec. *Diliges Dominum Deũ tuum ex toto corde tuo, & cæt. Matthæi 22. vers. 37.*

De Deo super omnia diligendo. pag. 139. nu. 246.

Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum, sicut teipsum. vers. 39.

De dilectione proximi. pag. 140. num. 249.

Dominica 18. post Pentec. *Ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Matthæi 9. vers. 1.*

De cura proximorum, & charitate erga eos. pag. 26. nu. 54. & seqq.

Videns Iesus fidem illorum, dixit Paralitico: confide fili. vers. 2.

De lege ordinaria Deus requirit in ægrotis adultis fidem, ac confidentiam, vt illis impertiat sanitatem. pag. 121. nu. 220. & pag. 188. nu. 340.

Dominica 19. post Pentec. *Rex cùm audisset iratus est, & missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos. Matthæi 22. vers. 7.*

De pœnis, quibus Deus per dæmones punit peccatores. pag. 47. nu. 92. & seqq.

Dominica 20. post Pentec. *Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Ioan. 4. vers. 47.*

Calamitates eos ad Deum adducunt, qui absque eis venturi non erant. pag. 71. num. 137. & pag. 74. nu. 143. & seqq.

Rogabat eum, vt descenderet, & sanaret filium eius. vers. 47.

De cura parentum erga liberos. pag. 8. nu. 13.

Domine descende, priùsquàm moriatur filius meus. vers. 49.

De perseuerantia in oratione. pag. 243. nu. 459.

Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus, & abijt. vers. 50.

De modo captiuandi intellectum veritati verbi Dei. pag. 134. nu. 242. & pag. 138. nu. 244.

Dominica 21. post Pentec. *Misertus autem Dominus serui illius dimisit eum,*

&

Digitized by Google

& debitum dimisit ei. Matthæi 18. vers. 27.

De misericordia Dei petentibus eam promptissima. pag. 211. nu. 394. & seqq. & pag. 251. nu. 474.

Dominica 22. post Pentec. *Magister scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate doces. Matthæi 22. vers. 16.*

De veritate verbi Dei, ac fidelitate in suis promissis seruandis. pag. 219. nu. 405.

Dominica 23. post Pentec. *Si tetigero tantùm fimbriam vestimenti eius, salua ero. Matthæi 9. vers. 21.*

De fide, ac fiducia in Deum. pag. 100. nu. 182. & pag. 105. nu. 189. & seqq.

Dominica 24. post Pentec. *Cum videritis abominationem desolationis, tunc qui in Iudea sunt, fugiant ad montes. Matthæi 24. vers. 16.*

De modo fortiter sustinendi tribulationes. pag. 144. nu. 255.

De Dei bonitate infinita, qui vt in cunctis tribulationibus ad eum confugiamus, nos inuitat. pag. 212. nu. 395.

Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt. vers. 35.

De infallibilitate verbi Dei. pag. 138. nu. 244. & pag. 219. nu. 405.

IN SOLEMNITATIBVS IESV CHRISTI D. N.

IN die Natiuitatis Domini N. Iesu Christi. *Pastores loquebantur ad inuicem: Transeamus, & cæt. Et inuenerunt Mariam, & Ioseph, & Infantē positum in præsepio. Lucæ 2. vers. 15. & 16.*

Qui vult Deum inuenire, & ab eo, quod cupit obtinere, debet primò quærere gloriam Dei, & omnia adijcientur ei. pag. 222. num. 411. & seqq.

De bonis, quæ licitè sunt petenda. pag. 228. nu. 422. & seqq.

In festo S. Stephani Protomartyris. *Ecce ego mitto ad vos Prophetas, & sapientes, & scribas, & ex illis occidetis, & crucifigetis. Matth. 23. v. 34.*

De persecutionibus Iustorum, ac de patientia eorum. pag. 142. nu. 252. & 255.

Cum autem Stephanus esset plenus Spiritu Sancto, intendens in Cælum vidit gloriam Dei, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei. Act. 7. vers. 55.

De gratia, ac fide miraculorum. pag. 97. num. 178. & seqq.

In festo S. Ioannis Euangelistæ. *Conuersus Petrus vidit illum Discipulum, quem diligebat Iesus. Ioan. 21. vers. 20.*

De amore Dei erga homines, qui cognoscitur ex prouidentia magna, ac bonitate eius infinita hominibus exhibita. pag. 207. nu. 388. & pag. 211. nu. 394. & seqq.

In festo Sanctorum Innocentium. *Angelus apparuit in somnis Ioseph dicens: Surge, & accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Aegyptum. Matthæi 2. vers. 13.*

De modo cognoscendi malos à bonis spiritibus. pag. 39. n. 81. Ac de protectione Dei, qua tuetur ab inimicis eos, qui in illo suam constituunt fiduciam. pag. 111. nu. 200.

In die Circuncisionis Domini. *Postquam consummati sunt dies octo, vt circunciderētur puer, vocatum est nomen eius Iesus. Lucæ 2. vers. 21.*

De

Digitized by Google

De Sanctiſsimi Nominis Ieſu virtute, & excellentia. pag. 259. nu. 492. & ſeqq.
In die Epiphaniæ Domini. *Apertis theſauris ſuis obtulerunt Magi Domino aurum, thus, & mirrham. Matthæi 2. verſ. 11.*
De adoratione, & humili oratione ad Deum effundenda. pag. 207. nu. 387 & pag. 259. nu. 479.
In ſolemnitate Sanctæ Crucis. *Nũc princeps huius mundi eijcietur foras. Ioan. 12. verſ. 31.*
Quomodo poteſtas dęmonis per paſſionem Chriſti fuerit ſublata. pag. 30. nu. 65. & 66.
De mirabili crucis virtute contra dæmones pag 299. nu. 592.
In Die Aſcenſionis Domini. *Recũbentibus vndecim Diſcipulis, apparuit illis Ieſus: & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis. Marci 16. verſ. 14.*
De fide miraculorum: an ſit eadẽ cum fide catholica. p. 97. n. 178.
Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur: In nomine meo dæmonia eijcient. verſ. 17.
De poteſtate à Chriſto tradita omnibus in ſe credentibus ad dęmones eijciendos. pag. 260. nu. 495. & pag. 324. nu. 645.
Linguis loquentur nouis. verſ. 7.
Quomodo, & quando poſſint homines loqui varijs linguis. pag. 242. nu. 458.
Serpentes tollent. verſ. 18.
Deus protegit in ſe confidentes à morſu, ac veneno brutorum animalium. pag. 113. num. 206.
Et ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit. verſ. 18.
Fiducia in Deum quomodo liberet à veneno. pag. 114. nu. 207.
Super ægros manus imponẽt, & benè habebunt. verſ. 18.
Fiducia in Deum infirmitates curat. pag 120. nu. 218.
In feſto Sanctiſſimæ Trinitatis. *Data eſt mihi omnis poteſtas in cęlo, & in terra. Matthæi 28. verſ. 18.*
De potentia Chriſti in dæmones eijciendo: ac cætera dona nobis conferendo. pag. 260. nu. 494. & ſeqq. & pag. 262. nu. 500.
Euntes docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. verſ. 19.
De efficacia Baptiſmi ad dæmones eijciendos. pag. 290. nu. 562. & ſeqq.
In feſto SS. Corporis Chriſti. *Caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus. Ioan. 6. verſ. 56.*
De Sacramenti Euchariſtię efficacia ad dæmones expellendos. pag. 294. nu. 576. & ſeqq.

COMMVNE SANCTORVM.

IN feſtiuitatibus Beatiſſimæ Virginis Mariæ. *De qua natus eſt Ieſus, qui vocatur Chriſtus. Matth. 1. v. 16.*
Maria dominatur dæmonibus. pag. 265. nu. 506.
Nomen eius inuocandum. p. 266. nu. 507. & ſequent.
In feſto Sanctorum Angelorum. *Angeli eorum ſemper vident faciem Patris, qui in cęlis eſt. Matth. 18. v. 10.*
De Angelica cuſtodia: & de Angelorum miniſterijs. pag. 268. nu. 512. et ſeqq.
In feſto Sanctorum Apoſtolorum.

Con-

Digitized by Google

Conuocatis duodecim Discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum, vt eijcerent eos. Matthæi 10. v. 1.

De potestate Apostolis tradita à Christo ad dæmones eijciendos, ac miracula patranda. pag. 260. nu. 494. et sequent.

De fide, quæ eis necessaria erat ad dæmones eijciendos, et miracula facienda. pag. 98. nu. 179.

In festo vnius Martyris. *Si quis venit ad me, & nõ odit patrem suum, & matrem suam. Lucæ 14.*

De fide actuali erga Christum, qua mediante reliquerunt omnia propter ipsum. pag. 93. nu. 189. et seqq. et pag. 95. n. 175. et seqq. *Qui vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Matthæi 16. vers. 24.*

De modo tribulationes pro Christo perferendi. pag. 142. nu. 252. pag. 144. nu. 255. et seqq. et nu. 792. et sequent.

In festo plurimorum Martyrum. *Cum audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri. Lucæ 21. vers. 9.*

De varijs dæmonum tẽtationibus. pag. 35. nu. 72. et pag. 388. n. 749.

De resistentia eis ab hominibus facienda. pag. 339. num. 668. et seqq. et pag. 348. nu. 687. et seqq.

In festo Confessoris Pontificis. *Ecce Sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo.* Ecclesia in Off. Sanctorum Confess. Pontif.

De misericordia erga subditos afflictos exercenda ab Episcopis exẽplo Sanctorũ. p. 20. n. 38. et 39.

In festo Confessoris non Pontificis. *Sint lũbi vestri p̃cincti, & lucernæ ardẽtes in manibus vestris. Lucæ 12. v. 35.*

De operibus misericordiæ exercendis à Parochis. pag. 22. n. 41. à Religiosis. pag. 26. nu. 56. p̃cipuè ab obsessis. pag. 278. num. 532. et seqq.

De oratione assidua, ac de conditionibus ad impetrationem infallibilem requisitis. pag. 207. nu. 387. et seqq. p. 221. n. 408. et seqq.

In festo Sanctarum Virginum. *Simile est regnum cælorũ decem virginibus, quæ accipientes lampades suas exierunt obuiã sponso, & sponsæ. Matth. 25. v. 1.*

De ieiunio, quo carnem suam spiritui subiecerunt; ac inimicos visibiles, et inuisibiles vicerunt. pag. 277. nu. 529. et seqq. et pag. 286. nu. 552. et sequent.

In festo Sanctarum mulierum non virginum. *Simile est regnum cælorũ thesauro abscondito in agro. Matth. 13.*

Ex cõsideratione thesauri terreni mentem eleuauerunt ad cõtemplationem thesauri cælestis, ac in Deo solo suã fiduciam collocarunt. De fiducia in Deo collocanda. pag. 105. nu. 189. et seqq.

De contemplanda Dei prouidẽtia, bonitate, ac fidelitate. p. 207. n. 388. p. 211. n. 394. p. 219 n. 405.

Exemplum Iudith adduci potest, eiusq; orãdi modus. p. 252. n. 477.

In festo omnium Sanctorum. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Matthæi 5. vers. 3.*

Sancti in cælo regnantes dicuntur gladios habere ad nos tuendum. pag. 272. n. 520. phialas tenere, vt nobis benefaciant. ibi.

An licitè à nobis sint orãdi. p. 273. nu. 521. Cur velit Deus nos Sanctos orare. pag. 274. nu. 526.

MO-

Digitized by Google

MONITVM AVCTORIS
Ad Typographos, & Bibliopolas.

CVM multoties maximo Scriptorum grauamine eorum opera ob reprehensibiles Impressorum, Bibliopolarumq; errores, qui secundùm Virgilij dictum: *Quidnam mortalia pectora cogis, auri sacra fames?* temporali lucro potiùs, quàm catholico zelo impulsi iam impressa volumina iterum sine Auctoris consensu typis mandare tentauere, suspensioni obnoxia extitisse contigerit; caueant prædicti Impressores, ne opus hoc *Manuale Exorcistarum* inscriptum, me inscio; aut alicuius periti Theologi ad ipsius correctionem assistentia, qui aliquorum annorum spatio ad artem dæmonia ex humanis corporibus pellendi ex professo incubuerit, iterum prælo mandare præsumant. Vè enim illis: quia non spernenda vltio propter aperta pericula, quibus se manifestè exponerent, immineret. Cum enim hoc in opere de rebus tantùm ad catholicam fidem spectantibus peragatur, ab ea declinare facillimum erit, maximè quia talis error non vno, dicam, verbo; sed vna duntaxat syllaba, quæ ipsam totaliter, aut partialiter saltem negare potest, perpetrari valeret; et tunc non de proprio tantùm, verùm de aliorum etiam errore, qui doctrinæ illi adeò falsè expositæ legendo forsitan adhærerent, culpabiles redderentur: quapropter Sanctæ Inquisitionis Magistros ad tale opus, aliaue similia suspendenda iure promouerent. Caueant inquam: quia tunc etiam tanquam publici boni perturbatores, præsentisq; operis ad obsessorum, ægrotorumq; solatium ordinati efficaciæ impeditores in conscientiæ foro culpabiles essent, et ad illata tot pauperibus damna restauranda tenerentur. Hoc vnum denique sciant, quòd non mei negotio ductus (non enim de mea re ageretur) hæc monita exhibeo; sed vt diuinæ vltionis telum ipsi effugere valeant, à quo vt Deus Optimus Maximus nos defendere dignetur, exoremus. Valete.

Bayerische Staatsbibliothek München

Digitized by Google